

מגזין מיוחד המאגד
עבורכם את מבוחר
עלוני השבוע

✦
שנה שישיית
גיליון מספר 514

✦
מקץ
תשפ"ד

מזנומה

להרשמה לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.

לחצו כאן

מני קיסר וליאת הסקר

ר"ת	מוצ"ש	ער"ש	
5:55	5:17	4:01	ירושלים
5:51	5:18	4:15	בני ברק
5:51	5:16	4:05	חיפה
5:52	5:19	4:16	אשדוד
5:54	5:18	4:00	בית שמש
5:54	5:19	4:18	קרית גת
5:51	5:15	4:08	נוף הגליל

פנים מאירות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

מסר שבועי קצר
פרשת מקץ תשפ"ד

אורח לרגע

תגובות הקוראים

תגובות על גליון פרשת וישב, בענין 'אסיפת הורים':

הדברים מאד יפים בעניין התהליך שהאדם עובר מול עצמו ומול ילדיו.

נדמה לי שחשוב להוסיף מלבד הנקודה שלילד יש בחירה חופשית שד' נתן לו, ובגלל זה זה נתון לבחירה שלו לבחור בטוב.

יש כאן נקודה נוספת, שאכן כל אחד זקוק שתהיה שתהיה לו אוטונומיה על חייו, ושהוא יוכל לבחור את מהלך חייו ואחרותיו, בלי להיות משועבד להרגשת האשמה של ההורים.

*

שוב נהניתי לראות את הדברים בצורה כה חדה ומחשית, מעולם לא קלטתי שבאסיפת ההורים האבא מגיע לשיחת נזיפה מהמשגיח שלו...

וכעת אני קולט שכשאבא שלי חזר מאסיפת ההורים אצל המלמד שלי, הוא בעצם קיבל גם שיחת נזיפה על האבהות שלו...

*

ר' יחזקאל!
הרבה פעמים אתה מנסה לדחוס בשני טורים סוגיות אדירות וענקיות, וזה פשוט לא הולך.

כמו למשל מה שכתבת לגבי היכולת של ההורים לשלוט על התנהגות הילדים. זו ממש סוגיא שלמה של בחירה וידיעה.

יש כאן סוגיא שמצריכה סדר.

תגובות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

אפשר רגע

שו"ת קצר

שאלה: משהו שרלוונטי מאוד בימים אלו, אך גם כל השנה. הילד שלי בן השש דחף את החנוכיה, כל הזכוכיות המלאות שמן נפלו ונשברו. האם לצעוק על הילד? או אולי לא כדאי להאשים אותו? מה נכון?

תשובה: כידוע הפסוק בתהילים "ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו".

אם 'כמעשהו', אז מה ה'חסד'?

אלא שד' אינו מעניש את האדם לפי התוצאות, אלא לפי מעשיו. ייתכן שהרש בנין שלם, אך המעשה היה קטן מאוד ובלי כוונה שזה יקרה.

כך גם לגבי הילדים. מצד אחד, אי אפשר להאשים אותו בשבירת כל הזכוכיות, כי הוא באמת לא הבין את המשמעות של דחיפה קטנה.

מצד שני, אי אפשר לפטור אותו לגמרי ולומר לו "אתה בכלל לא אשם", כי אז הוא לומד לנתק את האחריות שלו מהמעשים שלו.

כדאי להטיל עליו קצת אחריות, מותאמת גיל. כמו: "בוא תעזור לי! תביא לכאן מטאטא ויעה!"

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

סקירה קצרה על מה שקורה במשפחתכם

אנשים. גם אם יש שם אינטרסים, בסוף זה משרת את כולנו.

כאשר חבר מפסיק להיות יעיל, והוא כבר לא מספק את מה שיכל לספק, בדרך כלל הולך הקשר ונאבד. ככה יקרה לחבר שהעתיק מקום מגורים, ככה יקרה למישהו שעזב מקום עבודה. ועוד ועוד.

"רגש משפחתי" אינו מבוסס על אינטרס בכלל. הלידה לתוך משפחה אחת יצרה את קשר הדם ביניהם.

זה קשר מחייב שאי אפשר להתפטר ממנו.

אתם שואלים איך האישה הזרה הסכימו לגזור את הילד החי לשניים?

פשוט מאוד. כל עוד האמינה שהילד יהיה אצלה, והיא עשויה להרוויח ממנו משהו, אז היה שווה לה להתעסק להחזיק אותו בחיים. אך אם היא מפסידה את הילד, ואין לה כבר צורך בו, היא הופכת לאדישה לחלוטין למצבו. "גם לי גם לך לא יהיה" - אמרה.

לעומת זאת, האמא לא אוהבת את הבן בגלל אינטרס.

היא אוהבת אותו איפה שהוא, ולא משנה אם תרוויח ממנו משהו או לא. "תנו לה את הילוד החי" - היא מתחננת.

*

"רגש משפחתי" הוא רגש טבעי שפועם אצל כל אחד מאיתנו. הרגש הזה מביא לנו המון איכפתיות לגבי כל אחד מהמשפחה. בגלל הרגש הזה קשה לנו לראות בסבל הנגרם לאחד מהם.

רגש האבה ורגש שנאה, לרוב יושבים על אותו מקום. רק את מי שאפשר לאהוב מאוד, אפשר גם לשנוא. רגש השנאה מקורו בהמון איכפתיות. דווקא בגלל שאיכפת לי כל כך ממנו, ואני רוצה בטובתו, ואני מתאכזב כל כך לראות את היחס הקשה שלו אלי או את התנהגותו הרעה, לכן מתפתחת שנאה.

לעומת זאת, אדישות סותרת לגמרי את הרגש המשפחתי. כאשר אחים רבים ביניהם, המצב שלהם הרבה יותר בסדר. אך כאשר יש קרירות ביניהם, סוג של התנכרות. אין איכפתיות מאחד לשני, אין התעניינות, הם נפגשים ולא נוצרת קירבה ביניהם. זה רגש ניתוק.

יש שם משהו שמאוד מאיים על הקשר ביניהם, ולכן הם כמו בחרו בנייתוק. האדישות פותרת לכאורה את הצורך להתעסק עם הרגשות הקשים שיש ביניהם.

זה רגש שניתן להעיר אותו. אפשר פשוט לשאול את עצמינו: "מה קורה לי שאני כל כך אדיש למצבו של אחי? מדוע לא איכפת לי מחייה של אחותי?"

לשאלות הללו יש כוח לעורר בחזרה את הקשר. כך אנו מוצאים בפרשתנו:

הרגש הטבעי שתמיד היה קיים בפנים. פתאום הם קולטים "אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשם בהתחננו אלינו ולא שמענו". הרמב"ן מדייק כי בפרשת המכירה לא מופיע שיוסף התחנן אליהם, אלא זה דבר מוכח מן המציאות. מסתבר, שאז בזמן המכירה הם אפילו לא שמעו. התחננים כמו לא היו קיימים. כעת התעורר להם הזיכרון שיוסף התחנן על נפשו.

אינטריגות בין אחים יכולים לפרנס אנציקלופדיה שלמה. ובוודאי שיכולים לפרנס כמה מאמרים. הפעם נתמקד בנקודה אחת.

ולפני כן, מבדק קטן עבורך, האם נושא המאמר נוגע אליך בכלל? אם יש לך לכל הפחות שלושה אחים/אחיות, אתה מוזמן לעשות את המבדק.

את מי במשפחה אתה אוהב?

את מי אתה שונא? (לכל הפחות לא היה מפריע לך אם הוא היה נולד למשפחה אחרת?)

לגבי מי אתה אדיש? (או פחות חשוב לך אם הוא אח שלך או לא?)

אם הצלחת לענות על כל השאלות, אתה מוזמן להמשיך איתנו.

*

"מעשי אבות סימן לבנים" כידוע, וכאשר התורה מפרסמת באריכות את סיפור יוסף והאחים, יש לנו ללמוד מכך.

השבוע קורה משהו נדיר. (הפעם הבאה שזה יקרה, זה בעוד שבע-עשרה שנה, בשנת תת"א) בשבת הזאת נקרא את הפטרת מקץ המקורית, ולא הפטרת שבת חנוכה. תסכימו איתי, שאם יש רעיון יפה הקשור להפטרה הזאת, אי אפשר להמתין איתו להזדמנות אחרת.

בפרק הזה של ההפטרה מובא אחד הסיפורים היותר נפוצים בעולם. גם הגויי. "משפט שלמה" קוראים לזה. שתי נשים הגיעו, זאת אומרת "לא כי בני החי ובנך המת", וזאת אומרת: "לא, כי בנך המת ובני החי". שלמה המלך החכם מכל אדם שולף רעיון נפלא "גזרו את הילד החי לשניים".

באופן מוזר ביותר, אחת הנשים מסכימה לרעיון. ואילו השנייה צווחת "בי אדוני, תנו לה את הילוד החי". ושלמה המלך מכריז: "היא אמו".

זה פרק מאלף ביותר שיש ללמוד ממנו הרבה, אך איך כל זה קשור לפרשת מקץ???

*

כידוע, המפרשים מאריכים כל אחד בדרכו, שכונות יוסף בכך שהעליל על האחים היתה לטובה. בכך ביקש לבדוק את כוונותיהם וגם להביא אותם לתשובה שלמה. בשם הגר"א מוויילנא זצ"ל אומרים שיוסף חשש שהאחים יביאו עבד מן השוק ויאמרו שזה בנימין, ולכן אסר את שמעון כדי שלא יהיה חלק מהקנוניא.

ועל דרך זה אפשר לומר, שהעלילה של גניבת הגביע גם היתה לשם זה. יוסף ביקש לבדוק את רגש האחוה הפועם אצלם להציל את בנימין. אם לא יתמסרו אליו עד הסוף, נראה שהם הביאו עבד מן השוק, ולא את בנימין. ואם כך, נראה שהרעיון של יוסף ושל שלמה המלך תואמים. וזה הקשר בין הפרשה לבין ההפטרה.

*

הבה נתבונן קצת ברגש האימהי וברגש האחוה. **"הרגש המשפחתי"** - נקרא להם.

יש הבדל בין רגש חברי, לבין רגש משפחתי. קשר בין חברים, הוא קשר של אינטרסים. "תן וקח".

בואו ולא נזלזל במושג "אינטרס" בכלל. דווקא בזכות הצרכים הרבים שלנו, אנו יוצרים קשרים נפלאים עם

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת מקץ

לא ייזנק מהדין הצפוי לו, שכן הוא עוד יקבל מהביטוח הכל. ומדע לתת למידת הדין את האפשרות לקטרג ביתר קלות?
(מאיר עיני ישראל)

"ויהי מקץ שנתיים ימים" (מא, א)
אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו זה יוסף (מדרש רבה)
בשנים שפרצו שריפות בעיירה ראדין וכילו את בתי העץ שבה, החליטו סוכני הביטוח להגיע ולהציע ביטוח נגד שריפות.

"אין אדם מת וחצי תאנותו בידו" (קהלת רבה א, יג)
יש אנשים שלא מפסיקים לדבר בעינים נוצצות על הרגע המאשר בו יגיעו למיליון הראשון שלהם.
זוהי פסגת חלומותיהם, זה מה שנותן להם סבה להתעורר בבקר ומוטיבציה להמשיך את הצהרנים, זה מה שממלא את לבם בתקוה ובאשר.
הרגע הכי קשה שלהם, הוא הרגע שבו הם מגיעים למיליון הראשון - ומגלים שזה לא הביא אותם לפסגת האשר. זה לא סדר להם את כל הבעיות בחיים.
אבל אל דאגה, בתוך שניות הם מעדכנים את היעד: שני מיליון שקל. זה מה שביא את האשר.
ישנם כאלה שימי הפחרות שלהם מלאים בחלומות ובשאיפות לזכות להגיע לרגע שבו ינשא. או אז, הם בטוחים, יסתימו צרותיהם בעולם, זו תהיה פסגת החיים.
אבל בפעל? כשהרגע המיחל מגיע והוא מגלה שזה לא הביא את הפתרון לכל ההתמודדויות הפנימיות שלו, ושזה לא מה שהוא חשב? אין גבול לאכזבה.
לשם הדגמה, מדרוך מופיע עם קבוצתו ליד קבר של צדיק בבית הקברות, ומכריז: "שתים עשרה דקות - ואנחנו זזים!"
ובאותם שתים עשרה דקות עליהם להספיק את כל הציונים הקדושים בבית הקברות...
לפעמים זה יותר גרוע: "רבותי! תמונה, נשיקה - וחרנו לאוטובוס!"
בשביל מה הגיעו לכאן? הרי היתה להם תחושת חסר והם רצו למלא אותו, אבל כשהגיעו למקום וסמנו 'וי' - הם גלו שזה לא זה, ולכן אין טעם להשאר כאן יותר משתים עשרה דקות...

"קחו מזמרת הארץ" (מג, יא)
הרה"ק רבי ישראל ממודז'ין זי"ע, שהיה ידוע בנועם זמירותיו, אמר פעם: גדולה הנגינה, שהיא מעוררת לתשובה ומקרבת את לבם של ישראל לאביהם שבשמים.
שאלוהו, הייתכן שמה שלא יפעלו ספרי היראים וספרי המוסר, יפעל הניגון?
השיב להם הצדיק במשל, פעם אחת הגיע איש כפר בעל ריחיים לכרך.
בהיכנסו לכרך נתקלו עיניו בשעון מעורר, אשר נשקף מבעד לחלון ראווה של אחת החנויות, והוא ביקש לרכשו.
בשיחה, שנתפתחה בין בעל החנות לבין איש הכפר, שאלו בעל החנות: אמור נא לי, הכלום בשעון מעורר תמצא פתרון ליקיצתך בזמן הרצוי, והלא כמה וכמה גלגלים ואופנים מסתובבים בקול רעש גדול בטחנת הריחיים

הרי מידת הדין תשיב לעומתה, שאדרבה, הוא

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

הודו!
 בזריזות מחקו את הכתובות המשפילות, ויצאו למסע
 איתור הפושע.
 לאחר שבוע שוב הוכתה העיר בגל כתובות המגנות את
 המלך באופן אישי.

הנתינים התחלחו, כבוד המלך היה אצלם מעל הכל!
 שוב נמחקו הכתובות,
 שוטרים גלויים וסוכני
 חרש ניסו לאסוף מידע,
 בלשים רחרחו ולא מצאו
 מאומה.

בשם המלך עצמו יצאה
 הודעה שהפושע ייענש
 במלוא חומרת הדין,
 וכנראה שגם זה לא עזר.

בפעם השלישית לא יכול
 היה הפושע להימלט. כל
 תושבי העיר היו דרוכים
 לעקוב אחר אדם המחזיק
 מיכל צבע, והוא נמצא,
 לבוש סרבל מכף רגל ועד
 ראש, ופניו מכוסות
 בברדס שחור.

חיש התנפלו עוברי
 האורח על הצעיר, לפתו
 את ידיו עד שהגיעו
 כוחות הביטחון.

סוסי המשטרה דהרו
 לכוון זירת הפשע, ומצאו
 את הפושע מושכב על
 הרצפה, סביבו עשרות
 אזרחים נרגשים, לוכדים
 אותו בטבעת אנושית
 הדוקה. השוטרים נגשו,
 וללא אומר ודברים אזקו
 את ידיו וקשרוהו על גב
 הסוס, מובל לארמון
 המלוכה.

המלך עצמו רוצה להיות
 ראשון החוקרים.

לאחר חצי שעה המתה
 החצר, הפושע שנתפס
 בשעת מעשה נכנס
 לחדרי החקירות, בשעה
 הקרובה יתפנה המלך
 מעיסוקיו ויבוא בכבודו ובעצמו להבין מה היה המניע
 למעשה.

נכנס המלך, וכולם עומדים על רגליהם ביראת כבוד.
 הפושע, רתוק לכיסא החקירות, מציץ בעינייים שוחקות
 מבעד לברדס השחור, ומעיניו לא ניכרת חרטה.

שלך, ואם באלו לא מצאת פתרון לכך, מה יועיל לך
 צלצול דק של שעון?

מטבע האדם, ענה לו הכפרי, אזני מסתגלות ומתרגלות
 לקול הרעש, המקיף אותי תדיר, ואף אם יהא זה רעש
 אדיר.

יומם ולילה מצוי הנני בסביבתם של הריחיים הגדולים,

המרעישים אגב סיבובם,
 וכבר התרגלתי לקול
 שאונם, עד שלא יטרדו
 אותי עוד, אולם קול
 צלצולו הדק של השעון,
 אשר חדש הוא עבורי,
 ללא כל ספק, יעוררני
 בנקל. (פרדס התורה)

"ויתנכר אליהם וידבר
 אתם קשות" (מב, ז)

מגיעים הימים בהם
 מתגשמים חלומותיו של
 יוסף הצדיק.

אחיו הגדולים עומדים
 לפניו בהיכלו וכורעים
 ברך, מתחננים על נפשם,
 אינם משערים שלפני
 אחיהם הקטון הם נצבים.
 למרות שחלפו עשרים
 ושתיים שנה, ונפשו של
 יוסף יוצאת אליהם, עדיין
 מתנכר הוא אליהם,
 מדבר קשות ומאשים
 אותם בריגול ארצו.

מה הניע את יוסף
 להתייחס כך אל אחיו,
 למה הקשה פניו אליהם
 ולא התגלה אליהם מיד
 כשבאו?!

את התשובה לכך נוכל
 להבין ע"י משל.

מעשה בן מלך מאחת
 הארצות הרחוקות, בן
 חכם ומשכיל שאביו היה
 גאה בו.

לעמיתיו מארצות אחרות
 היה מציג את בנו בגאווה,
 ולוחש כממתיק סוד, אני רגוע שלאחר מותי תתנהל
 הממלכה בידי אדם זה!

האורחים ראו את המלך ובנו, ואף הם היו מלאי הערצה
 ואהדה למשפחת הוד מלכותו רבת החסד.

בוקר אחד התעוררה עיר הבירה לחרושת שמועות:
 אומרים שריססו כתובות נאצה נגד המלך ירום

המְכַנֵּה הַמְשַׁתֵּף שֶׁל כָּל אֱלֹהִים, הוּא חֹסֵר הַיְכָלֹת
 לַהֲנוּת מִהֲרַגֵּעַ הַזֶּה. לְשֵׁהוּת בַּהוּוֹה, לַהֲנוּת
 מִהַתְהַלֵּיךְ. הֵם מְחַפְּשִׁים אֶת הַהֲנָאָה הַמְמַשִּׁית, זֹו
 שְׁאֲפָשֵׁר לְהַרְגִישׁ בְּיָדֵיכֶם, הַנָּאָה כְּזֹו שְׁאֲפָשֵׁר לְהַצְבִּיעַ
 עֲלֵיךָ.

הַדְמִיּוֹן מְסַעֵיר אוֹתָם עַל הַרְגָעִים הַנוֹצְצִים שְׁעוֹד
 יָבוֹאוּ בְעֵתִיד, וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִמֶּשׁ - גּוֹנֵב לָהֶם אֶת
 הַהֲנָאוֹת הַפְּשוּטוֹת שֶׁל הַהוּוֹה.

אָבֵל זֹו טְעוֹת: כִּי הָעֵתִיד הַנוֹצֵץ - הוּא לֹא אֲנִי! אֲנִי זֶה
 הַהוּוֹה, אֲנִי זֶה הַרְגַע הַנוֹכַחִי! רַק כְּשֶׁאֲתַחְבֵּר לְרַגַע
 הַפְּשוֹט הַזֶּה וְאֲמַצֵּא בּוֹ אֶת הַתְעַנּוּג - אֲתַחְבֵּר
 לְעֶצְמִי...

הַמְשַׁל הַיְדוּעַ, שְׁכָמוֹ נִכְתָּב עַל מְקָרָה זֶה, שְׁכַלְנוּ
 מִתְמוֹדֵדִים אֲתוֹ, הוּא הַמְשַׁל עַל אוֹתוֹ עֲנִי שְׁמַצֵּא
 בַּיְצָה, הַחֲזִיק בָּהּ, וְהַחַל לְחַלֵּם עַל הַרוֹחִים הַמְפַלְגִים
 שְׁיַעֲשֶׂה אִם רַק יִנִּיחַ לַתְּרַנּוּל שֶׁל הַשֶּׁכֶן לְדַגֵּר עֲלֵיךָ
 וּלְהוֹצִיא מִמֶּנָּה אֶפְרוֹחַ שְׁיִגְדֵל לְתַרְנַגְלַת שְׁתַּטִּיל
 מְאוֹת בַּיְצִים...

וּבְעוֹדוֹ חוֹלֵם עַל הָעֲשִׁירוֹת הַנוֹצְצֹת שְׁמַמְתִּינָה לוֹ
 מִמֶּשׁ מְעַבֵּר לַפְּנֵה - נִפְלָה הַבַּיְצָה מִיָּדוֹ וְהַתְּנַפְּצָה,
 וְהוּא הַפְּסִיד גַּם אֶת הַהֲנָאָה הַקְּטַנָּה אָבֵל אֲמַתִּית שֶׁל
 בַּיְצָה מְבַשְׁלֵת וּמְשַׁבֵּיעָה...

הַבְּעִיָּה הַזֹּו נִקְרָאת 'חֹסֵר סְבֻלָּנוֹת'.
 אֵינִי לָנוּ סְבֻלָּנוֹת לְתַהַלִּיכִים. אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְהַרְגִישׁ אֶת
 הַהֲנָאָה הַגְּדוּלָּה וְהַמוֹחֶשֶׁת שֶׁל הָעֵתִיד, וְאֵינִי לָנוּ רְצוֹן
 לַהֲנוּת מִהַהוּוֹה הַפְּשוֹט.

מְתִי הַתְּחִיל תְּהַלִּיךְ זֶה שֶׁל חֹסֵר סְבֻלָּנוֹת? מֵהֵיכָן יֵשׁ
 לָנוּ אֶת הַבְּעִיָּה הַזֹּו? הִיא נוֹצְרָה בְּחֹטָא עֵץ הַדַּעַת.
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַגַּלָּה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן וְאוֹמֵר לוֹ:
 מִכָּל עֵץ הֲגֵן אָכַל תֹּאכֵל - וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא
 תֹאכֵל!

מָה הַפְּרוּשׁ 'מִכָּל עֵץ הֲגֵן אָכַל תֹּאכֵל'? הֲאֵם אֲפָשֵׁר
 לְאָכַל עֵץ?

לעי"נ האשה החשובה
 מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה
 כ"א מר חשון תשפ"א

עניני המלך לא מוצא חן הצחוק שנשב מהעיניים, והורה לשלישו לפשוט מעליו את הכסוי. חושך בעינינו! לכסא החקירות היה מרותק בנו יחידו, יורש העצר!

עניני המלך לא מוצא חן הצחוק שנשב מהעיניים, והורה לשלישו לפשוט מעליו את הכסוי. חושך בעינינו! לכסא החקירות היה מרותק בנו יחידו, יורש העצר!

מה עכשיו? רטט קולו של יורש העצר.

המצב לא טוב, מנסים לייצב את מצבו. דמעות זלגו מעיניו, אך לא היה מסוגל לבקש סליחה.

צעקות שבר עוררו אותו מקיפאוונו, בשלישית נעמד להציץ מבעד לחלון.

המוני אזרחים עומדים בחצר וצועקים למלך.

נראה שאלו הן דקותיו האחרונות, לב המלך לא יכול להכיל את העוול שגרם לו בנו יחידו!

בבעתה קם הבן ממקומו, בעזרת האזיקים נפץ את זוגיות החלון וזעק בקול משתנק מבכי, לא אבא! אל תלך! אני מצטער על מה שעשיתי, מבטיח אני לך שלא אעשה יותר שטויות כאלו!

באחת דממו כל המסתובבים בחצר, פניהם מחייכות, בארמון ממול הוסט הווילון ואביו נעמד במלוא הדרו וכוחו, פניו מאירות וידיו מזמינות - סלחתי בני, בוא נא אלי, התרגיל הצליח.

יוסף לא רצה לצער את אחיו לחינם, חלילה.

אבל כדי שאחיו יתעוררו לבקש סליחה, כדי שיתחרטו על מכירתו, הוכרח להתנכר אליהם ואז החרטה הייתה אמיתית! (שירת התורה)

אָלָא, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם הָאָדָם וְאוֹמֵר לוֹ - אַתָּה רוֹצֵה לְאָכֹל? אַתָּה רוֹצֵה לְהִנּוֹת? אַתָּה חֹפֵץ לְטַעַם טַעַם אֲמֵתִי שֶׁל חַיִּים? אֲנִי אֲתֵן לְךָ אֶת הַסּוּד שֶׁל הַהֲנָאָה הָאֲמֵתִית: תִּהְיֶה מְהֻעָץ! מְהֻעָץ עֲצָמוֹ, בְּלִי הַפְּרוֹת!

תִּתְבּוֹנֵן בְּגִדְלָה הַמְדַהִימָה שֶׁל הָעֵץ, כַּמָּה יָפִי וְהַשְׂגָּחָה אֱלוֹקִית יֵשׁ בָּהוּה שֶׁל הָעֵץ, בְּצַמִּיחָה שֶׁל כָּל פֶּרַח, בְּיִצְיָאָה שֶׁל כָּל עֵנָף, בְּלִבְלוּב שֶׁל כָּל עֵלָה.

הַהֲנָאוֹת הַפְּשוּטוֹת וְהַקְּטָנוֹת שֶׁמִּתְרַחֲשׁוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהַלִּיךְ - הֵם הַהֲנָאָה הָאֲמֵתִית, כִּי הֵם הַהֲנָאָה שֶׁל הַהוֹדָה.

אִם תִּצְלִיחַ לְהִמָּתִין בְּסִבְלָנוֹת, אִם תִּלְמַד לְהִנּוֹת מִהֲרָגַע הַבוֹדָד הַזֶּה, לְמַצָּא בּוֹ אֶת הַטַּעַם וְהַמְּתִיקוֹת - יַעֲבְרוּ שְׁלוֹשׁ שָׁעוֹת, הַשֶּׁבֶת תִּגִּיעַ, וְהָעוֹלָם יִגִּיעַ לְתַקּוּנוֹ! וְאִזּוֹ זֶה יִהְיֶה עוֹלָם שֶׁל תַּעֲנוּג אֲמֵתִי וְעִצּוֹם וּמְשָׁלֵם. תַּעֲנוּג שֶׁל חֲבוּר לְשֵׁם שִׁיכוּל לְהַגִּיעַ רַק אַחֲרֵי שְׂאֵתָהּ מִחֲבֵר לְעֲצָמָה!

אָדָם הָרֵאשׁוֹן שׁוֹמֵעַ אֶת הַצֹּו, וְאָכֵן, הוּא יוֹשֵׁב בְּגֵן וְ"אָכֹל" וְנִהְיֶה וּמִשְׁבִּיעַ אֶת נַפְשׁוֹ מִהַהוּדָה, מִהַתְּהַלִּיכִים הַמְדַהִימִים הַמִּתְרַחֲשִׁים מוֹל עֵינֵיהֶם.

וּפְתָאוֹם, אוֹרַח. נַחֵשׁ - וּפְרִי עֵסִיסִי בִידְיוֹ.

אָדָם וְחִנּוּה - הוּא אוֹמֵר - לְמָה לָכֶם לְהַתְּעַסֵּק עִם הַהֲנָאוֹת הַקְּטָנוֹת וְהַבְּלָתִי מוֹחֲשִׁיּוֹת שֶׁל עֲכָשׁוֹ? הִנֵּה לָכֶם, זוֹהִי הַתּוֹצְאָה הַסּוֹפִית, זֶה - הַדְּבָר הָאֲמֵתִי! זֶה הַתְּכַלֵּס! תִּטְעֲמוּ...

וְהֵם טְעֲמוּ. וְתָרוּ עַל הַסִּבְלָנוֹת, וְתָרוּ עַל הַחֲבוּר לְעֲצָמָם לְטוֹבַת דְּמִיוֹן שֶׁל הַנְּאָה עֵתִידִית מִשְׁלֵמָת... וּמֵאֲזוֹ, אֲבָדְנוּ אֶת הַסִּבְלָנוֹת. אֲבָדְנוּ אֶת הַיִּכְלָת הַטְּבָעִית וְהָאֲנוּשִׁית לְהִנּוֹת מִהֲרָגַע.

זוֹ הַסִּבָּה שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים הַכֹּל - כָּאֵן וְעַכְשָׁו! אֵין לָנוּ סִבְלָנוֹת...

הַבְּחוּר רוֹצֵה לְהִיּוֹת חֲתָן - הַיּוֹם! הָאֲזָרְחִים רוֹצִים לְרְאוֹת אֶת מִיטוּט הָאוֹיֵב - עַכְשָׁו! הָאָדָם שֶׁנִּפְגַּע מִחֲבֵרוֹ רוֹצֵה לְהַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּמָקוֹם - בְּזֶה הַרְגָע!

אנדרלמוסיה של ממש התחוללה באולם, ורק המלך עצמו שמר על קור רוח.

כיצד העזת לעשות כך? שאל ביבושת.

חלילה אבא, צחקק הבן קל הדעת, לא התכוונתי לפגוע בך, אתה מבין... רציתי ללעוג למשטרה שאינם יודעים לתפוס פושעים...

האב לא קיבל את גרסתו של הבן, ודרש ממנו להתנצל בפניו קבל כל אזרחי המדינה, בקול רם!

הבן לא הסכים להשפיל עצמו בפני כל העם, ואף המלך לא נעתר לשחרר אותו.

כבוד המלוכה ניצב כאן, ואסור לשתוק! הורה להותיר את הבן בכבליו, עד שיואיל להתנצל.

חלף שבוע והבן עומד במריו, לא מבקש מחילה ולא מתנצל.

המלך היה אובד עצות, ונועץ בחכמיו.

ניגש אחד היועצים, קד לפניו ושטח את תוכניתו, תן לי עשרים וארבע שעות, ובנך יבקש סליחה בפני כל העולם!

נעתר המלך, והיועץ קיבל חדר עם חלונות המשקיפים למסדרונות חדרי המגורים.

בפקודה, הובל לשם יורש העצר, לצידו

התיישב היועץ בשתיקה, שניהם לבדם בחדר.

לפתע, תכונה נשמעה מהחוץ, הנסיך נעמד וראה "ויבא אל פרעה" (מא, יד)

מה עושה רב בישראל כאשר באים אליו פסולי חיתון ודורשים שישיא אותם, אחרת - הם יפנו לשלטונות הממונים, וילשינו עליו שהוא מסרב?

יצא היועץ וחזר עם תשובה, המלך חטף התקף לב!

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

מעשה כזה התרחש אצל הגאון ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בהיותו מכהן כגאב"ד בלונדון, הגיע אליו פעם יהודי שלא רצה למול את עצמו, וביקש שהגאב"ד יסדר לו חופה וקידושין. הרב אברמסקי סירב. הלך הפוקר והגיש תלונה למלכת אנגליה.

המלכה קראה להגר"י אברמסקי, והגאון שלא חת מלהתייצב בפני מלכים ורוזנים ולהסביר את דעת תורתנו הקדושה, הגיע לארמון המלוכה עם הרמב"ם בידיו, והסביר את ההלכה היהודית למלכה דבר דבור על אופנו. הגאון הראה למלכה את מה שכתוב ברמב"ם (הלכות מילה, פרק א' הלכה ו') ש'מגלגלין עמו' שירצה למול, ובצורה זו שאני מסרב לסדר לו חופה וקידושין, אני נחשב כמי שמגלגל עמו שיתרצה למול!

הרב אברמסקי הסביר את הדברים בצורה הנאותה ביותר, עד שגם המלכה הבינה את העניין, והסכימה עם דעתו של הגאון זצ"ל. בימיו של ה'נודע ביהודה' אירע גם כדבר הזה, כאשר יהודי כהן ביקש לשאת גרושה, וכשהנוב"י לא רצה לעשות זאת, הלך היהודי והלשין עליו למלכת אוסטריה, מריה תרזה. המלכה, שידעה על גדלותו של הגאון ההוא, לא מיהרה להוציא עליו גזר דין, אבל ציוותה על ה'נודע ביהודה' שיסדר ופה וקידושין לאיש ההוא, אחרת - רע ומר יהיה גורלו.

משראה הנוב"י כך, אמר לכהן שהוא מוכן לסדר לו קידושין... הלך האיש וסידר את כל ענייני החתונה, ובתאריך שנקבע הגיע

עם הגרושה ועמד תחת החופה. בעת הקידושין, כשה'חתן' היה צריך לומר 'הרי את מקודשת לי', אמר לו הנוב"י שיגיד אחריו מילה במילה... הגאון החל לומר, והאיש אחריו... הרי את מקודשת לי כדת המלכה מריה תרזה... כל הנוכחים פרצו בצחוק.

השלב הבא היה שהקהל עזב את המקום, והותיר את הכהן והגרושה לבדם...

הכל ירדו לסוף דעתו של ה'נודע ביהודה', והבינו שכיוון שעשה כך, אין יותר כל אפשרות להלשין עליו למלכה, וגם היא עצמה לא תוכל לצוות עליו מאומה, שכן הוא עשה בדיוק את שהצטווה ממנה, וקידש את הסורר ההוא כדת המלכה מריה תרזה...

הקהל שבא להשתתף בחתונה, הבין את אשר לפניו, וראה בחוש את חוכמתם של גדולי ישראל, ולכן עזבו את המקום. הבושה שנגרמה לאותו כהן היתה עצומה, וכך יצא הנוב"י, וידו על העליונה.

(אוצרות הפרשה)

"הלוא ידעתם כי נחש ינחש איש אשר כמוני"
(מד טו)

הקשה בספר מאור עינים, האיך הוציא מפיו דבר שקר, ובודאי כי לא נחש ביעקב (במדבר כג כג), וגם איך כתוב זאת בתורת אמת.

ועל כי פשוט נראה, שאמר האמת בלשון שלא יבינו האחים, ואמר כי נחש ינחש איש אשר כמוני, על דרך (מד, יח)

כי כמוך כפרעה, שהיה שווה לפרעה, וזה שאמר כי נחש ינחש איש אשר כמוני, הוא ינחש, אבל חלילה לי לנחש. כן היה כוונתו, וכן הכניס כוונתו בדיבור אמת, שלא יבינו האחים.

(אורח לחיים)

וכשהתוצאות המיחלות לא מגיעות, קורה אחד משני הדברים הבאים: או שאנחנו ממשיכים להמתין אבל בחסר סבלנות, וההמתנה הופכת למרירה ומעצבנת... או שאנחנו מנסים לקרב את התוצאות בידינו, ואז בדרך כלל מתרחשים כל הטעויות שעליהם משלמים ביקר ומתחרטים במשך שנים... אחת התרופות המצינות לחלשה כללית, היא קבינת שוקולד.

לא, לא מדבר בשוקולד המכר והמתוק, אלא בקבינת המרפכת בעקר ממוצקי קקאו, בלי ספר, והטעם - מריר בהתאם...

לפולי הקקאו יש כוח מיחד שמסגל להשיב את הכוחות הרעננים לאדם, אבל כדי שהקקאו יפעל את פעלתו צריך 'לפרק' אותו בפה, יש להשאיר אותו בתוך הפה ולהמתין שהוא יתפרק מעצמו, ואז, לא רק שהאדם חוזר לכוחותיו, הוא גם מתחיל לגלות מעין מתיקות בתוך הקקאו המריר...

מה יקרה אם לאותו אדם לא תהיה הסבלנות להמתין לפרוק הקקאו והוא יבלע את הקבינה בשלמותה? זה גם לא יפעל את פעלתו - וגם יוסיף ארומה מרירה למצבו...

הסבלנות, דוקא הסבלנות שאנחנו כה פוחדים ממנה, דוקא השקיה הזו במצב ההוה, לכאורה בלי לעשות שום דבר 'תכל'ס' - היא זו שמפרקת את המרירות, מפיקה טעם מתוק, ומחזקת את הגוף! 'אפקט השוקולד' הזה, הוא המחשה מדיקת לחיים: הטבע האנושי הוא חסר סבלנות, רוצה להגיב באופן מידי לכל גרוי, להעמיד את כלם על המקום ולהחזיר לעצמנו את הכבוד האבוד.

אבל תגובה מהירה בלי סבלנות היא כמו בליעה מהירה של השוקולד! גם הוספת לעצמך מרירות - וגם לא טפלת בבעיה!

העבודה שלנו היא ליצר רוח בין הגרוי לתגובה. להמתין רגע, לשתק דקה, לתת לעצמי את האפשרות לפעל ממקום שקול ומחבר ולא מתוך דחף.

(נקודות של אור - ספינקא)

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת מקץ - הפל ענין של זמן

"ויהי מקץ" (בראשית מ"א, א')

החסיד חזר לצדיק ושוב הרב ענה לו שלא יכתוב לאחיו. החסיד חזר לביתו וסיפר לאשתו שהרב אמר לא לשלוח מכתב. היא תפסה את בעלה ואמרה לו: "על כורחך אתה תכתוב לאחיו!". החסיד פחד ממנה. הוא ישב וכתב מכתב לאחיו שהוא במצוקה.

אחרי שבועיים מגיע מכתב מאמריקה עם צ'ק על סכום גדול מאוד. אשתו אמרה לו: "אתה רואה למי צריך לשמוע לאישה או לרב? עכשיו נחזיר חובות ונקנה דירה וסלון".

עברו חודשיים. החסיד חלה והגיע למצב אנוש. הרופאים אמרו לו שהמחלה נדירה מאוד ואין מה לעשות. החסיד ידע שנענש על שלא שמע לרב ולכן שלח מכתב לרבו עם סכום לפדיון נפש וביקש שיברך אותו.

הרב אמר לשליח שיאמר לחסיד: "אסרתי לשלוח מכתב כי ראיתי שנגזר עליו בשמיים מוות. מכיוון שעני חשוב כמת גזרו עליו עניות כדי להצילו מהמוות. עכשיו לאחר שקיבל את הכסף הוא לא עני ורוצים אותו בשמיים".

צריך להבין שכל דעביד רחמנא לטב עביד, ולזכור ש"קץ שם לחושך". העולם זמני והכל עובד על מנגנון של זמן. כל ניסיון שעובר על האדם הוא זמני ולא נצחי.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

זמני לבת

שעה	כניסת לבת	צאת לבת	היגיון תפ
17:45	17:13	16:00	י"ג
17:41	17:11	16:19	י"ד
17:40	17:11	16:18	ט"ו
17:45	17:14	16:21	ט"ז

הזהר הקדוש אומר: "קץ שם לחושך". גם אם חלילה עובר על האדם איזה 'ענן' הוא צריך לדעת לא להיבהל. צריך להבין שכמו שהעולם הזה הוא זמני, אז כל ענן וניסיון שעובר על האדם - גם הוא זמני.

גם יוסף הצדיק ישב בבית האסורים עשר שנים ולאחר מכן הוסיפו לו עוד שנתיים על 'התנהגות טובה'. בסך הכל ישב שתיים עשרה שנים. בסופו של דבר גם הם נגמרו.

"קץ שם לחושך" - אדם שנמצא בניסיון צריך להאמין שכל מה שהקב"ה עושה - לטובה עושה.

היה חסיד אחד של האדמו"ר רבי ישראל פרידמן מרוז'ין זצ"ל. אותו חסיד היה במצב קשה מאוד של עניות.

הוא בא לרבו ואמר: "אני לא רוצה לקבל צדקה מהציבור, אבל יש לי אח באמריקה מבוסס כלכלית שיכול לעזור לי. האם כדאי שאכתוב לו מכתב ובו אפרט את מצבי הכלכלי ואבקש ממנו שיעזור לי?".

האדמו"ר עצם את עיניו ולאחר מכן אמר לחסיד: "לא, אני לא מסכים שתכתוב שום מכתב לאחך שנמצא באמריקה". החסיד חזר לביתו וסיפר לאשתו את תשובת הצדיק. האישה לא הבינה מדוע הרב לא מסכים לכתוב לו.

האישה טענה כלפי בעלה: "יש לך אח עשיר שיושב על מיליונים. אם הוא ישמע על מצבנו, הוא מיד ישלח כסף ויציל אותנו מהמצב שבו אנחנו נמצאים. למה כל דבר צריך לשאול את הרב? וכי אין לך שכל? אולי תשאל את הרב עוד הפעם? תסביר לו כמה המצב קשה".

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן גינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורגי' בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי' בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזירי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזירי בן פרחא- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילית בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן ניזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנט רותי בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שלום נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזירי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורגי' בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָּה - צוּם עֶשְׂרֵה בְּטַבַּת

מה הן ההלכות של צום עשרה בטבת?

שאלה ?

תשובה !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

בעשרה בטבת מלך בבל התחיל לצור על ירושלים כדי להחריב אותה. לכן אנחנו מתענים ביום זה כדי להכניע את ליבנו ולחזור בתשובה שלימה. אנחנו מתחננים לפני בורא עולם שירחם עלינו וישוב לגאול אותנו גאולה עולמית. הצום מתחיל בעלות השחר ומסתיים בצאת הכוכבים.

בתי-כנסת רבים נוהגים להקדים את תפילת מנחה כדי שיספיקו לסיים את התפילה לפני השקיעה כדי שהכהנים ישאו את כפיהם. הכהנים לא נושאים את כפיהם אם מתפללים מנחה גדולה (לפני פלג המנחה).

חייבים להתענות ביום עשירי בטבת ופורץ גדר ישכנו נחש. אבל קטנים, כלומר: בן שעדיין לא מלאו לו שלוש-עשרה שנים ויום אחד ובת שלא מלאו לה שתיים-עשרה שנים ויום אחד, **פטורים לגמרי מן התענית**. הם לא צריכים להתענות אפילו כמה שעות. גם אם יש להם דעת להתאבל על חורבן ירושלים, כל שלא הגיעו למצוות, הרי הם פטורים מתענית זו. אפילו אם הם רוצים להחמיר על עצמם ולהתענות - יש למחות בידם שלא יעשו כן.

מעוברות ומניקות פטורות מתענית עשרה בטבת. מעוברת לעניין זה היא אישה שעוברת ניכר, כלומר: עברו שלושה חודשים מתחילת ההיריון. אם היא סובלת ממיחושים והקאות היא פטורה מתענית זו גם לפני שעברו שלושה חודשים מתחילת ההיריון ובפרט אם כבר עברו ארבעים יום מתחילת ההיריון.

מעיקר הדין, מינקת היא אישה בתוך עשרים וארבעה חודשים מזמן הלידה. במשך הזמן הזה היא חלשה מאוד ועדיין לא שבה לאיתנה. אישה שמרגישה שיש בכוחה להתענות בקלות, תשאל רב מורה הוראה אם היא יכולה להתענות.

חולים פטורים מן הצום. אדם חלש או זקן מאוד שמצטער בצום וחושש שאם יתענה, ייחלש ויחלה - פטור מהצום. חולה שהתרפא אבל עדיין מרגיש חלשה וחושש שאם יתענה יהיה חולה שוב - פטור מהצום.

אם בטעות בירך על מאכל ולפני שהכניס אותו לפיו נזכר שהיום צום, יטעם מעט כדי שברכתו לא תהיה ברכה לבטלה. אחר כך חייב להמשיך לצום. אבל לא יאמר בתפילת העמידה 'עננו'. הוא לא צריך להתענות ביום אחר במקום הצום.

יום עשרה בטבת נקבע כיום הקדיש הכללי. ראוי להדליק נר נשמה לעילוי נשמת הנרצחים בשואה הי"ד.

עֲשֵׂית חֶסֶד וּשְׂכָרוֹ

הרב אשר זאב לוריא מנהל ת"ת 'אהל תורה' ברמת אלחנן סיפר מעשה מרגש במיוחד: "שנה אחת בימי הרישום לת"ת, נכנסו לחדרי בני זוג עם ילד בן שלוש. הם אמרו לי שהם רוצים לרשום אותו לשנת הלימודים הבאה. ראיתי על פניהם שיש להם משהו מיוחד לספר. לאחר שביצעו את הרישום, ראיתי שהם מאוד מרוגשים. הבנתי שההתרגשות הזו לא מתעוררת בגלל הרישום של בנם לחיידר אלא הם נושאים איתם סיפור מיוחד".

"לפתע האמא פרצה בבכי. אי אפשר היה להרגיע אותה. גם האב מחה דמעות מעיניו. 'האם אתה לא מכיר אותנו?' - שאלו בתמיהה. האמת שלא זכרתי אותם, אבל הם דאגו להזכיר לי. לפני כארבע שנים זוג הורים הגיעו לחדרי והודיעו שהם באים לכאן ישר מביתו של המרא דאתרא, הגאון רבי יצחק זילברשטיין. ההורים סיפרו, שכאשר הם סיפרו לרב את צערם הגדול על שלא נפקדו בזרע של קיימא, הרב אמר להם עצה שמופיעה בספרי ה'חפץ חיים' - מי שרוצה לזכות לילדים, יראה לגדל בעצמו ילד אחר לתלמוד תורה. הזכות הזאת תעמוד לו שבזר עולם ייתן לו ילדים משלו".

"אני מייעץ לכם לגשת לת"ת ולקבל על עצמכם לשלם את הוצאות הלימוד של אחד התלמידים. תשתדלו שיהיה ילד יתום. הזכות תיחשב לכם כאילו גידלתם אותו, הרב אמר. הצדיק הסביר: 'במקרה כזה יאמרו בשמיים, שכשם ששילמתם שכר לימוד עבור ילד שאינו-שלכם, ובפרט יתום, כך תזכו לשלם שכר לימוד עבור ילדכם-שלכם'.

ההורים באו לת"ת 'אהל תורה' וביצעו את העסקה. במשך שנה תמימה שילמו מכספם עבור תלמיד יתום שמשפחתו התקשתה לשלם את הוצאות הלימוד בת"ת. ההורים סיפרו בהתרגשות: 'מיד כשהתחלנו לשלם את הכסף עבור התלמיד, נושענו מצרתנו. ה' יתברך ברחמיו הרבים פקד אותנו מיד בפקודת ישועה. זה הילד שנולד לנו לפני שלוש שנים. למרות שאנחנו לא גרים ברמת אלחנן, החלטנו לרשום אותו דווקא לתלמוד תורה זה שממנו צמחה לנו הישועה'. (מעובד מתוך 'ברכי נפשי').

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א.ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הרב אהרן מטיטוב צ"ל

הצדיק הרב אהרון מטיטוב צ"ל - בצעירותו גדל והתחנך על ברכי הסבא הגדול, רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א (המכונה 'אור שבעת הימים'). בהמשך גר בקונסטנטין. למרות דרגתו הרוחנית הגבוהה היה מסתיר את עצמו. שקד על התורה יומם ולילה. מצבו הכלכלי היה בכי רע. חי חיי צער ועוני. רבינו שכר דירה ולאחר מספר חודשים שלא היה יכול לשלם עבורה, נאלץ לעבור עם משפחתו ולהתגורר בחורבה. בענותותו ישב בקביעות ליד התנור שבקצה בית-המדרש. גם כשהיה צריך לנסוע בעגלה, היה יושב ליד העגלון ולא היה יושב בתוך העגלה. צדיקי דורו אמרו עליו, שכאשר גר בקונסטנטין מתוך לחץ ודחק "היה בבחינת אדם הראשון קודם החטא". האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מרוז'ין אמר על רבינו: "הרה"ק רבי אהרון היה העץ שעליו נשען העולם". בנוסף אמר עליו שהוא "משבעת רואי פני המלך".

התפרסם כצדיק אמת ופועל ישועות בקרב הארץ. רבים פנו אליו ונושעו. כאשר פשטה מחלה קשה על ילדים קטנים בעיר טיטוב, הם פנו אל רבינו והצליח לבטל את הגזירה הקשה. רבינו רצה לחזור לעירו בקונסטנטין, אבל האנשים לא הניחו לו והוא עבר לטיטוב, שם התחיל לשמש כאדמו"ר. מספר שנים לפני פטירתו עבר לעיר פבליש שסמוכה לסקווירא. נפטר ב-ה' תבת או ט"ו תבת ה'תק"ס (1800). ציונו בפבליש. על צאצאיו נמנים חלק מאדמו"רי צ'רנוביל.

סבא (מצד אביו): הצדיק ר' ישראל הבעל שם טוב הקדוש. **אביו:** הצדיק ר' צבי. **מרבותיו:** סבו, ר' ישראל הבעל שם טוב הקדוש, אביו, הצדיק ר' צבי. **ילדיו:** מרת סימה חושא (נישאה לאדמו"ר ר' ברוך ממז'יבוז'. יש גירסה, כי נישאה לאדמו"ר רבי אהרון טברסקי מצ'רנוביל), האדמו"ר ר' נפתלי צבי מסקווירא, האדמו"ר ר' אברהם מסקווירא, מרת שרה שיינא (נישאה לאדמו"ר ר' משולם זושא מצ'רנוביל), מרת חנה סימא (נישאה לר' מרדכי זאב רבינוב'ץ בזיווג ראשון, ובזיווג שני נישאה לר' יצחק מסקווירא), ר' אברהם.

בכפר הסמוך לעיר טיטוב גר פריץ שונא ישראל. החצר סביב ביתו היתה על יד דרך המלך. כאשר יהודי עבר שם, עבדיו הערלים היו תופסים אותו ומכים אותו נמרצות. בימי הגשמים לא היתה אפשרות לנסוע בדרך עוקפת רק בדרך המלך. פעם אחת רבינו היה צריך לנסוע ואמר לעגלון שיסע בדרך המלך ליד חצר הפריץ. העגלון אמר שזה סכנה אבל רבינו התעקש. כשהגיעו לשם, הערלים תפסו והביאו אותם לפריץ. הרשע שמח מאוד שתפסו רב ואמר להזמין את כל עבדיו למען יראו כולם כיצד הוא מכה את רבינו. בינתיים נעלו את הרב והעגלון בחדר. הפריץ היה צריך לעשות את צרכיו והלך לשירותים.

האנשים הגיעו אבל הפריץ לא יצא. הם הלכו לראות מה קרה. כשהתקרבו לשם שמעו צעקות נוראות. הם שברו את הדלת וראו שהמעיים שלו יצאו והוא צועק מכאב. קראו מיד לרופא וכל התרופות לא הועילו. אחד מהנאספים אמר שזה כנראה בגלל הפגיעה ברב. הפריץ ביקש שיבקשו סליחה בשמו. רבינו הסכים לסלוח בתנאי שהפריץ יבטיח שלא ירע לשום יהודי בעולם ואז יתפארו גם נתן לו סגולה. הפריץ כמובן הסכים והוא התרפא. מאותו היום הפריץ לא פגע באף יהודי.

אם אחד התפשטה מחלה קשה בילדים קטנים בעיר טיטוב שסמוכה לקונסטנטין. זקן עני הגיע לטיטוב וראה כי אנשי העיר מחפשים אחרי חטאים שונים כדי לתקן אותם, אולי ה' ירחם עליהם והמגיפה תיעצר. הזקן פנה אליהם ואמר: "בעיר קונסטנטין כשתי פרסאות מכאן נמצא איש קדוש ושמו רבי אהרון, הוא נכדו של הבעש"ט הקדוש. איש זה גר בחורבה בקצה העיר והוא חסר פרנסה. שמעו לעצתי, בחרו אנשים נכבדים ושלחו אליו בבקשה שיבוא איתם לכאן ויתנו בידו סכום מעות להחיותו. אני בטוח שבזכותו המגיפה תיעצר". הם עשו כדברי הזקן. הם בחרו אנשים שנסעו לקונסטנטין והגיעו לרבינו. הם הפצירו בו שיבוא איתם לעיר והבטיחו לתת לו שלוש מאות רובל כסף.

רבינו סירב בענווה ואמר כי אין בכוחו לעשות מאומה. אם רוצים לעצור את המגיפה, הרי שעליהם ללכת לצדיק שידוע לבטל דינים קשים. מכיון שהשעה היתה מאוחרת הם נאלצו לישון שם. בבוקר הם הלכו לביה"כ וסיפרו על צערם למתפללים. כאשר רבינו נכנס לביה"כ, אנשי עירו הוכיחו אותו שהוא מסרב ללכת לעירם - ובפרט שאם יעשה זאת בני ביתו יצלו מחרפת רעב. זקן אחד שהיה מסתופף אצל זקנו הבעש"ט הקדוש שידלו בדברים, איך לא יחוס על בני העיר טיטוב שנמצאים בצרה? אולי בזכות הצדקה שמבקשים לקיים באמצעותו ה' יסיר מהם את הצרה? רבינו סירב בעקשנות עד שאיימו שאם לא יעשה כן, יקחו אותו בכח לטיטוב.

כאשר ראה זאת אמר: "אני רואה שאתם תכריחו אותי לנסוע שלא ברצוני. אבל זאת אבקש, כאשר אבוא לעירכם, העגלון יחזיר את העגלה והסוסים הרתומים לצד קונסטנטין ולא יתיר את המושכות, רק אם אתן לו את הרשות לכך. כשאחפוץ לנסוע בחזרה, לא יעכבו אותי". הם הסכימו לדבריו. רבינו ישב איתם במרכבה ועם חסידים שהצטרפו. לעת ערב הגיעו לטיטוב. הם הלכו למלון שהכינו לכבודו. כל בני העיר התאספו כדי לקבל ממנו ברכת שלום. הפלא התרחש לנגד עיניהם, כל אלו שחלו - התרפאו. בני העיר שמחו. הם באו לרבינו והגישו קוויטלאך ופדיונות. רבינו ביקש לחזור לעירו, אבל האנשים אחזו במושכות הסוסים ולא נתנו לו לצאת. כאשר ראו כי הדבר נוגע בנפשו נתנו לו לשוב לעירו. אנשי טיטוב נסעו גם הם לקונסטנטין ולקחו איתם מאכלים ומשקאות לרוב. שם הם הגישו לו את כתב הרבנות. רבינו אמר: "נראה כי מן השמיים הוא, שכן אני לא עשיתי שום השתדלות בדבר". לאחר שבת קם ונסע איתם לטיטוב.

נכדו הרה"ק ר' יעקב יוסף מסקווירא סיפר: כאשר רבינו גר בעיר פבליש, בני העיר ביקשו ל'קדש' שם בית עלמין. עד לאותם הימים, כאשר מישהו נפטר היו קוברים אותו בעיר הסמוכה. רבינו הלך למקום. הם קידשו ובנו גדר סביב, פתחו בו פתח והעמידו שער. רבינו סגר את שער בית העלמין במפתח והחזיק אותו ברשותו במשך שנה. אנשי חברא קדישא הפצירו ברבינו שיפקידו אצלם את המפתח כדי שיהיה מוכן בעת שיצטרכו אליו, אבל רבינו לא הסכים. רק כעבור שנה מסרו לידיהם. אנשי העיר ראו שבאותה השנה המפתח היה אצל רבינו, אף אחד בעיר לא נפטר וגם לא היה מקרה של נפל, ויהי לפלא.

שתי התמונות למטה מציגות את המבנה הישן של הצדיק.

לפני מספר שנים נמצא בית עלמין ישן יותר ושם כנראה מקום קבורתו וזו התמונה הראשונה למעלה

כָּל מֵה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה - לְעִצְמוֹ הוּא עוֹשֶׂה

פה? השארתם מזגן דלוק. גיץ שיצא מהמזגן נתפס במזרון. כל הדירה שלכם בערה".

בעלי השפיל את עיניו. הכבאי הנמיך את טון דיבורו ואמר. "עבדנו קשה לכבות אותה. אבל אני חושש שהלילה תצטרכו לחפש לכם מקום אחר להיות בו".

אי אפשר להסביר מה ההרגשה של זוג צעיר שחוזר עליז ומאושר מחתונה ופתאום מודיעים לו שאין לו בית לחזור אליו.

המראה מבחוץ היה נורא, אבל באותם רגעים לא הבנו את משמעות המילים "הדירה שלכם הלכה".

היינו המומים לחלוטין. התקשרתי לאמא שלי וניסיתי להסביר לה שיחידת הדיור שלנו נשרפה ושנחנו בדרך אליה. אימי ניסתה להרגיע אותי שהכל יהיה בסדר - ותוך כמה ימים הכול יסתדר.

הלכנו לישון. בבוקר הלכתי עם בעלי כדי לראות מה קרה לדירה. כבר בחדר המדרגות הבנתי שזה רציני. הכל היה שחור ומפויח.

צחקנו קצת למראה המפתח שבעלי הוציא מהכיס כי לא היתה דלת. במקומה ניצב גוש מתכת מומס ועקום. בעלי פתח את הדלת ונכנסנו פנימה.

המראה בפנים היה מחריד. הרהיטים היו שחורים. הם נהרסו לגמרי מהחום האדיר. כשפתחתי את הארון בחדר השינה נחרדתי לגלות שכל הנדוניה היוקרתית שלי פשוט נעלמה.

היו שם גושי פלסטיק מפויחים והכל התפלה. זה היה בלתי נתפס בעיניי. פרצתי בבכי כאוב והיסטרי. בעלי פתח את קופסת השטריימל ומצא אותה ריקה.

השערות נמסו. רק השלד והכיפה נשארו. כשנתקלתי בחנוכייה הנמסה והשחורה בארונות המטבח נזכרתי פתאום בתכשיטים שלי. רצתי לחדר השינה ופתחתי את הארון. הכל נמס.

בהבלחה של רגע עלתה בי מחשבה של הודיה עמוקה. איזה השגחה פרטית. התכשיטים לא אצלי. הם שמורים לבטח אצל גיסתי שענדה אותם בחתונה.

הרכוש היחיד שנותר לנו היו התכשיטים היקרים. אם הם לא היו אצלה, הייתי מאבדת גם אותם. ברגעים האלו בהם עמדתי ונברתי בקופסת התכשיטים הריקה, חשתי במלוא העוצמה את דברי חז"ל שמלמדים אותנו: 'כל מה שאדם עושה - לעצמו הוא עושה'.

להלן סיפור מופלא שמלמד אותנו כי כל מה שאדם עושה למען האחרים - לעצמו הוא עושה. לפעמים הוא מגלה כי הדבר היה לטובתו ולתועלתו.

להלן הסיפור מפי בעלת-המעשה: בתקופת האירוסין חמותי קנתה לי תכשיטים יקרים במיוחד. כל התכשיטים היו מזהב טהור - שמונה עשר קראט מצופה זהב לבן. הם היו משובצים ביהלומים בשיבוץ לייזר מעודן ובעיצוב מושלם.

מספר חודשים אחרי החתונה אחות בעלי התקשרה אלי וסיפרה שבתאריך מסוים תתקיים חתונה של קרובת משפחתה. לא הבנתי מדוע היא מספרת לי זאת.

לאחר מכן היא ביקשה ממני בהססנות: "האם תוכלו בבקשה להלוות לי את התכשיטים שקיבלת לשבוע של החתונה? אני מבטיחה לך שאחזיר לך את התכשיטים מיד לאחר מכן".

קצת נדהמתי מהעזות של גיסתי. לא מקובל לבקש מכלה צעירה את תכשיטיה, אבל גם לא היה נעים לי לסרב, לכן אמרתי לה: "נראה מה נעשה".

גיסתי לא הרפתה. לאחר שהבטיחה לי כמעט למשכן את דירתה בעבור התכשיטים, הסכמתי בלב כבד להשאיל את תכשיטיי היקרים.

אחרי שעיקלתי את הרעיון חשבתי לעצמי: "אם אני כבר מוסרת לה את התכשיטים, הרי שעדיף שאעשה זאת בשמחה ובלב שלם".

גיסתי הודתה לי במילים נרגשות וביקשה שאנחנו נבוא לחתונה כדי לאחל לזוג מזל-טוב ולהשתתף בשמחה.

בשעת ערב מאוחרת התארגנו ויצאנו לחתונה. לאחר שאיחלנו לזוג הצעיר 'מזל טוב' ישבנו מעט ופנינו לצאת לכיוון הבית.

פסענו לאיטנו, נהנים מהרוח הקרירה של הלילה. כשהלכנו ברחוב הסמוך לדירתנו ריח חרוך עלה באפנו. כשהתקרבו לבניין הבנו שמשוהו קרה.

אנשים רבים התגודדו סביב הבניין שלנו. ניידת משטרה הבהבה וניידת כיבוי אש עם כמה כבאים התרוצצו סביב. אנשים רבים נעצו את עיניהם בנו בדממה.

הבנו שזה קשור אלינו. ראינו מישהו לוחש מאחורינו לכבאי: "הם בעלי הדירה". רציתי לברוח מהמקום ולהותיר לבעלי להתמודד עם מה שקרה, אבל לא יכולתי לעשות זאת. בעלי היה בהלם גמור.

הכבאי ניגש אלינו והודיע לנו: "אתם רואים את מה שקרה

לע"נ	תנצב"ה
הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	ארהון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי יזיז בן קלרה ז"ל	קסאנש בת גדיטו ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחתה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה
רחמה בת מסעודה ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה	ברכה בת מרדכי ע"ה
שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחתה ז"ל	דוד יצחק בן פרחתה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה	גורג'יה בת נעימה ע"ה
אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל	אליאור בן פרידה ז"ל
מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה	שושנה בת נעמי ע"ה

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ד טבת תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:01 תל-אביב: 4:15 חיפה: 4:05 מוצאי שבת: ירושלים: 5:17 תל-אביב: 5:18 חיפה: 5:16 ר"ת: 5:54

פרשת מקץ

הצנעת המעלות

**להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי
לא לעורר קנאה וצרות עין!**

נלמד מהפסוק: "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו" (פרק מב-א)

ואמרו חז"ל: "אמר להם יעקב לבניו, אל תראו עצמכם כשאתם שבעים, לא בפני עשוי ולא בפני ישמעאל, כדי שלא יקנאו בכם" (תענית י:). כיוצא בזה: אם אכל ושתה בדיעבד, ביום התענית, אל יתראה בפני הציבור [כשבע] שנראה כחתן בין אבלים ויתקנאו בו (שם). ולהלן על הפסוק: "ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים" (מב-ה) כתב רש"י: מטמינין עצמן שלא יכירו, לפי שצויה להם אביהם שלא יתראו כולם בפתח אחד, אלא יכנס כל אחד בפתחו, כדי שלא תשלוט בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גיבורים.

בעת חלוקת הארץ תבעו בני יוסף מיהושע כי מגיע להם חלק גדול יותר מאחרים בנחלת הארץ, משום שרבים הם (עיין יהושע פרק יז-יד). השיב להם יהושע (שם טו) "אם עם רב אתה עלה לך היערה..." ומבארת הגמרא (בבא בתרא קיח.) שכך אמר להם יהושע: "אם עם רב אתה לכו והחביאו עצמכם ביערים שלא תשלוט בכם עין הרע".

ואומרים חז"ל שמתשובה זו של יהושע נמצאנו למדים עיצה טובה: "דאיבעי ליה לאיניש לאיזדהורי מעינא בישא" [שצריך אדם להזהר להטמין עצמו שלא לגרום לבני אדם להתפעל ממעלותיו והצלחתו, ואז, בהביטם בו, יתנו בו עין רעה].

ואולם בני יוסף השיבו ליהושע: "אנן מזרעו דיוסף דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין". כלומר: מכיון שבירך אותם יעקב שהם ישלטו על העין ולא תשלוט העין עליהם (לפירוש הרשב"ם), לכן אין לנו לחוש לעין הרע ואין לנו צורך להתחבא ביערים.

ממשיכה הגמרא ומוסיפה מקור אחר לכך שאין עין הרע שולטת בזרעו של יוסף. שנאמר "וידגו לרוב בקרב בארץ". יעקב בירך את בני יוסף: "מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין העין [עין הרע] שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין העין שולטת בהם".

ועדיין צריך להבין: מה בכך שהמים מכסים על הדגים, והרי רואים את הדגים, כשהמים צלולים, נמצא שהעין שולט בהם, ואף אם נאמר שהמים אכן מכסים את הדגים לבל יראום, מה הדימוי של בני יוסף לדגים לענין שלא תשלוט בהם העין והרי הדגים מכוסים מהעין, לכן לא שולטת בהם עין הרע, משא"כ בני יוסף שגלויים הם לכל!?

אכן, ניתן להבין זאת, לפי הביאור שהבאנו במקו"א מהגרא"א דסלר זצ"ל (במכתב מאליהו ח"ד) שהדימוי לדגים אינו בזה שמכוסים מעין הרואים, אלא מכוסים הם מההתענינות של הבריות, דכיוון שחיים הם בתוך המים וכאילו חיים בעולם אחר ואין להם כל שייכות לחיי יושבי היבשה, כך זרעו של יוסף יצניעו מעלותיהם באופן שלא יעורר קינאה עליהם, שאינם מתחרים עם אחרים, וממילא לא תהיה סיבה לנתינת עין רעה בהם.

צניעות עדיפה על פירסום...

פעם נכנס אדם אצל הגאון רבי זלמל'ה מוואלוז'ין זצ"ל ותינה בפניו את מצבו הקשה: "בת יש לי להשיאה ואין בידי להכין חתונה מפוארת כראוי למעמדי וכבודי..."

הרגיע אותו רבי זלמל'ה ואמר לו: פעמיים בתנ"ך מסופר על משתה נישואין. האחד על משתה שהיה אצל לבן כמו שכתוב: "ויאסוף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה" משמע שהוא ערך חתונה מפוארת ביותר, אליה הזמין את כל תושבי המקום. על כגון דא מסופר במדרש שלקח לבסוף מכל המשתתפים את בגדיהם...

לעומת זאת, מסופר על משתה חתונה שערך בועז. הוא הזמין רק עשרה אנשים מזקני העיר. הוא אומר: חתונה צנועה ביותר! ומה היו תוצאותיה? יצאו ממנה דוד המלך ומלך המשיח. הרי שצניעות עדיפה על פרסום וראווה.

תולדות אדם

"לא יתכן בכזה פירסום..."

בשנותיו האחרונות של הגה"צ רבי **מרדכי צוקרמן** זצ"ל התפרסם בארץ כי רב מקובל אחד הוציא "דיבוק" שנכנס באשה. טקס הוצאת הדיבוק נעשה בקול רעש גדול, לעיני מצלמות ובשידור ישיר בכלי התקשורת, באשר אותו רב חפץ היה בפירסום זה לקדש שם שמים ולהוכיח קבל עם ועדה כי יש דין ויש דיין.

ואולם רבי מרדכי פיקפק באמיתות הסיפור - מלבד מה שכבר נמסר בשם **החזון איש** שדורינו השפל אינו מסוגל למחזות נשגבים אלו - וכך נימק את חוסר אמונו בסיפור: "לכאורה אין בזה אמת, שכן בדורות הקודמים הוציאו דיבוק בחדרי חדרים, ורק בודדים הורשו להשתתף במעמד. ואם זה נעשה בכזה פירסום, מסתבר שאין זה אמת..."

יחיד ודורו

הדפסת והפצת העלון השבועי "איש לרעהו" פרשת מקץ, נתרמו לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת יטל ע"ה בת רבי קלונימוס ז"ל

נלב"ע ב' טבת, ת.ג.צ.ב.ה.

נתנדב באדיבות לבם של המשפחה היקרה שיחי

יבטח בה' בכל הנצרך לו, ולא ידאג דאגת המחר!

נלמד מהפסוק: "זיהי מקץ שנתיים ימים" (פרק מא-א)

וכפי שדרשו חז"ל (במד"ר פט-ג) "אשרי הגבר אשר שם בה מבטחו" - זה יוסף. "ולא פנה אל רהבים ושטי כזב" - משום דבטח בשר המשקים נתעכבה ישועתו שתי שנים.

התחזקות במדת הבטחון בזמן מלחמה היא חיונית ביותר. וכמו שכתב **החפץ חיים** (בספרו **מחנה ישראל** פרק לט) בזה הלשון: "עיקר הצלת נפש האדם בעת המלחמה והתגברות על אויביו, תלוי בגודל התחזקותו אז בכח בטחונו בה', וכמו שמצינו בדברי יהונתן בן שאול שהוא ונושא כליו בעצמם ניצחו את עיקר המלחמה וכו' רק במדת הבטחון! וכמו שאמר, "כי אין מעצור לה' להושיע ברב או במעט" וכו'.

"וכן מצינו בדוד כשבא על עיר ציקלג ומצאה שרופה באש ונשיהם ובניהם ובנותיהם נשבו וכו' ואח"כ כתוב "ויתחזק דוד בה' אלוקיו" וכו' ולבסוף השיב הכל וניצח את כל אויביו "והכם מהנשף עד הערב למחרתם" וכו' וזה היה רק בעבור שהתחזק מתחילה את בטחונו בה'. וכן בגמרא (מנחות כט) "כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי הוא לו מחסה בעולם הזה ובעוה"ב וכו'.

ומוסיף החפץ חיים: "זיהר מאוד שלא יחשוב בלבו בעת צאתו למלחמה, הלא גבורים אנו ואנשי חיל למלחמה. רק ישישים עיקר מעוזו בה' ויבטח בו כי הוא יעזרנו, וכמו שכתוב "לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה, רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו" וכו' ואל יתייאש עצמו מן הרחמים ויבטח בה' וייתחל לחסדו שהוא מתחסד עם הבוטחים בו, וכמו שכתב "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו". ולפי גודל הבטחון כן הוא גודל ההצלחה. עכ"ד הח"ח.

המהר"ל זצ"ל (בספרו **נתיבות עולם** - נתיב הבטחון) כתב: כמה גדול מדת הבטחון שבוטחים בו יתברך בכל לב, עד שכל הדברים נעשים לו לטובה, כמו שהיה אצל רבי עקיבא [שאמר על מה שאירע לו "כל מה דעביד רחמנא אצל" ומחמת בטחונו זה באמת נעשה לו לטובה מה שבתחילה היה נראה רע] ואצל נחום איש גז, כי מפני שהיה בוטח בו יתברך שיציל השי"ת אותו כי הוא הכל יכול וכנאמר "בטחו בו עדי עד" שאף שרואים וחושבים כי כבר אבדה תקוותם אל יתייאש, כי השי"ת יכול להושיעם, וכאשר שם בטחונו בה' אזי הוא מציל אותו.

ונחזור שוב לדברי החפץ חיים (בספרו **שם עולם** פרק ז) שנותן עצה טובה היאך להתחזק במדת הבטחון וכך כתב: שיתבונן תמיד על זמן העבר בימי חייו, כמה עשרות שנים חי עד כה, ובחסד השי"ת לא היה חסר לו אפילו יום אחד מאכילה ושתייה ולבוש וכדומה, ואם כן מה לו לדאוג על זמן של להבא, שאינו יודע מספר ימי חייו אפילו על יום אחד, ומסתמא כשם שעזרו השי"ת ברחמיו עד כה, יעזרו גם כן מעתה ולהבא עכ"ד.

לפנינו אגרת שכתב **הגר"י קניבסקי - הסטייפלער זצ"ל** לאדם שהיה אפוף כולו דאגות וחששות מפני מצוקת העתיד. וכך כתב לו: "באמת אין לדאוג כלל, כי העבר אין. ומה שיהיה אי אפשר לדעת כלל, כי כל מה שמצייר האדם בעצמו את העתיד, אינו אלא דמיונות שאין בהם ממש, כי אח"כ מתברר שלא כן הוא, ורק הדאגה והדיכאון הם המשברים ח"ו את רוח האדם. אבל עצם הדברים שמחמתם דואג, מסתדר סוף סוף באופן רצוי. וצריך לקוות לכל טוב כי תשועת ה' כהרף עין".

ומסיים הסטייפלער: "וגם אני בטוח שבודאי יסתדרו הדברים בעזרת השי"ת לטובה אצל מעלת כבודו. ואבקשו מאוד שלא ידאג ולא יצטער, כי זה הדאגה והדיכאון מחליש את האדם ח"ו. ואמרו חז"ל "אל תצר צרת מחר". ואין זה כגזירת הכתוב, רק במציאות שאין מקום כלל לדאוג, כיון שבאמת הכל מתנהג על ידי השי"ת והכל לטובה".

עצה למניעת הדאגות...

סיפר רבי יהודה החסיד ז"ל (בספ"ח-תקכז) על זקן אחד שהתלונן בפני החכם, כי דאגותיו על המזונות ולזווג זרעו מטרידות אותו הרבה ומטריפים את לבו.

אמר לו החכם: וכשאתה כל היום וכל הלילה דואג, כלום מועילות טרדות לבך ודאגותיך? אלא תעסוק בתורה כשיש לך פנאי ותשפוך נפשך ושיחתך לפני ה' והקב"ה יחשוב לתקנתך ככתוב "תורת ה' תמימה משיבת נפש". ואח"כ כתוב "יענך ה' ביום צרה" וכתוב "ימלא ה' כל משאלותך".

הפטנט לשלם משכורות...

סיפר הגר"ח גריינמן זצ"ל: אחד מראשי הישיבות התאונן רבות בפני **החזן איש** על קשיים גדולים שיש לו בתשלום המשכורות. לצוות הרמ"ם ועובדי הישיבה בסוף החודש, באשר אין לו כסף לשלם.

עודדו החזן איש וחיזקו תדיר בדברי אמונה ובטחון שהתיישבו על לבו. באחד הפעמים שהגיע אותו ראש ישיבה כדרכו למעונו של החזן"א לשפוך לפניו שיחו ודאגתו, אמר לו החזן"א: עליך ללמוד מראש ישיבת סלבודקה הגאון **רבי אייזיק שר** שיש לו פטנט מוצלח ומנוסה כאשר הוא מתקשה ורואה שאין לו לשלם לצוות הישיבה את משכרותם החודשית.

שאל הלה את החזן"א מה הוא הפטנט של רבי אייזיק? השיב לו החזן איש על אתר: "רבי אייזיק אינו ממתין לסוף חודש אלא כל יום, בוקר צהרים וערב, הרי הוא שופך תפלות להקב"ה ובד בבד הוא מאמין ובוטח בהשי"ת באמונה שלימה שימציא לו את התשלומים הנצרכים עבורו. ולכן בסוף החודש הקב"ה ממציא לו בדיוק את מה שהוא צריך".

הלמות עמלים

הבוטח בה' חסד יסובבנו...

הגה"צ רבי מרדכי שרעבי זצ"ל ומשפחתו סבלו ב"תקופת הצנע" (שבראשית קום המדינה) מרעב ומחסור. אך הוא לא פסק מלהגות בתורה מתוך בטחונו הגדול בהשי"ת.

פעם בצהרי יום שישי, פרצה הרבנית בבכי. הבית ריק. אין חלות ויין ואין דגים ובשר. 'לעשות את השבת חול' ניחא. אבל כיצד ירעבו בשבת.

החליט רבי מרדכי לעשות איזשהי "השתדלות". קם ויצא מחוץ לביתו בלי לשים לב לגשמי הזעף שירדו באותה עת. הוא נעמד במקומו מבלי לדעת לאן יפנה. ואז החליט: ה' יעזור לי בין אם אפנה על ימין או על שמאל. והוא יעזרני גם במקום עומדי...

הגשמים המשיכו לרדת בכל עוז. ורבי מרדכי נרטב כולו. זרם המים ששטפו במרוצתם במורד הרחוב גרפו בדרכם זוטות מזוטות שונות. לפתע נעצרה לרגליו אבן שנתגלגלה בשטף המים, וכעבור רגע נגרף במים שטר של עשר לירות (סכום נאה באותם ימים) ונעצר באבן. גחן הצדיק והרים את השטר, שב לביתו ומסרה לרבנית שאצה רצה לקנות את צרכי השבת, ורבי מרדכי שב לתלמודו...

רבי מרדכי שרעבי

"כך נגזר משמים"...

רגיל היה הגאון **רבי חיים קניבסקי זצ"ל** לומר: "אם נגזר על אדם פרנסה, ימכור נוצות ויתעשר, ואם לא נגזר, אפילו ימכור מטילי זהב, יהיה עני".

ומעשה באדם שהחזיק בביתו גן ילדים והתלונן בפני רבי חיים שבשנה זו הפריעה השכנה לרישום הגן של אשתו. לאחר שבירכו אמר לו רבי חיים: אל תאמר השכנה הפריעה, רק "כך נגזר השנה מהשמים"....

מנחת תודה

"תורת חסד על לשונו..."

סיפר הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל: מעשה בעני מרוד שבא לפני הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל והשיח בפניו את צרתו ועוגמת נפשו כי ביתו ריקם ובני ביתו סובלים מחרפת רעב. והעצה היחידה העומדת לפניו כדי שיוכל להשיג מחיה לביתו, היא על ידי שיסובב בעיירות וידרוש ברוב עס, ובני ישראל רחמנים ישלשלו לקופתו דמי הדרשה, אלא שגם עצה זו אינה ניתנת ליישום באשר אינו יודע לחבר דרשות...

כששמע זאת רבי ישראל, התפנה מיד מכל עיסוקיו הרבים, וישב עם העני בסבלנות במשך שעות אחדות, כשהוא משנן לו בניחותא כמה וכמה דרשות מספר פעמים, עד אשר נוכח לראות כי העני בקי בהן על בורין, או-אז יצא העני מביתו בשמחה ובטוב לבב...

אור ישראל

"הלא פרוס לרעב לחמך..."

כבר בשחר טל ילדותו, היה לו לגאון **רבי יוסף דב הלוי סולוביצי'ק זצ"ל (בעל הבית הלוי)** לב רך ורגיש ומלא רחמנות על חבריו מבני העניים. בחכמתו ובחושו המפותח, עמד עד מהרה על "מלחמת המעמדות ב"בחיידר" ונוכח לדעת כי ילדי העשירים מתגאים הם על חבריהם בני העניים וממאנים להכניסם בסוד משחקהם.

מדותיו הטובות מנעו ממנו, בשל כך, להשתתף במשחקי ילדי העשירים והיה משחק תדיר רק עם ילדי העניים. גם חילק את סעודתו עמהם ושיתפם באוכל שאמו נתנה לו לארוחת הצהריים. וכדי שלא לביישם, היה מעמיד פנים כאילו הם אלו שעושים עמו חסד גדול כאשר נאותים הם לאכול את האוכל שלו, שכן - לטענתו - אמו נותנת לו יותר מכדי אוכלו, ואם ישוב הביתה וחלק מארוחתו בידו, היא תצטער על כך וגם תנזוף בו...

פעם תפסה אותו אמו "בקלקלתו", בנותנו לילד עני את חלק הארי מארוחתו. כאשר שאלה אותו לפרש הדבר, הביט בפניה בעינים מלאות חמלה ותחנה ואמר לה:

אמא, בבוקר אכלתי לשובע, וגם לעת ערב תתני לי, בעזרת ה', ארוחה כדי שביעה ועוד תגערי בי על שאינני גומר הכל... אבל חברי שנתתי לו חלק מארוחתי, לא אוכל בבוקר לשובע נפשו וגם בערב לא ישבע לחם, וארוחת הצהריים נתנה לו אמו רק פרוסת לחם קטנה עם חצי מלפפון...

אך אמו לא הרפתה: "אבל אם נתת לו כמעט את כל ארוחתך, תרעב אתה עד ארוחת הערב?" לקח הנער את ציציותיו בידו ואמר בהתרגשות רבה: "אני נשבע בציצית שלי, שאם אני רואה ילד רעב אוכל ארוחתי, אני שבע כאילו אכלתי בעצמי..."

הראשון לשולשת בריסק

יוסף הוא המשביר...

סיפר תלמיד ישיבת פוניבז': "לא אשכח את המחזה הנפלא באחד מימי החירום, בתקופת השלטון של הבריטים. כשלא היה אפשר להשיג לחם בבני ברק, חזר **הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל** מתל אביב לפני רדת הלילה (שאיזו היה אסור להמצא מחוץ לבתים) כשהוא עמוס בשני שקים מלאים ככרות לחם. הוא שלח לקרוא לשני בחורים מהישיבה שיבואו אל תחנת האוטובוס כדי לעזור לו בסחיבת המשא..."

"**הוא** לא היה מוכן בשום אופן לוותר על חלקו בנשיאת השקים באומר, שכך היא המצוה "עזוב תעזוב עמו" - עמו דווקא..."

הרב מפוניבז'

משכיל אל דל...

סיפר רבי אליעזר גינזבורג שליט"א: לסבא המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל** היו שתי זוגות נעלים, ליום חול ולשבת. מובן שנעלי השבת היו נאות יותר ונראות פחות משומשות.

והנה פעם אחת הבחין המשגיח בבחור שנעליו קרועות. אמר: אין זה מן היושר שלבחור זה לא יהיה אף זוג אחד של נעלים שלימות ולי יהיו שני זוגות...

הזמין המשגיח את הבחור לביתו ואמר לו: "יש לי זוג נעלים מיותר... מדוד את הנעלים אולי הם כפי מדתך ויתאימו לך". הוא נתן לו למדוד את נעלי השבת ואכן נמצאו תואמות למידתו ולקחם.....

עפ"י קול התורה

לחמול על הזולת ולסייע לו בכל הדברים שנוקק להם!

נלמד מהפסוק: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם... יעשה פרעה ויפקד פקידים... ויקבצו את כל אוכל... והיה האוכל לפקדון" (פרק מא-לג, לו)

מדוע נזקק יוסף לעוץ עיצות לפרעה, והרי לא נתבקש על כך? אלא לומדים אנו מכאן שכאשר ישנה בלבו של אדם חמלה על הזולת, אינו ממתין שיבקשו ממנו לעזור. הרגשתו בצערו של הזולת מדרבנת אותו ומאיצה בו לשאת בעול עמו ולעשות כל שביכולתו לסייע לזולתו. וכפי שכתב הרמב"ם ז"ל (בשם רבי אברהם החסיד): החמלה והרחמנות של יוסף על העם, היא שהניעה אותו לתקן תקנה של חסד עליהם בצרה שהם עומדים לפניה.

וכפי שכתב בספר החינוך (מצו תרי"א): שנצטוונו לעשות כל מעשינו בדרך הישר והטוב בכל כוחינו, ולהטות כל דברינו אשר בינינו ובין זולתינו, על דרך החסד והרחמים, כאשר ידענו מתורתנו שזהו דרך ה', וזהו חפצו מבריותיו, למען יזכו לטובו כי חפץ חסד הוא, ועל זה נאמר "והלכת בדרכיו"... ואמרו חז"ל (שבת קל"ג) בפירוש המצוה: מה הקב"ה נקרא "רחום" אף אתה היה רחום, מה הקב"ה נקרא "חנון" אף אתה היה חנון וכו'.

ואמר רבינו הגרא"מ שך זצ"ל באחת משיחותיו (תמוז תשנ"ג) כי מכיון שהקב"ה יצר את האדם בדמותו כצלמו, הרי שעשיית חסד צריכה להיות מוטבעת בתכונותיו מעצם היותו בצלם אלוקים, שהוא מקור החסד, ולא רק מהמצות עשה של "והלכת בדרכיו"...

וכבר הרחיב ביסוד זה הגה"צ **רבי נתן צבי פינקל זצ"ל - הסבא מסלבודקה (באור הצפון)** ואלו דבריו: תורת חסד צריך ללמוד אצל מקור החסד - הקב"ה. "מה הוא אף אתה".

האדם נברא בצלם אלוקים וחייב הוא להדמות לקונו. בבריאה מתגלה חסד הקב"ה עם בריותיו - "חסד ה' מלאה הארץ", וכמה שנקיף ונתעמק באותה ההכרה הנפלאה של חסד, לא השגנו אף מקצת מן המקצת מגודל ועומק החסד שבבריאה, שכל הפרטים מצטרפים ומתלכדים לכיוון אחד - לנקודת חסד.

כשאדם מתעמק וצולל בתוך הכרה זו ותופס את נקודת החסד כמות שהיא. את החסד שבתוך החסד, חסד לפני חסד, חסד להמציא חסד או-אז יכול הוא לעלות מעלה להשתלם ולהשתכלל להיות איש חסד אמיתי. לרכז כל מעשיו, פעולותיו ותנועותיו, הגיונותיו ומחשבותיו, חידושי ויצירותיו למטרה אחת ששמה חסד.

זו היא חובתו של האדם להדמות לקונו. ואם לא מילא חובתו, פוגם הוא את עצמו. שולל הוא את גודלו ותפארתו. נברא הוא בצלם אלוקים ובכוחו להדמות לקונו, והוא מכווץ בקרביו את כוחו הנפלא הזה. משפיל ערכו הרם עד הדיוטה התחתונה.

מי שאינו עושה חסד אבד זכות קיומו. כמו שמצינו אצל אנשי סדום שלא נשתייר מהם שריד ופליט. ועונם היה שלא החזיקו יד עני ואביון. ולא רק אם איננו עושה חסד כלל, אלא אף אם הוא עסוק בחסד יומם ולילה ואינו פוסק אף רגע אחד ומתעמק בצרכי מקבלי החסד, בכל זאת אם ימצא בתוך החסד איזה פגם כל דהו, עוון פלילי הוא ונענש על זה בעונש מר.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

השיבה ישרה! / הרב נפתלי זינברג

לפתור אותה. שימו לב, לאחר שנחרב בית ראשון עם-ישראל תיקן את מעשיו ונבנה בית שני. אך מאז שנחרב בית שני - **בגין עניינים שבין אדם לחברו כידוע מחז"ל** - עדיין לא נבנה הבית השלישי. מדוע? כי "עדיין שטן של שנאת חנם מרקד בינינו!"

מיד לאחר אסון-מירון פנו אלי כמה וכמה מחנכים ואמרו באכזבה: אם חוברות הלימוד של בין אדם לחברו של המכון, היו נלמדות ביותר תלמודי תורה, אנו בטוחים שהאסון היה קטן יותר.

הם לא נביאים. גם לא בני נביאים. הם עשו חשבון של אחד ועוד אחד. אם הגורם לגלות, ולאסונות, זה בין אדם לחברו ממילא כל חיזוק בתחום זה מונע אסון!

אנחנו יודעים להעריך את העובדה שבסייעתא דשמיא ישנם אלפי תלמידים שכן לומדים את התוכניות המיוחדת, אך למה לא עשות ומאות אלפים!:

האם ייתכן שהחינוך שלנו יהיה מושתת על הספק של חומרים, ונשכח את הדרך ארץ שקדמה לתורה? מדוע עדיין לא זכה הנושא של בין אדם לחברו למקום המרכזי שהוא בהחלט ראוי לו! כנראה שהשטן יודע שברגע שזה יקרה, יסתיים התפקיד שלו לנצח, אז הוא מניח את כל כובד משקלו שזה לא יקרה.

* * *

קוראים יקרים!

העלון הזה לא נועד לחילונים, גם לא למסורתיים. הוא נועד לציבור שומרי תורה ומצוות. כציבור שכל מגמת חייו לתבוע מעצמו, להתקדם ולהשתפר, מחובתנו להתייצב מול המראה ולשאל את עצמנו: האם אנו עושים די בתחום הקריטי הזה של חינוך למידות טובות? או שבעמקי הלב לא בדיוק אכפת לנו אם הילד/בחור יצמח לבעל מידות גדול - העיקר שיהיה ידען מופלג.

לא במקרה הגימטרייה של הרוגי מירון זה 'אדם', לומר לך: תהיה "מענטש"! בן-אדם! לאחרונה התאונן באוזני מפקח חינוכי על המצב באמרו: 'לדים של היום לא מחונכים לומר את המילה הפשוטה 'סליחה'. נו, אז פלא שמחנכות שאלו במהלך יום עיון האם צריך להיות לנו הכרת הטוב למי שנהרג עבורנו במלחמה?

רבות! לא קל לי לכתוב זאת. אני מרגיש רע מאוד לכתוב זאת - אבל אם לא נשנה את מעשינו כיצד ייראה עתידנו? אנחנו עוסקים כאן בנפשות, כי אנחנו יודעים שכל המצב הפיזי תלוי בגורם הרוחני.

לנו ברור, שאחרי פרסום מאמר זה יהיו רבים שיתעוררו ויצטרפו למהפכה של בין אדם לחברו. איש את רעהו יעזור, הורים, מחנכים, מנהלים, מפקחים כולם יחד יתעוררו ויעוררו להעמיד את החינוך לבין אדם לחברו במרכז חייו. וכך נזכה לגאולה השלמה במהרה אמון!

לעצה, נא להתקשר למס' 02-5671812, באין מענה נא להשאיר הודעה.

יום רודף יום, שבוע רודף שבוע, חודש - חודש, והמלחמה באשמדאי החמאסניקי עדיין נמשכת.

עבר מספיק זמן מאז פרוץ האסון, כדי שנוכל לעצור ולנסות לארגן את המחשבות בצורה מסודרת - ללא השפעת ההלם הראשוני.

מטבע הדברים, בתקופה כזו נוטים אנשים לפתח שנאה עזה ועמוקה לאויב הרצחני - ובצדק. אך עובדה זו גורמת לנו לשכוח את המטרה העיקרית, ואת הנשק העיקרי שבאמצעותו נוכל לנצח.

נדלג רגע לאסון אחר, ודרכו נוכל להבין יותר את הנקודה.

* * *

"אסון מירון" עדיין צרוב בכל אחד ואחד מאתנו, למרות שכבר חלף מאז מעל שנתיים וחצי. 45 הרוגים, מעל 100 פצועים, מספרים בלתי נתפסים!

באסון זה היו מאפיינים שונים מאשר באסון הנוכחי, נתייחס לשניים מהם: (1) ההרכב האנושי - כלל הנפגעים היו שומרי תורה ומצוות. (2) האסון התרחש ללא פעולה של אויב חיצוני.

מי היה אשם באסון מירון?

זו לא השאלה בה נעסוק כעת!

אך דבר אחד ברור: מאחר שלאסון מירון לא היה אחראי החמאס, או גורם עוין אחר, כולם הבינו שהפתרון לא נעוץ בכעס על גורם כזה או אחר - אלא בתיקון של עצמנו!

באסון הנוכחי יותר קשה לראות זאת בהירות, שכן, כאמור, ישנו אויב חיצוני שאנו "מפילים עליו את התיק". אך כיהודים מאמינים בני מאמינים ידענו תמיד, ותמיד נדע שמטרת כל אסון לעורר שינוי בנו, בתוכנו - בבחינת "אין הדבר תלוי אלא בך".

נלך אחורה: האם במלחמות שניהלו החשמונאים בתקופת חנוכה היה חמאס?... האם בחורבן הבית הראשון, והשני, היה אש"ף? או הג'יהאד האסלמי? לא ולא. היו יוונים, ורומאים ובבליים - אבל חז"ל אומרים במפורש שהחורבן היה בגללנו.

ומה עם האויבים? ברור. הם ביצעו בפועל את החורבן, הם יקבלו את העונש שמוגיע להם (נוכח העובדה שהם ציערו אותנו מעבר למה שהצטוו וכו' כמבואר בראשונים, ראה ראב"ד הל' תשובה פ"ה ה"ה ועוד) אבל הגורם הפנימי לאסון זה לא הם. ברור שהם רשעים בני רשעים, אך עדיין לב מלכים ושרים ביד השם ואם לא שמעשינו היו מאפשרים להם זאת, לא היה בכוחם להפיל מראשנו אפילו שעה אחת ארצה!

* * *

נחזור לאסון הנוכחי. החמאס והנאצים נכנסו לתחרות מי יותר אכזרי ומי יותר גרוע, ימח שמם ושם זכר-זכרם של שניהם!

אך כאמור, לא מכאן תצמח לנו הישועה...

הישועה תצמח רק כאשר נניח את האצבע על הבעיה, ונפעל כדי

לרגל המצב, המבצע ימשך בעזה"י בשבועות הקרובים

הזוכים הבאים במבצע הפרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות יכולים להיות אתם. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שייגרתני על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

שלושה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- (1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- (2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- (3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והיה הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.
- (4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- (5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

או צרות הפרשה

פרשת "מקץ"

"ויהי מקץ שנתיים ימים" [מא, א]. קץ שם לחושך.

"מקץ", אומר הרב חיד"א, ראשי תיבות: "ממון, קול, צום", שהם שלושת הדברים המעבירים את רוע הגזרה: "תשובה, תפילה וצדקה".

א. ממון – צדקה: כתוב בספר חסידים שגם אם לאחר שאדם חזר בתשובה עדיין יש מקטרגים שיכולים לקטרג כנגדו, מכל מקום לאחר שאדם נתן צדקה – מסתלקים ממנו כל המקטרגים.

ב. קול – תפילה: בכלל זה נכללים כל ענייני הקול, כמו: וידוי ולמוד תורה.

ג. צום – תשובה: אין הכוונה שאדם צריך, בדווקא, לשבת בתענית מבלי לאכול, אלא אם אדם יושב ועוסק בתורה, ולפתע הוא חש רעב או צמא, והוא מתגבר על עצמו וממשיך ללמוד בלי להפסיק – זה מכפר לו, כאילו ישב בתענית ממש.

זאת ועוד, אדם ישן על מיטתו בלילה. העייפות התפשטה על כל איברי גופו. והנה הוא מתגבר על העייפות, ועל העיניים האדומות, וקם ללמוד – זה מכפר לו על כל מה שפגם בראיות אסורות! זאת ועוד: אדם שהתאמץ להגיע לשיעור תורה המתקיים במקום רחוק. עליו ללכת כיברת דרך ארוכה, או לנסוע במכונית ולהסתובב הלוך וחזור כדי למצוא חנייה – זה מכפר לו, ויכול להיחשב לו במקום "גלות". על הפסוק "ויהי מקץ שנתיים ימים" נאמר במדרש – "הינו דכתיב 'קץ שם לחושך', זמן נתן ליוסף כמה שנים יעשה באפלה בבית האיסורים, כיוון שהגיע הקץ חלם פרעה חלום".

"קץ" – ראשי תיבות: "קול, צום". הקול והצום יביאו את הסוף לחושך, לגלות! ולכאורה קשה, מה עם האות מ', ממון? אלא, חז"ל אמרו: "אין בן דוד בא עד שתיכלה פרוטה מן הכיס". ממילא, על ידי ממון לא ניתן יהיה לשים קץ לגלות, ולקרב את הגאולה.

בדרך כלל בפרשת מקץ חל חנוכה. גם בנס החנוכה ראינו כיצד הקב"ה "קץ שם לחושך", ולאחר שלוש שנים שישראל היו בצער, והצטרכו ללמוד תורה בתוך מערות מסתור – באה הישועה. "קץ שם לחושך" – לאחר כל צרה, בוא תבוא הישועה!

חז"ל מוסיפים ואומרים במדרש, שהזמן שישב יוסף בבית האסורים, הוריד לנו מאה תשעים שנה, כמניין "קץ", מגלות מצרים. וזהו שאמר הכתוב "קץ שם לחושך" – שיוסף הוריד ק"ץ שנים מגלות מצרים.

פסוק זה, "קץ שם לחושך", מתקשר גם לחג החנוכה: חז"ל דורשים במדרש על הפסוק "וחושך על פני תהום" – "וחושך – זו מלכות יוון הרשעה, שהחשיכה את עיניהם של ישראל בגזרותיה, שהייתה אומרת להם: 'כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל'. הרי שמלכות יוון היא בבחינת "חושך", ונס החנוכה הוא בבחינת "קץ שם לחושך". מדוע גלות יוון היא בבחינת "חושך"? זאת משום שהם גזרו עלינו שלא ללמוד תורה, וזממו "להשכיחם תורתך", והתורה נקראת "אור", ומכיוון שרצו לבטל את אור התורה – הרי הם בבחינת "חושך". ולכן מדליקים נרות בימי חנוכה – כדי להגביר את האור! אור התורה! [דורש ציון].

"הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו" [מא, לח]. כיון שאין כמוהו – אפשר למנותו.

מבאר הרשב"י (רבי שמעון בן צמח דוראן): על דברי שר המשקים: "ושם איתנו נער עברי עבד לשר הטבחים" אומר המדרש: "ארורים הרשעים שאפילו הטובה שעושים מתכוונים לרעה. שאמר שר המשקים 'נערי' – שאינו בר דעת, 'עברי' (זר, ומי שהוא נתין זר אינו יכול ללמוד), 'עבד' – לשון גנאי, שכך כתוב בספריו של פרעה, שלא ימלוך עליהם עבד". שר המשקים מנה ארבעה תארים ליוסף, וכל כוונתו בהם – לרעה, כדי למנוע את מינויו על ידי פרעה. אם כן, כיצד באמת מינה פרעה את יוסף?

אלא, שכאשר אין מישהו אחר שראוי כמותו – מותר למנותו. צא וראה, דבורה הנביאה הייתה שופטת בישראל. וכיצד יתכן שהייתה אישה שופטת? אלא מובא באלהיה רבה: "לא היו תלמידי חכמים בישראל אלא כמלוא חצי דקל בלבד, שנאמר: 'והיא יושבת תחת תומר', וכיוון שלא היה באותו הדור אדם אחר בעל שיעור קומה כמותה, מינו אותה כהוראת שעה.

והנה עוד דוגמא: שמעיה ואבטליון היו גרים, מבני בניו של סנחריב. למרות זאת שמעיה התמנה לנשיא ואבטליון התמנה לאב בית דין. כיצד עשו זאת, הרי הדין הוא שאין למנות גר למלך, נשיא או אב בית דין? אלא שכאשר אין מישהו אחר שראוי כמוהו – מותר למנות את הגר. ולפי ששמעיה ואבטליון לא היה בדורם אדם גדול כמותם, והיו חביבים על ישראל יותר מכהן גדול, לכן הותר למנותם.

זהו שאמר פרעה: "הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו". למרות שלפי חוקי מצרים אסור למנות מי שהוא נער, עבד, עברי, אבל כיוון שאין כמוהו – אפשר למנותו.

באור נוסף: ישנה חוכמה של ידיעת העתידות הנסמכת על הכוכבים והמזלות, וישנה חכמה עילאית, שהיא חכמה אלוקית שאינה נסמכת על הכוכבים והמזלות. מה בין מי שחוכמתו באה מהמזלות, למי שיש לו חכמה אלוקית? על ידי חוכמת המזלות רואים דברים מסוימים שעתידיים לקרות, אך אם דבר משתנה בדרך – אי אפשר לראותו.

לרפואת משה בן רינה הי"ו, אסנת בת תקווה הי"ו, ענת בת אסתר הי"ו, מרדכי בן שרה הי"ו, יוסף בן זולאיכו הי"ו, מיכל אפרת חיה בת דיאנה הי"ו, נדב חיים בן אירית הי"ו.

אבל מי שיש לו חוכמה אלוקית רואה גם דברים המשתנים. אמרו החרטומים לפרעה, כי חוכמתו של יוסף נסמכת על הכוכבים והמזלות. אמר להם פרעה: "איש אשר רוח אלוקים בו". טועים אתם באמרכם כי ראה את פתרון החלום לפי המזל והכוכב שלו, דעו לכם כי חוכמתו היא חכמה עילאית, אלוקית [דורש ציון].

"אין נבון וחכם כמורך" [מא, לט]. הקוד לידיעת שבעים לשונות.

חז"ל אומרים שהמלאך גבריאל בא ליוסף בליל ראש השנה, והוסיף לו את האות ה' לשמו, כמו שנאמר: "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים", ולמדו את כל שבעים הלשונות. וזה לשון הגמרא:

"בשעה שאמר לו פרעה ליוסף 'ובלעדיך לא ירים איש את ידו' אמרו אצטגניני פרעה: עבד שקנהו רבו בעשרים כסף, תמשילחו עלינו? אמר להם: גינוני מלכות אני רואה בו. אמרו לו: אם כן, יהא יודע בשבעים לשון! בא גבריאל ולימדו שבעים לשון". אין הפשט שהמלאך גבריאל בא אל יוסף בלילה, ועשה לו "בית ספר לשפות". אלא הוא נטע "קוד" בשמו, שזוהי האות ה' שהוסיף לו, "יהוסף", וממנו ידע את כל השפות.

הרבי מססוב זצ"ל למד בצעירותו אצל רבו בפולניה. יום אחד הודיעו לו שאביו, שהתגורר ברוסיה, נפטר. מאחר שהייתה זו עת מלחמה בין הרוסים לבין הפולנים, לא התאפשר לו לנסוע ולהשתתף בהלוויה. הוא פנה לרבו ואמר לו, שהיות ולא השתתף בלוויה, הוא מעוניין לנסוע לבית העלמין ביום השלושים, ולבקש מאביו מחילה אם חלילה, פגע בו, במשך השנים, או לא נזהר די הצורך בכבודו. נענה רבו ואמר לו שילך לחיים ולשלום.

אמר לו הרבי מססוב: "אני מפתח מהמחסומים שבין הגבולות, ומהשומרים הניצבים שם, שלא יחשדו בי במשהו וירעו לי".

"ומה עושים הדיפלומטים שצריכים לעבור את הגבולות?" שאל רבו. "הם מצטיידים ב"רשיון מעבר" מאישיות רמת דרג, וכך יכולים הם לעבור בלי חשש", השיב. "אם כך, אכתוב לך רישיון".

הרבי נטל דף נייר וכתב עליו: "אישור מעבר בין הגבולות, לאיש פלוני בן פלוני", וחתם עליו את החותמת שלו.

"קח את האישור הזה, וכל אימת שתגיע למחסום, הצג אותו בפני השומרים, והם יתנו לך לעבור בלי בעיות".

הוא נטל את האיגרת בידו, ויצא לדרך, אחרי עשרה קילומטר הגיע למחסום הראשון. החייל שעמד שם הביט באיגרת, ובלא אומר ודברים פתח את המחסום ונתן לו לעבור. כעבור הליכה נוספת הגיע למחסום שעל הגבול ההונגרי. החייל הזעיק את המפקד, וזה עיין באיגרת, והורה לחייל לפתוח את המחסום ולתת לו לעבור.

בדיק כך קרה גם כשהגיע למחסום שעל הגבול הצ'כי, וכן בגבול הרוסי.

כשהגיע למחסום הגרמני אמרו לו החיילים שעליהם לקרוא למפקד הראשי, שכן הוא נתן להם הוראה ברורה וחד משמעית שאף אחד לא עובר כאן בלי אישור ממנו באופן אישי. המפקד הגדול הגיע, קרא את המכתב, וסימני פליאה הופיעו על פניו: "באיזו שפה כתוב המכתב הזה?" שאל המפקד. הרבי פחד מן השאלה המוזרה, ולא ידע מה לענות. "מי כתב את המכתב?" חזר המפקד ושאל. - "המפקד שלי". -

"ראה", אמר לו המפקד הגרמני, "אני שולט בתשע שפות: גרמנית, הונגרית, פולנית, רומנית ועוד. ויש כאן משהו מאוד מוזר! תגיד לי מיד מי כתב את האיגרת הזאת?"

"הרבי שלי. איש אלוקים קדוש".

"דע לך! בכל שפה, מתשע השפות שאני מכיר, אני יכול לקרוא את האיגרת! אני יכול לקרוא אותה בגרמנית, ויכול לקרוא אותה בהונגרית וכן ביתר השפות".

לאחר שהמפקד הגרמני שמע את מטרת המעבר, שיחרר אותו להמשך דרכו.

כמו אצל יוסף הצדיק, גם כאן, הרבי הכניס "קוד" בתוך האיגרת שניתן יהיה לקרוא אותה בכל שפה! (דורש ציון).

"ויאסור אותו לעיניהם" [מב, כד]. משיב טובה תחת רעה.

מדוע מדגישה התורה "ויאסור אותו לעיניהם"? מביא רש"י בשם המדרש: "לא אסרו אלא לעיניהם, וכיוון שיצאו, הוציאו והאכילו והשקהו". יוסף הצדיק הוציא את שמעון מהכלא ולקחו לארמון המלוכה, ושם היה יוסף משרת את שמעון ועושה עבורו כל צרכיו. ביקש שמעון למונעו מכך, ואמר לו: הן מלך אתה, ענה לו יוסף: בנו של יעקב הצדיק אתה, ומן הראוי שאכבד אותך.

מדוע, באמת, שירת יוסף בעצמו? וכי אין לו, למושל מצריים, גודי משרתים שיכולים לעשות זאת במקומו?! ידוע על רבי ישראל מסלנט זצ"ל, מייסד תנועת המוסר, שכאשר הרע לו אדם – לא רק שהיה מוחל לו, אלא שהיה משתדל להיטיב עימו.

פעם פגשו אדם ברחוב, ולא ידע שהוא הצדיק הידוע, רבי ישראל מסלנט. האיש, שהיה רחוק מלהיות בעל דרך ארץ, ביזה את הצדיק ברבים. כאשר התברר לו את מי ביזה אחזהו חיל ורעדה, והוא מיהר אל הרב לבקש מחילה.

אמר לו רבי ישראל סלנטר: "כבר אז מחלתי לך בלב שלם, ועכשיו אומר לך עוד פעם בפני כולם – מחול לך בלב שלם".

מטבע הדברים, היה אותו איש מבויש ונכלם מאוד בשל המעשה הנורא שעשה. הוא הופתע ביותר, כאשר פנה אליו הרב, ואמר: "שמא זקוק אתה לעזרה בעניין כלשהו? אם כן, אנא אמור לי ואשתדל לסייע לך ככל שיהא בידי".

אותו אדם היה, אכן, זקוק לעזרה, אך הוא אמר לרב: "לא די שאני ביזיתי, וחרפתי וגידפתי את הרב ברבים, לדאבוני הגדול, עוד רוצה הרב לעשות עימי טובה?" אמר לו הרב: "אכן כן, וזאת למדתי מיוסף הצדיק".

כשאדם מוחל לשני, הוא מוחל בפה, והגמרא אומרת – אם אדם עשה מעשה, ואחר כך ביקש לבטל על ידי דיבור את המעשה, המעשה לא נעקר על ידי דיבור אלא צריך לעשות מעשה. שמעון היה הראשון שהתחיל את השתלשלות מכירת יוסף, באמרו: "הנה בעל החלומות הלזה בא", ושמעון גם היה זה שהשליך את יוסף לבור. כאשר בא שמעון אל יוסף, מחל לו יוסף מחילה גמורה על מעשיו, אך רצה גם לעשות מעשה שמראה שהוא מוחל בלב שלם, ולכן האכיל והשקה ושימש אותו, לגמול לו "טובה תחת רעה" [דורש ציון].

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ שרה בת גוהר ז"ל, לע"נ סוסן בת ויקטוריה ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרהנג ז"ל, לע"נ מניזה בת שוקט ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ אברהם בן עשרת ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ יחזקאל בן מזל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ לי כהן בת פולין ז"ל, לע"נ מאיר בן עזיה ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון

512

פרשת מקץ תשפ"ד

זיווג, אחפש משהו 'טוב' - אשה רעה כזו שבזכותה לא אראה פני גיהנום!...

הלך לשדכן ואמר לו שהוא מחפש זיווג מיוחד: אשה רעה עם כל ה'הידורים': כעסנית ורגזנית, עקשנית, רעת לב וכל שאר מידות 'טובות'...

השדכן היה נבוך מאוד. הוא רגיל שאנשים באים אליו ומחפשים אשה בעלת מידות טובות. אם רק שמעו עליה איזשהו חיסרון, מיד פוסלים את השידוך. מעולם לא נתקל באדם שמחפש אשה רעה... אך חשב לעצמו: רצונו של אדם זהו כבודו. אם זה רצונו של הצדיק מי אני שאעמוד בדרכו?!

הציע לו השדכן כל מיני הצעות, כולן היו נשים רעות, כל אחת רעה יותר מרעותה. אבל הן לא סיפקו אותו. חשב הצדיק בלבו: 'מן הסתם אפשר להשיג שידוך 'טוב' יותר!...

הלך לשדכן אחר ואמר לו: "נאמר בגמרא: 'אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת'...אשה כזו אני מחפש!..."

אמר לו השדכן: "יש לי אחת כזו. שמה הרע הולך לפנייה: אשה רעה ואכזרית שבוודאי תדע למרר את חיי בעלה. אין פלא שעד היום היא לא מצאה את זיווגה".

אמר הצדיק: "אוהו, זה נשמע משהו 'טוב', אברר עליה".

הלך לברר עליה אצל שכניה ומכריה, וכולם ענו: "שומר נפשו ירחק ממנה! אצלה תאכל מרור כל השנה!..."

אמר הצדיק בשמחה: "מצוין! זה מה שאני מחפש. ברוך ה' מצאתי את זיווגי!".

למחרת החתונה המתין רבי לייב בסבלנות לשמוע צעקות, גערות... אולי איזה כסא מתעופף... שום דבר! שום צעקה, שום גערה... היא דיברה אתו בנימוס ובדרך ארץ, הכינה לו ארוחת בוקר טעימה. לאחר שסיים את הארוחה, ליוותה אותו לבית המדרש בכבוד רב. חשב לעצמו: 'נו, ככה זה בימים הראשונים... הכל רושם... נמתין כמה ימים ונראה!...' אולם שום דבר לא השתנה. היא התנהגה בדרך ארץ, כיבדה את הצדיק ושירתה אותו במסירות...

חשב בלבו: 'מה קורה כאן? הרי חקרתי וביררתי עליה היטב וכולם סיפרו על רוע לבה ועל מעלייה?!'

ויחלי מקץ עֲשֵׂתֶיךָ יָמִים (בא, א)

'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו', זה יוסף, 'ולא פנה אל רהבים', על ידי שאמר לשר המשקים 'זכרתני והזכרתני' התווספו לו שתי שנים (ב"ר פט, ג)

דברי חז"ל לכאורה סותרים מיניה וביה, שמתחילה אמרו שמאמר הכתוב: 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' - מדובר על יוסף, הרי שיוסף היה בעל בטחון, אבל מיד אח"כ פירשו את סוף הפסוק: 'ולא פנה אל רהבים' - גם על יוסף שפנה לשר המשקים, והיינו שלא בטח בהקב"ה, מה הביאור?

ומפורסמים דברי מרן ה'בית הלוי' שיסד יסוד גדול, שכל מה שהתירה תורה לאדם לעשות השתדלות לפרנסתו [כמו שנאמר "וברכתיך בכל אשר תעשה"], זהו רק לסתם בני אדם - שכדי שיוכלו להשקיט את רוחם וליבם, התירה להם תורה לעשות השתדלות לפרנסתם, שבזה הם יהיו רגועים ויוכלו להשליך על ה' יהבם, אבל מי ששלם לגמרי במידת הבטחון - אין לו לעשות השתדלות, אלא עליו לבטוח בה' שיזמין לו פרנסתו בלא טורח מצדו. וכל אדם לפי גודל בטחונו בה', כך יש לו למעט בהשתדלות, ואם ירבה להשתדל יותר מכפי שנצרך לו, זה כבר ייחשב לו לחטא.

ומעתה ביאר ה'בית הלוי' את דברי המדרש, שדווקא משום שיוסף היה בעל בטחון גמור, שעליו נאמר 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו', לכן הוא נתבע על כך שפנה לשר המשקים, כי לפי גודל בטחונו לא היה לו לפנות כלל אל רהבים ואפילו בדיבור קל, אבל אדם מן השורה בוודאי מותר לו לפנות לשר המשקים בבקשה כזאת שיזכרהו. אמנם גם הוא צריך להזכיר לעצמו שלמרות מצוות ההשתדלות עדיין 'הגזירה אמת והחריצות שקר' - כלשון הרמב"ן (עה"ת-בראשית לז, טו).

* * *

סיפר הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: בתקופת הגאון מווילנא חי צדיק מופלג - רבי לייב סלונימר זצ"ל, שנודע בכינוי 'רבי לייב צדיק'. על צדקותו וחסידותו סיפרו מעשים רבים. אחד מהסיפורים הללו שמעתי מהרב פייבלזון.

הרעבעצן של רבי לייב צדיק הלכה לעולמה והוא חיפש זיווג שני. חשב לעצמו: 'הרי אמרו חז"ל: 'מי שיש לו אשה רעה אינו רואה פני גיהנום', וכיון שבלאו הכי אני מחפש לעצמי

וְיִוְסֵף הוּא הַשְּׂלִיטָה עַל הָאָרֶץ (מב, ו)

הצדיק שולט ברצונותיו ומכופף עצמו לרצון הבורא, ממילא אין כמוהו מתאים לשלט על יושבי הארץ ולקרבתם לעשיית רצון הבורא יתברך.

* * *

סיפר רבי שלמה לוינשטיין שליט"א: "הרב ישי וליס, מרצה בכיר ב'ערכים', סיפר לי סיפור מעניין מאוד. כדי להבין את הסיפור צריך להקדים הקדמה קצרה: כולנו יודעים, שיש בארץ כמה אתרי תיירות עיקריים, אך להווי ידוע כי ישנה עיר נוספת שהפכה לעיר תיירות - העיר בני ברק... בכל ליל שישי מגיעות לבני ברק קבוצות של תיירים, לא מחוץ לארץ, אלא תיירים מתל אביב... המרחק המנטאלי בין תל אביב לבני ברק נעשה כל כך גדול, עד שתושבי תל אביב באים לחזות ביצורים השונים מהם כל כך, והמוזרים בעיניהם כל כך, כאילו שאנו איזה שבט הזוי באפריקה...

בכל ליל שישי אתה רואה קבוצות שלמות שמגיעות עם מדריכים. למדריך יש רמקול, והוא מדריך אותם - פה הכניסה לבני ברק, פה בית הכנסת הזה, זאת ההסטוריה, וככה ניראים הילידים... ממש תיירות לכל דבר וענין. וכמובן, הם הולכים לקנות טשולנט וחלות של מאפית וז'ניץ...

לרב ישי וליס היה שיעור קבוע באיזשהו קיבוץ. במשך שלוש שנים הוא ישב עם החברה שם, שבוע אחר שבוע במסירות גדולה...

יום אחד, החברה האלה מהקיבוץ אמרו לרב וליס: "הרב, גם אנחנו רוצים לעשות את הסיור המפורסם בבני ברק. קח אותנו, ואתה תהיה המדריך".

"אני אחשוב על זה", הוא אמר, ובאמת חשב לא מעט. הוא ידע שיש לו אפשרות לקחת אותם לסיבוב הרבה יותר משמעותי מהסיבוב של איצקוביץ' וקוגל. הוא יכול להכיר להם ישיבות, להראות להם קצת מהמהות האמיתית. הוא תכנן תוכנית מסודרת, ובאמת לקח אותם לבתי כנסת וישיבות.

לקראת סוף הסיור הם הגיעו לביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וזאת היתה אטרקציה. הם נדהמו לראות שאפשר לגור בבית כזה פשוט ודל. לא רק שלא היה סיד על קירות הסלון, אפילו טיח כבר לא היה. הם נכנסו לחדרו של הרב, והרב וליס הציג אותם: "הרב, הם מקיבוץ בצפון, והם רוצים שהרב ידבר איתם". הרב שטיינמן ישב על המיטה. זאת היתה מיטת סוכנות. כשרצה להישען שמו לו כסא מאחור... רק לראות את זה, זה היה בשבילם סוף העולם... שוק תרבותי של ממש! הרב שטיינמן דיבר, אבל כל מה שאמר היה בהברה חצי אשכנזית, כך שהרב וליס עצמו בקושי הבין, והקיבוצניקים לא הבינו אף מילה.

חזר אל השדכן ואמר לו בטרוניה: "למה רימיתני? הבטחת לי אשה רעה וקשה, ומה הבאת לי? אשה כלילת המעלות!".

השיב השדכן: "שדכן ותיק אני, ורגיל אני להסתיר את חסרונותיהם של המשודכים. זה חלק מתפקידי... אולם האמן לי, המקרה שלך הוא הראשון שבו הצגתי את האמת לאמיתה, לא הסתרתי דבר...!".

תמה הצדיק: "אם כן, כיצד ייתכן שהמידע שמסרת לי על האשה שנשאתי אינו עומד במבחן המציאות?".

השיב השדכן: "מי יודע, אולי בזכות זה שהיא נישאה לצדיק היא הושפעה לטובה ותיקנה את דרכיה...".

הסתקרן השדכן והחליט לברר אצל האשה בעצמה. בא אליה ושאל: "בעלך הצדיק היה בטוח שהוא לוקח אשה רעה, והתברר לו שטעה טעות מרה...".

אמרה האשה: "מה הוא חושב לעצמו, שהוא יתחתן אתי ויתפטר מגיהנום בעולם הבא? אני לא אתן לו את התענוג הזה...".

מסקנת הדברים היא: מה שנגזר על האדם משמים הוא מה שיהיה! אם נגזר עליו לסבול לא יוכל להימלט מכך; אך מנגד, אם הוא ראוי לזכות לטוב הוא ירווה נחת ואושר... וכיון שחז"ל אומרים ש'זיווג שני' הוא לפי מעשיו של האדם, ממילא אותו צדיק היה ראוי לפי מעשיו לזכות לאשה טובה, ואז לא הועילו לו כל השתדלויותיו... הכל בגזירת עליון, וכל השתדלות לא תסייע לאדם לשנות את הגזירה, כי 'הגזירה אמת והחריצות שקר'.
[מתוך הגדש"פ 'יחי ראובן']

* * *

סיפור מפי בעל המעשה: "אני סופר סת"ם, ויש לי שעות מוגדרות שאז אני כותב ובשאר היום אני יושב ולומד. לאחרונה נקלעתי לחובות, וכדי להחזירם חשבתי לעצמי שאולי אני צריך להוסיף עוד כמה שעות לכתיבה. למדתי היטב שער הבטחון בספר 'חובת הלבבות', והתייעצתי עם רב האם אני צריך מדין חובת השתדלות להוסיף עוד זמן לכתיבה כדי לשלם את החובות. לאחר שאלת רב התברר לי שאני פטור, והחלטתי שבמקום להוסיף עוד שעות לכתיבה, אדרבה, אני אוריד חצי שעה מהכתיבה, ואת הזמן הזה אקדיש ללימוד. שבוע לאחר מכן אני מקבל הזמנה מאדם בחו"ל שרוצה להזמין אצלי ספר תורה, והמחיר שהוא מוכן לשלם, הוא פי שלש מהמחיר הרגיל שמשלמים לי כאן בארץ ישראל... וברוך השם בכסף הזה גם הצלחתי לחיות בחודשים אלו, וגם לשלם את כל החובות... האמונה וההוספה שהוספתי על לימוד התורה - ההיפך ממה שכולם עושים, שמורידים מהתורה ומוסיפים בכתיבה - עשו את שלהם... הראה לי הקב"ה שמי שלומד את תורתו ובוטח בו, יש לו דרכים רבות היאך לעזור לו ולמלאות חסרונו.
[מתוך 'ממשנתה של תורה']

אחרי עשר דקות נגמרה הדרשה, ואז אמר הרב ישי וליס: "הם רוצים שהרב יברך אותם". הרב שטיינמן שתק.

הרב וליס חזר שוב על הבקשה: "הרב, אם אפשר לברך אותם".

הרב שטיינמן אומר לו בנוכחותם - והפעם בעברית צחה להפליא, באופן ברור לחלוטין ובלי הברה אשכנזית: "אני לא נותן ברכה לרשעים".

"לא", נזעק הרב וליס, "הרב, הם לא רשעים, פעם בשבוע הם לומדים תורה".

אך הרב שטיינמן נותר איתן בסירובו. "הם שומרים שבת? לא. וחוף מזה, אני עוד זוכר שירדנו מהאווניו כשבאנו מבריסק, ואנשים מהקיבוצים באו כדי לחלן את האנשים. אתה אומר לי לא רשעים? הם רשעים, אני לא מברך אותם".

לא עזר שום דבר, יצאנו החוצה.

"אתה מבין מה הרגשתי?", אמר לי הרב וליס, "עבודה של שלוש שנים הלכה לפח! הייתי בטוח לגמרי שהם יתקשרו להגיד לי לא לבוא לשיעור בשבוע שלאחר מכן... למעשה, הם לא התקשרו אז באתי. חשבתי, מי כבר יבוא? אולי שניים שלושה אנשים? אבל לא, טעיתי, הכל היה כרגיל...".

הוא מסר את השיעור, ועבר בשלום. אחרי השיעור החליט הרב וליס לעשות 'בקרת נזקים'... הוא ביקש לדעת: "נו, מה אתם אומרים? איך היה הסיור?".

התברר שהם היו מרוצים מאוד.

- "וממה הכי נהניתם?".

- "הרב הצדיק הזה, שהבאת אותנו אליו - מזה הכי נהנינו".

- "מזה נהניתם? ואני פחדתי ש... זאת אומרת, ממה, בדיוק, נהניתם בביקור אצל הרב?".

- "תשמע, הבנו שהבאת אותנו לרב גדול. ראינו את הבית שלו, ואז הבנו עוד קצת. ראינו אותו - הבנו עוד קצת. כשיצאנו מהבית שלו, כולנו בדקנו באתרים לראות מי זה האיש הזה, ואז הבנו שמדובר באחד מגדולי הרבנים. אבל נהנינו במיוחד מדבר אחד - הוא לא ניסה להתחנף. הוא אמר לנו את האמת בפנים, ואנחנו נהנינו מזה מאוד. בן אדם ממרומי גילו לא מנסה לחייך אליך, לא מנסה לקנות אותך, אומר לך את האמת בפנים".

בזה לא נגמר הסיפור. הם דוקא כן רצו לקבל ברכה מהרב הצדיק הזה, ומאחר שהבינו שכל זמן שהם לא שומרים שבת, לא יוכלו לקבל ממנו ברכה, הם התחילו להתקדם בשמירת השבת.

"אתה מבין מה קורה פה?" אמר הרב וליס, "אתה עושה מאמצים, ונראה לך שהכל היה לריק וירד לטימיון, ובסוף מתברר שהאמת בדיוק הפוכה!".

המסקנה היא, שלצדיקים גדולי ישראל השולטים בעצמם וביצרים יש את הכוח והיכולת להשפיע על אחרים, וזה בדווקא בדרך האמת הברורה, ללא התרפסות וללא משוא פנים... [מתוך 'דורש טוב-חנוכה']

* * *

היה זה בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, כשאירופה כולה נרמסה תחת מגפי הקלגסים הנאצים, שהשליטו בכל מקום אימה ופחד. גם צרפת הגדולה נפלה בקרב והובסה בפני הצבא הגרמני, שהקים בה את מה שכונה 'שלטון וישי' - השלטון ששלט בצרפת בתקופת המלחמה. כדרכם של הנאצים בכל מקום בו דרכה כף רגלם, גם בצרפת החלו מיד בהצרת צעדי הציבור היהודי. כל מי שנמצא ברחובות צרפת ולא היה שייך לעבודה כלשהי בשירות המשטר הנאצי - חרץ בכך את דינו להישלח ברכבות המוות לאחד ממחנות ההשמדה. הדרך היחידה לשרוד את התנאים הקשים באותה עת, היתה להתקבל לעבודה במפעל כלשהו שתוצרתו משמשת את הנאצים, וכך ניתן היה לזכות בחיים.

באותה תקופה, נשים ונערות יהודיות רבות התקבלו לעבודה במתפרות שונות ברחבי פריז וגלילותיה, מה שהעניק להן אשורת חיים. אחת מהנערות הללו היתה נערה צעירה בשם תמר קורנפלד, לימים הרבנית הצדקנית, אשת חבר לגאון הגדול רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל. הנערה שמחה על שהצליחה להתקבל לעבודה, והחלה לבוא מדי יום יום לעשות את מלאכתה במפעל.

והי באחד הימים, ומנהל המפעל קרא לכל העובדות, וקבע כי העבודה תימשך בכל ימות השבוע, כולל יום השבת רח"ל. מיד החלה תסיסה בין הנשים היהודיות שעבדו במקום, היעלה על הדעת כי תיאלצנה לחלל שבת?! האם אשה או נערה יהודיה יכולה להסכים לכך?!

מנהל המפעל שם לב לכך, ומיד קם והכריז בטון נחרץ: "אשה שאינה מתעתדת לעבוד בשבת - שתקום ותעזוב את המפעל עוד היום! אינני מוכן להחזיק כאן עובדות שעובדות ששה ימים בשבוע בלבד!".

המנהל ידע היטב מה משמעות האיום, והיה בטוח כי הוא יעשה את שלו... כל בר דעת הבין שעזיבת המפעל - הינה למעשה בחירה מרצון בחיי בריחה, רדיפה ונדודים, מפחד השלטון הנאצי. שהות בצרפת בלי תעודת עובד - כמוה כהזמנה לנסיעה מהירה ברכבות המוות, בואכה מחנות ההשמדה! ובאמת, הנשים שמעו את האיום, ונרעדו. בצער רב ובכאב לב נוראי נאלצו להסכים לתנאים הקשוחים של מנהל המפעל, ולהסכים לעבוד שבעה ימים בשבוע.

כולן, חוץ מנערה אחת... הנערה תמר, היא לא הסכימה. מיד בשומעה את אימויו של המנהל, ארזה את תרמילה הקט והודיעה כי היא עוזבת את המפעל. בראש מורם ובגבורה יהודית הודיעה למנהל כי היא לא מוכנה לעבוד בשבת בעד כל מחיר שבעולם, ולפיכך היא קמה ועוזבת!. היא ידעה את המשמעות, הבינה את הסיכונים. ובכל זאת, האמונה שבערה בתוכה וכוחות נפשה לא הסכימו לכך שתעבוד בשבת, בכל מחיר שבעולם. היא ידעה שהיא נוטלת על עצמה סיכון לא פשוט ומחיר אישי לא קל - אבל בחרה מרצון לקום ולעזוב את מקום העבודה שהבטיח מחסה בטוח ומוגן!.

כשראה המנהל את אומץ ליבה וגבורתה של הנערה היהודיה, הודיע כי הוא מוותר רק לה על חובת העבודה בשבת. "לאחר שראיתי עד כמה בוערת בה האמונה בדתה היהודית ועד כמה היא מוכנה להקריב ולהתמסר למענה - אני משחרר אותה מכל עבודה בשבת, והיא תוכל להישאר במפעל במתכונת עבודה של ששה ימים בשבוע בלבד!".

[מתוך 'פניני פרשת השבוע' - כאיל תערוג']

וַיִּלְכְּשׁ אֶתֹּו בְגָדָי יֵשׁ (מא, מב)

יוסף משלו נתנו לו וכו' גוף שלא דבק בעבירה - וילבש אותו בגדי שש' וכו' (בראשית רבה פרשה צ' מא-מג)

מידותיו של הקב"ה הם 'מידה כנגד מידה', ו'במידה שאדם מודד - בה מודדין לו'. כך היא ההנהגה בעולם, הן לענין שכן ועונש הן לענין תיקון והסרת הקטרוגים והדינים.

* * *

סיפור מפי בעל המעשה: "בערב סוכות [תשע"ט] פרצה אצלנו שריפה בסוכה, ובחסידי שמים המרובים זה היה בבחינת 'שפך חמתו על עצים ואבנים', ולא היו שום נזק גופני לאף יהודי. אמנם כל הבגדים שלנו נשרפו כליל, ובחול המועד סוכות התירו כמה רבנים לבעלי חנויות לפתוח את החנויות של הבגדים כדי שנוכל לרכוש שם בגדים, שיהיו לנו בגדים להחליף. אחת מבעלי החנויות הגיעה ממרחק במסירות כדי לפתוח לנו את החנות, ולא רק זה, אלא שגם לא הרוויחה עלינו כלום, ומכרה לנו הכל במחיר הקרן..."

הסכיתו ושמעו מה זה 'מידה כנגד מידה'... בהושענא רבא היתה שריפה בחניון של שכונת 'גני גאולה' וניזוקו שם הרבה מחסנים שהיתה בהם סחורה יקרה מאד. בעלת החנות שמכרה לנו, ופתחה לנו במסירות ונתנה לנו גם מחיר טוב - גם לה יש שם מחסן גדול, וכשהגיעה לשם במהירות לבדוק את הנזק שאירע לה, התברר לה ולכל הסובבים - להפתעתם, שהמחסן שלה הוא היחיד שלא ניזוק בכלל! ואז ראו כולם עין בעין איך שהקב"ה משלם מידה כנגד מידה. היא דאגה למשפחה שניזוקה מחמת

השריפה והקלה מעליהם את הקושי, כמו"כ מדדו לה משמים שלא יהיה לה צער ושום קושי מחמת שריפה.

[מתוך 'ממשנתה של תורה']

* * *

סיפר הגר"א מן שליט"א: ילד תושב מונסי שסבל מבעיה ברגלו הגיע עם הוריו למרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל. מרן בירכו ברפואה שלמה. שאלתי את מרן: "מה יעשה משהו מיוחד ברגל, שיהיה זכות לרגל?". השיב לי מרן: "ילמד הלכות חול המועד". ההורים חשבו שרבנו לא שמע היטב, וחזרתי ושאלתי - "אבל משהו ששייך ישירות לרגל, מה יעשה?". שוב אמר רבינו: "שילמד הלכות חול המועד". ואז פתח וסיפר: "היו נשים חרדיות שעובדות בבנק שקיבלו כאב ברגל. שאלתי האם הן עובדות בחול המועד והשיבו שכן, אמרתי להן שיפסיקו לעבוד בחול המועד, והם שמעו והפסיקו לעבוד, והכאבים הלכו להם ונעלמו".

אמרתי לפני רבנו: "אחד שהיו לו כאבי רגלים, ורבנו אמר לו שילמד הלכות חוה"מ, וכתב לי שלומד כמעט כל יום מעט קיצור הלכות חול המועד ולא נהיה יותר טוב. אפשר שזה מחמת שלומד רק 'מעט' ורק 'כמעט' כל יום?". והשיב: "שילמד הלכות חול המועד ויבוא להיבחן אצלי".

במקרה אחר של בעיה ברגל שחזרה על עצמה, אמר רבינו: "ילמד פרק 'כיצד הרגל' בבא קמא - גמרא רש"י תוספות".

שאלתי את רבנו: "בחור יש לו דלקת ביד והרופאים אינם יודעים את הטיפול בזה, מהו 'יד ביד' כאן, הרי הוא לא שייך לצדקה, כי הוא סמוך על שולחן אביו?". ענה רבנו: "צדקה שאביו לא נותן פגעה ביד בנו". אמרנו לו, שאותה דלקת יש גם לאביו כשנה, והוא נותן מעשר ויותר ממעשר, ויד האב עדיין לא נרפאה. ענה רבנו: "הרי שיש להם דברים אחרים המעכבים לו את הרפואה, ואם רוצה להרבות בזכויות כדי לקוות לרפואה, כיון ש'יד' בדרך כלל קאי על צדקה, שילמד היטב הלכות צדקה". אמרתי שקשה לו ללמוד בשולחן ערוך בעיון עם הנושאי כלים, והסכים רבנו שיוכל ללמוד הלכות הצדקה בספר 'חכמת אדם'. לאחר זמן בישרתי לרבנו שאותו בחור תוך כדי עסק לימודו בהלכות הללו נעלם לו הכאב כלא היה. אמר רבנו בשמחה רבה: "ברוך השם!".

בחור שאל שיש לו כאבים בשן ולא יודעים מה זה. הרי כתוב 'שן בשן', מה חטא בשן שיעשה כנגד זה לרפואתו? ענה רבנו: "הענין אצלו שייך למאכלות אסורות". שאלתי: "מדובר בבחור יר"ש?". ענה רבנו: "אז תשאל אותו האם מקפיד על מים אחרונים, ששייך לאכילה". ואכן שאלו את אותו בחור, ואמר שגדל בילדותו בדרום אפריקה, ורבו שם אכן אמר לו שיכול לנהוג כדעת היש אומרים שבשולחן ערוך שאין כיום חיוב מים אחרונים. סיפרתי זאת לרבינו והגיב: "אם כך, שיקפיד על מים אחרונים".

[מתוך 'כל משאלותיך']

אזור חזקיה

לע"נ רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר, זמאיר בן אליהו זמכיל ז"ל

ז"ל ע"י כולל ערב וגמ"ח "דרכי חזקיה" ע"ש רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל
זאסתר זצ"ל ת.ד. 5711 י-ם לפרטים ותרומות: 050-4120812

העלון לעילוי נשמת
זהבה בת רחל ורחל בת שמחה

694

**ניתן לתרום באשראי
בנדרים פלוס:** כולל ערב
המרכזי גילה, עבור כולל דרכי
חזקיה.

**ניתן לקבל קבלה
להחזר מס סעיף 46**

לע"נ הרב מאיר זאב בן משה זצ"ל

סיפור לשבת קודש

חכם לב יקח מצוות

"... חכם לב" - כתב 'הדרש והעיון': אם רוצה אדם לעשות מצווה, עלי לעשותה תיכף בזריזות. הדיבור מסביב למצווה והשהיה הכרוכה בכך, עלולים לגרום להתהוות מעצורים ומכשולים שונים, שימנעו את קיום המצווה. וכן אמרו חז"ל: "זריזין מקדימין למצוות". לפיכך אמר הכתוב: 'וכל חכם... בכם' - אדם שהוא באמת חכם וברצונו לקיים את מצוות הבורא, אל ירבה בדברים ובשהיות כי אם 'בואו ויעשו' מיד בזריזות.

בדומה לכך פירש הגאון מוילנה זצ"ל את הפסוק: "חכם... יקח מצוות ו... שפתיים ילבט" (משלי י"ח) - החכם לוקח מיד את המצווה ומקיימה תיכף, כי אז הריהו סמוך ובטוח ששום מכשול לא ימנעהו עוד מלקיימה.

אבל 'אויל שפתיים' מרבה בדברים מסביב למצווה ומתמהמה מלקיימה, עד אשר 'לבט' - עד שמתהווים לבסוף לבטים ומכשולים והמצווה אינה נעשית. החכמה הגדולה ביותר היא, שלא להתחכם יתר על המידה... כי אם לקיים את אשר ציווה הבורא, ללא כל חוכמות (פרדס יוסף).

"כל איש... נשאו ליבו" - אמר 'החיד"א הקדוש' זצ"ל: התורה מספרת זאת בתור פלא, שבין כל בני ישראל לא נמצא אף איש אחד, אשר היה במחשבתו או ברצונו לתת ולבסוף לא הוציא את מחשבתו לפועל. הכתוב אמר אפוא: 'כל איש... נשאו ליבו ו... אשר נדבה... אותו הביאו... תרומת ה' - הם הוציאו את מחשבתם מן הכח אל הפועל. ואכן, פלא עצום הוא שלא כמנהג העולם, בו מרובים האנשים המואילים לגלות רצון טוב אך אינם מגיעים לכלל מעשה.

בעל 'השפת אמת' ז"ע שאל פעם את הציבור, מדוע המצוות הקלות והפשוטות אותם מקיים כל יהודי במשך היום, מצוות אשר הוא דש בעקביו, הן אלו המביאות את האדם לקבל את השכר הרב בעולם הבא, ומנגד, כשהוא עובר עליהם יש עליו קיטרוג ח"ו?

ואז פתח הרב ותירץ: "המצוות הקלות והפשוטות של היומיום, ברכות, ציצית, תפילין, אשר יצה מים אחרונים וכו' אלו מצוות שמחד יש בהן חסרון - אדם עושה אותן מתוך הרגל, אין לו התמודדות קשה עם היצר הרע, אבל מצד שני יש בהן מעלה עצומה - האדם עושה אותן לא מתוך כוונה לקבל שכר. אדם לא מברך כדי לקבל שכר. הוא לא הולך בבוקר להתפלל שחרית ועושה חשבון איזה שכר יקבל.

מצוות אלו אדם עושה מתוך אמונה ורצון אמיתי לקיים את דבר ה'. כיוון שהוא עושה אותם מתוך כוונה טהורה לעשות רצון ה' וללא חשבונות של שכר - מעלת מצוות אלו יקרות בשמיים. ללמדך, שאף יהודי החושב לעצמו כי הינו פשוט לפי שמקיים את המצוות כרגיל, דווקא הוא הגדול וחשוב בשמים מפני שאינו מחשב כמה גדול הוא בשמים וכמה צדיק הוא".

הוא עושה אותם מתוך כוונה טהורה לעשות רצון ה' וללא חשבונות של שכר - מעלת מצוות אלו יקרות בשמיים. ללמדך, שאף יהודי החושב לעצמו כי הינו פשוט לפי שמקיים את המצוות כרגיל, דווקא הוא הגדול וחשוב בשמים מפני שאינו מחשב כמה גדול הוא בשמים וכמה צדיק הוא".

חסד שעושים עם יהודי עדיף מקריאת כל ספר התהילים
מספרים כי 'החווה מלובלין' הקדוש ז"ע היה מרבה לדבר בפני

תלמידיו במעלת אמירת התהילים ששורשה רם ונשגב, וכפי שכבר דרשו צדיקים רבים ואמרו: "מזמורי התהילים הינם מפתחות הפותחות את כל היכלות הרחמים, רפואה, ישועה, פרנסה (נועם אלימלך).

וכדברי ה'של"ה הקדוש' ז"ע: "אין לנו דבר גדול יותר מספר התהילים שכלול מן הכל... ומי שחשקה נפשו להידבק בו יתברך ובשבחייו - ידיבק עצמו בספר התהילים". תלמיד אחד שנכח במקום התפעל כל כך מעוצמת מעלת התהילים, ובפרט כשאמר 'החווה' כי האומר את כל ספר התהילים בכוונה ובמתינות מראשיתו ועד סופו - הרי הוא פועל פעולות גדולות ועצומות בשמיים, ומיד הוא מתרומם ומגיע למעלות גדולות ועצומות.

לכן, מיד כששמע זאת, גמר אומר בליבו לקחת למחרת יום חופש מעבודתו, ולומר בכוונה ובשמחה עצומה את כל ספר התהילים. מוקדם בבוקר הוא הסתגר בבית הכנסת כשהוא מעוטר בטלית ותפילין והחל באמירת כל ספר התהילים בכוונות נפלאות ובהשתפכות הלב. כך עשה במשך שעות שלימות.

עד שלפתע, מעט לפני שהגיע התלמיד לסיום אמירת ספר התהילים, נכנס למקום שמשו של 'החווה מלובלין' ופנה אליו: "רבנו שלח אותי לבקש ממך לעזוב מיד את כל עיסוקיך, וללכת אל הכפר הסמוך על מנת לעזור ליהודי אחד הזקוק לעזרה".

מיד ציית התלמיד להוראת רבו - סגר הוא את ספר התהילים ועשה את דרכו לעזור לאותו יהודי, אך בכל אופן חרה לו בליבו: מדוע לא זכה להשלים את כל ספר התהילים הקדוש, ובפרט כשלקח יום שלם חופשי מעבודתו, אלא שבתוך ליבו ידע הוא כי רבו 'החווה' כשמו כן הוא, רואה נסתרות, והיתה לו כוונה בדבר.

מיד כשסיים לעזור ליהודי, עשה את דרכו אל מעונו של רבו 'החווה', ובהגיע תורו שפך את ליבו: "ילמדנו רבנו, מדוע לא נתן לי הרב להשלים את מלאכת הקודש - אמירת התהילים כה נשגבה, אשר לשמה לקחתי יום שלם של חופש והסתגרתי שעות שלימות, בבית המדרש?"

...חיך 'החווה' הקדוש והשיב לו: "ידעתי בני גם ידעתי ממעשיך באותו יום, ודע לך כי אמירת התהילים שלך עשתה רושם גדול בשמים, אך בכוונה שלחתי את השמש להפסיק אותך מעט לפני סיום התהילים, על מנת ללמד אותך לימוד יקר וחשוב מכל, והוא - כי יותר חשוב מכל אמירת התהילים ברצף ובכוונה - היא העזרה ליהודי ועשיית חסד עמו.

אשר עם כל מעלת התהילים, אין היא משתווה לעשיית חסד ועזרה ליהודי הזקוק לה, שבשמיים גדולה היא לא פחות. אינו יודעים מעלת המצוות בשמיים, אך דווקא המצוות הקלות והרגילות והפשוטות הנעשות בתמימות, שכרם רב ונשגב".

עד כמה צריך אדם לרדוף לגמול חסדים עם בני האדם

סיפר הרה"ג פנגר שליט"א: לפני זמן מה קיבלתי מכתב מרגש מחייל בשם עידו. וכך הוא מספר: לפני מספר שבועות, אני ועוד מספר חיילים היינו אמורים ליסוע לירושלים לשבת גיבוש 'במעלה דפנה'. עמדו קבוצת חיילים בטרמפיאדה כשעה לפני כניסת שבת ממתניים לטרמפ.

כמו כן סיכמנו בינינו שנעלה לפחות שניים לטרמפ, כעבור מספר דקות עצרה לידינו מכונית 'דייהטסו רייסר' בצבע כחול והציע לקחת

היינו המומים מטוב ליבו, הודנו לו מאוד, וקיבלנו על עצמנו שאם הקב"ה יזמן לנו מקרה דומה של חסד, נתנהג בדיוק כמו 'אליהו' שנתן לנו את הגי'פ החדש.

למדנו עד כמה האדם צריך להשתדל לעשות חסדים עם הבריות. וכבר כתב 'הפלא יועץ' (בערך חסד): "חסד הוא עמוד העולם עד שנאמר (תהילים פ"ט, ג) '...חסד יבנה'. והוא מהדברים שאוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא. וכללות החסד הוא שיעשה חסד בגופו ובממונו ובדבריו.

וכל איש אשר בכוחו לעשות יעשה, אין חילוק בין רב למעט, מצווה דאורייתא קעביד, כגון לפתוח הדלת לדופק על הדלת, וכגון להחליף מעות בפרוטות, וכגון להושיט דבר לחבירו וכדו', כמה דברים יש שהם קלים לעשות חסד עד שכמעט זה נהנה וזה לא חסר ובני אדם מזלזלים בהם ולא ידעו מה הוא 'חסד' ומה רב טובו.

והתמה על בני אדם שנותנים כמה מעות על מצוות פתיחת ההיכל או על הולכת ספר תורה וכדו' או להיות סנדק שאינן לא מדאורייתא ולא מדברי סופרים רק חיבוב מצווה ומנהגן של ישראל. ועל מצוות דאורייתא שיוכלו לעשות בנקל ובלא כסף ובלא מחיר כגון מצות גמילות חסדים ומצוות כיבוד אב ואם ומצוות מפני שיבה תקום והדרת פני זקן וכדו' כהנה וכהנה עוברים עליהן בשאט נפש מבלי לשים לב כי מצוות הנה לקיימן, ה' הטוב יכפר בעד.

ובכלל מצוות גמילות חסדים הן בכלל מצוות "ואהבת ל... כמוך" (ויקרא י"ט, י"ח), שיצייר בדעתו אם היה נצרך לאותו דבר איך היה רוצה שחבירו יעשה לו, ככה יעשה הוא לחבירו. ואל יחוש על טורח גופו, "לפום צערא אגרא", עכ"ל הקדוש.

יהי רצון שנזכה להתחזק במצוות, נחפש לעשות מצוות, נשמח ונזדרז בעשותם כדי לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעשות רצון בוראנו, וכמו שנאמר: 'חכם... יקח מצוות, וזכזה ע"י המצוות והחסדים שאנו עושים לגאולה בניין בית מקדשנו אמן.

(ויוציא עמו בששון)

אחד מאיתנו, אבל מכיוון שסיכמנו בינינו שניסע לפחות שניים ביחד סירבנו לטרמפ.

הנהג התחיל לנסוע אך לפתע חזר אחורה, וביקש מאשתו שתעבור לשבת במושב האחורי ליד שני הילדים הקטנים שישבו על בוסטרים, וביקש ממני ועוד חייל שנישב לידו. התחלנו לנסוע והנהג ששמו אבינועם שאל: "לאן אנו צריכים להגיע?" השבנו: "למעלה דפנה לשבת גיבוש".

ואז שמענו את הנהג פונה לאשתו ושואל אותה: "את זוכרת את אליהו?"

"כן", השיבה האישה. "מה את אומרת, נעשה מה שאליהו עשה?" "כן", השיבה האישה. באותו רגע, הנהג עצר את הרכב, הביא לי את המפתחות של הרכב, ואמר: "אנחנו יורדים כאן, אנו גרים קרוב ונסתדר, אתה תחזור חזרה ותיקח את חבריך למעלה דפנה ותחזיר לי את הרכב במוצאי שבת קודש".

אמרתי לו: "אני לא יכול לקחת ממך את מפתחות הרכב, לא נעים לי, ואתה לא מכיר אותי". אבל אבינועם התעקש ואמר: "אני סומך עליך, רק תבטיח לי שהרכב עוצר לפני כניסת שבת". לקחתי ממנו את מספר הטלפון, וחזרתי לאסוף את חבריי, ונסענו למעלה דפנה. השבת היתה נפלאה אבל כל הזמן טרדה את נפשי המחשבה מי זה 'אליהו?' ומה הקשר שלו לחסד שאבינועם עשה עמנו?

במוצאי שבת קודש החזרתי את הרכב לאבינועם והודיתי לו בשמי ובשם חבריי, וביקשתי ממנו שישפר לי, מי זה אליהו. וכך הוא סיפר: "לפני מספר שנים אשתי ואני היינו צריכים להגיע בערב שבת קודש מאשקלון לזכרון יעקב. באמצע הדרך התקלקל לנו הרכב, ונאלצנו לעצור טרמפ.

לשמחתנו עצר גי'פ חדש. העלה אותנו לרכב ושאל לאן אנו צריכים. כאשר הנהג שמע שאנחנו צריכים להגיע לזכרון יעקב, הוא אמר שהוא גר בחולון, תורידו אותי בחולון ואתם תקחו את המפתחות הרכב ותיסעו לזכרון יעקב, גם ככה אין לי מה לעשות עם הרכב עד מוצאי שבת.

אנו פונים לציבור הקוראים היקר, אנא תנו לנו כח ויכולת להמשיך החזקת הכולל, הגמ"ח והעלון 'דרכי חזקיה', אנו משתדלים שההכנסות יהיו קודש למטרות הללו ואין לנו הוצאות מזכירות, ניקיין וכדו'. **תברכו מפי עליון!**

נא לבקש רחמים על ליליאן בת פאני לרפואה שלימה!		לזיכוי הרבים: בית הוראה יחווה דעת - מענה הלכתי 24 שעות, *6730	
<p>לרפואה שלימה: מיכל בת שמחה, משה בן רוזה, אלעזר בן משה, שולמית בת שושנה, יעקב בן מיכל, תמר בת שרה, אילה בת מרים, יעל בת דבורה, יחזקאל בן ג'ונג'ון, רות בת בתיה</p> <p>לעילוי נשמת: עמנואל בן אירן, זוהר עליזה עיישה בת אסתר, אליהו בן גוהר, רחמים בן חנום בשי, מרדכי בן רבקה, שבתאי יששכר בן דב, דבורה בת צבי, רחל בת זוליקה, רותם בן סליה, חנה בת נושא, מרים בת יוכבד, צפורה בת אסתר, ככב בת גוהר, זמן שרה בת סלטנת, סלטנת בת טאווס, יהודה בן ויקטוריה ראובן בן נעמי, משה אהרון בן אסתר, משה בן זוהרה</p>	<p>אנא התפללו על זוגות שלא זכו להפקד בזרע של קיימא!</p> <p>יחזקאל בן מהין ורעייתו כרמית בת שרה, מנשה בן טוביה ורעייתו, הרצל בן כחון ורעייתו, ששון בן רעיה, יצחק בן תמר ורעייתו, דוד בן חנה ושושנה בת אסתר, ירון מנשה בן פנינה ורעייתו, ענבל ג'סילה בת מרגלית לבנים זכרים, דניאל בן מהין ורעייתו, יוסף חיים בן שרה ורעייתו. דבורה בת נורית מרגלית ובעלה</p> <p>נא להתפלל לרפואת פנחס בן שמחה</p>	<p>העלון לע"נ: עזרא בן מזל ואברהם בן רחל</p> <p>להצלחת: שמואל בן דונה, מרגלית בת ג'סילה</p> <p>נא להתפלל לזווג הגון: איתמר בן יהודית, חיים בן זוהרה, משה נחמן בן אורנית, תמר בת יהודית, יוסף עובדיה בן משה, שרה בת לאה, משה בן רשל, רבקה בת רחל, אסתר בת נורית מרגלית, בתיה בת רחל, סיוון בת רחל</p> <p>העלון להצלחה בכל העניינים, לפרנסה ברווח ולזווג הגון ליוסף בן שולה</p>	<p>שדכנית (לבחורים מגיל 30+) א-ה: 22:30 - 24:00 טל: 03-6766049 שידוכי "חסדי חיי שרה" בימים ג', ד' ה' בשעה: 21:00-22:00 058-3297225 שידוכים לשם שמים למחזור החודשי יגשימים: 053-4110655 לגברים: 053-4163681 ניתן לפרסם ספרים בתוכנת אוצר החכמה ועוד e9595@okmail.co.il</p> <p>מוהל מוסמך לשם שמים (בחינם) בהמלצת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסמך לשם שמים, תלמידו של הרב אורן: 058-3207037. אברך מוהל מוסמך לשם שמים 052-7646963.</p>

לב

שנה לצאת העלון

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

תורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

וישב - חנוכה - מברכין החודש - כ"ו כסלו תשפ"ד - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

גליון מס' 1143

הוראות למעשה על פי השל"ה הקדוש

הוראה למעשה

א שרי אדם מודה על חטאיו ירוחם, כמו שנאמר: "ומודה ועוזב ירוחם" (משלי כה, יג), קל וחומר שיהיה נזהר בוידוים בכל עת ובכל שעה לכבוד מלך מלכי המלכים ה' ובתנאי שיהיה מודה ועוזב וישליך במצולות ים כל חטאיו.

המקור בפרשה: "את חטאי אני מזכיר היום" (בראשית מא, ט) הנה, שר המשקים היה גוי טמא, והערה נפשו למות להודות על חטאיו בשביל תועלת פרעה ומידת בשר ודם כשמודה על חטאיו אזי אוי לו. עם כל זאת הערה נפשו למות והודה.

הוראה למעשה

האדם בכל פעולותיו יודה וישב לקונו יתברך, כי לו הגדולה והכח והממשלה בכל מכל כל.

המקור בפרשה: "בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה" (בראשית כא). "את האלוקים עושה" (בראשית

מא). ראה איך שם שמים שגור בפי יוסף הצדיק, לתלות הגדולה ב-ה' יתברך ואמר: מה אני ומה חיי, כי אם מה שחולק ה' יתברך מכבודו לי

הוראה למעשה

האדם צריך לקיים את הציצוי "תמים תהיה עם ה' אלוקיך ובטל רצונך מפני רצונו".

המקור בפרשה: "ויוסף הוא השליט" אמר הנביא בשם ה' יתברך: "כי לא מחשבתי מחשבותיכם", כי מחשבת האדם הבל המה, הבל הבלים בלי מספר. האדם חושב ענין זה לטובה ובאמת הוא רע וכן חושב ענין לרעה והאלוקים חשבה לטובה (בראשית נ, כ). ראה מחשבת השבטים היתה "לעבד נמכר יוסף" (תהילים קה) וזה הדבר בעצמו היתה הסיבה שנעשה למלך.

הוראה למעשה

האדם צריך לפרט החטא ולהתחרט כדי לבטל פריטיו.

ודבר זה הוא כל זמן עמידת העולם שש אלפים הווה עלמא (ראש השנה לא) וכבר בעוונותינו הרבים התפשט גם באלף השישי והממשלה בידו עד שיבוא משיח צדקנו תשועת ה' כהרף עין ועל זה נרמזו בכאן שישה אלפין: "איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו".

המקור בפרשה: "איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו". התוודו על עוונם ופרטו את עוונם כי צריך לפרט את החטא (יומא פו). ופירטו בדבריהם "אשר ראינו וראת נפשו" ונוסף על זה חטאנו כי התחנן לפנינו ולא שמענו. וכן נהוג האדם לפרט חטאיו תמיד בפני קונו ויבכה ויתחנן ויתאבל. וזהו לשון "אבל אשמים אנחנו". "אבל" לשון אבלות כי על זה בכינו ומתאבלים אנחנו. ודע כי הקליפה הוא היצר הרע בכלל, הוא כמה פרטים שמתפשטים בכל צד ופינה בכל אשר ימצא, על כן צריך לפרט החטא ולהתחרט כדי לבטל פריטיו.

נקי הדעת שבירושלים

המחזה המרטיט שנתגלה בעת פתיחת ארון הקבורה

|| אני כבר עובד חמישים ושתיים שנים ב"חברה קדישא" ודבר שכזה לא ראיתי מימי.

את המילים הללו שמעתי מהרה"ח ר' שלמה גרומן שיחי' שהינו אחיינו של המשפיע הגה"ח רבי משה ובר זיע"א. היה זה בעקבות כך שפנית אליו בכדי שיספר לי אודות הצדיק הנסתר רבי יוסף רדר זצ"ל שהיה רבה של קהילת פרוצה שברוסיה. נודע לי שלפני כמה שנים ר' שלמה התעסק בקבורת הרב ואז נתגלה במהלך הקבורה, דבר פלאי. וכך הוא סיפר לי: "יום אחד טלפן אלי מנהל ה"חברה קדישא" שבירושלים ואמר לי שהובאה לנמל התעופה בארץ ישראל גופתו של יהודי שנפטר לפני שנים רבות ברוסיה.

בשל העובדה שלא צורפו לו המסמכים הדרושים, שלטונות המכס מעכבים את שחרור גופתו ולא מתירים להביאו לקבורה.

ניגשתי לשלטונות המכס ולאחר משא ומתן, הסדרתי את שחרורו. ואז שהבאתי את ארונו להר המנוחות שבירושלים, נתגלה לי מחזה שהחסיר פעימה מליבי והקפיא את זרימת דמי.

היה זה בעת שפתחתי את הארון והתבוננתי בדמותו של הנפטר. גופו היה שלם לגמרי וזקנו נראה טרי כאילו שרק לפני שעה קלה הוא נפטר. במיוחד הפליאה אותי העובדה שכל זה קרה לאחר שגופו היה מכוסה בשמיכות עבות במשך ארבעה ימים

הרה"ח ר' שלמה גרומן שיחי' מכין בערב סוכות "קוישקלך" שמחזיקים את ארבעת המינים ולצידו נראה נכדו שיחי' שמתבונן במעשיו של סבו

בחום הכבוד ששרר בשדה התעופה. על פי כל הנתונים הללו, גופתו הייתה אמורה להיראות באופן שונה לגמרי. מיד הבנתי שמדובר בצדיק נסתר. ארגנתי עבורו לווייה מכובדת וטמננו אותו בסמיכות

לקברו של הרב משאש זצ"ל.

פרטים נוספים אודותיו לא נודעו לי.

ואולם לאחר כמה שנים סופר לי סיפור מבהיל שמאשר את העובדה שהרב רדר זצ"ל היה צדיק נסתר. היה זה בשעה שנקראתי לקבור אשה שעלתה לפני כמה שנים מרוסיה. במהלך הלווייה התברר לי שמדובר באשתו של הרב זצ"ל.

הבחנתי שם ברב יצחק קוגן שליט"א שנמנה על תלמידי של הרב רדר זצ"ל ובקשתי ממנו שיספר לי דבר מה אודותיו.

הוא נעתר לבקשתי וכך הוא סיפר לי: "יום אחד בנו של הרב רדר שלא היה שומר תורה ומצוות, ערך מסיבה לחבריו בביתו של אביו. במהלך אותה המסיבה הובאה לשם טלוויזיה. או אז פנה הרב לבנו וביקש שייכבו את המכשיר הארוך הזה משום שזה מפריע לו להתפלל. אכן התעלם מבקשת אביו. כשהבחין בכך האב, הבן לבנו: "אם לא תכבו את המכשיר הזה, אני אדאג שהוא יושבת". חיוך לגלגני הסתמן על פניו של הבן לשמע הדברים. כשהבחין בכך הרב, הוא מחה את כפיו זו לזו ומיד התפוצצה הטלוויזיה לרסיסים."

ר' שלמה פסק לרגע את רצף דבריו. ואז המשיך ואמר: "בי' באייר חל יום ההילולא של הרב רדר זצ"ל ואני בצירוף תשעה יהודים אחרים עלינו לקברו בכדי להעתיק שם עבור כלל עם ישראל."

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי מרדכי אהרן בן רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל נפטר י"ח אב התשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

העלון יוצא לאור לעילוי נשמת 1400 הנרצחים, להשבת השבויים בשלום, לרפואת הפצועים ולשמירת כוחות הביטחון ועם ישראל מכל פגע

לעילוי נשמת מורנו המשפיע הגה"צ הרב חיים משה בן הגה"ח פנחס לייבוש וובר זיע"א, מייסד העלון ואשתו הרבנית הצדיקה מרת מרים רחל בת ר' מרדכי ז"ל

שאלות קצרות ותשובות בצידן:

1. מה הקשר בין סוף הפרשה הקודמת לתחילת פרשתנו?

תשובה: חכמינו ז"ל אומרים: "שלושה באין בהיסח הדעת ואלו הם: משיח, מציאה ועקרב" (סנהדרין זז). וניתן לומר שהמקור לכך הוא מהקשר מסוף הפרשה הקודמת לתחילת פרשתנו. המילה שמסיימת את פרשת "וישב" היא "וישכחה" ואילו המילה השניה שפותחת את פרשתנו (ועל שמה נקראת כל הפרשה כולה) היא "מקץ". היינו שבגלל השכחה שמביאה להיסח הדעת, יגיע הקץ.

2. מה הקשר בין תחילת פרשתנו לסופה?

תשובה: הסתלקותו של האדם לגנזי מרומים לאחר ימים ושנים טובות, הוא הקשר בין תחילת הפרשה לסופה. פרשתינו מסתיימת במילים "ואתם עלו בשלום אל אביכם". מילים אלה מרמזות על זמן הסתלקותו של האדם אל אביו שבשמיים. ואילו בנוגע לתחילת פרשתנו "ויהי מקץ שנתיים ימים", נאמר בשם הרה"ק רבי מאיר מפרמישלן: "ויהי מקץ" היינו שכשאדם מגיע לקץ ימיו, "שנתיים ימים" - ימיו נראים כאילו היו רק שנתיים ימים (ולכן צריך האדם לודא שכל ימיו יהיו מלאים בתורה ומצוות).

תשובה נוספת: את המילים "ויהי מקץ" מפרש רש"י: "וכל לשון קץ - סוף הוא" ובסוף הפרשה נאמר: "ואתם עלו לשלום אל אביכם". ומכאן מובן שבסוף (בעת הגאולה) כולנו נעלה לשלום אל אבינו שבשמיים.

3. "וידדו אחי יוסף עשרה" מה המספר "עשרה" בא לרמז לנו?

תשובה: המספר עשרה בא לרמז על עשרת הרוגי מלכות שהיו כפרה עבור עשרת בני יעקב. **ומענין לענין באותו הענין:** רבינו בחיי מביא חידוש נפלא בפרשתנו בענין עשרת הרוגי מלכות וזו לשונו: "ושמעתי בזה כי כשם שהוחלף יצחק באיל ונקבע לו שכר כאילו הוקרב וכאילו עפרו צבור על גבי המזבח, כך הוחלפו חכמי ישראל באחרים וכיוון שטעמו טעם מיתה במה שנתפסו ונגמרו דינם לכך, הם קבלו עונשם והרי זה כאילו נהרגו". (פרשת חיוקת) על דברי הגמרא (מסכת ברכות ס"א) "בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה, זמן קריאת שמע היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל": "כתוב בספרים שחס ושלום שיאונה לצדיק מקרה כזה, ורק היה נדמה להם דמות אותו צדיק."

מאמרותיו - של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א

ויהי מקץ שנתים ימים

במדרש רבה בפרשה זו: "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו, זה יוסף. ולא פנה אל רהבים, על ידי שאמר לשר המשקים זכרתיני והזכרתני, נתוספו לו שתי שנים".

לכאורה דברי המדרש תמוהים, שמביא את הפסוק "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" זה יוסף, ומסיים שנענש על שפנה אל רהבים ואמר "זכרתיני והזכרתני".

ויש לפרש, שלגבי אדם אחר לא היה נחשב זה כלל לחטא מה שאמר אל שר המשקים, אולם לגבי יוסף דווקא שהוא היה "הגבר אשר שם ה' מבטחו", אצלו זה נחשב לחטא. כמו שאמר רבותינו ז"ל במסכת יבמות (קכא, ב) "הקדוש ברוך הוא מדקדק עם צדיקים כחוט השערה".

ופרעה חולם והנה עומד על היאור (מא, א)

מדקדק האור החיים, למה ייעץ יוסף לפרעה, והלא הוא לא ביקש ממנו אלא את פתרון החלום?

וכדי להבין את זה נקדים דברי הזוהר הקדוש (חלק א קצד, א): "יוסף הוא הנהר שמתברכת כל ארץ מצרים בגללו".

וזהו שאמר יוסף, שפתרון היאור שראה פרעה בחלומו, הוא שיהיה איש נבון וחכם שיכלכל את מצרים, ותתברך כל ארץ מצרים בגללו. ועכשיו ניחא, שכל מה שאמר יוסף הוא שייך לפתרון.

ופרעה הבין שהדברים מכוונים אל יוסף, ולזה אמר פרעה "הנמצא כזה" וגו'.

והנה שבע שבלים עולות בקנה אחד בריאות וטובות (מא, ה)

יש לדקדק, שלגבי שבלים הטובות כתיב "עולות בקנה אחד", מה שאין כן לגבי שבלים הדקות.

אפשר לפרש על פי מה שפירש רש"י לגבי הפרות: "פיות מראה, סימן הוא לימי שובע, שהבריות נראות פיות זו לזו, שאין עין בריה צרה בחברתה".

והנה כאשר אין עין בריה צרה בחברתה, ממילא יש אהבה ביניהם, וכשיש אהבה, מועט מחזיק את המרובה. וכדאיתא במסכת סנהדרין (ז, א): "כאשר היתה אהבתנו עזה, על רוחב חוד החרב שכבנו; עתה שאינה עזה אהבתנו, מיטה בת שישים אמה אינה מספיקה לנו".

משום זה לגבי השבולים הדקות המורות על שני הרעב, לא כתיב קנה אחד.

ותרעב כל ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו (מא, נה)

במדרש (בראשית צא): "נתקבצו המצרים ובאו אצל יוסף אמרו לו תנה לנו לחם, אמר להם אלקי אינו זן את הערלים, לכו ומולו את עצמכם ואתן לכם". לכאורה אינו מובן:

א. הלא הקדוש ברוך הוא זן את כל העולם כולו בטובו בחן בחסד, וגם את הערלים.

ב. מהו הדיוק "אלקי" לשון יחיד.

ואפשר לומר ולתרץ קושיא אחת בחברתה, והוא, שידוע שיוסף נקרא צדיק יסוד עולם, שזו היא מידתו. וזהו שאמר להם יוסף, מכיוון שההשפעה האלוקית צריכה לעבור על ידי שהוא מידת היסוד, וזהו "אלקי", הרי מצד מידתי איני יכול לקבל אלא את הנימולים.

ואת אחיכם הקטן תביאו אלי ויאמנו דבריכם ולא תמותו ויעשו כן (מב, כ)

לכאורה מה שכתוב "ויעשו כן" נראה כמוותר, שהרי אחר כך כתוב באריכות כל הויכוח של אחי יוסף עם אביהם בענין בנימין, ואיך שבסופו של דבר הביאו אותו.

ואפשר לומר, שיתפרשו תיבות "ויעשו כן" על דרך שפירש רש"י על הפסוק (שמות יב, כב) "וילכו ויעשו", "וכי כבר עשו, אלא מכיון שקיבלו עליהם לעשות, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו". ויש לומר גם כאן, כי תיכף כשגמר יוסף את דבריו ענו לו האחים שהם יעשו מה שאמר להם. ויהיה פירושו של "ויעשו כן", כלומר שקיבלו עליהם לעשות כדברי יוסף.

וקיבלו עליהם כך, כי היו בטוחים שיעקב אביהם יסכים עמהם. ובהכרח צריך לומר שהיו בטוחים שיעקב יתן להם את בנימין, שאם לא כן, לא היו מפקירים שם את שמעון אחיהם. ולפי זה יובן הטעם שראובן ויהודה מסרו נפשם כדי שאביהם יסכים איתם לשלוח את בנימין, מאחר שקיבלו על עצמם לעשות כך.

ויפתח האחד את שקו וגו' (מב, כז)

פרש רש"י: "הוא לוי".

אפשר ליתן טעם למה נקרא לוי אחד, על פי המבואר בספר "נצח ישראל" (פרק מד) למהר"ל מפראג ז"ל, בענין שבטי ישורון שהם י"ג (שיוסף נחלק לשנים, מנשה ואפרים), גימטריא אח"ד. שבת לוי הוא אל"ף הנבדל מהכל, ח"ת בני הגבירות, ודל"ת הם בני השפחות, עיין שם.

וזהו האחד, הינו לוי, שהוא כנגד האות א'.

ואפשר לומר שבשביל זה נאמר על שבט לוי (דברים לג, י) "יורו משפטיך ליעקב", כי אל"ף הוא מלשון אולפנא ולימוד.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל
לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין בת רבי נחום ז"ל - נפטרה בו' ניסן תשע"ג

אהבת ישראל עד היכן

דובטשע ומשפחתו נדחסו לתוך עגלה הנושאת עליה את חותמת ה"אצילות" של דובובינסקי, והקרבתו הובלו ככבשים המובלים לטבח, היישר לידי התלינים.

מי יבקש דמו של יהודי מטלפיו הטמאים של פריץ "מעודן"? שליט יחיד הוא דובובינסקי בכל הסביבה, כאשר נופל הטרף בידו, בדמות יהודי דל אמצעים, מדוע שלא "ישתעשע" מעט טרם ישלח אותו ואת בני ביתו לעולם האחר?

חובב ציד הוא הגרף דובובינסקי, וכמעשהו ביער בעת התענגו על פרפורי חיה שנפלה מקליע של אקדחו, כן יתענג הוא על יסוריהם של יהודים מעונים, הנופחים נפשותיהם לעיניו.

המרכבה תתגלגל בפראות אחר הסוסים הדוהרים והיהודים הנגררים יוציאו נשמתם

המרכבה המפוארת כבר עמדה הכן לפני הארמון, רתומה לארבעה סוסים אבירים. עוד מעט קט והפריץ עם הפריצה ובנם היחיד יתכנסו לתוכה, ל"טיול" שאין דומה לו. טיול מענג ומיוחד במינו, כאשר לירכתי המרכבה יקשרו את היהודי "האשם", זוגתו ושלת ילדיהם. המרכבה תתגלגל בפראות אחר הסוסים הדוהרים והיהודים הנגררים יוציאו נשמתם רחמנא ליצלן תוך כדי הגררותם אחר המרכבה המעופפת.

בעיניים קמות נתן דובטשע לעבדי הפריץ לקשור גופו לדופן האחורי, בחשאי מלמל את היהודי, וכיהודי נאמן, על אף פשטותו, הצדיק עליו את הדין בלב שלם; אך את פניו הפנה לצד אחר, למען לא יראה ברעה אשר תפול על בני ביתו אשר עמו.

* * *

קרני שמש אחרונות סמוקות כדם השתפלו על ראשי הגגות אשר בסוסו. בני העיירה כבר נאספו בבית המדרש מוכנים לקבל פני שבת, אך הצדיק והמנהיג, שליח הצבור, עדיין לא נמצא. כיון שמקומו נפקד, מתאחרת התפילה, אין איש מעז לגשת לעמוד ולמלא מקומו.

מדוע נעדר הרבי בשעה מאוחרת זו? והלא מאז ומתמיד מקדים הוא לבוא לבית המדרש לקבלת שבת. כמלך ביופיו מופיע הוא על סף בית המדרש, דמותו האצילה והתמירה מעוטרת בבגדי שבת של אטלס ושיראין, ופניו הקדושות מאירות שבעתים מן הזוהר של ימות החולין. כך הוא מדי שבוע בשבוע, ועתה בשל איזה מאורע מתאחר הצדיק מהגיע לבית התפילה.

היהודים כבר קשורים היטב, הרכב תופס את מקומו אצל הסוסים; ביד אחת המושכות ובשניה שוט ההצלפה. השוט משמיע שריקה תוך כדי הנפתו והסוסים האבירים, רעננים ונינוחים, עומדים לפתוח בדהירה. לבם של הגרף והפריצה טוב עליהם. עיניהם הרצחניות בורקות מחמת תענוג שטינו, הילד הקטן אווז ביד אמו המרשעת.

ובשל הסיבות המנויות לעיל, נותן דובטשע לאיכרים לשתות ולסבוא חנים אין כסף, בתקווה ליום פרעון כל שהוא.

הגרף דובובינסקי הנו שליט יחיד בכל הסביבה, חיי התושבים תלויים בידו לטוב או למוטב, השדות, הכרמים, היערות, הנהר, הפונדקאות והבתים, כל אלו רכושו הבלעדי. את כל הטובין הללו מחכיר הגרף לחוכרים, והללו משלמים לו מדי שנה בשנה סכום מסוים שהתנו ביניהם לכתחילה.

אף דובטשע מיועדו נוהג ככלל זה. אחת לשנה לובש הוא באמצע יום של חולין, בגדי שבת, נוטל מעטפה חבויה ממעמקי הארון, ומלווה ברכות ודמעות זוגתו, שם הוא פעמיו לארמונו של הפריץ, כאשר שפתיו מלחשות תפילה שלא יכשל ולא יתנסה ולא יבא לידי בזיון או חס ושלום לכליון.

כך בימים טובים, כאשר עלה בידו לחסוך פרוטה לפרוטה כדי לשלם דמי שכירות. אך בשנה זו שבה אנו עומדים, לא יכול היה דובטשע להתחכם לדלות, ולא השכיל לחסוך אפילו פרוטה זעומה. וכשהגיע יום פרעון דמי שכירות, מונחת היתה המעטפה ריקנית אי שם במעמקי האופל של הארון.

שבו שליחי הגרף וספרו לאדונם דבר שתיקתו של היהודי, נתמלא הפריץ ריתחה

כיון שלא היה לו לדובטשע מה להגיש, אף לא הלך כדרכו מימים ימימה, לארמונו של הגרף.

והגרף אף על פי שנכסיו מרובים ופיקודיו רבים לאין ספור, אינו שוכח שום איש החייב לו כהוא זה, וכשבא יום פרעון והחייב אינו מופיע בעצמו, שולח הפריץ את אנשי "החק" להזכיר לאותו חייב את חובתו.

כך אף הגיעו שלוחי הגרף אל דובטשע מיועדו, להזכירו "נשכחות". והוא, שיניו דא לדא נקשן, לא השיב מאומה, וכי יש לו מה להשיב? שבו שליחי הגרף וספרו לאדונם דבר שתיקתו של היהודי, נתמלא הפריץ ריתחה כמי שאין לו בעולמו אלא פונדק זה וממנו כל הצרכיו, והפטיר בזעם תוך שהוא מנחית אגרוף קמוץ על השולחן: "לכו ואמרו לטפיל היהודי כי אם לא ישלם את החוב עד סוף השבוע אלמדהו מנחת זרועי!".

בהולים ודחופים יצאו השליחים והשמיעו באזניו של דובטשע המפוחד את הכרזתו של אותו שררה. הגרף דובובינסקי "אנין" הוא ובעל "אמצאות". עונשים היוצאים מתחת ידו אין בהם כדי "לבייש" שום עריץ מעמיתו, מרעיו. ודובטשע האומלל, בשמעו כי הפריץ מתכוון להטעימו מנחת זרועו, הביט בעינים קרועות לרווחה מתוך חוורון פניו בשליחי הפריץ ולא השיב מאומה, וממולו עמדה זוגתו מרטטת ופניה שחורות וקדורניות כשולי קדרה.

בערב שבת לפנות ערב, הגיעו שלוחי העריץ.

פניא דמעלי שבתא. כל הבתים חוגגים, ובכל הבתים דולקים נרות שבת קדש. אך ביתו של דובטשע שונה משאר בתי העירה.

שבת קודש הבאה ומבקרת בכל בתי העירה, לא פסחה חלילה על ביתו, אך בהגיעה לסף ובראותה את החשכות עצרה מבושית בסמוך לדלת... בביתו של דובטשע אין דולקים נרות ואין השלחן ערוך, דובטשע עצמו אינו לבוש בגדי שבת וזוגתו לא הטמינה חמין על גבי הכירה, אף ילדיהם אינם יוצאים לקבל את השבת כילדי השכנים. וכל כך למה?

דובטשע רחם ותן בהקפה, כי אם לא, נגועו לעיניו

כל אותו חורף לא ראה דובטשע ברכה בעמלו, שמא תאמר עצלות דבקה בו? חס ושלום! כי למן הבוקר ועד שעת ליל מאוחרת עומד היה דובטשע וטורח בפונדקו, מתרוצץ בין האיכרים, מזיע וסוחב ארגזים וחבילות, עומד מאחרי הדלפק או נוסע ליריד לקנות סחורה, ובכל אותה טרחה מרובה אינו רואה סימן ברכה.

שמא תאמר אין לקוחות בפונדק? אין הדבר כך. אף על פי שאין לקוחות למעלה מן המדה, הרי שהפונדק שוקק והומה תמיד מגויי ואיכרי הסביבה העושים דרכם אליו כל ערב וערב לאחר העבודה ומבלים את שעותיהם בסביאה עד לאחר חצות, שאז אנוס דובטשע לבעוט בגופותיהם השרועות על הרצפה מחמת שכרות, ובדרך בעיטה זו לפכחם ולהזכירם לחזור לבתיהם. שלא לדבר על ימי ראשון או שאר ימי חגא שאיכרים גודשים את הפונדק ורוחשים בו כדבורים בכורת. שותים וסובאים, מכחילים מחמת המשקה ובעיניים שכוריות וידיים מרטטות מרמזים: עוד ועוד...

אך בכל אלה אין דובטשע רואה ברכה. כי האיכרים, עובדים צמיתים הם אצל הגרף מושל המקום, ועם שהם ונשיהם ושקציהם עובדים באחוזותיו למן עלות השחר ועד צאת הכוכבים, למעט ימי פגרא וחגאות, מקבלים הם הקצבה זעומה שמשפיקה בקושי לצרכים דחופים. מובן מאליהם כי למותרות כמו "משקה". אין פרוטה בכיסו של האיכר. אך מכיון שהמשקה והפונדק הם ה"גן עדן" של האיכרים שכל ימיהם עמל ופרך וזיע, אינם מוותרים ואינם שמים לבם לחסרון כיס.

"דובטשע! אומרים הם האיכרים - דובטשע רחם ותן בהקפה, כי אם לא, נגועו לעיניך! הצמאון מסמא עיניו ומעבירונו על דעתנו. חמול, דובטשע נלבב, בבוא יום פרעון נשלם לך כפל כפליים!"

ודובטשע, כלום ברירה יש לו? כלום יעמוד מול איכרים חמומים ומרי נפש? כלום לא ראה את הפגיון הנוצץ מבין קפלי מקטורנו של מיקולא? וכי לא הבחין בלהט הסכין המתהפך בכיסו של איבן? כלום לא ראה את הבהובי הרציחה בעיניים המתרפסות?

לעילוי נשמת הבחור החשוב שמואל סגל ז"ל בן רחל שתחי'

לעילוי נשמת הגה"ח הרב נחום עקיבא יוסף בן יחיאל יהודה שלזינגר ז"ל נלב"ע ח"י אלול תשס"ז

בהילולא של ה"הוסיאטנר" זיע"א

שארנגו לכבוד הצדיק אשר התקיימה במתחם קבר רבי מאיר בעל הנס זיע"א. הייתה זו עבורי חוויה שמיימית להסב בסעודת ההילולא לצידו של האדמו"ר שליט"א ולהאזין ברוב קשב להגיגיו. האדמו"ר מצידו כבדני לספר כמה מעשיות אודות בעל ההילולא ועל פי הכלל ש"אין מסרבין לגדול", נעתרתי כמובן לבקשתו. בשעת לילה מאוחרת הסתיימה סעודת ההילולא ואז החל הציבור לעשות דרכו חזרה לירושלים עיר הקודש.

האדמו"ר מזוועהיל שליט"א יושב בראש השולחן מימין בסעודת ההילולא. לצידו יושב מחבר העלון הרב עדו ובר ארליך שליט"א

ויהי רצון שזכות הצדיק בעל ההילולא תגן בעדנו ונזכה לראות בקרוב ממש בעיני בשר כיצד כל השבויים שבים בשלום לבתיהם ולקבל את פני משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

13 אב - אלול

השבוע בכ"ט בכסלו זכיתי לראשונה בחיי להשתטח ביום ההילולא על ציונו הקדוש של אדמו"ר האדמו"ר כפי שכונה בדורו - האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א הספון בבית הקברות של תלמידי הבעל שם טוב בעיר הקודש טבריה.

עד כה פקדתי מספר פעמים את ציונו בסייעתא דשמיא ואולם כאמור השבוע זכיתי לראשונה לפקוד את מקום קבורתו ביום ההילולא שלו.

בהשגחה פרטית פגשתי בציון את האדמו"ר מזוועהיל שליט"א אשר הגיע לשם בליווי קבוצה מחסידיו. הוא הזמנני בתום אמירת התהילים והבקשות על הציון הקדוש, להשתתף בסעודת ההילולא

אהבת ישראל עד היכן - המשך מעמוד קודם

והמלכותיות, אין כדאי שעיינו הרכות יראו חלילה מראות מזוהמים; עלולים הם חלילה להשפיע עמוקות על נפשו הרכה ולקרוע חלילה קרע שלא יתאחה לעולם. הלמאי צריך הוא לנסוע לשאוף רוח בערב הנפלא הזה, כאשר אנשים דלים ומכים נגרים אחר המרכבה בקולות בכי וצווחה?..."

"אהה! - מצטווחת הפריצה - כיצד לא עלה דבר זה על דעתי? בודאי כך הוא! בשל מה צריך וולדיבוטשקה הקטן לשבת בקרבת הסיאוב ולהתעפש בריח הרע?"...

"צוה נא מיד למשרתים לשלח את היהודים לכל הרוחות - צווחת הגבירה בקול לא לה - מהר יותר מהר יותר, פן יבולע חלילה לוולדיבוטשקה היקר שהרבין כה מתפעל ממנו!..."

המשרתים טורחים בבהילות להחזיר כבליהם של דובטשע ובני משפחתו ועדיין לא אז רבי משה ליב מן המקום, הוא סח עמו, עם הפריץ, על דא ועל הא, עד שהיהודים האומללים התרחקו מרחק בטוח מטווח הסכנה. רק אז נפרד רבי משה ליב, מן המשפחה ה"אצילה", תוך שהוא מחייך לעומתם ומנפנף בידי ל"שקץ" הבן יחיד.

שמים קטיפתיים מעל, כוכבים למאות קורצים בזוהר עילאי, ורבי משה ליב אץ בדרכו להגיע לבית הכנסת לפניא מעלי דשבתא.

הרבין ש"גילה", כי הבן היחיד שלהם מופלא שבמפלא הוא וראוי להערצה ולברכה.

ולפתע, כאילו בלי משים, הפנה רבי משה ליב פניו אל אותו עבר אשר שם קשורים היהודים למרכבה.

באחת עיווה פניו והפטיר: מה לאלו ולמרכבה המפוארת? כיצד רותמים למרכבת הגרף המפוארת אנשים 'פחותים שכאלו'?"...

"אהה!" - נותן הגרף קולו בשחוק קליל, וממהר לספר לרבין כל השתלשלות העניינים. "יהודים אלו - מסיים הוא - אחת דתם - להמיתם במיתה משונה זו!"

רבי משה ליב אינו מאבד עשתונותיו. פניו אינם מביעים את סערת לבו, ולבו הטהור סוער כמרקחה: "אוי לי על שבר בת עמי! וי וי לשכינתא בגלותא, וי וי לגלות המרה, שבני אברהם יצחק ויעקב, עם סגולה, הגיעו לשפל המדרגה, ובני עשו וישמעאל רודים בהם בכל מיני אכזריות!". לבו הטהור של רבי משה ליב בוכה, אך לא בדמעות, אלא בדם. אך פניו הטהורות אינן מביעות כלום. הוא מביט היישר בפני הפריץ, ושוב מפנה מבטו ל"שקץ" בן הבאושים, בתנופת יד נוטל הוא שוב את הקטן בידי, מחבקהו ומנשקהו ומאחל להוריו רב נחת.

"אבל - מוסיף הרבין כממתיק סוד - לפי טבעו העדין של הבן יחיד, ולפי נטיותיו הנאצלות

ולפתע, מי זה בא מכוון השדות, תמיר וזקוף, ופניו זורחות כפני החמה?

בלי משים קד הפריץ קידה לפני הדמות המתקרבת, ה"רבין" היהודי מוכר בסביבה כאיש פלאי וגם הנכרים מכבדים ומעריצים אותו.

רבי משה לייב מתקרב אל המרכבה, פניו הטהורות זורחות, בת שחוק שפוכה על שפתיו, "ערב טוב לכם, אדונים נכבדים!"

הפריצה עוקבת בענין רב אחר דו השיח המתפתח בין בעלה הגרף, לבין הרבין.

ולפתע מסב רבי משה ליב את עיניו הטהורות ומביט ב"שקץ" היושב ליד אמו.

"זהו בנכם?" - שואל הוא בהתפעלות, חוג הגרפים מתמוגג מהנאה ומגאווה.

"בן יקיר, בן נאה. כמה פיקח מבטו, מה רב החן הנסוך על פניו!"

גל של התרגשות מציף את לב הפריצה, היא מחבקת את בנה ופונה אל הרבין: "איש צדיק, בך נא את בני היקיר!". "אמנם בך אברך" - מזדרז רבי משה ליב לומר, תוך שהוא תופס את כף ידו של ה"שקץ" ומרעיף עליה נשיקות למכביר.

המעמד המרגש השכיח מלבם של זוג העריצים את טיולם ואת מטרם. כה שקועים היו בשיח עם

המעוניינים להתפלל על ציונו של המשפיע הגה"צ רבי משה ובר זיע"א - אוהבם של ישראל בכדי לזכות בישועה (ובמיוחד בנוגע לזיווגים וילדים) יגיעו לחלקת הרבנים שבה המנוחות ובשביל שומלך ציונו של מן החיד"א זיע"א מישיכו להלך עד שימצאו שלט מצד ימין שמציין את מיקום הציון. רבים זכו שם בסייעתא דשמיא לישועה

הודעה משמחת:
העלון מופיע בחוברת "טועמיה" המופץ חינם במיילים. ניתן להצטרף במייל m025004569@gmail.com

הודעה חשובה לקוראי העלון: המעוניינים לקבל את העלון למייל ישלחו הודעה למייל: nafshechem@gmail.com

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לגזי מרומים בל' אב - א' של ראש חודש אלול התש"פ ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת דודתי עפרה רכלין בת ישראל ז"ל נפטרה ל' סיון ה'תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

קבלת שבת

שנה שבע עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בסייעתא דשמיא, ג' טבת התשפ"ד. זאת חנוכה

העלון טעון גניזה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!

ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו
בברכה בטל': 052-7620219.

פרשת מקץ

"וְהָיָה שֶׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן" (מא.ג.)

סיפור אחד ממקובי מן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א: באחד הימים ראיתי רכון על גבי מכתב ומצחו הרוש קמטיים.

הרגעים נקפו. אחרי דקות ארוכות הושיט לי את המכתב, ואמר: 'קרא'. בכתב ילדותי גדול נכתב בראש העמוד: 'לכבוד הרב קניבסקי שלום'.

'למדנו בחיידר בפרשת מקץ, שפרעה חלם והנה שבע פרות עולות מן היאור, ושבע פרות עולות אחריהן. שאלתי את המלמד למה כתוב אחריהן בנו"ן סופית ולא במ"ם סופית והוא לא ידע מה לענות, אז לכן אני שואל את הרב'.

על החתום: 'מוישי כהן, כתה ב', תלמוד תורה תשב"ר'.

'אני יכול להסביר לו זאת ע"פ כללי הדקדוק', אמר מרן שליט"א בחיך, 'אבל הרי הוא ילד קטן ומסתמא לא יבין'.

'נו, אז שרר לא יענה לו כלום וזהו, הצעת. אך מרן הבהיר לי: 'כל מה שאני טורח לענות כל יום למכתבים הרבים בלימוד, הוא כדי לתת חיזוק לכותבים. אני יודע אם לכל מקבלי התשובות יש מזה חיזוק, אבל לילד קטן כזה - ודאי וודאי שיהיה לו חיזוק מכך שיתייחסו לשאלתו...'

עוד דקות ארוכות חלפו, עד שמרן שליט"א נטל את עטו וכתב בבת-שחוק את התשובה הבאה, תשובה שאותה קיווה שהילד יבין: 'פרעה היה במצרים, הוא לא ידע עברית'...

"עֲתָה יָרָא פְּרַעֲה אִישׁ נְבוֹן וְחָכֵם וְיִשְׁתַּחֲוֶה עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם. יַעֲשֶׂה פְּרַעֲה וְיִפְקֹד פְּקָדִים עַל הָאָרֶץ וְגו' וְיִצְבְּרוּ בַר תַּחַת יַד פְּרַעֲה" (מא.ג.ל-ה.)

רבים תמהו: וכי מי מינהו ליועץ המלך? והלא לא התבקש אלא לפתור חלום? ומה פשר התלהבותו המופלגת של פרעה למשמע 'עצתו המתוחכמת' של אותו 'נער עברי' שזה עתה הריצוהו מבית האסורים? ומדוע הוא מחליט למנותו תיכף ומיד למשנה למלך? ולמה ממחר להחליף את שמו ל'צפנת פענח'?

על כל אלו, יש להוסיף תמיהה פחות ידועה: מאחר ויוסף מדגיש שכל הפעולות ייעשו על ידי פרעה ותחת יד פרעה, לאיזה צורך יש למנות 'איש חכם ונבון' על ארץ מצרים? הלא מינוי מיותר הוא זה, לאחר שפרעה יצא בכבודו ובעצמו על איסוף התבואה בשנת השבע!

ביאור נפלא עד מאוד בכל הענין, כתב הגאון רבי גבריאל זאב מרגליות זצ"ל (חתנו של הצדיק רבי נחומק'ה מהורודנא), בספרו "תורת גבריאל":

את ביאורו הוא פותח בסיפור מעשה שאירע בימי - כאשר היתה שנת בצורת בשלושה-עשר פלכים (ערי מחנה) במדינת רוסיה, ותיכף ומיד הקימו בעיר המלוכה ועד פעולה שהורכב מראשי המדינה, ובראש הועד העמידו את יורש העצר בכבודו ובעצמו, שיפקח באופן אישי על כל הפעולות למען מיליוני הרעבים.

ואמנם, בתחילה נראה הדבר משונה: וכי לא נמצא בין שרי המלוכה אדם מוכשר המתאים לתפקיד זה? מדוע צריכה טירחה גדולה זו ליפול דוקא על כתפיו של יורש העצר הנכבד מכל?

אך מהר מאוד הסתבר כי היה הגיון רב במינוי זה, שכן כדי להחיש במהירות מקסימלית את העזרה להמוני הרעבים ברחבי האיזור העצום בשטחו, היה צורך בשורה של פעולות ואמצעים בלתי שגרתיים: ללוות תבואה מאסמי הצבא וממחסני הבר של הכפרים שלא ניזוקו בצורת, להסדיר את שינוע והובלת התבואה בחינם במסילת הרכבת של הממשלה, לגייס כמהירות ספינות נמק ולהעביר גם באמצעותן אספקה למזי הרעב, להדפיס שטרי הגרלה להמון עם כדי לממן את המבצע, ועוד ועוד פעולות שונות ומגוונות. אילו התמנה אחד משרי המדינה לפקד על המבצע, היה עליו לקבל אישור מפה, הרשאה משם, הסכמה מרשות כזו, שיתוף פעולה מגוף ממשלתי אחר. ברגע שבו התמנה יורש העצר בעצמו לתפקיד - הרי סמכותו היא כשל המלך עצמו, ויכול היה לעשות ככל העולה על רוחו, ואין פוצה פה ומצפץ, וכך התבצע הכל בהצלחה ובמהירות למען נפגעי הצורת.

עתה נשוב למצרים וליוסף הצדיק הניצב בפני פרעה. כיצד, השם 'פרעה' במצרים אינו שמו של אדם כלשהו, אלא שם-תואר למלך בלשון מצרית, כמו 'מלך' בלשון הקודש ו'קיסר' בשפה הלועזית. כל מי שכהן כמלך במצרים - זכה לשם 'פרעה'.

אומר יוסף לפרעה ביום יציאתו מבית האסורים, הוא יום ראש-השנה: דע לך, השנות החלום פעמיים היא כדי להראותך שנוכח הדבר מעם האלוקים וממהר האלוקים לעשות, כי בו ביום נגזרה הגזרה, ועל כן אין להתמהמה! יש להתחיל מיד וללא עיכובים את כל מעשי ההשקדלות לקראת שנות הרעב, ולכן יש לבחור כבר במעמד זה איש נבון וחכם לתפקיד זה, אצל אל תדמה בנפשך שתוכל להסתפק במתן סמכויות של שר לאותו אדם שייבחר לתפקיד, כי אז יצטרך הוא רשות והסכמה לכל צעד שיעשה, ועל כן עצתי היא: יעשה המלך אותו לפרעה, יתן לו את שם התואר פרעה, ואז יהיה בידו את כל הכח לפעול במהירות, ואותו 'פרעה' הוא

שיפקד פקידים והוא שיחמש ותחת יד 'פרעה' זה שתמנה עכשיו יקבצו ויצברו את כל האוכל בשנות השבע, וכך לא תכרת הארץ ברעב!
דבר זה מדוייק בלשון הפסוק, 'יעשה פרעה ויפקד פקידים על הארץ וכו' - שאתה המלך תעשה 'פרעה' נוסף, ואותו פרעה יפקד פקידים על הארץ.

ולפי", מובן מאוד מדוע פרעה עומד ומשתומם לנוכח חכמתו הגדולה של יוסף, ואין זה פלא כלל שהוא ממנה אותו בעצמו לתפקיד זה בו ברגע ללא היסוס, אך בכל זה יש לו הסתייגות אחת נחרצת: "אני פרעה" - ואת שמי לא אתן לאדם אחר, אך בכל זאת אני נותן בידך את הכח והסמכות "ובלעדיך לא ירום את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים", כדי שתוכל לעשות את כל הנדרש, בלי שום מעכב ומפריע.

ועם זאת, פרעה עדיין חושש שמא בראות העם שכוחו של יוסף וסמכותו הם כשל מלך, יתפרסם יוסף בפי העם בשם 'פרעה', ועל כן הוא משנה מיד את שמו ומכריז את שמו ומכריז באוזני כל העם כי מהיום והלאה שמו הוא 'צפנת פענח'...

והדברים ערבים ומתוקים!

וְיִצְוֶה יוֹסֵף וְיַמְלִאוּ אֶת פְּלִיָּהֶם בָּר וּלְהָשִׁיב כְּסָפֵיהֶם אִישׁ אֶל שְׁקוֹ וּלְתַתּ לָהֶם צִדָּה לְדַרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן" (מב.כה.)

פרפרת נאה הגיד כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א, על כך שיוסף הצדיק הורה להחזיר לאחיו שלא הכירוהו, את כספם:

מאז ומקדם ידעו בני ישראל, כי את אומות העולם ניתן לשחד בממון ולקנותם במתת יד. כל השתדלנים לדורותיהם היו מעניקים לצורך היהודים התורן סכומי כסף מנובדים ומתנות יקרות, כדי להשקיט בכך את צמאונם לדם היהודי.

ביקש יוסף להראות כי אצלו אין עצה זו תקפה, אין הוא אוהב כסף ורודף בצע, ואדרבה אפילו את הכסף שקיבל מהם כדת וכדן הרי הוא מחזיר להם, ובכך יידעו האחים כי אין הם יכולים להסתמך על עצת השוחד, כאילו היא תועיל להם מול שליט מצרים.

לפיכך מוצאים אנחנו שרק כאשר מצאו האחים את כספם בפי אמתחותיהם יצא ליבם ויחרדו איש אל אחיו; ואילו בכל אותה העת אשר יוסף נטפל אליהם על לא עוול בכפם, לא מצאנו כלל כי האחים התייראו ויחדר ליבם. אלא שהן הן הדברים: כל עוד לא החזיר להם יוסף את הכסף, סברו האחים כי מצויה ברשותם עצה הגונה להטות את ליבו של המלך לטובתם, וזאת על ידי שישחזוהו בכסף רב ויעניקו לו מממונם, ומחמת כן הם לא התייראו יתר על המידה. אולם כשראו כי הם אינם עומדים מול גוי תאב ממון רגיל, אלא מול מי שבז לכסף, עד שהוא נכון לוותר אפילו על כספו, או אז התייראו ויחדר ליבם, בראותם כי את המלך הזה אי אפשר לקנות בכסף...

"הֵם יִצְאוּ אֶת הָעִיר לֹא הֲרַחֲקוּ וְיוֹסֵף אָמַר לְאַשֶׁר עַל בֵּיתוֹ קוֹם רֹדֵף אַחֲרַי הָאֲנָשִׁים" (מד.ז.)

מובא ב"ילקוט שמעוני" (ק): "כמה דאת אמר 'רחוק יהיה ביניכם ובינו כאלפים אמה' (יהושע ד.ג.) אמר: אם יתרחקון מן העיר אפילו מיל אחד [אלפיים אמה] - אין כל בריה יכולה להחזירן!"

וצריך להבין היטב, מדוע דוקא אלפיים אמה הם המפרידים בין היכולת לתופסם ובין אי היכולת.

ביאר זאת הגאון רבי העשיל מקראקא זצ"ל, בספרו 'חנוכת התורה': דהנה, מהשוואת המדרש (בראשית רבה, צב.ד.) בין הפסוק 'טבוח טבח והכן' לפסוק 'הכינו את אשר יביאו' מבואר שהיה זה ביום שיש, יום ההכנה לשבת, וממילא משמע שגם במצרים שמר יוסף את השבת. ונמצא שהיום שאחי יוסף יצאו מן העיר היה בשבת בבוקר. ולכאורה, יש לתמוה כיצד חיללו את השבת ויצאו מתחום שבת?

אמנם רש"י לעיל (א.מב.א) פירש את דברי יעקב לבניו "למה תתראו... רדו שמה", בשתי ננים: "למה תראו עצמכם בפני בני ישמעאל ובני עשו אילו אתם שבעים, כי באותה שעה עדיין היה להם תבואה. ומפי אחרים שמעתי שהוא לשון כחישה, למה תהיו כחושים ברעב". ולפירושו השני נוכל להבין מדוע האחים חיללו שבת, הואיל ובני משפחתם שבכנען היו כחושיו רעב ובסכנת נפשות ופיקוח נפש דוחה שבת.

אך יוסף שלא ידע האם יש בביתם תבואה אם לאו, שלח את אנשי ביתו לרדוף אחרי אחיו, מפני שתהיה אולי אחיו מערימים עליו ולא יצאו מתחום שבת, אלא עשו עצמם מוצאים מן העיר כדי שלא יהיו במחיצתו של 'צפנת פענח' שדיבר אתם עשות.

על כן אמר לאשר על ביתו: "אם יתרחקון מן העיר אפילו מיל אחד [-תחום שבת] אין כל בריה יכולה להחזירן", מפני שאם הם יצאו מתחום שבת ודאי שבני ביתם בסכנת נפשות, ואין לכם רשות ואף לא תהיה לכם יכולת לתפוס אותם...

העלון מוקדש לשחרורם במהרה של כל השבויים בריאים ושלמים, לרפואת כל הפצועים, להצלחת וישועות כל אנשי הבטחון ועם ישראל בכל מקום שהם.

העשן הזדוני התאבך באירופה הנרדפת, צמאון הדם העמלקי העיף את גרורותיו התזזיתיות לכל עבר. תלמידי ישיבת מיר המעטירה, שניצלו בניסי ניסים והגיעו לסיק, שנחא, שם העבירו את שנות המלחמה בלימוד תורה ובצקון לחש. סיפור ההצלה המופלא הזה כבר קנה לו פרסום רב, כאשר את סוד הקמתה של מסילת הברזל - בת אלפי הקילומטרים - ע"י הצאר הרוסי האכזר, מותירם אנו בידי של יודע תעלומות, זורע צדקות, מצמיח ישועות. תלמידי הישיבה נסעו מזרחה, הם התמקמו להם בקרון האחרון ועסקו בלימוד התורה, ומפעם לפעם בשיחות מודאגות רוויות תקוה וסימני שאלה באשר לנעשה באירופה המדממת.

'היום ערב חנוכה', הודיע אלחנן, 'בעוד מספר שעות נדליק נר ראשון של חנוכה.' 'ושמן מנלן?' שאל אברהם 'לכן כל השמנים וכל הפתילות כשרים לנר חנוכה, פתילות נעשה מבגדינו, ואף אם לא נהדר בשמן זית זך... אבל גם שמן פשוט יותר איננו בנמצא...'. השתיקה נמשכה לא יותר משלושים שניות.

'דומני שיש לי רעיון מבריק...' חכך בראשו יוסף. 'אחת לכמה שעות הרכבת עוצרת בתחנות הביניים, להורדת נוסעים, לטיפול ותחזוקה, וזה הזמן להכניס כוס מתחת למנוע הקטר, ולהמתין שייזל לתוכה שמן מנוע... בחסדי השם מכאן יכולה לצמוח ישועה.'

חצי שעה אח"כ נעצרה הרכבת למספר דקות. יוסף ואלחנן יצאו מן הקרון ופתחו במרוצה לעבר הקטר. הם זחלו בין מסילות הברזל, והציבו את כוס המתכת מתחת למנוע החם. מה רבו חסדיך השם, טיפה קטנטנה, ועוד אחת, זילפו להן באיטיות מאחד מן הסדקים, וצנחו לתוך כוס המתכת. 'זה לא מספיק, אבא שבשמם רחם עלינו, רוצים לקיים מצות נר חנוכה, עוד קצת שמן בבקשה...'. התחנונים נשאו פרי ועוד מספר טיפות שמן מכוונות נשרו פנימה. הקטר השמיעי יבבה. אותתו הבהובי סגירה, ובשניה האחרונה הם השתחלו פנימה.

'יש סיכוי מצוין שעד הערב אולי אפילו לפני השקיעה, נמלא סנטימטר אחד מגובה הכוס. זה בודאי יספיק להדלקה של חצי שעה ויותר... הכל תלוי במספר העצירות'. נסכו השניים אופטימיות בחבריהם.

אברהם שלף מתיקו מגבת כותנה מיושנת וקרועה, שלף את חוטי השתי והחל לשזור פתילה. 'ריבנו של עולם, אנחנו לא גיבורים כמו המכבים, אנחנו לא בקו החזית מול האויב, אנחנו בורחים על נפשנו כדי להאיר מתורתך לדור הבא. הבט בפתילה הזעירה שביד, היא רוצה להבעיר להבה של אש... לכבודך...'

שעתיים מאוחר יותר שוב נעצרה הרכבת, והשניים רצו לעבר הקטר, זחלו בזריזות, הניחו את הכוס מתחת למנוע, תקעו שתי עיניים מייחלות ומצפות לישועה. 'דומני שהזליפה כרגע יותר משמעותית מן הקודמת' מלמלל יוסף. 'אתה צודק' אישר אלחנן, אך זה עדיין לא מספיק, 'ששש. ששש מי שאמר לגשם וירד, יאמר לשמן מנוע ויצנח'. היסה אותו יוסף. 'הודי חייב לאמץ לעצמו שתי עיניים ורודות, ולרצות לעשות את רצון השם. הצליחו מה טוב ומה נעים. לא הצליח? זה רצון השם'. לפתע צנחו מטה חמש או שש טיפות שמן ע-נ-ק-י-ו-ת. 'וואו', התמוגגו השניים, עוד נזילה כזו, ואנחנו מסודרים. רשמו לפניכם נתון יבש. במשך שבעה ימים הצליחו הצדדיקים הללו לאגור בתחנות הביניים את טיפות שמן המנוע המטפטפות, ולהדליק נר חנוכה בקרונם, ברוב עם הדרת מלך, כשפיהם אומר שירה "מעוז צור ישועתי".

בבוקרו של היום השמיני של חנוכה, רכבת ההצלה גלשה לערבות סיביר. מינוס ארבעים מעלות מתחת לאפס. קור מקפיא. הרוח שורקת בחלונות, אצבעות הידיים טמונות עמוק עמוק בכיס. תחנה ראשונה. אלחנן ויוסף דוהרים לכיוון הקטר. הנוהל מוכר וידוע. הם מניחים את הכוס מתחת למנוע. הקור הפך את השמן קרוש וצמיגי, ולמרות מאמץ הנסיעה, סירב השמן להתחמם, וסירבו הטיפות לנשור מטה מטה. זה חזר על עצמו גם בתחנה השניה והשלישית. אין אפילו טיפת שמן אחת לרפואה בכוס, השמש שקעה. מתחילים תפילת ערבית. יצאו הכוכבים והתנוצצו להם כאומרים: 'גם אתם צורבים יקרים משולים לכוכבים. ואם הנר לא יאיר, אתם תמשיכו ותאירו את החנוכה האמיתית של הדורות הבאים.'

הם שכבו לישון עטופים במעיליהם, לא עצובים, אבל מאוכזבים. הנר השמיני היה בהישג יד, כמו קודמיו. אך הנר רוצה השם? מה הוא מסתיר תחת כנפי העובדה המצערת שאין אפילו טיפת שמן אחת לנר

השמיני? אלחנן ויוסף הצטנפו בפינת הקרון 'בוא יוסף, ונדליק את נר 'זאת חנוכה' ביקש אלחנן. 'אתה צוחק' תמה יוסף. 'חלילה. בוא ונדליק עכשיו מיד את התחליף לנר. 'מה פרוש? מאי חנוכה? דתנו רבנן.' 'בוא ונלמד עד אור הבוקר הלכות חנוכה, נספר עת נצחונות המכבים, נפלל בסוגיות הש"ס העוסקות במעלין בקודש, והתורה זו תדלק ותאיר בגני הנצח, כמו הנר השמיני. אם ארדם תעיר אותי מיד, אם תרדם, אעיר אותך', סיכם אלחנן.

אמרו ועשו. חבריהם רדומים, אך השניים מפלפלים, מקשים ומתריצים העיניים נעצמות, העפעפיים נדבקים, הם נלחמים בשניה כאריות, רציני כצבי בסימני שולחן ערוך, צוללים למצולות חריפותם של רבי עקיבא איגר ובעלי התוספות, עד יאיר השחר, שכן נר חנוכה, בדיעבד זמנו כל הלילה. לפתע על רגע קרני הירח הם הבחינו בגוי רוסי ענק, כנראה איכר, לראשו כובע צמר, מבטו נתקע בעיניהם המופתעות 'תגידי לי, אתם ערים ומדברים. אתם לא זקוקים אולי לנר?'

אלחנן ויוסף הנהגו. הגוי הכניס ידו לכיס ושלף מתוכו נר שעווה עבה בגובה עשר סנטימטר לפחות. 'קחו', הנר עף באוויר ונחת בידיהם. הם הביטו בשעון, נותרו עוד 35 דקות... הנר הונח בהתרגשות על הדרגש. הם העירו את חבריהם ויוסף הדליק את הנר בברכה והחל לשיר 'על הניסים ועל הנפלאות... בימים ההם בזמן הזה' מיד אחרי כן חיפשו את הגוי על מנת להודות לו ולא מצאוהו.

לימים הפך יוסף לראש ישיבה חשובה בארצות הברית וסיפור זה נהג לספר לתלמידיו הרבים. 'נו, אתם בודאי חושבים שהאיכר הרוסי היה אליהו הנביא, לא מיניה ולא מקצתיה. עשרות שנים שאני לומד ומרביץ תורה, ולא זכינו לגילוי אליהו. נו, אז אתם שואלים מה בדיוק קרה כאן? פשוט מאד, לימדני הקב"ה פרק מיוחד ברצון לעשות את רצונו. כשרוצים בכל מאודנו לעשות רצון בוראנו, הוא דואג ומגיע - גוי או גמל, או ציפור, או כל דבר אחר, כדי שהרצון הטוב יתממש. ואפילו יש מאין. לאן נעלם הגוי? זו שאלה טובה; לעתיד לבוא תשאלו את אליהו'...

(האמנתי ואבדתי)

פנינה לחנוכה
בענייני הלכה ואגדה

מה הקשר בין פיוט 'מעוז צור' לחג החנוכה דוקא?

במשנה תורה לרמב"ם וגם בסידור התפילה שלו, אין כל אזכור לאמירת פסוקים או אמירות ופיוטים המלווים להדלקת נר-חנוכה. אמנם הטור (או"ח סי' תרעו) הביא ממסכת סופרים "...המדליק, אחר שהדליק אומר 'הנרות הללו'... וכן היה נוהג ה"ר מאיר מרוטנבורק וא"א הרא"ש ז"ל". בדבריו מוזכרת רק אמירת 'הנרות הללו', שהוא רק מנהג קדום מתקופת הברייתות הבתרת תלמודיות.

עד היום היה מקובל שהעוּתק הראשון של פיוט 'מעוז צור' הראשון המצוי בידינו, הוא מתחילת הדפוס מלפני כ-500 שנה, היינו דפוס פראג משנת הרע"ה. אולם, בעיון במיקרופילם שנמצא בבית הספרים הלאומי ב-926 (עותק מספריית סיסניטי מס' מתברר שיש בידינו כתב יד של פיוט זה שתארכיו הוא בין מאה שנה למאות שנים לפני תחילת הדפוס.

ככל אופן, זה כבר דורות ארוכים שרוב עדות ישראל נוהגות עם ההדלקה לומר את הקטע של 'הנרות הללו' ומיד לאחמ"כ לשיר את הפיוט המחורז 'מעוז צור', שהוא זמר נאה לחנוכה העומד מצד עצמו אך לא קשור ישירות להדלקת הנר המחייב לאומרו דוקא בשעת ההדלקה. יש מעט מקומות שהוא מופיע בצמוד להלכות הנוגעות להדלקה, אך ברוב המקורות והסידורים העתיקים הוא מופיע כזמר לשעת הסעודה או עם עוד פיוטים ומזמורים במעגל השנה. גם בדפוס פראג שהזכרנו, מיוחס המזמור לחנוכה ולא לעת ההדלקה דוקא. העובדה שהוא משוייך לחנוכה נובעת כנראה מכך שבבית הפותח מוזכרת 'חנוכת המזבח'. אך כשנתבונן נראה, שזו בכלל בקשה ותפילה על חנוכת המזבח בעתיד, ולא קשורה לחנוכת המזבח ע"י החשמונאים.

הדבר המעניין הוא, שאין בתוכן הפיוט הדגשה מיוחדת על חג החנוכה יותר מאשר על הגאולה מגלות מצרים או מגלות בבל או על שאר המועדות המוזכרות בו, שכן פיוט זה בנוי משהשה בתים: הראשון - הוא הקדמה ונתינת תודה לה' עם

משולחנו של העורך

הבעת בקשה לנקמה בגויים וחנוכה לחנוכה המזבח, השני עוסק בגלות מצרים, השלישי - גלות בבל, הרביעי עוסק בנס פורים, החמישי - בנס חנוכה, והשישי - בקשה לעתיד על גאולה מגלות אדום וגאולה העתידה. לפי זה, יתכן שכונת המחבר בכלל לא היתה שאמירתו תהיה בחנוכה דוקא, אך לדידן אין נפקא-מינה בכך, שכן חנוכה - עיקרה הודאה היא, ומה יאה ונאה לקבוע שיר בחג זה על כל הנסים שעשה עימנו.

באמת, בספר 'לקט יושר' (או"ח, עמ' קנב ענין ד) לתלמידו של ה'תרומת הדשן' (לפני למעלה מ-600 שנה), כבר מצויין שבעל התרומת הדשן אמרו בהקשר להדלקת הנרות, וז"ל: 'ולאחר שאמר הנרות [הללו] היה מנגיין מעוז צור ישועתי. לפעמים אמר אותו בדילוג - [כפי הנראה הכוונה לבית הראשון, ודילג לבית הפותח ב'יוונים נקבצו']. וכוונתי כשהדליק בערב שבת אמר הזמר... בליל שבת על השולחן - [זמן רב אחר ההדלקה] עם שאר מזמורים'.

גם ר' יוזפא שמש, בספרו המפורסם 'מנהגים דק"ק וורמיישא' (חי בשנים שס"ד-תל"ח) כותב: 'לילה הראשונה ג' ברכות... ואומר אח"כ 'הנרות' ואח"כ 'מעוז בניגון המיוחד למעוז צור'.

בשו"ת חוות יאיר (סי' ע) בתשובה העוסקת בענין האם הסעודה בחנוכה נחשבת לסעודת מצוה, מסיים: 'ולכן הוציא [המהר"ם מרוטנבורג] מכלל סעודת מצוה [את] סעודת חנוכה, אפילו היה כבר בימיו זמר מעוז צור וכו', שהוא מנהג קבוע ואין עניינו לעשות מהסעודה מצוה דדרכו להיאמר לפני הסעודה על הרוב, ומה עניינו לסעודה'.

פולמוס נרחב מצינו בזהות מחברו, שחתם את שמו מרדכי בראשי החרוזים [=אקרוסטיכון], וכן בהוספת הבית 'חשוף זרוע קודשך' שנוסף בשנים המאוחרות יותר, ומה כוונת המשורר במילים 'דחה אדמון בצל צלמון', אך קצרה יריעה זו ועוד חזון למועד א"ה.

הארות והערות יתקבלו בברכה!

לרפואה שלמה ל- אדוה חיה שרה בת שונמית.

המעוניינים לקבל את העלון למייל לפנות למייל המערכת KSHABAT@INN.CO.IL

אופק חדרה

כניסת שבת	16:06	ציאת שבת	17:17	רבינו תם
מקומי לוח	17:50			
אור החיים	17:41	17:10	16:19	

המחלה, אלא רק להאט ולמתן את קצב ההתדרדרות. בכל יום בשעה חמש לפנות בוקר, מוסר אותו יהודי שיעור בדף היומי לקבוצה של כחמישה-עשר אנשים. יום אחד הוא חווה ירידה דרסטית בראיה, והתקשר לאותו פוסק. "יש לי ירידה חדה בראיה. איך אמסור את השיעור?" אמר לו הפוסק: "מעתה ואילך, בכל יום שאתה מסיים את השיעור, תאמר במעמד הציבור: ריבוננו של עולם, אני רוצה להמשיך ולזכות את הרבים. תעזור לי ותשלח רפואה שלימה לעיני!" ואכן מאותו יום התפלל עורך הדין על עצמו לרפואה בתוך שאר חולי ישראל, וכל הציבור ענה אמן.

ישנו פרופסור שהוא המומחה הגדול בעולם למחלה זו. התורים אליו רחוקים מאוד, ומי שרוצה לקבוע תור פרטי, צריך לשלוח לו אימייל ובו פרטי המקרה שלו, ורק אז נקבע עבורו תור לעוד שנה. אותו עורך דין ביקש להיוועץ בפרופסור, ועל כן שלח לו אימייל עם פרטיו ופרטי מחלתו. והנה זה פלא: במקום לקבוע עבורו תור בעוד שנה, השיב לו הפרופסור מיד: "לדעתי הירידה בראיה אינה קשורה למחלה, מפני שלא יכולה להיות כזו ירידה דרסטית בראיה בזמן כה קצר. אתה צריך להחליף את המשקפיים, ולקנות משקפיים עם עדשות מיוחדות, ואז הכל יסתדר."

כל עדשה כזו עולה הון תועפות, ולכן הוא הלך לחנות אופטיקה מקצועית, שבה ישנם אופטיקאים מומחים שידעו להתאים לו את העדשות בצורה המיטבית.

כאשר בא לחנות והסביר את מבוקשו, אמר לו המנהל שחשב על ראשו כיפה סרוגה: "יש לנו אשה שהיא מומחית גדולה מאוד. אמר לו העורך דין: "אני מרגיש שאם אדבר עם האשה הזאת, אכשל בשמירת העיניים, אולי יש לך אופטיקאי בר?"

"אומר לך בכנות: יש לי עובד חדש, אבל המחלה שלך כל כך מורכבת, שאתה צריך את המומחה מספר אחד שיטפל בך, וזו האשה הזו."

"לא משנה, תן לי את העובד החדש. מי שמרפא אותי זה הקב"ה, והוא יתן לי את הרפואה אם אנהג כהלכה".

בסוף התברר שהעובד החדש התמחה במשך שלוש שנים בהתאמת משקפיים לחולים במחלה זו, והיה מומחה גדול מאוד בכך. הוא בדק אותו במקצועיות והתאים לו משקפיים חדשות, ואכן ראייתו שבה כבתחילה!

לאחר מכן אמר אותו עורך דין: "היו לי תירוצים למכביר מדוע מותר לי להיבדק אצל האשה, אבל הרגשתי שהקב"ה מעמיד אותי בניסיון, ואני צריך לעשות את המוטל עלי ולבטוח בו בביטחון שלם. כשעשיתי זאת - נתן לי הקב"ה ישועה שלמה!"

"ויריצוהו מן הבור" (מא, יד)

אדם נקלע לצרה - והוא מתמלא ייאוש. הוא לא רואה שביב של תקווה. כיצד יחלץ מן הצרה, מנין יבוא עזרו? אומר הנביא (מכיה ז, ח): "כי אשב בחושך ה' אור לי". מתוך החשכה והאפלה בוקע אור, האדם נחלץ מן הצרה וזוכה לישועה גדולה.

צא ולמד מיוסף הצדיק. גם כשנדמה שחשך עליך עולמו, אין לאבד את התקווה. צריך להמשיך לדבוק ולהאמין בה - "את האלוקים אני ירא" (מב, יח), ואז באה הישועה - "ויריצוהו מן הבור".

מעשה באברך מבני ברק בשם ר' גדליה. הוא היה הבן הבכור במשפחתו. היתה לו אמה אלמנה והוא היה מסור לה ביותר. בכל יום בא לבקרה ומשוחח איתה שעה ארוכה. בכל פעם שהיתה זקוקה לעזרה היתה מתקשרת אליו, ומיד היה מתנמה מכל עיסוקיו ומטפל בענייניה. לימים הגיעה ביתו לפירקה. בשעה טובה היא עמדה לסגור שידוך עם בחור בן תורה ממשפחה חשובה. ר' גדליה ישב למשא ומתן עם אבי הבחור ובסופו סוכם שהוא מתחייב לשלם חמישים אלף דולר, סכום גדול במושגים של הימים ההם. ר' גדליה נכנס ללחץ, מנין ישיג סכום עתק שכזה?

בעודו שקוע במחשבות, אימו מתקשרת אליו: "גדליה, תבוא אלי במהירות, יש פיצוץ בצנרת במטבח..."

בדרך כלל, כשהוא מקבל טלפון מאימו הוא עוזב הכל ומגיע לביתה. אלא שהפעם הוא היה טרוד בעסקי השידוך וראשו לא היה פנוי

"ישם איתנו נער עברי עבד לשר הטבחים" (מא, יב)

רק עכשיו 'נזכר' שר המשקים ביוסף ובבקשתו, אך עד אז, במשך שנתיים, שר המשקים שכח את בקשתו, ומפרש רש"י (לעיל מ, כג), שמשום שאמר לשר המשקים שתי מילים (מ, יד): "זכרתי והזכרתי", לכן נענש יוסף ושהה שנתיים נוספות בבור הכלא.

לא היה זה דבר פשוט כלל, שכן תנאי המאסר של יוסף היו קשים ביותר, כפי שכתוב בתהילים (קה, יח): "עינו בכבל רגלו ברזל באה נפשו", והיינו שקשרו את רגלו בשרשרת כפושע מסוכן. וכך, בתנאים אלו, הוא היה בבית האסורים במשך שנתיים נוספות.

שואלים כל המפרשים: מה הטענה על יוסף הצדיק? במשך עשר שנים הוא נמצא בבית הסוהר המיוחד לאסירי המלך. בית משפט אינו רשאי לדון בדינו, והאדם היחיד שיכול לחון אותו הוא המלך. והנה הקב"ה גלגל את שר המשקים לבית הסוהר, והוא יכול להעביר באמצעותו פניה למלך שישחרר אותו. מדוע שלא יעשה זאת?

אומר רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל פירוש יקר: הרמב"ן (מב, מט) שואל, מדוע בהיותו בבית פוטיפר לא שלח יוסף הצדיק מכתב לאביו הדואג, ובו כתב שהוא חי ושיבואו לפדות אותו? הרי אדם שנחטף על ידי ארגון חטור ויש לו אפשרות לשלוח מכתב לבני משפחתו, שש על ההזדמנות הטור, ומדוע לא עשה יוסף כך?! הרי הוא היה שר ונגיד בבית פוטיפר, ואם היה רוצה לשלוח מכתב - לא היה מי שימנע זאת ממנו!

אומר הרמב"ן: יוסף הצדיק ידע שחלומותיו הם חלומות נבואיים שחייבים להתקיים, והוא ראה שהם לא יתקיימו בארץ ישראל, ואחיו ואביו וכל זרעו לא ישתחוו לו שם. כשראה את הצלחתו הגדולה במצרים, ואת מציאת החן שלו בעיני פוטיפר, קיווה יוסף שחלומותיו יתממשו במצרים, ולכן לא שלח לאביו כל מכתב אלא אמר: אני בוטח בה' שהוא כבר יגלה זאת לאביו בזמן הנכון.

אומרים חז"ל (מדרש תנחומא פרשת ושב): על יוסף הצדיק נאמר (ירמיהו יז, י): "ברוך הגבר אשר יבטח בה". כל אדם אחר שהיה נמצא במצב כזה, רחוק ממשפחתו, רחוק מהישיבה ומהאוירה הרוחנית הנעלה והמרוממת שבה גדל, היה שולח מכתב לביתו ומנסה לזרז את הגעת משפחתו למצרים, אך יוסף התחזק בביטחון בה', והחליט שהוא לא עושה כל פעולה בעניין.

ואז, כששר המשקים יצא מבית הסוהר, פנה אליו יוסף וביקש שיוזכירו לפני פרעה. אמר הקב"ה: כאשר זה נגע לאביך - היית בעל ביטחון גדול ולא שלחת לו מכתב. מדוע כעת, כשזה נוגע אליך בצורה ישירה, ביקשת משר המשקים שיוזכר אותך אצל פרעה? אם אתה כזה בעל ביטחון - גם עכשיו לא היית צריך לפנות אל הרבים ושטי כזב. בגלל הסתירה הזו במעשי יוסף, הוא נענש והיה שנתיים נוספות בבית הסוהר.

למדנו מכאן, שאם אדם בוחר במסלול של ביטחון בה', עליו לנסוע בו מתחילה ועד סוף, ולא לעצור באמצע. יהודי צריך לחיות עם ביטחון שלם בה'. זו העבודה התמידית שלו.

שמעתי על כך רעיון נחמד: מתי אנחנו מדליקים את החנוכיה שלנו? או בשקיעת החמה או בצאת הכוכבים המוקדמת, לא מאחרים ולא מקדימים, ומדליקים כאשר עדיין יש קצת אור בעולם. אם היו שואלים אותנו מתי יהיה יותר פרסום הנס בהדלקה, היינו אומרים שכולם ידליקו אחרי זמן רבנו תם, כששורר חושך מוחלט, ואז כשידליקו את נרות החנוכה, הם יראו היטב!

התשובה על כך: כשעולמו של יהודי חשך עליו ויש לו ניסיון, ואף רופא או שדכן לא יכול לעזור ולסייע לו - זו לא חוכמה שהוא בוטח בה', שהרי אין לו ברירה אלא לבטוח בו. היכן החוכמה לבטוח בה? כשעדיין יש מעט אור, ונדמה לאדם שהוא יכול להסתדר איכשהו.

לכן תיקנו חכמים להדליק את נרות החנוכה דווקא כשעדיין יש מעט אור, כדי שיעד האדם שלא הוא מנהל את העולם, וגם במצב כזה מי שיעזור ויסדר לו את הכל הוא אך ורק הקב"ה.

בסיפור הבא נראה כיצד יהודי שבוטח בה' ולא עושה חשבון, רואה סיעתא דשמיא מופלאה:

עורך דין העומד בקשר עם אחד מגדולי פוסקי ההלכה הגדולים בעיר בני ברק, סובל ממחלה בעיניו שגורמת לירידה הדרגתית בראיה, עד כדי עיוורון גמור רחמנא ליצלן. התרופות אינן יכולות לרפא את

הפכות

ברכת המזון - המשך

- אסור לברך והוא עוסק במלאכתו ואפילו תשמיש קל, כי ברכת המזון ותפילת העמידה דינם שווה בעניינים אלה, ואין הפרש ביניהם כי אם שהתפילה מעומד וברכת המזון מיושב. והן בעוונותינו הרבים רבים מעמי הארץ מזלזלים בברכת המזון לברך אותה במהירות, ויש עוסק באיזה עסק בעת הברכה, גם רומז בעיניו קורץ בשפתיו מולל באצבעותיו וכליזא בזה, וצריך להוכיחו על זאת במוסר השכל, ולשומעים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב.

- כל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויות לו כל ימיו בכבוד. ונכון לברך מתוך הכתב ולא בעל-פה, ויכוון פירוש התיבות בעת הברכה.

- הנמצא באמצע שלוש ברכות הראשונות של ברכת המזון, אינו רשאי להפסיק כדי לענות דברים שבקדושה, כגון קדיש וקדושה וברכו, ודינו כמי שנמצא באמצע תפילת שמונה עשרה. ומכל-מקום, הנמצא באמצע ברכה רביעית של ברכת המזון שהיא ברכת "הטוב והמטיב", רשאי לענות דברים שבקדושה, כדין הנמצא באמצע קריאת שמע וברכותיה. המברך ברכת המזון צריך לכתחילה להשמיע לאוזנו, ובדיעבד אם בירך ולא השמיע לאוזנו יצא ידי חובה, ואין צריך לחזור ולאכול כדי שיברך ברכת המזון וישמיע לאוזנו. אבל אם היראה ברכת המזון בליבו, לא יצא ידי חובתו. (אורות החלכה)

פנינים

"על דבר הכסף השב באמתחתינו בתחילה אנחנו מובאים

להתגולל עלינו" (מג, יח)

הגר"א מבאר שבפסוק זה נרמז מאמר חז"ל: "אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה..." השאלה הראשונה שאותה עתיד כל אדם להישאל בעומדו בבוא יומו לפני בית דין של מעלה היא אודות ענייני הממון שלו: האם התנהל מסחרו ביושר ללא עוולות? האם הוא נשא ונתן באמונה? והאם אין בידו כספים שאינם שייכים לו?

זהו שאומר הפסוק "על דבר הכסף השב באמתחותינו", אודות ענייני הכספים שנוהלו בידנו שלא כדין בגזלה וברמאות, "בתחילה אנחנו מובאים להתגולל עלינו", זו תהיה השאלה שנישאל בתחילה, ובה יפתחו את דיננו...

מצפה האדונים

מסופר על החפץ חיים, שביקש ממנו אחד השוחטים בקהילה מסוימת שיתארח אצלו בשבת, והחפץ חיים הסכים. ברור מאוד שהשוחט השתדל בכל כוחו ומאודו להנעים את שהותו של גדול הדור בביתו, את כל משעיניו שם בסידור הבית, הכנת האוכל, וכל דבר אשר יהיה לשביעות רצונו של האורח הדגול. והנה, בסעודה שלישית ניגש החפץ חיים לטיול ידיו. בעל הבית השוחט ממתין בפניה, ובינתיים מספר לאשתו על מאורע מסעיר שקרה בקהילה: יוסף הקצב רימה את פלוני והבטיח לו שהבשר הנמכר לו נבדק והוא חלק ללא סירכא. דברי השוחט לאשתו נקלטו באוזניו של החפץ חיים, ומיד ללא אומר ודברים יצא מהבית. חלפו דקות אחדות, ומשנוכח בעל הבית שאורחו מתמהמה ניגש לברר את הדבר, אך לא מצאו בביתו. מיד יצא השוחט המבוהל אל רחובות העיר וחפש את הרב. עד שמצאו באחד מן הבתים מיסב בנחת לסעודה שלישית בין בני המשפחה שהיו מאושרים לבואו. השוחט ניפנעם שאל את הרב מדוע יצא פתאום מביתו? והרב השיב: אם יש לך טענות על הקצב, הרי זו שאלה של איסור והיתר ויש לקרוא לרב או להוכיחו בינו לבין עצמו, אבל מה נוגע סיפור זה לאשתך?! בסיפור דברים זה יש משום לשון הרע, וכיצד רשאי אני להתאכסן בבית שמדברים בו לשון הרע?

שבת שלום ומבורך

לעילוי נשמות: שושנה שירה ח' בי בת אברהם, מיכאל ח' ג' בי בן סעדיה, לזכות אריה ח' בי בן שושנה, טלעת בת טאוס, צדוק בן סעיד הינדי, ציון נר בן סעדה, אסתר תוהמי בת סעיד, דיקלה בת אסתר וישראל, חנה מנצור בת יוסף, רחל שן בת שולמית, כלנית בת אסתר ורפאל, אביבה אשת בת שלום, עופר בן רוזה, חיים בן דוד בן ארי, בן ציון בן יפת וימימה יששכר, אייל בן ניסים רוחה, משה כהן בן יעקב, קמר (שושנה) נגר בת עוואד, בנימין חיים בן יהודית, צדוק סאלח בן ג'וליס, נבריא נגר בן זכריה.

לרפואת: אריה בן סעדה.

להצלחת ורפואת עם ישראל ולעילוי כל נשמות ישראל.

לטפל בצנרת דולפת. הוא אמר לה: "אמא, אין לי זמן, אני עסוק מאוד. אני אומין לך אינסטלטור ואשלם על התיקון..."

אימו לא היתה רגילה לתשובה כזו. ואמרה לו: "אני לא רוצה להכניס אדם זר לביתי, תבוא אלי מיד ותטפל בעניין". הוא ראה שאין לו ברירה, עזב הכל והגיע במהירות לבית אימו. הוא נכנס למטבח שהיה מוצף במים והחל מיד במלאכה. הוא שבר מרצפת כדי להגיע לפיצוץ בצינור. הצינור היה עטוף בניילון מגולגל. הוא משך את הניילון כדי לחשוף את הפיצוץ בצינור, אך הצינור היה תקין. הוא נאלץ לשבור מרצפת נוספת כדי לחשוף את המשך הצינור, כנראה ששם מוקד הפיצוץ.

בעודו מושך את הניילון המגולגל ומפנה את החול, הוא מוצא שקית ניילון עבה ובה עיתונים ישנים. הוא פותח את השקית, מוציא את העיתונים המצהיבים, ואז ציפתה לו הפתעה: בתוך השקית היתה חבילה גדולה של שטרות... מסתבר שלפני שנים רבות האבא החביא את הדולרים "מתחת לבלטות", כמנהג הימים ההם... הוא היה בהלם. המחשבה הראשונה שעלתה בראשו היתה: איזה מזל שלא הזמנתי אינסטלטור. אם הוא לא היה ירא שמים היה מוצא את חבילת השטרות ולוקח אותם לעצמו... ר' גדליה הושיט את חבילת השטרות ואמר לאימו: "כל זה שלך!"

אמרה לו אימו: "ברוך ה', אני לא זקוקה לכסף. אתה מצאת את הדולרים - קח אותם. אני בטוחה שיהיה לך למה לעשות בהם..." הוא הודה לאימו בהתרגשות. כמובן, יש לו מה לעשות בכסף, הרי לפני שעה שקרה ראשו היה טרוד כיצד ישיג את הסכום שהתחייב לשידוך של ביתו... הוא ספר את השטרות, היו שם חמישים אלף דולר!... (שש באמרתך)

מצפה שהיה

הדלקה במחנה הנאצי

ברגן בלזן. ערב חנוכה תש"ד. שמועות עוברות מפה לאוזן: הלילה, בשעת חילופי המשמרות של אותם ארורים ימ"ש, הרבי הקדוש מבולז'וב, הרב שפירא, ידליק נרות חנוכה. הרבי עבד במפעל מגפיים והצליח להעלים משם קצת משחת נעליים, וכמה שרוכים, כל השמנים, הרי, כשרים לנר חנוכה. חנוכה - מכמה פקקים, שמן - ממשחת נעליים, ופתילות - משרוכים. אפשר לצאת ידי חובה. לא יאומן כי יסופר. נותר רק לקוות שהנאצים לא יראו. אם, חלילה, יראו - מוות במקום!

שלוש מאות יהודים הגיעו להדלקה. הרב התחיל לומר בדחילו ורחימו את הברכות. ברכה ראשונה: "להדליק נר של חנוכה". ברכה שניה: "שעשה ניסים לאבותינו". לפני הברכה השלישית השתהה מעט, הסתובב ימינה, הסתובב שמאלה, הסתובב אחורה, נראה כאילו הוא מחפש מישוה, ואז בירך: "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", ומיהר להדליק. הזמן מתקתק. לפתע התפרץ לחדר איזה ג' לוב אחד ענק, מפחיד, ארבע על ארבע - שסיפר על עצמו שהגיע מורשא והיה שם ראש הבונד - דחף את כל השלדים שעמדו שם, וביקש להגיע אל הרב.

שפירא: "קרא בחוצפה. ליש לי שאלה: זה שאתה מדליק נרות אני יודע. אני מכיר אותך לא מהיום. אינך מוותר על כלום, גם לא במחנה העבודה הזה. זה אתה! והנה, זה שאתה מברך 'שעשה ניסים' - מובן לי. אתה מקווה שאלוקיך יעשה לך ניסים בזמן הזה כמו שעשה לאבותיך. בהחלט מובן. אבל מה אתה מברך 'שהחיינו? אתה נורמאלי? תראה מה הולך פה? אנשים מתים כמו זבובים, ואתה מברך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה?!"

"בוודאי שמת לב", השיבה לו הרב שפירא, "שהשתיהי בין הברכה השניה השלישית. השאלה שלך היתה קשה גם לי. הסתובבתי לכל הכיוונים, ידעתי שהרבי מקלויזבורג נמצא בין האנשים, וחפשתי אותו כדי לשאל אותו את השאלה הזאת.

אלא שמרוב אנשים לא מצאתי אותו. הזמן מתקתק. פיקוח נפש. עוד רגע והנאצים עולים עלינו. עלי לקבל החלטה בעצמי: לברך שהחיינו או לא לברך? והחלטתי: כן! לברך! יש כאן בחדר שלוש מאות אנשים, שהנאצים גזלו מהם באכזריות את אביהם, את אמם, ניתקו מידיהם את ילדיהם, ושחטו אותם לעיניהם, אין להם לחם לאכול ובגד ללבוש, והם מעונים ודוויים, לא יודעים מה ילד יום, ומי יובל בעוד זמן קצר כצאן לטבח לתאי הגזים. למרות הכל, יש להם דבר אחד: אהבת השם יתברך! הם מוכנים להסתכן ולהדליק נרות חנוכה כי הם אוהבים את ה' ויבטחים בו! למרות כל הניסיונות והקשיים הם מתחזקים באמונה, בביטחון ובהאבת ה'. על כך ברכתי 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', לראות בעיניים דבר מופלא שכזה". דורש טוב-חנוכה (הרב יעקב שיש שליט"א)

המשגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

גליון מס' 117

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת מקץ - תשפ"ד

עניין של חינוך

הכל מחושב בדקדוק!

הכול מחושב ומחושב בדקדוק מוחלט עד לפרט האחרון. סח המגיד רבי ראובן קרלשטיין זצ"ל: הנה כאשר הוכנס יוסף אל הבור על ידי אחיו, נאמר (שם לו, כה): "ויָרְאוּ וְהִנֵּה אֲרֻחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בָּאָה מִגִּלְעָד וּגְמָלֵיהֶם נִשְׂאִים נְכֹאֵת וְצָרִי וְלֹט הוֹלְקִים לְהוֹרִיד מִצְרָיִמָּה". שואל רש"י: "למה פרסם הכתוב את משאם?" ומתריך: "להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן, שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים, שלא יוזק מריח רע". נשאלת השאלה: בתוך כל הצער הנורא שהיה ליוסף במכירתו על ידי אחיו, בהורדתו למצרים ובישיבתו בבית הסוהר, וכי יש איזו משמעות לאי הנעימות שתהיה לו אם יריח ריח של נפט ועטרן? התשובה היא: כן! מכירת יוסף הייתה מן השמיים. כל מה שנגזר ונקבע משמיים יצא אל הפועל, ואם נגזרה עליו הגזירה להימכר על ידי אחיו ולרדת למצרים – הוא לא יוכל להימלט מכך. אלא מאי? הגזירה נגזרה בדקדוק גמור, עד לפרט האחרון. מה שנגזר – יצא אל הפועל, ומה שלא נגזר – לא יתקיים. מידת הסבל והצער שמגיעה לאדם נקבעת בחשבון מדוקדק. על יוסף הצדיק נגזר שיצטער ויסבל צער נורא – בהורדה אל הבור, במכירתו ובכליאתו בבית הסוהר. בדרך כלל הישמעאלים נושאים עימם נפט ועטרן, שריחם רע, ומי ששוהה בקרבתם נגרם לו צער מהריח הרע שלהם. ואולם, הצער המסוים הזה לא נגזר על יוסף, ואם לא נגזר – לא יהיה! יוסף הצדיק לא יצטער בצער שלא נגזר עליו, אף אם מדובר בצער לא משמעותי בתוך מכלול הצער והסבל הנורא שהוא נתון בו. את הצער המסוים הזה ה' ימנע ממנו, אף אם לשם כך יצטרך לשנות סדרי עולם! את הלימוד הזה למדים מנס חנוכה. האמונה הזאת ספוגה בשמן של הסופגנייה. שום דבר אינו טבעי ואינו נעשה מאליו; הכול משמיים והכול נעשה בחשבון מדוקדק.

בברכת שבת שלום

מערכת שיעורי לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַחַן מַלְכִים

בליל שבת אחד סיפר מרן ראש הישיבה רבי אהרון יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל אודות פלוני, בעל עסק, שגילה כי גנבו לו ציוד. בעל העסק חשד באחד הפועלים, אולם החשוד הכחיש את העניין מכול וכול. לכן הניח בעל הבית במקום מצלמה נסתרת והפעיל אותה בכל פעם שיצא לביתו. תקופה מסויימת לאחר מכן שוב התרחשה במקום גניבה. הפעם פתח המנהל את המצלמה, והפועל החשוד אכן נראה בה בבירור מבצע את המעשה. כשקרא לו והראה לו את הסרט, התעלף הלה מרוב בושה... או אז אמר מרן: "וכמה פעמים אנחנו נצטרך להתעלף כשנראה לנו את מעשינו בעולם האמת? ושם מראים גם את המחשבות..." הוא החזיק בידו של המשוחח עימו ואמר בבכי: "אתה עוד אדם צעיר, אתה יכול לעשות מצוות ולגדול ביראת שמיים. אבל אני – אני כבר זקן, עוד מעט אצטרך למסור דין וחשבון... איזה פרצוף יהיה לי שם?..."

"מזוודות" המצוות – הצידה לעולם הבא

לפני נסיעתו של מרן זצוק"ל לארצות הברית, הכינו בביתו את המזוודה לנסיעה. כשראה ראש הישיבה את התכונה הרבה ואת המחשבה הגדולה שמשקיעים בני הבית בארגון תכולת המזוודה, אמר: "אני נוסע לארצות הברית, שהיא ארץ מלאה כל טוב, ואם יחסר לי משהו אוכל לקנות שם, ואני נוסע רק לעשרה ימים, ובכל זאת טורחים כל כך לקחת מזוודה ולמלאה בדברים הנצרכים לדרך. אם כן, כמה צריכים לטרוח ולהכין את ה"מזוודות" של המצוות, שהן הצידה לדרך לעולם הבא, כפי שאמרו חז"ל: "זוודין קלילין לאורחא רחיקא" – מזוודות קלות לדרך רחוקה. צריך כל יהודי לדאוג שהמזוודות שהוא מכין לעולם הבא תהיינה מלאות!"

שלא נבוש.

אחד הנכדים, שזכה להביא לרבינו ארוחת בוקר, סיפר שכאשר ראה אותו רבינו אמר: "אוי, חבל שאני מטריח". אמר הנכד: "זו טובה עבורי, ומצפה אני לכך". אמר רבינו: "הנה אנו אומרים: 'ונא אל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם... שלא נבוש', ולכאורה מה עניין 'שלא נבוש' לכאן? אמר החפץ חיים: כאן אדם תומך בשני כדי שיוכל ללמוד, בסוף למעלה הוא יראה שהנתמך לא כל כך למד, והבושה תהיה גדולה! והנה", סיים רבינו, "אני בעצמי יודע מה אני, ואילו בושות תהיינה לי שם למעלה".

מגיל בר מצווה לא הסיח את דעתו מיום הדין הגדול והנורא

באחת הפעמים שרבינו לא חש בטוב, שאלוהו כיצד הוא מרגיש וענה: "כמו אדם שעומד להיכנס לדין בבית דין של מעלה..." בני המשפחה נבהלו מכך מאוד והלכו לספר דבר זה למרן שה"ת רבי חיים קנייבסקי זיע"א. אמר להם הגר"ח: "אין לכם מה לחשוש. דעו לכם שמרן הגרא"ל מגיל בר מצווה אינו מסיח דעתו מכך שהוא עומד לתת דין וחשבון על מעשיו בבית דין של מעלה..."

(מתוך 'מתוק האור' על מרן רה"י הגרא"ל שטיינמן ב"ר נח צבי זצ"ל)

מעשה שהיה...

נשיאה בעל! ספורים על רבנו הגאון רבי חיים שמואלביץ זיע"א

הילולא דצדיקייא

הילולת רבנו
הגאון רבי
חיים לייב
שמואלביץ
בעל 'המחלב'
זצ"ל זיע"א

הרב חיים לייב שמואלביץ זצ"ל- נולד ב-ב' תשרי ה'תרס"ב לאביו רבי רפאל אלתר שהיה ר"י בעיירה סטוצ'ין שבפולין ולאמו: הרבנית אטל בת הגה"צ ר' יוסף יוזל הורוביץ - הסבא מנובהרדוק. עוד בצעירותו נחשב כעילוי ונשלח ללמוד בישיבת ישיבת שער התורה שבעיר גרודנה, ובגיל תשע עשרה התבקש על ידי הגאון הרב שמעון שקופ זצ"ל לומר שיעורים בישיבת גרודנה. בהמשך עבר לישיבת מיר, ושם התפרסם בכינוי 'העילוי מסטוצ'ין'. בשנת ה'תרצ"ו התמנה לר"מ בישיבה והחל למסור שיעורים. בשנים ה'תש"א-ה'תש"ו, בעקבות המלחמה הוביל את הישיבה לוילנא לשאנגחאי דרך רוסיה. לאחר המלחמה העביר את הישיבה לארה"ב. כחצי שנה לאחר מכן עלה לארץ ישראל וייסד עם חמיו את ישיבת מיר. הגאון היה בעל זיכרון פנומנלי. מסופר כי הכתיב ספרים שלמים מזכרונו בתקופת שאנגחאי. ממנהיגי הציבור הליטאי. שימש כחבר במועצת גדולי התורה של אגודת ישראל. מתמיד עצום. היה הולך לישון פעם ביומיים ובכל שעות היממה היה לומד עם חברותו. מקובל שלרב זצ"ל היה גילוי אליהו. **נלב"ע ב-ג' טבת ה'תשל"ט**, חי כ-77 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו העצומה תגן עלינו אמן.

לרבי חיים שמואלביץ היה קרוב משפחה זקן שהתגורר בבית אבות. האיש היה תלמיד חכם ור' חיים הקפיד לבקרו מפעם לפעם, ולשוחח עמו בדברי תורה ולעודד את רוחו. בין בקור לבקור היה גם שולח לו מכתבים. באחד הימים בקש מן ביתו שישלח עבורו את המכתב. הלה נטל את המכתב ולהפתעתו, הבחין, שעל צידה השני של המעטפה רשם רבי חיים את שמו: "הרב ח. שמואלביץ". הדבר עורר פליאה בעיניו. הוא ידע היטב, כי רבי חיים מקפיד שלא להתהדר בתארים כלשהם, הוא לא התאפק ושאלו לפשר רשומו החרגי. "האיש תלמיד חכם וזקן, ובבית האבות בודאי שאינו זוכה לכבוד ולתשומת הלב הראויים לו. מי יודע? אולי יראה מישהו, שהוא מקבל מכתב מ'רבי', וייקרו בשל כך".

בהושענא רבה, הגיע אדם לבקר את רבי חיים שמואלביץ. כשיצא, בקש רבי חיים ממקורביו שביאו לו את בגדיו. הלכו נחרדו, שכן באותה עת החמיר מצבו ללא נשא, ויסוריו הקשים גברו והלכו. המחשבה, שברצונו להתהלך על רגליו, עוררה חלחלה. אולם רבי חיים עמד בתקף על דרישתו, התלבש ובקש מיד שיזמינו עבורו מונית והורה להסיעו לפתל. בהגיעו, שלף מכיסו פתק עליו רשום היה שם של חולה, שבעדו נתבקש להתפלל. בשארית פחותיו פלה את תפלתו ושב אל מטת חוליו.

בשכבו על מטת חוליו, ממנה לא קם, שמע רבי חיים שמואלביץ על תלמיד חכם ידוע, השוכב במחלקה אחרת וחזיו תלויים על בלימה. דרש רבי חיים שיביאוהו אל החולה, מקרביו נסו להניאו שכן כל תזוזה עלתה לו בייסורים נוראים. אך הצדיק לא ותר והובל על פסא גלגלים אל חדרו של האיש. בהגיעו לשם נשא הוא תפלה רוינת דמעות למראשותיו של החולה זכותו יגן עלינו אמן.

(מתוך העלון פניני הצדיקים בשינויים קלים).

פרשת מקץ

הנהגת ה' היא מידה כנגד מידה

כשמתבוננים בפרשיות העוסקות בשבטי יי-ה רואים לאורך כל הדרך את הנהגתו של ה' שהיא מידה כנגד מידה

יעקב אבינו זכה שתחזור אליו רוח הקודש רק לאחר עשרים ושתיים שנה כיון שהיה בצער על יוסף שלא ראה אותו עשרים ושנים שנה כנגד עשרים ושנים שנה שלא שימש ונראה ליצחק אבינו. רש"י פרק לו פסוק לד בד"ה ימים רבים כתב שיעקב ידע מראש שהוא עתיד ללקות על כך שעשרים ושנים שנה לא היה עם אביו ע"ש

וכן ביוסף בפרשת וישב אומר רש"י (ד"ה את דיבתם רעה) כל רעה שהיה רואה (יוסף) באחיו בני לאה היה מגיד לאביו שהיו אוכלין אבר מן החי, (אוכלים מבשר הבמה לפני שחיטה) ומזולזלין בבני השפחות לקרות עבדים וחשודים על העריות ובשלשתן לקה (קיבל עונש). על אבר מן החי - וישחטו עעיר עזים במכירתו ולא אכלוהו חי כדי שילקה בשחיטה, ועל דיבה שספר עליהם שקורין לאחיהם עבדים (נענש) לעבד מכר יוסף. ועל העריות שספר עליהם "ותשא אשת אדוניו וגו'" (ניסיון של פוטיפר): (עיין כלי יקר שמיישב דברי יוסף על השבטים שלא חטאו כלל אלא שיוסף לא הבין מעשיהם)

וכן יהודה (רש"י לחכג) לפי שאמר לאביו ראה כתונת בנד שהטביל כתונת יוסף בדם גדי עיזים, רמוהו גם אותו (תמר) בגדי עזים (ב"ר) וכן על שאמר לאביו **הכר נא** הכתונת בנד וכו' גם תמר אמרה ליהודה **הכר נא** החותמת וכו' **בכל הנהגותיו** ולא יוסף כלפי אחיו שהתנכר אליהם ועשה אותם כמרגלים ושם את הגביע באמתחת בנימין, היה לכפר על חטאם מידה כנגד מידה כנגד זה שהם מכרו את יוסף עכשיו הם ילחמו במסירות נפש על בנימין ויהיו מוכנים להיות עבדים ליוסף ולכן ביקש יוסף להביא את בנימין.

וכן עוד דוגמאות של מידה כנגד מידה המוזכרים בפרשיות אלו וכן בכל התורה כל זה מלמדנו את מידת הנהגת ה' שהיא מידה כנגד מידה במדינה שאדם מודד בה מודדים לו וכפי שהאדם מתנהג לחברו כן יתנהגו אתו

אמר רב [התנא] לבנו לא תבייש ולא תתבייש (מ"ק טז)
הלל ראה גלגלת אחת שצפה על פני המים. אמר לה, על דאטפת, אטפת. יסוף מטיפין? טופון (פרקי אבות א') דהיינו על שרצחת נרצחת וסוף אלה שרצחו אותך שגם הם ירצחו והיינו מידה כנגד מידה וכן הוא כל התורה כולה

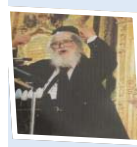
והוא הדין בהנהגת ה' כלפי האדם אם מתנהג בקפדנות כלפי חבריו גם בשמים יקפידו אתו ואם מתנהג בוותרנות גם בשמים יוותרו לו וכמובא בגמ' למי נושא עוון למי שעובר על פשע

במסכת ראש השנה (דף יז.) מסופר אמר רבא כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון למי שעובר על פשע רב הונא בנו של רב יהושע חלה, נכנס רב פפא לשאול בשלומו ראה שהוא מאד חולה אמר תכינו לו תכריכים לבסוף הבריא התבייש רב פפא לראות את רב הונא בנו של רב יהושע אמרו לו מה ראית, מה היה שהיית חולה מאד ולבסוף הבראת, אמר להם אכן כך היה כמו שחשב רב פפא שנפטר מהעולם ואמר להם הקדוש ברוך הוא (לכית דין שזנו אותו) הואיל והוא לא מעמיד על מידותיו אלא הוא ותרו אל תדקדקו איתו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון לעובר פשע לשארית נחלתו אמר רבי אחא בר חנינא אליה וקוץ בה [אליה הוא רומז לדבר משובח אבל יש בה קוץ היינו קושי] לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו למי שמישים עצמו כשירים [היינו ענותן]

והוא הדין לזכות, שבזכות מידה טובה של אדם יכול להגן לא רק על עצמו אלא גם על כל שכונתו

מסופר במסכת תענית דף כא: היה דבר בעיר ובשכונתו של רב לא היה דבר חשוב כולם משום זכותו של רב נראו לו בחלום שרב גדולה זכותו הרבה וזה דבר קטן לגבי רב אלא משום האיש הנמצא בשכונה שמשאיל מעדר ואת לקבורה ומבאר שם רש"י כיוון שהוא עשה חסד עם המתים מידה כנגד מידה, ניצל ממוות ולא רק הוא ניצל אלא כל השכונה ניצלה בזכותו

וכן מסופר (שם) בדרוקת הייתה דליקה ואלו בשכונתו של רב הונא לא הייתה דליקה סברו משום זכויותיו המרובים של רב הונא נראו לו בחלום שזה דבר קטן לגבי רב הונא אלא משום שיש בשכונה אישה שחממת את התנור ומשאילה לשכנותיה ומבאר שם רש"י כיוון שעשתה חסד באש לא רק היא ניצלה מהשריפה אלא הצילה את השכונה מאש השריפה.

וכן בשרפה שהיתה בארץ בשנת תשע"ה ובישוב בית מאיר גם היתה שרפה וגר שם איש עסקים שהזמין שעון במאתיים אלף שם ואחיו שתרום לאברך שנשרף לו הבית מאתיים אלף שם הציע לו להשתתף במצוה לתרום עוד מאתיים אלף שם לאברך שנשרף לו הבית ויחד יהיה לאברך ארבע מאות אלף שם לשיקום הבית כליל אחרי הרבה התלבטות ויתר על השעון ותרם את המאתיים אלף שם שהקציב לשעון לבית של אברך שנשרף ובזמן השרפה בבית מאיר כל הבתים שסביבו נשרפו והבית שלו לא נשרף כלל מדה כנגד מדה **במיוחד בכיבוד אב ואם כפי** שאדם מכבד את הוריו כן יכבדו אותו בניו כן מביא אור- החיים הקדוש הן לחיוב והן לשלילה

המהר"ם אלשיך שואל מה היו טענות יהודה!! הלא הוא עצמו הוציא את הפסק בהסכמת האחים "הננו עבדים לאדני גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו" (בראשית מד טז). ועתה כאשר הקל יוסף על הפסק הזה ואמר "חלילה לי מעשות זאת, האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד ואתם עלו לשלום אל אביכם" נמלך פתאום להתנגד לכך, ובא לכלל כעס גדול ונגש למלחמה.

אלא - בתחילה היה יהודה סבור, שהגיעה שעתם להענש על מכירת יוסף לעבד, ומידה כנגד מידה לא בטלה, והם נלקחים לעבדים. לכן אמר יהודה "מה נדבר ומה נצטדק, הא-להים מצא את עון עבדיך" כלומר: עוון מכירת יוסף, מצא בעל חוב מקום לגבות את חובו.

אבל אחר שראה יהודה שרק בנימין נתפס לעבד והם שוחררו, הבין שזה לא גמול העונש על מכירת יוסף, שהרי בנימין לא השתתף כלל במכירה. אלא זו עלילת שוא, ולכן נגש אליו יהודה בדברים חריפים ובוטים. שכל עלילותיך נגדנו הם חסרי כל שחר כיון שכל הנהגותיו של הקב"ה היא מידה כנד מידה ומידה וכנגד מידה במידה טובה מרובה פי חמש מאות

כתב במסכת סוטה ט: ויעל יוסף - במדה שאדם מודד מודדין לו, יוסף זכה לקבור את אביו ואין באחיו גדול ממנו, לפיכך זכה שנתעסק בו משה שאין בישראל גדול ממנו, שנאמר (ר"פ בשלח) ויקח משה את עצמות יוסף

מסופר על אשה שנהרגה בבני ברק מתאונת דרכים וכיון שאז היה מלחמה על ניתוחי מתים חששו שישנו ניתוחו את האשה הזאת שנפטרה ולכן מיד עשו לה הלוויה גדולה מאד כדי שלא יבואו לנתחה לאחר מותה, לאחר זמן התברר מדוע זכתה להלוויה גדולה מכיון שהיא הייתה בשואה ודאגה לקבור את המתים שהיו זרוקים ולכן זכתה להלוויה מכובדת, היא דאגה לכבוד המתים גם בשמים דאגו לכבודה

וידוע סגולה בדוקה לאריכות ימים היא לעסוק בחברה קדישה מידה כנגד מידה הוא קובר מתים כנגד זה יזכה לאורך ימים ושנים וידוע סגולה בדוקה לאריכות ימים היא לעסוק בחברה קדישה מידה כנגד מידה הוא קובר מתים כנגד זה יזכה לאורך ימים ושנים **איך נפטרים מהצבא הרוסי ? ע"י ה'מקבל' עליו על תורה!!!**

במלחמה העולמית הראשונה, באו בחורי הישיבה אצל הגאון רבנו הקה"ק חיים זצוקללה"ה, לדעת מה יעלה בגורלם, האם ישחררו מן הצבא או לא. השיב להם הרב: בני, זכרו מאמר התנ"ך באבות, "כל המקבל עליו על תורה מעבירים ממנו על מלכותו". עינולים אתם לשאול, שאם פו, מן הדין הנה שכל בחור ישיבה יהיה משחרר מן הצבא, ומדוע אנו רואים שכמה בחורי ישיבה נתפסים לצבא [אם כי לפעמים רק לזמן מה]? התשובה לכך היא, כי מן השמים מודדים לאדם מדה כנגד מדה. והכל תלוי במהות של "המקבל" על תורה, כי מי שהקבלה איתנה ונזקה אצלו, ומתבטאת בצורה תקיפה שהוא מתמיד גדול בתורה, מעבירים ממנו על מלכות לחלוטין. אצל מי שמתרשל ומגלה רפיון בקבלת על התורה, ו"המקבל" אצלו נושא אפי חלש, אזי גם ה"מעבירים" מתבטא אצלו בצורה רופפת, והוא נתפס לצבא תקופה מסוימת. נמצא, שתוקפו של המקבל על תורה, כתוקף המעבירים ממנו, שאם מקבל בשלמות ובתקף, גם השחרור הוא מלא, ואם לאו לאו.

מונא בספר חסידים סימן תרכב מעשה באחד שהיה מפרנס את אחיו ואת אחותו ואת בניה והיה נותן בקצרה אחת להן לאכול ואותו האח שהיה מצפה על שלחן אחיו היה מניח לאחותו ולבניה לאכול הבשר והוא היה אוכל רק תבשיל ומרק והירקות כדי שיהיה לו זכות בכל עת לאחר שנים לקח אשה וילדה לו בנים ובנות כשגדלה בתו והייתה אוכלת עמו ככל אשר הוא עשה עם אחותו ובניה כך עשתה לו בתו ועוד היתה מתקנת לו מאכל טוב ולא היתה בתו אוכלת אלא מה שנשאר מאביה לאחר שהיה שבע היתה אוכלת מה שנשאר לו. כפי אשר תשפירי טבע מסים שפיר, ישפר ה' הנהגת הדין ממך. **וכן מעשה בוזג שחזרו בתשובה** לאט לאט ולא זכו עדין לבנים, היה קשה לאישה כיסוי ראש מלא היא היתה מאד משכילה והרגישה לא נעים מחברותיה אמר לה תקבלי עלייך כיסוי גנד הטבע שלך והקב"ה יתן לך בנים גדל הטבע ואכן כך עשתה וזכתה לבן

בטח בה' שרק אם ה' רוצה הרובה ירה והרובה לא ירה

הרב ראובן קרלנשטיין זצ"ל סיפר: כאשר הייתי באמריקה שמעתי סיפור מרבי מרדכי סוקולובר, בשם רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל: אחד מתלמידי שיבת נובהרדוק בשם ר' קלמן אברהם גולדברג הלך פעם אחת באחד מרחובות רוסיה. לפתע קוזק עצר אותו ואמר לו: "עוד רגע אני יורה בך". "ר' קלמן אמר לו בשלווה: "אם הקב"ה לא ירצה - אתה לא תירה!". קוזק פרץ בצחוק: "מה זה קשור לקב"ה? הרובה ביד שלי, הוא טעון בכדורים ואני יורה!". ר' קלמן לא מגלה כל סימן של התרגשות. "נו? מה יש לך לומר בשניות האחרונות של חיידך?!", הקוזק שאל. ר' קלמן שוב אמר: "כבר אמרתי את מה שיש לי לומר! אם הקב"ה לא ירצה - אתה לא תירה!". הקוזק כעס, העמיד את ר' קלמן אברהם ליד הקיר, כיוון לעברו את הרובה וניסה ללחוץ על ההדק. לא הולך! הרובה לא פולט כדור! הקוזק ניסה לסובב, להבריג, לכאן ולשם... שוב לא הולך. הרובה לא יורה! הקוזק זרק את הרובה על הרצפה וצעק: "יהודי מלוכלך, תסתלק מיד מכאן!". כך בנובהרדוק החזירו את האמונה השלימה בבורא יתברך. הכל מאיתו יתברך ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה מבלי שיכריזו על כך מלמעלה. כך צריך כל יהודי לחיות! מתוך אמונה תמימה ומוחלטת בבורא עולם. (מעובד מתוך הספר "יחי ראובן")

מה שמגיע לך תקבל גם בלי מאמץ

בעיירה נידחת אי שם ברחבי פולין דר לו רב תלמיד חכם, ועובד ה' באמונה. מכותלי ביתו ניכר שהעניות מצאה לה שבת בביתו, בקושי ודחוקות גדולה חי את חייו, ומשכורת הקהילה הדלה לא השביע את הקומץ. יום אחד נכנסו לבית הרב שני גבירים גדולים וידועים ובקשו מהרב שיואל להגיע לערים בתאריך שקבעו כדי לשבת כבורר בחילוקי דעות שיש להם בעסקיהם המשותפים. שכן טיחה מכובד יזילו מכספם, וזה לא כולל הוצאות נסיעה ולינה. ביקש מהם הרב שיואלו להתמין עד שיתפלא מנחה, ואז ישיב לבקשתם. בתום התפילה ניגש אליהם הרב ואמר להם בנחרצות: אינני נוסע! הגבירים יצאו, והרבנית ששמעה כל הדין ודברים בין הרב לגבירים ניגשה אליו בעיניים דומעות ושאלה בהכנעה: "למה סירבת להיענות להם? האינך רואה כמה חסרה הפרוטה בבית?!" השיב לה בעלה הרב ואמר "תנוחי בדעתך, ואומר לך דברים של טעם. כשהתפללתי מנחה והגעתי לברכת השנים יכיל קל טוב ומטיב אתה ומברך השנים...". שבתו לעצמי: מהיכן מגיע שפע וברכה לאדם? הוי אומר מבורא כל העולמים. הגמ' מביאה שמהארץ עד לרקיע מהלך של חמש מאות שנה וכן מכל רקיע לרקיע וכו'. לפי? כאשר הקב"ה שולח שפע ממרחק כה עצום האם זה חייב להגיע עד לעיירה בו דרים שני הגבירים, ואילו לעיירה שאני דר בה לא?!" שמעה האשה, סברה וקיבלה רצון בעלה ושתיקה. ואכן כעבור ימים אחדים שבו השניים והסכימו לדון אצל הרב בביתו. נאמר "ועבדת את ה' אלוקיכם ובירך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקיריבך". בפסוק זה מבטיח בורא עולם כשתקיימו את "ועבדתם את ה' אלוקיכם אתן לכם פרנסה ובריאות, לא תודקו לחפש לחם אי שם רחוק מביתכם ולא תוציא כספים לרופאים ותרופות. "עבודה" זו תפילה. ועבדתם לשון רבים, ובירך את לחמך ואת מימך לשון יחיד. תפילת רבים אינה מאוסת ומתקבלת תדיר, ואז, ובירך את לחמך - יבורך לחמו של כל אחד ואחד כפי הצטרפותו ועניינו.

הכסף שהגיע לחתונה נגד כל הסכויים

את יומו מתחיל ר' מרדכי בתפילת הניץ. לאחר התפילה טועם הוא ברזיות "פתי שרית" ולאחר מכן שוקד הוא על לימודו עד... השעות הקטנות של הלילה, נחשב ליקרי קריתא דירושלים, אברך ת"ח עצום משכמו ומעלה, בעל מידות נפלאות ועובד ה' באמת ובתמים, "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", חרוט על ליבו וכל מעשיו נגזרות מפסוק זה, וכל עולמו הוא תורה תפילה וגמילות חסדים. בהגיע בתו לפרקה לקח לו לחתן בחור מהמיוחדים שבחבורה, מתמיד, אוהב תורה, שפל רוח ונעים הליכות אשר יראתו קודמת לחוכמתו, לבחור כהזה התפלל ר' מרדכי שיוכה. בהסכם התנאים התחייב ר' מרדכי לדאוג עד ליום החתונה לשישים אלף דולר (!), חתמו הצדדים, קבלו ריני, שברו צלוש, והשמחה הרקיעה שחקים. כסף לא היה תחת ידו, ביתו ריק מכל ובקושי מסיים הוא את החודש על כל הוצאותיו השוטפות, את זאת ידע ר' מרדכי היטב, אך בטחונו בה' היה כה גדול שכל נושא הכסף כלל לא הטרידו ולמחרת השמחה המשיך לשקוד על לימודו שעורים כסדרן באותה התלהבות והתרכוז כאילו לא התחייב מעולם מאומה. אשתו של ר' מרדכי לא היתה רגועה. ההתחייבות של בעלה גזלה ממנה את מנוחת ושלמות הנפש שבה ניחונה. "על סמך מה לקח בעלה סכום כה גדול, וזה בזמן שאין כסף להוצאות חיוניות אחרות?" כשהציק לה הדבר במאד, פנתה אל בעלה ושאלה בהכנעה: "הסבר לי אישי היקר, הלא ידעת כי אפילו הוצאות מינימליות לחתונה אין בידינו, ובקושי מספיקה לנו קיום "על המחיה ועל הכלכלה" עבור כל בני הבית, הכיזם לקחת על עצמך התחייבות כה גדולה? האמנם במחשבתך לסגור הגמרא ולחזור על הפתחים?!" "חס ושלום!" השיב בעלה בשלווה וברגוע, "היא הנותנת, מאחר ואין בידינו אפילו להוצאות מינימליות, הרי שאין לנו ברירה אלא לבטוח ולהישען על אבינו שבשמים וכמו שלא עזבנו, ודואג לנו כל רגע ורגע, כך ידאג לנו לכסות את כל התחייבויותינו". "הלא תבייני", הסביר לה בעלה, "אם זכאים אנו מבורא עולם שסיפק כל צורכנו, הרי שסכום זה התחייבתי גם הוא נכלל ב"צורכנו", וכי ועלה על דעתנו להשיא את בתנו היקרה לעם הארץ ח"ו?", "בל נשכח", סיים בעלה, "כי מי שגזר בת פלוני לפלוני... הוא שגזר בית או שדה פלוני לפלוני, והכל משמים, ומה לנו להכניס עצמינו לדאגה?" ואמנם הדברים ששמעה היו של טעם, אך המציאות טפחה על פניה, והיא לא היתה רגועה, הימים חולפים, זמן הנישואין קרב וכסף אין! בעלה שקוע בלימודו, היא הבתה עם שאין בדעתו לעשות משהו בנידון, בצר לה פנתה אל הרבנית של היא אלישיב זי"ע, שתשאל את בעלה הרב מה צריך לעשות בהתחייבות שלקח בעלה, ואשר עליו לכסותו עד יום החתונה הקרב ובא? מרדכי היה נכנס מידי פעם אל פוסק הדור הרב אלישיב לשאול בהלכה או לשוחח בלימוד, הפעם שסיים את ביקורו אצל הרב הורה לו הרב חד משמעית בקשר להתחייבותו לשידוך, לעשות השתדלות כל שיהא... וכך ציווה עליו: "עלך לפנות לידו טוב אל קרוב משפחה ולהתעניין אצלו על אפשרות לסיוע". מיד כשיצא ר' מרדכי מבית הרב רץ בשמחה ובחדרת קודש

"לקיים דברי חכמים" והוא פנה ישירות לידיו הטוב שהקים וניהל מוסד חינוכי ידוע, והשיח לפניו את מצוקתו. הלה שמע אך הביע את צערו שעתה לחוץ הוא ואין ביכולתו לעזור לו, הוא אף אמר שהוא מתעתד לצאת בעוד מס' שבועות לסיבוב בחו"ל ע"מ לאסוף כסף לכסות גרעון בו נתון המוסד שהקים. ובכל זאת "פטור בלא כלום אי אפשר" אמר לידיו ר' מרדכי: "קח לך כתובת של אחד התורמים למוסד שלי, אולי הוא יוכל להושיט לך עזרה?" ולא סיפר בעל המוסד לר' מרדכי כי כל תרומתו של אותו יהודי למוסד שלו מסתכם ב... חמש עשרה דולר לחודש (!). ר' מרדכי רשם לעצמו את כתובת התורם, לא התעצל לרגע, שב מיד לביתו, ישב וכתב בדחילו ורחימו את כל פרטי הכסף, ההתחייבות והרצון לזכות בחתן בן תורה ובעל מידות, הוא תיאר במכתבו את מצבו הכלכלי הקשה ללא הוצאות החתונה, ובסיום פונה הוא אל ליבו של "הנדבן הנגיד" שיחוס עליו ועזור לו לצאת מהמצב בו הוא מצא, חתם את שמו המלא, הכניס את המכתב למעטפה, קם ממקומו, לבש את מעילו, ויצא אל בית הדואר שככולו עסוק ב"השתדלות" כדי שציווה עליו הרב.

לאחר ששלח את המכתב, חש בהקלה ואבן ירדה מליבו, הוא קיים את אשר הורה לו פוסק הדור, הוא שב ללימודו ולהתמדתו כשהוא סמוך ובטוח שבורא עולם ישלח עזרתו מקודש. חלפו מעל שבועיים משליחת המכתב, והנה מגיע מכתב תשובה מה"נגיד", ר' מרדכי פתח את המכתב בו היה כתוב "קיימתי היום את מכתבך והנני מצרף בזה המחאה על סך שישים אלף דולר כבקשתך", ולמטה חתם את שמו. ידיו של ר' מרדכי רעדו, ליבו החל לפעום במהירות. הוא שלף מהמכתב שיק בנקאי לפקודתו על הסכום המדובר. עיניו נשטפו מדמעות גיל ושמחה, ולהתדמית כל בני הבית, קם ממקומו והחל לרקוד. רק לאחר שסיפר לכולם את הנס הגדול שהתרחש, עשו כל הילדים מעגל ושרו בהתלהבות "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם". גם אשתו עמדה מן הצד ובכתב, לא יכלה לעזור את דמעותיה לנוכח הישועה הכה בלתי צפויה. לאחר שנרגעה השמחה וכדי לקיים "אל תמנע טוב מבעליו" הרים ר' מרדכי טלפון לידיו היהודות לו על כתובת התורם מחו"ל שנתן לו, ואשר משם צמחה הישועה והצורה. כששמע בעל המוסד מר' מרדכי על השיק שקיבל, היה המום לחלוטין. הוא לא היה מסוגל לעכל את אשר שמע. אמנם הוא לא הכיר אישית את אותו תורם, ומעולם לא נפגש עימו פנים אל פנים, לפני שנים הוא שלח לו הוראות קבע עבור המוסד שהקים והוא חתם על סך של 15 \$ לחודש, הוראה שמשולמת כבר שנים רבות, והנה ר' מרדכי שכלל לא ידוע ומוכר ללא שום מוסד מאחוריו, קיבל שיק על סכום כה גדול. בנסיעה הקרובה לחו"ל שאמור אותו מנהל מוסד לצאת, החליט להוסיף למסלול נסיעתו גם את המדינה בה מתגורר אותו תורם, לפגוש בו לראשונה פנים אל פנים ולבקש כי לנוכח יכולתו לתרום לאדם שאינו מכיר סכום כה נכבד, שיואל להגדיל את תמיכתו במוסד שהקים. כעבור שבועיים נפגש מנהל המוסד עם אותו תורם. הוא התפלא לראות באיזו פשטות הוא מתגורר. כששמע התורם את פליאתו על השיק שנשלח ע"י סכום כה גדול, ועל כשבת באו לפגישה עימו, אמר לו התורם: "אני אינני "גביר" ולא "נגיד", אני יהודי בעל הבית בעמי, ואין ביכולתי לתת סכומים גדולים לצדקה. ולשאלתך על השיק בסך 60,000 \$ ששלחתי לר' מרדכי מירושלים, הסכת ושמע, מעשה שהיה כך היה": "לפני כארבע שנים נולדה לי בתי היחידה לה המתנת... שנים עשרה שנה. תתאר לעצמך איזו שמחה זו היתה!"

אור חדש האיר את הבית. והנה לפני כחודש, נפגעה בראשה בתאונת דרכים, והובהלה לבית החולים במצב קשה, כשאשתי מודיעה לי להגיע במהירות לבית החולים. לאחר צילומים ובדיקות שנעשו לה, היתה חוות דעתם של הרופאים שעליה לעבור ניתוח ראש ומיד, הזמן משחק לרעתה ועלול לפגוע בה פגיעה בלתי הפיכה. אם יצליח הניתוח תחזור לתפקד כמקודם, אך שיהיה ברור, זה לא ניתוח קל ופשוט והסיכוי להצלחתה קלוש. מי יוכל לתאר את הקושי שלי ושל אשתי לחתום על ההסכמה לניתוח, ואז רגע לפני שחתמתי, ניגבתי דמעות ואמרתי לאשתי: "צדקה תציל ממוות", "בואי נקבל על עצמינו במידה והכל יעבור בשלום ובורא עולם יפרוש כנפי רפואה על בתנו הקטנה, מחצית מהכסף שחשכנו כל חודש עבורה ילך לצדקה". אשתי התלהבה מהרעיון שאמרתי, מאד התחברה לזה וזה נסך בנו את הכח לחתום על האישור לניתוח, וחתמוני. "ההכנות לניתוח היו מהירות, והילדה הונכסה לחדר ניתוחים. ובועד הרופאים עושים מלאכתם, הרטבנו אשתי ואני את ספר התהילים בדמעות שלישי ובתפילה לבורא עולם שיחוס עלי "היאוצר" שלנו, ישלח לה רפואה שלמה ולא יקח מעימנו את בתנו היחידה". יכעבור שעות שנדמו לנו כנצח, יצא המנתח מחדר הניתוחים כשעל פניו נראה שביעות רצון. הוא פסע לעברינו ובהתפעלות אמר: "הצלחה מעבר למשוער". אילו היו המילים החשובות ששמענו מפיו. ואנחנו אימצנו שוב את ספר התהילים לליבנו, חרשו בעליל איך בורא עולם מנהיג עולמו בחסד וברחמים. כעור יומיים עברה בתנו ממחלקת טיפול נמרץ למחלקת ילדים, כשהיא מחלימה בקצב משיבוע רצון. באותו היום ניגשתי לבנק, והתברר לי שהכסף שהצטבר בחסכון של בתי עומד על סך של 120,000 \$, אמרתי בליבי: הנצרך הלא ראוץן שביקש עזרה כספית, יקבל את מחצית הסכום כפי שקיבלנו עליו אשתי ואני". "כשחזרתי הביתה", סיים את סיפורו, "מצאתי בין ערימת המכתבים שהגיעו את מכתבו של ר' מרדכי מירושלים שכלל איני מכיר, אני לא "גביר", ולא "נגיד", חי בצנעה ובפשטות כפי שאתה רואה, אך קבלה ונדר חייבים לקיים, וכפי שקיבלנו על עצמינו לא היססתי מלשלוח לאותו יהודי מירושלים את מחצית מסכום החסכון של בתי שבי"ה החלימה כמעט לגמרי מפציעתה".

מסופר על הרב מבריסק שגם שהיו פגזים במלחמה בירושלים לא רצה לצאת מהבית אלא בטח בה' אמרו לו הרב מסוכן תרד למקלט לבסוף שמע להם וירד לאחר זמן מה פגז פגע בבית הרב ובטחונו העצום בה' אמר אתם רואים אתם אשמים גם לא היית עוזב את הבית בלא לה היה נפגע

סיפור על לוחם משמר הגבול שהשתתף במלחמה בשמחת תורה ונגמר לו הנשק, המחבלים יורים עליו ולא מצלחים למרות שהיה חשוף הוא אמר תמיד אין עוד מלבדו והאמין בזה כפי ששמע בהרצאה מהרב יגאל כהן וניצל

אמרו רבותינו ז"ל המזלזל בברכות הנהנין גורם רעה לעצמו להטמא בקרי ב"מ, כי תמשול בו הסטי"א ולהפך הנהנה בברכת הנהנין הוא ימשול ביצה"ר ממשל רב ויתקן עצמו בזה תקון גדול עצום ורב, על כן ראה כמה וכמה צריך האדם ליהזר בברכות ולא יביא עצמו לידי ברכה לבטלה, ולא ישנה ויטעם הם אלא אית הכל יוציא בכונה גדולה, ואז הוא טוב לו וטוב לעולם:

[א] על פירות העץ מברך בורא פרי העץ, ועל פירות האדמה מברך בורא פרי האדמה, ומה שאע"פ לתקן לברך בורא פרי הארץ אף על פי שארץ"י יותר משוכם מה"אדמה" כדי לחלוק כבוד ללחם שמברכים המוציא לחם מן הארץ שמשוכם מפרי האדמה:

[ב] פירות העץ קטנים שעדין לא גדלו והם חמוצים ונאכלים על ידי החחק ברכתם שהכל, ואם בישולם ואם תקנום באש מברך בורא פרי העץ מפני שבעודם חיים נאכלים על ידי החחק [ה"ע מברך עליהם בורא פרי העץ אף על פי שלא מתקם באש וכן תמרים ותאנים מברך בורא פרי העץ ולבסוף מעין שלוש ועל ענבים מברך בורא פרי האדמה ולבסוף לא יברך], ואם ספק אם נאכלים על ידי החחק לפני בישול יברכו אחר בישול שהכל, כיון דכל פרי שאינו נאכל חי מחמת חמיצות אפילו על ידי החחק אם אוכלו חי אינו מברך עליו כלל, ואם אוכלו מבושל מברך שהכל: במה דברים אמורים בפרי שנתשל קודם שנגמר בישולו וקודם שגדל כל צרכו, אבל פרי גמור שבריתו הוא מר אף על פי שמגיע לסוף גדילתו אם ממתקו בבישול או על ידי דבר אחר מברך עליו הברכה שלו אם הוא עץ או אדמה, ולכן זיתים שבריתם מרים אפילו אחר שגדלו כל צרכן, מברכים עליהם אחר תיקונם על ידי כבישה הרכה שלהם שהוא בורא פרי העץ וכן כל כיוצא בזה:

[ג] פרי גמור המטונן או נתבשל אם עדיין צורתו עליו יברך ברכה העיקרית שלו, אבל אם נימוח לגמרי שנשתנית צורתו מברך שהכל, ולכן השורים פרי המשמש במים וממחים לפרי יברכו שהכל כי נמחה הפרי ונשתנית צורתו שאינו ניכר הפרי, וכן המבשל פרי זה בתבשיל עם בשר וכיוצא שנמחה צורת הפרי אם יבא לאכול לבדו יברך שהכל וכן לדר משמש עליה שהכל, וכן תמרים אם שמתגנין אותם במחבת עד שעושין אותם כמו עיסה מברך עליה שהכל דנשתנית צורתם, אבל תמרים שנמעכו קצת בידיים דלא נשתנית צורתם וניכרים שהם תמרים לא תשתנה ברכתם [ה"ע פירות העץ או אדמה שריסקם לגמרי בין ביד בין בכלי עד שאין צורת הפרי ניכרת כלל מברך בורא פרי העץ ולכן על פירה מברך בורא פרי האדמה ועל רסק תפוח מברך העץ ועל פלאפל של לברך לכתחילה שהכל כיון שמערבים בו תבלינים וקמח לדבק ומטונן בשמן והשתנה צורתו וגם טעמו וכן המנהג: (יוצא לפי הבא"ח שבמבנה ברכתה שהכל)]

[ד] קליפת אתרוגים או קליפות פרי שדרכם לבשלם בסוכר, יש אומרים שמברך בורא פרי העץ ויש אומרים בורא פרי האדמה ויש אומרים שהכל, לכן יברך שהכל משום ספק[ה"ע מרקחת פרי האתרוג דהיינו הקליפה הלבנה והעורה ברכתה בורא פרי העץ אבל הקליפה החיצונית ברכתה שהכל וכן קליפת תפוח]: [ה] פירות ששרה אותם במים אפילו יש טעם הפירות במים אם שותה המים בפני עצמם יברך שהכל:

[ו] פירות העץ שטובים בין חיים בין מבושלים יברך בורא פרי העץ בין אכלם חיים בין אכלם מבושלים, ואם אין דרך לאכלם חיים אלא מבושלים אם אכלם חיים יברך שהכל, מבושלים יברך בורא פרי העץ, והוא הדין בפרי האדמה וירקות גם כן דינא הכי שאם טובים חיים מבושלים אכלם חיים יברך בורא פרי האדמה מבושלים יברך שהכל, וכן אם הם מבושלים וטובים יותר מחיים אכלם חיים מברך שכל, מבושלים יברך ברכה העיקרית שלהם:

[ז] פירות אדמה וירקות שהם טובים חיים יותר מבושלים במים לבד, אף על פי שמבשלם עם ד"א סוכר או בשר וכיוצא והם משובחים בבישול זה יותר משאם היה אוכלם חיים, עם כל זה לא יברך עליהם בהיותם מבושלים אלא שהכל, ולא יברך עליהם ברכה שלחם מפני שהם היו מבושלים במים בלבד בלתי תערובת ד"א הוי גריעי לכך לא יועיל להם חשיבות ד"א שמבשלם עמו אף על פי שהשביחו בו, כן הוא סברת הט"ז ודעמיה, ואף על גב דיש חולקין קיימא לן סב"ל ולכן יברך שהכל. [ה"ע בשלם עם בשר והשביחו יברך בורא פרי האדמה וכן פירות שדרכם לאוכלם חיים ובשלם בסוכר וטעמם נשתנה לטובה ברכתם העץ ואם הביאם בסוף הסעודה לקינוח מברך בורא פרי העץ. אם עירב פירות העץ עם אדמה וניכר כל אחד בפני עצמו יש לברך כל אחד כברכתו] וכל זה דוקא בירקות או פרי אדמה אבל פירות העץ אף על גב דאם היו מבושלים לבדם במים בלתי ד"א גרעי ממה שהיה אוכלם חיים ארצך לברך שהכל, עם כל זה אם בישלם עם ד"א והם משובחים יברך בורא פרי העץ לכוילי עלמא, ולכן מלפפון שהוא פרי אדמה ומבשלים אותו עם בשר אף על פי שהוא משובח בבישול זה, אם ירצה לאכול ולבשו עתה אחר שבשלו עם הבשר והשביחו לא יברך עליו בורא פרי האדמה אלא יברך שהכל, מפני שאם היה מבשלו לבדו במים הוה גרע שצריך לברך עליו שהכל, ולכן גם עתה שבשלו עם בשר יברך שהכל:

[ח] כל פירות דנטעי להו לאכול מבושלים דאין דרכן לאכול חיים, אם אכלם חיים מברך שהכל, אכלם מבושלים מברך ברכה העיקרית שלהם, ולכן שעועית או חציל שהם פירות אדמה אם אכלם חיים מברך שהכל אכלם מבושלים מברך בורא פרי האדמה אם אוכלם לבדם, ותרי טעמי אית בהו כדא דאלו נטעי להו אדעתא לאכלם מבושלים ואין דרכן לאכול חיים מבושלים, ועוד טעם אחר יש כאן כי אלו הם טובים לאכלם מבושלים יותר מהיותם נאכלים חיים, וכתבנו לעיל בכהאי גוונא אכלם חיים יברך שהכל, ועל כן בליל ר"ה שאוכלין שעועית שקורין לוביא לביא סלים טובים אם אוכלים אותם חיים יברכו שהכל:

[ט] דבש הזב מהתמרים בין מעצמן בין על ידי סחיטה מברך שהכל, והוא הדין על המשקים היוצאין מכל מיני פירות בין שיצאו מעצמן בין על ידי סחיטה יברך שהכל, אבל משקה היוצא מן הענבים בין מעצמן בין על ידי סחיטה יברך בורא פרי הגפן, וכן משקה היוצא מהזיתים חשוב כגוף הפרי ומברך בורא פרי העץ כברכתו של פרי, ואבטיחים אם יש מים מכוססים בתוכם אם שותה המים לבדו ואינו אוכל מן הפרי יברך שהכל, אבל אם אוכל מהפרי עצמו גם כן אין צריך לברך דברכת הפרי פוטרתו, והוא הדין לאגוזי קוקוס דיימצא תוך האגוז מים כמו חלב דאם שותהו לבדו יברך שהכל, ואם אוכל מן הפרי אין צריך לברך על אותו המים:

[יב] מיני מתיקה שמערבים שומשום עם סוכר או עם דבש ברכתם בורא פרי האדמה כי שומשום עיקר[ה"ע אם הונו דבש מברך שהכל], וכן שומשום שמעורב בדבר חמוץ זעזר וכדו' יברך בורא פרי האדמה דשומשום עיקר, ועל פסולת שומשום מברך שהכל מפני דנשתנה צורת השומשום, וכן על שומשומין שחונים (טחינה), רסק תמרים עם שומשומין, הדין הוא אם נתרסקו לגמרי שאין ניכר צורת התמרים יברך שהכל, ואם עדיין נשאר חתיכות מן התמרים שניכר שהם תמרים יברך בורא פרי העץ ופיטור השאר:

[יג] ורדים שמתקנים אותם בסוכר ברכתם שהכל, משום שצורת הורד אינו ניכר, ועוד אפילו אם יזדמן שניכר צורת הורד נהגו לאוכלו לרפואה בלבד:

[יד] השותה שבר ולמתק החריפות אוכל אחריו פרי, כיון שכונתו לאכול את הפרי בשביל השכר, הוי ליה השכר עיקר ופוטר את הפרי שהוא הטפלה ולכן בדין הוא שלא לברך על הפרי, ויש חולקין ומצריכין ברכה, לכן ירא שמים יזהר לאכול מן הפרי קודם שישתה השכר ויברך אז על הפרי, זה הכלל בהלכות ברכות כל שהוא עיקר ועמו מעורב טפילה מברך על העיקר ופוטר הטפילה, ולכן בכל מיני מרקחת נפטר הסוכר בברכת הפרי כי הפירות הם עיקר והסוכר טפילה, ומיני מתיקה "חלקום" וכדו' שמעורב בעמילן קמח שהעמילן הוא עיקר והסוכר טפילה לכך מברכין עליהם מיני מזונות, וכן מנהג בגדד [ה"ע ואם העמילן הוא מתיס או מתפוח אדמה מברך שהכל ואם בירך מזונות יצא]:

[טו] שקדים שלמים המחופים בסוכר [כגון דרגיה] ראוי להורות להפריד הסוכר מהשקד לברך על השקד בורא פרי העץ ועל הסוכר שהכל ומנהג בגדד לברך שהכל ולא מפרידים הסוכר מהשקד:

[טז] סוכר היוצא מהקנים אף על גב דיש אומרים לברך בורא פרי העץ פשט המנהג לברך שהכל משום סב"ל, ואם יש לפניו פרי עץ וסוכר יברך תחלה על הסוכר שהכל שהוא ספק מהו ברכתו ואחר כך יברך על הפרי ולא להפך, דלא כפרי מגדים שכתב אם יש לפניו פרי העץ ופרי שהוא ספק אם הוא פה"ע או פה"א, שיברך תחלה על הודאי ויכוין לפטור את הודאי דוקא ולא את הספק, ואחר כך יברך בורא פרי האדמה על הספק[ה"ע במקרה זה יברך העץ ויכוון לפטור הספק וכן יברך אדמה ויכוון לפטור הספק ועל הספק לא יברך]. מיהו אם שכח וברך על הודאי תחלה יברך על הסוכר אחר כך, ודאי כשברך על הודאי לא היה בדעתו לפטור הסוכר, ודוקא לכתחילה מקדימים הסוכר על צד היותו טוב: ואם יש לפניו פרי שברכתו עץ בודאי ופרי שברכתו אדמה בודאי, ופרי שהוא ספק שדינו לברך עליו שהכל, אי אמרינן בזה יקדים לברך על הספק שהכל ואחר כך יברך על הודאין כדי להרויח ברכה, או דילמא הוי ליה גורם ברכה שא"צ דהיה יכול לברך על עץ ואדמה הודאין תחלה ויכוין בהם לפטור את הספק, הדין הוא שבשבת יש להקדים את הספק להרבות בברכות וביום חול יברך על הודאיים: [ה"ע פרי שהוא ספק העץ או אדמה יברך אדמה שהיא ברכה מבוררת יותר ולא שהכל, הבן איש חי שאומר שהכל חושש לדעת הרב עולת תמיד שלמד ברמב"ם שאם בירך אדמה על עץ לא יצא אבל הכ"מ ועוד למדו ברמב"ם שיצא ידי חובה]

[יז] כל דבר שמעורב בו אחד בחמשת מיני דגן כדי ליתן טעם בתערובת מברך עליו מזונות, ואם לדבק בעלמא הרי זה טפל ובטל בתבשיל, במה דברים אמורים בחמשת מיני דגן, אבל שאר המינים שעירבן זה בזה אם כל אחד ניכר לעצמו מברך על כל א' ברכה הראויה לו, ואם נתמעכו ונדבקו ש"ב הולכין אחר הרוב, ומברך על הרוב ופוטר הב' : וכשנותנים קמח לתוך שקדים שעושים לחולה, אם עושין כן כדי שישעוד ההלב מברך במכל מקום, ואם לדבק לבד מברך בורא פרי העץ, ולפי שיש להסתפק אם מכוונים גם כן כדי שישעוד הלב לכן טוב להחמיר לאכול בתוך הסעודה, או שיאכל גם כן פת כיסנין ופרי עץ, וכל כיוצא בזה ירא שמים יוצא ידי כולם:

[יח] אורז מבושל בין תבשיל שנתמעך האורז בין לא נתמעך שגרירי האורז שלמים, מברכין תחלה במלך מקום ואחר כך בורא נפשות, ואף על גב דיש אומרים שאם לא נתמעך לגמרי עד שיהיו נדבקים זה בזה מברך בורא פרי האדמה, כבר נתפשט המנהג לברך במלך מקום בכל גוונא, ואם אכל אורז אוכל גם כן פת כיסנין אף על פי שאכל זה לחוד וזה לחוד יברך מעין שלש על כיסנין, ופיטור האורז גם כן בזה הברכה, ולא יברך בורא נפשות ואחר כך על המחיה משום שיש ברכה שאינה צריכה[ה"ע האוכל פרי האדמה ומזונות יברך קודם נפשות על האדמה ואם יברך קודם על המחיה לא יברך נפשות. האוכל מאכל שהוא ספק נפשות ספק על המחיה לא יברך שבת ברכה אחרונה. אבל פירות העץ שאינם משבעת המינים עם פירות שבעת המינים יברך על העץ ועל פרי העץ ופיטור גם הפרי שאינו משבעת המינים זוהר וארא - השם בטחוננו בה' לא יכולים להרע לו כל בני העולם

דָּבַר אַחַר בְּטָחוֹן בְּה' עֲדֵי עַד - כָּל יְמֵי הָאָדָם צָרִיף לְהַתְחַזֵּק בְּקָדוֹשׁ - בְּרוּךְ הוּא, [שכך אמר דוד, (תהלים כה) אלהי בד בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לן] וְכִי שָׁשׂוּ בּוֹ בְטָחוֹנוֹ וְתַקְפוּ כְּרָאוּי, לֹא יְכוּלִים לְהַרְעֵ לּוֹ כָּל בְּנֵי אֲדָמָה, [שכך אמר דוד, (תהלים כה) אלהי בד בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לן] שְׁכַל מִי שֶׁשָּׂם תַּקְפוֹ בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, מִתְקַטְטִים בְּעוֹלָם.

אמירות מחז"ל קתב רבנו יונה (משלי כב, יט): פְּגַנְתִּי בְּכָל הַמוֹסְרִים אֲשֶׁר עֲרַכְתִּי לָךְ, לְהַגִּיעַ מֵהֶם אֶל מִדַּת הַבְּטָחוֹן, וְהַבְּטָחוֹן הוּא מִן הַמַּדְרָגוֹת הָעֵלְיוֹנוֹת אֲשֶׁר בְּיָרְאֵת חֲטָא הַגְּרָ"א בְּפִרְשׁוֹ עַל מִשְׁלֵי (יג, כה, ועוד: ל, ה) קֵתב, הַמַּעֲוֹת הֵמָּה תְּרִי"ג, וְהֵם נִכְלָלִים בְּאַחַת כַּמִּישׁ: וְצִדִּיק בְּאֲמוּנָתוֹ יִחְיֶה בְּאֵת הַבְּטוּחַ וְהַעֲמִידֵן עַל אַחֶת, וְהוּא הַבְּטָחוֹן. וְעוֹד קֵתב הַגְּרָ"א (משלי כב, יט): עֲקָר נְתִיבַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל כִּי שֶׁשְׂיָמִי בְטָחוֹנָם בְּה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים, עח, ז): "וַיִּשְׁלַח בְּאַלְהִים פְּסָלָם", (וְהוּא לְפִי שֶׁעָקַר הַכֹּל הוּא הַבְּטָחוֹן הַשָּׁלֵם, וְהוּא כָּלל כָּל הַמַּעֲוֹת. וְכֵן קֵתב רַבְּנֵי פְרָשִׁי בְּפִרְשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה (פרשת פנחס): וְיָדוּעַ שֶׁאֵין אָדָם נִקְרָא צִדִּיק אֶלָּא הַבּוֹטָח בּוֹ, כְּעִנְיָן שֶׁנֶּתְבָרַב (משלי כח, א) וְצִדִּיקִים כְּכִפִּיר יִבְטַח. כֵּתב הַחֲזוֹן אִישׁ בְּאֲמוּנָה וּבְטָחוֹן פִּיבֵי אֹתוֹ אֹזֶה לְשׁוֹנוֹ: כִּי תַחַת לְרֹדֶף אַחַר נְדִיבִים וְנָשִׂים וְלִבְקֵשׁ תַּחְבּוּלוֹת שְׁוֹא, וַיִּפְשַׁט הַבּוֹטָח בְּמַעֲשָׂיו וַיִּנְקְהֵ אֶת לִבּוֹ לְתַשׁוּבָה וְתַפְלָה וַיִּצְדֵּקָה לְהַעֲבִיר אֶת רַע הַגְּזֵרָה.

שאלה: אדם הנמצא בשמחה באולם האם יכול לקחת לביתו המאוכלל הנמצא כגון שניצל בתוך לחמנייה או בקבוק שתייה. תשובה: הטי"ז באבן העזר סי' כ"ח סי"ז כותב שאם לוקח ממנתו ונותן לאחר הוא ספק גזל וראייתו מדאמרין שהאוכלל החיבור אסור לתת לבנו משמע דכ"ש לאחר (עיינין שם דלכאורה יש מקום לחלק דבני איסור לתת לבנו הוא רק הרחקה בעלמא משום מעשה שהיה כגון חמור אבל בעצם הדין הוא ממון גמור של האוכלל וכן משמע בב"י יו"ד סימן רח"צ) ועל פי זה פסק הרב בעל שבת הלוי (חלק ד' סימן רכה) שאסור לקחת מהאוכלל לביתו אלא אם כן מצמצם ממנתו או שבעלי האולם זורקים את האוכלל שאז מותר לקחת ואין איסור לקחת.

שאלה: בן או בת הסמוכים על שולחן אביהם למי שייך מעשה ידיהם וכן כשקיבלו מתנה למי המתנה שייכת לאבא או לבן תשובה: מובא בחו"מ סימן ע"ר סי"ב כותב הרמ"א שבנו וביתו הסמוכים על שולחנו אפילו גדולים אם הרוויחו בסחורה או במלאכה זה שייך לאבא ואם קיבלו מתנה אם הוא קטן הסמוך על שולחן אביו שייך לאביו אבל שבנו הגדול אם קיבל מתנה מתנתו לעצמו ולא לאביו וכן פסק הבן איש חי פרשת כי תבא סעיפים ט, י

דרגות שונות בבטחון בה'

ויהי מקץ שנתיים מימים

אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו זה יוסף, ולא פנה אל רהבים – על ידי שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי נתווספו לו שתי שנים (מד"ר בראשית פי"ט ג')

מקשים העולם, הרי לכאורה יש כאן דבר בהיפוכו. מתארים חז"ל את יוסף כאיש שעליו נא: אשרי הגבר אשר שם בהם מבטחו, ומיד מציינים שמעש על חוסר ביטחון – "שעל ידי שאמר לשר המשקים וכו' נתווספו לו ב' שנים בבית הסוהר"? עוד יש להבין, מדוע באמת נענש יוסף ע"ז, הרי השתדלות מותרת ואפילו רצויה. איזו עוולה אם כן נמצאה בשפתיו של יוסף באומר: "והזכרתי – והזכרתי", עד שנענש לשחות שנה שלמה בבית הסוהר על כל מילה ומילה?

מתרץ ה"בית הלוי", שאמנם כן, התורה התירה לאדם השתדלות צרכי גופו, וכמו שאמר הכתוב "וברכתך בכל אשר תעשה". וכן כתוב "ואספת דגנך תירושך ויצהרך ואמר רבי ישמעאל (ברכות דף ל"ה ע"ב) הנהג בהם מנהג דרך ארץ". וזאת לפי שלא כל אדם יכול להגיע למדרגת הביטחון השלם. ההשתדלות היא אפיה סיוע להגיע למדרגת הבוטח. וכך מצאנו כבר בכל התורה שהתירו לפעמים דברים מסוימים כדי לסייע לאדם להגיע למדרגה המבוקשת, כמו שאמרו חז"ל "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

נמצא לפי זה ששיעור ההשתדלות המותרת אינו שווה בכל אדם, אלא כל אחד לפי ערכו. מי שיכול לבטוח בה' במעט מלאכה, אזי כל מה שירבה להשתדל יותר מכפי הדרוש לו, יחשב לו הדבר לחטא נגד מידת הביטחון בה'. לעומת זאת, מי שביטחונו עדיין קטן מכל אחרים, רשאי לעסוק במלאכתו יותר מהם, עד שגם הוא יוכל להשקיע רוחו וליבנו לבטוח בה'. כשמרבה האדם בהשתדלות יותר מכפי הדרוש, עונשו מן השמים שיוסיפו על הצטרכותו להשתדלות ולא תוזמן לו פרנסתו רק על ידי יגיעת בשר – הדרך שבה בחר לעצמו.

והנה השתדלותו של יוסף שאמר לשר המשקים "כי אם זכרתי אל פרעה" לכאורה היא השתדלות קטנה. אין כאן יותר מאשר דיבור קצר ובפרט שראה יוסף שמן השמים נותנים לו הזמנות זו נראה בעליל שהשכלת אל בית המשקים אל בית האסורים וכן חלומו לא באו אלא כדי לגרום לגאולת יוסף. יתירה מזאת, בסוף פרשת וישב משמע שדברי יוסף אל שר המשקים לא היו בגדר בקשה אלא רק הגדת עתיד. (דלכאורה יש שם כפל לשון ואריכות דברים ללא צורך במה שאמר יוסף "בעוד שלושת ימים יאם פרעה את ראשך והשיבך על בך וגו'" וממשיך ואומר "כי אם זכרתי אתך וגו' ועשית נא עימדי חסד והזכרתי וכו'", וממשיך ואומר "כי אם זכרתי אתך וגו' ועשית נא עימדי חסד והזכרתי כו'"). לכן מפרש בית הלוי שהכל רק בגדר הגדת עתידות: שאמר לו שכל מה שישתנה דינו ממות לחיים אינו אלא כי אם זכרתי – כלומר כדי שתוציאני מכאן. ואח"כ המשיך ואמר שכן יהיה שאתה תזכירני והוצאתני מן הבית הזה)

ואם גם על השתדלות מועטה כ"כ נענש יוסף, מוכח מזה שדרגת הביטחון שלו הייתה גדולה מאד. שכן רק לבעל מדרגה גבוהה בביטחון, נחשבת השתדלות כזו לעבירה. וזה מה שאמרו "אשר שם מבטחו בה' – זה יוסף". וממשיך המדרש "ולא פנה אל הרהבים", כי אמנם בה' שם מבטחו – ולא פנה אפילו פניה קלה בלב "אל הרהבים ואל שטי כזב". במדרגה כה גבוהה במידת הביטחון בה', גם על שתי מילים הנשמעות כהשתדלות טבעית – נענשים. מן העונש החמור שקיבל אנו למדים על גודל בטחונו בה' ע"ז נא: "אשרי האיש".

הרמב"ם בפרשת בחוקתי כ"י: "ומה חלק לרופאים בבית עושי רצון ה', אחרי שהבטיח את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך"? כנגד זה מביא את דרשת חז"ל "ורפא ירפא" – מכאן שניתנה רשות לרפא לרפאות". מוסיף הוא ואומר שיש

כאן שתי הנהגות לשני סוגים של בני אדם. מי שנתעלה ביראת ה' ויצא מכלל ההנהגה הטבעית. מן הראוי שיבטח בה' בטחון גמור לפי מדרגתו ולא יהיה לו עסק עם רופאים. אך המון העם אשר אינם יודעים את ה' כראוי ואינם נמצאים במדרגה גבוהה של אמונה ובטחון בה', עבורם נועדה הדרך השנייה.

מסופר על הרב יוסף יוזל הורוביץ זצ"ל, ה"סבא מנוברדוק", היה מפורסם לבעל מדרגה מופלאה בביטחונו בהי"ת. בכל ימיו לא ישתדל כלל לטובת ענייניו הפרטיים בענייניו ביתו, והיה בטוח תמיד בחסדי ה' שהכל יהיה כשורה. רגיל היה לחתום בשם "ב"ב" ראשי תיבות "בעל ביטחון".

בספר "תנועת המוסר" (ח, ד עמ' 322) מסופר שכמות לביתו שמר באוצרו במשך עשרות שנים נר אשר הזדמן לו במקרה מופלא. בימי שיבתו בפרישות בעיר זושן, אזלו באחד הלילות כל נרותיו והוא נשאר בחושך. ר' יוזל לא התייאש. למרות השעה המאוחרת יצא באישון לילה אל היער לחפש אור. נתקל פתאום באדם שבה כנגדו ונר בידו. באיש הלז נעתר מיד לבקשתו ומסר לו את הנר. המקרה הזה שימש לה' יוזל לאות עד כמה צריבה להגיע מידת בטחונו של האדם את שיערי אותו נר השאיר אצלו למשמרת במשך עשרות שנים.

עוד מסופר שם שכבר בימי צעירותו החל להתאמן במידת הביטחון. בשבתו בקובנא הצטרף לחבורה של אישי מוסר שעסקו במידה זו וקיבלו עליהם שלא לעשות שום צעד בחיים כי אם על דעת החבורה כולה. הוא היה מספר שאחד מאותה חבורה לא הסכים לקבלה זו במקומו שיש לו בנות שהגיעו לפירקן ומוטל עליו לדאוג לסיידורן. לבסוף עלה בידי כל אנשי אותה חבורה להסתדר החיים והשיא את בניהם בהצלחה, פרט לאותו האיש. יתכן שבמעשה זה אנו רואים את אשר לימדונו הבת הלוי. בני החבורה כולה היו בדרגה של בטחון גמור בה' לכן זכו לצינור שפע ישירות מבורא עולם [לקוח מהרב לוגסי]

וכפי שכותב בעל חובות הלבבות הבוטח בה' חסד יסובבנו אף על פי שאינו רואה כיוון שבוטח ומשליך יתבו על בורא עולם עולם עונה לו ועושה בקשתו והקב"ה מקיפו בחסד וכפי שכתוב בתהילים (נה, כג) השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך ואמרין בגמרא היינו המשא שלך שאת כל המשא שלך, פרנסה לכלכלה כל הבעיות השלך "זרוק" על הקב"ה תבטח לו ואז הקב"ה יכלכלך תבטח בה' והוא כבר ידאג לך להכל

הגמרא אומרת במסכת סוטה דף מח: מדוע שולחנם של צדיקים מתבזבז לעתיד לבא כיוון שלא בטחו מספיק בקב"ה וכן אומרת בגמרא שם כל שיש לו פת בסלו ואומר מה נאכל למחר הרי זה מקטני אמונה,

חייב להתאמן שהכל מאתו יתברך ולבטוח בו ואז זוכה לצינור שפע גדול עד בלי די ולא דואג כלל לפרנסתו

מסופר על האלשיך הק' זע"י"א שדרש בבית הכנסת שהבוטח בה' לא צריך לעשות דבר לפרנסתו, כי אם ליישב בבית המדרש לעסוק בתורה ותפילה וה' יזמין לו פרנסתו. ובעל עגלה אחד נכנסו הדברים ללב, ואכן זימנו לו מן השמים ארגו מלא מטבעות זהב. ושאלו אותו תלמידיו למה רק הוא זכה לזה ואנו לא זכנו, ויען להם, שאין הדברים מתקיימים אלא במי שמאמין בכך אמונה תמימה ופשוטה, ובעל העגלה האמין בדברי באופן הפשוט ביותר ולכן רק הוא זכה לזה.

מסופר על הרב הקדוש המקובל האלוקי רבי משה עידאן זצ"ל, (מח"ס תפארת משל העוד). כי מידת הבטחון היתה אצלו להפליא, היה לו ביטחון שלם בהקב"ה שימצא לו פרנסתו בכל על ובכל יאגע. לא קרה פעם אחת לפני ימים נוראים סיפר לאשתו יש לנו שבעים פרנק ברוך ה' יספיקו לנו לכל החגים הבאים לקראתנו לשלום, יום אחד יצא לשוק מצא יהודי אחד הביא אתרוגים כל כך טובים, קנה ממנו אתרוג אחד ושילם בעדו כל הכסף שהיה לו שבעים פראנק, שמעו המשפחה מה שעשה הרב ויעצבו לאמר: מה נעשה לכל החגים במה נקנה צרכי החג? הרב שמע דבריהם ועודד אותם במילים טובות, ואמר להם: העיקר הנשמה, לא הגוף וה' ישלח לנו ממקום אחר לצורך הגוף ונחוג בעזרת ה' החג בשמחה. אחרי שעתיים קיבל מכתב מעיר ספאקס ורצוף בה סך מאה פרנק ובו כותבים שהם מזמינים אצלו ספר תורה שיכתוב להם וכמה רוצה מחירו מוכנים לשלם וזה דמי הקדמה. אז הרב סיפר למשפחתו ושמוחו ועשו החג בשופע. ועליו נאמר: ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו! (זית רענן פעמל כח אות ו).

מילי דבדיותא: מפקד פלסטיני: אומר לחייל טוראי, אתה בטח מחכה שאמות כדי שתוכל לירוק על הקבר שלי". הטוראי: "השתגעתי?! שוב לעמוד בתור!?! רב רב לפני שלימד לחכמים אמר מילתא דבדיותא ודבחי' רבנן לומר כי ישב באימה ופתח בסוגיא [שבת ל':

מי שבידך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה אהרן דוד ויצחק ויעקב וישראל וירומם ויצלה את הרוחניים הקבירים ובני ביתם: אדו דוד ושרת חניה, צבן יגאל וציפורה, יצחק ויובד תהלה חזד, דג חזד, ישראל וקרין חניה, ציפורה חזד ומשפחתה, זבולון וברברה חזד, משה חיים בן אבא, עמי וישעיה כהן, אליהו ורות נחמה חזד, רפי ואביבה זדון, יסכה ויעקב שמשיתא, שמואל ונורית חזד, כהן שמעון ומרים, מיכאל ואליס חזד, עמוס ריאל ואוריה חזד, יצחק וכוכבה חזד, חנוך יואל, כהן ויואל, שרון קנין, יהונתן ושולית חזד, דוד וריס ודניאל פראנסי, יוסף ומינה חזד, הרב אסף נתן, בת שבע חזד וכל משפחתה, אברהם וסגילת מסס, דוד ואילה בתו, ר' יעקב צבאן, דוד ואילה בתו, ר' יעקב אובב, כהן רחמים וסוזי, בן רבקה ובן, מנחם ויטע, לויגון חנוך תהילה בת שרה, רות בת תמר, רבקה בת רות עינל ליטל וטל אורון בני ציפורה. שותריים וסגילת קול כחוסן, כולל יום, כולל ליל ששיר, כולל בין הומנים, ועוד) ולעלון השבועי. מקל מלכי המלכים פרחמיים ושמחם ורחמיים מכל צרה ונקט יצילם יגבה כוכב מערכתם ויבא ארץ יפנו וישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויבטל האל-מלכים כל גזירות קשות ורעות ויגוור עליהם האל-גזירות טובות וברכות מרובות, וזכות התורה תגן בעדם וימלא כל משאלת ליבם לטובה, לחיים טובים ומנוחלים, ויסיר כל מחלה וכל דבר רע ונחמה תמיד שמחים ומאושרים יבאיהם. לעית: ירום בן יזל, רחל בת מילה אליהו בין מבירכה.

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

פרשיות מקץ - ויגש תשפ"ד ♦ עלון מס' 128

השגחה שבועית

למי מציעים ראשון השקעה טובה ובטוחה?

מפעם לפעם אני מרגיש שהמדור הזה הוא המקום להשתפך ולשפוך את ההודיה הרבה שאני חש להקב"ה. איך אמרו לי חברים חודש אחרי שהקו הוקם? כדי שהדבר הזה יחזיק צריך נס. והנה, ברוך ה', הנס קורה כל רגע ורגע. זה פשוט בולט לעין, שזהו מפעל של הקב"ה, שהוא מחזיק את זה, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה את כל מפעלותיו.

אני רוצה להודות להקב"ה באופן מיוחד על 'מגזין השגחה פרטית לכל המשפחה'.

גם כאן אמרו לי, איך אתם יכולים למלא חוברת שלמה רק בנושא אחד, וזאת באופן שיהיה מגוון ומזמין לכל אחד, בכל הרמות והגילאים?

והנה אנו רואים איך שהקב"ה שולח מלאך שכל הזמן אומר 'גדל!'; המגזין של חודש טבת כבר יצא עם 40 עמודים מלאים ומרתקים, ואנחנו מתפללים ומייחלים שהקב"ה יגדיל אותו עוד יותר, למגזין שבועי בקרוב.

אנשים שואלים, למה אתם מגרים אותו כל הזמן לעשות מנוי? למה משכנעים אותו בצורה חזקה להצטרף? וכמו תמיד, אנחנו אוהבים ביקורת, כמו שנכתב בעלון הקודם, ביקורת מראה על קרבה. זה סימן שאנשים מרגישים שהמפעל הזה שלהם. ההערות מעודדות ומרגשות, כי הן מראות עד כמה הציבור מחובר, וזאת בדיוק התשובה לשאלה. דווקא כי אנחנו משפחה, אנחנו משכנעים בכל האופנים להצטרף.

תראו את ר' משה, אדם שמבין בהשקעות. יום אחד מדדמת לו השקעה מיוחדת במינה, משהו שמוצאים פעם ב-20 שנה. למי ר' משה ירוץ עם זה דבר ראשון? לאחיו ר' יעקב. אם ר' יעקב לא ירצה את ההצעה, כי הוא אינו מבין שזו השקעה טובה, ר' משה לא ירד ממנו. הוא ישכנע אותו בכל הצורות העומדות לפניו, כי הוא מבין שאת הדבר הזה אסור לר' יעקב לפספס.

את המגזין הזה, לאף יהודי אסור לפספס, ובפרט לא בני משפחת השגחה פרטית.

בני משפחה יקרים, אם אתם עדיין לא מנויים, אני מציע לכם. נסו והיווכחו. תתקשרו ל6176* שלוחה 3, והצטרפו למעגל משפחת המנויים.

שבת שלום ומבורך פנחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

היתכן - שמא יקדמנו אחר?

שמזווג הזיווגים יודע בדיוק את הכתובת שלו, והוא לא שכח אותו ולא עזבו לאנחות. הוא מאמין שהישועה כבר ממתנה לו, והוא עושה השתדלות סבירה ומצפה לישועת ה': הוא מעמיק במחשבה שהכול לטובה ובטוח "כי קץ שם לחושך" (איוב כח, ג), והאורה עוד תפציע בקרוב.

מי שעדיין לא מתחזק באמונה ובטחון, עלול להיסחף. הוא ניגש לשדכן בחמה שפוכה וצועק עליו, "אתה אשם!" - אתה אשם בכך שהבן שלי לומד בקיבוץ ולא זו. למה אתה מסתכל עליי ככה? עובדה. את השכן שלי שידכת, את האחייני מהצד שלי, ואת האחיינית מהצד השני, את המשפחה ממול, ואת החברים מהישיבה. אתה עובר על הרשימה ומטפל בה אחד לאחד, ורק על הבן שלי אתה מדלג. למה אתה שם אותו אחרון? השם שלו מתחיל בד', באות הרביעית, וזה לא הוגן שבכל פעם שאתה קורא את השמות, אתה לא מנסה למצוא משהו גם בשבילו...

הא?!! טיעונים 'צודקים' ומלאי היגיון! מי שמדבר כך לא מעלה בדעתו שהוא משמיע דיבורי כפירה. הרי שום שדכן לא באמת משדך. הוא רק שלח טוב. יוצר האדם, הוא לבדו מזווג הזיווגים בנאמנות, ולא אף אחד אחר. רוצה לעשות השתדלות? תשתדל נכון בלי להאשים. האמונה שהכול משמים היא הוראה למעשה, וכמה 'יסורי נפש' היא חוסכת. הניסיון קשה דיו גם כך. אין צורך להוסיף עליו כעס והאשמות, קנאה ושנאה. אמנם התנב שמואל קבע את היסוד המפורסם "שלא יקדמנה אחר", ודבריו מובאים כמה פעמים בחז"ל - אך פחות ידוע מה שכתוב שם בהמשך: "ואפילו כן לא יהיה קיום לזיווג" (עיני בירושלמי ביצה פ"ה ה"ב, תענית סוף פ"א, שם פ"ד ה"ו). זהו כלל גדול בזיווגים: בורא עולם לא בונה בתים בישראל על ידי חטיפות! אף אחד לא לוקח ולא חוטף את הזיווג מאף אחד, וברצות השי"ת עוד יגיע לכל המצפים לישועה כל טוב סלה. רק להאמין ולבטוח, ולזכור מי מנהל את העולם. ויהי רצון שנוכח לראות את חסדיו הגדולים וישועתו הקרובה עין בעין במהרה בשמחה רבה, אמן.

(מתוך שיעור 241 בשער הביטחון, לשמיעת השיעור הקישו 4 לאחר בחירת השפה, או בחיוב ישיר 02-30-11-904)

איננו אוהבים לדבר באופן שלילי. הרי אמונה ובטחון זהו נושא חיובי במהותו. כל ההסתכלות על החיים היא באופן של שפע וברכה, של אמונה שאדון הכול מיטיב לכול. מי שלומד ומתחזק מתרגל לחשוב בשפה חיובית, להתבונן בטובותיו ובחסדיו המרובים, לראות את המעלות של הזולת ולשמח בשמחתו, להרחיב את הלב ולהביא הביתה שלוה ורוגע.

עם כל זה, הקדיש רבינו פרק שלם בשער הביטחון, בו הוא מפרט עשרות הבדלים בין מי שעוסק בסוגיית הביטחון, לבין מי שעדיין אינו עוסק בה.

בפרק החמישי לא בא רבינו לתאר סתם את אלו שחיים בלי ביטחון, אלא רצונו לומר: יש תרופה לזה! בואו ותלמדו. זה לא כל כך מסובך. איך אפשר לראות אנשים מתמודדים עם רגשות קשים, ולא לעזור להם? זאת המטרה של הצגת הצד השלילי. לא בשביל ללעוג חלילה, אלא בשביל להסב את תשומת הלב לעובדה, כי ישער הביטחון מביא בכנפיו את הבשורה, כי הביטחון בבורא יתברך הוא הפתרון גם למצבים הבאים.

ההבדל השישי הוא ומי שאינו בוטח באלוקים אין לו אוהב. פשוט ולא חלק. וכי איך ישיג אוהבים, אם הוא מלא טענות כרימון? הוא רואה את השכן מצליח - ומקנא בו. בכל עת חומד אותם ומקנא בהם, וחושב כל טובה שתגיע אליהם סרה ממנו. משום מה הוא מרגיש שהשכן הזה הצליח על חשבוננו. יש לו עבודה טובה? הוא לקח את זה ממנו, ללא כל ספק. אצל השכן יש הצלחה מסוימת? לדעתו השפע החליף מקום שלא בצדק. זה היה צריך להגיע אליו, ואילו השכן סתם נתקע באמצע וחטף ממנו. לא, זו לא בדיחה. הוא באמת חושב כך, ואפילו יכול לגשת ולהתלונן בכעס, "למה לקחת לי?" "למה אתה מתפרנס על חשבוננו?"

אנשים יכולים לנטור טינה לשדכן, רק על זה שהוא לא שידך את הבן שלהם. הם עלולים לחשוב ששידוך מסוים נלקח מהם בכוונה. אמנם כן, זה נכון וטוב לרצות שהבן ימצא את זיווגו, ומה יותר גדול מלבנות בית בישראל! אך מי שמתחזק ולומד, יודע להעסיק את מוחו וליבו במחשבות טהורות. הוא זוכר

חדש! *6176 כל השגחה פרטית במספר אחד

- 1 קו התוכן בעברית
- 2 קו התוכן באידיש ואנגלית
- 3 עלון השגחה פרטית
- 4 שותפות בזיכוי הרבים העולמי
- 5 רכישת ספרי שער הבטחון (כמויות גלבר)
- 6 הקמת שיעור אמונה באזרוכם
- 7 פרטי יצירת קשר
- 8 שותפות בזיכוי הרבים העולמי
- 9 פרטי יצירת קשר

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

מי אמר דירה ולא קיבל?

לפני ארבע שנים סיפר לי אברך מעשה נפלא. לצורך הסיפור נקרא לו יוסף, ולחברו - בנימין.

יוסף ובנימין היו בעלי דירות בבית. הרבי של שניהם מתגורר בירושלים, ולכן שניהם העדיפו להשכיר את הדירה בבית, ובכספי השכירות לשכור דירה בירושלים, וכך עשו. עם השנים גדלו המשפחות, הדירה השכורה כבר קטנה על מידותיה, וכל אחד מהם הגיע למסקנה שצריך שינוי. איך? אין להם מושג. "הכי טוב לקנות דירה בירושלים", סח יוסף לבנימין. "גם אני חושב כך", נענה בנימין, "רק שזה לא נראה מציאותי. מאיפה יש לי כסף למחירים ההזויים של הדירות כאן?"

"גם לי אין מושג", נענה יוסף, "אבל להתפלל על כך אנחנו בוודאי יכולים". שני החברים החליטו לקבל על עצמם להתפלל, כל אחד על חברו, שימצא דירה. הם בחרו את פרק ע"ז, בו מופיע הפסוק "ויהי בשלם... ומעונתו בציון", אותו יאמרו בכוונה מדי יום ביומו, כשיבקשו מהש"ת שיסדר להם דירה בירושלים. חצי שנה של אמירת התהילים עברה, ובראשו של יוסף עלה רעיון. הדירה שאותה הוא שוכר בקביעות, שייכת לאדם שגם הדירה הסמוכה שייכת לו. הוא התקשר לבעל הדירה והציע לקנות ממנו את שתי הדירות, שתצטרפנה לדירה אחת גדולה בת 105 מ"ר. בעל הדירה השתכנע והסכים למכור את שתי הדירות, רק שהמחיר היה גבוה בהתאם: שני מיליון ושש מאות אלף ש"ח.

אמר יוסף, "יש לי בית עם ילדים, ואני יכול למכור את הדירה בביתר וקצת להוסיף, אבל כזה סכום גדול... זה בלתי אפשרי".

בעל הדירה, יהודי שאינו שומר מצוות, נענה באופן לא צפוי ואמר, "כמו שאתה יודע, אני לא שומר תורה ומצוות. לצערי הרב, גם ילדי לא. מה יהיה איתי כשאגיע לעולם הבא? אילו זכויות תהייה לי? אותך אני מכיר כבר חמש עשרה שנה. התנהגות לדרשותי, ביושר כל השנים, שילמת תמיד בזמן. יש לך משפחה גדולה, ואתם תקנו את הבית שלי ותקיימו בו מצוות. זאת תהיה הזכות שלי. אני נותן לך את שתי הדירות במחיר של מיליון וארבע מאות אלף ש"ח בלבד, וסגרנו עסקה".

יוסף בישר לבנימין בשמחה גדולה שתפילתו התקבלה, והוא מצא דירה לקנייה. כיוון שכך, התעורר גם בנימין לעשות השתדלות בנידון. הוא בחן כל דירה המתאימה לדרשותיו, אבל לא סגר על אף אחת מהדירות שראה, בגלל מחירן הגבוה. פעם אחת הוא הלך לראות דירה בת ארבעה חדרים, והנה מול עיניו תלויה על הקיר בסלון תמונה של צדיק, שהוא סבא של אשתו.

הוא שאל את בעלת הבית, אישה מבוגרת: "איזה קשר היה לך לצדיק הזה, שאנחנו נכדים שלו?"

היא סיפרה שאותו צדיק היה בקשר עם משפחתה. "אחרי שבעלי נפטר לפני עשרים שנה, קיבלתי עצה ממנו, לעלות לארץ ישראל. עליתי לארץ, אבל עכשיו החלטתי לנסוע חזרה לאמריקה. זוהי זכות בשבילי, שנכדים שלו יקנו את הבית שלי. כמה אתם מוכנים לשלם?"

זאת היתה דירה יקרה מאוד, בשווי של יותר משני מיליון וחצי; אולם האישה כל כך שמחה למכור את הדירה לנכדים של אותו צדיק, שהיא הסכימה למכור את הדירה בעד מיליון ושש מאות אלף שקלים בלבד.

כך זכו שני אברכים בדירות בירושלים. לא בחיל ולא בכוח, כי אם באמירת פרק התהילים בכוונה.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה החדשה המיוחדת לסיפורים שהתפרסמו בעלון - סיפור מס' 27)

שם צריכים אותנו

מדבר אברך מקריית ספר. מדי יום אחר הצהריים אני לומד בכולל ביישוב 'נעלה', מרחק שמונה דקות נסיעה מקריית ספר. בנעלה יש קבוצה גדולה של חוזרים בתשובה, וברוך ה', אחרי התנגדויות לא פשוטות הם הצליחו להקים בית כנסת מפואר. ההסדר בינינו הוא, שאנחנו מגיעים לבית הכנסת כעשרים וחמש דקות לפני השקיעה, ומתפללים שם מנחה. לא פעם המניין עומד עלינו, ואם לא נגיע בזמן, יהיו שם אנשים שרוצים להתפלל, ולא יהיה להם מניין.

לאחרונה, מאז שפרצה המלחמה, יש התחזקות גדולה; הרבה יהודים שלא היו רגילים להתפלל, החלו למלא את בית הכנסת לעת המנחה, והנוכחות שלנו פחות קריטית. הם מצליחים להגיע למניין גם בלי אורחים.

הקבוצה שלנו מונה עשרה אברכים, שממלאים יחדיו שני רכבים. יום אחד יצאנו מקריית ספר לכיוון הכולל בנעלה, והנה אנחנו מגלים את עצמנו בפקק. לא זזים. התקשרנו לחברים שברכב שלפנינו, והם הסבירו שיש עכשיו עבודות בכביש, ולכן מאפשרים את הנסיעה בכביש לשני הכיוונים לסירוגין. כעת זמנו של הנתיב הנגדי. מה עושים? בעוד עשרים דקות שקיעה, ומי יודע כמה זמן יארך הפקק? עברו עשר דקות, נתיב הנסיעה נפתח, התקדמנו יפה, אבל כאשר רק רכב אחד עמד לפנינו, שוב סגרו את התנועה. עכשיו כבר נלחצנו כהוגן. אנחנו רק חמישה, ואיך נתפלל מנחה במניין?

ראש הכולל ניסה לבקש מהאחראי על התנועה שיאפשר לנו לנסוע, כי עלינו להספיק תפילת מנחה לפני השקיעה, אבל הוא טען שאין אפשרות לאפשר נסיעה, כי ברגעים אלה נוסעים רכבים מהנתיב הנגדי. לפתע העלה אחד מהאברכים רעיון. הוא ניגש לאחראי, וביקש שיאפשר לנו לרדת לשולי הכביש ולפנות משם ליישוב 'נעלה', הקרוב יותר.

לזאת הוא הסכים.

מה מאוד התרגשנו לגלות בפתח בית הכנסת בנילי, שבעה אנשים שרוצים להתפלל מנחה, ואין להם מניין. הם שמחו מאוד לקראתנו. אנו הצטרפנו אליהם, ותעל המנחה.

עכשיו כבר הבנו: הקב"ה סידר את הפקק כדי לשלוח אותנו למקום שבו צריכים אותו.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה החדשה המיוחדת לסיפורים שהתפרסמו בעלון - סיפור מס' 29)

המתווך

אברך מהדרום סיפר לי יופי של סיפור: הוא 'עבר דירה' בעקבות המצב, השתכן לעת עתה בדירה במרכז, ואיכשהו התחילה משפחתו בשגרת גלות. הוא חיפש מכונת כביסה, והכניס הודעה לקו הטלפון של הקהילה שלו בבני ברק: "אני מחפש מכונת כביסה, ואודה לכל מי שייסע בזה".

הסיוע לא איחר להגיע: מישהו התקשר אליו ואמר לו, "יש לי בשבילך מכונה ישנה, וגם אפשרות להוביל אותה ברכב. נסכם פרטים, ואני שולח את

סיפור של פעם בשלושים שנה

מדבר אברהם מושקוביץ מבני ברק. אני מספר לכם את הסיפור המדהים שסיפר לי ידיד, שאוסף כספים באמריקה עבור מוסדות תורה. וזה דבר הפלא שסיפר לי: נכנסתי לעשיר אחד, והוא אומר לי: "תשמע סיפור. לפני שבועיים נכנס לכאן יהודי וביקש נדבה הגונה. שאלתי אותו, 'לשם מה?' והוא סיפר לי שהוא מנהל מפעלי סנד ענקיים, שעוזרים להרבה אנשים. לפני כמה שנים הארגון נכנס לקשיים, ונפל לחובות בסכום של שבע מאות וחמישים אלף דולר. כדי לכסות את החובות, הוא נסע מפעם לפעם לאסוף כסף, והוא כבר התקדם יפה, אבל עדיין נותר חוב גדול מאוד.

תוך כדי דיבור הוא מסתכל על השעון ואומר לי, 'סלח לי, אני ממהר, עוד מעט אחזור לדבר איתך'.

התפלאתי. הוא בקושי התחיל את השיחה איתי, והוא רוצה כסף; איך זה הוא הולך באמצע השיחה?! שאלתי אותו, 'לאן אתה ממהר?' והוא ענה לי, 'לפני

מפיצים אמונה ורואים ישועות

בדירה שלי התגלתה נזילה של מים, מה שיצר רטיבות בבניין ואצל השכנים הגרים מתחתיו. בחיפוש אחר בעל מקצוע, התברר שגילוי מקור הנזילה עוד לפני התיקון, עולה הרבה כסף. בטרם עשיתי משהו בעניין הזה, החלטתי לתרום להצפת האמונה במוקד השכונתי של עלוני השגחה פרטית. באורח פלא הנזילה נפטרה מבלי שנהקתי בפעולה נוספת.

מפיצים אמונה ומחיים נפשות

רציתי להודות לכם על הקו הנפלא שלכם, ובמיוחד על שיעוריו המיוחדים של פה מפיץ מרגליות הרב אשר קובלסקי שליטיא, הנאמרים בחן, בניעויות ובמתקנות. יש לי חיזוק רב בשמיעת השיעורים, וזה משייע עליי ומחזק אותי בכל מהלך היום באמונה ובניחון.

לבקשת רבים

פתחנו שלוחה חדשה לשמיעת הסיפורים

שהתפרסמו בעלון

*6176 שלוחה 2 ואחר כך 9

שלושים שנה קיבלתי על עצמי במסגרת מבצע בחסידות שלנו, ללמוד עם יהודי ולחזק אותו. בכל יום בשעה קבועה אני לומד בטלפון עם יהודי מסוים שגר באמריקה, ועכשיו הגיעה השעה הזאת. הוא מחכה לטלפון שלי, ואני לא יכול לעכב אותו.

יהודי מאמריקה? עצרתי אותו. אמנם אני מכיר את כל היהודים באמריקה, אבל בהחלט יכול להיות שזה משהו שמעניין אותי. איך קוראים לו? הוא אמר לי את שמו של האיש.

כאן השתוממתי ונדהמתי, תגיד לי, אתה יודע עם מי אתה לומד? עם ביליונר! אני לא מאמין. הבן אדם הזה עשיר כקורח, ואתה אוסף כסף כדי לסגור חובות? הרגע אני מתקשר אליך.

התקשרתי והוא הרים לי מיד; נו בטח, הוא הרי מחכה לטלפון של ידידו מארץ ישראל... שאלתי אותו, אתה מכיר את פלוני מארץ ישראל? כן, הוא ענה, כבר שלושים שנה אני לומד איתו חברותא.

אתה יכול להסביר לי איך קורה דבר כזה? שאלתי אותו, שלושים שנה שאתה לומד איתו חברותא, והוא אוסף כסף כי יש לו חובות!

לא ידעתי, התנצל הביליונר, הוא אצליך? תשאל אותו כמה חובות יש לו. שאלתי את היהודי מארץ ישראל, והוא ענה לי שנשארו לו מאתיים אלף דולר חובות. העברתי את המידע, והביליונר אומר לי, תשמע, אם אתה משלם חצי, אני משלם את החצי השני.

שנינו הסכמנו, וסגרנו את העסקה למזל ולברכה. לקחנו את מספר הטלפון של הבנק בארץ, וקיימנו את ההסכם למעשה.

למחרת כבר נחו בחשבון של איש החסד מהארץ מאתיים אלף דולר, והוא סגר את כל החובות.

הקב"ה טובב שהם ילמדו יחד שלושים שנה, ורק כאשר הגיע הזמן לקבל את הכסף, הוא הגיע לאותו עשיר בדיוק בזמן הקבוע ללימוד המשותף... זהו סיפור של פעם בשלושים שנה.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה החדשה המיוחדת לסיפורים שהתפרסמו בעלון - סיפור מס' 31)

עצה כל כך טובה

לפני שבע שנים נסעתי למירון בל"ג בעומר. בלב כבד נסעתי, בתחושה של מועקה וכאב. ציפיתי לישועה בעניין מסוים, וקיוויתי לבקוע שערי שמים. ידעתי שרבי שמעון, שעליו אפשר לסמוך בשעת הדחק, יהיה עימי לסומכני, ובזכותו תקבל תפילתי.

הגעתי למירון, התפללתי בשפתיי בכובד ראש, עשיתי את כל הפעולות הנחוצות, אבל הלב לא נפתח. התפילה היתה יבשה, כאילו כלואה ומסוגרת. מפי יצאו מילים, אך דמעות לא הגיעו, על אף שהן ממש התבקשו לנוכח המצב. ההרגשה היתה שיזה לא זה. כעבור שלוש שעות עליתי על האוטובוס חזרה לירושלים בתחושה של החמצה. הרגשתי שתפילתי היבשה כעוּר לא התקבלה.

באוטובוס העולה לירושלים התיישב לידי יהודי ממונסי. התפתחה בינינו שיחה נעימה, והיהודי שליחצי החל שוחר עובדות מצדיקים וסיפורי השגחה פרטית. בין הדברים הוא תיאר לי השתלשלות מפתיעה.

לשכני - כך הוא סיפר - היו בבית שלושה ילדים המצפים לזיווגם. הגדול בן 26, הבא אחריו בן 25, ועוד בת בת 24. כולם טובים, כולם אהובים; בחורים מצוינים, בת שידולאה, ושידולאה אין.

באחד הימים שאלתי אותו, "האם אתה אומר תהילים לזכות הבן שלך, כדי שיתאסר?"

"אני מתפלל עליו המון", הוא אמר, "אבל לא דווקא תהילים".

"תאמר עליו תהילים", הצעתי לו, "פרק אחד בכל יום".

הוא לקח את עצמי ברצינות, והתחיל לומר בכל יום פרק תהילים אחד (!) לזכות בנו הגדול. עברו שבועיים, ואני מקבל ממנו טלפון: "הבן שלי התאסר!"

הגעתי לאירוסין וביכרתי אותו בברכת מזל טוב. הוא מצידו המטיר על ראשי ברכות מאליפות, כולו התרגשות ואושר: "אח, איזו עצה טובה נתת לי, איזו עצה! מהיום אני הולך לומר שני פרקי תהילים בכל יום, לזכות בני השני שימצא את זיווגו" אמר ועשה. עברו שבועיים והוא שוב מתקשר אליי, שש וצוהל, "בני השני בא בברית האירוסין!" שוב אנו נפגשים בלחיצת ידיים חמה. שוב הוא מברך אותי בכל הברכות הכתובות בתורה על עצתי האמונה, והוא מצהיר בזאת, "מהיום אני הולך לומר בכל יום שלושה פרקי תהילים, לזכות בתי לזיווג נכון וראוי".

עברו שבועיים, וכמעשהו בראשונה ובשנייה, כן מעשהו בשלישית: הבת התאסרה למזל טוב!!!

נפרדתי מהיהודי ממונסי לחיים ולשלום, ירדתי מהאוטובוס, ולפתע אורו עיניי. הערפל שכיסה את מוחי התבהר בבת אחת, ואמרת לי לעצמי: הרי לא ייתכן שהתפילה במירון לא פעלה. אין זאת אלא שחברי לנסיעה היה שליחו של רבי שמעון בר יוחאי, לעורר אותי לאמירת תהילים.

קיבלתי על עצמי לומר בכל יום פרק תהילים אחד לצורך ישועתי הפרטית. התחלתי ביום הראשון בפרק א', ביום השני אמרתי את פרק ב', וכן הלאה. והנה קרבה ישועתי לבוא: כעבור שלושה שבועות הסתדר העניין שכל כך הציק לי, ויצאתי מאפלה לאורה.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה החדשה המיוחדת לסיפורים שהתפרסמו בעלון - סיפור מס' 26)

המכונה עד הבית שלך".

עד שהאברך הזה חוזר לבעל

המכונה, הוא מספיק לקבל טלפון

מידי. הם מתעניינים זה בשלומי של זה,

וכך נודע לדרומי הנודד, כי הבן של ידו

עבר דירה והוא זקוק למכונת כביסה. "יש לי

בשבילך", נענה הדרומי, והעביר לו את פרטיו של מי

שביקש לתרום לו מכונת כביסה. "יש לו רכב, והוא יוכל

להביא לבן שלך את המכונה עד הבית".

הדרומי, שעכשיו אני כבר קורא לו 'המתווך', שתיווך בין

מכונת הכביסה לבנו של ידו, נהנה לספר לי זאת. "ראה

איזו השגחה פרטית, שיכולתי לעזור לחברי".

הוא שמח ומרוצה, ואני איני מבין, "ממה אתה מתרגש?

הרי זאת מכונה שהציעו לך. הרי גם אתה צריך מכונת

כביסה".

"זו דרכי", ענה לי המתווך, "כשאני רואה שמישהו צריך

משהו, דבר ראשון אני נותן לו, וה' עוזר לי".

"ואיך באמת הסתדרת לבסוף?"

"למחרת משהו הביא לי מכונה גדולה ויפה, כמעט חדשה.

ובכן, הפסדתי משהו! הכול זה אמונה. הכול השגחה

וסייעתא דשמיא".

הסיפור שלו הרשים אותי מאוד. על תזמון נפלא כזה של

השגחה, ששני אנשים יקבלו מכונת כביסה, כבר שמענו.

אבל המתווך הזה, שדואג לשני לפני שהוא עצמו מסודר -

זה כבר חידוש בשבילי...

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה החדשה המיוחדת לסיפורים שהתפרסמו בעלון - סיפור מס' 30)

חווה בבית זה

בבניין שבו אני גר עמדה לה דירה נאה וריקה. במשך שנים היא היתה מושכרת, אולם אחרי תקופת השכירות האחרונה, היא נעזבה באין שוכר. אנשים רבים לטשו עין על הדירה ורצו לקנות אותה; הם פנו לבעל הבית ובקשו לסגור עסקה, אבל בעל הבית כלל לא הסכים לרעיון. "זאת דירה להשכרה, לא למכירה", הוא הבהיר לכל שואל דורש. היו שהציעו סכומים גדולים יותר מערכה הנקוב, אך הוא בשלו. הדירה לשוכרים בלבד.

בין המתעניינים היה אברך יקר שחיפש דירה באזור. הוא מצא בה את כל המעלות שמצאו גם קודמיו, התקשר לבעל הדירה, וקיבל תשובה כמו זו שקיבלו קודמיו. אבל הוא לא התיראש. הוא אמר את כל ספר התהילים, וביקש מהקב"ה מעומק ליבו שיוכל לקנות את הדירה. לאחר מכן הוא התקשר לבעל הדירה ואמר לו: "תראה, אתה לא צעיר, ואם ניקח בחשבון כך וכך שנים של שכירות, תרוויח באופן כזה סכום מסוים. כשאני קונה ממך את הדירה עכשיו בסכום פלוני, תרוויח הרבה יותר!"

אם עד לאותה שיחה היתה דעתו של בעל הדירה נחרצת, עתה הוא הביע אי אלו בקיעים בהחלטתו. "אתה יודע מה?" הוא סיים את השיחה, "אתייעץ עם עורך הדין שלי".

לא עבר זמן רב, ובעל הדירה מתקשר לאברך ואומר לו כי הצעתו טובה, והוא מוזמן לחתום אצלו חוזה.

החוזה נערך, העסקה נחתמה, ואנשים תמהו גם שאלו: האומנם?! הדירה נמכרה?! ועוד בסכום כזה?! הם קבלו בפני המוכר וטענו שהם הציעו סכומים הרבה יותר גדולים, אבל המוכר אמר: "מילה זו מילה. סיכמתי עם הקונה, ואיני חוזר ב".

כוחה של תפילה מעומק הלב.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה החדשה המיוחדת לסיפורים שהתפרסמו בעלון - סיפור מס' 28)

קח גם אתה שותפות קבועה בהפצת "ההשגחה פרטית" לכל יהודי בכל העולם

ותזכה גם אתה לראות את ההשגחה הפרטית בכל העניינים
ההקשר עכשיו לחוקק הישועות **02-6313-742**
או בקו ההשגחה פרטית **02.30.11.300** | שלוחה 6

העברה לבנק לאומי 57390056 חשבון	משלוח בדואר ת.ד. 5475 ירושלים	בעמדת נדרים פלוס ע"ש השגחה פרטית
---	---	--

מפיצים אמונה לכל יהודי בכל העולם

זכה בשותפות קבועה "במחוקק הפצה"

שמזאל צבי בן יטל קענדל וכל משפחתו
יוסף דב בער בן מלכה וכל משפחתו,

פעסיא בת מלכה וכל משפחתה והצלחה בכל העניינים,
משה בן מלכה לזיווג הגון במהרה והצלחה בכל העניינים.

זכה בשותפות קבועה "בשכונה שלמה"

לעילוי נשמת בועז מנשה בן גיל אליהו הי"ד

יעקב בן שרה פרנסה בשפע, בריווח ובנבל ובריאות טובה
למען שמו באבהו, לעורר רחמי שמים על עמו ישראל

יגיע כפו ולא יגיע מוח

אמר רבי יוחנן, מעיד אני עלי שמים וארץ, שכל תלמיד חכם שהוא קורא ושונה לשם שמים ונהנה מיגיע כפו, עליו הכתוב אומר: יגיע כפך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא (תנודב"א פ"ח). "ונהנה מיגיע כפיו" - כמו ששמעתי בשם הקדוש מקאצק זצלה"ה, שאם האדם

הולך בדרך הישר, אין חושב ומטיר את מוחו במחשבות משא ומתן, רק עושה סיבה להחיות את נפשו, כמו שאמר הרמב"ן ז"ל כי כל ישראל הם צריכים לעסוק על המחיה, כי הרבה עשו כרבי שמעון בר יוחאי ולא עלתה בידם, ומניין אנו יודעים החילוק בין בוטח ובין אין בוטח? ואמר: כי הבוטח הוא אין משגיח בהסיבה אם בטוחה להצלחה, שעיקר בטחון הוא בה', ועושה הסיבה רק לצאת ידי שמים, שרצונו ית' שיעשה הסיבה, ולנגד ה' אין נפקא מינה בהסיבה אם טובה היא אם רעה, לכן אין מייגע את מוחו בעניין פרנסה. אבל באין בוטח בה', רק בהסיבה הוא מטיר את מחשבתו שיהיה [הסיבה] הגונה, וזהו "יגיע כפך כי תאכל". (רמזי אש על תנא דבי אליהו פרק יח)

חוסר אמונה - אי שימת לב

הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל מתאר איך אדם מעולמו נפגש עם יהודי מלוח, היא העיר שלא שלט בה מלאך המוות, והוא מספר לו כי אצלנו מתים. כמובן לא על נקל עלה בידו לבאר לו מה זה "למות", ואחרי שהסביר לו זאת, שואלו היהודי הלוח: אם כן, בוודאי אוכלים אצלכם עשב, כי אחרי שסוף-סוף מתים - מה שייך לעשות עסק מסוימה? השיב לו שאינו כן, אלא אוכלים היטב, ועושים דווקא עסק גדול מאכילה.

שאל הלוח: אבל בוודאי דרים אצלכם בבורות פשוטים, כי מה טעם לבנות ארמונות כסוף-סוף מתים? השיב לו כי אדרבה, בונים דווקא ארמונות. ושאלו הלוחי שוב: אבל מסתמא לבושים כולם בשקים אצלכם? והשיב לו כי לבושים דווקא היטב ולפי האופנה החדשה. וכן עוד שאלות כאלה תמה לו הלוחי הזה. ונהגו היהודי הלוחי הרי שאל דברים פשוטים וצודקים, ושאלותיו באמת שאלות גדולות הן, והנה אנחנו הלא

מסתכלים להיפך על היהודי הלוחי כאיש משונה, ואיך זה כן? מאין זה עלו ונתגדלו אצלנו הרים וגבעות של הנחות, כאילו איננו יודעים כלל כי כל זה נבנה מ"אשר שימת לב ייתכן כי דברים פשוטים כאלה ממש איננו מבינים ואיננו יודעים כלל.

בזה מתברר בדרך אגב מה שמורגל בפינו תמיד, שאין לבקש את האמונה במרחקים, לא על ידי אותות ומופתים חלילה! אמונה וכל הדברים הרמים ונעלים ביותר הם באמת פשוטים בתכלית, ממש כמו אחת ואחת הוא שתיים, אבל אי האמונה וכל חוסר ההבנה נובע רק מחוסר שימת לב.

(דעת תורה למרן רבי ירחם הלוי ליוואוץ זצוק"ל)

נס חנוכה בשביל

שהחשמונאים בטחו בה'

אף על גב דבגרות שבת נוסח הברכה הוא "להדליק נר של שבת", בגרות של חנוכה מברכין "להדליק נר חנוכה", ואין אומרים "שלי", כדי שייכוון המברך בראשי תיבות נח"ל, שהוא שם קדוש הרמוז בראשי תיבות "ניוצר חיסד לאלפיים", ובראשי תיבות פסוק "ניפשנו ח'כתה ליה", שגם הם ניצלו בשביל שבטחו בה' יתברך וציפו לישועתו.

(בן איש חי, הלכות חנוכה שנה ראשונה)

זהו הקדוש עם פירוש מתוק מדבש

ההשגחה העליונה אינה פוסקת אף לרגע

דָּבָר אַחַר פְּרוֹשׁ אַחַר עַל מַה שֶּׁכְּתוּב הַגָּד יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ, וְהַקָּדִים וְאִמְרַ תְּנוּ רַבְּנָן שְׁנוּ חֲכָמִים (בְּמִסְכַּת רֵאשׁ הַשְּׁנָה דָּף טו ר"ש עמוד א), בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשֵׁנֵי הָעוֹלָם נִידוּן בְּפִסְחָא עַל הַתְּבוּאָה וְכוּ', אָמַר רַבִּי אֶלְכָסְנָדְרָא, וְכִי לֹא נִידוּן הָאָדָם אֲלֵא לְפָרְקִים אֱלוֹ, וְהָאֵ כְּתִיב הִרִי כְּתוּב וְתַפְקְדוּוּ לְבָקָרִים לְרַגְעִים תַּבְּחִנְנוּ פְּרוֹשׁ שְׁמִשְׁגִּיחַ בְּאָדָם בְּכָל בְּקָרָה, וְאִתָּהּ בּוֹחֵן אֶת מַעֲשָׂיו בְּכָל רֵגַע, וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין לָךְ פֶּל רֵגַע וְרֵגַע שְׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ בְּאָדָם, בְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה, וְתַנּוּ הֵכָא וְכָאן לְמַדְנָה דְּבְאַרְבָּעָה פְּרָקִין בְּשֵׁנֵי הוּא מְשַׁמַּע שְׁרָק בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשֵׁנֵי הוּא נִידוּן.

וּמִיָּד אָמַר רַבִּי אֶלְכָסְנָדְרָא, הַדְרִי בִי אֲנִי חוֹרֵר מִקְשָׁתִּי, כִּי אֵין כָּאן קָשָׂא כָּלָל, (ה"ג הכת"י והלאה) אֲלֵא מִלָּה דְּאוֹרִיָּתָא בְּעַנְיָנָא דָּא אֲלֵא דְּבְרִי הַתּוֹרָה, דְּהֵינּוּ הַפְּסוּקָא שְׁבָאִיב הוּא בְּעַנְיָן זֶה, וְהוּא מִלָּה דְּרַבְּנָן בְּעַנְיָנָא אַחְרָא וְאוֹתוֹ הַדְּבָר שְׁאִמְרוּ חֲכָמִים בְּמִסְכַּת רֵאשׁ הַשְּׁנָה, הוּא בְּעַנְיָן אַחַר, וּמְפָרֵשׁ דְּפִסְקוּקָא אָמַר כִּי הַפְּסוּקָא זֶהָ שְׁבָאִיב, אָמַר פְּקִידָה וּבְחִינָה דְּהֵינּוּ וְתַפְקְדוּוּ תַּבְּחִנְנוּ, שֶׁהוּא עֵינָן הַשְּׁנָה, וְרַבְּנָן אָמְרִי דִּינָא וְהַחֲכָמִים אָמְרוּ שְׁבָאֲרָבָעָה פְּרָקִים הָעוֹלָם נִידוּן, וּמְשַׁמַּע שְׁהָם שְׁנֵי עַנְיָנִים, (ה"ג) דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁגַּח בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעוֹבְדָא דְּבַר נֶשׁ כִּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּמַעֲשֵׂים שֶׁל הָאָדָם, אֲבָל מִיָּד דִּינָא אֲבָל לְדוֹן אֶת הַדִּין בְּעוֹלָם, עַד אַרְבָּעָה זְמַנִּין אֲלֵין הוּא רַק בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים הָאֵל, לְמַדְנָן כָּל עֲלָמָא לְדוֹן בְּהֵם אֶת הָעוֹלָם, וְכִלְהוּ דִּינֵין אֵלּוּ וְכִלְ אֵלּוּ הַדִּינִים שְׁבָאֲרָבָעָה פְּרָקִים הַנְּזָכְרִים, בְּגִינְהוֹן דְּבִנֵי נֶשָׁא עֲבִיד קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּעֲלָמָא בְּשָׁבִיל בְּנֵי אָדָם עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין בְּעוֹלָם. (מתוך נגלות זוהר ע"פ מתוך מדבש כרך י' עמוד קעח)

יש לכם מאמר מחזק מהספרים הקדושים? שלחו אלינו. (עדיפות תינתן למאמרים הקשורים לפרשת השבוע או לענייני דינא) | במייל T023011300@gmail.com | בפקס 02-6599189

נקודה מתוך שיעורו המופלא של הרה"צ ר' בעריש שנייבאלג שליט"א

לחפש במקום הנכון

עליו להשתפר. אך במקום לעשות כן, יש אנשים שבוחרים לא להבין את הרמזים; הם מתקשים בפרנסה, ובמקום לפשפש במעשיהם ולראות מה עליהם לעשות, הם מחפשים פתרונות במקומות אחרים. דברים אלו נאמרו בשיחה בין יוסף הצדיק לאחיו השבטים הקדושים. יוסף הצדיק שואל אותם על מטרת ביאתם, והם אומרים: באנו לשבור אוכל, כלומר לחפש פרנסה; והוא עונה להם שהם באו לראות את ערות הארץ, כלומר, הוא בא לעורר אותם לכך שהם מחפשים את הפתרון במקומות אחרים ולא אצלם. האחים עדיין לא מבינים, והם ממשיכים לספר על האח הקטן, יוסף, שנעלם; כלומר, הם מחפשים את יוסף שהוא המשבר, מקור השפע. ושוב עונה להם יוסף שהם מרגלים, עד שהאחים מבינים את המסר ואומרים "אבל אשמים אנחנו". כלומר: הפתרון לבעיה שלהם הוא על ידי הפשפוש במעשיהם.

בשבועות אלו אנו קוראים על סיפורו של יוסף הצדיק; מכירתו למצרים וכניסתו לבית האסורים, עד לשחרורו והמלכתו למשנה למלך במצרים. חכמינו ז"ל אומרים מסיפור זה יסודות איתנים באמונה וביטחון. "לשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" - זה יוסף (בראשית רבה פט, א). גם אנו נצטרך בדרך זו, לקחת לנו מוסר השכל בדברים הנוגעים לנו. בפרשת מקץ מובא סיפורם של השבטים הק' בהגיעם למצרים: יוסף מאשים אותם שהם מרגלים, "לראות את ערות הארץ באתם". והדברים צריכים ביאור - מדוע הוא מאשים אותם בכך?

הרבה פעמים בן אדם מקבל רמזים מהשמים. רמזים אלו הם בדרך כלל נסתרים מאוד. מבלי שימת לב מיוחדת אפשר לפספס אותם. מטרתם של רמזים אלו היא לומר לאדם, שייטיב את מעשיו ושישתנה לטובה. בן אדם שמתקשה בעניין הפרנסה, הדבר הזה הוא מסר מהשמים, כי עליו לפשפש במעשיו ולראות במה

שיעורו הרה"צ ר' בעריש שנייבאלג שליט"א נסמרים פעם בשבועיים באידיש ופעם בשבועיים בעברית, בשלוחה 2 < 3 (לאחר בחירת השפה)

תגובות המצטרפים

לכבוד מערכת השגחה פרטית - המגזין פשוט חלום. בחיים לא היינו מאמינים שהאמונה היא דבר כל כך רחב, מגוון ומעניין. מדהים שכל בני המשפחה ממש נהנים לקרוא את התכנים, וכל אחד ברמה שלו מפיק מהם תועלת מרובה. אנחנו כבר מחכים שתוציאו ביותר תדירות.

משפחת סגל, ירושלים

גם אתם מכניסים את האור הביתה

הצטרפו היום, ותראו איך שהרוגע והשלווה מגיעים לכל בני הבית

התקשרו עכשיו 6176* שלוחה 3

או בעמדות 'נדרים פלוס' על-שם 'מגזין השגחה פרטית'

עדיין יש אפשרות לקבל את כל המגזינים שיצאו עד עתה במתנה

שאלו את המוקדן

הדפסה: פריינט-גוט

תכלית העלון הוא, לקרב את האדם לבורא עולם. חלילה שהוא יהיה זה שיפריע להתחבר ולשמוע קריאת התורה

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע

"פרשת מקץ – חנוכה"

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

פרשת מקץ – חנוכה.

הקריאה בשבת חנוכה יוצאת תמיד פרשת מקץ. אודות הקשר שיש בין השניים, מובא בספר "זמנתוק האור" להמוגיד מישרים הגאון רבי שלמה לוזנשטיין שליט"א הסבר ומהלך נפלא: דיש משהו דומה בהנהגתם של יוסף ומתתיהו ובניו החשמונאים:

יוסף כמושל מצרים הוא כולו פלאים – אדם שמעולם לא למד הלכות כלכלה והנהלת משק מדינה, ולא היה לו כל ניסיון בהנהגת עם ובממשל ושלטון, קיבל עליו עול כבד כזה וכל דבר קטן וגדול עשה לבדו. נוסף על כל זה, פעל בסביבה של חוסר אמון באנשים, ואף על פי כן גילה כשרון נפלא, יזמה ומרץ, ויכולת ביצוע, ותכנן תוכניות ענקיות שכלכלנים גדולים בימינו לא היו מתבישים בהם.

והנה, כמעט במצב דומה פעל מתתיהו בן יוחנן כהן גדול. הוא לבדו הרים את נס המרד נגד אויב עצום ומכחיל בהילו הרב, ופעל בתוך סביבה חשודה של מתיונים, העלולים לבגוד ולהכל על כל צעה, וכן בניו החשמונאים – לא למדו תכסיסי מלחמה וטקטיקה צבאית, ואף על פי כן נתגלה בהם כשרון צבאי ותכניות לחימה כאלה שמצביאים גדולים בימינו לא היו מתבישים בהן.

הא למדת, שיש בכוחו של אדם לשאת משא של עם שלם ולהנחות אותו עד הגיעו לניצחון עצום!

זקני החסידים נהגו לספר בענין זה את המעשה הבא: כאשר נבנתה מסילת הברזל הראשונה בפולין, יצאו אנשי אהת העיירות לקראת בואה של הרכבת, כדי לראות במו עיניהם את החידוש הנפלא של מרכבה הנוסעת בלי סוסים! יחד עמם יצא רבם, שהיה מפורסם בגדלותו בתורה. הרכבת התקרבה למקום בקול נשיפה ועצרה. הרבי ניגש למסילה והחל למשש את כל הקרונות בזה אחר זה, וכשהגיע לקטר וראה אותו רותה ופולט אש ותמרות עשן, עמד והתבונן בו כשהוא לוחש בינו לבין עצמו: "נו, הרי זה בא ללמד וממנו נלמדו!".

תהו אנשי העיירה למשמע הדברים, ורבם ביאר את כונתו: ביקשתי לדעת מה סוד כוחה של הרכבת, כדי ללמוד מוכך לצורך ענינים רוחניים. מששתי את כל הקרונות ונוכחתי לראות שכולם דומים קפואים וקרים כמתכת ביום קרה, ורק הקטר, שסוּחב אחריו את כל השאר, הוא היחיד שבווער באש ורותח כולו. ולמדתי, שבכוחו של יחיד שבווער בלהבות אש ורותח, לגרור אחריו המונים קפואים וקרים...

זה היה כוחם של יוסף ושל מתתיהו – שניהם היו דומים בהיותם אנשי חזון, שהותמם אמת, ידיהם אמונה ולב בוער באש דת, ומכח זה הצליחו לנהל עמים וארצות באופן הראוי ביותר, לעיתים אפילו להפך מן הנמיעות הטבעיות שהיו להם ובניגוד לכללים שקבעו חוקי ההיסטוריה בהלכות עם ומדינה.

עם כל זאת – במקום גדלותם אתה מוצא ענותנותם. גם יוסף וגם מתתיהו לא יחסו לעצמם כל יתרון, אלא תלו את כל הצלחתם ברצון הבורא ובעזרתו. יוסף אמר (ויחי ג, יט) "התחת אלקים אני", ופרש"י: איך אני יכול לבדי להרע לכם? כלומר: הוא הודיע והכריז שלבדו אינו יכול לעשות שום דבר, וכל מה שהצליח עד כה היה רק בשליחות הבורא שרצה להחיות עם רב.

ואף מתתיהו ובניו יחסו את כל הצלחתם הניסית לבורא יתברך, כשהם נותנים לנש פך השמן פרסום גדול יותר מלעצמם, מהוללי הניצחון, ובא

הדבר לרמוז שכמו שהשמן הדומם דלק ברצון ה' פי שמונה, כך אדם שמצליח נובע הדבר מהסדי ה' ונפלאותיו ולא מכוהו וגבורתו!

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול החשמונאי ובניו.

כל המתבונן ביהוסו של מתתיהו בנו של יוחנן כהן גדול, נזכר מיד בדברי הגמרא (ברכות כט ע"א) "אל תאמין בעצמך עד יום מותך" שהרי יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי.

כלומר, אביו של גיבור נש החנוכה – מתתיהו, היה יוחנן כהן גדול ששימש בכהונה גדולה שמונים שנה, ולבסוף החמיץ ונעשה צדוקי.

וכתב ה"תפארת ישראל" בפירושו על המשניות (פרה ג, ה – יכן אות מא) שלכן נקרא יוחנן כהן גדול, משום שזמן שימושו בכהונה גדולה היה גדול וארוך יותר מכל הכהנים הגדולים שבבית שני. וגם משום שתיקן כמה תקנות גדולות ונכונות בישראל, וגם זכה לשמוע בת קול יוצאת מבית קדשי הקדשים שנצחו בניו במלחמת היוונים כפי שמוכח בגמרא (סוטה לג ע"א). ואפילו הכי, אחר כל הכבוד והגדולה הזאת, לבסוף החמיץ ונעשה צדוקי וקראוהו אחר כך בשם ינאי.

והנה ידוע, שאחד הקלקולים הגדולים של הצדוקים היה בענין הקטרת הקטורת. וכך שנינו במשנה מסכת יומא (א, ה) שבערב יום הכיפורים היו זקני בית דין משביעין את הכהן גדול שלא ישנה מכל מה שאמרו לו. ופירש שם רבנו עובדיה מברטנורא ז"ע, שהיו משביעים אותו שלא יהא צדוקי. כי הצדוקים שינו כאשר דרשו את הכתוב בתורה "כי בענן אראה על הכפורת" המתאר את כניסתו של הכהן הגדול לבית קדש הקדשים ביום הכיפורים להקטרת הקטורת, שצריך הכהן להשים את הקטורת על המחתה עם הגחלים עוד לפני שנכנס. וזה לא נכון, כי הפירוש הפשוט בפסוק "כי בענן אראה על הכפורת" – שרק אחרי שנכנס לקודש הקדשים ישים את הקטורת על המחתה עם הגחלים, כפי שכתוב שם "ונתן את הקטורת על האש לפני ה'".

יוצא א"כ, שיוחנן כהן גדול שנעשה צדוקי, הוא אביו של מתתיהו החשמונאי ובניו הצדוקים, שמסרו נפשם וזכו להציל את כל היהדות לדורי דורות, ובכך זיכו את זקנם – יוחנן כהן גדול.

ובספר "בוצינא דנהורא" להרה"ק רבי ברוך ממעזיבון ז"ע הביא לכך רמז נפלא מדברי הגמרא (שבת כא ע"ב) "הניח חנוני את נרו מבחוץ – חנוני הייב. רבי יהודה אומר: בנר חנוכה פטור".

המלה "חנוני" מורכבת מאותן אותיות של השם "יוחנן". בא אפוא התנא לרמוז ש"חנוני", היינו יוחנן כהן גדול, "שהניח נרו מבחוץ" – שהפך להיות צדוקי ותיקן את עשן הקטורת בחוץ, קודם שנכנס לפני ולפנים, "חנוני הייב" יוחנן זה הייב בדינו ולא יועילו לו כל צדקותיו למלטו מיום הדין.

אך רבי יהודה הוסיף חידוש עצום. כלל מסור הוא ביד חז"ל (סנהדרין קד ע"א), ש"ברא מוכה אבא" – הבן בצדקותיו מוכה את אביו, ואם כן מתתיהו בנו של יוחנן כהן גדול, והמשת בניו החשמונאים שהכריזו מלחמה לכבוד השם יתברך, "והיו חסידיו עליון, ואלמלא הם נשתכחה תורה מישראל" (רמב"ן בראשית מט, י), והאירו לכל ישראל באור התורה שבכתב ושבעל פה – בזה תקנו את הפגם של יוחנן כהן גדול אביהם זקנם, ונפטרו מן הדין.

וזהו: "רבי יהודה אומר: בנר חנוכה" שתקנו החשמונאים, "פטור" יוחנן כהן גדול מן הדין, כי זכוהו ותקנו את פגמיו...

ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן בחייום הזה.

מה פשר הכוונה בשני המילים האחרונות: "כחיים הזה"?

אלא ביאור הענין הוא על פי מה שאומרת הגמרא (יומא סט ע"ב) ש"אנשי כנסת הגדולה" נקראו כך, משום שהחזירו עטרה ליושנה, שכן בתחילה אמר משה רבנו "האל הגדול הגבור והנורא", בא ירמיהו ואמר: נכרים מקרקרים

בהיכלו, היכן הנוראות שלוש? והפסיק לומר נורא. כא דניאל ואמר: נכרים משתעבדים בכניו והוא אינו פודה אותם, היכן הגבורות שלוש? והפסיק לומר גיבור.

עמדו אנשי כנסת הגדולה ואמרו: "הן הן גבורותינו, הן הן נוראותינו – אדרבה זו היא גבורת גבורתנו שכובש את יצרו שנותן ארך אפיים לרשעים, ואלו הן נוראותינו שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות" – עצם העובדה שעם ישראל מצליח לשרוד ככבשה בין שבעים זאבים מורפים במשך כל כך הרבה שנים זהו ביטוי לנוראותינו, ועצם העובדה שהנכרים מקרקרים בהיכלו והוא שותק להם, על אף שברגע אחד ביכולתם לכולתם – זוהי הגבורה הגדולה ביותר.

ועל כך אמר המגיד ממעזריטש ז"ע: רבוננו של עולם, "עד מתי עוד בשבי ותפארתך ביד צר?" אתה אומר שהשתיקה היא הגבורה, אך עד מתי אתה מראה לנו את הגבורה שלך "ביד צר"? מתי נזכה לראות את הביטוי לכך ביד רמה? "עוררה גבורתך וקנאתך על אויביך" – תמלטל את האויבים ובכך נראה את הגבורה בפועל!

ואמנם, כל זמן שאנחנו ממשיכים להיות ככבשה בין שבעים זאבים, והמואזין ממשיך להשמיע קולו מהר הבית – זה באמת ביטוי לנוראותינו, אך קידוש שם שמים אין כאן.

לפיכך אנו אומרים בתפילה בחנוכה: "ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן" – הרי אז בנס הנוכה כשהקב"ה עשה את התשועה ואת הפרקן, לא היה שם רק גבורה ונוראות, אלא גם קידוש שם שמים גדול בעולם, ולכך אנו מקווים מיחלים ומבקשים "ופרקן כהיום הזה!" – גם בימים אלו עשה לנו ישועה ורחמים באופן כזה של קידוש שם שמים כפי שעשית לאבותינו בימים ההם, תמלטל את הגוים והכה אותם מכה נמרצת ותקיים כבר בנו את הכתוב "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה!"

כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל!

איתא במדרש (בראשית רבה ב, ד) "הושך – זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהן, שהיתה אומרת להם, כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל".

וצריכים להבין מדוע ציוו לכתוב דברים אלו דווקא על "קרן השור"?

אלא הסביר ב"ק מרן אדמו"ר ממישקולין שליט"א בעת הדלקת הנרות (נר א' דחנוכה), הסבר נפלא, דאין חנוכה כאן כפשוטו, אלא חנוכה נסתרת יש כאן:

דהנה כתוב (תהילים פמ, מז) "אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכו". ומובא במדרש (ויקרא רבה פרשה כט, ד) "אמר רב הושעיה, וכי אין אומות העולם יודעים להריע? אלא שאין מכירין לפתות את בוראן בתרועה.

כלומר, אומות העולם אינם יודעים את המוד איך אפשר לרצות ולפתות את הקב"ה, שעל ידי התקיעה בשופר של איל המזכיר לנו "שפרו מעשיכם ועשו תשובה" וכן ע"י השופר של איל המזכיר להקב"ה את אילו שלו יצחק – הקב"ה מתרצה לנו.

והנה הגמרא (ראש השנה כו ע"א) אומרת כל השופרות כשרים, הוץ משל פרה ושל שור, מפני שהם נקראים קרן ולא נקראים שופר.

וא"כ, זאת התכוונו היונים בגזרתם "כתבו על קרן השור", כלומר, רשמו זאת בפניכם שאין לכם רשות לתקוע אלא בקרן של שור, ובכך לא תוכלו לרצות ולפתות את בוראכם, וממילא על ידי כך, לא יהא לכם חלק באלוקי ישראל, לא תוכלו חלילה לרצות את בוראכם...

דודאי ראובן ונס פך השמן

על הפסוק בשיר השירים (ז, יד) "הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך" דרשו הו"ל במדרש (ילקוט ראובני ויצא): "הדודאים נתנו ריח" – זה ראובן שהציל את יוסף, "ועל פתחינו כל מגדים" – זה נר הנוכה.

וכבר טרחה המפרשים למצוא את הקשר שבין שתי הדרשות. מה ענין ראובן לנר הנוכה? ועוד, מה שיד לכאן המשכו של הפסוק: "חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך"?

אלא ביאר זאת הרה"ק בעל ה"בני יששכר" ז"ע באופן נפלא: התורה מספרת (בראשית ל, יד-טו) "וילך ראובן בימי קציר הימים וימצא דודאים בשדה... ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך בדודאי בניי. ולכן כשנולד יששכר – ותאמר לאה נתן אלקים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי ותקרא שמו יששכר".

היה זה בימי קציר הימים, ומובא ב"אלשיך" חק' ז"ע (וראה "ערך לנר" נדה לא ע"א) שמעשה זה התרחש בליל שבועות, זמן מתן תורה, ועל כן היה זה זמן המסוגל ללידת יששכר, שבטם של לומדי התורה – "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" (דברי הימים א' יב, לג).

ומובא בפרקי דרבי אליעזר, שהאמהות הקדושות ילדו לששה חדשים ומשהו. נמצא שלידתו של יששכר היתה כהנוכה.

זהו שאומר המדרש: "הדודאים נתנו ריח" – דודאי ראובן נתנו ריחם, שגרמו ללידת יששכר, ואימתי היה הדבר? "ועל פתחינו כל מגדים" – זה נר הנוכה. ולא בכדי היתה לידת יששכר כהנוכה דווקא, כי נר הנוכה הוא נצחון התורה שרצו להשכיחה ולא יכלו לה.

ובביאור המשך הפסוק נראה, כי הנה את נר הנוכה מניחים בשמאל. ולכאורה מדוע בשמאל, והלא במקדש היתה המנורה בצד דרום, שהוא צד ימין?

אלא כבר אומרת הגמרא (שבת כב ע"א): "מוזוה בימין, נר הנוכה משמאל". כלומר, מצוות נר הנוכה היא מדרבנן ונקבעה רק מאז בית שני, ואילו מצוות מוזוה קדמה לה, שהיא מדאורייתא והמיוכים בה מאז מתן תורה בסני, וכיון שמוזוה כבר נקבעה בצד ימין על כן נקבע נר הנוכה בצד שמאל.

זהו שמוסיף הפסוק: "חדשים גם ישנים" – הואיל ויש לפנינו שתי מצוות, אחת 'חדשה' ואחת 'ישנה', ומכיון שמקומה של המצוה הישנה כבר נקבע בצד דרום, לכן 'דודי צפנתי לך' – מקומה של המצוה החדשה, נר הנוכה, נקבע בצד צפון.

אמירת המזמור "ישב בסתר" לאחר ההדלקה.

נהגו בהרבה מקהילות ישראל לומר לאחר הדלקת הנרות את מזמור צ"א שבתהילים "ישב בסתר עליון". ומקור מזמור זה שנועד לשמור מכל פגע ופחד, הוא מה שמובא בירושלמי (מסכת שבת, פרק ו', הלכה ב) "ואי זהו שיר פגועין: (תהילים ג) ה' מה רבו צרי וכל המזמור. (תהילים צא) ישב בסתר עליון".

ומכיון שצריך להיזהר שלא יתאחוזו החיצונים באור העליון שבאה מקדושת הנרות לכן נוהגים לומר זאת לאחר ההדלקה.

וכן כתב הרה"ק בעל ה"עבודת ישראל" ז"ע מובא בסידור האריז"ל בשם הרמב"ן ז"ע: "מנהג לומר ישב בסתר עליון והוא שיר של פגעים כנודע. והמון הארץ מכינים הטעם כי על ידי אמירת המזמור יסך ה' עליהם מכל פגע. אמנם העיקר לשמור האור העליון מאחיזת החיצונים".

אמר הכותב: השבתי לתת עוד טעם לאמירת מזמור זה לאחר הדלקת נרות החנוכה:

דהנה, כל המתבונן בפירוש הפשוט של המילים במזמור זה (המלצתי להסתכל בפירוש הנחמד מאד של סידור/תהילים "יסוד מלכות"), מקבל חיוק, רוגע וביטחון, בהבינו, שהאדם היושב ובוטח בהקב"ה, ומניח את עצמו תחת חסותו הבלעדית, ומגיע להכרה שרק הקב"ה הוא מבטחו ומבצרו – הוא האלוקים שאני בוטח בו. רק הוא מקבל את ההבטחות המובטאות בפרק זה: שמירה מכל דבר רע, מכל מזיק ומכל פגע. מניעת מחלות ומזיקין ומיתה, עד כדי כך שאפילו אם תדרוך ותרמוס אריה או נחש, הקב"ה יצילך ויחוק אותך. ועל כולנה, ברגע שהאדם יקרא להקב"ה ויבקש את בקשתו, הקב"ה מיד נענה אליו, "כי ידע את שמי" – כי הוא מודע לכך ויודע שפתח ההצלה והמגן היחיד שיכול לעזור לו, זה רק הקב"ה! ולכן מראה לו הקב"ה ישועות על כל צעד ושעל, אורך ימים וכבוד, שנות חיים ופרנסה ברווח.

והשבתי שאולי זה הטעם שתיקנו לומר מזמור זה, ודווקא לאחר הדלקת הנרות: כי הרי כל מה שרצו היונים הרשעים, הוא להחדיר בלב כל אחד שהלילה אין לנו חלק באלוקי ישראל. ולכן אמרו לכתוב זאת על קרן השור, שזה היה כלי העבודה באותם ימים. בואת הם רצו שכל אחד יגיע למסקנה, שהלילה הקב"ה הוא לא המגן היחיד שלנו, יש לנו צבא גדול, יש כלי מלחמה, יש לנו חוקים ותרבויות משלנו, יש לנו פתרונות להכל, מה שכל אחד צריך יעבוד וישגי ככחות עצמו.

אבל ברוך ה' אלוקי ישראל שברא את העולם, ומנהיגו בעזרת פלאות ויצירות הבריאה, שכל המתבונן בהם, מכיר מיד, שיש כח עליון שרק הוא מחיה אותנו, והוא עוזר לנו. כפי שכבר כתב בעל ה"אור החיים" חק' ז"ע על הפסוק "יידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". דאם אדם מתבונן במקצת, "יידעת היום" – על איך שהקב"ה ברא את העולם ואת צבאות השמים שמאירים לנו יום יום שעה שעה, כמו השמש שזורחת ומאירה עד אין סוף, או הירח והכוכבים, הימים והנהרות, העצים והפירות – כל זה מביא לאדם את ההכרה "כי ה' הוא האלוקים"! רק כח עליון יכול לעשות את כל הדברים האלו. ומשכך, יש כתובת אחת לאן לפנות בכל דבר שהוא, מי שעושה כאלו ניסים בכל רגע ובכל שניה במשך אלפי שנה, הוא ורק הוא, יכול לתת לאדם את מבוקשו!

ולכן אנו אומרים את מזמור הזה מידי יום אחרי הדלקת הנרות, להזכיר ולומר: "יש לנו חלק באלוקי ישראל ורק בו נבטח!"

בימים אלו אנו עומדים להדפיס שנית את ספר "פנינים" חלק (שמות) לאחר שהמהדורה הראשונה אזלה.

ניתנת אפשרות להנצחת ונתינת שם למהדורה זו, לפרטים: 054-8455798

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 778
במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון
רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל
השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2,
השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00.
השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה:
9779997777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 653 שנה י"ד העלון מוקדש לע"נ מינה בת מרדכי שמואל ז"ל כ"ח טבת תשפ"ד

מקץ - תוכן ענייני הפרשה

999 תפ"ד

- (א) יציאת יוסף מבית האסורים למלכות:
א. פרעה חולם שני חלומות (שבע פרות מלאות ורות ושבוע שיבולים מלאות ושדופות קדים) ואין פותר אותם, אלא יוסף.
ב. פתרון החלומות ע"י יוסף: שבע שנות שובע מתחילות, ואחריהן תבאנה שבע שנות רעב, כמו-כן נרמז בחלומות, שצריך איש נבון וחכם לשמור את השפע לשעת הצורך, ופרעה ממנה את יוסף לכך. ומאסרו מגיע לקיצו.
ג. יוסף מתמנה למשנה למלך, ולובש מלבושי מלכות.
ד. יוסף נשא לאשה את אסנת ונולדו לו שני בנים: מנשה ואפרים (מא, מה-גב).
(ב) יוסף משביר (מוכר) בר ולחם לכל עם הארץ:
א. בשבע שנות השבע, צובר יוסף ושומר (ע"י נס) את התבואה של כל ארץ מצרים.
ב. לאחר שעברו שבע שנות השובע, מתחילות שנות הרעב בכל הארצות, ובמצרים היה לחם (מא, גג-גז).
ג. ירדת אחי יוסף מצרימה בשליחותו של יעקב לשבר אוכל (מב).
ג) יוסף מכיר את אחיו והם לא הכירוהו:
א. יוסף טוען שהם מרגלים, דורש מאחיו להביא את בנימין כהוכחה לאמיתת דבריהם - שהם באו רק לצרכי מחיה, ולוקח את שמעון כערבון עד שיחזרו מארץ ישראל (מב, ז-כח).
ב. יוסף מצווה ממשרתו להניח באמתחות האחים אוכל כאשר יוכלו לשאת, וכן להניח שם את הכסף שהביאו כתשלום על האוכל. לאחר שיצאו האחים לדרך, הם מוצאים את הכסף ונבהלים.
ג. האחים חוזרים לכנען ומספרים ליעקב על הקורות אותם - יעקב מסרב לשלוח את בנימין - למרות הפצרות ראובן (מב, כט-לח).
ד. לאחר כשנה שהרעב כבד בארץ, מסכים יעקב לדברי יהודה שקיבל על עצמו לשמש כערב על בנימין, לשלוח אותו איתם (מג, א-ז).
ה. יוסף מקבל את אחיו בכבוד ובמשתה יין ובאמצעות גביע הכסף שלו, "מגלה" את סדר לידתם (מג, יח-לד).
ו. יוסף שוב מצווה להניח באמתחותיהם את כספם, עם התבואה, ולהטמין באמתחת בנימין את גביע הכסף 'הפלאי'.
ז. האחים יוצאים לדרך - יוסף בא בעלילה עם האחים וטוען שבנימין גנב את גביע הכסף וחייב מיתה על כך.
ח. האחים חוזרים ליוסף, לבקש שבנימין ישוב עימם.

"ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה מלך מצרים" (מא, מז)

לכאורה קשה, הלא עתה נתמנה יוסף הצדיק למלך על מצרים, ואם כן, מדוע לא הודיע לאביו שהוא במצרים? אלא שיוסף הצדיק חשש שאם יודיע לאביו שהוא במצרים, אביו יחקור וידרוש לדעת כיצד הגיע לשם, ואז יתברר לו שבניו השבטים מכרו את יוסף למצרים ותיגרם להם בושה נוראה. והרי כבר לימדנו חז"ל (ברכות מג:) שמוטב לאדם שיפול לכבשן האש ואל ילבין פני חבריו ברבים! ועל כן המתין שהקב"ה יסובב את הדבר. [ה'אור החיים']

פותחת הפרשה (מא, א): "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים וַפְרָעָה חָלֵם". אותו לילה שבו חלם פרעה חלומו, ליל ראש השנה היה, שבו נידונים כל העולם לחיים ולמוות. אז בא גם פיקדונו של יוסף לפני הקב"ה, ובאותו לילה צעק יוסף לפני הקב"ה, 'שובה ה' עד מתי, חלצה נפשי! ולא ידע כי קרבה ישועתו לבוא.

בו בלילה בא אליו המלאך גבריאל לבית האסורים ולימדו שבעים לשון, שכן עתיד הוא יוסף למלוך במצרים, השולטת על כל הארצות, לכך צריך הוא שיידע לשונם וישלוט עליהם בכוח התורה וידבר אליהם ברוח קדשו בשבעים לשון. שכן עתידה תורה שתתורגם לשבעים לשון וכל אומה מוצאת בתורה סם חיים בלשונה. והתקשה יוסף בדבר זה, והוסיף לו המלאך גבריאל את ה' בשמו וקראו 'הוסף', שבאות ה"א נברא העולם. ובכך בישרו המלאך שמחר עתיד הוא לעמוד לפני פרעה לפתור לו חלומו, וגילה לו החלום והפתרון. והנה, ובאותו העת חולם פרעה חלום שנשנה כמה פעמים ואין פותר אותו, כפי שכתוב (מא, ה-ח): "וַיִּשְׁן וַיַּחְלֵם שְׁנֵיתִי... וַיִּקֶץ פְּרָעָה וַהֲנֵה חֲלוֹם... וַיְהִי בִבְקֶר וַתִּפְעֵם רוּחוֹ".

ואז מריצים את יוסף לצאת מן הבור (בית הכלא) לקראת המפגש עם פרעה. כשנעמד יוסף מול פרעה, אמר לו פרעה: "וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֵל יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלַמְתִּי וּפְתֹר אֵין אֶתּוֹ וְאֲנִי שְׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפִתֹר אֶתּוֹ. וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת פְּרָעָה לֵאמֹר בְּלִעְדֵי אֱלֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרָעָה" (מא, טו-טז). הקשה רבנו ה'בן איש חי' זצוק"ל: מדוע גם פרעה וגם יוסף מציינים בדבריהם זה לזה ואומרים את המילה "לאמר"? והרי לכאורה המילה הזו מיותרת, והדברים מובנים גם בלעדיה! אלא השיב הרב: בזמנם היו מצויים אנשים רמאים ושקרנים שהיו מתחזים לפותרי חלומות מדופלמים, ואותם אנשים היו מפרסמים את עצמם ברחובות ובשווקים והיו צועקים בקולי קולות: 'אני פותר חלומות! אצלי תקבלו פתרון אמיתי לחלומותיכם!'

פרעה פנה ליוסף ואמר לו: "וְאֲנִי שְׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפִתֹר אֶתּוֹ"! כלומר: אתה מכריז ואומר על עצמך שאתה פותר חלומות מדופלם, ואתה מפרסם זאת באוזני כול. על זה השיב לו יוסף הצדיק ואמר: "לֵאמֹר בְּלִעְדֵי אֱלֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרָעָה" - כלומר: אדרבה, בדיוק ההיפך מדברך, אני דווקא מכריז ואומר לכל הפונים אליי שאני מצד עצמי איני יודע לפתור חלומות, וכל ההצלחה שלי בתחום זה אינה בזכותי, אלא זו סייעתא דשמיא מאת הקב"ה, ובלעדי אינני שווה כלום, ואף לך פרעה אני אומר שרק אם ירצה אלוקים אוכל לעזור לך, ורק הוא יענה וישים בפי את שלומך!

והלך עצום ונפלא! כל הצלחה שאדם רואה - תמיד יזקוף זאת לקב"ה, ואל ינסה לקחת את הכבוד והגדולה לעצמו! וזהו גם נס נצחון החשמונאים על יון - האימפריה ששלטה על כל העולם בזמנו, הקב"ה נתן רבים ביד מעטים, גבורים ביד חלשים - הקב"ה עשה רצף של נסים, עד למפלת יון, וחזרה העבודה בבית המקדש. וזהו שאמר הנביא (זכריה ד, ו): "וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלֵי לֵאמֹר זֶה דְבַר ה' אֵל זְרַבְבֶּל לֵאמֹר לֹא בְחַיל וְלֹא בְכַח כִּי אִם בְּרוּחִי אֲמַר ה' צְבֹאוֹת."

שבת שלום וחנוכה שמח

הנרות הללו קודש הם

מובא במסכת סופרים (כ): 'אסור להדליק בנר ישן, ופירש ה'בני יששכר' (כסלו טבת מאמר ד' אות ט'): ר"ל שלא ידליק את הנר רק על מאי דהוה - מעשה שהיה, 'אלא צריך להדליק מחדש כי האור מתגלה גם עתה במצות ההדלקה, ודי בזה'. אמרו חז"ל (חגיגה י"ב). על האור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית 'כיוון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים, עמד וגנזו מהן, ולמי גנזו לצדיקים לעתיד לבוא, והגידו צדיקי הדורות, ש'אור גנוז' זה חוזר להתנוצץ בימי החנוכה (רוקח הל' חנוכה רכ"ה). וכך כתב ה'בני יששכר' (כסלו טבת, מאמר ב' אות כ"א) 'הנה העדותי לך שלשה עדים נאמנים, אשר הארת אור חנוכה הוא מבחינת אור הגנוז, הלא המה דברי הרב עיר וקדיש בעל ה'רוקח' אשר דבריו מקובלים מאליהו הנביא זכור לטוב, וכן מדברי המהר"ל מפראג, ידוע שדבריו נאמרו ברוח הקודש והיה משתמש ב'ספר יצירה', והרב הקדוש אשר היה סמוך לדורותינו מפורסם ברוח קדשו הרב מוה"ר רבי פנחס זצוק"ל מקוריץ. ע"כ לא נכתב בפירוש בתורה (שנגנו בה האור) יו"ט של חנוכה כי אם ברמיזה וגניזה, וכן בזה"ק לא תמצא מענייני נר חנוכה (זולת פעם אחד (ח"א רל"ח): מוזכר שם נר חנוכה דרך העברה בעלמא, וכן בתיקו"ז כ"ט), ובעבור אלו הדורות שהן סמוכין לגאולה, התחילו חכמי הדור לדבר מענייני המצוה הזאת מה שלא שיערו הראשונים, והוא סוד כמוס'. נמצא שכל יהודי באשר הוא - אף בדור האחרון, בגשתו להדליק את הנר, ידע שלא רק את האור העולה מנרותיו הוא מדליק, אלא הוא מדליק בזה אף את האור הגנוז מששת ימי בראשית. עוד מצינו על גודל הארת קדושת הנרות בדברי הרמב"ן (ריש פרשת בהעלותך) 'ומצאתיה במגילת סתרים לרבינו נסים, שאמר, ראיתי במדרש (בהעלותך ה) כיוון שהקריבו י"ב שבטים ולא הקריב שבט לוי, חלשה דעתו של אהרן שלא היה לו חלק עמהם, אמר לו הקב"ה למשה דַבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶמְרָתָּ אֵלָיו, יש חנוכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות, ואני עושה בה לישראל ע"י בניך נסים, תשועה וחנוכה שקרויה על שמם, והיא חנוכת בני חשמונאי, ולפיכך הסמיך פרשה זו לפרשת חנוכת המזבח. עוד כתב שם הרמב"ן: איתא במדרש (תנחומא בהעלותך) אמר לו הקב"ה למשה, לך אמור לאהרן, אל תתירא, לגדולה מזו אתה מוכן, שהקרבת יתבטלו אחר חורבן הבית, אבל שלך - הדלקת הנר, לעולם 'אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאָרוּ'. ולכאורה קשה, הרי בעת שהקרבת יתבטלו אף הנרות יתבטלו, אלא יש לומר, 'שלך לעד קיימת' הולך על הדלקת נר חנוכה שהיא נוהגת אף לאחר החורבן, נמצא שפיוסו של אהרן היה ע"י 'הדלקת הנר' בבית המקדש, ובאותה מידה ע"י הדלקת נר חנוכה. ומזה אתה לומד באיזו הדרת קודש צריך לעמוד מול פני המנורה, וכמו שמפרש ה'שמח ישראל' (בהעלותך ד) שמדברי הרמב"ן למדנו, כי בעת הדלקת נר חנוכה עומד כל יהודי על מקומו של הכהן הגדול בבית המקדש, וכל יהודי פשוט, בגשתו אל הקודש להדליק נר חנוכה, הוא עצמו נעשה ככהן גדול, וביתו נהפך כבית המקדש, ויתבונן בגשתו להעלות את האש שאינו מדליק כאן נרות שמן או שעווה בעלמא, אלא הוא מעלה את האור שמששת ימי בראשית, ויגש אל העבודה באימה וביראה מתוך שמחה של מצווה, על שאיש פשוט כמותו זוכה לחולל עתה 'מהפיכות' גדולת בעולמות העליונים.

רבי שלום מבעלזא זי"ע היה מפרש: 'והדליקו נרות בחצרות קדשך', מקשים העולם, הרי הדליקו הנרות בהיכל הקודש ולא בחצר, אלא הולך על הנרות שמדליק כל אחד בחצר ביתו בשמונת ימי חנוכה (שהוא במקום מנורת המקדש כמבואר ברמב"ן), וקדושת הנרות הופכת את רשותו לחצרות קדשך. המשכיל בעת ההיא, יראה שיהא רישומו ניכר ותיספג הקדושה בכתלי הבית, שבכל ימי השנה תהיה קדושת העזרה. [באר הפרשה וישב - חנוכה]

"אָנָּה ה' פִּי אֲנִי עֲבָדְךָ... פִּתְחָתָ לְמוֹסְרֵי"
(תהלים קט"ז, ט"ז) - סיפור

חנוכה תש"ד. מחנה 'ברגן בלזן'. שמועות עוברות מפה לאוזן: הלילה, בעת חילופי משמרות של אותם ארורים, הרבי מבלוז'וב - הרב שפירא - ידליק נרות חנוכה. הרבי עבד במפעל מגפיים, והצליח להעלים משם קצת משחת נעליים וכמה שרוכים. חנוכה מכמה פקקים, שמן - ממשחת נעלים, ופתילות - משרוכים. אפשר לצאת ידי חובה. לא יאמן כי יסופר. נותר לקוות שהנאצים לא יראו את 300 היהודים שהגיעו להדלקה. אם, חלילה, יראו - מוות במקום! הרבי התחיל לומר בדחילו ורחימו את הברכות. ברכה ראשונה: "להדליק נר של חנוכה". ברכה שניה: "שעשה נסים לאבותינו". לפני הברכה השלישית השתהה מעט, הסתובב ימינה, הסתובב שמאלה, הסתובב אחורה, נראה כאלו הוא מחפש מישהו, ואז ברך: "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", ומיהר להדליק. הזמן מתקתק. לפתע התפרץ לחדר אדם ענק, מפחיד, שסיפר על עצמו שהגיע מורשא והיה שם ראש ה'בונד' - דחף את כל השלדים שעמדו שם, וביקש להגיע אל הרב. "שפירא"! קרא בחוצפה. "יש לי שאלה: זה שאתה מדליק נרות - אני יודע, אני מכיר אותך לא מהיום. אינך מוותר על כלום, גם לא במחנה העבודה הזה. זה אתה! והנה, זה שאתה מברך 'שעשה נסים' - מובן לי. אתה מקווה שאלוקיך יעשה לך נסים בזמן הזה כמו שעשה לאבותיך. בהחלט מובן. אבל מה אתה מברך 'שהחיינו'? אתה נורמלי? תראה מה הולך פה! אנשים מתים כזבובים, ואתה מברך 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'?! - "בוודאי שמת לב", השיב לו הרב שפירא, "שהשתהיתי בין ברכה שניה לשלישית. השאלה שלך הייתה קשה גם לי. הסתובבתי, כי ידעתי שהרבי מקלויזנבורג נמצא בין האנשים, וחיפשתי אותו כדי לשאול אותו שאלה זו. אלא שלא מצאתי אותו. הזמן מתקתק, פיקוח נפש, עוד רגע והנאצים עולים עלינו. עלי לקבל החלטה האם לברך 'שהחיינו' או לא? והחלטתי: לברך! יש כאן 300 אנשים שהנאצים גזלו מהם באכזריות את אביהם ואמם, ניתקו מידיהם את ילדיהם ושחטו אותם לעיניהם, אין להם לחם לאכול ובגד ללבוש, לא יודעים מה ילד יום, ומי יובל בעוד זמן קצר כצאן לטבח לתאי הגזים. למרות הכל, יש להם אהבת ה' יתברך! הם מוכנים להסתכן ולהדליק נרות חנוכה כי הם אוהבים את ה' ובוטחים בו! למרות הניסיונות והקשיים הם מתחזקים באמונה, בביטחון ובאהבת ה'. על כן ברכתי 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', לראות בעיניים דבר מפליא שכזה". אם לא באנו עד הלום אלא לשמוע סיפור זה - דיינו. אפשר להשתמש בפקקים לחנוכה, ובמשחת נעלים ושרוכים לשמן ופתילות, ולהעפיל מעלה מעלה בהדלקה שהתקיימה בה מטרה נשגבה של הדלקת נרות.

[דורש טוב]

שעשה ניסים לאבותינו - סיפור

בקצה העיירה עמד בית נאה, מבהיק בלובנו - ביתו של ר' שלמה הנגיד, איש שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו. גם התושבים הגויים שהיו עוברים בסמוך לבית, היו שולחים מבטים מתקנאים על הסורגים המחוטבים, על הגינה הקסומה ועל אותו אי של שלווה ועושר בו חי לו היהודי את חייו. הגויים המקומיים מעולם לא חיבבו אותו במיוחד, אך ידעו היטב כי אם ביום בהיר יזדקקו לעזרה כלשהי - דלתו תהיה פתוחה גם לפניהם, ולפיכך הצטודדו להם ביראת כבוד והלכו משם מבלי לומר אף מילה בגנותו. שונה מכולם היה הכומר. גאוותו הסרוחה לא התירה לו להתייחד עם יהודי, והוא התקשה להסתירה. שנאה עיוורת כלפי היהודים קיננה בו עוד מימי ילדותו, אז גילה את סוד יהדותו של אביו, אשר נשא לאשה את אמו הנכריה... אך יותר מכל שנא את הנגיד, בשל אותם שבע מאות שקלי כסף אשר לווה ממנו שנים ארוכות קודם לכן. לו רק יכול היה, היה מוחה את אותו יום ביש מזל מזיכרונו כליל, אך מה לעשות ושטר החוב שעליו מתנוססת חתימת ידו מצוי במגירת שולחנו של העשיר היהודי?! באותם ימים קשים, נקלע הוא, הכומר, לתסבוכת כלכלית אשר אילצה אותו לבקש הלוואה. קולו היה מתרפס וכנוע, ור' שלמה לא מצא כל סיבה לסרב. בטוב לבו פתח את מגירת שולחנו ונתן לו הסכום כולו. 'ואינך חושש שאולי לא אחזיר לך?' נפלטה השאלה מפי הכומר מבלי משים. היהודי חיך לרגע מתחת לשפמו, והשיב: 'אה, איני דואג. שבע הוא מספר יהודי, ולכן ישבו אלי השבע'. לרגע דימה הכומר לראות בחיך את צחוקו של השטן בכבודו ובעצמו, וזעמו הלך וגבר מרגע לרגע. פעמים רבות ניסה למצוא תכנית כיצד להגות את היהודי מהמסילה, אך מעולם לא הצליח למצוא רעיון מוצלח דיו. ההערצה כלפי היהודי חצתה גבולות, וברור כי איש לא ייתן יד להפלתו. ואז הגיעו לאזניו שמועות שהציתו את דמיונו. הימים - ימי המגפה השחורה, אלפי יהודים נהרגו בפרעות אשר פרעו בהם הגויים, בתואנה כי הם אלו שהפיצו אותה. למגינת ליבו של הכומר, לעיירתו הקטנה והנידחת לא הגיעו העלילות והבדותה אודות היהודים המרעילים את בארות המים. הגויים הנבערים שסביבו לא מצאו כל עניין במתרחש במחוזות הרחוקים, אך אם העלילות לא באות בכוחות עצמן, מי אמר שאי אפשר להביא אותן פנימה, אל תוך העיירה עצמה באופן מכוון?! עד מהרה נרקמה לה תכנית ברורה במוחו של הכומר: הוא עצמו יחדור לביתו של ר' שלמה הנגיד, היהודי שנוא נפשו, וינקום את נקמתו המתוקה. במו ידיו ישמיד את הקהילה! יניח הוא בבית היהודי צנצנת רעל, ומיד לאחר מכן יוביל את אנשי המשטרה אל המקום, ויספר כי בצנצנת זו הרעילו היהודים, ובראשם ר' שלמה, את בארות הסביבה. או אז יתנפל ההמון המשולהב על היהודים ויכלה בהם את זעמו... בעיני רוחו ראה הכומר את נהרות הדם הנשפכים, והמחזה הלהיב את דמיונו יותר ויותר. חיך שטני עלה על פניו: ר' שלמה יעלם מעל פני האדמה ביחד עם אותם שבע מאות שקלי כסף מטרידים, והכל יבוא על מקומו בשלום! אה, שלמה, המספר היהודי שלך לא יצילך! השגת צנצנת הרעל הייתה המשימה הראשונה, והכומר ביצע אותה במהירות האפשרית. כאשר היתה הצנצנת ברשותו, קרא הכומר למשרתו. הוא לא בטח בו ביותר, אך הוא היה האדם היחיד

שניתן היה לבקש ממנו לחדור בלילה הבא אל חצרו של העשיר, ולעקוב מקרוב אחר הפעילות בבית. 'כשתראה שבני הבית ישנים או יוצאים מביתם, תאות לי מתוך סבך השיחים' הורה למשרתו. 'ואז?...? התעגלו עיניו של המשרת. הוא היה בטוח כי יש עוד מידע אותו מסתיר ממנו הכומר במכוון. אך הכומר היה החלטי ותקיף בדעתו, הוא לא יעמיד בסכנה את תכניתו בשל משרת סקרן ולא חכם במיוחד! 'שום דבר מיוחד. אתה מאותת - ואני אחראי על כל השאר'. 'באיזה אמצעי עליי להשתמש כדי לאותת? הקשה המשרת. 'אהמ...', היסס הכומר לרגע, עד עתה לא חשב על כך. פתאום הבריק הברק במוחו, והחיך שעל פניו התרחב: 'תאות לי שבעה הבהובי אורות בנר שאתן בידך'. 'שבע' חזר המשרת. 'כן, בדיוק, ממש כך, שבע'. המספר היהודי של שלמה עתיד לחזור אליו כבומרנג! חשב הכומר. משום מה, הפעם היה בטוח בניצחונו.

באותו יום אחר ר' שלמה לשוב הביתה. רוחו היתה קצרה עליו כשהדף את שער החצר ונבלע בתוך הבית פנימה. נר שישי של חנוכה היום - ועדיין לא הדליק את הנרות! הוא כלל לא היה פנוי לחוש בזוג העיניים העוקבות אחריו מתוך סבך השיחים, ובוודאי שלא שיער כי במרחק כה קטן ממנו מוחזקת לה צנצנת רעל העלולה להמיט עליו ועל כל בני הקהילה אסון נורא... הנגיד ניגש אל החנוכיה, שכבר ציפתה לו על אדן החלון, ברך והחל להדליק את הנרות - ששה נרות של היום ועוד שמש, סך הכל שבעה נרות. כשראה הכומר את הנר הראשון, פרפר ליבו. הנה מגיע הרגע הגדול! הוא ספר במתינות את הבזקי ההבהובים - שנים, שלושה, ארבעה, חמשה, ששה, שבעה ו... די! יפה. השטח פנוי.

ר' שלמה עדיין עמד שם, כשמילות 'מעוז צור' על שפתותיו, כשמבעד לחלון הבחין בזוג רגליים נעולות בנעלי בית קלות ובלתי מרעישות. הוא החניק את הזעקה שעמדה לפרוץ מפיו, ועקב אחרי הגוף שהגיע בעקבותיהן, ולבסוף התגלה גם הראש, וחשף את המבקר האלמוני - לא אחר מאשר כומר העיירה! 'שלום עליכם!' קרא הגביר בקור רוח, כאלו ישוב היה כעת באמצעה של פגישת עסקים שגרתית. הכומר מצמץ בעיניו. לכזו קבלת פנים לא פילל! הבעת תדהמה מהולה בחלחלה עלתה על פניו. ידיו רעדו עודן אוחזות בחוזקה בצנצנת. 'ביקור היסטורי שכזה חבל שלא תואם מראש', המשיך ר' שלמה להצליף בחרב לשונו, 'הייתי יכול להקל על כבודו מעט. כבודו כבר מבוגר מכדי לטפס על גדרות ולהתמודד עם מה שכרוך בכך, הלא כן?! אי אלו הברות בלתי ברורות בקעו מפיו הפעור של הכומר. 'והצנצנת?...? מה היה כבודו עושה לו היתה נשברת, חלילה, בידי? רעל כזה - גם שאיפתו מסוכנת היא, וזה חוץ ממה שהוא צורב את הידיים ועלול להשאיר כוויות לא פשוטות...? שבועות ספורים לאחר מכן המה בית המשפט המלא מפה לפה. על ספסל הנאשמים ישב הכומר. ראשו שמוט, פניו חיוורות ועיניו כבויות ושקועות בחוריהן. הוא האזין לכתב האישום ולדברי השופט המתריע מפני עלילות שפלות שכאלו, וראה את מבטי ההסכמה והבוז הנשקף מעיניהם של קהל מעריציו לשעבר. לבסוף, כשנשאל אם יש לו לומר דבר מה להגנתו, הרים את עינו ומלמל כאל עצמו: 'שבע הוא מספר יהודי...? הכול הביטו בו כעל תימהוני, חשבו שהפחד הטריף דעתו. רק ר' שלמה, חיך אל תוך שפמו, תוך ששפתיו רוחשות שירת הודיה לבורא אשר לא הסיר חסדו ממנו.

[סיפורי החג]

יעבור עלינו מה שיעבור, אולם הנפש הטהורה שנתן בנו הקב"ה - תיוותר לנצח בידי ריבונו של עולם, ואיש לא יוכל לשלוט בה! [ומתוק האור - חנוכה]

נר שמיני נקרא וזאת חנוכה

ביום השמיני - בו קוראים בתורה בסוף פרשת הנשיאים (הנקראת לאורך ימי החנוכה) את הפסוק: "זאת חַנּוּכַת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמְּשֻׁחַ אֹתוֹ" (במדבר ז, פ"ד). כל שבעת ימי המילואים היה משה רבינו מושח את המשכן ומפרקו, ובאותו יום משחו ולא פירקו (ספרי, נשא).

וכתב בספר "משנה שכיח" שב"זאת חנוכה" אנו כוללים את כל ההשגות של חנוכה! ועוד בטעם שנקרא "זאת חנוכה": להורות שאנו עומדים למעלה מן הטבע, כי שבעת כוכבי הלכת הם הטבע, והמידה השמינית היא למעלה מהטבע, ועל כן הדליקו בחנוכה שמונה ימים, אפילו שהנס היה רק שבעה. נמצא שעיקר החנוכה הוא ביום השמיני, על כן נקרא "זאת חנוכה" - להורות שיום זה הוא העיקר, שגגהים בו גבוה מעל גבוה, לעמוד מעל הטבע! [הרב בן ציון מוצפי שליט"א]

*** יש נוהגים ביום זה להרבות קצת בסעודה ובשירות ותשבחות, ומקורו על פי דברי המדרש (שיר השירים א, ט) "שעושין סעודה לגומרה של תורה" (עיין רמ"א סי' תרס"ט ומשנה ברורה סק"ו), והוא הדין לגומרה של מצוה.**

*** מסגולות היום:** כתב בעל ה'בני יששכר' (כסלו מאמר ב') "בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקריות, כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר העניין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל "זאת חנוכה". כמו כן יום זה הוא עת רצון לקבלת תפילותינו לפרנסה בכבוד. והרבי מרז"ן זצ"ל אמר: מה שצדיקים יכולים לפעול בראש השנה ויום הכיפורים, יכול כל יהודי לפעול בזאת חנוכה' (נר ישראל).

שריפת הפתילות - מנהג נוסף ומיוחד לזאת חנוכה, והוא שריפת הפתילות והשמן שנותרו מנרות החנוכה.

חרות הנפש - אנה ה' מלטה נפשי - סיפור

יש והגוף אסור (אזוק) הוא בכבלים מענים ומייסרים, אך נפשו של האדם - לעולם בת חורין היא! אין איש בעולם המסוגל לאזוק אותה באזיקים, ולעצור בעדה.

בהקשר לכך סיפר רבי ישראל מאיר לאו שליט"א עדות מרגשת המופיעה בהגדת "יחל ישראל": בשנת תשמ"ט, בתחילת התמוטטות מסך הברזל, הוזמנתי עם עוד ששה רבנים מישראל, אירופה וארה"ב לפגישה עם ראשי השלטון בקרמלין ועם קהילות יהודיות במוסקבה ולנינגרד - סן פטרבורג של ימינו. הגענו ב"אחד במאי" - חג' שהוא סמל הקומוניזם. הערים קבלו את פנינו עטויות באדום, כשדגלים אדומים מתנוססים על כל הבתים. החלנו לתור אחר אחינו היהודים. כך הגענו בראש חודש אייר לשכונת עוני במוסקבה בשם מרינה-רשצ'ה. בשכונה זו גילינו בית כנסת עשוי עץ עתיק יומין. בתרע"ח, שנת המהפכה, התקבל אישור מיוחד מלנין להקים אותו עבור חברת הפועלים היהודים העניים, ומאז לא פגעו בו לרעה.

מחצית ממתפללי בית הכנסת היו ישישים באים בימים מחסידי חב"ד, והמחצית השניה הייתה מפתיעה - קבוצת צעירים בעלי תשובה מזוקנים ומעוטרים בציציות.

תופעה, שלאחר למעלה מ-70 שנות חינוך אתאיסטי כפרני - הייתה בעיני נס של ממש. מתפללי בית הכנסת כיבדו אותי לעבור לפני התיבה לתפילת הלל של ראש חודש, והופתעתי לגלות על עמוד החזן חריטה של ד' מלים מתוך ההלל: "אנה ה' מלטה נפשי", תחת הפסוקים שבדרך כלל מופיעים על העמוד של החזן: "דע לפני מי אתה עומד", או "שְׁוִיֵּיתִי ה' לְנִגְדֵי תְמִיד". בקור העז ששרר בחוץ - חיממו המלים הללו את לבי, אך עדיין ביקשתי לדעת: מה זה ועל מה זה? שאלתי על כך את אחד מזקני המתפללים, והוא השיב לי: "הייתי כאן כאשר הוקם בית הכנסת ברשותו ה'אדיבה' של לנין. כבר בתחילת הדרך ידענו כי אנו עומדים כעת בראשית תקופה לא פשוטה, ובקשנו לבטא, שעל אף שהם שולטים בגופנו - אין הם מסגלים לשלוט בנשמותינו, אשר שייכות אך ורק לריבונו של עולם! לפיכך בחרנו לחרוט פסוק זה, המזכיר לנו כי גם כאשר 'צָרָה וַיְגוֹן אֶמְצָא, וּבִשָּׁם ה' אֶקְרָא - אָנָּה ה' מִלְטָה נַפְשִׁי"! חודשים ספורים לאחר אותו ביקור, עלה בית הכנסת באש, למעט ספרי התורה שהיו בו.

אגודת הסופרים הסובייטית האנטישמית, ה"פמיאט", נטלה על עצמה בקול תרועה את האחריות למעשה הנבזה.

שנים חלפו. הייתי כבר רב ראשי לישראל, כשהוזמנתי למוסקבה לחנוך מקווה טהרה ולהניח אבן פינה לבית הכנסת מרינה-רושצ'ה. גל של זיכרונות הציף אותי, ושמחתי לשמוע כי העיירה הדלה תזכה הפעם לבניין של ממש במקום הצריך העתיק. מעמד הנחת אבן הפינה היה מעמד נכבד שריכזו יהודים ממדינות רבות בעולם, ובין השאר נכחו בו גם ראש העיר מוסקבה ושגריר ארה"ב ברוסיה.

התבקשתי לעמוד ולשאת דברים. רגע אחד לפני שנטלתי לידי את המיקרופון, נגשו אלי שלושה חסידי חב"ד, והציגו לפני שריד מבית הכנסת הקודם, אשר אף הוא, בנוסף לספרי התורה, לא נשרף. 'אוד מַצַּל מֵאֵשׁ' הם כינו את החפץ שהניחו בידי. הספקתי להציץ בו, ורטט של רעד חלף בי: ארבע מלים הזדקרו מולי: "אנה ה' מלטה נפשי".

'זהו קטע מדוכן החזן שעמד כאן' - הסבירו לי, כאלו הייתי זקוק להסברים - 'חוץ מספרי התורה והכותרת הזו של העמוד, כל בית הכנסת עלה באש'.

הדמעות חנקו את גרוני כשניסיתי לשאת את הנאום. עדיין שמורה עמי תמונה, שבה אנו עומדים ומחזיקים את האוד המוצל מאש.

זיכרון זה מלווה אותי עד היום הזה, לא עבר עלי יום של אמירת הלל בראש חודש, בחנוכה או בשלושת הרגלים, שבו לא עומד לנגד עיני אותו בית הכנסת עתיק, בית כנסת של מסירות נפש, שארבעת המלים הללו מייצגות את מסירותם של זקני הדור ההוא במוסקבה, שמצאו לנכון להדגיש:

בברכת התורה

רוח ברינה

"לְאֲדָם מַעֲרַכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורגי' בן שמחה חיים קיומסר בן חורשיד: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיאל: דויד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוח בת שמשון הגר בת אהרן והרטה: כחון בת חביבה: אהובה (דייזל) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן

להצלחת: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה בנימין בן צילה.

זיווג הגון: ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זרבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר זרבה בת אטו: נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה

לרפואת:

הרב מאיר טייטל בן כמסאנה שליט"א יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן הר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קין בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושחנה בנות תורן יפה: מרים בת ימנה

לזרע של קיימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה הדס הודיה בת פאולה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: עדי בת מוזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.47209

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

במדדש (ב"ר פט, א) פתח לן פרשתא בהאי לישנא: 'ויהי מקץ - קץ שם לחשך (איוב כת ג) זמן נתן לעולם כמה שנים יעשה באפילה כל, זמן נתן ליוסף כמה שנים יעשה באפילה בבית האסורים' ע"כ. ונתקשו המפרשים מאי קאחי לאשמועינן שנתן 'קץ לחושך' וזמן ליוסף כמה יעשה באפילה הרי מפורש הוא בכתוב 'ויהי מקץ שנתים ימים וגו', שבהגיע הקץ נעקר החושך ובעל אופל וצלמות וממילא יצא יוסף מאפילה לאורה.

ברם תירצו, במאמר נעים ומירות ישראל בפומון 'מזמור לתודה' (תהלים ק"ב): 'עבדו את ה' בשמחה! - שם הו"ה מורה תמיד על ההסד והרחמים ומלמדנו דוד המלך ע"ה: 'עבדו את הו"ה' - כיצד עבד איניש לעשות ולהפך הכל לרחמים ולרצון - בשמחה! בכוחה האדיר של השמחה יהפוך כל עצב צרה ומצוקה וכל דאגה ותוגה, לחסד ולרחמים.

השמחה אינה רק 'סגולה מובטחת לישועה, כד"א (ישעיה נה יב) 'כי בשמחה תצאו', על ידי השמחה 'תצאו' מכל הצרות שבעולם. - אלא היא גם עצב ששטה וישרה המתקבלת על הדעת ומתיישבת על הלב שכן משמחת האדם את ניצוץ השמחה בלב ממילא נפרץ מנעול החירות הפנימית שבנפש, והחילץ מן המיצר. השמחה היא 'מפתח פלאים לפתיחת כל השערים הן למעלה בגרמי שמים להריק ולהשפיע כל טוב, כאשר משמח הוא את השכינה ה' בשמחתו. והן להתאג בשערי לב ומות להמציא לעצמו עצב טובה בכל קושי שבעולם בשכל וברגש. [כאשר שגור בפי העולם: להפוך כל 'בעיה לחייה' כל שאנו נעים למציאת פתרון, הרי נבעיות לא הנסרות הן רק מתחלפות... - ובעיה נטרוריקן בורא לעולם 'פתורו הכל!]. ובתקוות השמחה בהש"ת יאזור כוח וגבורה בנפשו, להוציא ולהלץ את עצמו מצרה לרווחה ומאפילה לאורה.

היינו שרומז הכתוב בידיו: 'ויהי - מקץ', אין 'ויהי' אלא לשון צער (מגילה י"ג) 'מקץ לשון סוף וקץ. ללמד שעשה יוסף 'קץ' וסוף לכל הצער והעצב וגורש מנפשו כל קינה ונהי הנרמזים בלשון 'ויהי' [וי' יח]. ובכך זכה בכוח של שמחה לצאת מן המיצר. ובהמשך אף הבריק את אחיו בשמחת ליבו ונפשו, כנרמז בקרא (מג לז) 'וַיִּשְׂאוּ וַיִּשְׂכְּרוּ עִמּוֹ, בַּיְשִׁיבָתָם יַחֲדוּ בַסְעוּדָתָא דַּשְׁבָּתָא קַדִּישָׁא כַּאֲמֹר בַּי: 'בְּחִמְרָא טַבָּא דְבַה תְּחַדֵּי נַפְשָׁא'. וביצילו של יוסף הצדיק זכו לשמחה, כד"א (תהלים צג יא) 'אור זרע לצדיק וְלִישׁוּרֵי לֵב שְׂמָחָה, וּפְתַח לָהֶם פֶּתַח גְּאוּלְתָם.

היינו שמלמדנו מדרש כאן, 'קץ שם לחשך', כך זכה יוסף הצדיק להחיש קץ ישועות, כששם קץ לחשך ולאפילה וקיים בנפשו 'ויהי - מקץ' סוף וקץ לכל מיני 'ויהי' ויגון. ולאחר שנתים ימים בצער ועצב של 'וישכחתי' (סוף פרשת וישב) התחיל כאן פרשה חדשה, להכניס בעוז ובתוקף את השמחה ולא נתן לעצמו ח"ו ליפול בזרועות הייאוש! רק להתרומם בגבורה ובשמחה מבריא עמיקתא לאיגרא רמא. 'כי מבית האסורים יצא למלך' (קהלת ד, יח) זה יוסף (ב"ר פט, ג) ושמנוכס השמחה החיש לו הש"ת את ישועות, כד"א (מא ד) 'ויריגונו מן הבור'. ואף זכה לנבואת פתרון הלום פרעה שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה (שבת ל:).

ללמדך מידת השמחה! קץ שם לחושך! חלץ נא את עצמך מכל חושך ואפילה של עצבות ייאוש וחידולן. - עבדו את ה' בשמחה! כמ"ש ישעיה הנביא בדבר ה' (לה י'): 'וּפְדוּיָהּ ה' וַיִּשְׁבּוּ, וַיָּבֹאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל דַּאֲשָׁם שִׁשּׁוּן וְשִׂמְחָה יִשְׁעוּ - וְנָסוּ יִגּוֹן וְאִנְחָה'. - כאשר 'ששון ושמחה שיינו ממילא 'נסו יגון ואנחה'!

מידת השמחה הנכונה והישרה היא תחושה פנימית בליבו של אדם תחושת סיפוק ושמחה איש ישראלי בנפשו פנימה בעצם יהדותו, ובאמונה שלמה וביטחון איתן בצור עולמים בה! לדחות ולהרחיק עצבות ודאגות מיותרות, ושאר מיני אכזבות וייאוש ח"ו, שורש כל התוכחה כד"א (דברים כת מז) 'תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֱלֹהִים אֲלֵיךְ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מִרַב כָּל־'.
עבדו את ה' בשמחה!
-> <-

מרח הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב יצועע"כ בעל 'קדושת לוי', היה עובד הש"ת בשמחה גדולה ועצומה, בהתלהבות נפלאה וברוממות לב ונפש של קרבת אלוקים טוב, משרת לפני קונו באהבה ורצון, להעלות 'זיה ניתוח לה' - נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני! ולשמה את השכינה הקדושה, כאשר כל ספרו הקדוש מלא רוממות זו מן אלו אן. בכל תהלוכות חייו התרחק מן העצבות עד קצה אחרון, כמ"ש בשלהי הספר

המקרא שם (בראשית מא ג) שכאשר התורה הקדושה מטארת את חלומו של פרעה, כתוב שהפרות השניות היו בתחילה רק 'עולות אחריון מן ה'אור', עדיין לא עשו כלום אחד כך כבר כתוב 'והעמדתה אצל הפרות על שפת ה'אור', ואילו לבסוף נאמר כי 'ותאכלנה הפרות רעות המראה את שבע הפרות יפות המראה'. מבאר השפת אמת, שחזו דרכו ככל למו של היצר הרע שבתחילה הוא רק כמו אורת וככל שחולף הוסן ואין מסללים אותו, הריהו משתרש בקרבו של האדם ונעשה כבעל הבית שכבר קשה לשלחו. והוא כדרך שרדשה הנמרא (סוכה נב): על הפסוק בנביא (שמואל ב יב ד): 'ויבאו הלך לאיש העשיר וחימול לקחת מצאנו ומקברו לעשות לאורו ונזיק

'קדושת לוי' בתולדות חייו, שמעולם לא ראוהו להוריד דמעות של צער ועצב. רק פעם אחת בשנה בערב יום הכיפורים היה מוריד שלש דמעות של תשובה וחרטה! ומלבד אותם שלש דמעות מדודות של ערב יום כיפור, לא ראוהו בוכה ומצטער מעולם.

גם בעת הסתלקות בנו הגדול, הנה"ק רבי מאיר זצוק"ל בעל 'כתר תורה', לא הוריד דמעה. ואדרבה היה הולך אחר מיתתו כמרקד, כשהוא שח למקורביו הסמוכים אצלו בשמחה: נשמה טהורה מסרו לידי, ונשמה טהורה אני מחזיר! עכ"ל ט.

עבדו את ה' בשמחה!

'ויהי מקץ שנתים ימים, ופרשה חלם והנה עמד על ה'אור' (מא א)

כך מלמדנו הבארדיטשובער רב ז"ע על פני כל ספרו הקדוש, לעזוב את כל העצבות והמרה שחורה, ולהתאזר בעוז ובשמחה בלבב אש, להעריך ולהחשיב מאוד את הזכות שזוכים אנו להתקרב אל בוראנו ולעשות נחת רוח ליוצרו, ולשמוח בכל מצוה ודבר טוב שזכינו לעשות ולקיים כמצוה שלל רב.

כענין המשל הנפלא שהביא בספרו הק' (פרשת תזריע) בשמחה הגדולה שיש למלכים והשרים, בעת ששומעים את צפצופי זמירות העוף הנקרא 'תוכי'...

זולק: "שמעתי ממורי ורבי מורינו דוב בער נ"ע על מאמר חכמינו ז"ל (זוה"ק ח"ג ז): ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים על דרך דאיתא במשלי (א א) 'בן חכם ישמח אב', דהיינו במה שאנו עושים מצוות ומעשים טובים או גורמים תענוג לבורא ברוך הוא וזהו ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, שהתענוג נקרא פרנסה כביכול ע"כ. - והנה לפי זה איך ראוי לכל איש הישראלי לעשות מצוות ומעשים טובים בכדי שיגיע תענוג מזה לבורא ברוך הוא הלא להקב"ה יש כמה אלפים מלאכים שהם אומרים 'קדוש קדוש קדוש' באימה וביראת ומה אנוש כי תזכרנו'.

'ונבאר על דרך משל, כמו שיש לשירי אומות שמלדין את עוף אחד על לשון בני אדם, והשומע מתמיה כנגדו ואומר לשאר חביריו בואו ונשמע ונראה דבר חידוש. והנמשל מובן. - ואם כן אתם בני אדם פקחו עיניכם וראו, גדל מעלת מצוות ומעשים טובים, עד שכל עבודת מלאכי מעלה חשובים כאין נגד מעשה בני אדם! ע"כ מתק לשון קדשו.

עבדו את ה' בשמחה!
-> <-

בחורצ'יק אחד בן למשפחה טובה וחשובה מסלתה ומשמנה נפל לא עלינו מדרך התורה והמצוה. זה התחיל כמובן בדברים קטנים של זלזול הורים ומורים כשרצה רק 'לחשוף הצצה קטנה במכשירי הטרף רח"ל מתחילה בשוגג ואחר כך גם בזדון, ועד מהרה התדרדר אלי פי שחת. כידוע ומפורסם שכאשר 'גולשים' מטה ההתדרדרות קשה וכואבת למניגת לב הוריו ומשפחתו שלילם התפלץ בקרבם ה' ירחם. ככל שניסו לדבר אליו לא הועיל כלום ליבו ננעל בקרבו והקליפה שלטה בו בחוק. הוא מיאן בתוקף לשמוע שום הטפת מוסר! כשנפשו ושמתו מתייסרת בחיובוטי לב קשים ומרים של אי לי מיצרי אי לי מיוצרי ירחם ה' על נדכאי לב.

בהיות שהכרתי היטב את החבור ואת משפחתו, שמרתי עימו תמיד על קשר של אהבה אבל לא הועלתי בו להחזיר או לך דרך הישר. וכראותי שאין מוכן לקבל לא דיברתי עמו מענייני אמונה והשקפה וקיימתי בעצמי המצוה (יבמות סה): שלא לומר דבר שאינו נשמע... עד שנותר הקשר בינינו רק ושאלות של אהבה וקירבה, כשאני מראה לו תמיד שהוא אוהב עלי ומיערך אצלי בכל מצב שהוא. אך ככל שהתדרדרות התגברת כן מטבע הדברים הקשר בינינו התרופף ונחלש, מאחר שהסיר מעליו כל צורת יהודי, ונראה 'שייגען', כיו גמור וחילונו לכל דבר... רחמנא ליצלן.

הנה יום אחד בימים שלאחר חג הפסח הופיע בחבור המסכן פתאום בבית, ולתדהמתו אמר שנהה הפץ הוא לשוב בתשובה, ומתחרט על הצעד שעשה! כמובן שקרבתו אותו באהבה הנפלאה של אימו אורבתו בכל לב ונפש לקנות בטעות המרת, ובמהלך שיחתנו סיפר מעט מקורותיו וגילה סגור ליבו, מה גרם לו לחזור בתשובה.

התברר שבביתו של בחור זה נעשים ההכנות להג הפסח ביגיעה ומסירות עצומה ומתוך שמחה עמוקה שבלב כל בני המשפחה נרתמים לעבודה קשה זו בשמחה ובאושר רב ומצפים לה בכיליון עיניים. והנה זה החבור ראה והתבונן בעבודתה הנפלאה של אימו אורבתו בכל לב ונפש לקנות ולצחצה הבית ובגודל הכנות אביו הגדול עם כל חומרות הפסח, שלא לשנות כלום ממה שראה אצל אביו ואצל זקנו, [כפי ששגור על לשונו בכל ענייני הפסח: אזוי ווי | הפשך בעפוד הבא <

את כבשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו, אמר על כך רבא שהאורח המזכור כאן מרמז על היצר הרע, שבתחילה בואו מכוונה 'לקץ' - עובד דרך בלבד שהיום כאן ומחר שם, משעובר הוסן ועדיין לא שילחוהו מכוונה הכתוב 'אורח' - ששוחה ומתארח למשך תקופה, עד שלבסוף קראו 'איש' - בעל הבית המתורדר כאן בקביעות.

המדרם טכל האמור, שחלילה לנו מלהמתין עד שיבוא היצר הצורר בגבולנו, אלא בשעה שעדיין נמצא למרחוק ורק מראה את כוונתו להכריז עלינו מלחמה, מיד אנו חייבים להשיב מלחמה השערה, והש"ת יחא בערודו לצנח במלחמה זו ולהיצל מעגשו שלוח.

סיפורי השגחה פריטים שנשלחו לערכת ע"י הקוראים

שזמר מסך

כבר תקופה ארוכה קיבלתי על עצמי קבלה טובה שהפלאפון שלי לא נכנס אייתי לבית הכנסת ויהי מה, וברוך השם עמדתי בה. המכשיר נשאר ברכב ובתקופה שלא היה לי רכב, השארתי את הנייד בארון שמחוץ לבית הכנסת, העיקר שהמכשיר לא עלי בשום פנים ואופן.

אני עובד בחברת אוטובוסים והפכו אותי לכונן חרום. המשמעות היא שאם נתקע אוטובוס או כל מקרה שיהיה, עלי להיות זמין ולמלא את החסר. אם הכונן לא זמין הוא מקבל קנס משמעותי...

קמתי מאוחר, והמשמרת שלי כבר התחילה וטרם התפלתי שחריתי. כעת לא ידעתי מה עלי לעשות?! מצד אחד אני כונן, ומאידך קבלה חזקה בידי שאיני מכניס סלולרי לבית הכנסת ויהי מה. התחבטתי בענייני מה יקרה אם המכשיר ברכב ומחפשים אותי? עד שהחלטתי בליתי ברידה להכניס את המכשיר במצב שקט, ואחרי תפילת הלחש אבדוק את המכשיר אם היה קריאת חירום ובמידה וחייבים אצא לקריאה.

כך אכן עשיתי, תיכף אחרי תפילת הלחש בדקתי וברוך השם לא היו שיחות ולא קריאות. אחרי התפילה יצאתי מבית הכנסת לרכב, והוצאתי את המכשיר ברוגע ובשמחה שלא היו קריאות, אך לתדהמתי המסך של המכשיר מנופץ לחלוטין!!! המכשיר לא נפל ולא חשתי שקיבל מכה כל שהוא, פשוט משמים מסרו לי מסר ברור!!! בעל המעשה:ה.ש.

...

'ומאריך את הזמנים'

יש לי שיעור קבוע עליו איני מוותר בשום פנים ואופן. מכיון שהיה לי נסיעה לדבר מצווה החלטתי לדלג על השיעור ולנסוע. היה זה אחרי התלבטויות רבות. בדרך התקשרה אשתי שיש תקלה בבית, ונאלצתי לחזור ולהתעכב, אחר כך היה פקק שעיכב אותי.

בסופו של דבר הגעתי למקום בדיוק בשעה שהייתי מגיע אילו נשארתי בשיעור. למדתי לקח מהמקבל עליו עול תורה מעבידים ממנו עול דרך ארץ כפשוטו. אילו הייתי יוצא אחרי השיעור, פשוט וברור לי שלא היה תקלה בבית ולא פקק בדרך... בעל המעשה: כ.ה.

הפענוח לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פריטית פוזנן לשלוח אר' שפחה ספואלס
בפסק: 0526517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

אין דער היים... ובשמחת בני המשפחה כולם בטרחתם היתרה ומאמציהם הרבים שלא לשנות מאומה מדרכי אבות כדי שיימצא הפסח כשד ומוכן בכל טוב הנצרך, ביהוד עם כל מנהגי חומרותיהם בטיב הכשרות השלמה, כפי שמוחזק ומקובל אצלם מימים ימימה.

מתחילה עמד לו הבחורצ'ק דגן מן הצד, והתבונן בכל זאת העבודה מרוחק, כמי שאינו שייך לכל התגינה הזאת... אבל הדבר שהפליא אותו עד מאוד היה השמחה והסיפוק והאושר הגדול של כל בני משפחתו, הקטנים עם הגדולים בחומרותיהם הקשות... לא זו בלבד שאף אחד לא התלונן כלל על העדר השוקולדה (השוויצריה) המיוחדת של פסח... ולא על שאר המאכלים והמתקנים המצויים לרוב גם בהכשר הבד"ץ... שנמנעו מפיהם בימי הפסח מחמת החומרות, ובדאי שלא רגשו ולא התלוננו על העבודות הקשות שאינם נגמרות לעולם שהרבה מהם היו נראים בעיניו כמויותות לגמרי... – אלא אדרבה, כל בני המשפחה ובעיקר אביו ואימו, היו מלאים שמחה ואושר בעבודתם וטרחתם הקשה! גם שאר בני המשפחה הבנים והבנות נסחפו כולם בשמחה הגדולה! – זו היתה שעתם היפה והתקופה השמחה ביותר בשנה של אותה משפחה, כשכולם נרמנים בלהט וחיות דקדושה הממלאת כל חדרי לב ונפש בשמחה של מצות לכבוד הש"ת! אבינו מלכנו, שיבוא עת הפמליא לשכון כבוד בבית ישראל פנימה לרקתא ליל הסדר... והנה לאחר כמה שבועות של עבודה קשה ורצופה, רואה הוא פתאום שכל הבית השתנה לגמרי, אין זה אותו בית של לכלוך וזוהמא של חמץ... פתאום הכל נוצץ ומבריק, זך וטהור! כשכל בני המשפחה יחדיו מלאים תחושת סיפוק ושמחה דקדושה, כאיש אחד בלב אחד, הם הוכיחו לעצמם שהמבצע הגדול ביותר של השנת הצליח ברוך השם למעלה של המשוער!

המראות ורגשי השמחה דקדושה הנפלאים הללו תלחלו אל תוך ליבו של הבחור, ומן השמים ריחמו עליו שגם יפעלו את פעולתם בפנשו לטובה.

להשיג בחנויות הספרים המובחרות
תפנית ראשית מרכז הספרים פתח תקוה רחוב פרידמן 114-0194-03

החש: חושלנו כל הכרכים של 'שבת' הצצה, כדרך שמברך בשמחה על הטובה. כי הרעה לעובדי השם היא שמחתם וטובתם, כיון שמקבל מאהבה מה שגור עליו השם נמצא שבקבלת רעה זו הוא עובד את השם שהיא שמחה ל' ע"כ. ועיין לשונו הזהב של הרמב"ם ז"ל בזה (פ"י מהל ברכות ה"ג).

עבדו את ה' בשמחה!
- > < -

מגיעה נאה סיפר לי רב חשוב אחד שליט"א שנמצאים אצלו בקהילתו שני יהודים זקנים ניצולי שואה, שניהם שרדו את המלחמה העולמית הנוראה בבריחה למלכות רוסיה הרשעה ושניהם סבלו קשות באותם שנים של עבודת פרך כשהוגלו לעולת סיביר הדוויה. – נראה שותלדות חייהם באותה תקופה כמעט זחים ועם כל זאת יש הבדל עצום ביניהם בצורת הסתכלותם והתייחסותם על חייהם עצמם!

הראשון מספר תמיד מכל מה שעבר עליו כדי להגדיל הנס, ולספר בשבחיו של מקום שעם כל ההרג והשמד הגדול והסכנה העצומה שהייתה מרפתת עליו כל העת, זכה וניצל משם. הוא מלא שמחה ורוחיה להשם יתברך, ומרבה בפרטי טיב ההשגחה בעת בריחתו מתוככי גיא ההריגה, ובניסים הרבים שהתרחשו עמו בגולת סיביר.

הוא אדם שמח ומרוצה, כולו מלא תודות לבורא עולם, החיוך לא סר מעל פניו, כשעל כל מקרה לא טוב הוא מנחך ואומר 'שם' היה יותר גרוע... ועל אף גילו המופלג הוא מלא חיות וטעם החיים.

למשל, כשמספר על אחיו שנהרג בשואה בצורה טראגית רח"ל, ומעיניו זולגות הדמעות, מסביר הוא מיד את כוונתו מדוע מספר זאת – כדי להמחיש את גדל הנסים שנגעשו עימו, שכן גם הוא היה בדיוק באותו מצב עם אחיו יחידו, וכשם שאחיו נהרג היה יכול גם הוא ליהרג, ובכל זאת עשה עמו הקב"ה נס ופלא והשאירו בחיים...

ולפיכך הוא מודה ומשבח תמיד, והוא שמח בחייו ומאושר במתנה שהעניקו לו מן השמים. וכד"א (ברכת מודים): "גודה לך גוספר תהלתך, על חיינו המסורים בידך, ועל נשמותינו הפקודות לך, ועל נסין שגבל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבגל עת ערב ובקר וצהריים".

ואילו השני לעומתו, נעשה אדם שחור ומריה, הוא מרבה לבכות ולהתלונן, מספר את צרותיו ומבכה את חלקו, למה ומדוע היית צריך לעבור בצעירותי לפני שבעים שנה כל כך הרבה קשיים? כשכל העת הוא מתאונן ומדוכה מחמת חלקו הרע.

הוא מרבה לספר על המאורעות הקשים שעברו עליו, מתחילה כשנכנסו הנאצים באכזריותם הנוראה וקבושי רב הצליח ברגע האחרון לחמוק מידיהם בבריחה לרוסיה, ומשם ממשיך בתאונותיו לספר על כל הקשיים והגזירות שעברו על ראשו בסביבה, שדבק בנס משמים בקושי נשאר בחיים וכמעט שמצא שם את סופו...

אדם זה מוקף כעס ומכאובים, עוגמת הנפש אינה מניחה לו לרגע בסביבתו שורה תמיד עצב ותוגה, רחמנא ליצולן. עד שכמעט איבד את טעם החיים וסר חינו מעיני הבריות.

הטיב המורס ממעשה זה, במקום להתבכין ולראות את כל הצרות והייסורים, תראה את הטוב הגלוי והנסתר, להודות ולשבח לפניו יתברך. תחשוב ותתבונן לא נכון כמה היה יכול להיות יותר גרוע... ותראה את הברכה שנתן לך הבורא בחיים בשמחה ובלב שלם ומיילא תפתח בכך את הצניעות להמתיק כל הדינים וזו הדרך הנכונה והישירה להצלחה בכל דבר, ולראות תמיד בטובה. – תחשוב טוב יהיה טוב! וכבר הארכנו בסיעתא דשמיא בכל ענייני עבודת השמחה, בספר המיוחד של רבינו שליט"א על מידת השמחה "טיב ההתחזקות – שמחה", הרוצה להרוות נפשו ממידת השמחה יקחנו משם.

עבדו את ה' בשמחה – באו לפניו ברננה!

[קראצנין ש'עובען רייבן קערן] נכנסו ובאו אל תוך הנשמה הטהורה, והוא הסיק אפוא לעצמו מכל המבצע הזה שעת רצון אמיתי הכל אפשרי! ומחשבות טהורות החלו לעלות במוחו, הלא אף אני בן למשפחה הנפלאה הזאת, גם אני יהודי! זעק הבחור לעצמו בקול קולות אני כן יכול! אני כן מסוגל! ואני יוכיח זאת קבל עם ועולם!

ובכן אז עז וגבורה, חולל מהפכות ענק הן בנפשו פנימה והן למעלה בשמים לפני כיסא הכבוד ב"ה! הוא השתנה עד מרה מקצה אל קצה, לקח את עצמו ברצינות לידים, ובתוך תקופה קצרה של התמסרות עילאית בלב ונפש חדורים ברצון עז ובשמחה עצומה, נפחך לאחד המתמידים החזקים בישיבה ולאחד הבהורים הטובים ביותר בעולם הישיבות!

יש בטיב מעשה נורא זה – מלבד הלימוד העצום בכוחה של השמחה והתקווה הטובה, שיכולה להפוך את האדם כבדיה חדשה – גם מסר חזק להורים ולמחנכים: אל תרבו בדיבורים הרבו במעשים! דוגמא אישית אחת של 'עבדו את ה' בשמחה' שוה פי כמה מכל המילים... כשרואה הילד והש את השמחה והסיפוק שביהדות, הוא לומד הכל בעצמו. ולא המדרש עיקר האלה!

עבדו את ה' בשמחה!
- > < -

מזן רבינו החתם סופר זצוק"ל העיד נאמנה על מורו רבו הגאון הקדוש רבי נתן אדלר זצוק"ל שבעת שנפטר ל"ע בתו היחידה בלא שהשאירה אחריה כלל זרע של קיימא, ראה במו עיניו כשניגש בעוז קדושה העצומה לקיים את מצוותו יתברך בחובת ברכת ל"ין האמת... שנעמד בשמחה עצומה, ובלבד אש קודש יקדו תיבות הברכה מפי קדשו בקול גדול: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם דין האמת! והיתה שמחתו שלמה בכל לב ונפש כמו בעת שהיה מוקד בשמחת תורה עם ספר התורה!

כדקיימא לן להדיא בפרק הרואה (ברכות ס:): "מאי חייב לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" – אמר רבא לא נצרכה אלא לקבולינה בשמחה".

וכל זאת משום שהצדיקים הגדולים מצוקי תבל הללו, זכו להרגיש במוחש באמונתם השלמה והאיתנה, שלא יתכן בעולם דבר שהוא רע, וכל חייהם סמוכים ובטוחים בבוראם ויצרם וקונם שהכל רחמים גמורים, ממש, ולא איכפת להו ולא משנה להם כלל מה שאין רואים זאת בעיניהם.

וכדדרשינן התם בסוגיא: "אמר רב אחא משום רבי לוי, מאי קרא (תהלים קא א) 'חסד ומשפט אשירה לך ה' אומר: אם חסד אשירה, ואם משפט אשירה וכו'. רבי תנחום אמר, מהכא (שם) קטז ג) 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא' ע"ש.

וכן נפסקה הלכה מפורשת בשולחן ערוך הלכות ברכות (א"ח ס' רכב ג'): "חייב אדם לברך על הרעה בדעת שלמה ובנפש

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליאריצייט

		גרפצ'יק סל: 02-5002321	לע"י הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק נלביץ יחנסלו תנצבה.	לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביץ יסיון תנצבה.	שרה שיינדל בת טילה רוחה להצלחה בכל העניינים	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	יוסף בן טילה רוחה לרפואה שלימה	לע"י מרת הינדל בת משה ירמיהו ובלומה	לע"י יעקב צבי בן ישראל
--	--	----------------------------------	--	--	--	--	---	--	---------------------------------

יחודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוריק ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ ההדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

מאוצרות הפרשה

ויאמר יהודה מה נאמר לאדני מה נדבר ומה נצטדק האלקים מצא את עון עבדיך הננו עבדים לאדני גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו (מד, טז)

יש להבין: איזה תרוץ והתנצלות יש בדבריו של יהודה ליוסף: "האלקים מצא את עון עבדיך"? פרש רבי ברוך בער ליבוביץ בעל ה'ברכת שמואל': כאשר אנשי השלטון מתנכלים ומצרים לישראל, יש שתי עצות שבאצעותן יכולים הם לבטל את הגזרה: הראשונה – נשיאת תפלה לפני ה' שיחוס וירחם עליהם, והשנייה – נתינת שחד ורצוי לידי השר כדי לרצותו ולשכך את כעסו.

ברם, שחד ורצוי יכולים להועיל רק כאשר הגויים מצרים לישראל מחמת סיבה מסוימת. אולם כאשר הם עושים זאת ללא כל סיבה, אזי יש להסיק מכך כי אנשי השלטון הם רק בבחינת 'מקל ורצועה'; והבורא יתברך הוא ששלח באמצעותם את הצרה כדי לעוררנו. כיון שאין כל טעם לרצות 'מקל ורצועה'; לכן במקרה שכזה אין לנו אלא לשפוך שיח ותחנונים לפני ה' שיסיר מעלינו את רע הגזרה.

לכך אף רמז דוד המלך באומרו (תהילים קיט קסא): "שרים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי" – כאשר רדיפת השרים כלפי נעשית 'בחנם' וללא כל סיבה, עלי להסיק מכך ש'מדברך' באה אלי הצרה, ועל כן 'פחד לבי' – כאשר רדיפת השרים כלפי נעשית 'בחנם' וללא כל סיבה, עלי להסיק מכך ש'מדברך' באה אלי הצרה, ועל כן 'פחד לבי' ועלי למהר להתפלל לפניך שתושיעני.

אף כאן, אמר יהודה ליוסף: כיון שהמציאות מוכיחה כי אתה רודף אותנו בחנם וללא עול בכפינו, אם כן: "מה נדבר ומה נצטדק..." – איזו תועלת תצמח לנו מהשמעת דברי רצוי ופיוס לפניך?! הלא: "האלקים מצא את עון עבדיך!", ואין לנו אלא לשאת תפלה לפניו שיצילנו. (ישורן)

וקחו מזמרת הארץ וכו' מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים (מג, יא) מבואר בפסוקים שיעקב אבינו נתרצה לבסוף לשלוח את בנימין על מנת שיקחו מזמרת הארץ מעט צרי ומעט דבש נכאת ולוט בטנים ושקדים, וביאר רבינו שיעקב אבינו לימד את בניו, שכאשר זקוקים לישועות צריך להתחזק בברכות בכוונה וכדכתיב "מזמרת הארץ" כלומר לומר ולברך להקב"ה, והנה צרי הוא ציפורן שמברכים עליו בורא מיני בשמים ודבש ברכתו שהכל, נכאת הוא שעווה ומברכים עליו במוצאי שבת בורא מאורי האש, ולוט מבואר במסכת ברכות הרואה אשתו של לוט מברך ברוך זוכר הצדיקים שהקב"ה זכר את אברהם והציל את לוט, בטנים מברך האדמה ושקדים מברך העץ, וכאשר תעשו חיזוק בברכות בכוונה מובטח לכם שהקב"ה יתן לכם רחמים לפני האיש, וכך היה שבמסע זו של השבטים באה הישועה, ומעשה אבות סימן לבנים שבעת צרה להתחזק בברכות בכוונה ועי"ז הקב"ה יברך ויושיע את עמו ישראל.

וידוע שהחפץ חיים כתב בספר מחנה ישראל שהגלות שלנו הוא גלות יוסף ואם כן יש לנו הוראה מיעקב אבינו להתחזק בברכות ועי"ז נוכח לגאולה השלימה אכי"ר. (הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, דברי שי"ח)

והנה שבע פרות אחרות עולות אחריהן מן היאור רעות מראה ודקות בשר (מא, ג)

בין האירוסין לחתונה של רבנו הגר"ח קניבסקי זצ"ל, כתב כמה מכתבים לכלתו הרבנית הצדקנית ע"ה שהתגוררה בירושלים, בבית אביה מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, אחד מהן (מובא בספר בית אמי) עוסק בפרשתנו. מענין כי המכתב נושא את התאריך "יום חמישי פ' בהעלותך י' סיון פתח תקוה" אבל נסוב על פרשתנו 'מקץ'. בתחילת המכתב דורש החתן בשלום הכלה ומשפחתה, "וכעת אכתב לך איזה הערה מה שחשבתי וכמדומה שזה נכון". כאשר פרעה מתאר את חלומו הראשון עם הפרות הוא מזכיר "שבע פרות.. רעות מראה ודקות בשר", ואינו מזכיר דלות כלל, ואלו כשהוא מספר ליוסף כדי שיפתר לו, הוא מוסיף מעט (פסוק י"ט) ואומר שבע פרות... "דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר" (רקות ודקות הוא כפילות של אותו דבר אבל דלות בשר הוא תוספת). ועוד הערה: לאחר מכן יוסף פותר את החלום, הוא אומר (פסוק כ"ז) הוא משתמש באותן מילים שפרעה אמר בפעם הראשונה "שבע הפרות הרקות והרעות" ולא הזכיר דלות. וצריך להבין מה השנויים וההוספות האלה.

ומישב רבנו במכתבו: ואפשר לומר, שבאמת פרעה לא חלם על פרות "דלות" אלא רק על פרות רעות ודקות, והוא הוסיף בכונה מעצמו דבר שלא חלם כדי לנסות את יוסף אם פתרונו יהיה נכון ויפתור גם מה שלא חלם. אבל יוסף ידע האמת ברוח הקודש, שפרעה לא ראה דלות, ולכן בפתרון החלום הזכיר רק רקות ורעות, כמו שראה פרעה, ובוזה מיושבים כל הפסוקים. את מכתבו מסיים: והנני דו"ש ושלום אביך הגאון שליט"א וכל המשפחה, חיים. (שבענו מטובך)

בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה (מא, טז)

שם שמים היה שגור בפיו של יוסף בכל עת. אם זה בבית פוטיפר, אם זה בבית הסהר, וגם בעמדו אצל פרעה. על כל צעד ושעל היה אומר בעזרת ה', אם ירצה ה'.

וכך כתב השל"ה הקדוש (פרי בהעלותך) בזה"ל: יש רמז מוסר בכאן על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה יאמר, אם ירצה השם או בעזרת השם. למשל, בלכתו בדרך יאמר הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה. וכשבא למקום החניה אז יחזור ויתן שבה, ויאמר הנה בעזרת הש"י באתי הנה, ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה. נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ככה בכל פעולותיו, עכ"ל.

וה"ה רבי משה שטרנבוך שליט"א (בספרו ביאורים והנהגות) כתב: ושמעתי שהמגיד מקעלם זצ"ל לא היה אומר "בעזרת ה'", שמשמעו כביכול אנחנו עושים את העיקר והקב"ה רק "עוזר" לנו, אלא היה מקפיד לומר דווקא "ברצות ה'", שמשמעו שהכל תלוי ברצונו של ה' ואנחנו רק ממלאים את רצונו. [ואף שרבים לא נהגו כן למעשה, אבל הרעיון שבדבריו וודאי נכון, שאין אנו עושים כלום אלא רק מקיימים את רצון הבורא].

מתי לא עזרו בני יעקב אחד לשני?

חידה

בהגיע הרגע – הכל רץ!

יִשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיִּרְצֵהוּ מִן הַבּוֹר וַיִּגְלַח וַיַּחְלֵף שְׂמֹלְתּוֹ וַיָּבֵא אֶל פְּרָעָה (מ"א, י"ד)

לכאורה יש להבין: מדוע הריצו את יוסף מן הבור? מה פשר הבהילות הרבה? כלום היה קורה משהו אילו פרעה היה ממתין כמה רגעים, עד שיוסף היה מגיע בהליכה בכדי לפתור את חלומותו?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא: מעשה בבני זוג מבוגרים, אשר במשך שנים רבות לא מצאו את זיווגם, עד שלבסוף סובב מסובב הסיבות והם השתדכו זה עם זה, כאשר תקופה קצרה לאחר מכן הם זוכים לעמוד תחת החופה בהתרגשות רבה.

דא עקא, שבדיוק ברגע המרגש הזה, כאשר החתן אחז את טבעת הקידושין בידו וביקש לענדה על אצבעה של הכלה – נשמטה הטבעת מידו ונפלה ארצה... הנוכחים מיהרו כמובן להתכופף ולהרים את הטבעת, החתן שוב ניסה לענוד אותה לאצבעה של הכלה, אולם שוב: כנראה מרוב התרגשות – נשמטה הטבעת ונפלה, וכך גם בפעם השלישית...

הנוכחים, החלו מרננים... מי יודע? אולי יש חסרון בשידוך זה, שמשמים אינו ראוי לצאת אל הפועל? אולם הרב מברסק, שהיה מסדר הקידושין – לא התרשם כלל וכלל... אדרבה... הוא הסביר ואמר:

"משמים, נגזר על בני הזוג הללו ששידוכם יתעכב למשך תקופה מסוימת, כאשר התקופה הזו מחושבת בדקדוק רב – עד לחשבון של דקות ושניות... בפעם הראשונה, כאשר ביקש החתן לקדש את הכלה – עדיין לא הגיעה השעה בה נגזר עליהם להנשא, וכך גם בפעם השנייה והשלישית... אולם בהגיע הרגע המדויק – אין כל סיבה להניח שלא יעלה בידו לקדש את בת זוגו!..."

ואכן, בפעם הרביעית בה ניסה החתן לקדש את הכלה – עלה הדבר בידו, ובני הזוג נישאו כדת וכדין והקימו בית נאמן בישראל!

הרי לנו, כי עד שמגיע הרגע בו נגזר משמים שתתגלגל הישועה – כלום לא זז... אבל באותו הרגע שבו נגזר שהאדם ינאל – הכל מתנהל כשורה! וכך, מבאר רבינו ה'חפץ חיים', גם ביחס ליוסף הצדיק:

אמנם נגזרו על יוסף שנתיים נוספות בבית האסורים, אולם ברגע בו הסתיימו השנתיים הללו והגיעה שעת גאולתו – לא התעכבה הישועה אפילו ברגע אחד: מהבור – הריצו אותו אל פרעה, מלפניו יצא למלך על כל ארץ מצרים! ('ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

האם צריך לברך על טשולנט בסעודת ליל שבת?

שאלה: מעשה במשפחה שהכינו סעודה לצורך ליל שבת בבשר ודגים וכל מטעמים, אולם כשהגיעו לאכול את הבשר נוכחו לדעת שהקדיח התבשיל והבשר נשרף כל כך עד שאינו ראוי לאכילה, וכדי שלא לבטל אכילת בשר בליל שבת הציע אחד הילדים שיאכלו בליל שבת מן הטשולנט המוכן ליום המחר, וכך עשו. ואז נתעורר אצלם הספק האם הם צריכים לברך על אכילת הטשולנט באמצע הסעודה שהרי לא היתה דעתם עליו בשעת תחילת הסעודה או שכל דברים הבאים מחמת הסעודה נפטרים בברכת המוציא ואף אם לא חשבו על כך להדיא בשעת תחילת הסעודה. **תשובה:** הגאון ר"ע פריד שליט"א השיב שיש לתלות תשובת שאלה זו במחלוקת הראשונים בטעם שדברים הבאים מחמת הסעודה נפטרים בברכת המוציא, לדעת בעה"מ (ברכות כט, א מדפי הרי"ף) טעם הפטור הוא משום דחשיב טפל לפת, וז"ל: אמר רב פפא הלכתא דברים הבאים מחמת הסעודה, פירוש ללפת עליהם את הפת, אין טעונין ברכה לא לפנייהם ולא אחרייהם. וא"ת מאי קמ"ל מתניתין היא זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופותר את הטפלה, צריכא דאי ממתניתין הוה אמינא הני מילי בדבר שבא עם הפת, דכי בריך אריפתא הוה דעתיה עליה נמי, אבל הכא דבעינא דברין ברכת המוציא אכתי לא אייתו קמיה הנך דברים הבאים מחמת הסעודה, ולא הוה דעתיה עלייהו בשעת ברכה מעולם, אימא ליבעי ברכה בתחלה קא משמע לן כיון דטפלה נינהו לא בעי ברכה, ע"כ. ואילו הריטב"א שם מחלק בין טעם הפטור בדברים הבאים ללפת את הפת שהם פטורים מברכה מדין טפל, לבין דברים הבאים מחמת מזון ושביעה, שבהם טעם הפטור משום שהם נגזרים אחר הפת ונפטרים בברכתה אע"פ שאינם טפלים לה. והרי בשר וטשולנט אינם בא ללפת את הפת ובודאי טעם הפטור בו לדעת הריטב"א הוא משום דנגזרים אחר הפת. והנה בדין טפל יש תנאי שהיה דעתו עליו בשעת הברכה, וכמ"ש המ"ב (סימן ריב סק"ד): אבל אם אינו רגיל בכך וגם לא היה דעתו בפירוש בשעת הברכה לאכול הטפל צריך לברך גם על הטפל, ע"כ. ונע"ש שהוסיף: אך אז מברך על הטפל רק שהכל דע"כ טפל הוא ומפסיד ברכתו העיקרית. וא"כ לדעת בעה"מ שהפטור בטשולנט הוא משום טפל, א"כ בנידון דידן שלא היה דעתם עליו מתחילת הסעודה צריכים לברך עליו בתוך הסעודה. אולם טעמו של הריטב"א שטעם הפטור הוא משום דנגזר אחר הפת, לכאורה שייך גם כאן אע"פ שלא היה דעתו עליו בהדיא מתחילה. ומכיון שיש כאן ספק ברכות לא יברכו מספק. [א.ה. ואם יכולים בקל להוציא עצמם מן הספק ע"י שיברכו שהכל על שוקולד וכדו' לכאורה שפיר טפין]. והגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א השיב שבדאי חייבים לברך על הטשולנט שהרי לא היה דעתם עליו כלל והרי הם בגדר נמלך לגבינו. וכן הורו הגאונים רבי שמואל אליעזר שטרן ורבי יעקב מאיר שטרן שליט"א. והוסיף הגרי"מ שטרן שרק אדם שלפעמים אוכל מן הטשולנט בסעודת ליל שבת לא יברך. ותלמיד חכם אחד אמר שכל הנידון הוא לגבי בעה"ב עצמו אבל כל בני הבית בודאי לא יברכו דלגבי דידהו יש דעת בעה"ב ודעתם על כל מה שיביא בעה"ב לפנייהם בסעודה. והגאונים הגדולים רבי ברוך דב פוברסקי ורבי מאיר צבי ברגמן שליט"א השיבו שאין לברך על הטשולנט, ובלשונו של הגרמ"צ ברגמן: אין כאן שאלה כלל. וטעמם דמכיון שהיה בדעתם לאכול בשר בסעודה זו, כלול בזה שאם לא יוכלו מהבשר המוכן להם יאכלו ממקום אחר, ואין זה בגדר נמלך כלל. וכן הסכימו הגאונים רבי מרדכי גרוס, רבי שמאי גרוס, רבי משה שאול קליין שליט"א. וביאר הגר"ש גרוס שמכיון שהטשולנט הוא חלק ממאכלי השבת ואינו דבר חיצוני נחשב שדעתו עליו ואינו צריך לברך עליו בתוך הסעודה. וכעין שאלה זו ממש שייך גם במי שבטעות הורידו את סיר הטשולנט במקום את סיר הבשר וכבר הניחוחו לארץ באופן שאי אפשר להחזירו על גבי הפלטה, ונמלכו לאכול את הטשולנט בלילה ואת הבשר ישאירו למחר, דגם נידון זה תלוי בדעות אלו כמובן. (וישמע משה)

חידה שבועית

אינה מוצר הוא אס מנקה מאוזן ומס מלכלך מאוזן?

תשובה לחידה: אדם שאין לו כסף לקנות נרות חנוכה חייב למכור אפ' את בגדיו לשם כך. תשובה לחידה השבועית: ג' 38.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות גלבע להולדת הבן הנכד – רייזמן לנשואי הבת הנכדה הנינה
משפחת דניאל אפשטיין להולדת הבת – משפחת ניסימוב להולדת הבן – משפחת בנך להולדת הבן – משפחת שינברגר להכנס הבן לעול תורה ומצוות
משפחת קובלר לאירוסי הבן – משפחת יעקבי להכנס הבן לעול תורה ומצוות
גני הדר-עמישב: משפחת דביר לאירוסי הבן – משפחות גולדשטיין - שטיגליץ לנשואי הבן הנכד – משפחת קנר להולדת הבת – משפחת עוקבי להולדת הבת
משפחות קרמן – שמואל פריד (מרכז העיר) לאירוסי הבת הנכדה

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

החידה לתרבות חרדית

מינהל שירותי קהילה

מאור יוסף

גליון שבועי לע"נ מו"א חזקיה יוסף חיים בן שרה ברכה
 פרשת מקץ גיליון 272

מאור יוסף

לע"נ מו"א
 חזקיה יוסף חיים
 בן שרה ברכה

ממתק לשולחן שבת

יעקב א. לוסטיגמן

בסייעתא דשמיא! השאלה השניה שלנו לא נוגעת לשיעור, אלא לכל אדם השאלה השניה שלנו לא נוגעת לשיעור, אלא לכל אדם: אברך, בחור ישיבה, בעל הבית, שרוצה ללמוד עכשיו דף גמרא, ומבקש מאיתנו עצה, איך הוא יוכל להרגיש לפחות משהו מהמתקנות שבדף הגמרא, כי בדרך כלל כשהוא לומד גמרא, אין לו שום הנאה מזה... נשמח אם הרב ייתן לנו שני רעיונות מועילים לעניין זה. קודם כל צריכים להחדיר בתלמידים, ובכל יהודי, את ההבנה הפשוטה. מה שלא התאמצת והתייגעת עליו לא יכול לשמח אותך לאורך זמן. אין דבר כזה! זה נכון גם לדברים גשמיים, ונכון שבעתים לנושאים רוחניים. כדי ליהנות צריכים להתאמץ. חז"ל אומרים שאדם רוצה בקב שלו יותר מתשעה קבים של חברו, ורש"י הק' מסביר שם במקום, שבגלל שאדם התייגע על התוצרת החקלאית שלו, היא כבידה אצלו יותר ממכות כפולה פי תשע, של תוצרת שעליה הוא לא התייגע!

אבל יחד עם ההבנה הזאת, חייבים להוסיף עוד נדבך חשוב: להווי ידוע לכל תלמיד ותלמיד, והדבר חייב להיות ברור אצלו כשמש בצריח היום! אם תתאמץ, אם תתייגע, אתה תצליח! בלי שום ספק! זה לא שמבקשים ממך להתאמץ ואז בסוף אולי תצליח ואולי לא. אם תתאמץ ותייגע, אתה תצליח, בודאות! עד היום המילים הקדושות שיצאו מפיו מהדהדות באוזני שמעתי לפני עשרות שנים את הרבי הקדוש בעל ה'שפע חיים' מצאנו-קלוזנבורג זיע"א, עד היום המילים הקדושות שיצאו מפיו מהדהדות באוזני. הוא אמר ככה: ההבדל בין מי שהוא בעל כשרון קטן, למי שהוא בעל כשרון גדול, אינו גדול במיוחד. הבעל הכשרון הגדול צריך ללמוד 16 שעות ביממה כדי להצליח, והבעל הכשרון הקטן יותר, צריך ללמוד 18 שעות כדי להגיע לאותה ידיעת התורה כמוהו. יש פער, אבל הגוף רק במידת המאמץ. ויש אינספור סיפורים ידועים על גדולי ישראל, מהגדולים שבגדולים, שהתחילו את דרכם עם כשרונות בינוניים ואפילו חלשים מאוד, עם תנאי פתיחה גרועים במיוחד, ובכל זאת הצליחו להעפיל לשיאים הגבוהים ללמוד את הגמרא.

העצה השניה שלי ללומדים היא יותר פרקטית. אם אתה באמת רוצה ליהנות מהלימוד, קח את הסוגיא, ודבר ראשון תלמד אותה מתחילתה עד סופה. אם יש משהו שלא הבנת, משהו נקודתי, תרשום לעצמך בצד הערה, תסמן לעצמך שאת זה אתה צריך עוד לחדד ולהבין טוב יותר. אם היתה לך איזו קושיא מעניינת, תרשום בצד, אבל אל תעצור את ההתקדמות! אחרי שסיימת את כל הסוגיא ויש לך את כל המבנה, ואתה מבין מה הגמרא מנסה להסביר ומה היא באה להוכיח, תחזור על הסוגיא שוב, ועכשיו תבדוק אם הקושיות האלו עדיין מטרידות אותך, אם לא, תחפש הסבר.

הלומד צריך להכניס את עצמו בפנים, איפה אני בתמונה אחר כך אפשר להתקדם שלב נוסף, ללמוד מפרש, למשל מהרש"א, הוא שואל שאלה. רגע, כאני למדתי את הגמרא, חשבת על השאלה הזאת? לא חשבת? למה באמת. הרי זאת שאלה מאוד טובה, אם יש כאן משהו שלא מסתדר עם ההיגיון היתי אמור לשים לב. אלא מה? אני הבנתי את הגמרא בצורה קצת שונה, אז למה מהרש"א לא הבין כמוני? מה הפריע לו בהסבר שאני הצעתי??? כך צריך הלימוד להיראות, הלומד צריך להכניס את עצמו בפנים. איפה אני בתמונה, אני מסכים עם הקושיא או שהיא נראית כמו קושיא שבכלל אינה קשה. אם לא הבנתי אותה, זה סימן שצריכים ללמוד שוב, לקרוא את הקטע הרלוונטי בגמרא, ולראות שוב מה כותב אותו-ראשון או אחרון, הוא הרי בוודאי הבין טוב יותר ממני את הגמרא, ואם היה לו קשה, כנראה שיש כאן משהו אני מפספס? מי שילמד כך, מובטח לו שיהנה מהלימוד וירגיש גישמאק אמיתי בכל סוגיא וסוגיא.

מגיד השיעור הנודע הגאון רבי יעקב וינגרטן שליט"א, מחבר 'הסידור המפורש' ושאר ספרים, ור"מ בישיבת 'מאור עיניים' רחמסטריווקא בירושלים, וזה לצבור ניסיון במשך עשרות שנים במסירת שיעורים בגמרא לתלמידיו בישיבה.

פנינו אל הגר"י וינגרטן, וביקשנו ממנו לענות על שתי שאלות העוסקות בנושא זה של 'גישמאק בלימוד'. והרי הדברים לפניכם. האם יש לכם המלצה טובה למגיד שיעורים, כיצד יוכלו לשדרג את השיעור שלהם ולהאזיב את הנלמד על המשתתפים בשיעור? הדבר הטוב ביותר כדי להכניס תלמיד או משתתף בשיעור לאווירה, ולגרום לו להתעניין במה שהוא לומד וגם ליהנות מהלימוד הנאה מרובה, זה לגרום לו שהשאלות והתשובות לא יהיו משהו חיצוני, אלא משהו שקשור אליו.

אני אתן דוגמה. אנחנו לומדו בישיבה היום את סוגיא של 'מקיף וניקף'. בזמננו רוב הבחורים לא כל כך מבינים מה זה שדה ולמה צריכים לגדור שדה. שדות, זה משהו שרואים מהחלון כשנוסעים בכביש בינעירוני, זה לא משהו מהחיים היומיומיים שלנו, לא קשור אלינו, אבל הרחבת בנייה זה כן משהו שקשור אלינו, או לשכנים ולחברים שלנו.

הבחורים מתקוממים, מה זאת אומרת? הוא בכלל אלמן מבוגר שמתגורר בגפו פתחתו בשאלה, מה קורה כשהשכן מהקומה הראשונה והשכן מהקומה השלישית מרחיבים את הבית, ומוסיפים חדרים. לשכן שנמצא בקומה השניה, יש עכשיו הכנה לבניית חדר נוסף. האם הוא צריך לשלם על זה? ומה קורה אם הם סגרו לו את החדר בלי לשאול אותו מכל ארבעת הצדדים. לכאורה זה די פשוט שלא, אבל אנחנו רואים בגמרא שיש שיטה שהוא כן יהיה חייב לשלם. מה ההיגיון? זה נראה לכם הגיוני? הבחורים מתקוממים, מה זאת אומרת? הוא בכלל אלמן מבוגר שמתגורר בגפו, אין לו שום צורך בחדר נוסף, למה שישלם? עכשיו הם בעניינים! הם רוצים לדעת את התשובה, יופי, בואו נתחיל ללמוד את הגמרא.

אחרי שלומדים את הגמרא, באים עם קושיא ששואל הרשב"א ויש עליה תירוץ של הרשב"א. מה נגיד? שואל הרשב"א ומתריך הרשב"א? זאת תהיה טעות, אם הרשב"א שואל והרשב"א תריך, אז הם הסתדרו ביניהם, איך זה קשור אלינו? אנחנו צריכים שהשאלה של הרשב"א תכאב לנו, שהיא תטריד אותנו, שהבחור שיושב מולי בשיעור באמת לא יצליח להבין, איך אפשר להסביר את הגמרא ככה. הרי השאלה שהרשב"א שואל היא שאלה נורא חזקה, מה הגמרא אמרה משהו שלא מסתדר עם ההיגיון בשום אופן, זה הרי לא יכול להיות. רק אחרי שהוא כבר התחבר לשאלה, הוא מרגיש אותה, היא כואבת לו, והוא ממש מתחנן לדעת את התשובה, אפשר להתקדם לתירוץ, ועכשיו הוא גם ינה מהתירוץ וישמח בו מאוד.

אבל יש עוד שלב, וזה משהו שלמדתי מהגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל שזכיתי ללמוד איתו בחברותא כמה שנים, והוא היה ממש מומחה בדבר הזה: כשאתה שואל שאלה, תכניס בתוכה גם רמזים שיובילו את הבחור לתשובה. תחדד את השאלה עוד ועוד, תוסיף להרחיב אותה, תן לה עוד נופך, תמחיש אותה בדוגמאות מדויקות, ואז יקפץ הבחור מעצמו ויגיד ש... רגע, בעצם זה לא כל כך קשה, כי עכשיו כשהוא מבין את השאלה עד היום, הוא מבין שזה בכלל לא דומה למקרה שלנו, ולכן אי אפשר להקשות משם לכאן...

כשהבחור ענה בעצמו את התירוץ, ואז אתה מקרא לו שהתירוץ שלו כתוב גם ברש"א, ההנאה שלו כפולה ומכופלת פי שבעים ושבעה... מי שישכיל ללמד ככה את תלמידיו, בוודאי יראה שהם נהנים וממש מתענגים על הלימוד

השבוע העליון מוקדש

הייתה אתה השליח
 סיפור לשבת 2 עמ' 2

הכשרת הכבד
 שאלות ותשובות הרב דוד טהרני שליט"א
 עמ' 3

החזק השבועי
 עמ' 4

סדר הקוגל שהזק
 את שאלת-י יצחק זילברשטיין שליט"א
 עמ' 4

לרפואת הגאון רבי משה בן פהיפה, והגאון רבי שלום מאיר בן צירל, ויוזעבין רווחה, ורכה חיהבת דלה, מרים בת צפורה, שמואל בן דבורה ולרפואת כל חולי עמו", ולהצלחה ברו"ח עת נילה בתוכיכה-אולי.

סיפור לשיבת

"תודה אבא, שה"ת אתה השליח"

ל"א

כניצה פורחת. ערב שבת קודש. השכן הישיש אדון מסעוד מועלם גבאי בית הכנסת הסמוך, היה מאושר מהגן החרדי הראשון שנפתח בעיירת החולין. בסוף החודש למניינם הוא קיבל את קצבת הביטוח הלאומי שלו, והחליט להעניק לכל ילדה חמישה עשר ש"ח, ובסך הכל מאה וחמישים ש"ח לבנות החביבות שבגן. עם המטבעות בכיסו הוא נכנס פנימה והודיע לגנות בלומה על השי שהיא מעניק לצדקניות הקטנות. "דמי כיס לילדות צדיקות וצנועות".

הכסף חולק בשקית קטנה ובה סוכריה על מקל עם וופלה. "בנות, לא לאבד את הכסף, זו מתנה. ועכשיו מזמור תהלים לרפואת מסעוד בן יוסף מועלם". שרה'לה כהנא ניגשה למכולת. "עכשיו ערב שבת", הרהרה, "כל מה שקונים לכבוד שבת, הקב"ה מחזיר, השבת מחזירה. אקנה המון ממתקים לכל המשפחה, נהנה כולם מהמתיקות, והכסף בוודאי יחזור אלי".

היא יצאה מהמכולת עמוסה שקית ובה כל טוב. "זה לכבוד שבת, אמא", הודיעה הצדקנית הקטנה, "זה עלה חמישה עשר ש"ח, דמי כיס שקיבלנו מהגבאי מסעוד מועלם, והקב"ה הבטיח שכל הכסף יחזור". אמא חייכה מעונג.

שעה לפני שבת. האברך היקר שלמה ניסן כהנא לבש את הפראק, יישר את המגבעת על ראשו ועמד לצאת לבית הכנסת כדי להעביר שיעור הלכה קצר לבעלי בתים. שרה'לה יצאה ללוות את אביה עד הכביש הראשי. "יופי שרה'לה, עכשיו לכי לעזור לאמא לכבוד שבת, זו מצוה גדולה... הוא הכניס ידו לכיס הפראק וחש לפתע במספר מטבעות הנוגעות וגולשות על כף ידו. הוא שלף אותן וספרן.

"את ילדה טובה, שרה'לה, שמעתי שאת מתנהגת למופת, הנה יש בכיסי 14 שקלים, קחי, זה מתנה מאבא". שרה'לה חפנה את המטבעות בידיה, הביטה בו בעינים טהורות כמצולות הים ולחשה "חסר לי שקל אחד, איפה עוד שקל אחד..." "שקל אחד? על מה את מדברת?" תמה האב והמשיך למשש את כיסו, ולתדהמתו שלף משם עוד מטבע של שקל אחד, ובסך הכל חמישה עשר ש"ח...

"אמרי לי בתי, מדוע לא הסתפקת ב-14 ש"ח, הרי זו מתנה גמורה. מנין העלית בדעתך שיש לי עוד שקל בכיסי?". "למדתי בגן אבא, שכל מה שקונים לכבוד שבת קודש, הכל חוזר. במדוייק, עד השקל האחרון. קיבלנו היום מהגבאי מסעוד מועלם 15 ש"ח דמי כיס, וקניתי בהם קמתקים לכבוד שבת, והקב"ה מוצא בך את השליח שיחזיר לי את כספי. תודה אבא שאתה נבחרת להיות השליח לנס הפרטי שלי". האברך כהנא הביט בעיניה הקטנות והתמימות של בתו הקטנה, ולחש לעצמו, "אמונה תמימה שכזו, הלוואי עלי..."

מרח לדרך

הילדה הזו שבסיפורנו היא כבר אשה חשוכה העוסקת בחינוך בנות ישראל. מפעם לפעם היא משתמשת בסיפורה הקטן כדי להנחיל לתלמידותיה אמונה תמימה וזכה, שמשום מה עם השנים מתחספסת ולעתים אף נמוגה. "כגמול עלי אמו" זו דרגת האמונה שאליה צריך לשאוף כל יהודי, וממילא הוא יחוש את ניסי השי"ת גם בעניינים קטנים כמו שחשה שרה'לה הקטנטונת. אגב, הרב כהנא מתרגש לספר שהתמימות הזכה של בתו מנעה ממנו לטלטל מוקצה (מטבע בן שקל) שבת שלומה, ואולי שבתות הרבה. ויסלח לי הרב המחבר, אני כשלעצמי אמשך לפרסם גם סיפורים קטנים וחמודים שכאלה, שיתנו לכם ולי כח לסחוב שבוע נוסף. מה דעתכם?

מכבר עיינתי באחד מספרי המוסר החדשים שיצאו לאור, וקראתי שם פסקה מעניינת מאד. הרב המחבר, שזכה להסכמותיהם של גדולים בדורנו, כותב שם בלשונו הזהב כי מה חבל שבימינו כה מרבים לספר סיפורי השגחה על ניסים ומופתים וכדו'. לטענת הרב המחבר - ומי אני ומה חיי שאחלוק עלינו - יהודי צריך להבין ולשנן לעצמו שכל מקרינו ומעשינו הם ניסים עצומים וכי סיפורי ההשגחה המתפרסמים מקהים במידה רבה את העובדה הפשוטה, שגם קניית לחם במכולת, שטיפת הבית ונסיעה במונית, הם ניסים מופלאים מתוזמנים ומושגחים לפרטי פרטים. ודבריו הם כקילורין לעינים ופעלו רבות על נפשי.

הנה כי כן, כמעט משכתי ידי מלכתוב עוד סיפור השגחה שנקטף לו מאי פה או מאי שם, אלא שבמחשבה שנייה ואפילו שלישית ורביעית חזרתי בי. חזרתי בי לא לפני שניסיתי לשכנע כמה אנשים חשובים במקומותינו, בשיחה של אמונה פשוטה, להפנים לעצמם שכל מקרה ומקרה הוא נס אדיר הפולח עולמות עד אין חקר, ורקיעים עד אין מספר.

הללו הביטו בי בעין משועשעת והשיבו כמעט ללא יוצא מן הכלל בלשון דומה: "אתה צודק ואין חולק, אבל עיינו - בדרך זה - טחו מראות ולבנו ערל מלהבין, שכל פעולה פשוטה עלי אדמות היא ביטוי מובהק להשגחת השי"ת עלינו בצורה מדוקדקת, והיא בהחלט נס ענק. אבל כדי להגיע לדרגה אדירה כזו של אמונה, צריך לחלק לנו "סוכריות" קטנות וניסיות שימתיקו את חיינו, שמהן נוכל לצמוח ולפרוח, עד לדרגה ששקית חלב הממתנה לנו במכולת תהיה עבורנו נס "קרעיית ים סוף".

לאמיתו של דבר, קוראים נאמנים, צודק הרב המחבר, אבל החלל הגדול שנפער בקרבנו זקוק למילוי תמידי ואפילו אם מדובר בסיפורי השגחה פשוטים (אין דבר כזה) החולפים מעל אוזנינו כמעט מבלי משים, ואחד כזה נחת על שולחני מתוק וחביב, כולו עטוף בצלופן מרהיב של תמימות.

נו, ואחרי שהדחקתי מעט את המדקרה של הרב המחבר, נחזור שלוש שנה לאחור, אל גן הילדים של שרה'לה כהנא בת החמש. עיניה של שרה'לה סקרניות להפליא, והיא גומעת בשקיקה כל מילה של הגנת בלומה. כל משפט וכל פתגם נזרעים בנפשה התמימה ופועלים שם גדולות ונצורות. הצימאון הרוחני שלה לא מש מעיני הגנת, הדואגת להוסיף לה עוד כהנה וכהנה נדבכים רוחניים, צידה לדרך.

"אנחנו יהודים מאמינים שהפרנסה באה משמים, והקב"ה זן ומפרנס לכל, מביצי כינים ועד קרני ראמים. הקב"ה ברא את בריותיו ודואג לכל מחסורן", סיפרה הגנת והפליגה עד לקיני העורבים, שם צוחים הגוזלים ומשוועים לפת לחם, ומסתדרים בניסי ניסים להתמודד מול אכזריות הוריהם. היא מפליגה עמון עד לאותה תולעת קטנה, הקופאת מקור, הזוכה לעלה נידף ההופך לה לבית חם ונעים עד יעבור זעם.

"הכל מושגח לפרטי פרטים, והקב"ה מעטיר אהבה עד אין קץ לכל בריה קטנה כגדולה. וגם אתכן הוא אוהב באופן מיוחד. אתן בנות מלך, אתן בנותי היקרות אשר עתידות להעמיד דור ישרים יבורך".

ושרה'לה, עיניה קרועות לרווחה. "והשבת? הו השבת הנפלאה שלנו, היא מקור הברכה", מספרת הגנת. "מי שמכבד את שולחן השבת במאכל ומשקה זוכה שהשולחן האלוקי הזה ישפיע שפע מזון לכל ימות השבוע... עד כדי כך שהקב"ה מבטיח לנו, שמי שלוהה כסף כדי לקנות צרכי שבת, השבת היא בעצמה, בת המלך, היא תפרע את החוב". "השבת בעצמה, היא פורעת חובות?" שואלת שרה'לה.

"כן, כמובן, הקב"ה דואג שיהיו לה שליחים לשבת, שיפרעו את חובותיה", מסבירה הגנת. "זו הבטחה, צרכי שבת אינם מן המנין אלינו. לפעמים אפילו מיד", מסכמת הגנת.

הן היו בסך הכל עשר בנות בגן, בעיירה קטנה שעדיין לא עלתה

הלכה שיבועית

הרב יוסף דוד כהן שליט"א

להיכנס בתוך דבריהם, וכל כיוצא בזה בדיני כיבוד ומורא. ויש שביקשו מבניהם לשמשם אף שיכלו לעשות זאת בעצמם, כדי להרגילם במצות כיבוד הורים.

אשה נשואה

אשה נשואה פטורה מכיבוד הורים, מכיון שמשועבדת לבעלה. ואם בעלה אינו מקפיד חייבת בכיבוד כמו כל איש.

וכן אם הבעל לא גילה דעתו אם הוא מקפיד, תולים שאינו מקפיד וחייבת בכבוד הוריה. ואדרבה כתב בספר חסידים (סי' שלה) שראוי לכל בעל שיאמר לאשתו לעשות צרכי אביה ואמה קודם לצרכיו. וכן האב ראוי שלא יבקש מבתו לעשות לו צרכיו בזמן שעוסקת בצורכי בעלה.

קפידת הבעל במה שאינה משועבדת לו

אם הבעל מקפיד שלא תשמש את הוריה, אינה חייבת בכיבוד הורים, אף בדברים שאין האשה חייבת לבעלה מדיני השיעבוד.

-לרכישת ספרי ידי כהן ועוד ספרי המחבר 052-764-4642

קברי אבותיו

מעיקר הדין מותר לצאת לחוץ לארץ להשתטח על קברי אבותיו, אך נכון יותר להימנע מזה, כי הלימוד שילמד לעילוי נשמת הוריו, מעלתו פי כמה וכמה מאשר עליה לקברם שבחוץ לארץ.

גדול בשנים ותלמיד חכם

אף בן שהוא גדול בשנים ויש לו אשה ובנים חייב לכבד את הוריו, וטועים אלו הסוברים שעיקר מצות כיבוד הורים שייכת רק לילדים קטנים. ואף אם הבן תלמיד חכם חייב לכבד את הוריו, ובגמרא קידושין (לא ע"ב) מסופר על אבימי שהיה תלמיד חכם גדול והיו לו חמשה בנים ואף על פי כן היה רץ בעצמו לכבד את אביו.

חינוך הקטנים לכיבוד הורים

יש לחנך את הילדים הקטנים לכבד את הוריהם כראוי, דהיינו להרגילם שיעמדו בפני ההורים, ולהזהירם שלא יישבו במקומם הקבוע להם, ושלא

החיוך השבועי

מאיר פנחסי

90% מהאנשים שקוראים את את הבדיחה הזאת לא שמים לב שכתוב פעמיים את המילה את.....

למה קוראים להם "סופרבוס"? כדי שהערבים יוכלו לקרוא משני הצדדים.....

הרגע הזה שאתה עולה בחדר מדרגות וכל הדרך אתה מריח את האוכל שאתה כל כך אוהב ואז אתה נכנס בשמחה הביתה וסוגר את הדלת וריח נשאר בחוץ.....

מתגבשת הצעת פשרה: לבטל את הכספים הייחודיים לחינוך החרדי ולהעביר אותם ליעדם כ"סיוע הומניטרי".

שאלות ותשובות

הרב דוד טהרני שליט"א

וכ"כ במגילת ספר (איזנטל, עניינים שונים יו"ד סוס"י ג). ובדיעבד שצלו כבד בצורה ישירה על חצובה שנשפך עליה מאכלי בשר ומאכלי חלב, לא נאסר הכבד באכילה, כיון שרוב הגלישות על החצובה נשרפים מיד מחום האש הנוערת. כמבואר בשו"ת יבי"א (ח"י או"ח סי' לה אות י). והדם עצמו של הכבד אינו אוסר את החצובה, כדן השפוד שאינו נאסר לאחר צליית הכבד דנורא מישיב שאיב, וכמ"ש בשו"ע (יו"ד סי' עו ס"ד).

למנהג הספרדים אין צריך לייחד רשת מיוחדת לצליית כבד, אלא ניתן להשתמש ברשת שצלו בה כבד לצליית בשר, בין שהוא מוכשר ובין אינו מוכשר, כיון שבזמן הצליה האש או החום שואבים את הדם שבכבד ומוציאים אותו החוצה או שורפים אותו. וכן לאחר צליית הכבד אין צריך לנקות את הרשת או להכשירה בכדי להשתמש בה לצליית מאכלי בשר, אלא יכול מיד לאחר הסרת הכבדים ממנה לצלות עליה בשרים אחרים. וכן ניתן לצלות בשר על שפוד שצלו בו כבד, בין שהיה השפוד עשוי מעץ ובין שהיה השפוד עשוי ממתכת. ובשו"ת דברי דוד (ח"א יו"ד סי' ד) הארכתי.

המשך יבוא בע"ה בשבוע הבא

השבוע נמשיך בסדר צליית הכבד להכשירו לאכילה

אין לצלות כבד במיקרוגל, כיון שהדם מתבשל בתוכו ואינו יוצא ממנו לבחוץ. וכמ"ש הגר"ש וואזנר בקובץ מבית לוי (יו"ד עמ' טז) והגר"ש ז"א אוירבאך בהליכות שלמה (פסח, עמ' קנז). ועיין באור לציון (תשובות ח"ה עמ' קעח). ומ"מ בדיעבד שעבר וצלה את הכבד במיקרוגל, לספרדים מותר הכבד באכילה כדן כבד שנתבשל בכלי סגור כמבואר בשו"ע (יו"ד סי' עג ס"א).

חצובה המונחת על הכירים של הגז, שרגילים להניח עליה גם כלים עם מאכלי בשר וגם כלים עם חלב, מכיון שדרך התבשילים והחלב לגלוש על החצובה, אין לצלות עליה כבדים וכדומה, אלא רק על ידי הפסק של רשת צפופה, בכדי שהכבדים לא יגעו בחצובה. כיון שלא התירו אלא להניח כלי יבש על החצובה, כיון אין הבליעה עוברת מכלי לכלי ללא רוטב, אבל בשר שהונח על כלי יבש חלבי נאסר כדן שפודים ואסכלאות. מה גם שבשעת צליית החצילים והכבדים יוצא מהם רוטב ולחות, ודבר זה גורם להבליע מהכלי אל המאכל שנצלה עליו. ואמנם לדברי החו"ד (יו"ד סי' צב בביאורים אות כ) צריך שיהיה בין הכלים רוטב ממש ולא רק מעט לחות, אבל כאשר המאכל עצמו נוגע בכלי חמיר טפי, ולכן יש להזהר בזה.

אחת שיאלתי

מאוצרותיו של הרה"ג יצחק זילברשטיין

לקוח מתוך סדרת הספרים "אחת שאלתי" מאת המחבר הרב ארז חזני

סיר הקוגל שהזיז

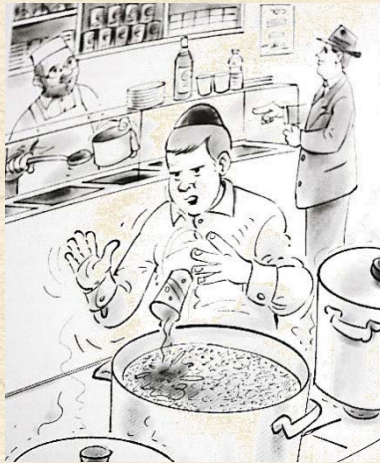
וּטְבַחַ שְׂבַח וְחֵן (בְּרֵאשִׁית מ"ג, ט"ז). אֵין "וְהֵכֵן" אֶלָּא לְצַרְף הַשְּׂבַח (מְכִלְתָּא דְרֵשְׁב"י פ"ג).

ה'ודי בשם אבי'תר נכנס לחנותו של יאיר, בה נמכרים מאכלים לשבת, והתהלך בה כשבידו כוס גדולה מלאה בנס-קפה. לפתע, נפלה מידו הכוס הישר לתוך סיר של קוגל... תכולת הכוס נשפכה על הקוגל, כך שפעת לא נתן למכרו. פנה יאיר המוכר אל אבי'תר המזיק ואמר לו: "דידי ה'קר, בסיר הקוגל ישנם 150 מנות, וכל מנה נמכרת בחנות תמורת חמשה שקלים, כך שעליך לשלם לי 750 שקלים!"

ה'ודי בשם אבי'תר נכנס לחנותו של יאיר, בה נמכרים מאכלים לשבת, והתהלך בה כשבידו כוס גדולה מלאה בנס-קפה. לפתע, נפלה מידו הכוס הישר לתוך סיר של קוגל... תכולת הכוס נשפכה על הקוגל, כך שפעת לא נתן למכרו. פנה יאיר המוכר אל אבי'תר המזיק ואמר לו: "דידי ה'קר, בסיר הקוגל ישנם 150 מנות, וכל מנה נמכרת בחנות תמורת חמשה שקלים, כך שעליך לשלם לי 750 שקלים!"

ב) עוד מבאר בגמרא (שם, ובשו"ע חו"מ ס"ב-י"ב): המזיק [אז] הגזל! אשכול של תמרים ובו חמשים תמרים, שאם ימכר את כלם ביחד, ימכר האשכול תמורת 49 פרוטות, ואם ימכר כל תמר בפני עצמו, ימכרו כל התמרים ב-50 פרוטות - הדין הוא שאין המזיק משלם

בנגוד טען אבי'תר: "למה שאשלם לך לפי המחיר לצרכן? עלי לשלם רק לפי עלות המוצר - חמרי הגלם ועלות ההכנה, וסכום זה מסתכם בכ-100 שקלים בלבד... ומה שנמנע ממך להרויח יותר, אין זה אלא 'מבטל כיסו של חברו' [מניעת רוח, ולא נזק ממשי]. וממילא אינך יכול לחיבני בזה!" עם מי הדין?

אלא 49. וזאת משום שבכל מקום שאפשר לשום את הנזק בשני אפנים, הולכים לקלא ושמם לטובת המזיק.

תשובה
א) בגמרא (ב"מ צ"ט): מוכר דיון אודות השובר חבית של יין השיכת לחנוני, שמחירה משתנה - בכל ימות השנה מחירה הוא ארבעה זוזים, אך ביום השוק ערכה רב יותר, והיא נמכרת אז בחמשה זוזים. ואומר על כך רבא, ששעור התשלומין שחייב בו המזיק נקבע לפי היום בו ארע הנזק - אם שבר את החבית ביום ששנה ארבעה, אין משלם אלא ארבעה (אפלו אם משלם ביום

לאור הדברים, נראה שאם שמעון מוכר בחנותו גם מנות בודדות וגם סירים שלמים של קוגל, אזי אין לחייב את ראובן לשלם כפי ערך מכירת 150 מנות נפרדות לצרכנים, אלא ישלם את המחיר בו שמעון מוכר לצרכן את הסיר בלוי, על כל תכולתו, שבדאי הוא זול יותר מהסכום בו נמכרות מנות בודדות. ואם שמעון מוכר רק מנות בודדות של קוגל - ראובן ישלם את המחיר המלא של כל המנות שהתקלקלו על ידו.

השוק), אך אם שבר ביום השוק משלם חמשה (כך באר שם הרה"ש, וכך היא שיטת

החיזוק השבועי

אם תקבל את הניסיון על כל חבילה' שבו, ותאכל גם את הרגשות השליליים שיש בו, אם תפעל בפזיזות - תפספס את האנרגיות ותגרום לעצמך סבל מיותר. אם רוצה אתה ליהנות מהאור הטמון בו - עליך לעבוד איתו, לברר ולנפות, למצוא את ה'קול דממה דקה' המסתתרת בו, את המסר האלוקי השקט והעדין שמדבר אליך. נכון. לא קל לעבוד, לא קל לנפות. הרבה יותר קל לקחת את כל החבילה ולהשתמש בה, לבעוס לנקום וליפול... אבל אם תמצא את ה'סולת' המסתתרת בתוכו, תמצא חיים. (נקודות של אור - ספינקא)

"לא לידי נסיון ולא לידי בזיון"
הניסיונות והקשיים שהאדם מקבל, הם כמו חבילה של קמח לא מנופה. אפשר לשפוך את כל התכולה למיקסר, לאכול את כולו - אבל אז לא ייקח הרבה זמן עד שתופעות הלוואי יתחילו לבוא. מצד שני, בקמח הזה יש אנרגיה, יש כוחות טובים ומשביעים, וויטמינים שחבל לפספס. כדי לקבל אותם בצורה הטובה ביותר, צריך לעבוד עם הקמח, לנפות אותו, לא להיות פזיז - ואז אפשר ליהנות מסעודה משביעה שרק תחזק אותך. הניסיון שלך לא בא סתם כך. שלחו לך כאן משמים חבילה עמוסה בכוחות טובים, גדושה באנרגיות ומלאה בפוטנציאל לגדול ולשמוח...

הצטרפו גם אתם לרשימת המפצים, וקבלו בכל שבוע חבילת עלונים לתפוצה: 054-360-3618

ניתן לקבל את העלון בכל שבוע במהדורת האימייל
בשליחת בקשה לכתובת -
025806335AA@gmail.com

שבת שלום ומבורר!

נר לשולחן שבת

פרשת מקץ

גליון 850 תשפ"ד

אחד מי יודע בפרשה?
איש אחד, שני בנים, שלשה ימי מאסר,
ארבע מזבנים למילה, חמש ידות,
בגדי שיש והרבה שבע... ("נר")

"מרגלים אתם" - בכוונה ובחכמה יוסף אמר להם זאת, כדי שהם לא יבררו ממתי הוא מולך במצרים, מהיכן הגיע ושאר הפרטים וכך יזהו אותו כיוסף אחיהם. כך הם לא יוכלו לחקור ולדרוש אחריו, כדי שלא יחשבו למרגלים.
(פה קדוש מ"ב ט)

שואלים העולם, איך יוסף אומר "ואם לא חי פרעה כי מרגלים אתם", וכי יוסף הצדיק כפוי טובה, שהיה נשבע בחיי פרעה על שקר, אחרי שכל כך היטיב עימו!?

ויש לפרש שבאמת לא נשבע לשקר, כי נוטריקון 'מרגלים' מזרע בחל גנבתם לאורחת ישמעאלים מִכרתם רמז בזה יוסף את המעשה אשר עשו, והוא רמז נכון.
(גן רוה" מ"ב ט)

מעשה בעילוי מטוריג, הגאון רבי אברהם אהרן בורשטיין שישב בביתו באישון לילה ועסק בתורה. הימים היו ימי מלחמת העולם הראשונה, חיילים רוסיים ראו את אור הנרות וחשדו בו כמרגל המאותת לאויב הגרמני. נכנסו והודיעו שכן מוות הוא ולקחוהו אל הגרדום. בינתים כלאוהו במרתף.

כאשר נשאל אם להביא לו אוכל. השיב ברוגע: "הביאו לי רמב"ם ושתי חלות לכבוד שבת".
(הרב מפוניבז' ח"ב)

רבי ישראל ברונא, מגדולי פוסקי אשכנז, כיהן בשלושים שנה על כס רבנות רגנשבורג, הושלך פעמיים לכלא

הפעם הראשונה היתה כאשר קיסר גרמניה פרידריך השלישי חזר מרומא עם התואר "מגן האימפריה הרומית גרמנית". משמעות הדבר שהיהודים הינם עבדי הקיסר. הוא הטיל מס כבד בשיעור שליש מרכושו של כל יהודי לטובת אוצר המלוכה. היהודים המסכנים פנו אל המושל, הנסיך לודוויג, שגם הוא ראה את היהודים שלו כרכושו הפרטי. הוא ציווה על ראש העיר של רגנשבורג שלא להניח לקיסר לשדוד את היהודים "שלו".

הקיסר שלא וויתר על מקור הכנסה זה איים על הסרבנים בעונש כבד ושלח חיילים לאסור את רבי ישראל ברונא, כדי לאלצו להכריז על חרם על כל יהודי שלא ישלם את המס. המעצר היה קצר, כעבור שלשה עשר ימים שוחרר רבינו, רק אחרי שנתן ערבות מספקת.

"ומסרו אותי למלכות על גופי וממוני, ותפס אותי המלכות י"ג ימים במגדל עד שהעמדת ערבות על גופי וממוני... וטרוד אני ולבי כל עמי".

עשרים שנה אחר כך, יהודי מומר בשם הנס ווגל העליל על רבי ישראל ברונא כי רצח ילד נוצרי כדי להשתמש בדמו למצות בפסח. מהר"י ברונא נעצר. הפעם הבישוף העירוני דרש לדונו למוות. אלא שראש העיר פחד לפגוע ברב, פן יעורר את חמת הקיסר שהיה מעוניין בשלומו של הרב, האמין שבאמצעותו יגבה את מיסיו.

ראש העיר ביקש להוציאו לחופשי, אלא שהמציאות היתה קשה ולא פשוטה. ההמון הנוצרי המוסת דרש את דמו של הרב, ואם היה משחררו יופקר דמו, הם בוודאי ירצחוהו נפש.

כדי להגן עליו מזעם האספסוף כלאוהו במבצר בית הסוהר העירוני של רגנשבורג. בינתים, היהודים שלחו שתדלנים אל הקיסר ואל מלך בוהמיה, שיתערבו בפרשה, למען יצילו את חייו של רבינו החף מפשע.

"ויאסף אתם אל משמר שלשת ימים" - ויחזק מאתם את שמעון ויאסר אתו. עדיין אקמואל! מעניני הזמן והפרשה: בית סוהר וגדולי ישראל. בעזרתו יתברך נזכה ל"וירצוהו מן הבור". (מ"א י"ד)

בעל המעשה הבא הר"ר מרדכי חנוין היה חסיד חב"ד, בעל בטחון ומסירות נפש עצומה. שלש פעמים נאסר בחייו, ושהה בכלא הסובייטי ובמחנות עבודה בסיביר עשרים ואחד שנה!!!

את המעשה סיפר בבית המדרש של האדמו"ר ממכונבוקה בבני ברק, אחר תפילת שחרית, בעת שתיית "לחיים" ביארציט של אמו, כשכל העת זולגות דמעות מעיניו.

בהתקרב ימי החנוכה, בגלות הקפואה בסיביר, נאספנו קבוצת בחורים, אסירים יהודים, לטכס עצה, כיצד נקיים את מצות הדלקת נרות חנוכה. אחד הציע להשתמש במרגרינה כשמן למאור, השני הציע לתלוש מהבגדים חוטים שימשו כפתילות, מישהו הצליח לארגן כלי איכשהו.

הגיע ליל ראשון של חנוכה, ור' מרדכי שהיה המבוגר בקבוצה כובד לברך ולהדליק את הנרות. עוד הוא מיטיב את הנרות, וקבוצת שומרי המחנה ובראשם קצין הנ.ק.ו.ד. פרצה את הדלת, ובמהלומות לקחו את הצעירים לצינוק אפל.

משם גררו אותם למשפט, המשפט היה למעשה הצגה מבויימת... השופט הקריא את הסעיפים בהם הואשמו: קשירת קשר קונטרבולוציוני - תכנון מרד, סיוע לאויב - הדלקת אורות על מנת לסייע לאויב לגלות את מקום המצאם...

השופט סיים את ההקראה באומרו כי פסק הדין על עבירות אלו הוא עונש מוות! ושאל: 'האם תוכלו להצדיק את מעשיכם?'

ר' מרדכי שהיה המבוגר שבחבורה פרץ בבכי, הוא ידע כי לא רק גורלו מונח על כף המאזניים, אלא גורלם של כל חבריו.

"גש הנה", ציווה השופט. ר' מרדכי התקרב לדוכן, וזה החל לשואלו על בני משפחתו, שמותם ועיסוקם.

כשסיים השופט לתחקרו, קם ממקומו והחל להסתובב אנה ואנה באולם בית המשפט. 'מה יש לך לומר להגנתך?'

ר' מרדכי חנזין אזר עוז: "היהודים אנו, ואת הנרות הדלקנו כדי לקיים מצוות הדלקת נרות חנוכה, וזו הסיבה היחידה בגינה התאספנו יחד".

"נרות חנוכה הדלקתם?! נרות חנוכה הדלקתם?! קולו של השופט היה מלא תדהמה: "מה אתה אומר, נרות חנוכה" חזר ושילש תמיהתו... התרגשות רבה היתה נסוכה על פניו.

כעבור רגע סימן השופט לשני החיילים שהיו נוכחים לצאת ולהמתין בחוץ. המשיך השופט ואמר: "אם נרות חנוכה הדלקתם, הנה אראה לך איך באמת מדליקים נרות חנוכה!"

הדליק את העששית שעמדה על שולחנו, והחל לשרוף בזה אחר זה את כל כתבי האשמה שהיו מונחים על שולחנו... ידיו רעדו והוא מיהר... "הנה כך מדליקים נרות חנוכה, רואה אתה".

לאחר מכן נטל את האפר, והשליכו החוצה דרך החלון, הרוח הסיבירית החורפית לא הותירה מהם שריד.

אז לחץ השופט על כפתור הצלצול בשולחנו, הדלת נפתחה והחיילים נכנסו חזרה. "קחו את כל העצורים" הורה בטון סמכותי "ופזרו אותם בכל מחנה שתמצאו לנכון, העיקר שלא יפגשו זה את זה, אויבים נבזים הם, אל תירו בהם, כי הם לא שווים אפילו כדור..."

לאחר שהחיילים יצאו החוצה, נענה השופט ואמר לנאשמים: "יהודי אני, על כן מבקש אני מכם לספר לדורות הבאים איך מדליקים נרות חנוכה!"
(ספורו של חג" - חנוכה)

רבי אליהו הכהן, ה"שבת מוסר", סיפר בשבת אביו רבי אברהם שלמה הכהן, מהכמי איזמיר

אחד הדברים שבלטו אצל אביו היתה מצות פדיון שבויים, קיים אותה בכל ההידורים, חש בכאבם של הנמקים בכלא. הוא ידע שהזמן הקשה ביותר לאסיר להתמודד עם מצבו הוא יום השבת, בה כל בני המשפחה יושבים לסעודה ואור נרות השבת וקדושתה אופפת את כולם. חשב, מה יוכל לפעול.

עלה רעיון בלבו. הוא פנה אל מנהל בית הסוהר באיזמיר, ביקש ממנו לשחרר את האסירים היהודיים, שישבתו את יום השבת בביתם ומיד במוצאי שבת ישבו אל כלאם, תמורת תשלום יפה, ולבטחון שהם יחזרו אל הכלא הוא יפקיד ערבון נכבד.

רק אחרי שהגיעה פקודה קיסרית מפורשת נאלצו שלטונות העיר לחקור את פרשת הרצח לעומקה. לגלות את הרוצח האמיתי, כדי שיוכלו לשחרר את מהר"י ברונא. כי כאשר כולם ידעו שהוא חף מפשע, שוב לא תהיה סכנה לחייו.

למרבה התדהמה, החקירות העלו כי האשם היה לא אחר מאשר המומר הנס ווגל בעצמו... שניסה בדרך זו לטפול אשמה על הרב והיהודים שהיו שנואים עליו. הוא נעצר ונידון לגזר דין מוות בשריפה, שבוצע אחרי שאושר על ידי הקיסר בעצמו.

אחר כל הדברים האלה הסכימו השלטונות לשחרר את רבי ישראל ברונא, בתנאי שיחתום על כתב כי אינו עומד לתבוע כסף על הצער והיסורים שהסבו לו מעניו בכלא...

(מהר"י ברונא השתחרר מהכלא בשנת רל"ד בגיל ע"ד ונפטר שש שנים אח"כ בשנת ר"ם 1480)

מתורתו של מהר"י ברונא בהלכות הנוכה

המדליק בנרות של שעווה נכון לקבוע כל אחד גבוה מחברו, על דרך מעלין בקודש ולא מורדין! (שו"ת מהר"י ברונא ל"ט)

אדם שיוצא לדרך בחנוכה ואשתו מדליקה בביתו יכוון שלא לצאת בהדלקתה ואז יהיה חייב בהדלקה וברכה, שהמכוון שלא לצאת אינו יוצא. כמו שמצינו 'עשרה עושים מצוה ואחד מברך לכולם', ואפילו הכי מעשים בכל יום, שכל אחד מברך על טליתו בבית הכנסת ואינו רוצה בברכת חברו וכן עושים בלולב.

החבר אייזיק לוי כשהיה בביתי לא קנה שעווה לנר חנוכה. שאלתיו, למה? ואמר שמדליקים עליו בביתו, ותמהתי עליו, שיכוון שלא לצאת. והוא השיב לי, שציווה לאשתו להדליק עליו כדי להרוויח מעותיו ולבטל הטורה.

ולא סגי לי בתשובתו, שכמו שנוהגים להוסיף עליות בשמחת תורה ובשמחת נישואין ולא חששו בזה לברכה שאינה צריכה, כי לכבוד התורה והמצוה אין לחוש. (שם ג')

במשך השנים גזרו בהרבה מקהילות אשכנז, שלא לשחק שום שחוק קוביה וקלפים כל השנה, חוץ מחנוכה ופורים... בוורמייזא היה חרם שלא לשחק שום שחוק, חוץ משחמט. רק בחנוכה הותר לשחק, מתחילת ליל ראשון עד אחר היום השמיני של חנוכה. (האריזו בני תשס"ו)

נשאל מהר"י ברונא, עד מתי תוקף ההיתר לשחק בחנוכה, האם גם הלילה של מוצאי "זאת חנוכה" בכלל ההיתר?

והשיב להיתר: "קהל שעשו תקנה שלא לשחוק, חוץ מימים שלא אומרים בהם תחנון וימי החנוכה שבהם מותר לשחק.

ושאלו את מהר"י מרפרוק על הלילה של מוצאי "זאת חנוכה". והתיר להם לשחוק, שלא הגיע לכלל איסור, ולא חלה התקנה כי עדיין לא הגיע הזמן שאומרים תחנון". (שו"ת מהר"י ברונא קל"ו)

עולה מדבריו כי השנה יהיה מותר לשחק בוורמייזא ושאר קהילות אף במוצאי שבת פרשת מקץ, שהרי עדיין לא הגיע הזמן שאומרים תחנון... (נ"ר)

כך תמידים כסדרן, מדי יום שישי היה מגיע למפקד הכלא ונותן בידו ערבון. אכן לפעמים ארע כי אסיר אמר טובה הארץ מאד, למה אשוב אל מקום צחנה ועיפוש והיה בורח... במקרים אלו רבי אברהם שלמה היה מפסיד את כספו, אבל גם זה לא הרתיעו. באחד מימי שישי הגיע רבי אברהם שלמה לבית הסוהר, אלא שלא היה בידו מספיק כסף לערבון כדי לשחרר את האסיר. מה עושים? פנה לסוהר הראשי והציע הצעה מפתיעה, שחרר את היהודי לביתו ובתורת ערבון אני אכנס במקומו לכלא.

יצא לו האסיר שמח וטוב לב אל ביתו. בדרכו פגש במכיריו וסיפר להם על גדולתו של רבי אברהם שלמה האיתמרי, מסירות נפשו למצוה נשגבה זו.

משנודע הדבר, נעשתה העיר כמרוקחה. מיד אנשי חסד פעלו להוציא את רבי אברהם שלמה מבית הסוהר. כך באותה שבת כולם שבתו את השבת בביתם. (עפ"י "אסורי המלך" ח"ב)

מזווה בבית הסוהר: קהל שהיה להם בית האסורים והושיבו שם יהודי בתורת קנס לכמה חודשים, עליו לקבוע מזווה, כי דירה בעל כורחו שמה דירה. (תשובת "שער אפרים" פ"ג הביאו פת"ש יו"ד רפ"ו א')

אך אחרונים רבים פוטרם אסיר ממזווה. מפני שאינו דירת כבוד. ("בית הלל" שם) בית סוהר עיקרו לדירת עראי. (ברכ"י שם) אין זו דירתו, שהרי מעבירים אותו מחדר לחדר כרצונם. ("חיים שאל" ח"ב כ"ב) בתי האסורים של הממשלה פטורים ממזווה. ("ערוך השולחן" שם)

כהן גדול בבית הסוהר...

בכל שערי העזרה לא היה מזווה חוץ משערי ניקנור, שם הולכים ללשכת פרהדרין, שהיה בה בית דירה לכהן גדול, קבעו מזווה מחשש שמא יאמרו שכהן גדול בבית האסורים. (יומא י')

נסיים בדברי ה"חפץ חיים": אצל יוסף נאמר "ויריצוהו מן הבור", כאשר הגיע הזמן לא המתין הקב"ה אפילו רגע - "ויריצוהו", גם עם ישראל יהיה כאשר תגיע העת, ככתוב "כעב תעופינה!" (שיחות הח"ח)

להאיר מתוך חשיכה

סיפור לחנוכה יאיר וינשטוק

ר' בערק'ה ישוב שפוף כולו. קומתו כפופה ובליבו מתפשטת הרגשת נכאים. אם נבוא לברר את גורמיה, יקשה עלינו לומר ששכניו הם שאחראים לאותה תחושה. לא נכון יהיה אף לומר שמקום הימצאו הוא שהביאו למצב מדכא זה. ולא שר' בערק'ה ישוב במסיבת רעים חסידית, ואדרבה מזה שבועות מספר שהוא עצור בכלא הרוסי בשכנות לפושעים מסוכנים, ועובר חקירות הקשות ומפרכות. אלא שעד עתה לא נכנעה רוחו האיתנה, עד שהיום החלו מזדחלים לליבו החסון הרהורים נוגים... מנסה הוא להדחיק את מחשבותיו המרות, ועוצם את עיניו תוך שהוא משוטט בקורותיו והרפתקאותיו מהשנים האחרונות.

* * *

משך שנים מספר ישוב היה החסיד ר' חיים דובער ('ר' בערק'ה) חן - מותיקי חסידי חב"ד באחד מפרבריה של לנינגרד, ולמרות מוראו של השלטון הקומוניסטי העוין שקוע הוא כולו בתפילה, בחסידות ובלימוד תורה לצעירי הצאן שבאיזורו. אמנם התנאים האידיאליים לקיום מצוות ולימוד התורה נגוזו זה מכבר, אך מסירות נפש היא עתה לחם חוקו של כל יהודי, ומכל שכן של חסיד חב"ד שמרותו של השלטון הסובייטי האיום אינה עושה עליו כל רושם.

ולפתע חודרת לה מלחמת העולם השנייה המתנהלת עד עתה במרחקים, אף למעמקיה של רוסיה. המפציצים הנאציים מניסים את ר' בערק'ה ומשפחתו כמו גם רבים משכניו ומיודעיו אל תוככי מדינותיה של ברית המועצות. נדודים רבים עוברים עליהם בימי המלחמה הקשה, עד שמוצאים הם מנוח בסמרקנד שבבוכרה – עיר שבכורח הנסיבות הפכה מעוז חבד"י למשך שנים ארוכות.

חלפו להן מספר שנות מלחמה קשה והנה הובסה לה גרמניה. עתה ניתן לשוב ולשקם את הארץ, ואט אט החורבות החלו נבנות. כשבמקביל החל היישוב החסידי הגדול שבסמרקנד מתפזר לו לאיטו. בתוך כך נודע ליושבי העיר כי השלטון הסובייטי מאפשר לאזרחי פולין ותושביה טרום המלחמה - לשוב אל ארצם. תחילה אכן שבו לפולין רק הפולנים שבחבורה, אלא שבמהרה נתברר כי בלבוב יכול כל אחד להפוך ל'פולני' תמורת תשלום נאות לזייפן המתאים שיציידו בדרכון, תעודה, או שאר מסמכים המעידים על כך שכבר דורות רבים ישבו הוא ואבותיו בפולין.

עד מהרה קמה לה רשת שלמה שכל עיסוקה אינו כי אם בתיקון חשוב זה של מקום הלידה. וכך מיום ליום צצים להם יהודים פולנים חדשים החוצים בזריזות את הגבול ממסך הברזל הרוסי אל ארץ החופש הפולנית. לא ארכו הימים והשלטונות הבחינו בתופעה המשונה משהו של ההתרבות המפתיעה באזרחי פולין לשעבר האפופים פתאום רוח פטריוטית ושבים הביתה, והחלו בולשים אחריהם בשבע עיניים כדרכם.

אף מיודעינו ר' בערקה הוא מילידי רוסיה העומד להפוך פולני באחד הימים הקרובים, ממתין הוא רק לתעודות המוכיחות זאת, ובינתיים עד שתגענה, עומד ומגיש בקשה לשלטונות שיאפשרו את יציאתו מן הארץ בקרוב. ולא ידע ר' בערקה כי בתור אדם בעל שיעור קומה סומן זה מכבר על ידי השלטונות שעקבו אחרי כל תנועה שעשה במשך כל ימי שהותו בלבוב, וכך ערב צאתו מרוסיה, נעצר ונשלח אל הכלא. שם נערכת לו חקירה קשה ואימתנית כדי לגלות את רשת הזיפנים ושיטות הפעולה שלהם, אלא שר' בערקה הקרוץ מחומר חסידי איתן, לא נשבר אף לאחר ימים קשים של חקירות ארוכות ומפרכות.

משראו שכך עמדו והשליכוהו אל ה'בור' – תא מצחין השורץ פושעים מסוכנים, רוצחים ואנשי העולם התחתון, אמרו בליבם שמא לכשירצה לצאת מהחברה הבלתי אנושית הזו, יואיל לדבר קמעה, ולדווח ידיהם של מי במעל הזיוף.

אם אמרו כך אות היא כי לא ידעו את ר' בערקה ועוז רוחו. ימים רבים וקשים עוברים עליו בבור, והוא בשלו – שותק.

ואם כן, מה לו איפוא כי מצאנוהו עגמומי כולו? אין זאת אלא כי ערב חנוכה הוא היום. לנגד עיניו של ר' בערקה מתייצבים ונעמדים נרות החנוכה ואישם המבעירה את הלבבות, ורוחו נשברת בקרבו. בכל בתי ישראל ידליקו הערב נרות, ישירו שירי חנוכה, יאכלו לביבות וישמחו בשמחת החג ואילו אצלו תהיה חשיכה גדולה, לא נרות ולא שמחה, ייאלץ לחגוג את החנוכה יחד עם פושעים נאלחים.

* * *

עודו מהרהר במר גורלו, וקול צורמני חודר לאוזניו, "ראבין! מה לך עצוב כל כך?" - אחד משכניו לתא הבחין ברוחו השפלה והחליט לדעת מה זה ועל מה זה. ר' בערקה מתנער ממנו כשהוא ממלמל, 'הנח לי ולצרותי. כך או כך לא תוכל להושיעני'. אלא שדווקא תשובה זו היא שמציתה את סקרנותו של הגוי השב תוך רגע בודד ועימו סמיון – רבם ומנהיגם של כל אנשי העולם התחתון שנקבצו ובאו הנה אל תוך תא אחד. מסמיון הכל יראים, ואת היוצא מפיו הכל מקיימים מבלי שתיפול שיערה אחת ארצה. השגחה פרטית מיוחדת היתה עם ר' בערקה שמיום היכנסו אל התא נשא חן בעיניו של סמיון זה שהורה ופקד שלא לפגוע בו לרעה – מה שהצילו מידם הקשה והמסוכנת של 'חבריו' לתא.

עתה עומד סמיון ושואל-תובע לדעת על מה נפלו פניו של ר' בערקה. "מה לך מסתיר מאיתנו?! הלא כאן כולנו חברים!" ר' בערקה עוצר בעצמו מלהשיב כי אכן חברות זו היא שמעכירה עתה את רוחו. אל מול סמיון האימתני, אין הרבה ברירות ור' בערקה מוצא עצמו מקיים מצוות פרסומי ניסא מקורית - מספר הוא לגוי גברתן את סיפור החנוכה, ואת מצוקתו באין עימו לא נרות ולא אש לקיום מצוות הדלקת נר החנוכה. ומה גם שהדלקת אש אסורה בתאי הכלא באיסור חמור.

סמיון שומע, ואש ניצתת בעיניו, תקופה ארוכה עברה עליו מבלי מבצע ראוי לשמו. חודשים ארוכים מדי חלפו מאז תכנן איזו הברחה הגונה, או סתם שוד מכובד. עלול הוא להתפטם כולו ולהפוך למנוון. עתה היא איפוא שעה ראויה וסיבה הגונה לשוב לכוחותיו הייחודיים. עתה יוכיח לכולם, כי גם כאן בין חומות הכלא העבות – הוא עדיין סמיון האגדי. "אל תדאג רבין!" – הוא מרעים, "עם חוקי הכלא הנח לי להסתדר! ולך תהיה כאן הלילה מנורה עם נרות ככל שתרצה, ובלבד שלא תשב עצוב כל כך".

אומר ועושה, כינס את חבריו ופקודיו לאסיפה בהולה ובה מחליטים להפריש כל אחד ממנת המרגרינה אותה הוא מקבל לטובת 'מצוות האש' של הרבין היהודי. עם מצבור המרגרינה מגיע סמיון אל ר' בערקה ובעיניים נוצצות הוא מספר לו, כי עד מהרה יסתיים גם ייצורם החפוז של הפתילות המגולגלות כעת מבטנת מעיליהם של כמה מהחברים. "לפמוטות ניתן לך חצאי בצלים!"

הערב החל מתקרב. צלליו האדמוניים צובעים את כתלי החדר בכתום בוהק, עדות לכך שהשמש נוטה לשקוע. אין זה אלא סימן לר' בערקה להניח בתוך שני חצאי בצל כמה גושים זעירים של מרגרינה, ולהשחיל לתוכם את פתילותיו המאולתרות. עתה נותרה רק דאגה אחת קטנה אבל חשובה – מהיכן יביאו אש?

אלא שתוכניותיו של סמיון היו פרטניות בדיוק מרבי לכל הדרוש. מורה הוא לחבריו להקיף בעיגול את ר' בערקה, והוא עצמו מתייצב לידו כשהוא משפשף על מגפיו פיסת בד קשה. חלפו להם מספר רגעים של שפשוף מסיבי והנה הבד החל מעלה עשן, וכעבור דקה נתעוררה התרגשות רבתי - יש אש!

ההתרגשות העצומה אופפת את ר' בערקה והוא החל מברך את ברכת הנר באדווה חרישית הצופנת בחובה התלהבות עצומה. סביבו מעגל בריונים מסוכנים העומדים ומביטים בו בפניו תמהות, אך הוא אינו מבחין במאום. כל מעייניו נתונים עתה באש אותה זוכה הוא להעלות בנר החנוכה. שמחה עצומה עוטפת אותו, בעוד הבריונים העומדים סביבו כחומה בצורה מסתירים אותו ואת נרותיו מכל עינא בישא העלולה להחליט ולבדוק לפתע את הנעשה בחדרים.

משך שמונה ימים שב ונשנה המבצע. חבריו של סמיון נאלצו לקמץ כל טיפת מרגרינה לטובתו של הרבין היהודי, ושמונה ימים - יום אחר יום ניצבה ועמדה לה כך החבורה המוזרה משהו, במעגל ללא נייע משך דקות ארוכות, עד שכבו להם נרותיו של ר' בערקה. אלא שרק הנרות הגשמיים כבו אבל האש שבליבו פנימה בערה משך חודשים ארוכים, כשהיא מחזקת אותו לשנים הקשות העתידות לבוא עליו.

שנים ארוכות תעבורנה, על ר' בערקה ייגזר דין מוות, שבדרך נס יומר אחר כך לעבודות פרך למשך שמונה עשרה שנים, שאף הן תקוצרנה עם הזמן לעשר שנים. במשך התקופה הזו תצליח רעייתו לשחד את כל

הפקידים הקשורים לעניין, וכעבור שלוש שנים בלבד יעשה ר' בערקה את דרכו הביתה לבובה.

ועדיין תחלופנה עוד שנים עד שיזכה לעלות לארץ הקודש תוך מופתים גלויים ולספר בה את סיפורו, אבל ניצחונו הראשון על ממלכת הרשע, לא ימוש מזכרו עד יומו האחרון..

הרב יאיר וינשטוק שליט"א

וידויו של ה"שאגת אריה"

מגאוני הגאונים בכל הדורות היה הגאון רבי אריה לייב (גינצבורג) זיע"א בעל ה"שאגת אריה". גדלותו התורנית העצומה שהקיפה את כל מקצועות התורה בלי יוצא מהכלל, זכתה לשבחים נדירים מפי גאוני דורו.

דמותו של ה"שאגת אריה" הייתה כעין דמות קמאית מדורות עברו, למרות שהייתה שתולה בדור שנחשב לדור דעה, ורבים היו הגדולים בדורו ששכינה הייתה מדברת מתוך גרום, הייתה אישיותו כאמור אישיות רבת אנפין שהעפילה הרבה מעבר סביבותיה ובלטה כדמות אחת ויחידה בדורו.

"גאון הגאונים", "רבן של כל בני הגולה", אלו היו מקצת התארים הכבירים והנדירים שקשרו לראשו גדולי התורה בדורו.

כוחו האדיר בלימוד היה מן המפורסמות. הוא שלט שליטה ללא מיצרים בכל מדעי התורה, הש"ס והפוסקים היו מונחים במוחו כבקופסה בבקיאות ובחריפות מבהילה. הוא מהיחידים שסיים את הש"ס אלף פעמים! ואין פלא כי הגר"א העיד עליו שיכול הוא להעביר במוחו את כל תמצית הש"ס בשעה אחת בלבד!

וכגודל גאוניותו כך גודל התמדתו. הוא זנח כל חמודות עולם והפקיר את כל עצמותו לטובת הלימוד. שקידתו הייתה מופלאה, הוא קידש את כל עיתותיו ללימוד ללא כל גבול וסייג מתוך טרחה ויגיעה עצומה ללא שיוור.

וכך העיד עליו אחד מתלמידיו: "בערוב ימיו כהה מאור עיניו, ולא יכול היה ללמוד מתוך הספר. אז החל חוזר כל חודש בעל פה את כל הש"ס, אני הייתי מתחיל קטע בגמרא ורבינו היה ממשיך על פה את הדברים כשמיד היה עובר לדברי התוס' והראשונים, ומבארם דיבור אחר דיבור כגודל עמקותו וחרירותו הנוראה".

בד בבד עם קומתו התורנית הרוממה היה השאגת אריה איש אשכולות שהכול בו. הוא ניחן בשלל סגולות נדירות כשבין השאר הצטיין בענוות מרובה, בקדושה נוראה וידוע היה בגודל פרישתו מכל הבלי עולם הזה. סיפר בעל ה"אור חדש" (רבי אליעזר פלעקלס זצ"ל מפראג) "זכיתי ללמוד עם השאגת אריה. כשהיה לומד היתה דרך לימודו בעמידה. במשך כל ימות השבוע לא הסכים לתת תנומה לעפעפיו על גבי מיטה, ואף לא היה אוכל מזון מן החי".

*

רוחות זרות איימו לסדוק את חומת ההגנה בעיר ק. בה כיהן השאגת אריה. רוח של מודרניות שניסתה לפרוץ גדרי הלכה. מאחורי המגמה המסוכנת עמדו כמה מעשירי העיר שניסו להכניסה בכוח בסיועם של עוד כמה מאנשי "עמך" שרוח חכמים אינה נוחה עימם.

הללו לא ראו בעין יפה את השגחתו הקפדנית של הרב בעל שאגת אריה בעיר ובעזות מצח קמו והתריסו נגדו ונגד כל שיטת הנהגתו.

בהיותם קומץ מצומצם של אנשים, לא ייחס אליהם הרב חשיבות יתרה. הוא עמד בעוז על המשמר ונאבק בהם בתקיפות. אולם עם חלוף הזמן הצליחו ריקים אלו לסחוף עמם קבוצות גדולות של אנשים, עד אשר גיבשו את רוב ראשי הקהילה נגדו, ודרשו בעוז רוח ובחוצפה אדירה להעביר את הרב הקדוש ממשרתו.

בראות השאגת אריה כי כלתה אליו הרעה, והקרקע אשר הוא יושב עליה בוערת תחתיו, נטל לידו את מקל הנדודים, והחל לנדוד מעיר לעיר כאחד העניים.

ברגע אחד נפל בעל השאגת אריה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא. במשך כל הזמן חי ברומו של עולם וכעת נאלץ לסגל לעצמו אורח חיים קשה של עוני וביזיון, מבלי למצוא מנוח לכף רגלו, ומבלי רגע אחד של קורת רוח.

את פת לחמו מצא בבתי אכסניה ובתי תבשיל שחסו על בני העניים.

וכל זאת בכמות זערורית רק על מנת להחיות את הנפש.

אולם מקור מימיו החיים לא נלקח ממנו - לימוד התורה, בכל שעה משעות היממה היה הוגה בה, מבלי לבטל את מחשבתו ממנה אף לרגע קט.

*

באותו יום נזדמן רבי אריה לייב שהלך בדרכים יחד עם קבוצה של אנשים מדלת העם. קרועי בגדים עטופי סמרטוטים ועל ראשיהם כובעים מגוחכים שכל אחד מהם נראה משונה וישן יותר מרעהו.

"רעבים אנו" חלפה המיה בין הנוודים.

"הנה, מרחוק כבר אפשר לראות את ביתו של איצ'ה וולף הגביר", קרא אחד מהחבורה בגיל. "אומרים שבביתו של איצ'ה וולף מקבל כל אורח פת לחם לשובע יחד עם נזיד חם של גריסים ותפוחי אדמה, וכל זה בחינם כמובן".

"אז למה אנחנו מחכים, קדימה" צהלו הכל.

הם זרזו את צעדיהם ותוך רגעים אחדים כבר הגיעו לביתו של העשיר, ומיד הוכנסו פנימה במאור פנים על ידי אחד המשרתים. בעלת הבית עצמה טרחה סביבם לתת לכל אחד את מזונו, אך ככל שעבר הזמן נגוזה סבלנותה והיא החלה לגלות סימני כעס, וההתפרצות לא אחרה לבוא...

רבי אריה לייב כהרגלו שקוע היה במחשבותיו בלימוד, תוך כדי עיון במשנת תלמודו לא הבחין כיצד הוא אוכל ושפך חלק מצלחת המרק על השולחן עליו הסבו שאר האורחים.

"תתבייש לך, רשלך" התפרצה עליו בעלת הבית בכעסה כי רב. כמובן שלא ידעה מיהו אורחה הדגול ופצחה בשאגות:

"אין בליבך הכרת הטוב על לחם החסד אותו אתה מקבל, עד כי אתה מסוגל לזלזל כך, ולהשחית מזון יקר!"

חמתה לא שככה והיא עמדה וצרחה עליו עד שנחלש קולה והצטרד מן הצעקות הרבות שהמטירה על ראשו.

רבי אריה לייב ישב כשהוא מבויש ונבוך אך לא השיב דבר לבעלת הבית. יתירה מזו, הוא השתיק את כל אלו שהכירוהו וניסו להשיב את כבודו האבוד.

אולם כשיצאו, פתח פיו וגילה לאחד העניים.

"הודו לה' כי טוב. מי שאמר לעולמי די, אמר די לצרותי. עד כאן סבל עניותי, מעתה ואילך לא אסבול עוד צער ונדודים."

חברו העני זקף גבות תמהות למשמע הדברים: "וכיצד הרב יודע, וכי הוא נביא?"

המתיק השאגת אריה חיוך והסביר: "עד עתה גרמו לי נדודי לצער ומכאוב וזוהי גזירה שנגזרה עלי. אך לא ביטלו ממני רגע אחד של לימוד תורה. אולם בפעם הזאת הפריעו צעקותיה של האישה את מחשבתי בלימוד למספר רגעים, וביטול תורה לא נגזר עלי בגלותי. הרי זהו וודאי סימן מובהק שבקרוב יגיע הקץ לצרותי!"

ואכן כאשר ניבא כן היה. כמה ימים לאחר מכן סעד את ליבו בין העניים, באחת מן האכסניות.

במרחק מה ממנו עמדו כמה עסקנים שבאו מהעיר מן להתארח שם. הם שוחחו עם בעל האכסניה, והנמרץ מביניהם אמר כמשיח לפי תומו: "תקופה ארוכה אנו תרים ומחפשים לעירנו אחר רב בעל שיעור קומה, אדם עם אישיות מיוחדת ומלאה בתורה, אבל אין אנו משיגים מישהו שיתאים לנו."

עודנו באמצע דיבורו ואחד מחבריו העסקנים שם עינו על העניים היושבים וסועדים בדממה את פיתם. פניו של אחד מהם נראו לו מוכרות. הוא נעץ בו מבט ממושך ופתאום נפלטה מפיו צעקת תדהמה.

"הביטו באיש זה" הזעיק את חבריו, "הרי זה רבי אריה לייב, שהיה רב העיר ק!".

הלם וזעזוע אחז בנוכחים במקום לנוכח מראהו העלוב של השאגת אריה.

בעל האכסניה, בחיל, רעדה ודמעות שליש, ניגש לבקש מהשאגת אריה

"ימחל לי מר אם לא נהגתי בו כבוד כהוגן לגודל מדרגתו של הרב".

אולם השאגת אריה עצמו לא התרגש יותר מדי לנוכח הגילוי המרעיש, אלא הרגיע את הנוכחים והמשיך כדרכו בעיונו בלימוד.

העסקנים חיכו עד שסיים ללמוד וסגר את הספר, ופנו אליו בדחילו בבקשה נרגשת שיאות לכהן כרבם בעיר מן.

רבי אריה לייב ניאות לקבל את התפקיד ברצון. הלא נהירה וברורה הייתה לו הידיעה, שאם הגלות גרמה לו לביטול תורה הגיע קיצה.

*

העיר מן לבשה חג.

היום המיוחל הגיע, יום בואו של השאגת אריה לעיר.

שורות שורות של אנשים יצאו לקבל את פניו של הרב, ועמדו כשהם משוחחים בהתרגשות ובדריכות. כולם היו לבושים בהידור לכבודו של הרב ששמעו יצא לתהילה בכל קצווי הארץ.

לאחר המתנת מה נשמעה צהלת הפעוטות שרצו נרגשים לעבר הקהל
"הרב! הוא מגיע",

ואמנם, שקשוקי עגלה נשמעו מתקרבים ובאים.

אנשי העיר הצמידו מבטם אל העגלה המתקרבת. היא החלה מאיטה את קצב נסיעתה, עד כי נעצרה לגמרי סמוך לידם.

מן העגלה ירד באיטיות ובקומה כפופה יהודי זקן, פניו הקמוטות מחייכות לנאספים וראשו מהנהן לשלום.

פליאה אפפה את הציבור.

"זהו הרב?" נשמעו לחשופים. "הרי הוא נראה ישיש מאד. כלום אין רבנים צעירים ממנו?"

כמה מליצני העיר שעזות פנים לא נעדרה מהם השמיעו הערה ארסית.

"כנראה חיפש מקום מכובד להיקבר בו."

ואמנם, רבי אריה לייב כבר היה בעת ההיא כבן שבעים אך עקב צרותיו ותלאותיו, שחרטו בפניו את רישומן וחרצו בהם קמטים לרוב - נראה מבוגר בהרבה מגילו.

אך חושיו החדים לא קהו. ומוחו החרוף צלול היה כיון ישן המשתבח והולך עם השנים... על אתר קלט את המבטים התמהים, ואוזניו שמעו את הלחשופים הלעגניים, אך טרם בחר להגיב.

למחרת נשא הרב החדש את דרשת ההכתרה בבית הכנסת הגדול במץ. בגאונות אדירה חרז כבמחרוזת סוגיות רבות מכל הש"ס, כשהוא עורם ערמת קושיות עצומות ולאחר מכן השמיע מהלך חד וברור שהבהיר את כולן.

הכל היו מוכי תדהמה מן הפלפול שהיה מלאכת מחשבת של ממש. ואילו הרב שסיים את הדרשה, פתח במילי דאגדתא:

כשירד יעקב אבינו למצרים, שאל אותו פרעה, "כמה ימי שני חיך?", ויעקב עונה "מעט ורעים היו ימי שני חייל".

"ברצוני לשאול אתכם יהודים יקרים – הדהד קולו של הרב בין כתליו העבים של בית הכנסת - מדוע עניין את פרעה גילו של יעקב? וכי מן הנימוס הוא לשאול אורח "בן כמה אתה?"

ויעקב אבינו עצמו, איזו מין תשובה הוא עונה... מספר על צרותיו, היו לי חיים קשים... פרעה שאל אותך בן כמה אתה? תגייד לו את הגיל וחסל!

אלא, שהרי כאשר הגיע יעקב למצרים, פסק הרעב בזכותו. פרעה שהיה מאוים מן הרעב הממושך צהל ושמח בראותו כי המכה תמה. אך כשראה פרעה את יעקב, היה נראה לו זקן מאד, והוא חשש שמא יסתלק מן העולם כעבור זמן קצר, והרעב יתחדש. לכן שאל אותו לגילו.

יעקב הבין את חששו של פרעה, ולכן ענה לו, "אני לא זקן כמו שאתה חושב, אני רק נראה זקן מאד מחמת צרותי והשנים הרעות שעברתי. לא הגעתי לימי אבותיי, ואין לך ממה לחשוש..."

"אתם חוששים שאני זקן מאד ולא אאריך כאן ימים", סיים השאגת אריה, "שמעו את דברי, אני מבטיח לכם שאהיה כאן רב לפחות עשרים שנה!".

הוא ירד מבימת בית הכנסת כשהקהל נותר פעור פה. ובכן, לא רק גאון אדיר קיבלו כרב לעירם, אלא אף חכם שקלט היטב מה דברו בשקט, ובעיקר: צדיק וקדוש היכול לבא כמה יחיה.

ואכן, דבריו של השאגת אריה התקיימו במלואם. בשנת תקמ"ח - כאשר מלאו עשרים שנה מעת בואו למץ בשנת תקכ"ח, חלה את חוליו ממנו לא קם, ונפל למשכב.

בני העיר התאספו בבתי הכנסת הרבים בעיר ונשאו תפילות לרפואתו השלמה של רבם הנערץ.

גם בימי מחלתו, המשיך הרב בלימודו בהתמדה ללא הפסקה, למרות ייסוריו ומכאוביו.

בפנקס ק"ק מץ מסופר, כי לפני פטירתו הקיף את מיטתו בכתבי האריז"ל. הוא נופף בידיו כמגרש זבובים ושמעו אותו גוער במזיקים וצועק "תלכו מכאן!"...

מה שבוטח טובות

מענה לבני הישיבות בנתיבי העליה

גליון 27

ידיעת התורה (ו) -

חיזוק הזכרון ע"י לימוד וקליטת הדברים בצורה מסודרת

בשבוע שעבר ביארנו את הגורם הראשון המשפיע ביותר על ידיעת התורה, והוא רמת החשיבות אותה מייחס האדם ללימוד, וממילא האופן בו הוא ניגש ללימוד מתוך סקרנות. השבוע נעסוק בסייעתא דשמיא בגורם השני שמשפיע על הזיכרון - לימוד וקליטת הדברים בצורה מסודרת.

הדרך הישרה והאפקטיבית ביותר היא לסדר את הפרטים של כל הנלמד במחשבה בשעת הלימוד עצמו או מיד לאחריו, ואז מצטרפים הפרטים החדשים לאלו הידועים ומסודרים אצלו מכבר, ומתמזגים לתמונה אחת שלמה. כל פרט בסוגיה הוא חלק ממערכה גדולה אחידה, וכאשר ינסה להיזכר באחד מן הפרטים, תעמוד לפניו תמונת הסוגיה וימצא בקלות את מה שהוא מבקש. אכן, ארגון הדברים וקטלוג הפרטים בזיכרון משתנה מאדם לאדם, יש שיבנו את הסוגיה במחשבתם לפי מהלך השקלא וטריא בגמרא, יש שיסדרו את הקושיות והתירושים, ההוכחות והפירושים, יש שימצאו את הנושא העיקרי בסוגיה, וסביבו יסדרו את שאר הנושאים, ואין מעלה ועדיפות לזה על זה, אלא כל אחד ימצא את דרכו לפי טבעו וצורת זיכרונו.

דרך זו יעילה מאד לתת חיים וצורה לכל הנלמד גם כאשר עדיין זוכרים את כל הפרטים. על ידי ציור וצירוף הדברים לנושא אחד בעל איברים רבים מסודרים דבר דבור על אפניו, יודעים היטב את הסוגיה, ומתוך הבנת המכלול, ניתן להגיע בקלות לכל הפרטים. משא"כ מי שזוכר את הפרטים כרשימה המונחת ללא סדר וללא הקשר בין הפרטים, לא ימצא בקלות את מבוקשו, אלא יתייגע הרבה ולא יעלה בידו. כמו כן כאשר פרטי הסוגיה מקושרים זה לזה, ומסודרים במחשבה כתמונה שלמה, גם אם לא זוכרים כל פרט, אפשר להיזכר ולהגיע ע"י פרט אחר אל שאר הפרטים בסוגיה, ביות ויש קשר מסודר וברור בין הדברים. וכך כתב בספר מנחת יהודה (פרק הזכרון אות י"ג) וזה לשונו (בדילוג הדברים שאינם שייכים לענין זה) "ולא בזיכרון תליא החיסרון, רק בבירורתה של ההשקפה הראשונה, ובהסדר שמסדרים את הרושם של ההשקעה והשמיעה הראשונה הבאה דרך חושיו לתוך הכח המדמה, כשמסדר אותם היטב דרך שלשלת וציונים וסימנים,

כפי שהזכרנו בעבר הזיכרון בנוי ע"י קליטת הידיעות, אכסונום במערכת הזיכרון, ושליפתם כאשר האדם נצרך להם. ידיעה שיש בה רק פרט אחד קל לזכרה, אולם כאשר האדם לומד סוגיה מורכבת בעלת פרטים רבים, והוא מעונין לזכור את הכל או לפחות את עיקרי הדברים, עליו לתכנן כבר בשעת הלימוד את ארגון הפרטים וסידורם ואת ההקשרים שביניהם, על מנת שקליטת המידע ואיחסונו בתאי הזיכרון יתבצע בצורה קלה וחלקה. אם לא יעשה כן אלא יתרכז אך ורק בלימוד של אותו רגע, סביר להניח שתיכף לאחר הלימוד לא יזכור את כל פרטי הסוגיה ומהלכה, וכל שכן לטווח ארוך יותר. וגם אם הלימוד חי אצלו והכל ברור כאשר הדברים חדשים אצלו והוא גם זוכר את כל הפרטים, מאחר ולא קלט את הפרטים בצורה מסודרת, ישכח את רובם במשך הזמן, וכאשר ינסה להיזכר ולשלוף את הידיעות מהזיכרון לא יוכל להיזכר בהן.

משל למה הדבר דומה, לאדם המכניס את בגדיו לארון בצורה אקראית ומניח זה על גבי זה כפי הבא לידו, בוודאי יצטרך לטרוח הרבה ולחפש כשיבוא להוציא בגד שנצרך לו. כך בדיוק פועלת מערכת הזיכרון, רק אם נקלוט את הידיעות בצורה מסודרת, נוכל להשתמש בהם בקלות בשעת הצורך.

דוגמא נוספת. אני מכיר ת"ח מפורסם שבמשך שנים רבות היה מרבה בכתיבת חידושי תורה, והצטבר תחת ידו חומר רב, אלא מאחר והדברים נכתבו לפי סדר הלימוד ולא סודרו, כל אימת שהיה צריך למסור שיעור בנושא מסוים לא הצליח למצוא את חידושי באותו נושא, עד ששכר אדם שסידר את הדברים במשך שעות רבות.

הקשורים אליו. אולם כאשר רואים כל דבר כעומד לעצמו, א"א להיזכר בו ע"י המתקשרים אליו אלא רק אם זוכרים אותו עצמו, וא"א להסתיע בידיעות האחרות כדי להזכר בו. כמו כן בלימוד בצורה לא מסודרת יש חיסרון גדול ומשמעותי, שאינו נעשה (בדרך כלל) מתוך הנאה וחיבור לדברים הנלמדים, ואף אם יש לאדם הנאה מהבנת עצם הדברים באופן כללי ומקיום מצות תלמוד תורה, מ"מ אין זו הנאה כשל מי שלומד נושא בעל משמעות ותוכן. בלימוד של הרבה פרטים בלי קשר ביניהם החויה וההנאה קטנה מאד, ואילו לימוד שכולו תהליך של קליטת כל המבנה של הסוגיה - הוה אמינא, מסקנה, שאלות וראיות וכו' - הוא לימוד חוייתי ועוצמתי שחודר לעמקי ההויה וטעם החיים, וממילא נחרט גם בזיכרון. כ"ש כאשר משתלבים בהבנה ובזיכרון כמה סוגיות זו עם זו, וכן כמה פרקים באותה מסכתות וכמה מסכתות, זוכים למתיקות שאין דומה לה, ויתבאר בסייעתא דשמיא עוד בפרק שיעסוק בזכרון חווייתי.

הרמח"ל מבאר ענין זה בהקדמה לספר דרך השם (ספר שמהווה דוגמה איך לסדר פרטים רבים במבנה אחד מסודר. הספר מעמיד את הכללים בעבודת השם בארבעה חלקים, ובכל חלק כמה פרקים של ביאורים זה על גבי זה במהות הבריאה ובהשגחה) וזה לשונו שם "יתרון ידיעת הדברים על מתכונת חלקיהם, כפי מחלוקתם וסדרי יחסיהם, מידיעתם שלא בהבחנה, כיתרון ראיית הגן המהודר בערוגותיו ומיזופה במסילותיו ובשורות מטעיו, מראיית חורש הקנים והיער הצומח בערבוב. כי אמנם ציור חלקים רבים, אשר לא נודע קשרם ומדרגתם האמיתית בבנין הכל המורכב מהם, אצל השכל המשתוקק לדעת, אינו אלא משא כבד בלא חמדה, שייגע בו ויעמול, ונלאה ועיף ואין נחת".

ותקשר עם הדברים הידועים אצלך כבר, או כשתחבר עליהם איזה דבר ידוע לך ע"י צד השוה, אזי תמצא אותם תמיד על פי הסדר, וכשתזכור מהדברים האלה רק דבר אחד מהענין, אזי תזכור כל הענין ע"י שלשלת הסדר". עכ"ל עוד כתב שם (אות כ"א) וזה לשונו "ואם יטרח את עצמו מעט לצמצם מחשבתו ראייתו ושמיעתו רק על דבר אחד, לחלקה לפרטיה היטב על כל פרט ופרט הנמצא בה, ואח"כ לקשרה ביחד חלק לחלק השייך לו, עד שיהיה דבר שלם, ולעשות ציונים על ידיעותיך שקיבלת ממנה, אז הטירחה בעצמה יעורר בך חשיבות בדבר שלא היה בך מקודם לכן, ומהיום והלאה יהיה הדבר חביב עליך לזכרו היטב, למשל כשתראה דבר אחד חדש שיש בו פרטים הרבה, או כשתלמד איזה לימוד חדש מהרבה עניינים על דף אחד, תעיין בה היטב עד סופה, ואח"כ תסגור עינך ותחזור במחשבתך מתחילתה ועד סופה ותראה מה שאתה זוכר ממנה פרטיה, ואח"כ תפתח עינך ותחזור לעיין בה לראות מה שחסר לך, ותסגור עינך פעם ב' לתחזור עוד הפעם במחשבתך עד שתראה שלא שכחת שום פרט ממנה, ואח"כ תתחיל לקשרה ביחד כסדר שלשלת אחת שלם ולעשות לך ציונים עליה, ותראה מופתים נפלאים מכשרון זכרוןך, ותהיה שמח בכשרון שלך וטורחך, והם ישאו לך פירות יותר מטורחך, ואשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא".

אפשר להמשיל את הזיכרון לחרוזים המחוברים זה לזה בשרשרת, שכאשר מרימים חרוז אחד כל השרשרת עולה יחד איתו, ואילו כאשר אינם מחוברים צריך להרים כל אחד בפני עצמו. אם יש במוח האדם הקשרים בין הדברים, מבחינת הסדר של התוכן, או מבחינת הסדר של דפי הגמרא, או כל סדר אחר, די לזכור פרט אחד שעל ידו יזכר בכל בשאר הדברים

נמצאנו למדים דרך יסודית המביאה לזכירת הלימוד, לבנות בשעת הלימוד או מיד לאחריו את סדר הפרטים הנלמדים בסוגיה, על מנת שהדברים יעמדו לנגד עיני הלומד בצורה מסודרת וברורה כתמונה שלמה, וע"כ גם יחרטו היטב בזיכרון. כך נוכל לשלוף את הפרטים מהזיכרון בשעת הצורך, וכן ע"י זיכרון של פרט אחד נוכל להגיע גם לשאר הפרטים. בשבוע הבא נעסוק בעזרת ד' בשני נושאים השייכים לענין זה ומשפיעים על הזכרון: א) סידור הסוגיה לפי כללים ופרטים, ב) הקשרים בין הנושא הנלמד לנושאים אחרים.

משמעות

דבר האירה

להבין את הלב

תפקידנו כמחנכים וכהורים הוא להבין את הלב של האחר, לפעמים אדם רוצה לדבר ולהשיח את אשר על ליבו אך הדיבור סתום ואטום, עד שאין יכולת בידו לדבר ולהשיח את אשר על לבו.

אך ישנו אפשרות לדלג על שלב זה, ויכול האדם לגלות את צפונות הלב, והוא על ידי חיבור רגשי אמיתי שבין הלבבות. כאשר האדם מעורר רגשותיו אל חברו, מתעורר גם חברו כנגדו, ולאט לאט יתחילו הלבבות לדבר ביניהם בלא אמצעות דיבור פה, כי אם על ידי רגשות הלב.

הלבבות מגלים סודות נעלמים

וכה מלמדנו האור החיים 'הק' בפרשתנו על הפסוק (מב, ח) **"ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו"**, וז"ל:

"פירוש, הגם שהוא הכירם לצד שהניחם בחתימת זקן, ומטבע אנושי כשתיולד הידיעה בלב אחד מהשניים גם בלב השני יתעורר בחינת הזיכרון, כי הלבבות יגידו סודות נעלמים כאומרם (משלי כז, יט) **"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם"**.

לבחון ולדקדק את האדם

והדרך לעורר הלבבות של הזולת הוא, על ידי שמעוררים את הדיבור או את שאר החושים, כגון להסתכל לו בתוך העיניים ועל פניו ולדקדק בהתנהגותו של האדם העומד מולנו.

וכלשונו שם:

"ויזקדקו בעיניים במצח בדיבור, והידיעה הולכת וגדלת עד שישלים הבחון".

זהירות ממחסומים!

אמנם יש להיזהר מלהגיע למצב של 'מחסום', כי לפעמים חוסם האדם כל אפשרות של חיבור והקשבה לאחר. וזה קורה בדרך כלל כאשר האדם שמדבר מרגיש שהשני מתנשא עליו, או כאשר האחר אכן נמצא במעלה גדולה ממנו, וזה מרחיק את הלבבות. וכפי שמסיים שם את דבריו, וז"ל:

"אף-על-פי-כן מודיע הכתוב שהם לא הכירוהו, והטעם לצד ראותו ברום המעלות החליטו הבחינה והרחיקו מלבם מחשוב דבר זה".

למעשה אנו יכולים ללמוד מכך כיצד להתחבר אל הזולת, להרגיש את האחר, לנסות להבין מה קורה בתוך הלב של השני וכך להשפיע עליו את הטוב.

שבת שלום ומבורך
הרב אלחנן רייזמן

הנפש והזיכרון

יסודות איתנים מפרשת השבוע

וכך ממשיך שם הנועם אלימלך, וז"ל:

"וזהו 'ותעש הארץ' וכ' - דהיינו יוסף היה מתקן את הארץ בשבע שני שובע את מידות הקמצנות שבהם. וזהו 'לקמצים' - כי אין לך אדם נמלט ממידה זאת, אם לא כולו יש בו מקצתו, ויש אשר בהם אפס קצת קצתו דבר מהקמצנות, וצריך האדם להסיר עצמו ממידה זאת".

~ ~ ~

תלמד להסתדר עם הזולת

ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו את האלקים אני ירא (מב, יח).

תדון אותו לכף זכות

דרכם של אנשים להיות זה לצד זה, כשכל אחד מתרגל להסתדר עם זולתו לטובת שני הצדדים. אמנם לפעמים נתקלים שני אנשים שאינו מסוגלים להסתדר האחד עם השני, והקשר ביניהם עולה על שרטון, כשכל אחד יש ביניהם תלונות אחד על השני, ובמקרה קיצוני יותר אף חש האחד שחברו עושה פעולות כנגדו.

רבינו ה'קדושת לוי' מייעצנו כיצד נוכל לשנות מציאות זאת, על ידי שנפעיל מחשבות טובות וחיוניות, מחשבות של לדון את הזולת לכף זכות, כך ייגרם קירוב הלבבות זה לזה, וכלשון קודשו:

"ונראה לי, דנהנה זה הדרכה הנכונה לאדם בקום אדם עליו ידן אותו לכף זכות שעושה הכל למען יראת ה' יתברך, ועל ידי זה שאינו חושדו שעושה לו מחמת רשעות רק ביראת ה' מקרב לבבו אליו, ואז ממילא יושג לו שלום מאתו, כיון שלבבו נתקרב אליו".

תקרב לבבך אליו וכך הוא יתקרב אליך

וגם כאשר האדם מצוי בריב ומדון עם חברו, באופן שקשה לו ביותר לדון את חברו לכף זכות, מ"מ מומלץ עבורו להיות הוא הראשון שמקרב לבבו של השני אליו, או אז יתקרב השני באמת אליו.

אלא שברור הדבר כי זהו אכן עבודה קשה מאוד, ולכן צריך האדם לעבוד עם עצמו, ולהיות ירא שמים באמת ובתמים, ולהאמין ולדעת שהכל נעשה מאתו יתברך ואין יכולת ביד שום אדם להצר לו, וגם מעשיו של אותו החבר שמרע לו אינו בגלל שרצונו להרע ולעשות רשעות, רק להאמין כי כך הוא רצון ה', או אז יתהפך עליו הכל לטובה. וכפי שבבאר הקדושת לוי בהמשך דבריו, וז"ל:

"וזה שאמר יוסף 'זאת עשו וחיו, את האלקים אני ירא' - שעל-ידי זה יהיה לכם חיות שממילא יתקרב לבבי אליכם על-ידי שתאמינו שהאלוקים אני ירא ואין אני בא חס ושלום עליכם ברשעות. ומה שאני אומר לכם 'זאת אחיכם הקטן תביאו אלי, איני עושה מחמת שנאה ורשעות".

זה שאמר הכתוב 'ועשו כן' - שזה עשו מיד שהאמינו שהוא ירא אלקים ואינו עושה משנאה. ולזה נאמר מיד אחר כך בקרא 'אבל אשמים אנחנו על אחינו כו' - שתלו הדבר בעצמם, לא על-ידי שנאתו אותם, רק הוא ירא שמים והם הגורמים שבא להם זה"

קמצנות - מידה פחותה וגרועה

ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים (מא, מז).

ההתנהגות החיצונית משפיעה על הנפש הפנימית. ענין זה מתבטא בכל תחום, ובמאמר זה נתייחס לענין בהקשר למידת ה'קמצנות'.

ישנם אנשים נדיבי לב בעלי לב רחב, שמוסוגלים לתת את עצמם ומועצמם לזולת. לעומתם ישנם אנשים קמצנים וכילים, שאינם מסוגלים לתת לזולתם וגם לא לעצמם. אין זו מידה ספציפית גרועה כלפי עצמה, אלא יש בה הרבה גלגול על פנימיות נפש האדם.

וכדברי קודשו של ה'נועם אלימלך' זי"ע בפסוק זה וז"ל:

"צריך האדם להיזהר מאוד ממידות קמצנות וכיליות, כמו דאיתא בספר הישר לרבינו תם: אם יהיה אדם כילי, היינו קמצן, אין זאת המידה הרעה לבדה בו רק אחרת מלבד אלה, וזאת עלתה על כולנה. על כן אי אפשר לכילי להיות עובד ה'".

הנדיבות כוללת רוב המידות

בספר הישר לרבינו טעם בשער השישי, מבאר כי הקמצנות פוגעת הן בדברים הקשורים בין אדם לקונו, והן בדברים הקשורים לבין אדם לחברו, וז"ל:

"הכילות או הדומה לה מרע הנפש וחסרון זכותה. ואולם זכרנו זאת המידה ממידות רע הנפש בין שאר מידותיה, מפני שנראה כי כשתהיה הנפש נדיבה נכללות בה רוב המידות הטובות. אם כן נהפוך זאת המידה, ונאמר אם יהיה אדם כילי אין זאת המידה הרעה בו לבדה רק אחרות מלבד אלה, וזאת עלתה על כולנה".

"ועל כן אומר כי המידה הזאת תשחית העבודה, כי כל מי שיהיה כילי לא יעשה צדקה בעתה, ולא יעזור אביון כי אם בעל כורחו. וכל מצוה אשר יכיר בה תועלת יעשנה כמשפט, ואם יכיר בה אפילו הפסד מעט מהונו יקל בה ויביא ראיות עליה עד שיתירנה, ויעשה בה חרטה ופשרה. ועל כן אי אפשר לכילי להיות עובד אלקים בשביל רע לבבו ועינו, אשר בשביל פרוטה יתיר כל אסור, וכל שכן בינו לבין עצמו כי לא ישמור לא איסור ולא התר כלל בדבר תועלת".

"ועל כן צריך לעובד אלקים לבל יילכד במקוש הכילות, כי ידמה אלקיו בחלק שפתיו ויראה לו תכלית החסידות, וכשיזדמן לו שום תועלת או רווח על-מנת שיתיר איסור או יאסור מותר, יעשה. וכן כשיזדמן לו איבוד ממון לא יניח עצה ותחבולה אשר לא יעשה כדי להציל הונו, והכסיל ההוא לא ימלט נפשו".

"ועל כן צריך לכילי להסיר עצמו מן המידה הזו, ואל ימכור עבודת אלקיו בעבור מחיר נבזה וגרוע, כי כל מי שישמור מצות אלקיו לא ישית לבו לאבוד ממון עליה, וכן לא ישמח בתועלת שתבוא בחילול המצווה וזה הנקרא 'ירא השם'".

מידת הקמצנות שבכל אדם וחיוב הסרתה

במידת הקמצנות אין שחור לבן - קמצן או לא קמצן, אלא כל אחד יש בו מקצת מהמידה הגרועה הזאת, וצריך כל אחד לפי מידתו ומצבו לעשות הכל כדי להסיר ממנו את המידה הגרועה הזאת.

שאלה:

ת"ל, עברנו בטוב ובנעימים את ימי החנוכה הנעלים, וכידוע חנוכה הוא מלשון חינוך, לכן ברצוני לדעת איזה רעיונות וכלים חינוכיים ביכולתנו לקחת איתנו מהחג כצידה לדרך למשך כל השנה?

תשובה!

בטרם נפנה לשאלתך, ברצוני להביע תחילה כי דבר טוב ונכון עשית בכך שהתעמקת בעניי החינוך בחג החנוכה, וכפי שהביא בספר 'תודעה פרק אחד עשר:

"וכן היה מנהג בהרבה קהילות ישראל שבימי החנוכה שקדו על חינוך הבנים ופרנסי הקהל היו נאספים לתקן תקנות כדי למשוך לתורה את נערי בני ישראל והמון העם. כי חנוכה מלשון חינוך, ועיקרו של חינוך הוא חינוך הבנים לתורה".

וכעת בנוגע לעניינינו, יש לדעת כי ראשית החינוך הוא, שהאדם יעסוק בחינוך של עצמו תחילה, מה שמשפיע עליו בכל ימי חייו, ואז יוכל שפיר להשפיע הלאה לצאצאיו אחריו, ויפה השעה של חג החנוכה לחנך את עצמו באופן הראוי, וכפי שמבאר בזה הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו 'פרי צדיק' (חנוכה אות ז) וז"ל:

"וענין חנוכה הוא התחלה מה שהאדם מתחיל לחנך עצמו, ומזה נשאר קבוע לעולמי עד על ידי שמרגיל עצמו בתשוקה ורצון של ימי הנעורים, כמו שנאמר (משלי כב, ו) 'חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה'".

האתגר

בחינוך ישנו אתגר גדול, הנראה כמו ניגוד ענינים. הילד בנערותו טרם בשל להבין את עומק פנימיות המצוות, ולכן החובה לחנכו תחילה רק בתור ההרגל, אלא שההרגל כשלעצמו מסוכן מאחר שיכול להפוך לדפוס התנהגות קבועה בלי לב, רק כמצות אנשים מלומדה, ודוקא החינוך להרגל הרס את החשיבה הנצרכת לקיים המצוות. סגולתו המיוחדת של חג החנוכה הוא שנותן פתרון לקושי זה, כפי שביאר לנו ה'שם משמואל' וז"ל:

"הנה מצות חינוך היא להתרגל במעשי המצוות, ובתורה להתרגל בתורה. ולאורה הלאו כאשר מתרגל נעשה כמצות אנשים מלומדה. ועל כרחך שמצות חינוך ענינה להתרגל שיהיה מוסיף והולך בכל עת, ובכל יום יהיו בעיניו כחדשים. זה 'חנך' לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, היינו שלא יסיר מענין החינוך, שבכל יום יהיה לו חינוך והתחלה מחדש. והוא ענין חנוכה, שאחר שפטרו מעליהם עול היונים הארורים עשו חינוך והתחלה לעבודת הש"י וחינוכו את המנורה והמזבחה, זה מאיר ובא בכל שנה שמתעוררים בלב ישראל רצון וחינוך להתחיל מחדש בעבודה. אך באופן זה שיהי כל יום בעיניו כחדשים ושלא יסור מהחינוך".

כלומר, ענין החינוך בחנוכה הוא, להבין שיש צורך בהתחדשות תמידית, ולמרות ההרגל יש להקפיד שבכל יום ויום יהיו בעיניו כחדשים, באופן שלא יתמכר להרגל, רק עם רצון פנימי להתחיל כל פעם מחדש.

מתלמידיו של אהרן

עתה נוסיף ונתקדם עוד בענין החינוך הנלמד בחנוכה.

הנה בחג החנוכה אנו מדליקים נרות כדוגמת הנרות בבית המקדש על ידי אהרן הכהן ובניו, נמצא שבכך אנו מתחברים לאהרן הכהן, ובודאי נכלל בזה שדבקים בדרכו הגדולה ובמידתו שהיה אוהב שלום ורוחף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

אמנם כדי להתדבק באופן נכון במידתו של אהרן, נדרשים שני יסודות בסיסיים שהם גם כללי יסוד בחינוך, והוא 'חסד

ואהבה', וכפי שביאר בענין ה'שפת אמת' וז"ל:

"כתב הרמב"ן בשם המדרש על אהרן הכהן שהקב"ה אמר לו 'שך לעולם קיימת'. כי מידת אהרן היא 'חסד ואהבה'. וכתוב (שיר השירים ח, ז) 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה', אהרן הכהן נטע את האהבה של הקב"ה בלבבות בני ישראל, וזה היה הפך שמן שנשאר חתום בחותמו של אהרן שיישאר פך אחד חתום".

המורם מדבריו, כי הנחלת החינוך בלבבות הבנים והתלמידים לדורות, נעשה רק באופן של נטיעת אהבה בליבם, שלא יכבה ולא ידעך לעולם ויהיה לה קיום נצחי.

מחנכים בחסד, אהבה ואור.

עיקרון חינוכי רב ערך הטעים הגאון רבי שמעון פינקוס זצ"ל. ישנם שני אופנים להמסיד קרח מצטבר. האחת, לשבור את הקרח בקידומים, לעבוד ולהזיע קשה עד שהקרח תתנפץ לרסיסים. דרך שניה קלה יותר, להבעיר אש בסמוך לקרח, עד שלאט לאט ימס הקרח ויתפוגג לגמרי.

כך הוא גם בחינוך ניתן אולי לנסות לחנך בכוח, אלא שאז יש סיכון רב של פגיעה בנפש הרך. אמנם הדרך המומלצת יותר היא, לחנך על ידי השפעת אור וחמימות שממסה כל לב, וכך ייטמעו הערכים בקרבם.

הוא אשר לימד אותנו ה'שפת אמת', כי בחג החנוכה מתקשרים במידת אהרן הכהן, ודבקים במידת 'חסד ואהבה', וכך בחסם ובאור זוכים לחנך כראוי באופן שיעמוד לעד.

מצות חנוכה נר איש וביתו - בהדלקת הנרות זוכה כל אחד לחנך את עצמו, את בניו ואת תלמידיו, באופן הדומה להדלקת נרות בבית המקדש על ידי הכהנים הקדושים, שכל אחד מתדבק להיות מתלמידיו של אהרן הכהן שהיה **"אוהב שלום ורוחף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"**, על ידי ריבוי עשיית **'חסד ואהבה'**, שמשפיע ומיוחד בלב באופן שאין שני לו.

בעיסוקנו באומנות החינוך, הן חינוך עצמי והן חינוך אחרים, חייבים **'לחנך בחסד ואור'** באופן שנצית ונאיר את ליבותינו וליבות ילדינו. כאשר ירגישו בנינו את מאור הפנים ואת האור, נזכה לבנים צדיקים ותלמידי חכמים, כי כאשר מחנכים באור, במאור פנים ובהתלהבות אזי משפיע הדבר על חינוך הילדים. ולעומת זאת חינוך כבוי ללא התלהבות וללא אור, אינו יכול להשפיע ואינו מצליח להצית את לב הילדים. וכדרכו של אהרן הכהן, שהיה נגיש לשני יהודים ניצים, והיה מקרב את ליבם אחד לשני, עד שנהפכו להיות אוהבים זה לזה.

תדליק את עצמך וכן ידלקו הילדים

ברם, ברור איפוא, שכדי להצית את האור של השני, נדרש בראש ובראשונה שהאדם יצית לעצמו את האור, לאסוף את כוחותיו, ואח"כ יוכל לאסוף את כוחות אנשי הבית. וגם בענין זה מרחיב ה'שפת אמת' וז"ל:

"כי בהתאסף כל כחות האדם ובני ביתו השייכים אליו יוכל לקיים המצות בשלימות יותר. ומצות נר חנוכה מבחוק, והוא שיוכל האדם להביא במעשיו הארה במקום החושך, ולזאת צריך האדם ליקח עמו כל התלויים בו".

בכוחו של כל אב ואם לקחת עמם את כל התלויים עמהם ולהצית את לב כולם לעבודתו ויראתו ית' שמו.

כוח האחדות

בחנוכה מרבים באסיפות מרעים, והאחדות מתגברת בימים אלו. חשוב ונחוץ מאוד שכל בני הבית יישבו יחד באחדות, כי כל הכוח של חשמונאי ובניו נעשה רק בכוח האחדות.

וכמבואר בספר 'שם משמואל' (פרשת מקץ - חנוכה - ליל ה') וז"ל:

"מעניין ניצוח החשמונאים, שלמדו מהיוונים ולקחו מהם את כוח הקיבוץ וההתאחדות, ושב לישראל להיותם מתאחדים כאיש אחד חברים. ולכן מובן למה נעשה הנס בנרות, להורות שנרצה עניינם והתאחדותם, כעניין אמרם ז"ל (שבת קכב, א) נר לאחד נר למאה".

וזה הוא העניין בחנוכה שכל אחד מדליק בביתו 'נר איש וביתו' שכל אחד יושב עם כל בני המשפחה ומאיר לעצמו ולכל המשפחה. בכוח האחדות מתווסף אור גדול שמלווה את המשפחה לכל השנה.

להאיר את הפרטים

בשעה שמתעורר אור בבית, ניתן להבחין גם בדברים קטנים הטעונים שיפור ותיקון, מה שקשה לצפות בזמנים שגרתיים. ולכן דווקא בחנוכה שמאיר בו אור רב הוא זמן מוכשר להעיר ולשפר מה שצריך לתקן, וכפי שמפורש בדברי ה'שפת אמת' (תרל"ד) וז"ל:

"והמהדרין נר לכל אחד - זוהי מדריגה גבוהה לתקן כל פרט ופרט מהתלויים בו".

הדברים מפורשים שעל ידי האור, אפשר להגיע למצב שנזכה להאיר גם בפרטי פרטים. ע"י האור של חנוכה נוכל להאיר ולהעיר באהבה כל מה שצריך.

לקחת אורות לכל השנה

ידוע מה שכתבו בספרים (שפת אמת לסוכות תרמ"ד) על חג הסוכות "שימי החג נותנים שמחה לכל השנה. לכן נקרא זמן שמחתנו שכל השמחות נובעות מזה".

כענין זה הוא גם בימי החנוכה, שאפשר לקחת אורות מנרות החנוכה שיאירו לבית לכל השנה כולה, כי הרי מדליקים 'נר איש וביתו' שכל אחד מדליק את האור לו, לילדיו ולמשפחתו.

"הרגיל בנר - זוכה לבנים תלמידי חכמים". בימים נעלים אלו, עת שכל בני המשפחה יושבים בצוותא, ומשפיעים אור וחמימות לבני הבית, זמן מוכשר הוא להשפיע לבנים ולזכות לבנים תלמידי חכמים. ולאו דוקא בחנוכה, אלא בכל עת וזמן כאשר משפיעים אור וחום, יש לזה השפעה חיובית. אמנם חנוכה הוא זמן מסוגל ביותר לכך, והוא זמן ראוי להצית את האורות, ולבקש מה' שיזכנו להמשיך אור, חסד ואהבה, לכל השנה כולה.

כל אחד יכול

לפעמים יכול האב או הרב להעלות ברעיונו שבן או תלמיד זה שלא ניחן בכישרונות מזהירים, לא יוכל להצליח בתורה, ואז יחשוב ויאמר לעצמו אולי אין עתידו בתורה מאחר שבין כך אינו מבין, וטוב יותר להשקיע לו במציאת עבודה ואומנות כשרה.

אמנם יש לדעת כי זהו מחשבת פיגול לא ירצה. בחכמות חיצוניות נכון הדבר, כי כאשר לומד ואינו מצליח סימן שאין זה מתאים לו. אולם בחכמת התורה הדברים שונים לגמרי, וכל אחד מסוגל ומוכשר להצליח בתורה.

דברים בהירים בענין זה מאיר לנו ה'בני יששכר' (חנוכה מאמר ג) וז"ל:

"והנה בכל החכמות שבעולם אם אין בכלי הגוף הכנה לזה בכח, אי אפשר לו לעסוק בהם ומכל שכן אם אין לו הכנה בשכל כגון הכפריי שיש לו שכל עב, אי אפשר לו לעסוק בעסק החכמות. מה שאין כן חכמת התורה ... כי סגולת התורה בעסוק האדם בה, היא מחכימת הפתי אשר לא היה גופו ושכלו לזה, ואין לאדם תירוץ בהתבטלו מחכמת התורה, באמור חכמה ודעת לא נתנו לו מו השמים, כאשר אמר אחד מן המונויים לאלהיו בתנא דבי אליהו".

שאלות והארות - למייל ar3123499@gmail.com

י"ל ע"י ארגון 'האירה' בראשות המחנך הרב אלחנן רייזמן

משרדים: טל' 02-5667066

לשליחת שאלות, תגובות והארות ולקבלת הגליון במייל

ahiraahira@gmail.com

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי אברהם אבא לייפער זצוק"ל בעל האמונת אברהם מפיטסבורג חתנו של הרבי הקדוש רבי איתמר מנדבורנה זצוק"ל נסתלק עשרה בטבת (תש"ז)

רבינו היה ספר מוסר חי, תבע מעצמו ועבד על עצמו שעה שעה, בחוש ראו איך שעובד על עצמו, בהכנעה ובשפלות שאין דומה לה, מכניע עצמו בפני זוטר ובזוטרם. שלא לדבר על כעס חס ושלום, מי ראהו אי פעם בכל ימי חייו כועס או חס ושלום תולדה של כעס, הוא לא ידע מה זה כעס, ולמה מתכוונים כשאומרים פלוני כועס על חברו.

הרב החסיד רבי זלמן גרויז שליט"א משב"ק ויד ימינו, מספר, כי רבינו אמר לו, כי בצעירותו קיבל על עצמו, כי עד שלא ידע את הספר הקדוש "מסילת ישרים" לרמח"ל ז"ל על בוריו ובעל פה, לא ילבש "פחמקאות לבנות", כמנהג בנש"ק ללבוש גרביים לבנות גם בימות החול. כך הבין ש"השמונה גדיים" לא באו לו בירושה, אלא על ידי מסילה - "מסילת ישרים".

רבינו ז"ל נען את כל כוחו וישותו עבור אחרים, כל חייו הקדיש והקריב עבור אחרים, קבלתו את כל אדם בסבר פנים יפות וחביבות, שהשרו שמחה ונעימות, היה חוזר על עצמו אף מאות פעמים ביום, רבנים וגאונים לצד פשוטי עם הפליאו וקילסו את האהבת ישראל שהיתה טבועה בו.

לבו החולה והרחום והשבור לרסיסים, היה לבם ועינם של ישראל, צר בצרתם ושמח בשמחתם. אין לתאר את מסירות נפשו יומם ולילה עת ערב ובוקר, עבור כל אחד ואחד אשר בשם ישראל יכונה, ספר עב כרס לא יספיק עבור מידה זו של אהבת ישראל שיקדה בו והקרבנו למען הכלל והפרט.

לעצמו לא דרש ולא תבע כלום, אין לו בביתו אפילו פינה אחת משלו השייכת לו, לא יאומן כי יסופר, "לית לי מגרמי כלום" - כך היה אומר, היוצאים ונכנסים בביתו ידעו יותר ממנו מהנעשה והנמצא בביתו, מה הוא הפקר לכל, כך ביתו הדל והצנוע והפשוט הפקר לכל.

הריהוט ישן נושן, מיטתו ישנה כמיטת סוכנות שקיבלו העולים החדשים שהגיעו ארצה בימים ההם, המטבח בו בישלו עבור רבים ואירחו אורחים רבים, היה פשוט בתכלית וישן מיושן, ועד יומו האחרון כך היה, להגיד שבחו של "אברהם" שלא שינה - לית לי מגרמי כלום...

בד' אמותיו - חדרו הקטן והקדוש, בו היה שוהה ומתבודד ושוקד והוגה, קדש קדשים הוא, חוץ מאותו חדרון לא היה אצלו מושג של בית, שם היה ביתו ושם שפך ליבו ושיחו, שם הוריד כנחל דמעות עבור כלל ישראל להשפיע עבורם בני מתיקי, חיי אריכי, ומזוני ריחיי, שם ריפא לשבורי לב ועוד לבות נשברים. הכתלים יעידו כי גדול בקרבו קדוש ישראל, לו היה ניתן לסחוט את קירות החדר, אולי היו יודעים מה התרחש שם בד' אמותיו של רבינו, אולי היו מבנינים, איך אדם קרוץ מחומר מגיע לדרגת "וראשו מגיע השמימה".

הבוחן הנפלא שבזכותו יצאו ת"ח וגאונים רבים מהחיידר

הוא תם, ונמצא שהכל בידך יתחייב לשלם על הנגיחות של שור זה, 'שלשת רבעי נזק'!

התשובה עוררה סערה גדולה בירושלים, תלמידי חכמים רבים התנצחו בזה, עד שהשאלה הגיעה לרבה של ירושלים, מרן הגאון רבי צבי פסח פרוק זצוק"ל, והוא פסק שהרב ידלביץ צדק.

עכשיו אתם כבר יכולים להבין, שאכן הבוחן יכול לזכות, שבזכותו יצמחו הילדים תלמידי חכמים וגאונים, כשישקיע באיכות של המבחנים, שהם לא יהיו שאלות רגילות של 'בוחן' רגיל, רק זה יהיה שיעור עיון, שיעור בעמקות התורה, שיעור במתיקות התורה, שיעור בשמחת התורה, אז יזכה לראות איך שיוצאים מהחיידר הרבה תלמידי חכמים וגאונים.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם בבא קמא דף מה, י' תמוז תשע"ו)

הדוב שנהרג בערב שבת בעת אמירת "הודו" של הרבי

יהי אחד הגיע להתאונן לפני הסבא קדישא, הרבי הקדוש בעל האהבת ישראל מויוזניץ ז"ל, שהבהמות שלו הנמצאות על ההר, הולכות ונטרפות על ידי דוב איום, אמר לו הרבי הקדוש, כבר נפסק בגמרא בדף היומי שלנו (ב"ק מה). ששור המזיק ברשות הגניק, חייב, ואם כן גם הדוב המזיק וטורף את בהמותיך דינו כן.

הרבי האהבת ישראל היה נוהג, שכשאמר "הודו" לפני מנחה בערב שבת קודש, הוא היה מסתובב בבית הכנסת הלך וחזור, אני עוד זוכר את הרבי מרן הישועות משה מויוזניץ זצוק"ל שהיה מסתובב הלך וחזור בעת אמירת הודו, ומשני הצדדים עמדו החסידים כשתי חומות, והסתכלו על הפנים הלוהטות של הרבי.

היהודי שקיבל את התשובה הברורה מהרבי שהדוב המזיק את בהמותיו "חייב", ידע שבקרוב יבוא ישועתו. בערב שבת בעת אמירת הודו, נעמד גם הוא באחד הצדדים שהחסידים עמדו שם. והנה כשהרבי הגיע לפסוק "ובהמתם לא ימעיט", הוא נעמד ליד היהודי הזה, הסתכל בפניו ואמר לו את הפסוק בהדגשה מיוחדת, "ובהמתם לא ימעיט".

כשהיהודי חזר הביתה סיפרו לו הרועים של הבהמות, כי מצאו את הדוב מוטל מת! כמוכן ששמחת היהודי היה בלי גבול, ובפרט שהוא עוד הרויח סכום גדול של כסף ממכירת העור של הדוב.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם בבא קמא דף מה, י"ד תמוז תשע"ו)

האם יתכן ששור יתחייב לשלם 'שלשת רבעי נזק'?

האם "בוחן" בחיידר יכול לזכות, שבזכותו יצמחו הילדים של החיידר בסייעתא דשמיא תלמידי חכמים וגאונים? התשובה, כן, והסיפור הנפלא דלהלן יוכיח לנו את זה, מעשה שהיה כך היה:

מרן הגאון רבי שמואל אהרן ידלביץ זצ"ל, היה "בוחן" בתלמוד תורה עץ חיים בירושלים. בדרך כלל בוחן בחיידר, שואל ובוחן את הילדים על החומר שהם למדו בכיתה, הוא בודק אם הילדים הבינו את החומר הנלמד, ואם חזרו על החומר הנלמד. אמנם המבחנים של מרן הרב ידלביץ היו שונים לגמרי, הם היוו שיעור כשלעצמם, הוא לימד את הילדים פרק בעיון מעמיק, הדרך אותם ללמוד בעתיד במימד שונה, בהבנה מעמיקה. הוא לא שאל סתם שאלות, שאלות של בקיאות, רק היה מציג היכי תמציי של בעיה סבוכה, שהפתרון לבעיה אפשר למצוא בסוגיות שלמדו בכיתה.

אפילו המלמדים הופתעו מהשאלות, היה אפילו מלמד שדרש מהרב ידלביץ, שהוא ימציא לו את השאלות מראש, כדי שלפחות הוא - המלמד, יוכל להתכונן ולהגיד את התשובות. הרב ידלביץ נענה לדרישתו, ורשם לו על דף את כל השאלות. אחרי זמן קצר, חזר אליו המלמד ואמר לו, אני מבקש גם את התשובות... כי גם כשאני מכין את עצמי מקודם, אני לא מוצא את התשובות.

כשלמדו בחיידר מסכת בבא קמא, פרק שור שנגח ארבעה וחמשה, הוא שאל כזה שאלה בחיידר: "איך יתכן ששור נגח יתחייב לשלם שלשת רבעי נזק?" נהיה קאך - רתיחה בכיתה, כל הכיתה נהפכה לסערה, הילדים אימצו את הראש, ניסו להשיב תשובות שונות, ולא מצאו תשובה לחידה, עד שבסופו של הסערה החליטו כל הילדים פה אחד ואמרו, שאין כזה מציאות, לא יתכן כזה דבר, ששור ישלם שלשת רבעים, כי הרי ממה נפשך, אם הוא שור תם חייב לשלם 'חצי נזק', ואם הוא שור מועד חייב 'נזק שלם', ולא יכול להיות שהשור יתחייב לשלם 'שלשת רבעי נזק'.

אמר להם הרב ידלביץ, יש ויש! איך יכול להיות, שור שהיה מועד לקרן אחד, קרן ימין למשל, הוא נגח בקרן ימין שלש פעמים עד שנעשה מועד לקרן ימין, ומכל מקום נשאר כ'תם' לקרן שמאל, כמבואר בדף היומי שלנו (ב"ק מה:), "אמר רב, מועד לקרן ימין, אינו מועד לקרן שמאל". ואם השור הזה, שהוא מועד ליגח בקרן ימין ואינו מועד לקרן שמאל, נגח בשני קרניו, יתחייב לשלם חצי על קרן ימין כדון מועד, ורבע על נגיחתו בקרן שמאל, כי בקרן זה

תלמידי
חכמים
רבנים
התנצחו
בזה

בשבת קודש, שבת פרשת בראשית, עשיתי לראשונה בחיי "תענית דיבור". למה עשיתי תענית דיבור, כי מובא בזהר הקדוש, שרבי שמעון בר יוחאי אמר בשבת קודש לאמו, שתהיה בשקט כי שבת היום, ולמעשה זה לא רק זוהר הקדוש, רק גם ירושלמי מפורש במסכת שבת (פ"ט ה"ג). המצב בכל השבוע לאחר שמחת תורה היה כל כך מתוח, שהרגשתי שאני צריך לתת משהו מעצמי בשביל כלל ישראל, לא האמנתי שזה יעבור בשלום, אבל ברוך השם זה עבר בשלום.

באמצע השבת התקיים קידושא רבא של ידיד, וביקשו ממני לדבר דברי תורה. אמרתי להם, שלמעשה אני בתענית דיבור, אבל יש זוהר הקדוש בפרשת בלק (ח"ג קצג), שכשיחדי מגיע למקום שלא מכירים אותו, יפתח פיו בדברי תורה, הדא הוא דכתיב (משלי כו, ב) 'הללך זר ולא פיד, [אנשים חושבים שזה בדיחה ירושלמית, יהללך זר, ואם לא - פיד. אך באמת הזוהר הקדוש אומר את זה בפירוש]. אמרתי, שישבים פה בקדוש יהודים שלא מכירים אותי, לכן אני מוכרח לפתוח את פי בדברי תורה.

יש גם גמרא ידועה בחולין (ט"ט), מה אומנותו של אדם בעולם הזה, עשה עצמו כאלם. שואלת הגמרא, יכול אף לדברי תורה ישתוק כאלם, תלמוד לומר (תהלים נח, ב) צדק תדברון, מה יותר צדק מדברי תורה.

אמרת להם ווארט שבורא עולם האיר לי בשבת בין גברא לגברא, הפסוק השני בבראשית, **והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום**, חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא בדרש ואולי זה גם קרוב לפשט, **והארץ** זה ארציות - גשמיות, אנחנו צריכים להתייחס לגשמיות בבחינת **תוהו ובוהו וחושך**, רש"י אומר על תוהו, שממון, ובוהו, לשון ריקות, הגשמיות יכול לרוקן את האדם מכל דבר שבקדושה.

אך בפסוק ד' אומרת התורה הקדושה, **וירא אלקים את האור כי טוב**, הגמרא במסכת מגילה (טז): ליהודים היתה **אורה**, אורה זו תורה. **כי טוב** זה גם כן תורה, כיצדו אין טוב אלא תורה. כשאדם מתקרב לאור ולטוב של התורה, מה הוא זוכה, **ויבדל אלקים בין האור ובין החושך**, הוא מקבל אספקלריא ברורה, אספקלריא מאירה וְאֵין לִכְתִּיב וְאֵין וְאֵין פִּינְקְטֵר - מה זה אור ומה זה חושך. כמה שמחתי לראות שרש"י אומר על הפסוק הזה, "בזה אנו צריכים לדברי אגדה".

כשחזרתי מבית הכנסת הביתה, מצאתי מוֹרָא דִּינְעָע בית אהרן שאומר כמעט מה שאמרנו, הוא אומר את זה על פסוק ב', **"ורוח אלקים מרחפת על פני המים**, אין מים אלא תורה. כי כל בר ישראל הלומד תורה לשמה, מרחף עליו הרוח אלקים. **ויאמר אלקים יהי אור**, שיאיר לו. **ויהי אור**, ונעשה לו אור". קיבלנו אסמכתא ממון הרבי הקדוש הבית אהרן, שרק מלהזכיר את שמו אפשר להתעורר ליראת שמים.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מפייטסבורג שליט"א

בורא עולם וויל אַן אַיִנְשִׁיעַ האָךְ - בורא עולם רוצה את הלב שלנו, מתנה טובה נתן בורא עולם לעם ישראל, את מרן הוד כבוד קדושת הרבי מפייטסבורג שליט"א, שממקום מושבו באשדוד, בַּאֲלֵיכֶט עַר דִּי גַאָנְצֵעַ וְנֶעֱלֵט - הוא מאיר את כל העולם כולו.

הרבי בורח מפירסום, הרבי בורח מכבוד, ממוקד דבר אחד, לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. אם זה בשבת קודש, שהרבי רוב השבת בוער בתורה בתפילה, בדביקות בשירות ותשבחות לבורא עולם. אם זה כשהרבי בוער בלימוד, אם זה כשהרבי לומד את הדף היומי, אם זה כשהרבי מקבל קהל, ואם זה כשהרבי יום יום משמח את עם ישראל.

אתמול בלילה זכיתי לפגוש את הרבי שליט"א, באירוסין לבנו יקירו של המשב"ק החשוב בנדבורנה, הרב החסיד רבי מיכאל אליעזר פרידמן שליט"א, החתן החשוב המהולל ברוב התשבחות, ידידי אייזיק צבי הי"ו. הרבי מפייטסבורג לא נח לשניה, מרומם את הסבא, מרומם את המחונן, מרומם את החתן, וארוממך, מרים יום יום, שעה שעה, עוד ועוד יהודים, כמה זה מחייב אותנו.

התנצלותי בפני הרבי שליט"א, שלא יכולתי להשתתף בשבוע שעבר, בבר מצוה של בנו יקירו אברהם אבא, שקרוי על שמו הקדוש של הסבא קדישא הרבי בעל ה'אמונת אברהם' מפייטסבורג צוק"ל [שהשבוע בעשרה בטבת חל היומא דהילולא קדישא - ראה עוד 'ביומא דהילולא קדישא'], הרבי מסביר לי במתיקות, שלא עליכם ליה ושבעה אי אפשר להשלים, אבל ברכות לשמחה אפשר לתת כל החיים.

זה מביא אותי לגמרא במסכת הוריות (דף י'), כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם, עבדות אני נותן לכם. חשבתי כך, 'כמדומין', יש אנשים שמדומין, שרבי יש לו רכב מפואר, בעיקטשע יפה, ראשוולקע יפה, גבאים ומשמשים, אומרת הגמרא לא, 'עבדות אני נותן לכם', אין לנו מושג לרגע, איזה 'עבדות' זה בכל רגע ורגע, אבל הרבי מפייטסבורג שליט"א עושה את העבדות בשמחה.

אני לא יכול לשכוח, לפני כשנה, הייתי עם הרבי בחתונה בבני ברק, ונסעתי עם הרבי שליט"א מהחתונה לשמחה אחרת. לפתע היה איזה פקק, בבני ברק לא חסר פקקים, הרבי רואה יהודי בנש"ק חשוב - אַ דוֹרְךְ גְעוֹיִיגְטֵער אַיד, עובר לידו. הרבי קופץ מהרכב, ניגש לשיש הבנש"ק, מברך אותו ברכות לרוב וחוזר לרכב.

רבינו הרבי מפייטסבורג שליט"א הוא בבחינת 'אתה מחיה את כולם', עַר גִּיט אַרְיִין חַיִּית אֵין אִיִּישֵׁעַ קִינְדֵׁער - הוא מכניס חיות בבני ישראל. נברך את מרן הרבי שליט"א, יאריך ימים על ממלכתו, ממלכת התורה והחסידות, ממלכת אהבת ישראל, ושליוה ואתנו בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

מאוצרות הפרשה

ויאמר יעקב לבניו למה תתראו (מב, א). הנראה לי לרמז, פירוש, למה תפרסמו עצמכם שאתם אנשים גדולים, ותתראו לפני בני אדם לראות במעלתכם. **רדו שמה**, טוב לכם בחינת ירידה ושפלות, אני אשכנך את דכא. וכן להלן כתיב, **שלום לכם אל תיראו**, רצה לומר, שלימות יהיה לכם כשתהיו צנועים במעשיכם, ולא תיראו לפני בני אדם. זהו שכתוב **אלהיכם ואלהי אביכם נתן לכם מטמון באמתחותיכם**, פירוש, דבר זה של בחינת השפלות, הוא לכם מטמון ירושה מאבותיכם, כמו שאמר אברהם אבינו ע"ה, ואנכי עפר ואפר, וכן יעקב אמר, קטנתי.

וישתו וישכרו עמו (מג, לד). פירש"י, מיום שמכרוהו לא שתו יין לא הוא ולא הם, ועכשיו שתו. ולכאורה אינו מובן למה שתו הם, הלא עדיין לא ידעו שהוא יוסף. אך נוכל לומר בדרך זה, דהנה איתא, מיום שפירש יוסף מהם, נסתלקה רוח הקודש מיעקב אבינו ע"ה שהוא קדושה עליונה, ומן הסתם גם על שבטי י"ה גם כן לא היה השראת השכינה הקדושה העליונה כמו שהיה מקודם, לכך היו נזירים מן היין. ועכשיו כשבאו ליוסף השרה הבורא יתברך עליהם, הקדושה העליונה בשלימות כמו שהיה מקודם, ולכן שתו יין אף על פי שלא ידעו שהוא יוסף, אף על פי כן הרגישו בעצמם שהם בשלימות כמקודם. **(בת עין מקץ)**

ויגלה ויחלף שמלותיו ויבוא אל פרעה (מא, ד). יש לומר בזה בדרך רמז, דהנה בכל מקום שיוסף היה, היה לו בחינת 'ממשלה', תחילה בבית המצרי, ואחר כך בבית הסוהר, ואחר כך בכל מצרים. ואינה דומה אותן ממשלות, לממשלה זו שהיה לו אצל פרעה, שהיה אב לפרעה ומושל בכל ארץ מצרים. זהו יש לומר שרימז הפסוק **'שמלותיו'** הוא אותיות **'משלותיו'**, לשון מושל וממשלה, שכעת היה לו ממשלה אחרת, רחוק ממשלות שהיה לו מקודם, וקל להבין.

נקודה למחשבה:

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד זצ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

לעילוי נשמת הרבני החסיד המפורסם מהר"ר ר' מנחם שמואל חיים בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל פריעדמאן

חודש סבת

פניס החודש

ידידנו הרה"ח הרב הירצקא ענגל שליט"א אבי" בעיר ברוקלין - לעילוי נשמת אביו הרה"ח ר' ישכר דוב בן הרה"ח יעקב ז"ל מכוני היכל ביהמ"ד הגדול

א ווארט אויף די פרשה

התוכחה לעתיד - האם מצד מעשינו או ראוים לתואר "בני א-ל חי"

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (בראשית מה, א).

במדרש (בר צג, י): "אבא כהן ברדלא אמר, אי לנו מיום הדין אי לנו מיום התוכחה... יוסף קטנו של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו... לכשיבא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא... על אחת כמה וכמה".

יוסף הצדיק אמר לאחיו: "אני יוסף העוד אבי חי", ולא אמר להם: "העוד אבינו חי", כדי להוכיחם ברמז, שמחמת מכירתו אינם ראוים שיעקב יקרא להם ל"אב", מאחר שגרמו לו צער רב ולא חששו לצערו.

כששמעו זאת "נבהלו מפניו" מפני הבושה, כי הבינו שאכן לא התנהגו עם אביהם כ"אב", ובצדק אמר להם "העוד אבי חי" ולא "אבינו".

ועל כך אמרו חז"ל: "לכשיבא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה", כי גם אז תהא התוכחה בדרך זו, כאשר יבדקו בפנקסיו ויתורו אחר מעשינו, וייראה לנכון "האם מצד מעשינו או ראוים לתואר 'בני א-ל חי' או לא?!" - "האם התנהגנו במצב של 'אנו בניך ואתה אבינו' או חס ושלום לא?!"

תוכחה זו תהא נוקבת עד עמקי הנפש, וכולנו נבוש ונכלם כאשר נראה עין בעין עד כמה התנהגותנו לא היתה הולמת כנגד אבינו אב הרחמן.

(סעודה ב' תשסד)

כח הקיום של בני-ישראל בגלות מצרים - בזכות יעקב ויוסף

ויסע ישראל וכל אשר לו ויבוא בארה שבע ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק. ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני. ויאמר אנכי הא-ל אלקי אביך וגו'. אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך (בראשית מו, א-ד). תמוה שינוי הלשון "ויסע ישראל", "ויאמר אלקים לישראל", ואחר כך: "ויאמר יעקב יעקב"!

ונראה בהקדם דברי ה"קדושת לוי" (בפרשתנו): "ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק, יבואר על פי מאמר חכמינו ז"ל במסכת שבת (פ"ט, א), שיצחק אבינו ילמד סגוריא על ישראל (לצורך גאולתם, כלשונם: "לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם, בניך חטאו לי, אמר לפניו, רבונו של עולם, ימחו על קדושת שמך... ליעקב... אמר לפניו, רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך... ליצחק... אמר לפניו, רבונו של עולם, 'בני ולא בניך?!' וכו', אם אתה טובל את כולם - מוטב, ואם לאו, פלגא עלי ופלגא עליך, ואם תמצא לומר כולם עלי, הא קריבית נפשי קמך"), ובוודאי כאשר יהיה אם ירצה השם לעתיד לבוא, כן היה בגלות מצרים שיצחק אבינו היה מלמד זכות עלינו, וזהו 'ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק' דייקא. ע"כ. ונראה מדברי קדשו, שגאולת מצרים היתה בזכות יצחק.

אולם, ההתחזקות בגלות מצרים עצמה, היתה בזכות יעקב ויוסף שהשרישו את קדושתם במצרים, באופן שבני-ישראל יוכלו לדבוק בקדושה זו גם לאחר פטירתם, ומכוחה יוכלו להחזיק את עצמם לבל יפלו לשאול תחתית של שערי הטומאה ח".

הונה "ישראל" מרמז על מצב בני-ישראל בזמני גאולה וגדלות, ואילו "יעקב" מרמז על מצב בני-ישראל בזמני גלות וקטנות.

עתה יבוארו הכתובים לנכון: "ויסע ישראל וכל אשר לו", בדרך גלות מצרים, "ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק", כדי לסלול הכנה לגאולתם מן הגלות בזכות יצחק (כדברי ה"קדושת לוי").

"ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני", אמנם עתה בני-ישראל עדיין בבחינת "ישראל", כי עדיין אינם בגלות, אולם, בעתיד יהיו במצרים במצב של "לילה" ובמצב של "יעקב" (שפלות - גלות).

על כך, הבטיח לו הקב"ה, שאף גם בארץ אויביהם יוכלו להחזיק את עצמם למעלה, מבלי ליפול לתהומות רבה ח"ו, כי "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך", דהיינו, שהקב"ה יסייע ויתן כח מיוחד ליעקב וליוסף, שגם לאחר פטירתם - במשך כל אורך הדרך של גלות מצרים - יהיו עיניהם פקוחות על ישראל להשגיח עליהם שלא יפלו לשער הנ"ח ח"ו, ויוכלו לעבור את הדרך ההכרחית של גלות מצרים עד לגאולתם משם, כהכנה למתן תורה.

(סעודה ב' תשלז)

מקום תורה - "מסוגל" להצלחה בתורה

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה (בראשית מו, כח).

פירש רש"י שני פירושים: א. "לפנות לו מקום ולהורות האיך יתישב בה". ב. "מדרש אגדה, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה".

יש לפרש שני הפירושים בקנה אחד בהקדם פירוש המגיד מקאזניץ זי"ע במשנה (אבות פ"ג מ"ב): "שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים, רוצה לומר, פעמים יושבין שני תלמידי-חכמים ומתוועדים ביחד, וכל אחד ואחד אוהב את התורה בכל לבו ונפשו, ומכל מקום 'ואין ביניהם דברי תורה', אינם מדברים יחד דברי תורה, כי לא מסתייע מלתא לדבר דברי-תורה, ואמרה המשנה מאין נובע זה, 'הרי זה מושב לצים', המקום הזה ישבו בו לצים כבר, לכן אין המקום הזה מסוגל לדברי תורה" (מובא ב'אמרי יוסף' פר' תבוא). ובזה יש לפרש את תשובת רבי יוסי בן קסמא ליהודי שהציע לו לבוא לדור במקומו - מקום העושר והכסף והזהב וכו': "אם אתה נותן לי כל כסף וזהב וכו' איני דר אלא במקום תורה" (אבות פ"ו מ"י).

כי במקום שבו הכסף והזהב הוא 'נושא מרכזי', אזי רושם זה נחקק בתוך המקום גם לעתיד, והוא מונע מן האדם להתעלות כדבעי בתורה וביראת שמים, ולכן אמר רבי יוסי "איני דר אלא במקום תורה", שבו היה התורה תמיד ה'נושא' המרכזי, ולא כסף וזהב והבלי העולם, ודייקא מקום כזה מסוגל להצלחה והתעלות בתורה וביראת שמים.

יעקב אבינו רצה להתיישב בארץ גושן, ולפתוח שם "בית תלמוד", אולם, הוא ידע היטב, כי יקשה לו להפוך את המקום ל"מקום תורה", מצד רושם הזוהמא של "ערות הארץ" הטבוע בכל רחבי מצרים.

לכן "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף - לפנות לו המקום", כדי ששניהם יחד בקדושתם ימצאו דרך לפנות את רושם הטומאה שיש במקום, ורק לאחר הפינוי תהא האפשרות של "להורות לפניו - לתקן לו בית תלמוד" שבו יתעלו כדבעי בתורה וביראת שמים ללא כל מניעה והפרעה מצד רושם זוהמת מצרים.

(סעודה א' תשלד)

בטעם המנהג שלא ללמוד ב'ניטל'

כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע דיבר בקדשו בטעם המנהג שלא ללמוד ב'ניטל', כי הנה חובת האדם בעולמו הוא, להיות דבוק בהקב"ה ללא הרף, וזוהי מדרגת הקדושה הנעלית ביותר.

אולם, בשעת הלימוד עצמו, רשאי האדם להסיח דעתו מדביקותו על מנת להתרכז כראוי בתלמודו, וכנרמז במאמרם ז"ל (ברכות לא, א): "אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו", ויתפרש "מחברו". מלשון 'מחבירו', שהאדם רשאי להסיח דעתו מחבירו ודביקותו בקונו רק בשעת עסקו בתורה, ואילו בשאר זמנים הוא מחוייב ב'שוית' ה' לנגדי תמיד" (בשם הרבי ר' בער זי"ע).

ברם, זהו רק בימים כתיקונם שבהם הטומאה אינה גוברת כל-כך, מה שאין כן ב'ניטל' - שבו הטומאה מתגברת - מחוייב האדם להיות דבוק בקונו ללא הפסק, כדי שהקדושה הנעלית ביותר תתגבר כנגד הטומאה הגדולה לשבר את כוחה ולהחלישה. עכ"ק.

אך, עדיין צריכים אנו להבין מה נשתנה חג טמא זה משאר חגאותיהם של הגויים, שגם בהם יורדת טומאה וזוהמא גדולה לעולם! ומדוע בשאר חגאות שלהם לא נצטוינו להמנע מלימוד התורה לצורך שלימות הדביקות בהש"ת!?

ויבאר עפי' הסיפור דלהלן:

פעם נכנס כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע יחד עם בנו כ"ק מרן מהר"ם מבילגורייא זי"ע לחדר שבו סעדו החסידים את סעודות השבת, והבחין באחד החסידים שמתנור מאכילת טשולנט. כ"ק מרן זי"ע ניגש אליו ושאלו לפרש הדבר, והלה ענה: "איני אוהב מאכל זה", וכ"ק מרן זי"ע השיב לו: "די וועסט זיך נאך מיישב זיין".

כשנכנס כ"ק מרן זי"ע לחדרו שאלו בנו כ"ק מהר"ם זי"ע לפרש דבריו התמוהים, וענה לו כ"ק מרן זי"ע: "אענה לך עם סיפור".

דרכו של הבעש"ט הק' היתה לנסוע לעיירות וכפרים כדי לומר דרשות בפני אחינו בני ישראל ולעוררם לתשובה ותיקון המעשים. באחד ממסעותיו התאכסן באכסניא אחת, שם התאכסן, להבדיל, גם כומר שהיה נוסע לכנסיות לומר דרשות לציבור שומעיו.

לאחר שהבעש"ט עורר את הציבור במקומות מושבותיהם, יצא חזרה לעירו, ובדרכו התאכסן שוב באותה אכסניא, וגם הכומר הנ"ל התאכסן שם. בשהותו באכסניא ניגש אליו הכומר ושאלו: "אתם אומרים דרשות לציבור", ענה בה"ק, "והאם דברים כנכנסים ללב השומעים", ענה ה"ק. אמר לו הכומר בפליאה: "תמינהי, כי גם אני אומר דרשות לציבור, והדברים אינם עושים שום רושם עליהם".

אמר לו הבעש"ט: "אומר לי, מתי אתה אומר את דרשותיך". ענה: "לפנות ערב". אמר לו הבעש"ט: "אני אומר את הדרשות בשבת בבוקר אחר התפילה".

"ובכך", הסביר לו הבעש"ט, "נעוץ סוד החילוק ביני לבינך, כי אתה אומר דרשות לפנות ערב, ולאחר הדרשה הם הולכים לקרעטשמעל, ומשתכרים ומתהוללים, ודי באחד שיתלוצץ על הדרשה, וכולם נוהים אחריו, ואז הם מתיישרים שלא לקבל את דבריך, ולכן לא נשאר כל 'רושם' ו'זכר' בקרבם מהדרשה שדרשת".

"לעומת זה, אני אומר את הדרשות בשבת בבוקר אחר התפילה, ולאחר מכן הם הולכים לבתיהם לקדש על היין ולסעוד סעודת שבת, ובסעודה זו הם אוכלים טשולנט, וטבע הטשולנט להפיל תרדימה על האוכלו, וממילא הם נרדמים, ולאחר מכן הם הולכים לבית המדרש ללמוד ולהתפלל ולסעוד סעודה שלישית, ואין להם פנאי להתלוצץ על הדרשות, ומתוך כך הדיבורים נשארים עמוק בלבם ומשתמרים בקרבם".

הפטיר כ"ק מרן זי"ע: "זאת היתה כוונתי כשאמרתי על החסיד הלז 'ער וועט זיך נאך מיישב זיין', כי בשבת קודש כל אחד מתעלה ומתרום ומקבל על עצמו קבלות טובות, ואולם, אדם שאינו אוכל טשולנט בשבת, יש חשש שיתיישב בדעתו מהקבלות שקיבל על עצמו, ורושם ההתעלות לא תשתמר בקרבו".

לפי זה יש ליתן טעם לשבח למנהג ישראל תורה הנ"ל, כי שאר חגאותיהם הם בעיצומו של יום, ואינם הולכים לישון תיכף לאחר מכן, ולכן יש להם זמן מתי להתיישב מהשמחה הגדולה הנמשכת מסטרא דמסאבא, וכשהם מתיישרים, רושם הטומאה נחלש, ולכן אין בהם השפעת זוהמא חזקה כ"כ על פני תבל.

לעומת זה, ב'ניטל' החגיגות הן בשעות הלילה, ואז תיכף לאחר מכן הם נופלים על משכבם, ואין להם פנאי להתיישב, ולפיכך רושם הטומאה נשאר בתקפו ואינו נחלש, ומאחר שכן, חייבים למצוא משקל-נגד של רוח קדושה לעומת רוח טומאה, וזהו רק על ידי דביקות בהקב"ה ללא הפסק.

(סעודה ב' תשנ"ד)

הרה"ק משינאווא זי"ע היה מסתופף רבות בצל קדשו של כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, והיה דבוק בו בכל לבו ונפשו, וינק ממנו תורה וחסידות מלא חפניים, והיה מתנפאר בכך שהוא מקבל מדור רביעי של מרן הבעש"ט הק' זי"ע, מאחר שהוא תלמידו של כ"ק מרן זי"ע - תלמיד הרה"ק ר' שלמה לוצקער זי"ע - תלמיד הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע - תלמיד הבעש"ט הק' זי"ע.

כ"ק מרן זי"ע נהג בו ג"כ כבוד גדול, ובכל פעם שהגיע אליו היה מלווהו עד מחוץ לפתח ביתו, והיה נשאר על מקומו עד שתעקור העגלה ממקומה ותצא מטווח-ראייתו.

פעם שאלה הרבנית הצדקנית ע"ה לכ"ק מרן זי"ע, מה ראה על ככה לכבדו בכבוד גדול כ"כ למרות שעדיין אינו רבי ואדמו"ר! כ"ק מרן זי"ע התבטא אז על הרה"ק מצאנו זי"ע: "דעי לך, שכששמניחים בן כזה (כהרה"ק משינאווא) בעולם, אפשר להיות במנוחה ובשמחה".

(סעודה ב' פר' שופטים תשס')

כאשר נפטרה עליו אשתו הרבנית בריינדל ע"ה (בת הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא זי"ע), בזיווג שלישי, חשב שלא לישא אשה נוספת ורצה בכל לבו ונפשו לעלות לארה"ק, והלך לשאול בעצת קדשו של כ"ק מרן מהר"ש זי"ע. כ"ק מרן זי"ע אמר לו שלא יסע, והציע לו לישא לאשה את הרבנית חנה רחל ע"ה (בת גיסו הגאון רבי צבי הירש זצ"ל) אלמנת נכדו הרה"ק ר' סענדר רוקח זצ"ל (בן בנו הרה"ק ר' אלעזר זי"ע).

הרה"ק משינאווא זי"ע סירב, ולא רצה לשמוע על השידוך. גם לאחר שכ"ק מרן זי"ע הציע לו נדוניה נכבדה של אלפיים רייניש, עדיין עמד בסירובו.

בצאתו שאלוהו הסובבים לפרש סירובו הצעתו של הרבי, והוא ענה: "כשנכנסתי לחדר קדשו, ראיתי שבנו (כ"ק מרן מהר"ש זי"ע) לחש לו דבר-מה באזנו, והבנתי שהצעה היא של רבי יהושע, ואינה 'מושכל ראשון' של כ"ק מרן זי"ע בעצמו, ולכן לא הרגשתי שאני מחוייב לקבל את ההצעה".

בהגיעו לאכסניא שמע אנשים מלחשים סביבו אודות ההצעה שהציעו לו, ואחד הקבצנים לחש לאזנו סוד: "ידע מר, כי המדוברת אינה טובת-מראה". אז אמר לעצמו: "ידעתי עליה שהיא יתומה מנעוריה, ואף אלמנה ומטופלת ביתום רך, וכעת נודע לי גם שאינה טובת-מראה, הנה כי כן, מי ירצה לקחתה!?" ועל אתר שב על עקבותיו לומר לכ"ק מרן זי"ע שהוא מסכים לשידוך.

ביני לביני נפטר כ"ק מרן זי"ע, ובנו ממלא-מקומו כ"ק מרן מהר"ש זי"ע התנצל בפניו: "אבי ז"ל הותיר אחריו חובות גדולים, ואין לי אפשרות לפרוע את הנדוניה, ולאור זאת תעשו כרצונכם וכבחירתכם".

הרה"ק משינאווא זי"ע ואמר לעצמו: "נו, עכשיו שנודע לי שהיא גם ענייה ומחוסרת-כל, הרי אם אשא אותה לאשה, בוודאי אהיה כ'נושא אשה לשם שמים' (לא לשם נוי ולא לשם ממון), שעל כך אמרו חז"ל (קידושין ע, א): 'הנושא אשה לשם שמים סוף שיוצאים ממנו בנים שמושיעים את ישראל', ועמד ונשא אותה לאשה.

ואכן מזיווג זה נולדו שלשה בניו שהיו מפורסמים בקדושתם ובכוחם הגדול, המה, הרה"ק רבי אברהם שלום מסטראפקוב זי"ע (אשר לימים התבטא הרה"ק משינאווא זי"ע אודותיו: "מאחר שנשאתי את אמו הצדקנית לשם שמים, זכיתי להוליד איש מופת כמותי"), הרה"ק רבי אריה לייביש מטארנא זי"ע, והגה"ק רבי שמחה ישכר בער מצעשינוב זי"ע (חתן כ"ק מרן מהר"ש זי"ע).

(ספ)

מחור זה נודע ע"י ידידו ורה"ח ר' יצחק אייזיק פיינעך שליט"א

לעילוי נשמת אביו החסיד הנפלא המפורסם הבלתי נשכח, אש קודש לבעליזא ר' אלכסנדר ב"ר אברהם צבי ז"ל פיינעך

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נהמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
משמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חממים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יוספו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית מוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רנ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזומרי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לשוב להם כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יהואל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ב, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה לא כי יבישו בי תומכי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית מוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רנ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזומרי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לשוב להם כל הימים

מלליצי יין עשיר

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגעשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית מוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רנ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזומרי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לשוב להם כל הימים

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית מוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רנ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזומרי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לשוב להם כל הימים

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יהואל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

ונתון אותו על כל ארץ מצרים. יש לדקדק למה מתחילה נענש יוסף בעונש כל כך חמור שנמכר לעבד, ולבסוף נתגדל בגדולה כל כך עד שנעשה משנה למלך, והם תרתי דסתרון אהדדי, שאם העונש היה על שחטא, א"כ לאחר מירוק החטא, היה די לו לצאת חפשי מאדוניו. ויש לומר שרצה הקב"ה לתת רמז לישראל שהגלות יהיה לטוב להם, שלאחר הגלות יעלו בגדולה רמה, וכמו שאמרו רז"ל (שמ"ר א:א) שע"י גלות מצרים זכו לתורה לארץ ישראל ולעוה"ב, ששם נטהרו ונצרפו כדכתיב 'ויציא אתכם מכור הברזל ממצרים'. אמנם השבטים מכרוהו על דעת שהגלות הוא דבר רע מבלי טוב כלל, ולכן כשביטל הקב"ה עצתן של שבטים שחשבו שיוסף יהיה עבד כל ימי חייו, אדרבה נעשה משנה למלך, ואף לאחר שמת יעקב ונסתמו עיניהם של ישראל מחמת השעבוד, מ"מ יוסף נשאר לעולם משנה למלך, וכן בכל פעם שגלו ישראל, לעולם היה כדי להטיב להם אח"כ כנודע. (זרע שמשון אות י').

הננו עבדים לאדוני גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו. נאמר ב' פעמים 'גם', 'גם' אנחנו גם אשר נמצא הגביע, וקשה מה באו לרבות אלו השני 'גם'. וי"ל דכוונת יהודה לומר כך: 'הננו עבדים לאדוני', וגם יוסף על כרחך צריך שיהיה עבד שגם עליו יעבור כוס הגלות, כי מדוע ישתנה הוא מאיתנו, שהרי גם הוא צריך לקיים את גזירת הגלות, [וזה 'גם' אנחנו, דבא לרבות את יוסף]. ומה שאמר 'גם' אשר נמצא הגביע בידו, קאי על בנימין שאף שלא פשע במכירת יוסף, יצטרך לירד בגלות. ומה שהוסיף ריבוי בתיבת 'גם' בפעם הב', הוא לרבות יעקב אביהם שאף הוא יצטרך לירד בגלות, ונתרבה יחד עם בנימין שהיה לבו קשור ודבוק עם נפש בנימין, והטעם שכולם יהיו בגלות אף שלא חטאו במכירת יוסף, הוא משום גזירת בין הבתרים. (שם).

תולדות בעל הבן לאשרי זי"ע

מאז עלה רבינו בעל הבן לאשרי זי"ע לארץ ישראל, איזה למושב לו צריך קטן בפאתי רעננה, שם דר כל ימיו עד שעלה למרומים. למרות שלא שימש בארץ ישראל במשרה רבנית רשמית, קראו כ"ק אדמו"ר הבית ישראל זי"ע מגור 'דער רעננה רב', ומאז הושרש שם זה בקרב המוני בית ישראל. ידוע ומפורסם כי כ"ק אדמו"ר הבית ישראל זי"ע מגור היה בא לבקר בבית רבינו פעמים רבות בשנה, ופעמים שהיה בא בחשאי ועומד אחר החלון מתבונן שעה ארוכה ברבינו ובעבודתו הקדושה, לאחר מכן היה שב על עקביו מבלי להכנס כלל לתוך הבית.

שמו של רבינו נישא בגלי הערצה וחרדת קודש בקרב כל שדרות שלומי אמוני ישראל, כל הקורא את ההסכמות שנתנו גדולי מצוקי ארץ לספרו 'בן לאשרי', יבחין מיד בהערצה ובהדרת הכבוד העצומה שרחשו לו כל גדולי הדור מכל החוגים.

רבינו משחר טל ילדותו לא ידע אלא דביקות בתורה ובנותנה, כל ימיו שקדן מופלא היה, ומן עלות השחר ועד שעות הליל המאוחרות עמל היה בתורה באופן מבהיל, עד שכל רואיו עוד בשחר נעוריו קראו אחריו מקודש מקודש.

עוד בצעירותו זכה לרב מוסמך שהכניסו לטרקלין תורת האמת ורזיה ולימדו חכמה מפוארה זו, לא בתורת ידיעה בעלמא אלא בדרך המקובלים הקדמונים אנשי השם קדושים אשר בארץ המדה, אשר ידעו לפעול פעולות ע"י החכמה להוריד שפע ישועה וברכה, ולהמתיק הדינים בשורשם ולהמשיך חסדים לזרע ישראל קדושים, כל ימיו עסק רבינו בחכמה מפוארת זו בגינוני קדושה ודביקות, ועמדה לו קדושתו טהרתו וחסידותו, והיה עולה למקום שעלה, ורואה במקום שראה, ומשיב תשובותיו כאורים ותומים, ומדבריו לא נפל ארצה, וזכה להיות צדיק גזר והקב"ה מקיים ותפילתו מקובלת ומרוצה בשמים כבן המתחטא לפני אביו ועושה רצונו.

וכתב עוד, דהזכרת על הנסים בתפלה, אינו מצד חובת התפלה דיש להזכיר מעין המאורע - כמו יעלה ויבוא בר"ח דזה מחובת התפלה וברכת המזון. אלא הזכרת על הנסים בתפלה הוא מדיני חנוכה, דכמו דחייב להדליק נר חנוכה ולקרות הלל, כך חייב לומר על הנסים, אלא חכמים קבעו לומר על הנסים בברכת הודאה.

ולכן נסתפקה הגמ' דאע"ג דברכת הודאה היא רק בתפלה, מ"מ אולי יש להזכיר על הנסים בברכת המזון מצד מעין המאורע, דאה"נ דמצד חובת חנוכה לא תקנו להזכיר אלא בתפלה, אבל מצד חובת ברכת המזון יש להזכיר מעין המאורע, דמצד חובת ברכת המזון וחובת התפלה צריך להזכיר מעין המאורע, ודומה ליעלה ויבוא דאינו מכח חובת ר"ח וי"ט, אלא מצד חובת ברכת המזון ותפלה.

וה"ל: מבעיא ליה להגמ', דנהי דחכמים לא תקנו בברכת המזון, מ"מ יהיה מחויב להזכיר כמו שצריך להזכיר כל מעין המאורע, רק בתפילה מילתא אחריתא דהוא חובת חנוכה [לומר על הניסים] כמו הלל, ולא כשאר מעין המאורע שהוא חובת התפלה או הברכת המזון, עכ"ל. וצדדי הספק הוא, אם אמרינן "כיון דמדברנא הוא לא מדכרינן", דלא תקנו הזכרת מעין המאורע בחנוכה כיון דזה דרבנן, או דלמא "משום פרסומי ניסא" תקנו הזכרת מעין המאורע. והוסיף האב"ז להוכיח דהזכרת "יעלה ויבוא" אינו מכח חובת ר"ח וי"ט, אלא מצד חובת התפילה, וה"ל: וראיה, דהא אם שכח לומר יעלה ויבוא במנחה של ר"ח מתפלל ערבית שתיים, אף שבערבית לא יאמר יעלה ויבוא, מ"מ צריך לחזור ולהתפלל, כיון דלא יצא ידי תפלה במה שהתפלל ביום בלא יעלה ויבוא וכו', [משום דהזכרת יעלה ויבוא הוא מצד חובת התפילה]. ולכן בתפילה פשיטא דצריך לומר על הנסים, כיון דזה חובת חנוכה כנ"ל, וזה שכתב רש"י "דעיקר מילתא דחנוכה להודאה נתקנה", ולכן פשיטא דקבעו בתפלה, דברכת הודאה לא נקרא רק ברכת מודים, דמסיים בהודאה וזהו שם הברכה, משא"כ בברכת המזון. וזה מבואר בדברי רש"י שכתב "תפלה בברכת הודאה", ובברכת המזון כתב "בהודאה בברכת הארץ", עכ"ל.

והנה קיים כמה נפ"מ אם אמירת על הנסים בברכת המזון היא מדין הודאה ומחובת חנוכה, או דזה מדין המאורע:

א) המחבר (סימן ר"ח סעיף י"ב) כתב: מזכירין במעין שלש מעין המאורע בשבת וי"ט ור"ח, אבל לא בחנוכה ופורים, עכ"ל. וביאר בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (סימן ע', ו"כ הלבוש שם), וה"ל: במעין שלש לא יעלה על לב איש [להזכיר חנוכה ופורים], כיון דליכא הודאה בברכה דמעין שלש, אינו מזכיר, דאינו מזכיר מאורע דחנוכה ופורים אלא היכא דאיכא הודאה, עכ"ל.

ג) רמז לזה בחבר בן חיים, וה"ל: נראה דמספקא ליה מאחר דקבעו ימי חנוכה להודאה והלל, כשם שתיקנו הלל פעם אחת ביום, הכי תיקנו הודאה ג' פעמים, ואין מזכירין במוספין, או דלמא תיקנו הודאה לכל תפלה.

הגליון בארץ ישראל נתנדב ע"י הרב חיים מאיר בן עלקא שליט"א זכות הצדיקים מליצי ישר יעמוד לו ולמשפחתו ולכל יו"ח להתברך בכל מילי דמיטב

לע"נ אילה אהובה פרסבורג ב"ר יוסף ראובן יוחנן ע"ה יא"צ ל' כסלו

ב"ש אומרים פוחת והולך כנגד פרי החג, וב"ה אומרים מוסיף והולך דמעלין בקודש. הנה טעם ב"ה מובן, שהנרות נקראו 'קודש', כמו שאומרים 'הנרות הללו קודש הם', שהנרות הם להיות אתערותא לעילא אל ה', כדי שיאיר לנו אור התורה ע"י רוח מההוא קודש דלעילא, ולכן מעלין בקודש. אבל טעם ב"ש יש להבין מה ענין נרות חנוכה לפרי החג.

אכן פרי החג הם שבעים כנגד שבעים אומות, והוא על פי מה שכתבו בספרים על מה שאמרו (פסחים פז): לא הגלה הקב"ה את ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שאין המכוון שיתגייירו מהם בפועל, רק כדי שיוציאו ישראל הניצוצות קדושות שהם בגלות שם. ועל זה היה גלות מצרים, דכתיב 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול', שהוא מה שנאמר 'וינצלו את מצרים', שאמרו

ג) רמז לזה בחבר בן חיים, וה"ל: נראה דמספקא ליה מאחר דקבעו ימי חנוכה להודאה והלל, כשם שתיקנו הלל פעם אחת ביום, הכי תיקנו הודאה ג' פעמים, ואין מזכירין במוספין, או דלמא תיקנו הודאה לכל תפלה.

מעגלי צדק על פרשת ראה מסוגל לעשירות

ר' ישראל וואלף מאנדעל היה עשיר, ונהפך עליו הגלגל ונעשה יורד ונצרך לבריות, ואמר לו הרה"ק בעל מעגלי צדק מדעוש: **תהגה בספרי מעגלי צדק פרשת ראה, ותוושע ממצוקתך ויהיה לך הרחבה גדולה בלי מצרים.** וכך היה, שאחר שלמד מעגלי צדק על פרשת ראה, נושע ויצא ממצר למרחב, והתברך בהשפעה מרובה בכל עניו.

שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך. דעניני השלש רגלים באו להדריך האדם במעגלי יוסר בל ימוטו פעמיו, ולמען הציל אותו מפיתוי היצר הבא בג' דרכים: א) גאווה וגאון, ועל זה בא יו"ט פסח למען תזכור כי עבד היית, ובמה תתגאה. ועל כן הזהיר התורה בפסח חמץ ושאר שמורה על הגיאות, למען יתנו לב על זה. ב) 'ולא תתורו אחרי לבבכם' - זה מינות. ועל זה בא חג השבועות זמן מתן תורה אשר עין בעין נראה 'אתה נגלית וגו', ו'אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו'. ג) 'ואחרי עיניכם' הם התאוות, ועל זה בא יו"ט סוכות, דהיינו להפרד מביתו דירת קבע ולהתבודד בסוכתו, למען ידע כי עוה"ז הוא רק דירת עראי, ויפרד מתאוותיו, וידבק בעבודת הש"ת כל הימים, ועל ידי זה 'יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך'. (מעגלי צדק).

האדם לעשות מה שביכלתו, [והיינו עד מקום שעינו של אדם שולטות]. וזהו 'הדודאים נתנו ריח' שראובן הציל את יוסף, וההצלה נקראת על שמו. 'ועל פתחינו כל מגדים', זה נר חנוכה שמצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ במקום שעין אדם שולטות, כי האדם צריך לעשות מה שביכלתו ע"כ.

והנה כי כן היה גם בענין המלחמה, שעל פי דרך הטבע לא היה להם שום מבוא לנצח במלחמה, כיון שהיו חלשים נגד גיבורים ומעטים כנגד רבים, מ"מ התחילו לעשות מה שביכלתם, וזכו לעזר מה' כיון שעשו עד מקום שידם מגעת. וזהו כוונת המדרש אלמלי לא העיר הקב"ה את רוח הכהנים שידליקו שמן זית, היינו על אף שידעו כי לא יספיק השמן זית לכל הימים שהם צריכים, מ"מ התחילו להדליק, כי הבינו כי הקב"ה מבקש מן האדם שיעשה רק מה שביכלתו, ואלמלי לא העיר הקב"ה את רוחם, לא היה נשאר פליטת יהודה, כי זה הסיבה שהם נצחו במלחמה, כיון שיצאו למלחמה לעשות לכה"פ מה שביכלתם, על כן עזר להם הש"ת שניצלו מפליטה גדולה.

לכות מ.ב.ה.פ. לעשירות והצלחה בכל מעשי ידיך

אשר יאמר לכם תעשו. ופירש"י שצוה להם למול. וצ"ב דהא אסור למול לנכרי (מפורש ביר"ד סי' רס"ג ס"ה). ודוחק לומר שצוה כן רק לבני קטורה, וכדפסק הרמב"ם (פ"י מלכים ה"ח) שחייבין למול. כי פליגי הראשונים על הרמב"ם (ע' בפתחי תשובה שם). ובשו"ת מעיל צדקה (ס"ו ס"ד) כתב מהזהר שיוסף נעשה על זה.

אך נראה דדוקא ע"י ישראל אסור למול, משא"כ הם בעצמן מותר למול את עצמן. עוד אפשר לומר, דשביל שהחזיק את המצרים כעבדים, כאשר אמרו 'הננו עבדים', לכן נתחייב יוסף למול את עבדיו.

וטבוח טבח והכן.

צא. (וטבוח טבח' פרע להם בית השחיטה, 'הכן' טול גיד הנשה בפניהם. ופירש"י שם: לפי שבני יעקב שומרי מצות היו אעפ"י שלא נתנה תורה, מקובלים היו מאבותיהם, ע"כ. וצ"ע דהא שחיטת נכרי אסור, [וא"כ מאי הועיל במה שיוסף הראה להם ששחטו הבהמה, והלא שחיטת המצרים פסולה]. ולכן נראה ד'ופרע' היינו כמו 'ופרע את ראש האשה', שיוסף אמר שיתנו הצואר לפניהם והם ישחטו לעצמן, דשחיטת נכרי פסולה אפילו בעומד על גביו.

אך על 'הכן', אמרו טול גיד הנשה בפניהם, דאף בנכרי שנוטל לפניהם סגי, וכן הבישול גם בן נח יכול לעשותו ע"י השלכת קיסם.

כי נכמרו רחמיו. וברש"י: שאלו יש לך אח מאם, אמר לו אח היה לי ואיני יודע היכן הוא. יש לך בנים, אמר לו יש לי עשרה, אמר לו ומה שמם, אמר לו בלע ובכר וגו', אמר לו מה טיבן של שמות הללו, אמר לו כולם על שם אחי והצרות אשר מצאוהו, בלע שנבלע בין האומות. בכר שהיה בכור לאמי. אשבאל ששבאו אל. גרא שנתגייר באכסניא וכו', עכ"ל. והלשון 'שנתגייר' באכסניא, הוא טעות סופר, וצ"ל 'שגר' באכסניא,

זאת חנוכה גמר החתימה

**אם לא עכשיו אימת?
עכשיו הזמן לגמור המקח עם
צדיקים מליצי יוסר**

געדענקט

'מקח בלייבט מקח'

(ברכות ט:). שעשאוהו כמצודה שאין בה דגן, וכמצולה שאין בה דגים. ד'דגים' מורה על שורש החיים, שבדגים נזכר שם 'חיה' בראשונה, ו'דגן' הוא קיום החיים, והיינו הניצוצות קדושות, בסוד 'ואתה מחיה את כולם'. ועל זה הקריבו שבעים פרי החג כנגדם, שהחיות והניצוצות קדושות שבהם אנו מקריבין להש"ת, ולזה פוחתין והולכין, שבכל פעם מוציאים מהם יותר.

וכן ענין נרות חנוכה להוציא האור והחיות שהוא בגלות, וכמו שמצינו במכות מצרים, נגוף ורפוא, נגוף למצרים, ורפוא לישראל, שבכל מכה יצאו ישראל ממדה אחת שבעשר מדות שבקליפה, זה לעומת זה, ונכנסו למדה שכנגדה בקדושה. וכתוב במכת חושך שהיה מכה תשיעית 'ולכל בני ישראל היה אור במושבותם', שכיון שהיה נגוף

למצרים מכה תשיעית החושך, עיד"ז היה רפוא לישראל שזכו לאור. וכן ענין הדלקת נרות חנוכה להוציא מהם הניצוצות קדושות והאור, ועיד"ז יזכו 'ועליך יזרח ה', שנזכה האור, כמו שנאמר 'אל ה' יואר לנו', והיינו באור הראשון שנגנז לצדיקים, וזוכין לו ע"י תורה אור שזוכין ישראל להיות 'עוסקי תורתך', שכל אחד מישראל יש לו עסק בתורה, (וזה 'זודים ביד עוסקי תורתך'). וכן להיות צדיקים, וצדיקים לאורה, דכתיב 'אור זרוע לצדיק', (וזה 'ורשעים ביד צדיקים').

ולהיות טהורים, דכתיב 'יראת ה' טהורה עומדת לעד', (וזה 'וטמאים ביד טהורים'), ומי שעוסק בתורה ואין בו יראת שמים, אמרו עליו (יומא עב:) 'למה זה מחיר ביד כסיל', והוא שורש החנוכה שעושים על האור הראשון שישראל זוכין שהש"ת מאיר לישראל, כמו שנאמר 'אל ה' יואר לנו', ועל זה עושין חנוכה.

לע"נ הדסה ב"ר אשר ענייל פרידמן ע"ה יא"צ כ"ט כסלו

ועל פתחינו כל מגדים זה נר חנוכה. במדרש (הובא בישמח משה פרשת תצוה): אלמלי לא העיר ה' את רוח הכהנים שידליקו שמן זית, אז אבדה פליטת יהודה. ויש לומר הכוונה דהנה מבואר בספרים שהקב"ה מבקש שיעשה האדם את שלו מה שיוכל לעשות בדרך הטבע, ואם עושה את שלו עד מקום שידו של אדם מגעת, אף אם הוא רק פעולה קטנה, נחשב להש"ת כאילו עשה הכל.

ובזה פירשו מאמר המדרש: 'הדודאים נתנו ריח זה ראובן שהציל את יוסף, ועל פתחינו כל מגדים זה נר חנוכה שמצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ'. דהנה ראובן אף שלא עשה רק פעולה קטנה, מ"מ נחשב לו שהוא הציל את יוסף. והכי נמי במצות נר חנוכה אף שידעו בני חשמונאי כי השמן שבפך לא יספיק להם לשמונה ימים, אעפ"כ עשו כפי מה שהיה ביכולתם להדליק עכ"פ ללילה אחת, והקב"ה היה בעוזרם שנעשה נס ודלק שמונה ימים. והכי נמי הענין שלא להניח נר למעלה מעשרים אמה, במקום שאין עינו של אדם שולטות, כי החיוב על

ספר מנחה חדשה להרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליא זי"ע
שכתב בהקדמת הספר בזה"ל:

ואקוה לה', מי שיחזיק ספר זה בביתו ובפרט מי שילמוד בו, כי זכות של תיבת "בראשית ברא" יגן עליו שיהיה לו רפואה לכל אבריו, כי "ברא" לשון רפואה. וזכות אבותי הקדושים יגן עלינו ועל כל ישראל, שירפא לכל גופינו ויסלח לכל עווננו, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו.

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. נ"ל בעז"ה לחבר סיום התורה עם תחלתה. כי התורה הקדושה מסיימת בל' ומתחלת בב' - אותיות לב ראשית, פי' ליחד הלב בראשית, בבחינת "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך" (דברים ו ה. עי' זוהר פ' תרומה [דף קסב ב]: "לבא ונפשא וממונא כלהו אתאחדן דא בדא, ולבא איהו עקרא ויסודא דכלא"), וד"ל.

או"י בעז"ה, לחבר סיום התורה עם תחלתה **ישראל בראשית**, כי הנה איתא בספ"ה ק, כי עיקר החכמה היא היראה כמאמר הכתוב "ראשית חכמה יראת ה'" (תהלים קיא י). והנה התרגום (יונתן) [ירושלמי] פירש, [בראשית] "בחוכמתא" (בראשית א א). וז"ש **ישראל אותיות של יראה**, פירוש מן יראה יבא לבראשית, היינו לבחינת חכמה, וד"ל (עי': אבות פ"ג מ"ט; הקדמת הזוהר [דף ז ב]).

וכן הוא בסוטה (דף לו:): [שגר באנסנות', והיינו שאין לו מקום קבוע].

לע"נ 'בעלת הנסים' שרה לאה ב"ר שלמה פיש ע"ה יא"צ כ"ז חשוון

על הנסים במוסף. הגמ' (שבת כד.) נסתפקה אם יש להזכיר של חנוכה במוסף של שבת ור"ח, כיון דלית ביה מוסף בדידיה לא מדכרינן, או דילמא יום הוא שחייב בארבע תפלות. וביאר הג"ר יוסף ענגיל (לקח טוב דף לא.), דהספק הוא, אם לקרבן מוסף שבא בשביל שבת או ר"ח אין לו שייכות לחנוכה כלל כיון שאינו בא מסיבת חנוכה, או דאמרינן דקדושת חנוכה מתפשטת על כל המצוות. וכמו שאמרו (זבחים

צא). "אטו ר"ח למוספי שבת לא אהנא", וכשם שמוספי שבת ור"ח הקרבים בחנוכה יש עליהם קדושת החנוכה, הוא הדין לתפלה הבאה במקומם, וזהו שאמרה הגמ' דהצד שיש להזכיר חנוכה במוסף הוא משום דזה 'יום שנתחייב בארבע תפילות', דכיון שאותו היום יש בו קדושת חנוכה, קדושת החנוכה מתפשטת על כולם ואף על התפילות שאינן מחמת עצם היום. וז"ל: ג' תפלות הקבועות תמיד הם שייכים שפיר אל ענין הזמן כפי מה שהוא, כיון דתפלות כנגד תמידין תיקנום, והתמידין הרי הם חובת היום, ולכן הם שייכים אל קדושת היום בכל יום כפי מיני קדושה אשר בו, ועל כן בחנוכה דיש על הימים קדושת החנוכה, לכן התפלות הקבועות שייכי שפיר לחנוכה. ואולם תפלת המוסף דשבת ור"ח שבתוך ימי חנוכה שהיא באה אך במקום קרבן מוסף דשבת ור"ח, לכן יש סברא שאין להם שייכות לקדושת החנוכה כלל, כיון שהם אך בשביל קדושת השבת ור"ח שלאותו יום לא בשביל קדושת החנוכה שלו, וזהו שאמר 'דכיון דלית ביה מוסף בדידיה לא מדכרינן'. וכן יש סברא להיפוך לומר דקדושת החנוכה מתפשטת על כל המצוות.

נר חנוכה עדיף מקידוש היום משום פירסומי ניסא. בשבת (דף כג:): בעי רבא, נר חנוכה וקידוש היום מהו, קידוש היום עדיף משום פירסומי דתדיר, או דילמא נר חנוכה עדיף משום פירסומי ניסא. פתר דאבעיא איהו פשטה נר חנוכה עדיף משום פירסומי ניסא. והקשה בשו"ת שבות יעקב (ח"ג סי' מ"ט), דקדושת היום נמי לא מעיד שברא הקב"ה עולמו יש מאין, ואין לך זכרון נס גדול מזה, ע"ש. ונראה דגוף הקושיא לק"מ, דאצלו ית' בעל היכולת כולם, לא שייך ענין נס כלל, ואך אחרי שנברא העולם והוקבע בו המנהג הטבעי, לכן כל מה שהקב"ה כביכול משנה הטבע הוא נס, משא"כ הבריאה עצמה שלא היה עדיין טבע כלל, אין זה בגדר נס. ומה שצריך להזכיר מעשה בראשית הוא לפי שיש אפיקורסים מכחישי ר"ל חידוש העולם, אבל באמת אינו נס כלל. וזהו ג"כ הטעם שנאמר 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', ולא 'אשר בראתי שמים וארץ', כי יציאת מצרים היתה ע"י נסים אחרים שכתב טבע ועולם,

הוא חידוש יותר מן הבריאה, וכמוכרח מגמ' דכאן דזכירת נס שאחר הבריאה הוא דבר גדול יותר מזכירת הבריאה. (גליוני הש"ס שבת שם).

לזכות מ.ב.ר.ר. לרפ"ו ש והצלחה בכ"ע

אל תיראו וגו' כספכם בא אלי. ולכאורה שיקר, ואיך תכתוב תורת אמת דברים כאלה. ויש לומר על פי דברי הנועם אלימלך עה"פ 'ויראו האנשים וגו' על דבר הכסף וגו' להתגולל עלינו, וז"ל: ויראו האנשים כי הובאו ביתה יוסף. נראה לי על דרך המוסר והנהגה ישרה איך דרך האנשים כשרים שיראים וחרדים מחדת יום פקודתם תמיד ומעלים על זכרונם יום המיתה ועונש העוונות והחטאים בעוה"ב,

ועיד"ז הם תמיד בתשובה ומתחרטים ומתוודים על חטאותיהם ומבקשים על נפשם מאת הבורא יתעלה. וזהו 'ויראו האנשים', רצה לומר אנשים כשרים מתייראים תמיד בחושבם 'כי הובאו בית יוסף', פירוש שמא הגיע היום וזמן לבא אל עולם העליון הנקרא 'יוסף'. 'ויאמרו על דבר הכסף השב באמתחותינו', פירוש על דבר כל התאוות הגשמיות אשר נכסוף נכספנו בעוה"ז להשיב הכל אל החומר למלאות הכרס במאכלים יתרים, 'אנחנו מובאים להתגולל', פירוש נהיה מוכרחים לבא בגלגול חס וחלילה. 'ולתנפל עלינו', רצה לומר משום שאפשר שיש בני אדם שאינם מתייראים מהגלגול שיתגלגלו באומרם שגם העוה"ז טוב לפניהם. לזה אמר 'ולתנפל עלינו', רצה לומר אבל מי יודע אם יהיה הגלגול לטובה. אולי יהיה הגלגול בנפילה, דהיינו שיהיה שפל ובזוי בגלגולו בעניות ודוחק ובשפלות גדול, ונהיה מוכרחים להתגלגל לגלגול בתר גלגול עד שיזכך הגוף והחומר גם כן לעבודת הבורא, עכ"ל.

וגם אנו נאמר דיודע מה שאמרו חז"ל דעי' תשובה מאהבה זדונות נעשו זכויות, וכיון שראה מנשה תשובתם ויראת שמים שלהם, לכן בישרם שכבר הגיעו למדרגת 'כספכם', דגם הכיסופים והתאוות דהאי עלמא 'בא אלי להשי"ת', [דזדונות נעשו זכויות], יהי רצון שנזכה לזה.

לזכות פ.ב.ע.י להצלחה בכ"ע

טעמא דב"ש כנגד פרי החג. אמרו בשבת (דף כא:): חד אמר טעמא דב"ש כנגד ימים הנכנסין, וטעמא דב"ה כנגד ימים היוצאין. וחד אמר טעמא דב"ש כנגד פרי החג, וטעמא דב"ה דמעלין בקודש ואין מורדין, ע"כ. וזה נראה כדבר מופלא מה שאמרו שטעמייהו דב"ש הוא כנגד פרי החג, מבלי שום שייכות אל ענין הימים הנכנסים והיוצאים, דמה ראו ב"ש לתלות בפרי החג. ונראה לפרש דב"ש וב"ה נחלקו אם יש לפרסם הנס שכבר נעשה בפועל ממש, או לפרסם מה שיהיה בכח של הנס כבר בראשיתו. דב"ש סובר כנגד ימים הנכנסים,

הופיע
 כרך נוסף בסדרת

חידושי רבינו חיים הלוי
 על הרמב"ם
 עם מורשת הגר"ח
 כרך שני

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות
 הפצה ארשית
 בארץ: ספריית - אדום נוטלי - בחי"ל עם הספר - לעונין
 מוכן מורשת הגר"ח moresheshagrach@gmail.com

ד וכ"כ בגליוני הש"ס (סוכה נו.) וציונים לתורה (כלל ל"ח עמוד צ"ה טור ב'), ושב דנחמתא (סוף אות ה'), וע' בארץ צבי (פרומר, ח"ב חידושי מסכת ביצה דף ה.), ובנין אב (ח"ג סימן ז'), ואו"ש (פ"ד עבודת יוה"כ ה"א).

ליכות מ.ב.פ.ה. להצלתה בכ"ע

נשמת אהרן הכהן. גילה האריז"ל מה שקרה לאנשים גדולים שאין השכל יכול להשיג דברים גדולים כאלו, וכמו שביאר ענין אהרן הכהן שבא בגלגול ב'עלי הכהן', ובעון העגל היה חייב סקילה, ולכך כתיב בעלי הכהן 'ותשבר מפרקתו ויפול מן הכסא' (שמואל א' ד'), ואח"כ נתגלגל אהרן הכהן בעזרא הסופר שהיה ג"כ כהן, ואז בא לידי תיקונו.

ועוד מבואר על אהרן הכהן, שהיה גלגול הרן אחיו של אברהם, ולא נתקן אז, כיון שלא נשרף בלב שלם, כי אם אחר שראה שאברהם ניצל, וכדי לתקן את זה, בא בגלגול פעם אחרת באהרן הכהן בתוספת אלף, שהרן עם אלף זהו אהרן, וגם אז לא ניתקן אותו העון, שהיה צריך ליהרג כשאמר לו הערב רב 'קום עשה לנו אלהים', והיה ראוי למסור נפשו למיתה, ולכך כיון שלא נתקן אז, היה צריך להתגלגל בעלי הכהן, ואז כשנפל מהכסא ונהרג זהו כסקילה, ואח"כ בעזרא הסופר שהיה ג"כ כהן ואז ניתקן כמו שהבאנו מקודם. ויש להתבונן על אהרן הכהן הגדול שאין לנו שום השגה על גדלותו, שכל בית ישראל בכו אחריו, שבדורו שהם היו דור דעה ידעו גדולתו, ובכל זאת היה צריך לעבור גלגולים כיון שלא מסר עצמו על קידוש ה' שלא

לשמוע מה שרוצים הערב רב, עד שאהרן הכהן ניתקן בעזרא הסופר, וא"כ ק"ו בן בנו של ק"ו איך אנו צריכים לחשוב ולהתבונן מאד בדרכינו ולתקן כל דבר במסירות נפש ממש. (שו"ת חלק ל"ג סי' ל"ז).

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל 'מבטיח אני להעושים לטובת נשמת' אלחנן יוסף בן שמואל וצפורה, להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה דין'

אם נבוא להסתכל בשעת ניתוח, בלי לדעת שהרופא מנתח לשם ריפוי, הלא נחרד לעובדה ה'נוראה' של חיתוך בשר החי. אך עם הידיעה שהכל נעשה לטובת האדם כדי שיבריא ממחלתו ויאריך ימים בשלווה, נבין את החסד שבניתוח הזה, ולא נראה בו חבלה אכזרית, אלא הצלת החיים, ונשמח בתקות הנתוח ונודה לרופא בנוסף לתשלום ההגון שיקבל.

כך הדבר לגבי היסורים הבאים משמים על האדם, אם נסתכל רק על היסורים עצמם בלי להתבונן במטרה שלהם, בודאי נרגיש קושי גדול. אך אם נדע שאלו מובילים למטרה של ריפוי הנפש מתחלואיה לזככה כדי שתזכה לעולם הנצח, בודאי שנשמח ביסורים ונראה בהם הצלת חיים, כי בלעדיהם לא תוכל הנפש החולה להתקיים ולהגיע לחיי עד. עוד אפשר לבאר באופן דומה, הקושי העיקרי בסבילת הסבל הוא כשאנו מבין איך שהסבל מוביל למטרה, דאז נדמה לו שזה צער לשם צער בלי תכלית, אבל כשיודע את המטרה של הסבל, אז יכול לסובלו בקלות, וכשם שאדם נכנס מרצונו לשם טיפול וניתוח, ומשתף פעולה עם הרופא המטפל, אע"פ שהטיפול כרוך ביסורים, וכל זה משום שהוא מבין את המטרה שיצא בריא ושלם ויגיע קץ לסבלו, כן האדם כשיבין את היסורים ותועלתם, אז לא יקוץ בהם, אלא להיפך, יקבלם באהבה, כי יודע שאלו לטובת עתידו.

דפרסום הנס אינו כדי לפרסם מה שנעשה כבר ע"י נס בפועל, אלא לפרסם מה שהיה בכח של הנס כבר מראשיתו, דעכשיו שידוע לנו כל הנס של שמונת הימים, לכן יש לפרסם מה שהיה בכח של הנס מראשיתו, ולכן יש להדליק בלילה הראשון שמונה נרות, דבלילה הראשון היה בכח של הנס לשמונה ימים, ובלילה השני היה בכח של הנס לשבעת ימים וכו', דבכל יום ויום יש לפרסם מה שהיה עוד בכחו של הנס לעשות. ואילו ב"ה סוברים כנגד ימים היוצאים, דיש לפרסם מידי יום ביומו מה שנעשה כבר ע"י נס בפועל ממש.

ומה שאמרו 'חד אמר טעמא דב"ש כנגד פרי החג, וטעמא דב"ה מעלין בקדש ואין מורידין'. אינו טעם אחר, דבאמת אין שום שייכות לתלות נר חנוכה בפרי החג, אלא כיון דיש סברא לכאן ויש סברא לכאן, דיש סברא לפרסם מיד מה שהיה בכח הנס תיכף מראשיתו, ויש סברא לפרסם מה שנעשה כבר ע"י הנס בפועל, לכן הכריעו ב"ש בין שתי סברות הללו שיש לעשות כנגד פרי החג, שבין כולם יש להקריב שבעים פרים במשך שבעה ימים, ולא התחילו ביום הראשון בפחות בשבעה ולמחרתו שמונה, אך התחילו ביום הראשון במספר היותר גדול בשלשה עשר, שכל מה שאפשר להקדים המספר המרובה מקדימין. וכן יש לנהוג הכא שיש לבקוט בסברא זו אשר על פיה מקדימין המרובה קודם. וב"ה הכריעו בין שתי הסברות הללו בסברת 'מעלין בקדש ולא מורידין', ולכן גם בחנוכה מוסיף והולך. (חזו"י שבת כא:).

מאמר מספר צפנת פענח להרה"ק מופת הדור רבי אליהו גריידין זי"ע שכתב דמסוגל מאמר זה להינצל מאויבים

וז"ל: וכפי הזריעה (-לכוין בתפילה הכוונות שכתוב במאמר זה) יש לילך בטח שכן יהיה בעזרת השי"ת הצמיחה מזה. ואולי יהיה סיעתא דשמיא שיהיה עוד הרבה תועלת יותר ממה שאני משער, ויקום בזה כעין מה דכתיב 'ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה'.

[אות י"א]: כן הוא כאן [בתפילה נגד השונא, דיש להתפלל על הקל תחילה, ויש כאן ג' תפילות], (א) מתחילה יבקש רחמים שיעזור הקב"ה אותו שלא יהיה ביכולת שונאיו להרע לו, אף בעודו [נמצא] תחת [רשות] שונאו, כי זה ענין הצריך לו מיד באותו רגע. (ב) שוב יתפלל שיפדהו ה' שיצא לגמרי מממשלת או מהגעת יד שונאיו. (ג) ושוב יתפלל על מפלת שונאו, שלא יתגלגל בעתיד ע"י סיבות ששוב יבוא ליד השונא, ויתפלל שלא ישאר מהשונא שריד ופליט, וכמו שקילל דוד במזמור ק"ט.

[והנה כתבתי לעיל דיש להתפלל ג' תפילות הנ"ל מן הקל תחילה, ולכן אחר שהתפלל דוד המלך תפילה הראשונה, שינצל לפי שעה, וזה 'יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלקי יעקב', אחרי זה התפלל [תפילה השנייה] לצאת מיד המיצר לגמרי, [וזה שאמר 'שלח עזרך וגו' כי הושיע ה' משיחון], ולבסוף [התפלל תפילה השלישית והוא] להפיל להמציר לו, יכרע ויפול [המה כרעו ונפלו] ואנחנו קמנו ונתעודד.

והנה לגוף הביאור ג' תיבות 'אהיה אשר אהיה' שהזכיר רבה בר בר חנה, אין הכרח לכל האריכות הנ"ל, אך מהיכתי תיתי אשתוק במה שיש תכלית לידע הידיעה גדולה [בכוונת] אמירת מזמור כ'. [אבל העיקר מה שנוגע לתפילת רבה בר בר חנה כאן, הוא הכוונה של השם 'אהיה אשר אהיה', והוא] דיש לידע שהקב"ה גילה למשה רבינו שבכל מיני צרה ובכל זמן, הוא מוכן לקוראי אותו להצילו במקומו, [והיינו בעודו נמצא ברשות השונא, הקב"ה מציל אותו שלא יוכל להזיקו, דזה הכוונה של שם 'אהיה'], על דרך דכתיב (יחזקאל לט:ג) [על גוג ומגוג, שהקב"ה אומר] 'היכיתי קשתך מיד שמאלך, וחציק מיד ימינך אפיל' [והיינו שלא יוכל לירות בקשת ובחיצים נגדינו].

[והנה עד כה ביארנו התפילה הראשונה של 'אהיה אשר אהיה', וזה שינצל מהשונא בעודו עדיין תחת שליטתו], ואח"כ [אמר רבה בר בר חנה התפילה השנייה וזה השם 'יה', וזה תפילה שיוציאו הקב"ה מיד המעוול והחמוץ הזה, אם לרחק המרשיע ממנו, או [להיפך, והיינו] להרחיק אותו לגמרי מכח וממשלת המרשיע, ועל זה קאי השם 'יה', שהוא שם שמורה על 'כתר חכמה ובינה', הקוצו של יו"ד הוא 'כתר', יו"ד עצמו 'חכמה', ושניהם יחד ('אות י' ואות ה') 'בינה', רעים דלא אתפרשין, אשר בבינה הוא היובל, להוציא חפשי מכל השתעבדות.

ולמען שיתברר יותר אעתיק מעט ממה שכתב בספר שערי אורה בשם התשיעי משמות הקודש, ואעתיק אגב גם מעט מדבריו הקודמים שם, יען שמדבריו חזינן מה שכתבתי לעיל שיעקב אבינו הוא קו האמצעי המבדיל ממצה לקצה, ועולה עד שורש הכתר המושך השפעתו מאין סוף. וז"ל הקדוש: לפיכך 'מן המיצר קראתי יה', שאין לו מצרים, לפי שהוא מקום הרחובות הנהר ועולם הרחמים, שאין בהם מקום אחיזה לשרים העליונים ולא לגוייהם אלא ליעקב, שהוא קו האמצעי ועולה למעלה מאברהם ויצחק, לפיכך 'הרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך', ולפיכך 'מן המיצר קראתי יה', ומה שאמר 'עניי במרחב יה', כלומר ג' הספירות העליונות, והבינה נקראת רחובות הנהר, ועל ידה באות התשועות והגאולות עכ"ל. ומאריך עוד ומביא הפסוקים שנזכר בה גאולות וישועות שם 'יה'. [המשך בשבוע הבא].

מאמר התחזקות

אוצר של הלכה, חיזוק, מעשיות, בעבודת שמירת העיניים

שנה ד | גליון מב | לשון-קודש | חנוכה תשפ"ד לפ"ק

גבול. כשאדם לומד להתבונן בכך היטב, לבו מתמלא מעצמו ברגשות עצומים של הכרת הטוב כלפי הרבש"ע, עד שהוא חש חייב להחזיר, באפס מה, למי שדואג לו לכל הטוב הזה, באהבה וברחמים אין סוף. הוא ירצה לעשות כל אשר ביכלתו כדי לקיים את רצון ה' בשלימות, ולעולם לא ירגיש שיצא כדי חובתו אליו, וכפי שאמרו מי הקדימני ואשלם. ובפרט כשהיצר משיאו לעשות דבר שהוא היפך רצון ה', מיד תצוף בו המחשבה: כיצד יכולני להמרות את פיו של מי שאני חייב לו כל כך הרבה הכרת הטוב? יתירה מזו, כיצד אני יכול לקחת את אותן המתנות שהוא חונן אותי בהן במתנת חנים, את החיות שהוא משפיע בכל האיברים בזה הרגע ממש, ולהשתמש בהם עצמם נגד רצונו? הרי אין לך כפיות טובה גדולה מזו!

בסדרה הבאה, "גלגל הפלאות" נעמוד על נקודה זו בהרחבה בעז"ה, כאשר נתבונן באין שיעור הנסים והנפלאות שהרבש"ע עושה עמנו בכל רגע כשמכונת הפלא ששמה 'עין' נמצאת בקרבנו, ופועלת את פעולתה באין מפריע. נראה בעינינו מה קורה מעת שאישוני האדם קלטו דבר מה ועד שהוא 'רואה' את אותו דבר, כמה התרחשויות מתרחשות אז וכמה מערכות נכנסות אז לפעולה מהירה, ממש כהרף עין. כל אלו צריכים להביא את האדם לרגש עצום של הכרת הטוב, ולרצון אדיר לשרת עם אותן העיניים אך ורק את רצון ה', ודאי לא להיפך חלילה.

תוכן הגליון

גלגל הפלאות	עמוד א-1
מכתבים למערכת	זייט 12

סדרה זו גם תפתח לנו הבנה חדשה על גודל המשמעות של מבט עין, שרחוק מאוד מלהיות תנועה סתמית של העין, אלא

מדיים או בימי החנוכה המאירים, כשיש לנו מצד אחד העינין של הסתכלות בנרות חנוכה, וכפי שמוזב בספרים הק' שזוהי סגולה נוראה לתיקון פגמי העין בעבר, וגם כוחה יפה לקדש את העיניים, כדי שיהיו בהן כוח לעמוד בקדושתן גם לעתיד. ומצד שני, ניתנו לנו ימים אלו להודות ולהלל לה' שעשה עמנו נסים בימים ההם, כדי שנוכל לקיים את מצוותנו בקדושה ובטהרה, וגברו יד ישראל על אלה שבקשו 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך'. הרי הזמן גרמא להתבונן בחסדי ה' עלינו כשנתן לנו מתנה נפלאה זו שקוראים לה עין. ובד בבד נקבל משמעות חדשה, מה באמת מתרחש כשיהודי מתקרב לנרות החנוכה, ונותן מבט בעיניו על הנרות הקדושים...

במסגרת המאמרים המובאים בדרך כלל בגיליונות, רגילים אנו להביא דברי התחזקות, עצות והדרכות, בעבודת שמירת העיניים. המאמר הנוכחי, שהינו חלק מסדרה בת כמה מאמרים בעז"ה, מביע נקודה חשובה, יסודית ומקיפה, המביאה לחיזוק גדול בעבודת ה' בכללות, וביותר בשמירת העיניים.

בספר המוסר 'חובות הלבבות' (שער הבחינה, ושער עבודת האלוקים בפתיחה) - שרבים מספרי המוסר והחסידות מתבססים עליו - מרחיב על נושא יסודי הנצרך לכל יהודי שרוצה ליכנס בשערי עבודת האלוקים. תמצית דבריו היא, שצריך אדם להתבונן תדיר בחסדים העצומים שהקב"ה עושה עמו בכל רגע ורגע, ובשפע שהקב"ה שופע עליו בכל רגע.

דבר ראשון, גוף האדם על רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, שכל אחד מהם הוא 'מכתה' בפני עצמה, שעושה את תפקידה בנאמנות ובמסירות. כולם, כל אחד לחוד וכולם ביחד, מקבלים חיותם בכל רגע ורגע מאת הקב"ה, שמשגיח עליהם, זן אותם ומחיה אותם כל העת, ודואג לבריאותם ולמחיייתם כדי שיוכלו לעשות מלאכתם כראוי. שנית, יש לכל אחד להתבונן בטובות ובחסדים, הגלויים והנסתרים, שהקב"ה עושה עמו בכל יום, בפרטות ובכללות, כאשר הוא מסבב לו את סיבותיו המופלאות בכל עת ובכל שעה. הכל מלא חסד ורחמים בלא

גלגל הפלאות

האיבר הזריז ביותר בגוף האדם הוא העין. היא אף פעם אינה מתעצלת, והיא נעה ממקום למקום במהירות עצומה, כהרף עין. זאת ועוד, העין על כל חלקיה החיצוניים - האישון, הקשתית והעדשה - מתאימים את עצמם בכל רגע ורגע לפי התפקיד המוטל עליהם. הם משנים את גודלם ומקומם לפי הצורך, מתכווצים ומתרחבים וכדו' הכל לפי הפעולה שהאדם החליט עליה (עוד נשוב בעז"ה לפרטים אלה בהרחבה) וכל זאת קורה כמו מעצמו, ממש כמו רובוט. והא ראייה, האדם מן השורה אף אינו יודע על כל אלה!

שוב, אותו איבר פלאי ורב היעודים, הוא האיבר הרגיש ביותר בכל מערכות הגוף. נסו רק להכניס אליה אצבע... שערה קטנה, לו תחדור לעין, תעורר מהפכה שלימה שהאדם לא יוכל לעבור עליה לסדר יומו, אף אם ירצה בכך. על אף שמדובר בסך הכל בשערה קטנה. שערה שחוללה סערה...

ולא בכדי הדבר כן, בספרים הק' מובא שכל חלקי הגוף מכוונים ומקושרים בעניינים רוחניים גבוהים, וכן מובא מהרה"ק ר' יצחק ראדווילער זי"ע שהסיבה שהעין לא סובלת שום לכלוך היא משום ששם הוא משכן השכינה, ודבר רוחני אינו מסוגל לסבול שום דבר גשמי. בדומה לכך כותב הבאר מים חיים זי"ע, שהיהו שהעין קרובה אל הרוחניות יותר משאר האברים, היא עלולה להיזקק מכל דבר גשמי קל, כי דבר רוחני עלול להיפגם בקלות.

על מידת מורכבותה של העין אפשר לעמוד ממה שמביא הרה"ק מאפסא זי"ע (פרשת שקלים) וז"ל: "אמרו חכמי החוקרים והניתוח שישנו בכל אבר ואבר כל הכוחות של כל האיברים. ואמר אפילו בהעין שהוא אבר דק וקטן יש בו ס"ה גידים, אך שהם דקים מאוד וא"א להכיר אותם".

מרחיק נראה ל...

ועדיין לא הגענו להיקף העצום של חוש הראיה, ולכוחו ההולך למרחקים עצומים. סך הכל כדור קטן של בשר וגידים וכלי דם, והוא יכול להכיל בקרבו עולם ומלואו ואף הרבה מעבר... ברגע אחד מסוגלת העין לקלוט את החמה, הלבנה, ואף גרמי שמים המרוחקים מאתנו מרחק עצום, ששום נברא שבעולם אינו יכול להגיע עד לשם. גם עם מיטב הכלים הטכנולוגיים של היום, חלליות ולוויינים, עוד לא הגיע בן אנוש לשלוח ציר מטעמו, למרחק של חלק אחד ממש ממיליון, מהמרחק שעין אנושית 'פשוטה' יכולה להגיע אליו ברגע אחד.

מגורמים זרים. הם טמונים ומוסתרים יותר, ולכן גם הידע שלנו עליהם - פחות.

שתי העיניים אשר באדם, שייכות לאברים הפגיעים והרגישים. אך בשונה מהאברים הפנימיים, המוח והלב ועוד, הם ניצבים בחוץ בריש גלי, כי תפקידם הוא אכן - לשמש גשר בין העולם החיצוני לבין מוח האדם. כדי למלא את תפקידם אין להם ברירה אלא לעמוד במקום גלוי, על כל פנים חלק

מרחק מכדור הארץ עד לירח. הוא 1.3 שניות אור, והשמש, שהיא כאמור רחוקה הרבה יותר מאתנו, נמצאת בנקודה שמרוחקת כ-8.3 דקות אור מאתנו. כלומר, כשאצלנו השמש זורחת, היא אומר שלפני 8 דקות ועשרים שניות יצאו הקרניים לדרך. הכוכב הקרוב ביותר שנמצא מחוץ למערכת השמש, רחוק מאתנו 4.24 שנות אור! ועד כמה רחוק מסוגלת עין אנושית לראות? לא תאמינו: מעל ל-16 אלף שנות אור!

מהאיבר, וכך יוכל חוש הראיה לקלוט את המידע הנחוץ לאדם. כיצד אם כן היא מתמודדת עם הסכנות האורבות לה מעצם היותה איבר רגיש ופגיע? זהו אכן אחד הפלאים של העין, ועוד נעמוד על כך, אך בל נקדים את המאוחר.

ממקומה הקבוע בגובה הראש, פועלת העין ועושה את עבודתה בוריות בלתי נתפסת.

הוא שרשרת של פעולות מרחיקי לכת שיוצאו לפועל אחת אחרי השניה, בתיאום מושלם ועוצר נשימה.

נושא זה הוא רחב ומסועף מאוד, ולא שייך להקיף את כולו במסגרת זו. מה גם שהשתדלנו לא להיכנס מדי למושגים מופשטים בתורת העין, אלא השתדלנו להביא בעיקר ידיעות השוות לכל נפש בלשון קל וקריא. יחד עם זאת לא רצינו לדלג מעל נקודות חשובות, ולא לקצר במקום שאמרו להאריך, ובפרט בתחום ההתבוננות העצומה שאנו יכולים להוציא מכל אותן הנקודות. אי לכך בחרנו לחלק את הנושא לכמה חלקים, כשאנו שופכים אור בכל גליון על פרטים אחרים מתוך הנושא המורחב, מרחיבים אותו, וגם מנסים להפיק מראשון ראשון, הלימודים הנחוצים למעשה לגבי שמירת העיניים.^א

יחיד במינו

עוד טרם אנו נכנסים להתבונן בפלאי העין וחוש הראיה; כבר ממבט מבחוץ אפשר לראות שמדובר כאן באיבר יחודי ויוצא מהרגיל. המערכת האנושית על כל רמ"ח אבריה וש"ס הגידה היא פלא שרובו הנסתר על הנגלה, אבל העין היא בכל זאת משהו אחר. ואם אין אנו עומדים נפעמים ומשתוממים נוכח פלאות איבר זה, אין זאת רק מחמת כוחו של ההרגל. התרגלנו להשתמש עם העיניים ולראות' לכל עבר כבר מגיל צעיר, כאילו מדובר בדבר מובן מאליו, ופשוט.

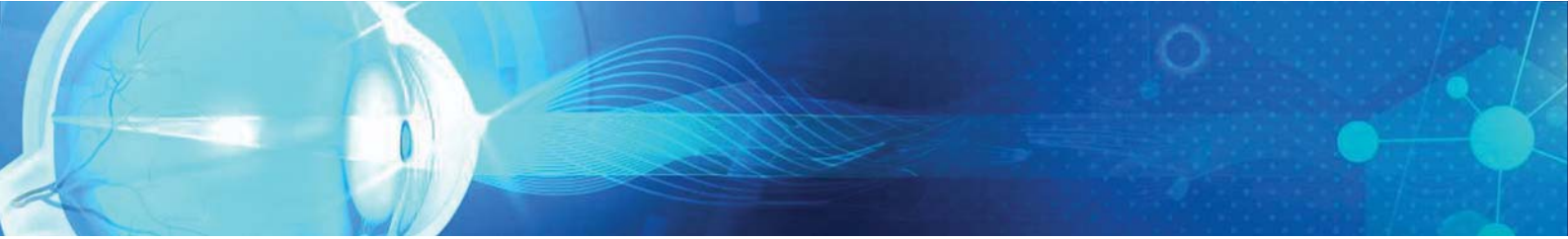
הקב"ה ברא את האדם בחכמה, ויצר בו אברים, חושים וכחות רבים מספור, כשכולם כאחד נמזגים לתוך היצירה המופלאה שקרויה אדם. כל חלק קטן באדם יש לו תפקיד מוגדר, והוא צריך להיות בריא כדי לעשות את תפקידו בשלמות. יש חלקים באדם שהם פשוטים וגסים יותר, כגון העור והעצמות, הורידים הגידים השרירים וכלי הדם, שהם בעצם 'חומר הבניה' של איברי האדם, והם גם ניראים כלפי חוץ. חלקים אלו, על אף החכמה העצומה הטמונה בכל חלק זעיר מהם, עדיין נחשבים כחלקים פחות רגישים, והם יותר נתפסים בשכל האנושי. קל יותר לעמוד עליהם ולחקור אותם.

לאחר מכן יש את האברים הפנימיים, שהם מטבע הדברים רגישים יותר, ולכן אכן הציב אותם הקב"ה מאחורי שכבות של הגנה, כדי שלא ייזקו

א. בהכנת סדרה זו עזרנו רבות בספר הנפלא "קדושת עיניים", מהרה"ג ר' אהרן טויסיג שליט"א; ספר "שהכל ברא לכבודו", מהרה"ג ר' אברהם מייזלס שליט"א; ספריו של הגאון רבי אביגדור מיללער זצ"ל. כמו כן טעמנו מנופת צוף שיעוריו הנפלאים של הגאון ר' יצחק זלמן גיפס שליט"א, רה"כ ספינקא

קרויס שליט"א; וגליונות "עין יפה". זכות הרבים תלויה בהם.
ב. אור יצחק (פרשת וישב ד"ה וישאל).
ג. שער התפילה (שער נישול פרק נב עמ' של), וכ"כ באור החיים הקדוש (דברים לב.),
ד. דרך חיים (אבות פ"ב מ"ב).

ב"פ ומח"ס "אדון הנפלאות" שנמסרים מדי יום ב"קול אמונה" (תשח"ח להם על עזרתם בקיבוץ כל השיעורים על העיניים); משיעורי "ברכי נפשי שיעורים" מלאי התוכן מאת הרה"ג ר' לוי יצחק האניג שליט"א ב"קול יושבי אוהל"; כמו גם מהגליונות המפוארים "שערי מדע", בהוצאת הרב משה נחום

ביותר שיד האדם הגיעה לשם על ידי השתדלותו במיטב הכלים הטכנולוגיים!

נתאר לעצמנו, אדם יושב במרפסת ביתו ומסתכל לצד מזרח, מסתובב לצד מערב וסוקר בעיניו את הכוכבים שם. כמה שטח 'כיסו' כעת עיניו?

לא לחינם כותב **האבן עזרא**: "שער העין משער השמים, כי ברגע אחד יראה תמונות רבות רחוקות עם קרובות, ואין ככה שער האזנים ואף והחיה והיד". כי כוחו של העין, כוח אלוהי הוא, יותר מכוחם של האברים האחרים.

לגופו של פלא

הבה וניגש למה שמתרחש בתוך העין גופא, נעמוד קצת על מרכיביה, ונקבל מבט-מה על אופן פעילות חוש הראייה בבני אדם.

100,000 - זה מספר הפעמים שאנו מזויזים את העין במשך יממה אחת! ובכן, מה מתרחש בכל אותן הזויות 'סתמיות' שלנו? דברים לא ייאמנו ותהליכים בלתי ניתפסים שנרחיב עליהם להלן, אך ראשית כל, מעט על גוף העין, מרכיבי ומערכותיו:

העין היא איבר כדורי, עגלגל, מלא בנוזל סמיך שקוף (כמו ג'ל), מוקף בסוגים שונים של שכבות וקרומים, שלכל אחד מהם תפקיד מוגדר. כל הגורמים כולם פועלים בתיאום מופלא, כשהמטרה המשותפת שלהן היא, לתת לאדם את התמונה המלאה עליה הוא מביט כעת, בבהירות ובמהירות

שני שומרי הסף

כל אחד מבין, שככל שדבר יקר יותר ובעל ערך רב יותר, כך ההגנה עליו גדולה ומורכבת יותר. ככל שערכו של החפץ עולה, ואתו עמו מידת פגיעתו מגורמים זרים, עולים גם מורכבותם ומחירם של אמצעי השמירה עליו. וכשאנו מבינים מה רב

להשתמש ביחידות אסטרונומיות, כש'יחידה' אחת שווה באורכה למרחק של השמש לכדור הארץ. אך כשצריכים למדוד מרחקים גדולים יותר, בפרט מחוץ למערכת השמש, מתארים את המרחקים לפי אמות מידה של זמן-אור. לדוגמא, 'שנת אור' אחת' מציינת מרחק שקרן אור גומעת במשך שנה שלימה. 'חודש אור', הכוונה למרחק שקרן אור עושה בחודש, וכן הלאה, כאשר יחידת מדידה אחת בנוסח זה מכונה 'שניית אור' אחת.

ובכן, מהו מרחק שקרן אור עושה בשנייה? התשובה היא: 300,000 קילומטר. דהיינו, קרן אור יכולה להקיף את כדור הארץ קרוב לשמונה פעמים בשנייה בודדת! אם נרצה לדעת מהו שנת אור, נכפיל את המספר הנ"ל, ב60 ופעם נוספת ב24, ב365, (שישים שניות בדקה, שישים דקות בשעה, 24 שעות ביממה, 365 בשנה) התוצאה שתתקבל, היא היא המרחק של שנת אור אחת!

אם נגדיר את העצמים המוכרים לנו במונחים של זמן-אור, הרי שפני השטח של כדור הארץ כולו תופסים שטח שהוא שמינית של שניית אור. המרחק מכדור הארץ עד לירח, הוא 1.3 שניות אור, והשמש, שהיא כאמור רחוקה הרבה יותר מאתנו, נמצאת בנקודה שמרוחקת 8.3 דקות אור מאתנו. כלומר, כשאצלנו השמש זורחת, היא אומר שלפני 8 דקות ועשרים שניות יצאו הקרניים לדרך. הכוכב הקרוב ביותר שנמצא מחוץ למערכת השמש, רחוק מאתנו 4.24 שנות אור!

ועד כמה רחוק מסוגלת עין אנושית לראות? לא תאמינו: מעל 16 אלף שנות אור!

הכוכב הרחוק ביותר שאדם הצליח אי פעם לראות בעיניו, ללא עזרת טלסקופ, נמצא במרחק משוער של מעל 16 אלף שנות אור מכדור הארץ. לשם השוואה, חוקרי החלל של אמריקה שיגרו אל החלל 'לוויין' לפני 46 שנה, שמאז ועד היום משייט ברחבי החלל. ובכן, המרחק שהוא עשה עד כה הוא 22 שעות אור... זה אומר שמבט עין אחד, רואה למרחק של מעל פי 6 מיליון, מהמקום המרוחק

המהר"ל מסיק מכך שהעין היא בעלת כח 'נבדל מן הגשם' דהיינו כח רוחני, כי רואים אנו שכוחה עובר בהרבה את כוחם של שאר האברים.

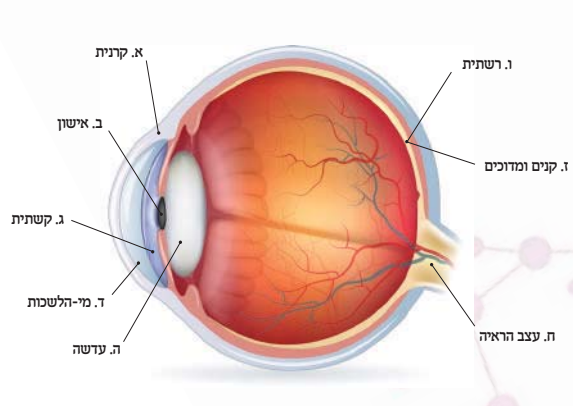
כדי להשיג במידת מה את כוח הראיה-למרחוק של העין, עלינו לערוך הכירות עם עולם המושגים של מדידת מרחקים:

רגילים אנו להשתמש בקנה מידה של מטרים וקילומטרים כדי להגדיר בהם מרחקים. למשל, אם רוצים לתאר כמה רחוק ביהמ"ד מבינתו נאמר: חצי קילומטר, או קילומטר שלם. מהו המרחק של ארץ ישראל לארץ אחרת, לאנגליה למשל, בערך 5000 קילומטר. לאמריקה? רחוק הרבה יותר, 10,000 קילומטר לערך. ובכן, אם נרצה לדעת את מידת אורכו של כל כדור הארץ, גם כאן עוד נשתמש באותו קנה מידה, ונציין: 40,000 קילומטרים.

כשאנו יוצאים מהמרחב העולם שלנו, ורוצים למדוד מרחקים מחוצה לה, המספרים יגדלו בצורה דרסטית. הירח, למשל נמצא במרחק של כ-300,000 קילומטר מכדור הארץ. השמש, היא כבר מרוחקת הרבה יותר; היא ניצבת בנקודה הרחוקה מאתנו לא פחות מ-150 מיליון קילומטר!

כל זה כשאנו עדיין בתוך מערכת השמש שלנו. אבל אם ננסה להרחיק לעבר הכוכבים המרוחקים מחוץ למערכת השמש, המספרים יהיו כל כך ארוכים, שבקושי נוכל לכתוב אותם, לא כל שכן לקרוא אותם. לדוגמא, הכוכב 'הקרוב' אלינו ביותר מחוץ למערכת השמש שלנו, נמצא במרחק של לא פחות מ-40 טריליון קילומטר. אם ננסה לתרגם את המספר למשהו כתוב, נצטרך ללא פחות מ-14 ספרות, כמעט שורה שלימה... ללא פחות מ-140,000,000,000,000 וכוכבים שאינם 'שכנים' שלנו, כי אז כבר נצטרך לדפים שלמים לתאר בכתב את ריחוקם ממנו.

זוהי הסיבה שקיימות דרכים נוספות להגדרת מרחקים גדולים; יחידות אסטרונומיות, וזמני אור. במרחב 'הקרוב' אלינו, בתוך מערכת השמש, מקובל

- ה. עדשה (lens)** - מטה את הקרניים לעבר הרשתית, וממקד אותן בהתאם למרחק התמונה מהעין. העדשה מסוגלת לשנות את צורתה בכל רגע, בהתאם לנקודת מבטו של האדם.
- ו. רשתית (retina)** - קרום דק בעומק גלגל העין, בו פוגעות הקרניים לפני שהן מועברות ממנו אל המוח. הרשתית 'מתרגמת' את כל הקרניים לאותות חשמליים, וכך המוח רואה את כל התמונה.
- ז. קנים ומדוכים (rods and cones)** - מעל 100 מיליון תאים קולטי-אור שמפוזרים על פני הרשתית. תפקידם לקלוט את הקרניים השונות, להבחין בהבדלי הצבע שביניהן, ולשלוח את המידע המפורט אל עצב הראיה.
- ח. עצב הראיה (optic nerve)** - עצב שנמשך מאחורי העין עד למוח האדם. הוא אחראי להעברת המידע של תאי קולטי-האור אל המוח, שם התמונה מעובדת באופן סופי והאדם רואה. עצב הראיה מורכב מ-1.2 מיליון סיבי עצב דקיקים.

- א. קרנית (cornea)** - שכבה שקופה ודקה בקידמת העין המכסה על האישון והקשתית, ומה שמאחוריהם. יש לה חלק באיסוף הקרניים ומיקודן, והיא גם משמשת כשומר נאמן על האיבר הרגיש. היא מכילה כ-800-700 סיבי עצב בכל מ"מ רבוע בקרנית, וכ-1000 שערות זעירות בקצהו של כל סיב עצב, שיחדיו מקנים לה רגישות של פי 300 עד 600 מעור רגיל.
- ב. אישון (pupil)** - גומה במרכז העין שנמשכת מאחורי הקרנית ועד לעדשת העין. חור זה משמש כפתח לקרני האור אל החלקים הפנימיים של העין.
- ג. קשתית (iris)** - המסגרת שמקיפה את האישון. תפקידה לשלוט בכמות האור שנכנס לעין, ע"י הרחבה וכיווץ האישון. היא מורכבת מעשרות שרירים שמחוברים ביניהם בצורת טבעת, וכשהיא מתכווצת ומתרחבת היא גוררת עמה את האישון, ובהתאם לכך משתנה כמות האור שנכנס לאישון. הקשתית מקנה לעין את צבעה - כחול, חום, אפור או ירוק.
- ד. מי-הלשכת (aqueous humor)** - כמין לטכה מאחורי הקרנית שמספקת חמצן ומזון לקרנית, במקום כלי הדם שאינם נמצאים בקרנית כלל.

גלגל הפלאות

ממונה מיוחד על הנקיון הזה, והוא עושה את מלאכתו בנאמנות וביעילות אין קץ. עובדה; העין נקייה 24 שעה ביממה, בלי חכמות!

ובכן, מיהם פועלי הנקיון?

בצדדי העין, לצד האוזן, נמצאים צינורות בלתי נראים, המזרימים דמעות וסוגי נוזלים שונים לעין, והם אשר משמשים כחומר הניקוי של העין. חומר הדמעות משמיד חיידקים וגורמי מחלות, שומר על צלילות הקרנית וגם מונע את זיהום העין.

פועלי הנקיון המסורים הם העפעפים החרוצים, הם משתמשים בנוזלים המזרימים פנימה ומנקים בהם את העין כל כמה שניות. והדמעות הללו הן לא מים פשוטים... מדובר בתערובת נוזלים מיוחדת שיוצר בראשית קבע את מזיגתם המדויקת בעצמו, כשהם מותאמים באופן מדויק לצרכים של העין.

כל עפעוף בעין מעביר את חומר הניקיון, קרי, הדמעות, על פני כל שטח העין החיצונית, מנקה אותה, ומעניק לה את הלחות הדרושה לה כדי להתגונן מפני שריטות פציעות ודלקות. לאחר שהדמעה הרטיבה את העין וניקתה אותה, היא מתנקזת לתוך הצד השני של העין, קרוב לאף, ומה שנשאר ממנה פשוט יוצא דרך האף או נבלע בגרון. זו הסיבה שכאשר אדם בוכה, הוא נצרך לנגב את האף לעתים תכופות, בגלל הדמעות שעשו את דרכן לשם.

לדמעות יש גם תפקיד נוסף, הן ממלאות את תפקיד הורידים וכלי הדם, כשהם מעניקים חמצן לתאי הקרנית. אדם רגיל מוציא בין 55 ל-110 ליטר דמעות בשנה!

כמה סוגי דמעות יש? **הגמרא** אומרת (שבת קנא, ב) שקיימים ששה מינים של דמעות. כיום הצליחו החוקרים לעלות על שלושה סוגים: 1) דמעות של צער. 2) דמעות התרגשות, שמחה או עצבות. 3) הלחות הקבועה של העין, היינו דמעות הנקיון. כל אחד מסוגים אלו מורכב מתרכובת שונה, נובע ממקום אחר, סיבה אחרת גורמת לו להיות מופרש, ויש לו צורה מיוחדת של זליגה. כדי שכל אחד יוכל לעשות את תפקידו בשלימות.^א

כל פעולות אלו יוצאות אל הפועל מכח התכנון האלוקי בלבד, ללא שנצטרך לעשות לכך דבר. הקב"ה שצר צורה באדם, יוצרו וכווננו, הוא שיצר בו את המערכת הנפלאה הזו, שפועלת ומתחדשת כסדר, כשכל פרטיה ופרטי פרטיה פועלים בצוותא! חדא ללא דופי וללא תקלות, 24 שעות ביממה!

ושבירתן, כדי שייקלטו על ידי הרשתית בצורה מושלמת. היא עצמה נקיה ושקופה כבדולח, כדי שהראייה תוכל לעבור דרכה באין מפריע.^ב ושלא כמו שאר האברים; לקרנית אין גידים או עורקים העוברים דרכו, וכן שום דבר אחר שעלול לפגוע בשקיפותה.

מפאת חשיבותה הרבה לעין, העניק לה רבש"ע יכולת מופלאה לרפא את עצמה לאחר פגיעה בה. אם היא נשרטה או קבלה מכה כלשהיא, אם יטפלו בה באופן הנכון, הרי שלאחר 48 כבר תצמח לה שכבה חדשה של קרנית!

חוקרי החלל של אמריקה שיגרו אל החלל 'לוויין' לפני 46 שנה. שמאז ועד היום משייט ברחבי החלל. ובכן, המרחק שהוא עשה עד כה הוא 22 שעות אור... זה אומץ שמבט עין אחד. רואה למרחק של מעל פי 6 מיליון. מהמקום המרוחק ביותר שיד האדם הגיעה לשם על ידי השתדלותו במיטב הכלים הטכנולוגיים

עובדי נקיון ושטיפה

חלונות צריך לנקות, הלא כן? ובכן את החלון המיוחד שקורים לו קרנית, אין צורך לנקות כלל. האם לא מפריע לה לכלוך? מפריע ועוד איך... לא צריך לספר לאף אחד מה גרגיר אבק בודד יכול לעולל לעין... היא צריכה להיות נקיה **לגמרי** מכל לכלוך. עם כל זה אין צורך לרוץ ולקנות אמצעי נקיון, לא ספריי-חלונות, ולא מטליות ניקוי... יש

חשיבותן של העיניים עבור האדם, כבר לא נתפלא גלות שלא יבר כה חשוב והענקה מערכת שמירה משוכללת ביותר, כדי להגן עליה כראוי בסביבה מלאת-גורמים העלולים להזיק לה.

תפקיד השמירה הוטל איפוא על שנים: **העפעפים** (אויגן-לעפלעך), **הריסים** (וועס).

המערכת המופלאה שנקראת צמד העפעפים, עומדת הכן כל העת על כל צרה שלא תבא. כשסכנה מתקרבת, בדמות עצם כלשהוא שעלול לחדור לעין, הם נכסים מיד לפעולה מתוך זריזות עצומה, ופשוט סוגרים את עצמם על העין, מגנים עליה בגופם, ונשארים כך עד שהסכנה חולפת. כל תנועה פתאומית בקירבת העין, או קרן אור המשוגרת לעברה, תגרום לתגובת בוק מצד העפעפים הנאמנים. הללו יעמדו כתרס בפני העין, כשומרי סף, ולא יתנו לאף אחד להגיע אליה. כמו כן הריסים שניצבים על סף העפעפים, יחצצו בפני כל גרגיר אבק תועה, שלא יעשה את דרכו חלילה אל העין.

תנועה אחת של העפעפים, עפעוף, אינה אורכת מעבר לעשירית שניה! אלו הם השרירים המהירים ביותר של האדם, והם מסוגלים להיסגר ולהיפתח חזרה עד חמש פעמים בשניה. זה גם האיבר היחיד באדם שעושה את עבודתו בעצמו, מבלי לערב את דעת האדם בכך!

אדם ממוצע מעפעף ביממה בסביבות 20 אלף פעמים, כשבאף אחת מהן הוא לא מודע אל פעולתו זו! (חוץ מבשעת קריאת שורה זו...) רק נתאר לעצמנו, אם היינו מצטווים לפתוח את העפעפים בידיים בכל פעם. בערך כמו לרכוס 20,000 כפתורים... יוצר האדם קבע את מהירות העפעוף באופן שלא תפריע לראייה, והיא באמת לא נקלטת בראיית האדם. אנשים ששריריהם כבר לא פועלים בכחות עצמם ל"ע, צריכים לעזר מבחוץ כדי לעפעף. כמה חסדים מה' עלינו!

חלון העין

הבה ונמשיך עמוק יותר, אל המעטפת החיצונית של גלגל העין: **הקרנית** (הארנהייטל).

הקרנית הינה קרום שמכסה על החלקים החיצוניים של העין, האישון והקשתית, ומשמשת כשומר נאמן ומסור על האיבר הרגיש. תפקידה היא גם לקחת חלק באסיפת קרני האור הנכנסות לעין

ה. שמות גו.

1. בתהלים (זח). **שְׁמֵרְנֵי פְּאִישׁוֹן בַּת עֵינַי**, פרש"י, "כאישון - הוא השחור שבעין שהאור תלוי בו, ועל שם שחרוריתו הוא קרוי אישון, לשון חושך, והקב"ה הכין לו שומר את ריסי העין המכסין אותו תמיד". ועיין בשער השמים (מאמר תשיעי): "העפעפים נבראו להגין על העינים שלא יפול בהם דבר מחוץ ושלא יכה אותם האור, גם השערות אשר בהם מגינות על

בשהכל ברא לכבודו) מביא דבר פלא, דסתם אדם סוגר את עיניו י"ח פעמים בכל דקה, וא"כ בשעה אחת עולה לתת"פ, ולכן חלקו חז"ל שעה אחת לתת"פ חלקים.

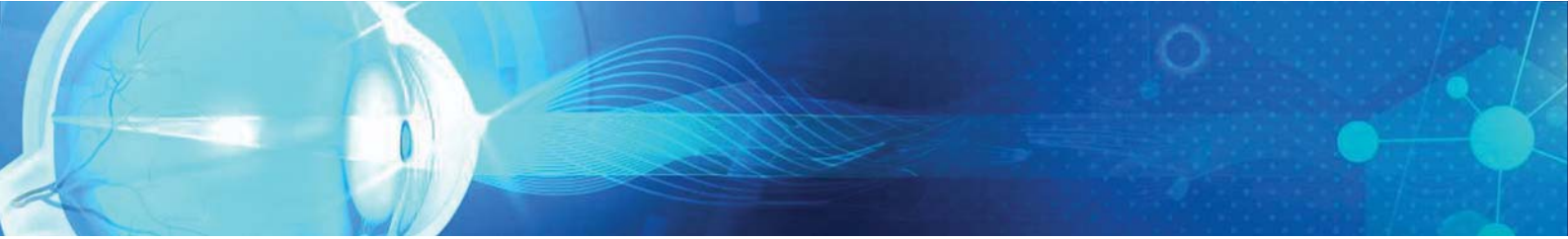
ט. ספר הברית (מאמר יז פרק ג).

י. אמנם הרבה דמעות יכול להזיק לעינים, כמ"ש בספר הברית (מאמר יז פרק ח) דאם יבכה אדם בכי גדול ותרדנה עיניו דמע

העינים, והן זקופות לפנייהם לא למעלה ולא למטה, כי בעיני זה יסגרו העליונות על התחתונות, ואם נוטות למטה ימנעו הראות ויעשו צל לעינים, והשערות ההם אינם גדולים כשאר השער כי יעכבו הראות".

ז. שער השמים (מאמר תשיעי).

ח. בספר תורה לשמה (להרה"ג רש"צ שיק ז"ל, בראשית, מובא

מי אחראי?

כלהמערכת המשוכללת הזו, מי מפעיל אותה?..
כיצד יודעים שומרי הסף המסורים שהגיע שעתם להיסגר ולשטוף את החלונות? מי קורא להם לפעולה? וזה הריקורה כל כמה שניות, ולאורך כל היום; עובדים חרוצים ויעילים יוצאים לעבודה כל כמה שניות, בלי להשתמט אפילו פעם אחת.

ובכן, מי מנהל העבודה היעיל שלהם?

תפקיד זה הועיד הרבש"ע לכס 70-80 עצבים שנמצאים בכל מ"מ מרובע בקרנית (בס"מ מרובע יחיד, 100 מ"מ רבוע). לכל עצב כזה יש בקצהו כ-1000 שערות זעירות, שהם הם נותני הפקודות הנמצאים. מאות אלפי שערות הללו, פועלים כחיישנים רגישים שקולטים כל דבר מזערי שחדר לעין וכן כל שינוי קטן בלחות העין. כשהם קולטים שרמת הלחות בעין ירדה במקצת, הם משגרים מיד הודעה

למח שהגיע העת לסגור את העפעפים, ולהכניס את מערכת הנקיון לפעולה. האות ניתנת, העפעפים נסגרים, מופרש חומר ניקוי ומוזרקות לחות, ועד לפעם הבאה שבוא תבוא בעוד כמה שניות, וחזור חלילה... כך העיניים נשארות רעננות, לחות ובריאות כלהעת. אגב, שערות אלו מעניקות לקרנית רגישות של פי 300 עד 600 מעור רגיל!

בספר **שער השמים**²³ (מאמר תשי"ע) הוא כותב על אודות העפעפים, שהם היחידים בגוף שפועלים

עסקים עם השונא

בספר הקדוש **תומר דבורה** כותב דברים נוראים (פרק ראשון על "מי קל כמוך") בזה"ל:

"אין רגע שלא יהיה האדם ניזון ומתקיים מכח עליון השופע עליו. זהרי תמצא שמעולם לא חטא אדם נגדו - שלא יהיה הוא באותו הרגע ממש שופע שפע קיומו ותנועת אבריו. (ז) עם היות שהאדם חטא בכח ההוא לא מנעו ממנו כלל, אלא סובל הקדוש ברוך הוא עלבון כזה להיות משפיע בו כח תנועות אבריו, והוא מוציא אותו כח באותו רגע בחטא ועון, ומכעים זה הקדוש ברוך הוא סובל.

ולא תאמר שאינו יכול למנוע ממנו הטוב ההוא ח"ו. שהרי בכחו ברגע כמימרא ליבש ידיו ורגליו, כעין שעשה לירבעם. ועם כל זאת שהכח בידו להחזיר הכח הנשפע ההוא והיה לו לומר כיון שאתה חטא נגדי, תחטא בשלך לא בשלי, לא מפני זה מנע טובו מן האדם אלא סבל עלבון, והשפיע הכח והטיב לאדם טובו".

מורחבת שהוא ערך זה לאחרונה על אחד מאוצרותיו של ר' משה הגביר, באותו ממון גנוב הלך ו'קנה' מהבן את מפעלי האב!

סיפור חסר לב כזה לא יכול להתרחש במציאות, לכאורה. אך סיפור דומה מאוד, ועם הרבה הוספות, מתרחש כאשר אדם מסתכל בעיניו על דבר מה שלא כרצונו ה'.

הרבש"ע, לו שייכים כל מה שבעולם ומחוצה לו, לך שמים אף ארץ, והוא אשר נתן לנו את האוצר הנפלא, כפול שניים: העיניים שלנו, שמשרתים את האדם על כל מאות אלפי חלקיהם, כולם פועלים במסירות וללא ליאות כל זמן שנר האדם דולק, בשליחות אבינו מלכנו. מה שבאמת מתרחש בעיני האדם כל העת, אינו נתפס בשכל אנושי. והכל בהשגחה פרטית מאת הקב"ה, ומתוך תכלית אחת בלבד: כי רצונו להטיב לנו. הוא רוצה מאוד שלא יחסר לנו מאומה מכל הצטרותינו.

אך הרבש"ע הזהירונו באופן הברור ביותר, לא דרך רמזים וגמטריאות: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". נתתי לכם אמנם אפשרויות אין קץ להסתכלות, כל הבריאה פרוסה לפניכם, אך על דבר אחד איני רוצה בשום אופן שתסתכלו עם האוצר שלי. מראות אלו אל תכניסו לתוך העיניים בשום אופן! הקב"ה שונא זימה, שונא בתכלית כל מה שקשור ללכלוך. זה מצער אותו כביכול וגורם לפגמים עצומים למעלה. במטותא מינך, מבקש הקב"ה לאדם, תן דעתך שלא לקלקל את עולמי **באמצעות האוצר שלי!**

ומה ה'רווח' שהיצר מציע לאדם תמורת ההסתכלות? ההנאה שהוא מבטיח לאדם, מאיפה הוא לוקח אותה? הישר מאוצרות המלך! הרי כל ההנאה שנגזרת על האדם באה מהקב"ה, והוא אוסר לקחת מהנאותיו לדברים כאלה. הווי אומר, גניבה מכל הצדדים!

כעת כשמחכה לך מראה אסורה, תן דעתך והתבונן היטב: מה הולך לקרות כעת, מה המשמעות האמיתית של הצעד שלך? לקחת מתנה יקרה מאת הקב"ה, כל הפועלים המסורים כל החלקים הגלויים והנסתרים, כל מיליארדי התאים והעצבים, וכל שאר המכשירים הנפלאים שבהם העין מתפקדת כל שנייה, ואת כולם אתה הולך לשלוח אל מי? לאויבו כביכול של הרבש"ע! **אין ניתן להיות חסר לב כזה?**

לאחר ההתבוננות קצרה בנפלאות העין ובנבכי חוש הראיה, דברי קודש אלו מקבלים אצלנו משמעות מחודשת. הרי צריך האדם להתכסות בבושה וכלימה אין-סוף, אם חישב להשתמש בשפע העליון נגד רצון המשפיע.

הבה נתאר לעצמו סיפור כזה:

ר' משה הינו עשיר מופלג, מהמפורסמים עלי תבל, הונו אפילו לא מוערך מרוב גודלו, ונכסיו הרבים פזורים בכל קצוות תבל. יש לו בין השאר שרשרת עסקים מסועפת, המונה מאות רבות של מפעלים ועסקים, המעסיקים עשרות אלפי פועלים במדינות רבות בעולם, מה שמכניס לאוצרותיו רווחים עצומים בכל רגע.

יום אחד קורא ר' משה לבנו, ומודיע לו שהוא רוצה להעניק לו במתנה, מחצית מרכושו העצום.

"תנאי אחד אני מתנה עמך" אומר האב לבנו, רגע לפני החתימה המכריעה שתהפוך את הבן לאחד מגדולי עשירי תבל "איש פלוני הוא אויבי המושבע, במשך שנים רבות הוא דורש ברעתי, ואינו מחמיץ שום הזדמנות לצער אותי ולעולל לי נזקים קשים. לכן אני מזהירך באזהרה חדה וברורה, שעם אותו אחד אסור לך לבוא בקשרי מסחר בשום צורה ואופן שיהיה, שהלה לא יהנה מרכושי אפילו בשווה פרוטה!". הבן מיהר להבטיח שפלוני וכל באי כוחו לא יהא להם שום מגע ומשא, ישירות ובעקיפים, בכל מה שקשור לנכסי האב.

לא עוברים אפילו חודשיים, והקול נשמע שהבן חתם במו ידיו על הצעת עסקה משותפת גדולה מאוד עם אותו שונא. הבן מכר לו חלק גדול מהמפעלים של האבא, ולא רק זאת, הוא אף קיבץ מאות מעובדי המפעלים שבמשך שנים רבות עבדו במסירות את האב, ושלחם ברוב טקס ללקוח החדש. קרי, מעתה הם ישרתו את טובתו של אותו אויב מושבע, ויעשירו כסדר את קופתו. ותהום כל העיר.

הצעד המביש היכה גלים בכל העולם, כולם השתמומו מכפיות הטובה הגסה, שדעת האדם אינה סובלת ואינה מסוגלת להכיל. ומהצד עומד האב ואינו יודע לאן להוליך את צערו וחרפתו.

ונה, לאחר כמה ימים נודע שאין גבול לחוצפה: נודע מעל לכל ספק שהממון הרב שהשונא השתמש בהם כדי לשלם לבן, אינו אלא מכח פריצה

מרכז העין, שבחלקו ממולא בנוזל מסוים, ולמעלה הוא מכוסה במעטפת הקרנית. תשאלו, חור? מדוע יש חור בעין, ומה תועלת אפשר להפיק מכך?

התשובה היא; נניח שהייתם עורכים הזמנה גדולה בחנות מסוימת, ההזמנה הגיעה עד אליכם הביתה עם שליח מיוחד, וכל הדברים שהזמנתם נמצאים כולם בדיוק נמרץ ליד פתח ביתכם. נו, האם הייתם מודים לו והולכים לישון? ברור שהייתם פותחים את הדלת ומניחים לכל השפע להיכנס לבית. זה בדיוק תפקיד האישון; העין, עם כל שכלוליה ומערכותיה, עדיין בהעדר פתח דרכו יכולות לעבור קרני האור, היא לא תראה מאומה

קרני האור, שעוד נעמוד על טיבן בהמשך המאמר, צריכות איפוא פתח כדי להיכנס לעין. והאישון הוא הפתח. דרך הריק הזה, עוברים כל התמונות שהעין קולטת. בגומה הזו שקוראים אישון, משם עוברות הקרניים לסיבים עצביים הממונים על קליטתן, ברירתן וחלוקתן, והמרתן לאותות עצביים, ובסופו של תהליך גם להעברתן אל המוח, שמתרגם את האותות לכדי תמונה. וזה בעצם תהליך הראיה שבאדם על רגל אחת. וכעת מעט יותר בהרחבה.

תמונה שאדם רואה היא בעצם אוסף של קרני אור שונות. כל צבע, הוא קרן אור שונה, כשהקרניים בנויות בצורה ובסדר שייאחד אותן לכדי תמונה אחת (פרטים אלו יבוארו בעז"ה בהרחבה בהמשכו של הסדרה). קרניים אלו נקלטות על ידי קרנית העין, חודרות לאישון, עושות את דרכן לעדשת העין, עד שהן נוחותות על קרום דק בשם רשתית (רעטינע).

הרשתית היא רקמת-שכבה לבנה שפרוסה על פני החלק האחורי של גלגל העין, במקביל לקרנית. היא מורכבת ממילוני חוטים דקים ששזורים יחד, כמין אריג דק מאוד. בשכבה זו נקלטות כל הקרניים שנכנסו זה עתה אל האישון, ונקבצות יחד לכדי תמונה אחת. הרשתית היא כמין מסך גדול שנמתח לרווחה בחלק הפנימי של העין, ושם מוצגת לראשונה התמונה שהאדם רואה.¹⁰

על שכבת הרשתית פזורים תאים קטנים רבים לאין שיעור, שתפקידם לקלוט את כל סוגי הצבעים והאור שנכנסים לעין. תאים אלו קולטים את צבעי

יש שבעים קרומים¹¹. לפני כמה שנים סיפר זאת ראש ישיבה מסוים לפרופסור אחד, השיב הלה כאינו מאמין: "לפני זמן לא רב גילו את הקרום השבעים במספרו!"¹⁰

אך אנו לא נתאר בפניכם את אותם ע' קרומים, אפילו לא מתי מעט מהם... עד לכאן נגענו רק במבואות העין; ערכנו היכרות, חלקית, עם החלק החיצוני שבגלגל העין, הקרנית המופלאה ומשמשיה. וכעת נמשיך ישר ליעד הבא שלנו אל תוך מרכז העין גופא: האישון. הקרוי גם בבת העין, (שווארצאפל).

יתכן שאתם יודעים ויתכן מאוד שלא. אבל האישון אינו איבר ובעצם אין לו אפילו ישות מעצמו. האישון בהגדרתו הוא חור. חלל ריק בתוך מרכז העין. שבחלקו ממולא בנוזל מסוים. ולמעלה הוא מכוסה במעטפת הקרנית.

חיש הראיה

האישון מוביל אותנו אל תוך נבכי העין עצמה, וגורם לנו לעמוד נפעמים נוכח עולם של מסתורין ותעלומות שמתגלה לנו.

יתכן שאתם יודעים ויתכן מאוד שלא, אבל האישון אינו איבר ובעצם, אין לו אפילו ישות מעצמו. האישון בהגדרתו הוא חור, חלל ריק בתוך

ללא צורך בנטילת רשות מהאדם, אך כשהאדם מעוניין בכך, הוא יכול להתערב ולסגור אותם בעצמו. יש בהם כח עצמי וכח המשלח גם יחד.

בלי העפעפיים, היו העינים יוצאות מכלל פעולה, והאדם היה מתעורר עד מהרה מתוך יסורים קשים ל"ע. בחסדי שמים עלינו קבלנו מתנה נפלאה זו. האדם מעפעף כל כמה זמן, ובכך נשמרות העיניים שלו לאורך ימים ושנים טובות.

בלילה, עת האדם נותן תנומה לעיניו, נסגרים העפעפים מאליהם, כאילו כיוונו אותם עם שעון שבת... בו בזמן העינים מגלגלות את עצמן כלפי מעלה, הכל כדי לשמור עליהם מכל שמץ של לכלוך ודבר מה שעלול לפגוע בהם. מחביאים אותם ושומרים עליהם מכל משמר, כפי שנוהגים באוצר יקר ונדיר!

מעגל שני של שמירה

כל אלו, עדיין אינם השומרים היחידים במרחב. קיימים מעגלים נוספים של משגיחים ועומדים על משמר הפיקוח כדי שהעין לא תינזק. גבות העיניים, המתוחות מעל לעין, חוסמות את הדרך לזיעה או לכל סוג של נוזל חיצוני העלול להיכנס לעין ולעשות שם שמות חלילה. הם סופגים לתוכם את הכל כספוג.¹²

זאת ועוד, בוראומנהיג הכל גם הציב את העיניים במקום מיוחד, עמוק בתוך הראש, כשהיא מוקפת מכל עבר כמעט בעצמים שמגנים עליהם מכל דבר. כשאדם נופל חלילה ומקבל מכה, לרוב שומעים שהוא נפגע בידו, ברגלו, ואפילו בראש, באף בפה וכן הלאה. כמעט לא שומעים שהוא קיבל מכה בעין, מדוע? בגלל מערכת השמירה המקיפה שיוצר האדם שיוצר האדם הציברבור רחמנותו לעין, יותר משאר האברים שבגוף, הודות לחשיבותה הרבה לאדם מחד, ומידת פגיעותה הרבה מאידך.

עין קרומים

מסופר על הגר"א זצ"ל, שפעם שאל לרופא-עיניים האם יודעים לו כמה קרומים יש בעין, כשהרופא ענה בשלילה, ענה הגר"א ואמר שלעין

ביותר מידי איזה ימים רצופים זה מזיק לעיניו, כנאמר (איכה ב'א) כלו בדמעות עיני.

יא. ע' בשער השמים (מאמר ראשון שער ה' ד"ה וראוי לנו) דדמעות של יגון הן מלוחות, ודמעות של שמחה הן מתוקות. ובשבט מוסר כ' (פרק יא) דדמעות של צער הם חמים ודמעות של שמחה הם קרים. וע' מדרש פנחס (עמ' יב) דדמעות הם פסולת המח, ולכן נעשה המח צלול אחר הבכיה. ע' בספר שהכל ברא לכבודו ערך דמעות.

יב. לרבינו גרשון ב"ר שלמה זצ"ל, אבי הרלב"ג וחתנו של

אות ע'. ועיין בתיקוני זוהר (תיקון ע', דף קכח). דיש שבעה קרומין לעין, מובא בעבודת ישראל. ועיין בספר הברית (מאמר יז פ"ג) שמפרש כמה קרומים ועורות שבעין, וכן בספר שער השמים (שם).

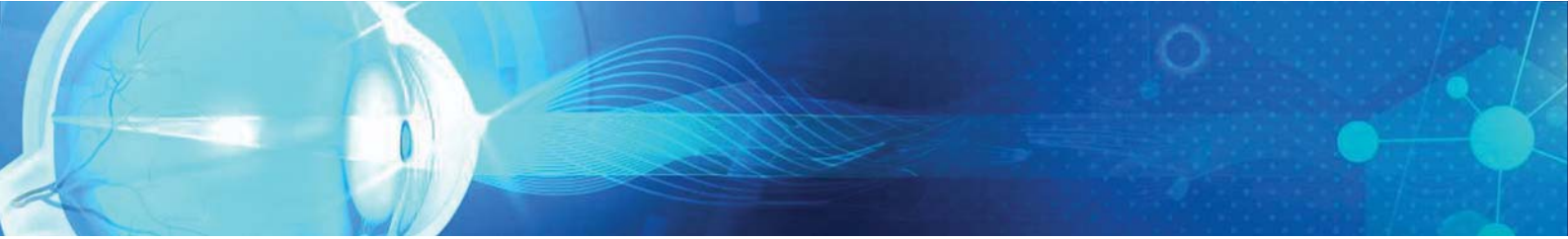
טו. הגאון החסיד מוילנא עמ' רכ-רכא, מפי ר' דוד אויערבאך.

טז. בספר הברית (מאמר יז שם) דהרעטינא נקרא "עור רשתית" בעבור שהיא ארוגה מגידים דקים מאד ועשויה כמעשה רשת, ומראה לבן והוא יסוד העין.

הרמב"ן.

ג. שער השמים (מאמר תשיעי): "הגבות גם הם לעזר ולהועיל לעינים ולראות כי הן מגינות עליהן ושומרות אותן מכל היזק כמו חומות העין שהיא שומרת ומקפת העיר ומגינה עליה מן האויבים. ועוד יש בהם תועלת אחרת, שהם מקבצות האור לפנים ויסירו זיעת המצח שלא ידלוף על העינים, ותצא משם בשערות."

יד. מגן וצונה דף סד: בשם הגר"א: "ע' קרומין נמצאים בעין, ולכן נקרא עין", מובא גם בברייתא מעשה תורה (שנת תרמה)

להודות שרק כח עליון ועל-טבעי, יכול ליצור אותם!"

אנו רגילים לראות בעין משום חלק מצורת הפנים. זוג כדורים צבעוניים במרכז הפנים, ושנטולים חלק בראש בזיו תוארו של האדם... אך כשמתבוננים מקרוב מגלים שזה רק קצה של מערכת העין המסועפת, שכל כולה מכוסה הונסרת מעין האדם. מאחורי אותה מכסה יפה, מסתתר עולם מלא של מערכות מסובכות ותעלומות שלימות, שכולם יחד עוסקים סביב השעון שהעין באמת לא תהיה רק מכסה צבעוני ותו לא.

אדם צריך לחוש כעשיר קורח בכך שהוא מתהלך עם שתי עיניים בריאות ומתפקדות, בפרט כשישים אל לבו כמה מיליוני התרחשויות והשתלשלויות יוצאות אל הפועל בכל רגע ורגע שהוא משתמש עמו. ולא נדרש ממנו מאומה תמורתן - הכל בחינם אין כסף מאת המרחם על הבריות ויוצרים הטוב. ברוך אתה ה' פוקח עורים!

מובן מאליו שכל מה שהבאנו כאן במאמר הנוכחי, וגם באלו שיבואו אחריהם, אינו אלא כטיפה מהים מרוב נפלאות העין, כאשר מכל פרט ופרט אפשר למלא ספרים עבי כרס. אך זה בהחלט מספר לטלטל אותנו ולהפנות את תשומת לבנו את המתנה הנפלאה שברשותנו.

מעל מיליארד (!), אותות חשמליים נשלחים אל המוח בכל רגע פעילות של העין!

וכמה זמן לוקח הכל? הרבה פחות ממה שלוקח לאדם להזיז את עינו מצד לצד!

על אף שהמוח אחראי על כל פעולותיו ומחשבותיו של האדם, הוא מנהל את האדם על כל מערכתיו, הרי שמעל 50% במוח מיועדים לשם טיפול ותפעול העין ועיבוד חוש הראיה!

האיבר הזריז ביותר בגוף האדם הוא העין. היא אף פעם אינה מתעצלת, והיא נעה ממקום למקום במהירות עצומה. כהרף עין.

התמונה, ממינימים ומחלקים אותו לפי קטגוריות של צבע ואור, אחר הם מעבירים את המידע המדויק הלאה למוח בצורה של אותות חשמליים, והמוח מתרגם כל האותות האלו לכדי תמונה אחת, חדה ומדויקת.

תאים אלו נקראים בשם קנים (ראדס) ומדוכים (קאנעס).

בחלק מופלא זה של העין, נמצא בעצם כל חוש הראיה. כאשר כל אחד מקולטנים אלו אחראי על חלק אחר של התמונה, הצבעים והאור, ויחד הם 'מציירים' לאדם את התמונה השלימה.

כמה תאים כאלו יש באדם?

בכל רשתית כמות של 125 מיליון קנים, ועוד 7 מיליון מדוכים המקובצים יחדיו על שכבה דקיקה אחת בעובי של נייר מצוי!

לרשתית זו מחוברת עצב הראיה (זע-נערו) שהוא בעצם עשרות אלפי סיבים דקים הנמשכים מהקולטנים הנ"ל ועד למוח. תפקידם הוא להעביר את המידע שהעין קיבלה אל המוח. תאי הרשתית הנ"ל מחוברים בסופם לעצב הראיה. המדוכים, שהם אחראים על חדות התמונה ועל הצבעים, מחוברים כל אחד או שניים מהם לסיב עצב אחד, ומאיך הקנים, שאחראים על קליטתם האור בלבד, מחוברים כל כמה מאות מהם לסיב עצב.

לכל עין בנפרד 1.2 מיליון חוטי עצב, שנמשכים ממנה ועד למוח. חוטים אלו הם כה דקיקים, שעם כל הקידמה של הטכנולוגיה, לא הצליחו עד היום להשתיל עין אנושית בתוך אדם, מרוב עדינותם של עצבי ראייה אלו. אי אפשר להזיזם ממקומם, וכל שכן לטפל בהם מבלי שינוקו.

התחנה הסופית, ראייה!

רק לאחר כל שלבים אלו, מגיעים השלב האחרון והקריטי, והאדם 'רואה'. רק לאחר שלבי איסוף המידע במומחיות כה רבה, כאשר מיליוני חלקי מידע מגיעים אל המוח, המח מנתח את הכל, מגדיר את הכל, ומאחדם לכדי תמונה ברורה אחת. רק אז קולט האדם באמת מה הוא ראה כאן...

שאינך כפוי טובה!

את כל אלה עשה הקב"ה במיוחד כדי שנתבונן באותם חסדים נפלאים וטמירים, כדי שנוכל בעזרתם לעורר בנו רגשות של הכרת הטוב, ורצון אדיר לעשות כל שביכולתנו להחזיר טובה באפס מה תמורת כל הטוב ההוא.

הרי לא נבצר מהקב"ה ליצור בריאה פשוטה בלי כל אותן הנפלאות. מדוע הכל מורכב כל כך? אין זה רק שנבוא מתוך כך להכיר בטובותיו העצומים עלינו, עד שנגיע לידי הכרה ברורה וחדה, שאין טעם בעולם לקחת את אותן טובות אדירות, את אותן עיניו אדירות המערכות, ולהסתכל במראות שהבורא ב"ה שונא בתכלית השנאה. וענית ואמרת - שאינך כפוי טובה!

אוצרות כאלה!

כאשר רק מתחילים 'לפרק' את מבנה העין וחודרים במידת-מה במתרחש תחתיה, פורצת הזעקה מאליה: מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית! אי אפשר לתאר באמת אלו סדרי-פעולות מרחיקי לכת מתרחשים בכל רגע בתוכי עינינו. פלאות העין מעידות בקול מפרק סלעים, יש מנהיג לבירה. פלאים אלו, שאנו בקושי מסוגלים להבין חלק קטן מהן, אינם מתרחשים מאליהם - מישהו יצר אותם בחכמה!

הגה"צ רבי אביגדור מיללער זצ"ל כותב: "אפילו הכופרים הגדולים רח"ל, כשהם מגיעים אל העין ופלאותיה נאלמים דום, על כרחיהם הם נאלצים

כיצד פועל חוש הראייה? | כמה נסים ונפלאות מתרחשים בכל רגע שאדם רואה? | עוד חלקים מנפלאים של העין | כוחו ההולך למרחוק של חוש הראייה | תפקידה המיוחד של 'עדשת העין' | מצלמה ועין אנושית זו מזל זה | ועוד ועוד...

בס"ד נמשיך מעת לעת עם סדרת "גלגל הפלאות" בה יופיעו נפלאות וידיעות מעוררי השתאות סביב העין וחוש הראיה, לצד מוסרי השכל נוגעים למעשה שאפשר להוציא מכל אלה

להערות והארות. התקשרו למערכת 077.401.6591 שלוחה 3

שאינם דורשים עבודה גדולה. לדוגמה, כשנמצאים בבית המדרש בשעת תפילה או לימוד התורה, ומאן דהו נכנס ומתיישב בדיוק בשולחן מאחור, זו ההזדמנות להתגבר על המשיכה הטבעית ולכבוש את יצר הסקרנות. או כשמבחין בהתקהלות כלשהיא בפניה השנייה בביהמ"ד, הרצון הטבעי אומר לקום ולבדוק 'מה קורה' שם, אך זו ההזדמנות ללמד לקח את מידת הסקרנות שלו, ולחזק את כח המעצור אל מול גירויים מכל סוג שהוא. כך זה יהפוך אצלו ברבות הימים לטבע שני, עד שיוכל לעמוד בעצמו גם מול בלויני גז נופלים באמצע הרחוב...

ומכאן לנקודה נוספת הקשורה לסקרנות, שכבר נדונה כאן בעבר: פעמים שלאחר התגברות והימנעות מלהסתכל, מתעוררת באדם כמין סקרנות לחזור ולבדוק האם באמת הייתה שם ראייה לא הגונה, או שלא היה שם כלום ולחנים התאפק... צריך איפוא לדעת, שאם התגבר על מידת הסקרנות שבו, הרי שבכל מקרה כבר קיים מצוה גדולה, ולקב"ה יש מכך נחת רוח. ואם יחזור וישמע בקול הסקרנות, יכול לאבד את זה חלילה.

והשי"ת יתן לכם כח לעשות חיל ולהמשיך במפעל כביר זה, לזכות את ישראל ולהאיר את עיניהם, עדי נזכה לביאת גואל צדק בב"א.

(-)

לא הבנתי, אך מיד שמתי לב; אשה בדיוק עברה שם. טולטלתי כהוגן. מדובר כאן על גר צדק שבא ממחוזות רחוקים, ועל אף הכל הוא מבין שצריך להישמר ללא שום חכמות. ומה נאמר אנו, הנמנים על חוגי היראים והשלמים מבטן ומלידה?

(-)
וויליאם סטיוארט

הדרכה עצמית

שלום וברכה.

תחזקנה ידיכם בהוצאת הגליונות הנפלאים, המלאים וגדושים בחיזוק והתעוררות בנושא שמירת העיניים. המשיכו בעבודתכם הנשגבה, והשי"ת יהיה בעזרכם בכל אשר תפנו ותעשו.

במאמרו של הגה"צ רבי חיים יוסף בידערמאן שליט"א (קילורין לעינים, קורח-חוקת תשפ"ג) הוא מספר שם בין היתר, על רבי זלמן בריזל זצ"ל שצעד פעם ברחוב בלויית בחור אחד, כשפתאום עבר לידם רכב שהוביל בלויני גז, ואחד הבלונים נפל מהרחב בקול רעש גדול. הבחור סובב כמו מעצמו את ראשו כדי לעמוד על מה שאירע, אך רבי זלמן תפס בידיו ומנעו מלהסתובב: "האם אתה יודע להגיש שם עזרה? אם לא, מה לך מסתכל שם?"

הנה, יכולת מעצור מופלאה שכזו, ברור היא שאינה באה בקלות, כי זה ממש היפך הטבע, וצריך עבודה רבה כדי להגיע לשי"ת עזמת שכזו, וריסון טבע הסקרנות שבו.

אך עצה טובה להגיע לזה היא, לעשות 'א'י'מ'ו'נ'ים' ב'מ'ק'ו'מ'ו'ת' פ'ש'ו'ט'ים' אך עצה טובה להגיע לזה היא, לעשות 'א'י'מ'ו'נ'ים' ב'מ'ק'ו'מ'ו'ת' פ'ש'ו'ט'ים' אך עצה טובה להגיע לזה היא, לעשות 'א'י'מ'ו'נ'ים' ב'מ'ק'ו'מ'ו'ת' פ'ש'ו'ט'ים'

מבחן רצוי

בספה"ק באר מים חיים (כי תצא, ד"ה או יאמר כי תצא) מביא בשם הבעש"ט, עצה טובה להינצל מהיצר בעת נסיון:

אדם בדרך כלל אינו אוהב להיות במבחן. להיות תחת עינא פקיאא של מאן דהו, ולדעת שמעשיו נשקלים כעת בפלס, אינו דבר שהוא לרוחו של אדם מן השורה. אם, אבל, הוא יודע שכאשר יצליח במבחן, יקבל גמול טוב על כך, הוא ייצא מכך נשכר, כי אז ההיפך; הוא ישמח ויצלה לקראת המבחן.

כדבר הזה קיים גם ברוחניות. אם אדם יודע שהנסיון נשלח אליו מאת הקב"ה, והמטרה היא דווקא כדי לתת לו שכר עצום ונשגב כשיעמוד במבחן, כי אז הנסיון קל לאין ערוך.

וזה הפשט בפסוק: כי הנה אויבך - כשתראה מולך את השונא הגדול, היצר הרע, ותשכיל לדעת ה' - שהקב"ה בכבודו ובעצמו הוא זה ששלח אותו אליך, כדי להטיב לך באחריתך, כי אז כי הנה אויבך יאבדו - תזכה מהר לאבד את אויבך ולהתגבר עליו בעז"ה.

(-)

קל וחומר מגר צדק

שלום וברכה, לאחרונה התבוננתי בשני מסרי השכל בענין שמירת העיניים שיצאו לי בעקבות מאורעות שונות, וראיתי לנכון לפרסמם:

יש לי קרוב משפחה, שהוא מתמיד עצום ותלמיד חכם משכמו ומעלה, ממש מהות של תורה. לפני תקופה, נודמן לי לשהות עמו בעת 'מצוה טאנץ' של קרוב משפחה משותף. והנה אני מבחין, שהלה בחר להתיישב עם הגב לצד הנשים, ונשאר ככה עד לסיום החתונה. בבת אחת הבנתי, במקום שיש זהירות מופלגת בענייני קדושה, יש גם הצלחה כבירה בתורה. מוסר ההשכל השני יצא לי כשעברתי ברחובות וויליאמסבורג לאחרונה. צעד אז לידי יהודי, שבעבר היה בן לעם נכר אשר בחר להסתפח לעם ישראל ולחסות תחת כנפי השכונה. והנה, אני שם לב שהוא נוטה מעט הצידה ומכופף את ראשו קמעה, בתחילה

בקשה נחוצה

דרושים לנו מתנדבים בעם המעוניינים לזכות את הרבים ולעזור בהפצת הגליונות במקומות הבאים:

מבשרת ציון, מעלה אדומים, כרמיאל, חצור, אשקלון, באר שבע, אילת, ערד.

חייגו ל: 077.401.6591 שלוחה 3

כל המזכה את הרבים אין חטא כא על ידו

בקשה מכלל הקוראים:

למערכת טהור עינים דרוש איש אשר רוח בו להתנדב למלאכת הקודש של הקלדת ההודעות הרבות המגיעות למערכת (תמלול).

הרואה עצמו מתאים לתפקיד ורוצה לקחת חלק בזינוי הרבים העצום של המכון: נא להשאיר הודעה ברורה במס' המערכת, שלוחה 3. ויבוא על שכרו משמים!

כל המזכה את הרבים אין חטא כא על ידו

על הטוב יזכר

זכות עמוד בגליון

זכות ולטוב נשמת הר"ק רבי לוי יצחק בן שרה טאשע ז"ע מבראדייטשוב

זכות 2000 גליונות

מנהיג ישיבת קוהוט הר"ר / מנהיג מאיר לוי הר"ר / זכות הנדבן לזכרה והצלחה בכל העינים

זכות 1000 גליונות

מנהיג ישיבת צבי גאלובערג הר"ר / דגל נישואי בני מר"ט / מנהיג יודקאל טעלנער הר"ר / מנהיג מר"ט בת"ר פנים ליה"ר / מנהיג מאיר לוי הר"ר / זכות הנדבן לזכרה והצלחה בכל העינים

שוחפי טהור עינים

מתפנים ודושים מים חמים בחדש זכות מינאל יוסף ז"ל פנינה זידי הגון וישיבת דש"מ בשכונת עינים

"קחו חלק בהוצאת הפצת הגליונות באמצעות חתימת הר"ק בברשים אשכנזי: בטלפון המערכת, שלוחה 2,6 אחרי ביזיות השפה. בנך תוכלו לקנות שותפות-נצח בכל עבודת הקודש של 'טהור עינים'"

24 שעה

תרומות

077.401.6591

חלק בהפצת הגליון: זכות 5,000 גליונות ₪1200	זכות עמוד בגליון: ₪1500	שוחפי טהור עינים: זכות 2,000 גליונות ₪750	זכות הדפסת הגליון: ₪5,000
זכות 4,000 גליונות ₪1000	זכות 1,800 גליונות ₪180	זכות 2,000 גליונות ₪500	זכות הדפסת הגליון: ₪5,000
זכות 1,000 גליונות ₪750	זכות 1,000 גליונות ₪100	זכות 1,000 גליונות ₪250	זכות הוצאת הגליון: ₪16,000

077.401.6591

- 1 לשמירת הודעות
- 2 לנדבות
- 3 להשאת הודעות
- 4 לפרוטם סיפור

עבודת ישראל 26, ירושלים 9515528

המערכת באירוש: 845.999.9114
 המערכת בענגליש: 732.532.2242
 המערכת בספאניש: 054-115-219-8810

קצב הגליונות בהפ"ק / אירוש / ענגליש / ספאניש / יוניון להשאיר הודעה על מספר המערכת שלוחה 3

נוסף להפצה בבתי נסיונות בדחי' הארץ, ניתן להשיג את הגליונות גם במקומות הקבועים:
ירושלים: רחוב עבודת ישראל 26
בני ברק: רחוב סוקולוב 23
 על הגדר מימין הבנין

הבניני ואלמדה

אצרות דעת, נספי וזיוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגדו"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

רפואת הנפש כיצד?

שלוות הנפש בהשקפת התורה!

לוותר על הקנאה שבהצלחות טפשיות, יש לו מעתה לרפא את נפשו כדי שיוכל לוותר גם על הקנאה בדברים יותר חשובים, ושיגיע בהמשך גם למדרגה שבה הצלחות זולתו לא תפריע לו מאומה, ואף ישמח בשמחתו.

וכן לענין התאוה, גם אם כבר נתרפאה נפשו מעט ואינה מתאוה עוד לדברים האסורים בהחלט, הלא עדיין היא מתאוה לדברים המותרים, ואם כן זקוקה היא בוודאי לרפואה נוספת כדי שיוכל לקדש את עצמו במה שמותר לו. וכן לענין הדאגה, הגם שכבר נתרפאה נפשו מלדאוג על שטויות והבלים, עדיין היא זקוקה לרפואה נוספת כדי שתחדל מלדאוג גם על דברים שבדרך כלל נראים לו לאדם שהם דברים אמיתיים שכל בשר ודם דואג עליהם, כגון ענייני חולי וכדומה, וכל זה על ידי שתגיע להכרה מתוך בטחון ואמונה בה' שכל אשר נמצא בזה העולם הוא הבל הבלים לעומת האמת האמיתית של חיי החיים.

הדרכת הרמב"ם

הנה הרופא הגדול הרמב"ם, ברצונו להגדיר לנו מי הם הסובלים מחולי הגוף, הוא כותב כך (הלכות דעות פ"ב ה"א): "חולי הגוף טועמים המר מתוק ומתוק מר, ויש מן החולים מי שמתאוה ותאב למאכלות שאינן ראויין לאכילה כגון העפר והפחם, ושונא המאכלות הטובים כגון הפת והבשר, הכל לפי רוב החולי".

הוא אומר: הגוף הבריא תאב מטבעו למאכלים המטיבים עמו ומתעב את המאכלים שאינם מטיבים עמו. אומר לנו הרמב"ם: אם תראו אדם שהטבע נתהפך אצלו, והוא טועם את המר מתוק ואת המתוק מר, דעו לכם שהוא סובל מחולי הגוף עד שהגוף מחמת חליו הפסיק לבקש את חיותו כפי שהיה מבקש בימים מקדם בהיותו בקו הבריאות.

וממשיך הרמב"ם: "כך בני אדם שנפשותיהם חולות, מתאווים ואוהבים הדעות הרעות (תמיד יאמצו לעצמם דעות עקומות שכל יראי ה' ממאסים) וישונאים הדרך הטובה ומתעצלים ללכת בה, והיא כבידה עליהם למאוד לפי חליים".

הבריא בנפשו, כשישמע איזה דיבור קדוש בענין אחד שהוא לקוי בו, יתענג עליו וישאב ממנו מלאו

כדבעי ולא להתפלל כדבעי, ובוודאי שאינו יכול להיות מתוקן לא בענייני בין אדם לחבירו ולא בענייני בין איש לאשתו. ואפילו כשהוא מקיים מצות לולב או מצות שילוח הקן, נכנסים במחשבתו תדיר מחשבות חולות המונעות מן האור האלקי הכלול באותה מצוה שהוא מקיים מלהתאחד עמו ומלהאיר את נשמתו.

וגילה לנו רבינו המחבר, שהעצה היעוצה למי שרוצה להיות בריא בנפשו כדי שיוכל לעבוד את בוראו עבודה תמה ולהתנהג כאיש בין אנשים, היא להיות בעל בטחון. ואין כוונת הדברים שיעיין מעט בספרי הבטחון ויחליט מי: הנה כבר זכיתי עתה לנפש חדשה בריאה ושלווה ומעתה שלום עלי נפשי. אך הכוונה שהבטחון יש בו כח (potential) להבריא את הנפש, ולכן ככל שיוסיף האדם לעסוק במידת הבטחון ולהטמיע אותה בנפשו - ולפעמים יוכל הדבר ליקח חדשים ושנים - כך יראה שעוד ועוד מן החולאים הדבוקים בנפשו נעלמים ושנפשו נעשית יותר ויותר בריאה, ודבר שאין לו סוף הוא.

בריאות הנפש בהשקפת התורה

ובאופן אחר: בעולם מקובל שיש מי שנפשו חולה מטבעה וזקוקה לרפואה ויש מי שנפשו בריאה מטבעה ואינה זקוקה לכלום. אך כל זה הוא על פי הסתכלותן של אומות העולם, כי לזידים נמדדת בריאות נפשו של אדם על פי הצלחתו הגשמית, אם הוא יכול להרוויח כסף ולהנות מהבלי העולם, נחשב הוא בעיניהם כבריא בנפשו, ואם לאו - נחשב הוא בעיניהם כחולה בנפשו. סבורים הם שכל מה שהאדם צריך, הוא כלים שיוכל להשיג על ידם תאוה וממון וכבוד, וכל שיש לו כלים אלו, בריא הוא בנפשו, וכל שאין לו כלים הוא חולה בנפשו.

אבל על פי הסתכלות התורה, צריך האדם שיהיו לו כל מיני בריאות הנפש, כדי שיוכל להיות מוצלח בתכלית חייו, כדי שיוכל להתדבק בבוראו ולהתענג על ה'. ולכן אין סוף לדרגות בריאות הנפש שהאדם זקוק לה, שהרי התורה ארוכה מארץ מידה, ואם למשל כבר עלה בידו לוותר על הכבוד שבמדרגה הראשונה, צריך הוא לרפא את נפשו עוד מעט כדי שיוכל לוותר גם על הכבוד שבמדרגה שמעליה, וכן הלאה. כבר עלה בידו

עומדים אנו לאחר כל עשרת היתרונות שיש לבעל הבטחון על פני בעל הכימיה, אשר רבינו המחבר מנה אותם כדי להסביר לנו עד היכן כוחו של בעל הבטחון. וזה היה לשונו בפתח דבריו: "ומהן שהבוטח בא-להים יביאהו בטחונו לפנות את לבו מענייני העולם וליחד לבבו לענייני העבודה ויהיה דומה במנוחת נפשו ורחב לבו ומעוט דאגתו לענייני עולמו לבעל האלכימיה והוא היודע להפך הכסף לזהב והנחשת והבדיל לכסף על ידי חכמה ומעשה. ועוד כי הבוטח באלהים יש לו עליו יתרון בעשרה דברים..."

ואמנם לכשנתבונן שוב בדברי רבינו המחבר, נראה שעד כה דיבר רק בענין הרוח שירוויח בעל הבטחון בענייני עבודת ה', והיינו כי על ידי מנוחת נפשו יוכל לעבוד את ה', להנות בתורתו ולקיים את מצוותיו כיאות. ורק בהמשך דבריו הוא סופר ומונה את הרווחים שירוויח בעל הבטחון בענייני העולם הזה. וכלשונו: "אך תועלות הבטחון בעולם מהן מנוחת הלב מן הדאגות העולמיות והשלווה מנדנד הנפש וצערה לחסרון תאוותיה הגופניות והוא בהשקט ובבטחה ובשלווה בעולם הזה".

ונמצא שרבינו המחבר הזכיר פעמיים שבעל הבטחון יזכה למנוחת הנפש ולמעוט דאגה, פעם כשדיבר בענין הצלחת האדם בעבודת ה', ופעם כשדיבר בענין הנאת האדם בזה העולם, כי למה לו לאדם להיות ביוגן ואנחה בזה העולם בזמן שהוא יכול לחיות חיי שלווה ומנוחה.

בעל בטחון בריא בנפשו

והנה אם רבינו המחבר ראה לנכון להזכיר פעמיים שמעלתו של בעל הבטחון היא במה שהוא זוכה על ידי בטחונו לנפש בריאה, סימן הוא שדבר נחוץ הוא עד למאוד לכל אדם באשר הוא, שתהיה נפשו בריאה ושלווה, הן כדי שלא יהיה טרוד בעולם הזה, והן ובעיקר כדי שיוכל לעבוד את ה' ולא יהיה טרוד ח"ו בצרכי עולם הזה, ולכן התחיל המחבר למנות את הרווחים שירוויח בענייני עבודת ה', כי תחילה לכל יש לדבר על תכלית החיים, והוא להתקין את עצמנו בפרוודור כדי שנכנס לטרקלין.

הלא מי שנפשו טרודה עליו מחמת דאגות וחשבונות שיש לו על כל הסובבים אותו, אינו יכול לא ללמוד

הרבונונות

האמת שזה מה שאנו אומרים פעמיים באהבה כשאנו קוראים את שמע. תחילה אנו מכריזים "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד", אבל זה שאנחנו מגלים קבל עם ועדה כי אנו יודעים שה' אחד, עדיין לא מבטיח שלא נרדוף אחר הקנאה והתאוה והכבוד.

לכן אנו אומרים מיד "ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", ובה אנו משעבדים מתוך הידיעה שיש לנו שה' אחד, את כל מיני האהבה שבלב לה' יתברך, כדי שלא נרדוף יותר אחרי האושר המדומה!

כשאתה מוותר - אתה מוסר את נפשך על קידוש ה'!

הדרכה מעשית כיצד להתנהג בסכסוכי ממון באור החסידות!

סכסוכים בעניינים נספיים

נעסוק כרגע על דבר אחד מצוי שנכלל במסירות נפש זו, והוא ענין הוויתור. דוגמא לדבר: האדם נקלע למחלוקת בענין מסוים. הולך הוא לאדם שאין לו נגיעה בדבר, והלה אומר לו: 'חברך עשה לך עוול גדול ואינך מחויב לוותר לו'. כעת עומד הוא בפני ספק גדול, מצד אחד הצדק עמו, מצד שני אם יעמוד על שלו, ייצא מזה סכסוך גדול, ובסכסוך כמו בסכסוך יודעים מתי הוא מתחיל ואין יודעים מתי הוא נגמר.

צאו וראו כמה אלפי סכסוכים נמצאים בין אנשים הנמנים על החרדים לדבר ה', והכל התחיל בגלל מחלוקת בענין כספי, אשר אחד הצדדים לא היה צודק בטענותיו והשני היה צודק, והשני בהיותו צודק לא היה מחויב על פי הלכה לוותר על עמדתו, ואפילו בתפילה זכה שאמר בערב יוה"כ, אמר 'חוץ מתביעת ממון שיש לי על אחרים', כי כך הוא באמת סדר הבריאה, שהממון יהיה אצל בעליו, ואין האדם מחויב לומר: מי שירצה לגנוב ממני, שיגנוב, ואני מחל לכולם.

פעמים המדובר הוא בסכומים קטנים ופעמים בסכומים גדולים, ואי אפשר לדון אף אחד, כי באמת דבר קשה הוא לאדם לוותר על כסף השייך לו על פי דין, מה גם שמעורב בזה גם רגש, היתכן שפלוגי עושק אותי לאור יום? והרי זה נוגע בנקודה עמוקה מאוד של הנפש.

ואיך הוא נושא את נפשו

אין זה דבר של מה בכך, שהרי התורה עצמה התייחסה לכך באמרה גבי פועל "ביזמו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליה הוא נושא את נפשו". ויש דברים כעין זה מהאריז"ל שאין האדם יכול להשיג את אור השבת, אם לא שילם שכר הפועל. ופשטות הדברים היא שהפועל כשאין משלמים לו, מרגיש פגוע מאוד: עבדתי במסירות והשקעתי את כל מרצי ודמי, ועכשיו כשהגיע זמן תשלום - הילד איננו... בין אם יש לו לפועל במה לקנות צרכי שבת, בין אם אין לו, סוף כל סוף הוא מרגיש פגוע מאוד מזה שלא שילמת לו בזמנו, ולכן כתבה על זה התורה לא תעשה מיוחד.

וכמו זה ישנם דברים רבים שדומים לעיכוב שכר הפועל, ומאותה משפחה הם, ואחד מהם הוא מי שעושק את חברו בענין ממוני, שחוץ מחלק הגניבה, השני נעשה פגוע עד עמקי נשמתו. האדם קשור מאוד לכספו, וכשעושקים אותו, הוא מרגיש שנטלו ממנו חלק מנשמתו. למה עשית לי כך? למה פגעת בי כל כך? ובגלל כן ישנם אלפי סכסוכים, סכסוכים שבהם אנשים אינם מדברים זה עם זה ואינם מסתכלים זה על זה. וביותר יעלו הלהבות כאשר מדובר בסכומים גדולים יותר, או כאשר העושק נעשה באופן מבזה יותר, כי אז הפגיעה אנושה יותר.

ויתור הוא מסירות נפש ממש!

ובכן, הגם שאין האדם מחויב למחול על כספו,

והרי זה דומה לפרי בעל קליפות הרבה, שכלל שמוספים להוריד עוד קליפה ועוד קליפה, זוהר הפרי מוסיף להתנוצץ. כך כשהאדם מרסק את עצמו בשביל הקב"ה, הוא מאיר יותר ויותר עם כל חבטה וחבטה, שהרי הוא לומד כל פעם מחדש איך להיות בענוה בעוד מקום בחייו.

ייסורים כחזמנות

יסוד זה כולל דברים הרבה מאוד לענין מעשה. החלק הראשון הוא שיבין האדם שאם יש לו נסיונות חדשים, או נסיונות שחשב שכבר נפטר מהם והנה הם באים לבקרו שוב באופנים חדשים, הרי זה מאהבתו הגדולה של הקב"ה, כי על ידי נסיונות אלה הוא מתקדם והולך ממקום למקום.

ישנם אלפי
אנשים
שיכולים לומר
בפה מלא: 'פלוני
החריב לי את חיי!'

הנה יעקב ביקש לישב בשלוה ומיד קפץ עליו רוגזו של עשו, וזה מה שהביאו למדרגתו הגבוהה, זה מה שהביאו לתכליתו. אין מושג כזה 'שלוה'. הלא כך אמרו חז"ל שהצדיקים אין להם שלוה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, כי גם בעולם הבא הם מתקדמים והולכים. כל נסיון הוא הזדמנות לעוד אור ולעוד עבודת ה', ולכן צריך האדם לחבוט בחומר שלו, ואז יכול הוא להגיע למדרגות מעלות ורמות.

מקובל המעשה, שה' בית יוסף' ז"ל ביקש מהמגיד שהיה לו מן השמים, שרצונו למסור את הנפש על קדושת ה' והמגיד הבטיח לו כמה פעמים שיזכה למות על קידוש ה'. וידוע מה ששאל ה'בית ישראל' מגור זיע"א: "הלא אין רואים שהבית יוסף נהרג על קידוש ה'?" והשיב: "אמנם לא זכה ליהרג על קידוש ה', אבל זכה לחיות על קידוש ה'!"

הנה זה מה שלמד ר' צבי מאביו הבעש"ט הק', שיחיה את חייו במסירות נפש ויקיים בו - ונקדשתי בתוך בני ישראל.

אמור מעתה: כשיעמוד האדם בפני נסיון, תחת אשר יאמר במסירות: מה אעשה? הלא מוכרח אני להתאמץ כדי לקיים את פי ה', יתמלא שמחה גדולה על שהזדמנה לו שעת הכושר למסור את נפשו למען קדושת שמו יתברך, ויאמר בשעה זו: הנני מוכן ומזמן לקיים מצות עשה של ונקדשתי בתוך בני ישראל. וכשיזכור זאת האדם, יקבל חיות עצומה וינסכו בו כוחות חדשים להתגבר על נסיונותיו.

אמרו צדיקים משמו של הרה"ק רבי צבי בן מוריגו הרה"ק רבי ישראל בעש"ט זיע"א (נסתלק לגני מרומים ביום ז' טבת ה'תק"מ) שאמר: "בחלומי והנה אני רואה את אבי הבעש"ט הק' ושאלתי אותו איך עובדים את הקב"ה, וכיון ששאלתי אותו, ראיתי איך הר גדול יוצא מן הארץ והעמק שלצדו עמוק מאוד, ואז עלה אבי על ראש ההר והפיל את עצמו עד למטה וראיתי איך הוא נעשה פירורין פירורין. אחרי ראיתי זאת, אמר לי אבי: "כך עובדים את הקב"ה!"

הבה נתבונן באמרה זו כדי שנוכל ללמוד ממנה לדין. והנה הביאור הפשוט הוא שהאדם צריך להיות מוכן למסור את נפשו להקב"ה כדי שלא לעבור על מצותו. אולם לכאורה בשביל זה, יכול היה הבעש"ט להראות לו איך הוא פושט את צווארו לשחיטה דוגמת יצחק אבינו ע"ה, ומדוע אראה לו איך הוא מפיל את עצמו מן ההר?

לחיות על קידוש ה'

אכן לכאורה יש בזה יסוד נפלא, כי הנה כשהאדם נשחט על קדושת ה', חיותו ניטלת ממנו ברגע אחד ואז הוא זוכה לעלות במעלות קדושים. מה שאין כן כשהאדם מפיל את עצמו מן ההר, כי אז כל אבריו מתפרקים ומתרסקים ולא נשאר בו מקום אחד בגוף שלא נחבט בשביל קדושת שמו יתברך!

והיינו שהקב"ה קבע את סדר הבריאה, שחוץ מאלה שנגזר עליהם למות על קדושת ה' וייקטעו חייהם ברגע אחד, כל האחרים יחיו את ימיהם בנעימים כלשון הכתוב "וחי בהם", וינצלו את ימיהם יומם ולילה בתורה ובעבודה, ובמשך תקופת חייהם, יהיו להם כל מיני נסיונות, יד ימין, יד שמאל, עין ימיני, עין שמאלי. הקב"ה מביא לאדם ללא הרף לנסיונות חדשים שעדיין לא היו לא כהנה קודם לכן.

הנה תמיד אנו יודעים שבשביל להיות בעל "נסיון החיים" אין צריך להיות בן תשעים, אלא גם בן חמישים, כל שכבר ראה דבר או שנים בחייו, כבר יש לו נסיון החיים. אך באמת כל זה לענין מילי דעלמא, כי אז סביר להניח שהאדם כבר עבר דבר זה שאנו באים להתיעץ עמו על אודותיו, ויכול לומר לנו מה כדאי לעשות בעניינו ומה אין כדאי לעשות. אבל לענין עבודת ה', כל עוד האדם נמצא בעולם, מתחדשים הנסיונות הפוקדים אותו. פעם הוא צריך לבטל את עצמו באופן זה, ופעם הוא צריך לבטל את עצמו באופן אחר. כל רחוב שהוא עובר בדרכו אל תכלית חייו, מזמין לו חידוש אחר. אצל כל אדם הוא שונה, וכל מציאות שונה היא, כך שהאדם עצמו יכול להשתנות מהנסיונות הפוקדים אותו, באשר מעולם לא העלה בדעתו שכך יארע לו.

זה נקרא שהאדם מפיל עצמו מן ההר ומרסק אבריו למען קדושת שמו יתברך. אכן הדברים פשוטים שכל חבטה שהאדם מקבל, היות שהיא למען קדושת שמו יתברך, היא ממלאה אותו בתענוג גדול. אין אנו מתכוונים ח"ו שהאדם ייצא חבוט ומדוכא. אלא הכוונה שהחומר של האדם יתפרר, הגאוה שלו תתרוקן בכל מיני האופנים, עד שנשמתו תתעדן ותתזדכך.

והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, כי הרודף אחר אחד מאלה, תחת אשר ירדוף אחר האושר, הוא בורח מן האושר שהרי הוא מנתק את עצמו ברדיפתו מחיי החיים, ואם כן הוא נכרת מן העולם.

בעלי המחלות הראשונים

ובפירוש 'עץ יוסף' על מסכת אבות מציין בשם ספר 'תולדות יהושע', שאם נתבונן נראה שכבר מיד בתחילת החומש, התורה מספרת לנו על שלושה כיתות אלו שנכרתו מן העולם: הראשון הוא קין שנתקנא בהבל אחיו, ונענש ונהרג על זה. השנייה היא דור המבול שרדפו אחר התאוה, כמו שנאמר (בראשית ג, 2) 'ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו', וסופם היה שנשטפו במים. והשלישית היא דור הפלגה שרדפו אחר הכבוד, כמו שנאמר (שם ט, 2) 'הבה נבנה לנו עיר ומגדל וגו' ונעשה לנו שם', וסופם שהפיצם ה' שיהיו נעים ונעים ולא היה להם שום כבוד כלל. אך אבותינו לא הלכו אחר ההבל, אלא נדבקו בבוראם מתוך ידיעה שבה נמצא האושר, ועל כן זכו לאושר האמיתי!

והאמת שזה מה שאנו אומרים פעמיים באהבה כשאנו קוראים את שמע. תחילה אנו מרביצים 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד', אבל זה שאנחנו מגלים קבל עם ועדה כי אנו יודעים שה' אחד, עדיין לא מבטיח שלא נרדוף אחר הקנאה והתאוה והכבוד. ולכן אנו אומרים מיד 'ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך', ובה אנו משעבדים מתוך הידיעה שיש לנו שה' אחד, את כל מיני האהבה שבלב לה' יתברך, כדי שלא נרדוף יותר אחרי האושר המדומה. ובה נזכה לכל הטובות המובטחות לנו בפרשת והיה אם שמוע, כי השמיעה לנו להאמין שה' לבדו מנהל את כל העולם, ובלטוח ובשיעשה הכל לטובתנו, כי על ידי זה נפסיק לרדוף אחר האושר המדומה. וזה גם מה שאומרים בפרשת ציצית 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', אשר כולל גם תאוה וגם קנאה, וכדאיתא במסכת סוטה (ט, א), שהסוטה נקראת הולכת אחרי עיניה מפני שסבורה היתה שתוכל לקבל את אשרה ממקום אחר.

העיקר תלוי בלב

רבינו בחיי ב"ר אשר כתב בספרו 'כד הקמח' (עצרת): "העיקר תלוי בלב, ואם הלב שלם עם השי"ת הכל שלם עם השי"ת, ואם הלב חסר הכל חסר". העיקר תלוי בלב משום שחוסר הבטחון בלב גורם ללב שלא יהיה שלם עם השי"ת והוא שורש כל המידות רעות. מי שאין לו בטחון לקוי בכעס, בגאווה, בקנאה, בתאוה, בדאגה ובעצבות. ואף בתורה ותפילה אינו יכול לעסוק מפני שלבו על עמו.

במסכת תמורה (טו, ב) איתא: "שלתם אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה". ומבואר שם שסיבת השכחה היא התמעטות הלבבות. הא לנו שכאשר מתמעט לבו של אדם, אינו יכול להשיג את התורה לאמיתותה ואינו יכול לראות את מה שנעשה בעולם באופן הראוי. ועל כן יש לו לאדם לזכור שהדרך היחידה שעל ידה יוכל האדם להבריא את נפשו, היא דרך הבטחון, כי על ידי הבטחון מקבל האדם מנוחת הנפש וכל לבו מתפנה לעבודת בוראו!

(מתוך סדרת השיעורים על 'שער הביטחון' שבספר 'חובות הלבבות', שיעור ל'. לשמיעת השיעור המלא, חייגו לקו השיעורים (ב"א), לחצו בכניסתכם למערכת 2 (- שיעורי חובות הלבבות), ובהרו שיעור 30. שמעו וביטחו!)

חפנים נחת, כי ירגיש שדיבור קדוש זה מילא לו חסרונו והעניק לו חיותו. לעומתו, מי שאינו בריא בנפשו - דהיינו מי שלקוי בענין זה יותר מן הרגיל - כשישמע דיבור זה, יברח ממנו ולא ירצה להקשיב לו, וכל זה בגלל שנפשו לא תהיה מסוגלת לקבלו לגודל מחלתה.

דוגמאות הרמב"ם

ומוסיף הרמב"ם: וכן ישעיהו (ה, 2) אומר באנשים הללו "היו האומרים לרע טוב ולטוב רע שמנים חושך לאור ואור לחושך שמנים מר למתוק ומתוק למר", ועליהם נאמר (משלי ב, 1) 'העוזבים ארחות יושר ללכת בדרכי חושך'. ומה היא תקנת חולי הנפשיות? ילכו אצל החכמים שהן רופאי הנפשות וירפאו חליים בדעות שמלמדין אותם (רוצה לומר, באור התורה והאמונה שיאירו בהם) עד שיחזירו לדרך הטובה, והמכרימים בדעות הרעות שלהם ואינם הולכים אצל החכמים לרפא אותם, עליהם אמר שלמה (משלי ז, 1) 'חכמה ומוסר אילים בזו'.

ונתון הרמב"ם כמה דוגמאות לחולאי הנפש ולרפואות שהחכמים נותנים עבורם, וזה לשונו (ה"ב): "וכיצד היא רפואתם? מי שהוא בעל תמה [מפני ששכח שהשי"ת מנהיג את העולם ושהכל נעשה בהשגחה פרטית ובחשבון מדויק על ידו...], אומרים לו להנהיג עצמו שאם הוכה וקולל לא ירגיש כלל [והיינו על ידי שיחוק בלבו את מידת הבטחון], וילך בדרך זו זמן מרובה עד שיתעקר החמה מלבו. ואם היה גבה לב (שהו מחלה קשה ביותר הגורם לבעליה סבל נורא, שהרי היא תופת אותו לנצור הגדול ביותר, בכך שהיא גורמת לו שיודקק בכל עת ובלכל עתה שכל הסובבים אותו יכבדו אותו הגם שהם בזים לו בלבם... וכבר אמר רבינו בעל חובת הלבבות, שבעל הבטחון אין צריך לכל זה), ינהיג עצמו בבזיון הרבה וישב למטה מן הכל וילבש בלויי סחבות המבזות את לובשיהם וכיוצא בדברים אלו עד שיעקור גובה הלב ממנו ויחזור לדרך האמצעית שהוא דרך הטובה!"

ומסיים הרמב"ם את פרקו (ה"ג), שמי שילך בדרך התורה, לא יהיה בעל קנאה ולא בעל תאוה ולא ירדוף אחר הכבוד, שהרי כן אמרו חכמים (אבות פ"ד מ"א) 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם'.

המאפיין של מחלות הנפש בענין חז"ל

מבואר שהרמב"ם למד, שמשנה זו, 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' כוללת בתוכה את מחלות הנפש העקרויות אשר הורסות את הנפש מבפנים עד שמוציאים את האדם מן העולם.

יושבת לו על לב האדם הקנאה ואוכלת ממנו חתיכות, קנאה בדברים גשמיים וקנאה בדברים רוחניים, והלא גם בדברים רוחניים יש הרבה מיני קנאה שהם קנאה חולה ואינה קשורה כלל ל'קנאת סופרים תרבה חכמה', והרי כבר אמרו הצדיקים איהו עשיר השמח בחלקו הרוחני. וכן יושבת לו על לב האדם התאוה ומושכת אחריה את כל חושיו עד שהוא מאבד את מוחו ולבו גם יחד. והכבוד, הלא אותו אין צריך להסביר, שהרי כל אחד יודע כמה החיפוש אחר הכבוד, שהוא חיפוש אחר דבר שאינו קיים, הוא חולי קשה שמוציא את האדם מן העולם.

הרי לפנינו שלוש כיתות שמחפשים את אשרם חוץ לקדושה. הכת הראשונה, מחפשת אותו בריבוי ממוך, ולכן היא מקנאה בבעלי הממוך. הכת השנייה מחפשת אותו בתענוגים גשמיים, ולדאבונו הרבה נמנים על כת זו. הכת השלישית מחפשת אותו בכבוד, דהיינו באיזה אופן יראה האדם בעיני אנשים בשוק. ורק מקצת בני אדם יודעים האמת שהאושר האמיתי נמצא רק בדביקות בה'. והוה הקנאה

עם כל זה בכוחו למסור את נפשו (אין חונתנו לומר שהגענו למדרגה זו, אבל תורה היא וללמוד אנו צריכים). הן פעמים הרבה יודע האדם שאין לו יותר מה לעשות (עכ"פ לעת כזאת) בענין הכסף, שהרי כבר תבע את פלוני לבית דין ולא הועיל מאומה, איך שיהיה, הלא יוכל לקחת את החלק הרגשי אשר הוא הגורם העיקרי לפירוד הלבבות ולוותר עליו.

אמנם כן, לא לחינם קשה הוא הוויתור, עד שיוכל האדם לקיים את כל מצוות התורה, קשות כקלות, ובלבד שלא יוותר לחבירו. כל זה מפני שהוויתור הוא מסירות נפש, וכשהאדם מוותר, הוא מרגיש טעם של מיתה. אכן יידע האדם עד כמה הוא פועל כשהוא מוסר את נפשו, הן לעצמו והן לשכינה הקדושה והן לכל העולם כולו, וכפי שידוע שקידוש ה' מקרב את הגאולה.

דבר זה נכלל במה שאמרו הצדיקים שכל יהודי יש לו כוח למסור את נפשו להשי"ת, היינו שכל יהודי יכול לוותר על חלק גדול כל כך מנפשו, בו הוא מרגיש שאחד פגע בו ועשה לו עוול.

אין אדם יכול להחריב את חייו!

ישנם אלפי אנשים שיכולים לומר בפה מלא: 'פלוגי החריב לי את חייו! הידוע לכם כמה כאב גלום במילים אלה? האדם העשוק מרגיש שעולמו חרב עליו, והרגשה זו מלווה אותו עשרות בשנים.

הן אמת שביטוי זה בטעות יסודו, כי אין אחד בעולם שיכול להחריב את חייו. הרי יש לך בחירה. יכול אתה לבחור לפתוח גמרא מסכת פסחים (ק"ה, א) ולראות מה שכתוב שם: אמר רב חסדא: מאי דכתיב הודו לה' כי טוב - הודו לה' שגובה חובתו של אדם בטובתו, עשיר - בשורו, ואת עני - בשיו, יתום בביצתו, אלמנה - בתרנגולתה. הוי אמר: הקב"ה אינו רוצה ליטול את חיות האדם, ולכן הוא לוקח ממנו מעט מממונו כדי לגבות בזה את חובתו. יותר מזה מבואר שם במפרשים, שיתכן שלא נתן לו הקב"ה את אלו, אלא כדי שיוכל לגבות מהם את חובו!

ואף השכיר, אילו היה מאמין שאפשר שכל מה שהקב"ה זימן לו לעבוד אצל בעל הבית, לא היה אלא כדי שיוכל לגבות ממנו את חובו, כשהיה רואה שבעל הבית אינו משלם לו, לא היה נפגע, אלא היה רוקד ברחובות מרוב שמחה על הטובה הגדולה ביותר שעשה עמו הקב"ה שפדה בזה את נפשו. ואפילו אם האדם אינו במדרגה כזו שלא ייפגע כלל בשעת מעשה, מכל מקום, ככל שעובר הזמן, יכול הוא להתבונן בדבר זה, ועל ידי כן לוותר על הרגש, וממילא חייו לא ייחרבו.

את הצרות מביא האדם על עצמו!

כך יצא מפי השפת אמת זיע"א: המקרים הם מהקב"ה, הצרות האדם מביא על עצמו. כי הכל תלוי באדם איך יקבל אותם מקרים, ואם יקבל אותם נכון, לא זו בלבד שלא ייחרבו את חייו, אלא אף יבנו אותו ויעלה על ידיהם מעלה מעלה.

אכן כדי שיבוא אדם כזה וידבר עם עושקו וישלים עמו בלב, זקוק הוא למסירות נפש, שהרי מוחו ולבו אינם מניחים לו, הלא פלוני הוא איש העולם התחתון, הוא כפוי טובה, אינני רוצה להשלים עם מושחת כמוותו, אינני רוצה להיות חבר לאיש משחית... יתפלל האדם בלי סוף שיזכה לכך, כי לא דבר קל הוא.

וכאמור לעיל, הקב"ה מזמן לאדם הזדמנויות שונות למסור את נפשו, ואחת מההזדמנויות היא סכסוכים כספיים שביכולתם לגרום לפירוד לבבות, לא רק בין אחד לרעהו, אלא גם בין משפחות שלימות. ועבודת האדם באותה שעה היא למסור את נפשו למען קדושת שמו יתברך, כדי לקרב את הגאולה. ואם יראה שקשה לו לוותר על החלק הרגשי משום שהוא נזקק מאוד לכסף זה, יצטרך לחזק בלבו האמונה שמזונותיו של אדם קצובין לו, ושקצבתו לא תתמעט בשום אופן בעבור שפלוגי עושה אותו, וכה יאמר: הלא את כספי יתן לי ה' ממקום אחר, ואם כן בגלל שפלוגי עשה עוולה, לא אדבר אתו?! וכי מפני שפלוגי אינו שומר על עיניו, לא אדבר עמו?! הלא חשבון הוא שיש לו בינו לבין קונו!

סוף דבר, אם יצליח האדם להסיר את הפירוד לבבות, ואפילו רק חלק ממנו, וכגון שיראה לו פנים שוחקות, יידע שזה נחשב לו כמסירות נפש, וכשיש לו לאדם מסירות נפש, העולם נבנה על ידי כן, והגאולה מתקרבת!

תורת חיים ואהבת חסד!

גמילות חסדים במשנתו של הר"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א

(סתלק לפני מרומים ביום טבת התרט"ט)

ידוע שהיה רבינו מקפיד מאוד בענייני הלכה, נזהר היה בכל קוצו של יו"ד, וכך היה מביע את מחאתו כל אימת שנעשה איזה דבר שלא לפי ההלכה, אפילו כשיצא הדבר מפי הצדיקים ואפילו כשיצא מפי אביו הר"ק מצאנו זיע"א. למרות שהיה בטל לאביו ולכל אותם צדיקים, והיה נוסע אליהם ומעיד עליהם תדיר שהם שרפי מעלה, כשהגיע הדבר להלכה, אם ראה שדבר מה נעשה שלא כפי השולחן ערוך, היה מוחה על כך בכל תוקף. עוד היתה לו עבודה גדולה בקיום מצות צדקה וגמילות חסדים כפי שראה אצל אביו. בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו היה שקוע בעשיית חסדים בכל האופנים לאחיו מישראל. נביא בזאת עובדות וסיפורים בענין זה, וכך נוכל אף אנו ללמוד מדרכיו הקדושים.

מעשה

פעם הגיע הר"ק לאחת הערים ביום חמישי. עד מהרה פשטה השמועה בכל העיר שהרבי הגיע, וכפי הנראה יישאר לשבות אצלם. אולם כשבאו לשאול אותם אם אכן יישאר אצלם על שבת, השתמט מלענות תשובה ברורה, כל זה מפני שרצה ששהותו בעיר בשבת יהיה בצנעא. בליל שבת התפלל במנין מצומצם, ובהגיע הבוקר, ביקש לדעת באיזה בית נכסת מתפלל חייט שיעורך היום 'אויפרו' לבנו. כשענו לו, קם הר"ק והלך עם פמלייתו להתפלל באותו בית כנסת.

מזוהב מאלו שכיון ששמעו בני העיר שהרבי מתפלל באותו בית כנסת, נהרו כולם לשם כדי לזכות להתפלל עמו, וכך היה בית הכנסת מלא מפה לפה וכבר לא היה מקום להכניס בו מחט. הר"ק התפלל שם בהתלהבות גדולה ועצומה, וכשהחתיך עלה לתורה וקרא את ההפטרה, גברה התלהבותו של הצדיק, והרבה להכות בידיו וברגליו, ואף אחד לא הבין על מה ולמה. מיד לאחר התפילה, עמד הר"ק ויצא, ובמוצאי שבת הסתלק מן העיר, כך שלא היה שום מושג לאף אחד ממקורביו לפשר התנהגותו המוזרה.

הבנה למעשה

אכן לאחר מכן נודע הדבר על ידי משמשו שסיפר כי קודם לכן, באמצע השבוע, הגיע החתן דגן אל הצדיק, והתלונן בפניו כי הנה הוא צריך לעלות למפטיר ואינו יודע לקרוא וללא ספק ינחל בזיונות קשים. כיון שראה הצדיק שהשבת כבר מתקרבת ולא נותר פנאי להתיישב עכשיו ללמוד את קריאת ההפטרה, אמר לו: "אל דאגה! בשבת כבר אמצא לך צעה!" כעת נתברר שבגלל זה הגיע הר"ק לשבות באותה עיר ולהתפלל באותו בית כנסת, כדי להרעיש בידיו וברגליו בשעת קריאת המפטיר, כך שלא יוכלו לשמוע את קריאתו. אכן כן, כזו היתה מידת חסדו של הר"ק.

[כעין זה מסופר מעשה נפלא על הגרש"ז אויערבך זצ"ל: מעשה בילד אחד שסבל מקשיי קריאה, אך תשוקה אחת היתה לו, שבהגיעו לבר מצוה שלו יוכל לקרות את ההפטרה כשאר הילדים בני גילו. שכן לו אביו חצצי שנה קודם הבר מצוה מורה פרטי, והוא התחיל ללמוד אותה את ההפטרה של שבת הבר מצוה. כך שינן עמו ההפטרה כמה מאות פעמים, עד שהיתה שגורה על לשונו וייתב לבו. אולם, מה חשכו עיני המורה שלו, כאשר גילה אך שבוע קודם הבר מצוה, שבאותה שבת, חל להיות ראש חודש ביום ראשון, כך שבשבת מפטירים "מחר חודש" ולא ההפטרה שהכין עם חתן הבר מצוה. עלה ללשכת הגזית לשאול את פי הגרש"ז, כדת מה לעשות. אמר לו הגרש"ז: "עלי ועל צווארי! בשבת קודש יקרא החתן את ההפטרה שהכין ולא "מחר חודש"..."

המעשה לא נגמר בכך. הגרש"ז בירר היכן מתפלל הבחור החתן, ובשבת בבוקר... יבוא, ר' שלמה זלמן הגיע להתפלל באותו בית כנסת. המתפללים התפלאו על מה זכו שגאון זה יבוא להתפלל עמם, אך הגרש"ז אמר בלחישת לאותו מורה, כי חשש שאע"פ שאימרו בשמו שמונת צורך שעה לקרות הפטרה זו במקום "מחר חודש", יהיו 'חכמים מחוכמים' שיעוררו רוח סערה בשאלה זו והבחור יתבייש. על כן החליט לבוא להתפלל הנה, כדי להבטיח שאף אחד לא יעורר ויכוח בענין!]

מעשה

היה לו להר"ק משמש אחד בשם ר' משה (מתתיהו), פעם הגיעה הידיעה שבנו חיים יעקב

חלה במחלה מסוכנת ר"ל והרופאים בקראקא פסקו את פסקם שאין יותר מה לעשות עמו. התפרץ ר' מתת לבית הצדיק וסיפר על הבשורה המרה. צוה הר"ק שישנו את שמו מחיים יעקב לחיים ישראל, ואמר בלשונו הטהור: מבטיחני לך שיחיה.

לאחר מכן הגיעה השמועה שבשעה זו ממש, לאחר שכבר התכוננו ליציאת נשמה וכבר הדליקו נרות, חל פתאום שינוי לטובה אצל החולה, והנה כבר הבריא לגמרי. כשבאו לספר על כך לצדיק ברוב התפעלות, השתוממו לראות כי הצדיק אינו מתפעל כלל, אלא מבטל את המופת בפיו, באמרו: הן ודאי שכך היה צריך להיות.

היה שם בין המקורבים הגאון ר' אברהם יהושע פריינד מנאסויד זצ"ל, והבין שיש דברים בגו. פנה אל האב ר' מתת וביקש שיספר לו מה שאינו ידוע. פתח האב וסיפר: בני זה נולד בכח ברכתו של הר"ק משינאווא, וזאת בגלל מעשה שהיה. באותו זמן השתוללה בחוצות מחלה מדבקת, ואף אחד לא היה לבקר את החולים מחשש התדבקות, רק אני הלכתי לבקרום וסיפקתי להם את צרכיהם. הגיע אז הצדיק לביתי ואמר שהוא מאוד מוקיר את מעשי ושרצונו להאציל לי ברכה. והנה מרוב התרגשות שהצדיק בכבודו ובעצמו הגיע לביתי, שכחתי שטרם זכיתי בפרי בטן, ואמרת לי: "יש לי כל". אולם החסידים שהיו עמו, העירו לי: "הלא אין לך בנים, בקש מהרבי שיברך אותך בבנים". מיד נזכרתי וענית את אחיהם - אנא יברכני הרבי בבנים. הרבי בירכני ונולד לי זה הבן חיים יעקב.

הבנה למעשה

כיון ששמע זאת אב"י נאסויד, קרא ואמר: אכן נודע הדבר, בזכרו שזה הבן שחלה נולד בזכות מסירות נפשו של האב למען אחיו מישראל, בטוח היה הצדיק שלא יסתלק מן העולם בדמי ימיו, וכל-כך היה הדבר פשוט אצלו, עד שלא ראה צורך להתפעל מהחלמתו...

מעשה

פעם התאכסן הר"ק משינאווא בעיר סטראפקוב, ונכנס אליו יהודי אחד מתושבי המקום אשר היה מתנגד לצדיק שהנהיג שם את עדתו, ואמר לו: "הנה הציענו לבתי שידוך נפלא, ואם יורה הרבי לצד השני לגמור את השידוך, ייגמר השידוך בכי טוב. ובכן, בקשתי שהרבי יכתוב להם לגמור את השידוך..." השיב לו הר"ק: "חזור נא למחרת ואערוך לך מכתב כזה".

כשחזר למחרת, אמר לו הר"ק: "לא, איני מסכים לשידוך זה". בטוח היה האיש שבמשך היום כבר יצא לו להר"ק משינאווא לדבר עם הצדיק מסטראפקוב ולכן אינו מסכים לשידוך מפני שהוא מתנגד לו. התחיל האיש לרטון בקול: "מדוע תמיד הוא צריך להתערב? הלא השידוך מוכן ומוזמן לי, אני צריך רק מכתב מהרבי והכל על מקומו יבוא בשלום..."

הסביר לו הר"ק פנים ואמר: "חס ושלום! לא דיברתי עם אף אחד, אך אומר לך גופא דעובדא היכי הוי: כשבאת אלי אתמול וביקשת שאערוך לך מכתב, השידוך לא מצא חן בעיני, אלא שחששתי שמה נגיעה יש לי בדבר, כי איני אוהב לערוך מכתב כזה להפציר באחרים. לכן אמרתי לך תחילה שאערוך לך מכתב, ולאחר שערכתי את המכתב והסתלקה נגיעתי, התבוננתי שוב בגוף השידוך, ושוב ראיתי שאינו טוב בעבורך..."

הבנה למעשה

פירש על פי זה הצדיק מה שנאמר אצל יוסף בטרם התגלה לאחיו: "יתנכר אליהם וידבר אתם קשות". יוסף הצדיק רצה שיתכפר לאחיו על שמכרוהו, לפיכך ציער אותם, אלא שחשש שמה אינו עושה זאת מתוך רצון נקי לגרום להם כפרה, אלא יש במעשיו גם משום רצון לנקום בהם על מה שעוללו לו, לכן התייער יוסף בעצמו להתנכר אליהם, והיינו שדימה בעצמו כאילו הוא מדבר עם אנשים נכרים שאינם קשורים כלל למכירתו, ואז יכול היה לחשוב מה היה עושה לאנשים נכרים שמכרו את אחיהם, כדי לגרום להם כפרה.

הפטיר הר"ק שלפי זה מדויק לשון התרגום שם על תיבות "יתנכר אליהם" הפלא ופלא - חשב מה דמליל עמון, כי לכאורה אינו תרגומו הפשוט. אלא שאונקלוס התכוון לזה, כי אם היה יוסף זוכר שהם אחיו, לא היה יכול לחשוב מה לדבר אתם, לפיכך הפשיט את עצמו לגמרי מן המעשה כאילו היה איש אחר לגמרי, ואז יכל שפיר לחשוב מה לדבר אתם!

לילי טבת הארוכים

בלילות החורף הארוכים, וגם בימיהם, כולנו מרבים באיכות לימוד התורה, בהתמדה, שמד תה, בהירותה ולימודה לשמה - לעשות נחת רוח ליצרנינו!

60 שיעורים בהרים בעניינים אלו יסייעו לכם בדרך העולה בית ה'

טלפון ישיר שע"י 'קול הלשון': 0732951337

לגישה ישירה לתיקית 'תורה' הקישו בכניסתכם למערכת #* ואח"כ מספר הקובץ: 111143 ובחרו שיעור רצוני!

קול הבינני **א"ח** - 072.257726 **ארה"ב** - 718.686.8300 **בריטניה** - 0204.586.2115 **בדגיה** - 03.300.0223

לקבלת הגיליון בקביעות
אם תרצו להודיע לנו על שינוי כתובת
אנו מודים לכם על שיתוף הפעולה
אנו מודים לכם על שיתוף הפעולה
אנו מודים לכם על שיתוף הפעולה

לתרומות והנצחת שיעור, וכן לקבלת שיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות
ישירות למכון 'קול הבינני' ברא"ל info@machonhavineini.com

האם לפתע הרגשת שאתה מתחבר להשי"ת - דבק בו, מאמין בו ובוטח בו?

זכה עוד יהודי להתחבר ולהתענג על ה' בעבודתו אותו מיט הבנה!

בעת שמחה או בעת שמצפים לישועה או הנצחה וכדומה, פנה אלינו בדרכים אלו:

- בעמדות 'גדרים פלוס', בקופת 'הבינני' ואלמדה.
- בדרך נציגנו הנאמן במס' פלאפון: 0533191594
- בשליחת הודעה לדוא"ל המערכת.

המעוניין להפיץ באזור מגוריו ובשכונתו - נא ליצור עימנו קשר.

ערכים

זמני השבת			
ר"ת	יציאה	כניסה	ירושלים
17:55	17:17	16:01	ירושלים
17:51	17:18	16:15	תל אביב
17:51	17:16	16:05	חיפה
17:56	17:20	16:20	באר שבע

העלון טעון גניזה

הגאון הכלכלי שהקדים את זמנו כיצד תהיו כלכלנים טובים מבלי ללמוד את סודות הכלכלה?

בערים הגדולות, שם יכולים היו הסוחרים להשיג בעדם מחירים גבוהים יותר מהשער הממשלתי.

יוסף גם היה הראשון שהמציא את הדרכון. תקנת הדרכונים סיפקה לו מידע מדויק על מספר הקונים הנכנסים למדינה, על שמותם וארצות מוצאם ועל מועדי כניסתם. כה חשובה הייתה ביקורת הגבולות, שיוסף מינה את מנשה, בנו הבכור, לעמוד בראש מנהל ביקורת הדרכונים. במשרדו של מנשה נוצרה כרטסת מפורטת של כל הזרים שהגיעו מחו"ל לצורך רכישת תבואה.

אפילו על בעיית העובדים הזרים, זו שמטרידה מדינות רבות בימינו, כבר חשב יוסף הצדיק. הוא תיקן שלא יכנס למצרים אדם שאין לו עבודה. פקודה זו מנעה את הגירתם של אלמנטים בלתי רצויים, שבתנאי משבר בינלאומי עלולים היו לזרום למצרים ולערער בתוכה את הסדר החברתי. כל אלו הן רק מקצת מהדוגמאות הרבות המופיעות בספר, וממחישות את חשיבתו הגאונית של יוסף, והרשימה עוד ארוכה.

את שנות נעורו לא בילה יוסף בהוצאת תעודת בגרות ובלמודים מקצועיים. את השנים היקרות הללו הוא השקיע בלימוד תורה יחד עם אביו יעקב. מנין רכש אפוא את הניסיון הנחוץ לניהול פיננסי של אימפריה שלמה? מטעם איזו אוניברסיטה קיבל תואר עסקים?

את התשובה לכך נותן יוסף עצמו במהלך פגישתו הראשונה עם פרעה. "בלעדי, האלוקים יענה את שלום פרעה". יוסף מייחס את כישוריו לסייעתא דשמיא אותה הוא זוכה לקבל ממרומים. שמו של הקב"ה שגור על לשונו - גם בבית פוטיפר, גם במעמקי בור הכלא, וגם בעומדו בפסגת צמרת השלטון המצרית.

יתכן שבחצרו של פרעה ניתן היה למצוא אנשים משכילים יותר מיוסף - חרטומים בעלי תואר שלישי בכלכלה או מכשפים בעלי ידע מתקדם במדעי המדינה. ובכל זאת, נוצר קונצנזוס ולפיו יוסף הוא המועמד הטבעי לתפקיד המשנה למלך, שכן: "...הנמצא כזה איש אשר רוח

מיטב המומחים יכולים לפעול לפי הספר' ולנקוט בכל הצעדים הנכונים, ועדיין, התוצאה המיוחלת לא תתרחש

אלוקים בו?!"

מיטב המומחים יכולים לפעול לפי הספר' ולנקוט בכל הצעדים הנכונים, ועדיין התוצאה המיוחלת לא תתרחש; שכן זו תלויה באלמנט רוחני צרוף, באותו מרכיב חמקמק ומסתורי המכונה 'סייעתא דשמיא'. בתחום הכלכלה תמיד יש לזכור כי מעבר למספרים היבשים נמצא האדם - ומעל האדם נמצאת העשייה השמימית.

כאן טמון סודו של גדול הכלכלנים בעולם העתיק: לא רק כלכלה, מנהל העסקים ומדעי המדינה, כי אם המוסריות של יוסף, מידותיו הטובות, ויראת השמיים שלו. ככל שנלמד מדמותו של יוסף להיות רחניים, מוסריים וקרובים לקדוש ברוך הוא, כך תשרה ההצלחה במעשה ידינו בגשמיים וברוחניים.

הוא היה גאון כלכלי שהקדים את זמנו, וריסן משבר כלכלי חמור. הוא גם היה הראשון להמציא את המושג 'דרכון'; התקין תקנות נבונות שמנעו הפקעת מחירים ושוק שחור; ודאג לסיוע בינלאומי שהציל את העולם כולו מרעב.

'הוא' - הכוונה לצופנת פענח, שר האוצר המצרי, המוכר במקורותינו כ'יוסף הצדיק'.

אלפי שנים לאחר שיוסף סייע למצרים לעבור בשלום את המשבר הקשה, עדיין מתפעלים כלכלנים מגאונותו של האיש, שללא כל הכשרה פורמלית התמודד בהצלחה עם משבר כלכלי חמור.

איך הוא עשה זאת?

ד"ר זיגמונד אביעזר פרנקל היה יהודי ירא שמיים, כלכלן גדול שפעל רבות עבור הקהילה היהודית בבוואריה, בשנים שסביב מלחמת העולם הראשונה. בחיבור מקיף הוא מפרט את צעדיו של יוסף לאור עקרונות הכלכלה והפסיכולוגיה האנושית, ומצא שבמקרים רבים הקדים יוסף את זמנו באלפי שנים.

עם תחילת שבע שנות השובע, מורה יוסף לקבץ מייד את כל האוכל תחת ידו, ולהאכיל את האוכלוסייה מתוך מחסני המלך. מדוע נוקט יוסף בצעד כזה, והלוא בשנות השובע עדיין היה המזון מצוי בשפע? ההסבר הוא, שיוסף רצה למנוע תופעה של אגירת מזון לצורך מכירתו במחירים מופקעים. לשם כך הוא הלאים את מלוא התוצרת החקלאית, והעמיד אותה תחת פיקוחו. כך גם התרגלו יושבי מצרים לקבל את מזונם ממחסני התבואה המלכותיים, מה שחסך מהם את הצורך לעבור תהליך הסתגלות קשה כאשר הדבר יהפוך לכורח המציאות.

עם תחילת הרעב נאמר: "ויפתח יוסף את כל אשר בהם (במחסני המזון)". לא נאמר שיוסף התחיל בחלוקת המזון - רק שפתח את המחסנים לעיני העם. היה זה צעד פסיכולוגי פשוט אך גאוני, שמנע תופעה של בהלת שווקים. המצרים נוכחו לראות במו עיניהם שהממשלה ערוכה לגרוע מכל, והדבר הרים את המורל ונסך בהם רוגע.

המדרש מפרט שורה ארוכה של צעדים בהם נקט יוסף למניעת השתוללות מחירים. הוא תיקן שלא יכנס אדם למצרים עם שני חמורים, דבר שהגביל את הייצוא לחו"ל, ומנע התפתחות שוק שחור מקומי. אזרח זר שהצליח להשיג בדרכים לא חוקיות כמות יתר של חיטה, על ידי תשלום כפול או משולש לתושב מקומי, נאלץ להיפרד מהסחורה בעת יציאתו מהארץ. העסקים השחורים נפסקו, כי הם פשוט לא השתלמו.

פקודה אחרת אסרה על הולכת תבואה ממקום למקום בתוך תחומי מצרים. תקנה זו ויסתה את כמיות החיטה במדינה, ומנעה את הצטברות המזון

ערכים לילדים
מצא את ההבדלים

הניצוץ היהודי
תגובת שרשרת רוחנית

הרב מיכאל לסרי
עצה טובה להורים

הרב אהרון לוי
שום דבר לא בשליטתך

אקטואליה בפרשת השבוע

הרב אהרון לוי

אין ספק, פרנסה היא עניין חשוב. וכדי להתפרנס, צריך להתקבל בדרך כלל למקום עבודה. על פי רוב, הרושם שאנו מותירים על המראיין במקום העבודה, בנוסף לניסיון ורשימת הכישורים שהתברכנו בהם, הוא שיקבע אם התקבלנו למשרה הנחשקת, אם לא.

חשיבה זו היא אחת הסיבות המרכזיות להתפתחותה של תעשיית ההכנה לראיונות עבודה. כפטוריות אחר הגשם צצו מכוני הכוונה, עמותות סיוע וקורסים מקוצרים. שם מלמדים כיצד נכון לכתוב קורות חיים מוצלחים, מה עיקר ומה טפל, מה להחצין ומה להצניע, איך להתלבש, מה לומר (ובעיקר מה לא לומר).

ישנן שתי דרכים להתכונן לראיון עבודה. אחת מוכרת, והשנייה פחות. לשיטה המוכרת יש כללים משלה:

לשלוח קורות חיים רק בימי שני, שלישי או רביעי, כדי שיזכו להתייחסות אישית יותר (שלא כמבול הפניות שמגיעות בימי ראשון, לאחר קריאת מודעות הדרושים בעיתונים);

לצרף לקורות החיים מכתב אישי, המספר על היתרון היחסי שלכם ביחס לשאר המתמודדים; לקחת איתכם ספר או מחשב נייד לחדר ההמתנה לראיון. זהו מראה מרשים הרבה יותר מאשר ישיבה לחוצה והתבוננות תכופה בטלפון (הלחץ מעיד על שאינכם מאמינים שהמשרה המוצעת מתאימה לכם, והישיבה באפס מעשה - על שאינכם מעריכים את משאב הזמן); לבקש פגישה עם הדרג הבכיר בחברה. נעניתם בשלילה? לא נורא, העיקר להפגין תעוזה וישירות, תכונות שזוכות להערכתם של מראיינים ואנשים חזקים אחרים בארגון.

וישנה שיטה נוספת. היא אולי נוצצת פחות, אבל ללא ספק אמיתית יותר, והכי חשוב - גם יעילה יותר. שיטה זו להצלחה בראיונות עבודה מופיעה בפרשת השבוע. בפרשת מקץ נחשף פרוטוקול ראיון העבודה שערך פרעה מלך מצרים ליוסף, העבד העברי. איך יוסף התכונן אליו? ובכן, הוא לא!

שום דבר לא בשליטתך

באיזה יום עדיף לשלוח קורות חיים? מה כדאי להחזיק ביד בהמתנה לראיון עבודה, על מה לחשוב במהלכו, ומה היה קורה אילו יוסף היה מתכונן לפגישתו עם פרעה?

1. יוסף כלל לא ידע שהוא מובא לראיון. הוא נלקח מבית הסוהר ללא שום הסברים, הורץ אל המספרה לשפר הופעה, משם לבית המרחץ, ואת הבגדים להחלפה הוא קיבל תוך כדי תנועה, בדרכו לארמון פרעה.

2. גם כאשר הוא כבר ידע להיכן מוליכים אותו, יוסף לא ניסה כלל לשפר עמדות, ובמהלך הראיון הוא עשה את כל הטעויות האפשריות: הוא לא

אדם צריך להשתדל באופן כזה שיוכל להיות סמוך ובטוח כי אין קשר בין השתדלותו שעשה, להצלחתו

יחצן את עצמו, לא התפאר בכישוריו המקצועיים, ולא ניסה אפילו לנצל את ההזדמנות החלומית שנקרתה בפניו.

רק בעומדו לפני פרעה, התגלה לו לשם מה הוא הוצא מן הכלא. פרעה סיפר לו על חלומותיו הלא פתורים, וסיכם את דבריו כך: "ואני שמעתי עליך לאמור תשמע חלום לפתור אותו" (בראשית מא, טו). אלא שיוסף מיהר להעמיד אותו על טעותו:

"בלעדי אלוקים יענה את-שלום פרעה". על כך כותב רבי עובדיה ספורנו: "אף על פי שאמרת 'ופותר אין אותו', כאלו אני יחיד בזאת החכמה, אני חושב שיש בלי ספק פותר בלעדי".

בקיצור, יוסף לא ייחצן את עצמו כלל, לא התהדר בכישורים יוצאי דופן, והודה מיוזמתו שהשוק רווי בבעלי מקצוע טובים לא פחות ממנו, ובכלל - האלוקים שפרעה כופר בו, דווקא הוא, ורק הוא, יכול להמציא פתרון אמיתי לחלומותיו. על-פי מוסכמות שוק העבודה, יוסף נכשל בראיון הזה כישלון חרוץ. לו היה שואל לדעתנו, מה היינו אנחנו מייעצים לו? ודאי משהו בסגנון: "זה לא הזמן לצדיקות, אתה לא רואה שהכל בהשגחה פרטית? למה אתה מקלקל? צריך לעשות השתדלות! אל תבעט בהזדמנות שההשגחה מזמנת לך"... ועוד כהנה וכהנה.

מדוע אם כן מסרב יוסף ליישר קו עם ההיגיון? מדוע הוא שוחה נגד הזרם? התשובה פשוטה להפליא. הנהגתו של יוסף הייתה הפוכה, באופן מכוון. זאת מפני שהוא למד על בשרו את תוצאותיה של הדרך ה'בטוחה' להצלחה בראיון עבודה. בסוף פרשת וישב, מתברר ליוסף שהשתדלותו היתרה אצל שר המשקים - האריכה את מאסרו בשנתיים, ובתקופה זו הוא למד פרק במידת הביטחון: הוא הבין כי למרות שההשתדלות חשובה - ההצלחה אינה תלויה בה כלל וכלל.

מניסיונו עם שר המשקים, יוסף מבין כי אדם צריך להשתדל באופן כזה שיוכל להיות סמוך ובטוח כי אין קשר בין השתדלותו שעשה, להצלחתו. שהשתדלות היא אמנם חובת האדם, אך ההצלחה או הכישלון תלויים ברצון הקב"ה. ובמפגש שלו עם פרעה, הוא יישם את התובנה הזו במלואה. מהמפגש בין יוסף לפרעה למדנו שאם מגיעים לראיון עבודה במסגרת חובת ההשתדלות, מתוך ביטחון רק בה' - לא רק שמותר לטעות או לסטות מהכללים המקובלים, מותר גם להצטנע. אפשר להיות נאמן לערכים שמנחים אותנו, ולהצליח.

עובדה - בסוף הראיון, יוסף לא רק התקבל למשרת פותר החלומות המלכותי, אלא זכה גם לקידום חריג, דילג באופן מפליא על כל שלבי הביניים המקובלים, והפך בן רגע מעבד נקלה הנמק בבית הסוהר - למשנה למלך מצרים!

אז אם עד היום התכוננו לראיון עבודה על-פי הכללים שקבעו יועצי תעסוקה ומומחי ההשמה, כדאי לנו לנסות את הדרך היהודית. ואם נרצה לצבור מעט ביטחון לפני הראיון, נוכל לקרוא טרם כניסתנו לחדר המראיין את פרשת יוסף ופרעה - ולהירגע.

1-800-35-35-26

זכות זכאות

בתי כנסת בעמדות נדרים פלוס

בנק פאג"י בנק 52 סניף 183 חשבון 699918

אתר ערכים

תרמו עכשיו וקבלו סופ"ש זוגי במגוון מלונות*

בתחילת העל 200 *חודש

לתגובות, הנצחות והערות - מערכת: 072-3303580 alon@arachim.org
כל הזכויות שמורות // העלון הופק ע"י מחלקת דיגיטל ערכים בשינוף מחלקת בוגרים
עורך ראשי: הרב משה לנדאו // עורך משנה: יהודה פרידמן // עיצוב גרפי: ג. רובינשטיין

נקדת מבט

הרב משה לנדאו

אמרתי לכם!

כשאחי יוסף שוב נפלו לקונספציה של עצמם

קרה פעם שהתווכחתם עם מישהו, ונכחיתם לדעת שלא צדקתם? טוב, ישנם כאלה שתמיד צודקים. אולי אתם באמת כאלה. אבל, גם אנשים שתמיד צודקים, 'נופלים' בתופעה עליה אני רוצה לדבר. מילא לא צדקתם. אבל יש את אלו שברגע שהתוודעתם לאמת, הם יהיו שם, ומיד יאמרו בתרועת ניצחון; "אמרתי לכם!!!"

איך אומרים בעדינות...? לא משהו שמראה על שלמות המידות. פוליטיקאים מרבים להשתמש בביטוי הזה. אם כי לצערנו, אין הרבה מהעומדים בעמדות מפתח שלטוניות שיאמרו "אמרתי לכם" אחרי הזוועות שהתרחשו בשבת שמחת תורה. ולא בגלל מידותיהם התרומיות, אלא בגלל הקונספציה, שגם הם נפלו בה. בהזדמנויות אחרות הם ודאי יאמרו: "אמרתי לכם".

מילא סתם ויכוח, מילא סתם אחד...

אבל מה תאמרו כשמישהו נתן לכם עצה. הוא גם הביא את הקדירה. אלא שאתם רק שיניתם במעט את המתכון, ולא דיקתם בעצתו ממש. ואז קרה מה שממנו יגורתם. נפלתם במה שהייתם יכולים להנצל ממנו, אילו רק שמעתם לעצתו המדויקת.

עכשיו מצבכם בכי רע, אתם שקועים בבוץ עד צוואר. זקוקים נואשות לעצה חדשה, כדי לצאת מהצרה אליה נקלעתם, יש לומר באשמתכם. ובעיקר מושפלים, עם מצב פסיכולוגי-רגשי לא מהמשופרים. אבל בכל זאת, אתם בצרה צרורה ומחפשים אחר יועץ מושלם כזה, שאתם יודעים, יכול לחזות סכנות שאורבות בדרך. וזהו, כמובן, מי שהוכיח את עצמו ככזה, הלוא הוא מידוענו, ונתן העצה הראשונה.

אתם חוזרים אליו, נפולי פנים, מושפלים ונמוכי רוח, ומספרים את שעבר עליכם. ואז, כמו בהבזק גאוני הוא פוקח את עיניו לרווחה, מפנה אצבע אל תוך ליבכם השותת דם, ושואג "אמרתי לך!!!"

מה??? מה אמרתי לך? כל שרצית היא עצה חדשה, חבל לצאת מהבור, אור בקצה המנהרה. אתה כבר יודע ש"הוא אמר לך". לכן פנית אליו פעם נוספת! אז מהו מקומה של אותה אמירה מתנשאת ודוקרת כל כך, "אמרתי לך"?

נדמה שאין אמירה חסרת התחשבות יותר מ"אמרתי לך" בשעת צרה. מי שנמצא בצרה לא בא לדון בהיסטוריה ובכרונולוגיה של הדברים. את זאת נשאיר לועדת החקירה הממלכתית. מי שנמצא בצרה לא בא לערוך חשבון נפש ובירור נוקב על השאלה 'מי ניחן בכישרון יתר לראות למרחוק, ומי לא'...

רק ביקשת לטקס עצה כיצד לצאת מהמשבר, להרים את הראש, להביט ישר, ולצעוד קדימה, הלאה אל הפתרון. למשפט "אמרתי לך", אין מקום. אין בו כי אם אמירה מתנשאת, שלא תורמת מאומה לבעיה המרכזית.

אלא שלמרבה ההפתעה, אנו מוצאים בפרשה זאת, לא פחות כי בכור השבטים, ראובן, נתפס לכאורה באמירה הזו, "אמרתי לכם". אותה הוא אומר אחרי שהאחים מבינים את טעותם. ביחס למכירת יוסף, אבל אשמים אנחנו על "ויאמרו איש אל אחיו, אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת" (בראשית כב, כא)

וראובן, מצדו, מוסיף שמן למדורה: "הלוא אמרתי אליכם לאמור, אל תחטאו בילד. ולא שמעתם, וגם דמו נדרש" (בראשית כב, מב). למה??? מדוע אמר ראובן את המשפט הזה? האם סתם כך רצה להוכיח לאחיו שהוא צדק? האמנם יתכן כי ראובן 'נפל' באותה אמירה כל כך מתנשאת ולא מתחשבת...!?

המלבי"ם מבאר את הדו שיח שהתנהל בין האחים לראובן, ומיישב את הדברים. שימו לב לפסוקים, ומה טמון בכל מילה.

"אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו. על כן באה אלינו הצרה הזאת". האחים דנו את יוסף למיתה. בהחלטה הזו הם עדיין עומדים. הם עדיין סבורים כי הם שפטו נכון, ודינם דין אמת היה. אך כעת, החרטה והצער שלהם הוא רק על כך שהם מבינים פתאום שנפלו פגמים אחרים בגזר הדין.

"על אחינו" - היה לנו לוותר מצד האחוה שבין אחים. "אשר ראינו צרת נפשו" - היה לנו לרחם עליו מצד הרחמים. "בהתחננו אלינו" - כיצד נשארנו אדישים בשעה שהתחננו אלינו.

ראובן לא מזכיר להם שהוא צדק בעבר והם אלו שטעו. ראובן מעמיד אותם שוב על טעותם, אתם עדיין שבוים בקונספציה שלכם. לא רק רחמים נדרשו מכם, אחיי. הטעות שלכם הייתה גם על עצם חריצת הדין למוות. אל הטעות הזו אנו נדרשים היום, כפי שכבר... אמרתי לכם.

"אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש" "אל תחטאו בילד" - כל מעשיו מעשי ילדות ונערות ולכן לא היה דינו למיתה כלל. "ולא שמעתם" - אני הזהרתי אתכם ולא שמעתם. זה מגדיל את התביעה והעונש. "וגם דמו הנה נדרש" - גם אם היה חייב עונש, הוא לא היה חייב מיתה.

בקיצור... גם אם אתם מאלו שתמיד צודקים, תתאפקו... אל תאמרו "אמרתי לכם". ובמחשבה שנייה... יש מצב שהפעם, באופן חריג ונדיר, אבל אולי... הפעם אתם לא צודקים. תחשבו על זה.

החילוף האחרון:

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו.

(הרמב"ם באגרת לבנו)

3 מתוך הפרשה

הרב ישי וליס

1 "ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חלם" (מא, א).

שאלה: חז"ל ביארו שיוסף נענש בכך שהוסיפו לו שנתיים לתקופת מאסרו, לפי ששם את מבטחו בשר המשקים. אולם, ידוע שמוטלת עלינו חובת ההשתדלות. ואם כן, מדוע נענש?

תשובה: ה'חזון איש' מסביר שגם כאשר עושה האדם את ההשתדלות הנדרשת, עליו לחשוב שהביטחון וההשתדלות מתקיימים בשני מישורים נפרדים - ההשתדלות נעשית כי יש חובת השתדלות, והביטחון הוא כי התשועה שתגיע היא מאת ה', ללא כל קשר להשתדלות. בדרגת האמונה הגבוהה של יוסף, נדרש ממנו לא לסמוך כלל על ההשתדלות.

2 "ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך. אתה תהיה על ביתי ועל פיך יישך כל עמי רק הכסא אגדל ממך" (מא, ט).

שאלה: כיצד החליט פרעה למנות עבד עברי לתפקיד השלטוני הבכיר ביותר, רק על סמך יכולתו לפתור חלום?

תשובה: חרטומי מצרים הציעו לפרעה פתרונות שליליים (שבע בנות תוליד ותקבור וכדומה), אך פרעה סירב לקבלם מתוך ידיעה כי בכוחו של פותר החלום להשפיע על משמעותו. כתוצאה מכך, איבד פרעה את האימון ביועצים הקבועים הסובבים אותו.

לעומתם, יוסף אמר לו "בלעדי, אלוקים יענה את שלום פרעה". הפתרון איננו שלילי, אלא "את אשר האלוקים עושה הראה את פרעה". אבל מה שבעיקר שכנע את פרעה למנות את יוסף לשליט, זו עצתו של יוסף לרכז את ההון הציבורי בידי המלך, מעידה על אדם שרואה את טובת המלך והעם לנגד עיניו, ולא את טובתו האישית. אדם כזה ראוי להיות מושל בכל ארץ מצרים.

3 אקטואליה: למה צריך אדם להיות משויך לחברה מסוימת, האם לא די בכך שיעבוד את ה' ויקיים את מצוותיו כאדם פרטי?

תשובה: אומנם, מצופה מהאדם לקיים תורה ומצוות ולאבה את ה' בכל מצב, בלי קשר לחברה שסביבו. אך יש לזכור, כי האדם הוא יצור חברתי, שאיננו מסוגל לחיות לבד. מעשיו ורצונותיו של אדם מושפעים מאוד מדעת החברה והלך הרוח בסביבת מגוריו. וכך כתב הרמב"ם בהלכות דעות: "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך אחר חבריו ובני מדינתו". ומכיוון שכן, מלבד עבודת ה' הפרטית של האדם, צריך הוא גם לדאוג לעצמו לחברה נכונה ומרוממת, שתסייע לו להתקרב לבורא ולקיים מצוותיו.

(מתוך התוכנית 3 מתוך הפרשה עם הרב ישי וליס)

תורת החנוך

הרב צביאלי בן צור

הבייביסיטר היקר בעולם?

חינוך בעידן הווירטואלי

סוגרים לו באמצע, הוא היה צועק בצורה מזעזעת, משתטח על הרצפה ותולש שערות. לא הייתה בבית שום פעילות חוץ ממחשב."

"בעקבות שמיעת הרצאה מטלטלת בנושא, מספרת האישה, "קיבלתי החלטה אמיצה וחד משמעית, אין יותר מחשב! באותו יום יצא המחשב מהבית ונשאר בעבודה, כי אני לא שייכת לאלו שמתכננים עד קץ הימים, אני שייכת לאלו שעושים".

"במקביל התחלתי להעסיק אותם. לא היה לי קל. היה לי יותר קשה מאשר להם. אני עובדת, וגם אימא במשרה מלאה. שעות המנוחה המעטות שלי נעלמו, אבל את התמורה קיבלתי מייד: הילדים החלו לשחק בחוץ. הקטנה למדה לקפוץ בחבל. הקטן שהגיע כבר לשנתיים וחצי החל לדבר. האמצעי שנחשד בבעיות קשב וריכוז, התגלה לפתע כגאון. ציוניהם השתפרו פלאים. לשמחתי הבית מלא בחול, מארגז החול השכונתי. כל יום. ממש תענוג. הכל בתוך חודשיים וחצי. מתחילת תשרי עד אמצע כסלו, וכל הבית בשמחה גדולה."

האם זה קורה בכל בית? לא. האם זה יכול לקרות בכל בית? כן.

האם חובה להוציא את המחשב מהבית? לא. האם חובה לוודא שהוא לא הופך לחלק מסדר היום של הילדים? כן. האם הדרך לגדל ילד בריא היא על ידי מחשב, או על ידי גינה, כדור, אופניים משחקי קופסא, ושאר אמצעים שמשחררים פיזית ורגשית? התשובה ברורה.

היא סכנת מוות". מפני שאחרי שמתמכרים, קשה מאד, גם אם אפשרי, להשיב את הגלגל לאחור, ולכן אנו מתריעים לפני.

על מה אנחנו מתריעים?

על הזהירות מהתחברות שלנו, ובוודאי של ילדנו לכלי שמוביל מהר מאד להתמכרות. התמכרות היא הדבר המסוכן ביותר לאדם, ולו מכיוון שהוא ההיפך מהמושג אדם. שהרי מותר האדם מן הבהמה - בשליטה עצמית, וההיפך המוחלט משליטה עצמית היא התמכרות.

ההתמכרות כלל עולמית, היא דבר שלא הכרנו, עד שפרץ לחיינו המחשב, והחיבור האינטרנטי. חומרתה של ההתמכרות הזו היא בכך שאיננה מאובחנת, וכשלא מאבחנים - לא מטפלים.

ילד חרדי אמנם אינו 'מחובר לשם', ועדיין ילדים רבים מחוברים למחשב. במקרים רבים המחשב הופך להיות מרכז חייו של הילד, על ידי משחקים, מצגות וכדומה. בעיני הורים מסוימים הוא חלופה הולמת לבייביסיטר.

כשהילד מתמכר, הבייביסיטר הזה הופך לשמרטף היקר בהיסטוריה. כשהמחשב הופך להיות חלק מהילד ומקור תעסוקה מרכזי שלו, מתחיל בדרך כלל תהליך התמכרות.

קיבלתי מכתב מזוג הורים, בעלי תשובה וותיקים, ואנשים משכילים מאד. הם היו מראים לילדים רק דברים 'חינוכיים':

"הנורה האדומה נדלקה כשהקטן בן השנה וחצי [!]. החל לפתח תסמיני התמכרות. כשהיו

חוכמות רבות הוריד הקב"ה לעולם, וכולן אינן אלא הבהוב קל מחוכמתו העליונה. הזהר הקדוש כותב שבשנת ת"ר לאלף השישי ייפתחו מעיינות החכמה בשמיים, ותרדנה לעולם חוכמות רבות. ואכן, אז החלה המהפכה התעשייתית, ולצדה גילויים גדולים כדוגמת החשמל, כשלאדם יש את הבחירה לפתח את החוכמה לשם יצירת חיים, או חלילה להיפך.

אחת החוכמות העצומות שירדו לעולם באלפי השנים האחרונות, היא המערכת הווירטואלית המכונה 'אינטרנט'. מדובר בחוכמה גדולה, שביד האדם לבנות בעזרתה עולמות, או להחריבם. כטור שעוסק בנושא החינוך, חובתנו להסביר, להתריע, ולזעוק זעקה גדולה על המורכבות מהבחינה האנושית, בכל תחומי החיים, לצד, כמובן הבעיה היהודית/רוחנית, כמותה לא נתקלנו במאות השנים האחרונות, למעט במאבק בתנועת ההשכלה במאה ה-19, מאבק שהסתיים בחיסול רוחני של רוב מוחלט מהעם היהודי.

הורים של תורה לא מחברים ילד לרשת, אז מה זה קשור אלינו? הגדרת הדברים היא - "רוב העולם בסדר, כל העולם בחזקת סכנה, הסכנה

הורים של תורה לא מחברים ילד לרשת, אז מה זה קשור אלינו? הגדרת הדברים היא - "רוב העולם בסדר, כל העולם בחזקת סכנה, הסכנה

תום עידן השמאל בחינוך

מהי הדרך הנכונה לחנך את ילדי דורנו?

אין הכוונה באמור שיש להתעלם לחלוטין ממעשי עוול שנערים עושים, חלילה. במקום מהותי וחשוב שצריך לתקן, נתקן. רק שעלינו להמעיט ככל האפשר בלשון חובלים של ביקורת או הערות שליליות, המעטה בכמות ובאיכות. הרצוי והנכון הוא שהתיקון ייעשה בנועם, בבחינה של "כי נער ישראל ואוהבהו" (הושע יא, א). וכפי שאמר זאת האדמו"ר מצאנז שליט"א: "בעבר היו הולכים עם התלמידים בתקיפות יתרה, והאב היה יכול לאיים על בנו, שאם לא ילמד לא ייתן לו לאכול. ברם בזמננו יש לילך בבחינה של 'כי נער ישראל ואוהבהו', במאור פנים ובסבלנות, באהבה ובחיבה, שיהא 'משכני אחרך נרוצה' (שה"ש א, ד)".

לגישה זו שותפים כל גדולי הדור ומאורי התורה והחסידות בדורות האחרונים. וכך מלמדנו מרן הגראמ"מ שך זצ"ל: "ודאי, לפעמים דרוש לגעור בילד ולהוכיחו, לרסן את יצריו וכדו', אבל גם הפעולות ההכרחיות תעשנה בסבר פנים יפות, בבחינת 'אשר יאהב... יוכיח' (משלי ג, י)... עד שיתמלא הילד הרגשה של אושר - מה מאושר אנוכי בהיותי חולייה בשרשרת הזהב של נוחלי מורשה".

רוכות, ותיכף יכעוס על עושי עוול... פטור הוא ממצוות תוכחה" (מנחת שמואל יא).

מדוע כיום 'השמאל החינוכי' סובל ממחסור ביחסי ציבור, ואינו פופולרי? מדוע לבטל כלי ותיק זה? הרי הכול יודעים כי בעבר היו גם מענישים במקל חובלים, ומה, איפוא, השתנה?

התשובה האמיתית היא, שהדורות השתנו. כאשר בעבר היה האב נוזף בבנו, היה הבן מצטנף ומתכנס בתוך עצמו, אחוז חרדה ובעתה. אך כיום, כאשר האב נוזף בבנו או מעיר לו, הרי הבן "קם באביו" ומשיב מלחמה שעררה. וכפי שכבר כתב הפלא יועץ: "ובדורות הללו, דחוצפה יסגי אין מקבלים מרות... הרוצה להישיר את העם לא יכפה אותם אלא בדברים טובים רכים ומתוקים". ספר זה הודפס לראשונה לפני 199 שנה, וכיום הדברים נכונים ומתאימים על אחת כמה וכמה.

בפסיכולוגיה החינוכית מקובל, שחיוזוק חיובי ממריץ יותר מחיוזוק שלילי. הדרך הטובה עוצמתית ומועילה יותר מדרך העונש והגערה. מסתבר שכדי לקדם ולחזק את הנער, טוב נעשה אם נעצים את היסודות החיוביים הטמונים בו, ונחזק ונגדל את המעשים הטובים שעשה. כך הנער ייטען באנרגיות חיוביות, וירצה להגביר את מעשיו הטובים.

חז"ל במסכת סנהדרין לימדונו: "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת". יד ימין היא היד החזקה, היא זו שצריכה לקרב. יד שמאל היא החלשה יותר, והיא זו שצריכה לרחק. מטאפורה זו מפורסמת וידועה לכול. מה שפחות ידוע הוא, שבימינו

ההנחיה הרווחת היא לבטל לחלוטין את השמאל. החזון איש כבר קבע: "שמאל דוחה וימין מקרבת לא קיים היום. היום זה רק ימין מקרבת, אין שמאל דוחה!" (דברים שאמר בפני הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל)

קדם לו - כמאה שנים קודם לכן - רבי חיים מוואלאז'ין זצ"ל, תלמידו הבולט ביותר של הגאון מוויילנא ומייסד ישיבת וואלאז'ין - 'אם הישיבות', שאמר: "בזמן הזה קשות אינם נשמעים". עוד הוסיף: "ומי שאין טבעו לדבר

מתמודדים עם נער מתמודד

הרב דניאל נשיא

ערכים לחיים

הרב זוד ברזוחן

מתנת השכחה

מה ביקש יוסף הצדיק לשכוח, ומה התאמץ לזכור?

יהודי אירופה שהיגרו לארה"ב בתחילת המאה העשרים, חוו ניסיונות רוחניים רבים. מסופר על יהודי שזה עתה היגר, ובא להתארח אצל קרוביו. ביום הראשון לשהותו, הוצע לו ספל קפה מהביל, והוא, כדרכו בנדודיו, שאל: "החלב שבקפה, חלב ישראל הוא או חלב עכו"ם?" השיב המארח: "חלב עכו"ם", האורח סירב בנימוס, ואמר: "במחילה מכבודכם, אני אינני נוהג לשתות חלב עכו"ם!" "אוקיי", ענה לו המארח. "רצוננו של אדם - כבודו". למחרת שב

מודה להקב"ה על שמחתו בכך שנסכחו ממנו ב' עניינים. א. כי נשני אלוקים את כל עמלי. ב. ואת כל בית אבי. היינו, שהקב"ה סייע לו לשכוח צרותיו, עמלו, ואת בית אביו.

מקשה האלשיך הקדוש: ניחא, זה שיוסף מודה על שכחת העמל' במובן של העמל, הצער והתלאות שעברו עליו מיום שעזב את בית אביו, על תחושת הרדיפה שחש בבית אביו, מובן. אך ההודיה על כך ששכח את כל בית אביו, איננה מובנת כלל! הלא בבית אביו היה יושב תחת כנפי אביו הגדול, שהיה יושב ומלמדו את כל התורה שלמד בבית מדרשו של שם ועבר, והשכינה הייתה חופפת עליהם. על הקשר המופלא הזה נאמר: "כי ישראל אהב את יוסף מכל בניו ועשה לו כתונת פסים" (שם לז, ג), על טובה מרובה זו הוא מודה להש"ת ששכח! ואף מנציחה בשם בנו: "מנשה"!

בעל הבית, והגיש בפניו ספל קפה. זרחו פניו של האורח, בוודאי טרח המארח להשיג עבורו חלב ישראל, אך מתוך זהירות שאל: "החלב שבקפה, חלב ישראל הוא או חלב עכו"ם?" "חלב עכו"ם", השיב בעל הבית בניחותא. תמה האורח: "וכי אינך זוכר שאמש...?" "זוכר, גם זוכר", קטעו בעל הבית, "אבל כבר שהית וביילית יום תמים באמריקה... הייתי בטוח שזה מספיק כדי להפוך אותך לאמריקאי..."

יוסף הצדיק נותק מאביו למשך 22 שנים, ושהה בעל כורחו במקום הרחוק והנמוך בעולם - סומאת ארץ מצרים. ומתוכן שהה י"ב שנים בבית האסורים. ופתאום, ברגע אחד, בנס פלאי יצא מבית אסורים אל בית המלוכה. יחד עם זאת, הוא גם זכה לקים משפחה יהודית בתוככי סומאת מצרים. שם נולדו לו ילדיו, מנשה ואפרים. רצה יוסף הצדיק להביע את רגשותיו על המצב בו הוא נמצא ולהודות לה, וזאת על ידי קריאת שמות לבניו. לאפרים קרא בשמו: "כי הפרני אלוקים בארץ עניי" בקריאת השם: "מנשה" ביאר יוסף: "כי נשני ה' את כל עמלי ואת כל בית אבי" יש להבין את פשר המושג: 'נשני'?

התרגום מבאר: "נשני" מלשון - השכיחני. כלומר, יוסף הצדיק

ערכים לבית היהודי

הרב מיכאל לסרי

עצה טובה להורים

כיצד נגדל ילדים עם כנפיים חזקות?

באחד הימים, לקח אב את בנו לביקור בחוות פרפרים. לפני שנכנסו, הזהירו לבל יגע בגלמי הפרפרים. עמד הבן והתבונן בגולם שעות ארוכות. לפתע, חור נוצר בקליפת המשי, ומחושיו הפרפר בצבצו מתוכו. אט אט, הגיח מעטיפת הקורים פרפר צבעוני ומרשים, חובט בכנפיו, וקורע אט אט, במאמץ, את רשת הקורים שכלאו אותו עד כה.

רוב גופו של הפרפר כבר נראה, ורק עוד קור אחד נותר, כובל את הפרפר לגולם הריק. אלא שאז, התעייף כבר הפרפר הצעיר, ולא הצליח להיחלץ. הבן, בהתרגשותו הרבה, שכח את הבטחתו וקרע באצבע מהירה את אחרון הקורים. הפרפר יצא והתעופף, אך לאחר כמה שניות נפל על הארץ, ומת. "מדוע מת הפרפר?" הצטער הבן. "האם נגעת בגולם שלוג?" שאל אביו. הבן הגיד בראשו בחיוב. "לכן מת הפרפר" אמר לו האב. "אבל למה? נותר לו רק עוד קור אחד לקרוע!" תהה הבן. ואביו הסביר: "כדי שפרפר יחיה לאורך ימים, הוא חייב לחזק את שרירי הכנפיים שלו. עד שהוא לא יקרע בעצמו את כל קורי הגולם לא יתחזקו כנפיו, והוא לא יוכל לעוף ולדאות למרחקים. הוא עלול לצנוח על הקרקע, להיחבט ולמות. אסור לנו לעזור לו. העזרה שלנו, מחלישה והורגת אותו".

הורים אוהבים את ילדיהם. הם מתמסרים אליהם מהרגע בו נולדו, עוטפים ומיישרים את המהמורות בדרכם לאורך פיתולי החיים. אך מגיע שלב בו בגולם, הילד, מוכן ובשל כבר לצאת מפקעת המשי העוטפת אותו, ולצאת לעולם. להתחשל, להתחזק, ולהכיר את מציאות החיים ללא הריפוד המגונן של הוריו.

זהו שלב חשוב מאוד בהתבגרות הילד, שהופך לנער. בהמשך, הוא קורע את קורי המשי כולם ונישא, בעז"ה. הוא פורש כנפיים ומתחיל להתעופף בכוחות עצמו באוויר העולם.

הורים דואגים, אל תתפתו לעזור יותר מדי לילדיכם הבוגרים, או לבניכם שנישאו, גם אם הם מבקשים זאת. אם תמשיכו לפתור עבורם את כל בעיותיהם, להחליק את כל הקשיים, ולקרוע עבורם את קורי ההתחלה הקשה, הם יישארו תלותיים בכם כל חייהם, ולעולם לא יפתחו כנפיים חזקות בעצמם.

ילד שהוריו מכינים איתו את כל שעורי הבית, בכל יום, יהפוך ברבות הימים לעצלן. ילדה שאימה מתקשרת לבקש מהמורה הקלות במשימות, בחירה לתפקיד ראשי או התערבות בחיי החברה שלה, לא תפתח בעצמה מיומנויות של תקשורת, בקשה מסמכות עליונה, אחריות ורצינות.

עלינו לאפשר לילדינו להתמודד עם קשיי החיים בעצמם, גם אם ברור לנו שהם טועים. אל לנו להתערב בהחלטותיהם, אלא לחוות דעה בלבד, וגם זאת - רק אם נתבקש. ירצו הם להקשיב - מה טוב. אם לא - הנסיון ילמד אותם. אם נתמוך בילד בכל פעם שהוא מועד, הוא לעולם לא יצעד בכוחות עצמו. בל נשכח, כיצד התמודדו אנו עם קשיינו. הרי כל ניסיון החיים שצברנו, נבנה על גבם של כישלונות מפוארים שביצענו אנו...

בספרי החסידות מיישבים את פשר הנצחת השכחה, כהודיה על חסד השכחה, ועל חסד אי השכחה. כלומר, יוסף הצדיק התכוון להודות על שכחת החלק הכאוב שבעברו, אך ביחס למורשת בית אביו, הוא דווקא ביקש

בקריאת השם: מנשה, להזהיר עצמו מלשכוח! מכיוון שידע ששהות בטומאת ארץ מצרים עלולה להביאו למצב של: "ו'נשני", שישכח את בית אביו. על כן מחפש יוסף הצדיק עצות ותחבולות כדי לא לשכוח את בית אביו. הוא עשה כל שביכולתו לא לשכוח זאת, וכאות אזהרה, קרא לבנו 'מנשה'.

יוסף הצדיק בהנהגתו בגלות בארץ הסומאה, מלמד את עמו כיצד חיים בתנאים של גלות וחשכה, וכיצד לא מתפעלים מהסביבה. זאת על ידי עבודה עצמית של דבקות וקשר תמידי עם הקב"ה, ואחיהו בתורתו.

זה עתה סיימנו את ימי חג החנוכה. ימים אלו הוגדרו ונוסחו על ידי חז"ל כימים שאנו מצווים "להודות ולהלל". לזכור, ולא לשכוח את הקשיים שחוהו עמנו אז, להודות על הניסים שעשה עמנו ה' אז, ועל הניסים שעושה עימנו בכל יום.

מלחמת חרבות ברזל

מוזמנים להאזין ולהתחזק

לקו התוכן של ערכים

- הרצאות ותוכן ממיטב המרצים
- טיפ יומי
- פרשת השבוע
- מידע עדכני על פעילות ערכים
- ועוד תכנים מרתקים

02-50-90-000

לא מכבר ביקר ר' יעקב בן ישי במסגרת פעילות 'ערכים' בבסיס צה"ל בדרום הארץ.

"הבאנו לחיילים כיבוד ומזון, ובתוך כך חילקנו להם חוברות הסברה על יסודות האמונה וקיום מצוות. ההיענות הייתה גדולה. לאחר מכן התפתחו שיחות אישיות עם המשתתפים. אחד מהם שוחח איתי על שמירת שבת, הסביר לי עד כמה זה מורכב וקשה לו. הראיתי לו שהדבר פחות מסובך ומורכב ממה שנדמה לו, ושחיי הרוחניים ישתנו בעקבות כך ללא היכר. יכולתי להבין את הקשיים עמם הוא מתמודד, ועניתי לו בשפה ובמושגים המוכרים לו. סוף כל סוף, לו הייתה השיחה הזאת מתקיימת לפני עשרים שנה, יתכן מאוד שהייתי בדיוק בנעלים שלו..."

ר' יעקב בן ישי נולד למשפחה יוצאת עיראק ואלג'יר, וגדל בשכונת גילה הירושלמית. ההורים היו שומרי מצוות ומסורת, הילדים פחות. הוא למד בבית ספר ממלכתי, עבר את המסלול הישראלי המצוי, וסיים בהצלחה את שנות שירותו הצבאי. היהדות לא הייתה זרה לו, שכן הוא הכיר אותה מבית הוריו, אך באותן השנים, הוא גם לא חש מחויב אליה. הוא עסק בעבודות שונות, ובתוך כך נישא לרעייתו, והם הקימו את ביתם בשכונת גילה.

בהדרגה, תוך כדי מרוץ חיי היומיום, החל ר' יעקב לחוש תחושה משונה, לא נוחה. פתאום הוא הבין שיש משהו ריקני ונטול משמעות בחייו. שבתות ללא קדושה, ימי חול ללא תפילה. האנשים שסביבו התעניינו במרדף אחר החומר והממון, אבל הוא חש שהחיים אמורים לכלול דבר מה נעלה מכך. הוא שיתף את רעייתו בתחושותיו, וגילה, להפתעתו, שהיא חושבת ומרגישה בדיוק כמוהו.

החיפוש הרוחני שלהם הוביל אותו להצטרף לשיעורי תורה שהתקיימו בשכונה. המושגים לא היו לו חדשים לגמרי, שהרי הוריו שמרו על מצוות בסיסיות, שבתות וחגים, אבל לראשונה בחייו החל יעקב להתוודע גם לעולם הרוחני הענק שמסתתר מאחורי המצוות. התברר לו שהעולם הזה ענק וגדול מכפי שדמיין לעצמו. התורה ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים. יעקב היה יוצא משיעורי התורה נפעם, נרגש, אך מבולבל מעט. היה זה ללא ספק תוכן חדש, מעניין ומעשיר - אבל האם זוהי גם האמת?

יום אחד שגרתי, באופן אקראי לגמרי, כזה שרק ההשגחה העליונה יכולה לזמן, פגש יעקב באדם חרדי בעל כיפה גדולה וזקן. הוא החליט לשטוח בפניו את התהיות והספקות שניקרו במוחו. אך הוא לא צפה כלל את התגובה הנרגשת של האיש, הרב יצחק טובלי. הוא שח בפניו את תהיותיו, ופניו של רבי יצחק אורו. הוא אמר לו בקול נרגש: "ידידי היקר! כל התשובות שאתה מחפש, מחכות לך בסמינר 'ערכים'."

"בוא לסמינר, ותחווה 'מעמד הר סיני' של מינו", תיאר לו הרב. "תקבל מנה מרוכזת של ויטמין

תגובת שרשרת רוחנית

מה שינה את אפיק חייו של יעקב בן ישי מקצה לקצה?

היה זה ללא ספק תוכן חדש, מעניין ומעשיר - אבל האם זוהי גם האמת?

אמונה, שכמוהו לא קיבלת מאז שנולדת. לא תתאכזבו! הבטיח לו הרב בלהט. יעקב עדיין היסס מעט.

"זה לא היה החשש מפני השינויים שנצטרך לעשות בחיינו", הוא אומר לי היום בחיוך. "אני ורעייתי היינו בשלים לשינוי הזה. חיפשנו אותו, קיוונו לו. אך עדיין, ספק ופחד מהבלתי נודע תמיד יש בפני צעד לא מוכר. אך הרב טובלי גם עודד אותנו להגיע, בכך שעשה בעבורנו הנחה בעלות הסמינר. לפעמים, זה כל מה שחוצץ בין האדם לבין מהפיכה רוחנית. הרב טובלי אמר לנו - 'אני לא רוצה שיהיה ליצר הרע שום תירוץ שלא תבואו לסמינר'."

ביום חמישי בצהריים הם הגיעו למלון באלי בטבריה. שם התברר ליעקב שכל מה שחשב על הסמינר, היה כאין וכאפס לעומת המציאות.

"הרבנים היו מעוררי השראה, ההרצאות היו מרתקות ופוקחות עיניים. עד היום אני זוכר במוחש את השיעורים המאלפים של הרב אהרן לוי והרב צביאלי בן צור, אני זוכר את דברי הכיבושין שאמר לנו הרב יוספי, בסגנונו המיוחד."

"לא אוכל לשחזר בפניך את מלוא התוכן של ההרצאות, אבל גם ממרחק השנים לא אשכח את תחושת ה'וואו!' שחווינו בתום הסמינר, בסימפוזיון של מוצאי שבת. שם הרגשתי בעליל שכל חלקי הפאזל התחברו אצלי. חשתי שהמחשבות והרגשות השונים, שכנראה ידעתי וחשתי בתת-מודע, לאורך כל החיים, צפו כעת, עלו על פני השטח, והתחברו פתאום בצורה נכונה וברורה. אם אי פעם היו לי ספקות מהי הדרך הנכונה לחיות את החיים - הרי שאחרי הסמינר הם כבר לא היו. יצאנו בידיעה ברורה ונחושה, שאנחנו הולכים להיות שומרי תורה ומצוות ברמה הגבוהה שיש, עד הסוף."

ההמשך זרם אצלם בטבעיות רבה, בסייעתא דשמיא. המטבח הוכשר, בסיוע המסור של רבני ופעילי ערכים, הם אף לימדו, הסבירו ושיננו עימם את הלכות ונהגות השבת. ואת השבת הבאה, זו שלאחר הסמינר, כבר שמרו ר' יעקב בן ישי ורעייתו, כבקיאים ורגילים. בזמן שחלף עד שנולדו הילדים, המשיכו הם להתקדם, להתעלות ולהתרומם בדרך התורה והמצוות. הילדים שנולדו, כבר זכו לצמוח אל תוך מסגרת חיים יהודית, חרדית. היום מונה משפחת בן ישי שבעה ילדים, בלי עין הרע, כולם לומדי תורה וחובשי בית המדרש, וכמה מהם כבר זכו והקימו בתים, לתפארת עם ישראל.

סדר יומו של ר' בן ישי צפוף וגדוש. הוא מתחלק בין שעות הבוקר, בהן הוא קובע עיתים לתורה ומנהל מסגרת תורנית, לבין שעות אחר הצהריים שלו, שמוקדשות לזיכוי הרבים במסגרת פעילות ערכים, בשכונת גילה ובסביבה. בשבתות הוא אף מארח בשכונה רבנים ודרשנים המפיצים את אור התורה.

מנהג קבוע יש לר' יעקב בן ישי, עליו הוא מקפיד בנחישות ובמסירות כבר קרוב לעשרים שנה. מדי שבוע, הוא נוהג לקיים בביתו הפרטי הרצאה, שנמסרת מפי מיטב מרצי ערכים. להרצאות הנערכות בביתו נוהר קהל רב, בהם יהודים קרובים, שומרי תורה ומצוות, ומגיעים גם כאלו שעדיין רחוקים. קודם להרצאה מתקיים שיעור בהלכה ובאגדה, אותו מגיש יהודי תלמיד חכם, בעצמו בוגר פעילות ערכים.

"כך נסגר לו המעגל" אומר הרב בן ישי, כשחיוך מלא סיפוק מרחף על פניו. "לפני עשרים שנה פעיל ערכים פתח לפני צוהר מאיר לעולם התורה - והיום אנחנו פותחים את אותו הצוהר למאות ואלפי האנשים שעברו בשערי ביתנו, בהם כאלה שנעשו בעלי תשובה, והיום הם עצמם מוסרים שיעורים ומפיצים תורה. מה שנקרא - תגובת שרשרת רוחנית."

ובעזרת ה', תגובת השרשרת הרוחנית שהחלה על ידי ארגון ערכים, תמשיך ותפיץ הלאה את אור האמונה, התורה והמצוות בכל רחבי תבל, עד שנזכה לראות כי: "מלאה הארץ דעה את ה', כמים לים מכסים".

אחת התופעות הבולטות מאז פרוץ המלחמה, ההתחזקות הניכרת של רבים מהאנשים ש'ערכים' שומרים עימם על קשר בכל ימות השנה. מדובר בבוגרי סמינרים או טרום סמינרים, שעד היום שמרו מצוות בצורה קלה מאוד או בכלל לא, ופתאום הם פונים ביוזמתם לרכזי הפעילות, ומספרים להם על מצוות שקיבלו על עצמם.

הרב אשר זקש מספר על בוגר סמינר, קצין ביחידה טכנולוגית, שבמשך השנתיים האחרונות התקיים אתו קשר רופף, ללא התקדמות ניכרת. "אחרי פרק זמן מסוים הוא לקח על עצמו קצת לשמור שבת, ובהמשך אמר לי שהוא מעוניין גם להניח לפעמים תפילין - אך באותו הזמן לא היה מסוגל לקבל זאת על עצמו בקביעות. השגתי עבורו תפילין מגמ"ח, והוא סיפר לי שהוא מניח אותם אחת לשבועיים-שלוש".

"בתחילת המלחמה חשבתי שיהיה זה רעיון נכון לדרוש בשלומי, אז שלחתי לו הודעה. לא התפלאתי מהעדר המענה, שכן גם קודם לכן הקשר שלנו לא היה מאוד צפוף. אבל כעבור ימים אחדים אני מקבל הודעה מפתיעה. 'סליחה שלא ענית לי לך קודם, אבל אנחנו עסוקים בימים אלה 24/7 - כך כתב לי - 'חשוב לי שתדע שמאז תחילת המלחמה הבנתי שעלי להתחזק, וקיבלתי על עצמי להניח תפילין בכל יום, משימה שאני עומד בה בהצלחה למרות כל הלחץ!' אותו קצין הוסיף וכתב לי שהוא מחכה להזדמנות להגיע לישיבה לתקופת זמן, על מנת להכיר את היהדות לעומק".

בעקבות הביקוש הרב נרתמו בערכים להשיג זוגות תפילין עבור בוגרי סמינרים. אחד מהם, בחור בשם גבריאל, מספר על התובנות החדשות שקיבל בהרצאות ערכים,

האור שבתוך האפילה הטלטלה הרוחנית בישראל מקיפה ציבורים נרחבים, ופעילי ערכים מספרים על גל של התחזקות רוחנית

ועל התפילין אותם ניח בכל יום, כחלק מההתחזקות הרוחנית שלו.

הודעה דומה ציפתה לרב יהושע מן, שבוגר סמינר צעיר עימו הוא בקשר, החליט בעקבות המלחמה להתחזק בשמירת שבת. "שמח לבשר שהתחלתי לשמור שבת, ואני מצליח לעמוד בכך כבר כמה שבועות!" הודיע הבחור, והוסיף כי בעקבותיו התחילה גם אימו לשמור שבת.

נשים אקדמאיות שניפגשו באקראי באחד מחוגי הבית של ערכים, החליטו לבוא בצוותא לסמינר. בעקבותיו אחת מהן התחילה לשמור שבת, והאחרת הכשירה את המטבח ומתפללת מידי יום. "אנחנו רואים מגמה של התעניינות והתחזקות אצל אנשים שעד כה 'ישבו על הגדר', וכעת בעקבות האירועים במדינה הם מבינים שצריך גם לעשות. למשל, האישה שהשתתפה בסמינר כבר התחזקה ברמה כזאת שהיא מגיעה בכל שבוע לשיעורי תורה מעמיקים במדרשה. ההרצאות הרגילות של ערכים כבר אינן מספיקות לה".

הרב דוד לוי מספר על חוג בית ברעננה בהשתתפות עשרות בני אדם, ציבור איכותי משכיל שבא לשמוע את הרצאתו של הרב אהרון לוי. "ההשתתפות הערה בהרצאות היא מסימני הזמן. אנשים באים להקשיב, לשאול ולהבין. הם מבינים שיש כאן מסר שמיימי, ומנסים להבין מה הוא. לאחר תום ההרצאה רבים נותרו בשביל לשאול על המצב ועל ההסתרה שבתוך ההסתרה.

סיפרתי להם על אדם תל-אביבי רחוק מאוד ומנותק מכל זיק של יהדות שאני נמצא בקשר איתו מפעם לפעם, אך עד היום ללא התקדמות מיוחדת. בתחילת המלחמה הוא התקשר אלי נסער כולו, ובפיו סיפור הצלה פלאי ממש. מסתבר שאותו אדם שהיה בביתו בתל אביב בשמחת תורה, בעוד בתו הצעירה נכחה במסיבה ההיא. פתאום החלו אזעקות, והאב לא מצליח ליצור איתה קשר. רק אחרי שעות של מתח מורט עצבים התחדש הקשר. התברר שהבת בחיים, ונס הצלה שלה הוא בלתי ייאמן".

"כחודש לפני האירוע, האבא קנה לה ג'יפ חדש. כאשר התחילה התקפת המחבלים היא רצה אל הרכב, הצליחה להעמיס לתוכו 12 חב'ה נוספים, והם החלו דוהרים מהמקום, כאשר סביבם יריות ומחבלים שלופים עם נשקים. הדבר המוזר היה, שבכמה מקומות המחבלים עצמם מסמנים לה מרחוק לעבור, ופותחים עבורה את הדרך. אחרי שעה ארוכה הם יצאו מגיא ההריגה, והגיעו לתחנת המשטרה הקרובה באפיסת כוחות, אבל בריאים ושלמים - יחד עם כל מי שהיה ברכב. רק אז התברר מה נראה התרחש. מסתבר שביום המסיבה לוחית הרישוי הקדמית של הג'יפ נפלה, והרכב נראה דומה מאוד לג'יפים ששימשו את המחבלים, מה שגרם להם לחשוב שהג'יפ וכל יושביו הם 'משלהם'..."

בעקבות נס הצלה נערכה מסיבת הודיה נרגשת. "האב אמר - 'קיבלתי את הבת שלי במתנה. עכשיו צריך לראות מה עושים עם זה הלאה".

שנאת האומות לישראל

שאלה:

מהו פירוש המדרש - שמסיני ירדה שנאה לאומות העולם?

תשובה:

בתחילה אבותינו עובדי עבודה זרה, אבל לא רק אבותינו, העולם העתיק כרע ברך בפני כוכבים, מזלות, בעלים, אשרות ועוד.

מוסכם על הכל, שהיהדות הביאה לעולם שני יסודות, המנוגדים לחלוטין לעבודה זרה. הדבר האשון הוא ה'מונותאיזם', והשני הוא מה שמכונה 'מוסר הנביאים'. מונותאיזם פירושו אמונה באל אחד, והיא עומדת בניגוד לעבודת האלילים הכללית. ומוסר הנביאים מובע, למשל, במיכה (ו, ח): "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך, כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם ה' אלוקיך", והוא מהווה סתירה לפולחן העצמי, בו האדם מציב את עצמו מעל הזולת, ואף פוגע בו לרעה.

אלו הם שני היסודות של היהדות, ושניהם חולקים את לוחות הברית שניתנו על הר סיני

שאלה
עם ערכים
הרב זאב גרינוולד

- מוסר הנביאים. הדברות נפתחות ב"אנוכי" ומסתיימות ב"לרעך".

כאשר משמטים צד אחד של הלוחות הכל נופל, משום שמוסר ללא אמונה הוא מעוות, חסר משמעות ובלתי מחייב. תקלה זו מודגמת היטב בעולם המערבי, שדוגל למראית עין בחופש, חמלה ושוויון, אך רק כשאלו משרתים את צרכיו ומתאימים לגחמותיו.

אמונה ללא מוסר מחטיאה גם היא את המטרה, שכן היא מוזילה את החיים האנושיים, ומרוקנת את משמעות החיים ואת תפקיד האדם מתוכן, ובכך היא דומה לעבודת אלילים אלימה. ואכן האסלאם כיום, לפחות בחלקו, איננו פוסל התאבדות עצמית וסיכון ילדים ונשים למען מטרותיו.

כיון שהיהדות סותרת ומערערת על תפיסותיהם של הדתות האחרות, ובעצם הייתה מדגישה לשאר המאמינים את השקר והסילוף בו הם חיים, שונאים כולם את העם הנבחר, ומבקשים להשמידו. והקב"ה מצילנו מידם.

שליחת שאלות למערכת: alon@arachim.org

גיליון מס' 60 • מקץ • תשפ"ד

קרובה ישועתך לבוא

להפצת משנתו ותורתו הבהירה של הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר זי"ע סיפורים ותולדותיו, ותולדות תלמידיו אחריו

סיפור השבוע

רבינו היה מחיש ישועה במקרים מסוימים, באמצעות "לחש" שהיה מוסר ליהודים שבאו להזכיר לפניו את צרתם, בכדי שיאמרוהו בזמן מסוים. במיוחד היה רבינו מוסר לחשים לבחורים שנאלצו להתייצב לגיוס לצבא, והוכרחו לעבור בדיקות רפואיות לבחון את כשירותם לשרת בצבא. בחור הגיע פעם להיכלו של רבינו ואמר כי הוא נקרא להתייצב בלשכת הגיוס, והוא חוכך בדעתו על כך, מאחר והוא נאה בריא וכשיר ואינו רואה כל אמתלא שבגינה יוכל להשתחרר מעול הגיוס. רבינו מסר לו לחש מסוים אותו ילחש בשעת הבדיקות הרפואיות, והורה למשמשו שישנן זאת היטב יחד עם הבחור לבל יפרח הלחש מזכרונו. הבחור הלך להתייצב בפני ועדת הבדיקה, אולם מגודל הפחד שאפף אותו, נשכח הלחש מזכרונו. בראותו זאת, ביקש מאחרים העומדים אחריו בתור שיגשו להיבדק, בתקוה כי אדהכי והכי ישוב הלחש לזכרונו. לפתע נזכר הבחור ב"לחש", והחל לומר זאת עוד בעמדו בחדר ההמתנה החיצוני. ותוך כדי אמירה הוא שומע דיבורים מהחדר הפנימי שמשוחחים אודתיו: "לשם מה זקוקים אנו שיתייצב בפנינו, הרי כלל אינו ראוי לשמש כחייל". ומיד שחררוהו לנפשו. (מפי כ"ק האדמו"ר מטאלנא זצ"ל ששמע מבעל העובדא שברכות הימים התגורר במאנטריאל).

אמרות טהורות

"ביום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד" העניין והאמת מזה, כתיב לעולם אשמור לו חסדי ובריתי נאמנת לו, ושמתי לעד זרעי וכסאו כימי שמים. והנה חנוכה מרומז למדות הקדושים, וביום השביעי מרמז למדות חסד, ועיקר תיקון המדות להמשיך חסדים על ידי תשובה, 'ביום השביעי' בגימטריה כמנין ג' מילואי אהי"ה שמרמז לתשובה. ומצוות חנוכה עד שתכלה רגל מן השוק מרומז לתיקון יסוד בחינת יוסף, 'יוסף' במילואו בגימטריה כמנין 'רגל' ועל ידי תיקון יסוד ניתקנו כל המדות ונמשך חסד, ורמוז ראשי תיבות ב"יום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד בגימטריה כמנין 'חנוכה חסד', והסופי תיבות עה"כ מאותיות בגימטריה כמנין 'רגל'. ומרומז בפסוק לעולם אשמור ל"י חסדי, 'לוי' מרמז על ל"ו נרות חנוכה, שעל ידי זה אשמר לו חסדי, מדת חסד, וברית"י נאמנת לו, מרמז לברית ותיקון היסוד, בבחינת הדלקת נרות חנוכה. ושמתי לעד זרעו, מרמז על מלכות בית דוד שיתגלה במהרה בימינו, וכסאו כימי שמים, כי לעתיד יהיו הימים ארוכים:

נבלאות ערותור

אודות כוחו הכביר של רבינו בחישוב גימטריאות, מסופר כי לאחר שסיים ללמוד דף גמרא, היה מסוגל לומר את מספר הגימטריא העולה מכל הדף, ולעומתו אלו פסוקים בתורה עולים במספר זה. (מפי הרב יודל ליכטער שליט"א ששמע מפי כ"ק מרן האדמו"ר זצ"ל)

חסידים ואנשי מעשה

יהודי - גר צדק ושמו ר' פנחס יעקב בייער שליט"א: בבחירתו התקשר להרה"ח ר' אפרים מנטל שליט"א (מצפת) עוד כשהיה באירופה והביאו לארץ ישראל. וכאן נתקשר מאד להרה"ח ר' נחום עקיבא בריזל שליט"א ולהרה"ח ר' משה רוזנברג שליט"א. ודאגו לו לכל צרכיו ולשדוך טוב. והתכוננו ביחד לחתונה ר' אפרים מנטל ביקש מהרה"ח ר' נחום עקיבא בריזל שליט"א שיזמין את האדמו"ר מטאלנא זצוק"ל לחתונה מאחר שהיה לו ידידות עמו. הטאלנא רבי שמע והסכים לבוא מאחר שהחתן גר וזהו מצוה חשובה. כשהגיע חבוש בשטריימל לפני החופה, שמע ששכחו להביא את הכתובה. ר' משה רוזנברג חשב להביא כתובה ישנה אבל הבין שיש נוסחא אחרת בכתובת גר. מיד ניגש ר' נחום עקיבא בריזל שליט"א לרבי מטאלנא וסיפר לו שאין כתובה נענה לו הרבי מה אתם רוצים ממני אני לא רב אני באתי רק לומר הברכות. אמר לו רנ"ע שהזמן מאוחר הבחורים כבר יצאו לבוא לחתונה ועד שיבוא כתובה היא מאוחר. נענה הרבי ואמר נו מה נעשה הרי פעם כבר התעסקתי בנושא. שנביא דף ואכתוב כתובה.

ישב הרבי וכתב הכתובה ע"פ זכרונו והוסיף כל השמות שצריך לכתוב בגר - בני מנשה וכו'. ולאחר מכן אמר לקרוא את החתן והכלה ודיבר איתם והסביר להם (באנגלית כדי שיבינו) מהו כתובה וחתונה וכל הסדר החופה. לפני כשיצאו לחופה ניגש לרבי הרה"ח רנ"ע ואמר לרבי - היות שהחתן הוא גר נמצא שאברהם אבינו הוא המחותר והולכים לפגוש אותו. התלהב הרבי מאד ואמר "מגייט זיך טרעפן מיט א אברהם אבינו... ובשעת החופה היה מרומם יותר מהרגלו וקידש הקידושין כדת וכדין. לאחר החופה ניגש הרבי לרנ"ע והודה לו מאד על שהזכירו שאברהם אבינו יגיע לחופה ובזכותו זכה לכזה מרוממות.

(מתוך העלון מזקנים אתבונן)

איריש ווארט

דער הייליגער ציון איז באלד געווארן א ציל-פונקט פאר טויזנטער אידן, און פון אלע זייטן פלעגט מען קומען צו פארן, אין יעדן עת צרה ח"ו, און אין זמני התעוררות, אויסצוגיסן דאס הארץ, און צענדליגע ישועות און וואונדערליכע ניסים, האט מען דארט שטענדיג געזגן.

בפרט אינעם טאג פונעם יארצייט ח' תמוז, פלעגן קומען צו פארן פון נאנט און ווייט פילע טויזנטער חסידים און סתם עמך אידן, גרויסע צדיקים, טשערנאבלער און טורסקער רביס, אלע פלעגן באלאגערן דעם הייליגן ציון און זיך אויסבעטן ביים גרויסן צדיק, אלע מיני ישועות און השפעות טובות.

פניני פרשת השבוע

מאת המחנך ר' בעריש גוטשטיין

"ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולים" (מא - א) ראיתי בספר אהבת שלום מקאסוב וגם בספר בית יעקב מאיזביצא בשם זוהר הקדוש (מקץ קצג) וגם במדרש רבה (מקץ פט) רבי חייא פתח ואמר "קץ שם לחושך ולכל תכלית הוא חוקר וגו' זמן נתן לעולם כמה שנים יעשה באפלה. מה טעם? קץ שם לחושך. כל זמן שיצר הרע בעולם אופל וצלמות בעולם. נעקר יצר הרע מן העולם אורה ושמחה בעולם. עבר אופל וצלמות מן העולם. דבר אחר: "קץ שם לחושך" זמן נתן ליוסף כמה שנים יעשה בבית האסורין כיון שהגיע הקץ חלם פרעה חלום. להבין מה בא המדרש ללמד אותנו? האדם צריך לדעת שגם אם עובר עליו ענן שלא יבהל. אלא צריך לדעת שכמו שהעולם הזה זמני. אז כל ענן ונסיון וקושי הוא זמני. גם יוסף שהיה בבית האסורים עשר שנים ואחרי שביקש לשר המשקים שיזכירהו לפני פרעה הוסיפו לו עוד שנתיים שנגמרו לבסוף. קץ שם לחושך שצריך האדם העומד בנסיון ובקשיים לעמוד בו באמונה. שכל מה שעושה הקב"ה לטובה עושה לו. ובמורשת גד לר' גודל אייזנר ז"ל כותב: תכלית יש בו ומטרה נעלית. ברם מוטל עלינו התפקיד לברר את האור הטמון בתוך החושך. להשיג את הטוב הנתון במסווה הרע, ומוסיף שם: אדרבה. אם יש חושך. נסיונות וקשיים, אות הוא כי נמצא בזה הדבר חפץ השי"ת, ברם יש לזכור זאת בכל עת ולדבוק אך בטוב ולא בכל הסובב. וזאת היתה מידות המיוחדת של יוסף הצדיק. בכל עת ומקום מצא את רצון השי"ת שבו. עם המידות כולם נשתמש אך ורק עבור עבודת השי"ת, ואל המשל לא שת לבו כלל הכלי העוה"ז לא תפסו אצלו מקום. הבין הוא כי ישנו הסתר, הרי שמשוהו מסתר מאחוריו, וממשיך שם במשל: למה הדבר דומה, לאדם האוחז יהלום ומביט אל יופיו. נהנה מזויו ומשתעשע בערכו הרב. והנה לפתע חושך ועלטה - הפסקת חשמל, האם יעזוב האיש את אשר בידו בגלל שכרע אינו רואה את החפץ. ואינו מוגל להעריך את שווי. מי פתח ינהג כך? אלא: כאשר נמצאים בחשכת ההסתרות שבעולם הזה. עלינו להאמין כי ראה אור גדול. כל מצווה וכל עמידה בנסיון. נעלים המה לאין ערוך. אלא שכרע אין הדברים מוחשיים. אינם נראים לעיני בשר. ברם מי זה יניח חיי עולם הזה עבור הנאות כלים של הבלי עולם הזה. וכך כותב השפ"א שנת (תרל"ט מאמר ג): כי כל הגליות הם כמו חלומות ודמיונות כשנודע שאם היה ברור הביטחון בהשי"ת שהכל ממנו בא. היה נגלה הטוב בכל דבר. עכ"ל ובאהבת שלום כותב: דהנה השי"ת ב"ה שם קץ וסוף לכל היצורים. ויש עת לכל חפץ כמו כן יש קץ וסוף לכל החשכות והגלויות. הן גלות הפרט והן גלות הכלל. אך שהקץ הוא סתום וחתום. וזהו "קץ שם לחושך" פירוש שהשי"ת שם קץ וסוף לכל החשכות והגלויות. הן גלות הפרט והן גלות הכלל היינו עד עת קץ הימין שיבוא במהרה. אבל בלא העת אי אפשר להיות שום דבר. וממשיך שם: ועל ידי קבלת שבת בהתלהבות ובשמחה יכול לזכות לבחינת קרבה אל נפשי גאלה. שאנו מבקשים בעת קבלת שבת כי בעת ההיא יכולים להגאל מכל בחינות החשכות והדינים... מספרים על חסיד אחד מרק ישראל מרוזין זיע"א. החסיד היה בעניות קשה ובא לרבו ואמר "אני לא רוצה לקבל צדקה מהציבור. אבל יש לי אח באמריקה שיכול לעזור לי. האם כדאי שאכתוב לו מכתב שיעזור לי. ר' ישראל עצם עיניו ואמר לו: שלא יכתוב שום מכתב. אשתו של החסיד לא הבינה למה לא לכתוב: יש לך אח עשיר היושב על מיליונים. ואם ישמע על מצבנו הוא ישלח לנו. נו. אתם והרבנים כל דבר שואלים את הרב. וכי אין לך שכל. אולי תשאל עוד הפעם. חזר החסיד לרבי בשאלה הנ"ל ושוב ענה לו: שלא ישלח. חזר החסיד לביתו וסיפר לאשתו שהרב אמר לא לשלוח. והיא תפסה את בעלה ואמרה לו שעל כרחק אתה תכתוב. והחסיד פחד ממנה וישב וכתב מכתב לאחיו שהוא במצוקה ושלה לאחיו. אחרי שבועיים מגיע מכתב מאמריקה עם המחאת של 200 אלף דולר אמרה לו אשתו: אתה רואה. למי צריך לשמוע לאשה או לרב? עכשיו נחזיר חובות ונקנה דירה וסלון. עברו חודשים והחסיד חלה והגיע למצב אנוש. הרופאים אמרו לו שהחולי נדיר מאד. ואין להם מה לעשות. החסיד ידע שנענש על שלא שמע לרב. ושלה מכתב לרבי עם סכום פדיון נפש שיברך אותו. אמר הרב לשליח שאסרתי לו לשלוח מכתב כי ראיתי שנגזר עליו בשמים מות, והחליטו להיות ואני חשוב כמת, גזרו עליו עניות להצילו מהמות. עכשיו שקיבל את הכסף הוא לא עני ורוצים אותו בשמים. אנשים לא מבינים, שכל דעביד רחמנא לטב עביד, לכן תזכור "קץ שם לחושך" והכל עובד על מנגנון של זמן וכל נסיון הוא זמני ולא נצחי.

להצלתה ישראל אחרו בן גולדה ומשפחתו בכל העינים

לרפואת הילד חיים אריה ירמיהו בן אסתר בתוך שאר חולי ישראל

ניתן לשלוח תגובות, רעיונות, והערות למערכת באימיל: s0733678281@gmail.com

תמונת השבוע

מצבת החסיד ר' יואל ב"ר משה אהרן בוקשפן

את הבקבוקים מביאים לאחת מנקודות האיסוף: ירושלים-ת"ג: 21 מאחורי השער ביתר עלית-נרים 9/5 מאחורי הדלת

בקבוק = אותיות!

מכשירי לכוונה חשמלית לטעינה

אתם שותפים בספר תורה

72 תמונות וסרטונים באתר: www.biblic.com

– פניני משה –

הדלקת נרות

→ ס 4:01

→ ב"ב 4:15

צאת שבת

→ ס 5:17

→ ב"ב 5:18

→ ר"ת 5:53

דברי תורה לפרשת מקץ – וחנוכה

א) "ויהי מקץ" מבאר התרגום "והוה מסוף" איתא בחז"ל שלאחר פטירתו של האדם שואלים אותו כמה שאלות האם נשאת ונתת באמונה והאם קבעת עתים לתורה והאם צפית לישועה וי"ל שזה מרומז פה שבסוף החיים שואלים "מקץ" דהיינו מ' משא ומתן, ק' זה קבעת עתים, וצ' צפית, שבסוף החיים שואלים שאלות הללו. {אבי מורי שליט"א}

ב) "ויהי מקץ" "ויהי מקץ" כאשר מגיע קצו של אדם ועליו ליתן דין וחשבון בעולם העליון, אזי "שנתיים ימים" שנים הרבה נחשבות לימים מספר, כי מובאים בחשבון רק הימים שבהם עשה ופעל משהו בתורה בתפילה וביהדות, וממילא "ופרעה" מתגלה כי ומלשון "פרעה אהרן" כי "חולם" שכל החיים עלי אדמות לא היו רק חלום.

{הרה"ק מהר"א ממיקאליאב זצ"ל}

ג) "והנה שבע פרות עלות אזוריהן... ותעמודנה אצל הפרות... ותאכלנה הפרות" כאן מרומזים דברי חכמינו שאמרו כי בתחילה בא היצר אל האדם כ"הלך" עובר אורח, לאחר מכן הוא בא אליו כאורח, ולבסוף הוא נעשה בעל-בית ומושל בו. שבע הפרות הרעות הינן סמל כוחות הרע של היצר, ובראשונה הן "עולות" קימעה – קימעה הן עולות ומתגלות לעתים רחוקות. לאחר מכן "ותעמודנה אצל" הן מתדבקות אל האדם כאורח, עד שלבסוף "ותאכלנה" הן בולעות אותו לחלוטין {השפת אמת}

ד) "והתרב בישאת בנימין מבישאת כלם זוביש ידות" חג חנוכה תמיד חל בשבוע של פרשת מקץ וי"ל שזה מרומז בפסוק זה דהיינו חמש ידות שרמזו למה שכתוב בעל הניסים 5 פעמים ביד "מסרת גיבורים ביד חלשים" "רבים ביד מעטים" "טמאים ביד טהורים" "רשעים ביד צדיקים" "זזדים ביד עוסקי תורתך" {הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ}

לחנוכה

ה) יש נוהגים לומר אחר הדלקת נרות חנוכה פרק ל' שבתהלים שהוא "מזמור שיר חנוכה" וחץ ממה שאומרים בבוקר וידוע שהיוונים רצו לבטל שלושה דברים והם שבת מילה חודש ואם נתבונן הר"ת של **מזמור שיר חנוכה** זה "שמח" שזה הר"ת של השלושה דברים דהיינו **שבת מילה חודש** שאת הדברים האלו רצו לבטל ולא הלך להם {אבי מורי שליט"א}

ו) ידוע מה שכתוב לגבי אהרן הכהן בשעה שהדליק את המנורה דהיינו "זיעש כן אהרן" ואומר רש"י בשם הספרי להגיד שבחו של אהרן שלא שינה וכבר עמדו על זה המפרשים מה החידוש, ועוד יותר יש להבין על מה שאמרו חז"ל שמשה רבינו התקשה בעשיית המנורה מה הקושי בעשיית מנורה? ואפשר לתרץ שהנה ידוע שברגע שאהרן הדליק את המנורה וכן בחנוכה ברגע שמדליקים את המנורה מגיע אור הגנוז וזה מה שהתקשה משה רבינו ע"ה איך עושים כזה מנורה שעל ידי שמדליקין בו מביא את האור הגנוז {בעל כפתור ופרח}

גוץ שבת, שבת שלום, וחנוכה שמח

ידידכם

משה יוסף

מא ב. רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות. צריך ביאור מה זה הכפל הזה נחיה ולא נמות? וי"ל ע"פ הגמ' בתענית יא. שאדם צריך להצריע עצמו בשנות הרעב, וכן פסק בשו"ע או"ח תקע"ד מרצה למה לאדם להרעב עצמו בשנות רעבון, ופירש שם המשני"ב שיאכל בצמצום והיינו כדי חייו שלא ימות. וזה מה שאמר יעקב לבניו, מאחר ואלה הם שני רעבון, לכך לכו להביא מזון ממצרים כדי שנאכל בצמצום ולא נמות והיינו רק כדי חייו, ולכן גם להלך מג ב הוא אומר שובו שברו לנו מעט אוכל.

מא יד. ויגלה ויחלף שמלותיו. אומר רש"י ויגלה לכבוד המלכות. יש להקשות למה לא אמר גם על ויחלף שמלותיו לכבוד המלכות, וכי רק הגילוח היה לכבוד המלכות? ועוד, ולשם מה היה צריך לכתוב זאת? וי"ל ע"פ הגמ' בברכות שסיפור זה של יוסף היה בראש השנה, וא"כ הוקשה לו לרש"י איך גילח, ואפ"י שזה נעשה ע"י גוי איך הותר לו ד"ז הרי הוא שמר את כל התורה? וע"ז תירץ שזה היה לכבוד המלכות והוא פיקו"י. משא"כ החלפת שמלותיו מותר בשבת ויו"ט, לכך לא הוצרך לכתוב שהיה לכבוד המלכות.

מא יט. לא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרוע. הטעם שהוסיף פרעה ד"ז, י"ל, אומר הכת"ס, שכידוע איתא בגמ' שחלום אדם חולם אלא מהרהורי ליבו, וא"כ טען פרעה חלום זה הוא לא מהרהורי ליבי, דהא לא ראיתי כהנה בכל מצרים.

מא כה-כה. את אשר האלוקים עשה הגיד וגו'. ושבע השבלים הטובות שבע שנים הנה ושבע השבלים הרקות יהיו שבע שני רעב וגו' אשר האלוקים עשה הראה את פרעה. מה הטעם שבשנים הטובות כתוב הנה וברעות כתוב יהיו? ועו"ק למה בשנות השבע כתוב את אשר האלוקים עשה הגיד לפרעה, ואילו בשנות הרעב כתוב אשר האלוקים עשה הראה את פרעה וי"ל ע"פ דברי חז"ל שיעקב ירד למצרים אחרי ב' שנות הרעב ובוכותו נפסק הרעב, והיה לזה השלמה בימי יחזקאל שהיו אז 5 שנות רעב. לכן על שנות הרעב כתוב יהיו לעת"ל. ואיתא במד"ר במדבר כג ח. שכאשר הקב"ה גזר לטובה אינו חוזר בו, וכאשר גזר לרעה אפשר שיחזור בו. וזמ"ש על שנות השבע הגיד, והיינו שוודאי כך יהיה, ואילו שנות רעב הוא רק הראה, היינו שהראה שבידו להרע ואם תטיב דרכך לא יירע לך, ואכן כך הווה.

מא לג. ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוה על ארץ מצרים. וקשה מי ע"כ עזות מה לעשות הלא ביקשו פתרון לחלום. תירץ ע"ש רבי עזרא עטיה שהמילה ועתה אמר פרעה ולא יוסף. ז"א שפרעה אמר אחרי שיוסף פתר את החלום, ועתה והיינו נו, וכעת מה אנו עושים? ענה יוסף ירא פרעה וגו'. והביאור היה עולה יפה בטעמי המקרא שאילו זה היה דברי יוסף זה היה צריך להיות טעם מחבר כמו 'מרכא' וכדו' ואילו טעם תיבה זו הוא 'פשטא' שהוא טעם מפסיק. וזאת משום שאין זה שייך להמשך הדברים, אלא שאלת פרעה וההמשך הוא תשובת יוסף. עו"ק שיוסף לא רצה שאנשי פרעה ייצאו נגד פתרון חלומו לכן אמר שיש בפתרון גם תפקידים שונים כמו שאכן קיבל בסוף ראש ממשלה חלפיה וכל אחד היה בטוח שבעת הוא מקבל קידום למשרה בכירה לכן כולם עודדו עניין זה עד מאוד.

מא לח. ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו. מנין ידע פרעה שפתרון יוסף הוא מדויק, הרי עדיין לא התחילו שנות הרעב והשועב? וי"ל דהנה פרעה שכספר ליוסף את החלום הוא אמר לו (מא יז) בחלומי הנני עומד על שפת היאור. והאמת היא שפרעה היה על היאור עצמו ולא על שפת היאור, וכנאמר בפסוק א: ופרעה חולם והנה עומד על היאור, ויוסף תיקן זאת לפרעה. ויש לזה רמז בתהילים פ א עזרת ביהוסף שמו, בצאתו לא ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע. היינו שפרעה השמיע שפת ויוסף ידע שלא עמד על שפת כי אם על היאור עצמו, וכאן נגלה לפרעה רוח קדשו של יוסף. מרגינתא דרב.

מא נא. ויקרא יוסף שם הבכור מנשה כי נשני אלוקים. מה הטעם לא כתוב כי אמר נשני אלוקים כמו שמצינו אצל כל השבטים שנוולדו? י"ל שיוסף נשבע לפרעה שהוא לא יגלה שהוא יודע לשון הקודש והמילה נשני היא בלשון קודש, לכן לא אמר זאת לאחרים. משך חכמה.

מא נח. לכו אל יוסף וגו'. ואומר רש"י שגזר עליהם יוסף שימולו. והטעם שכן גזר יוסף י"ל לפי מה שפסק הרמב"ם שבני קטורה חייבים במילה, והנה הואיל ונתעברו בני ישמעאל ובני קטורה כולם חייבים, ולא אזלינן בתר רוב דבבני נח אין דין זה דאזלינן בתר רוב. ברכת מרדכי.

מב כא. ויאמרו איש לא אחיו אבל אשמים אנחנו על כתיבנו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו וגו'. הרמב"ן הקשה למה הוודידי שלהם היה על צרת נפשו בהתחננו, ולא על גוף המכירה. ועוד מה אמר ראובן הלא אמרתי לכם אל תחטאו בילד, וקשה היכן ראובן אמר

ד"ז הלא גם הוא ציווה להשליכו לבור מלא נחשים ועקרבים? וי"ל, אומר ה'כתב סופר', הנה אמרו חז"ל גדול מחטאיא יותר מההורגו, ולכך כשהחליטו למכרו לגויים מיד התחנן אליהם יוסף שלא יעשו ד"ז כי עני"ז יתקללו דרכיו כשיהיה בין עכו"ם, והם לא שתו לתחנוניו כי חשבו שרוצה לחמוק מהמכירה, אבל כעת שאחיהם נאסר לבין העכו"ם במצרים המלאה טומאה וזוהמה, הם הבינו שזה מידה כנגד מידה עדי"ז שהוא ביקש אז על קלקול שמותו. וזה מה שאמרו אשמים אנחנו שראינו צרת נפשו והיינו נשמתו, וראובן אמר אל תחטאו בילד, והיינו לזורקו לבור מלא נחשים ובלבד שלא יחטא.

מב כד. ויקח מאיתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם. מה הטעם נטל רק את שמעון, ועו"ק שמבואר בפסוק יז שלקח את כולם למשמר ג' ימים ואח"כ שילח את כולם והשאיר את שמעון ומה טעם נהג כך ולא לקח את שמעון לבד בתחילה? וי"ל דהנה מבואר בפרשת וישב שיוסף הוציא דיבתם רעה בזה שאמר שהם מזלזלים בבני השפחות לקוראם עבדים. והנה מבואר בהוריות שבפדיון שבויים יש דין לשחרר לפי סדר זה: אביו, ת"ח, מלך, ואח"כ יש דין לשחרר ישראל ועבד. וא"כ יוסף רצה לבדוק האם עדיין הם מזלזלים בבני השפחות מה עשה חיפש את אחד האחים שאין לו שום מעלה שיש בו דין קדימה, ואם ביקשו להתחילו בבני שפחות סימן שעדיין מזלזלים בהם החששבים כעבדים. והנה אז ראובן הוא לא יכל לקחת כי לראובן יש דין כאבן כמבואר בשו"ע רמ כב שאדם חייב בכבוד אחיו הבכור כאבא. ואם יחליפו אותו זה לא אמר שמזלזלים בבני השפחות אלא מכבדים את ראובן, ואת לוי לא לקח כי אם יחליפו זה משום שכחוננו גרמה לו, וישכר הוא ת"ח, וזבולון הוא מחזיק תורה שנפסק שדינו כתי"ח, והאפשרות היחידה לבדוק האם יש לבני האמהות מעלה על בני השפחות הוא ע"י שמעון בלבד שאם יחליפו אותו בבני השפחות נמצא שהם עדיין מזלזלים בהם כעבד. והנה בתחילה הוא לקח את כולם כי רק ע"י אפשר לפדות את שמעון לו לא מצוינו שאם נוכל משהו לעבדות מביאים עבד מהשוק תחתיו אלא רק כשכולם בשבי יכולים לומר תחזיר אותו כן ואתו לא. גנא דלפללי.

מב כה. הושב כספי וגם הנה באמתחתי ויצא ליבם וגו' לאמר מה זאת עשה אלוקים לנו. יש לבאר עניין זה כך: הנה הראשון שמצא את הכסף באמתחתו הוא לוי כמבואר ברש"י ופתח האחד הוא לוי, ואז כשלו גילה ד"ז הוא מיד מקשר את זה למכירת יוסף שאמר בשעתו הנה בעל החלומות הלזה בא ומבואר בחז"ל (ילק"ש מט רמז קנח) שהיו אלו שמעון ולוי. כעת אומרת לוי וגם הנה באמתחתי דהיינו ה'הנה' של מכירת יוסף גרם ל'הנה' כאן. וכשאילו שמעו זאת אמרו מיד מה זאת עשה ה' לנו, זאת כנגד זאת מצאנו הכר נא הכותנת בנדך היא אם לא. ליקוטי של"ה.

מב לו. ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני בני תמיח אם לא אביאנו אליך. וברש"י לא קיבל דבריו של ראובן, אימך בכור שוטה הוא זה וכו'. ותימא מה חשב ראובן, שיעקב יהרוג את בניו? וי"ל, אומר החת"ס ע"פ דרשת חז"ל ב"ב ק"ח: על הפסוק ויהושע וכלב חיו מן האנשים ההם שנטלו חלקם בארץ, וביאר שם המהרש"א שנחלת הארץ נקראת חיים ע"ש הכתוב אתהלך לפני ה' בארצות החיים, וא"כ מכלל הן אתה שומע לאו, שכשאין חלק בארץ זה נקרא מיתה, וזאת היתה כוונת ראובן אז שני בני תמיח היינו שתיטול מהם את חלקם בארץ, והיינו שיעקב יטול ממנו את חלק הבכורה, וראובן חשב שהוא נוטל חלק בכור, אמנם כבר נלקח ממנו חלק הבכורה בגלל מעשה בלחה, ולפיכך אמר בכור שוטה הוא, כי בכור שאינו נוטל ב' חלקים נקרא בכור שוטה (ב"ב קכו) ורצ"ל בין כך ובין כך אין לו חלק שבכור.

מג כה. עבדך. חז"ל מביאים שבביל ששמע יוסף מאחיו עשר פעמים שאמרו על אביהם - יעקב, עבדך ושתק נחסרו ליוסף עשר שנים מחייו, כי ביזוי האב ממעט חיים, ההיפך מכבוד שכתוב ע"ז למען ירבו ימיכם. הגאון מקשה על החז"ל ה"ל שהוא חיפש ומצא רק 5 פעמים שהם אמרו עבדך (א מג-כח. ב מד-כד. ג מד-כו. ד מד-ל. ה מד-לא). ותירץ הגאון הנה ב: מב-ג. כתוב והם לא ידעו, כי שמע יוסף כי המליץ בינותם, ולפי ששמע יוסף חמש פעמים עבדך מהם, ועוד חמש מהמליץ, היינו המתורגמן. יוצא ששמע עשר פעמים עבדך על יעקב.

מג ג. המה וחתמיהם. הטעם שהתורה הוצרכה להדגיש המה וחתמיהם. למאי נפק"מ החמורים? י"ל ע"פ הסיפור בגמ' תענית כג' שחמורו של רימ"י לא היה הולך כשהיה עליו דבר שהוא לא שייך לו.

ויוסף לא ידע אי שרי לצערם, לכן עשה מבחן. הוא שם אצלם את הגביע, ואז הוא יבחין אם החמור יילך אע"פ שיש אצלם גזל, סימן שמשמים מסכימים עמו.

מד ד. הם יצאו העיר וגו' קום רדוף אחרי האנשים. ובחז"ל דייקו שהם רק יצאו אבל לא הריחו אמה 2000 אמה (ילקוט שמעוני). וצריך להבין למה איכפת לו אם התרחקו אלפיים אמה או לא? מתרץ האמרי אמת שיוסף ידע שאם כבר עברו אלפיים אמה ממילא אמרו תפילת הדרך וכח התפילה הוא ענק מאוד והוא לא יוכל עליהם. עו"ק ע"פ רש"י מב א שליעקב היה מספיק אוכל רק שלח את השבטים למצרים כדי שהשכנים לא יתנו בהם עין הרע. ויוסף עצמו הסתפק בזה. והנה המעשה היה בשבת כמו שמבואר במדרש רבה צב ד על הפסוק וטבוח טבח והכו. לכן הוא שלח לבדוק אם עברו כבר אלפיים אמה סימן שהם ממהרים ומזדרזים לאביהם שלא יהיה ברעב והראייה היא כי הם מחללים שבת, ולכן אל תחזיר אותם. אבל אם הם עדיין בתוך התחום סימן שאביהם לא רעב ויש לו אוצרות, אז אני מרשה לעצמי להחזיר אותם כי אני לא מרעב את האבא.

מד ח. הן כסף אשר מצאנו החזרנו וכו' ואיך נגנוב מבינת כסף. ולכא"ו יש להקשות אולי כסף לא חסר להם, אבל הגביע אשר נחש ינחש בו יגנוב ומה הקו"י שהם עשו? וי"ל, אומר רבי יונתן איבשיץ, הנה דרשו בגמ' ב"ק ק"ג: אבידת אחיך, לאחך אתה מחזיר ואי אתה מחזיר לכענני. חד אמר שאין מחוייב להחזיר, וח"א שאסור להחזיר לו. וזה תלוי בדין גזל עכו"ם, שאם גזל עכו"ם שרי, אז פשיטא שאבדתו מותרת, וא"כ הפסוק בא לומר שיש איסור להחזיר, ואם גזל עכו"ם אסור אז הצריכה התורה לחדש של"צ להחזיר, אבל מותר להחזיר גזל עכו"ם. וזה מה שאמרו ליוסף, הנה החזרנו את האבידה סימן שאנחנו סוברים שגזל עכו"ם אסור, וא"כ איך נגזול אותו?

מד יב. ויחפש בגדול החל ובקטן כילה. בגמ' בפסחים ז: למדו דין בדיקה לאור הנה, מציאה מחיפוש, שבפסח נאמר לא ימצא, ובחיפוש נאמר ויחפש בגדול החל, ושחיפוש שצריך נר לומדים ממאי דכתיב אחפש את ירושלים בנרות. ומקשים כולם מדוע לא מביאים את הפסוק בפרשת ויצא במעשה לבן ויחפש ולא מצא ורואים כבר משם שחיפוש קשור למציאה? וי"ל, אומר השען מקראקא, שבפסח אדם שניקה את כל הבית מה יעשה איך יבדוק, הרי ביתו נקי? אומר לנו הרמ"א, אשתו תחביא 10 פרורים. ואם אין לו אישה, הוא עצמו יחביא. וקשה וכו' זה נקרא לחפש הרי הוא עצמו תחביא. וי"ל שאת זה רואים אצל יוסף שחיפוש שאותו אחד שהחביא את הגביע הוא זה שחיפש, הפסוק קורא לזה חיפוש ויחפש בגדול החל, לכן הגמ' מביאה ראייה מיוסף ולא מלבן שכתוב קודם.

מד ט-יז. בפסוקים האלו מסופר שיהודה אמר מי אשר ימצא הגביע באמתחתו הוא ימות ויכלנו נהיה עבדים. ולבטוח שכנמצא הגביע אצל בנימין יהודה חזר בו ונא מלחמה. ונשאלת השאלה הרי בתחילה הסכים להכלל פתאום כשהו קרה הוא חוזר בו ואין לו שום צד להסכים אפילו לעבדות אחד מהם? וי"ל, אומר הח"ח, ששייבה בכלא עם כל המפסחה ביחד זאת גזירת שמים שאפשר להתמודד איתה, וע"ז לא עושים מלחמה אלא מתפללים. ולכן בהתחלה יהודה לא התנגד משום שהיה מדובר שכולם יהיו עבדים. אבל ברגע שיוסף רצה שרק בנימין יהיה בכלא לבד אז הוא יכול להתקלקל, כאן כבר פחד יהודה כי זו גזירה רוחנית, וגזירה רוחנית זה לא משמים וע"ז צריך למסור את הנפש, לכן יצא מלחמה. ומוסיף הח"ח שזה גם הטעם שבגזירה של אחשוורוש מרדכי התפלל בצום ובכי, כי זאת היתה גזירה על הגוף להשמיד להרוג ולאבד וא"כ זאת גזירה משמים שצריך להתפלל ע"כ. משא"כ בחנוכה שזאת היתה גזירה על רוחניות, כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק וכו', זאת גזירה רוחנית וצריך למסור את הנפש על זה, ובע"ה יצלח.

בהפטרה שלנו מסופר על משפט שלמה ששתי נשים שהתווכחו של מי התינוק המת, ושל מי החי. איך אפשר להבין שאשה שרוצה את התינוק תאמר לחתוך אותו, מה ההיגיון בזה? תשובה: תשובה: מהמאירי ביבמות יז: כתב שזה היה כלה וחמותה ובעלה התינוקה של הכלה מתו, והיא רצתה להיפטר מיובי כי לא היה לה כח לחכות יג' שנים עד שתתייבם, ולכן אמרה שהתינוק החי הוא שלה, וכששמעה שאמר שלמה לחתוך אותו היא שמחה כי אמרה כעת וודאי אפטר מייבום מהדין.

בפרשתנו מסופר שיעקב אבינו אמר לבניו למה הרעותם לי. כתוב במדרש ובאמת הקב"ה אמר: אני עוסק להמליך את בנו במצרים, והוא אומר למה הרעותם לי? שהיה לו לידע שבדאי הוא לטובה, ואינו בכלל רעה שיאמר למה הרעותם לי. כי יעקב חשב שממכירת יוסף ואילך, סילק הקב"ה השגחתו מעליו. ועל זה אמר הקב"ה: אני עוסק להמליך את בנו במצרים, ועבור זה היה ממכרת יוסף, ומעולם לא סלקתי השגחתי מעליו, והוא אומר למה הרעותם לי, כאילו סלקתי השגחתי ממנו? ר"ל שבפסוק זה מבואר שהקב"ה התרעם על יעקב שאמר שנתרה דרכי מה', והיינו מה שאמר למה הרעותם עכ"ל. והנה כידוע כל ההגהת הבורא בעולם הכל לטובה ולפעמים רואים זאת מיד כמו רבי עקיבא החמור תרגולו, ור' אלעזר כהן כמו אצל יוסף לטובה שנים יעקב הוציא בצער רק אה"כ נודע לו שהכל היה לטובה הצליח את בניו מרעב. ויש להוסיף שכל הטובות מגיעות מתוך הצער והיסורים וכן כתב הרמח"ל בספר דעת תבונות על דברי המדרש הנ"ל. כי כל זמן שהיה יעקב אבינו בצער על פרישת יוסף ממנו, הקדוש ברוך הוא לא היה אלא מגלגל גלגולים להמליך את יוסף לרחי"ת את יעקב בשלוה, וזה בנה אב, שלכל עליו שרצה הקב"ה לתת לאדם או לעולם, הנה כל זמן הודל מן הלב, אינו מודמן וכן צער, והוא עומק צעה שנתרת, וכל הן יקרה קודם לו, אלא היה לו כענין שאמר ז"ל (בברכות ה.) שלש מתנות טובות ניתנו לישראל, וכולם לא ניתנו אלא על ידי יסורין. זאת אומרת שלפני כל דבר טוב שהקב"ה נותן לאדם, לפני כל הוה ונתן לו צער וייסורין, וזה ענין הותר פנים שהקב"ה הוא טוב בעולם על ידי שקדם לזה צער. ולפי"ז מה שאמר חז"ל על יעקב הביאור בזה הוא: שאל ידע יעקב שיוסף מלך במצרים, אבל מכל הדין היה לו להבין מתוך הצער הגדול שעובר עליו עכשיו, שיוסף איננו ושמעון איננו ורוצים לקחת ממנו גם את בנימין, שבדאי טובה גדולה גנוזה כאן, שהרי אין הטוב בא אלא מתוך הצער, וכשיש צער גדול מאוד, הוא סימן לטובה גדולה מאוד שעתידה לבא, וכל מהי טענה עליו למה אמר למה הרעותם לי? הרי אין זה רעה בעצם, אף שנראה רעה, כי בודאי עוד רע קט יתגלה הטובה הגדולה, וזה היה הטענה על יעקב. והוא כדוגמת אירע הנזרע באדמה, שכאשר נרקב ומתחיל לצומח ממנו אילן גדול, נמצא שהריקבון של הגרעין הוא הוא ההכנה לקיומו העתידי, ואילו לא היה נרקב לא היה צומח ממנו האילן, וכן הוא בכל חוקי הבריאה. וכן דרשו חז"ל אלולי שישבת בחושך, לא היה אור, לא אלמלא נפלתי לא קמתי, מתוך כעס רצון, מתוך רוגז רחמים, מתוך צרה רוחה שנאמר: ועת צרה היא ליעקב וממנה נישע. מתוך אפלה אורה. נמצא שהיסורים הם האמצעי לקיום הטובה העתידה לבא על האדם.

רבי נחמן מברסלב סיפר על שני עניים שהיו נודדים ממקום למקום, האחד יהודי והשני גרמני. שפת הדיבור שלהם הייתה דומה, שכן שפת האידיש אינה רחוקה מהשפה הגרמנית, ורבים אף טעו בניו וחשבוניה ליהודי. היה זה בערב פסח, בעודם עוברים ברחובות היהודים הריחו את המאכלים המיוחדים שמבשלים היהודים, שאל העני הגוי את חברו היהודי מה יום מיוחד? אמר לו היהודי בערב אנו עורכים את ליל הסדר, ערב החג הפלא, בו מזמינים היהודים אורחים לשולחן החג. אמר היהודי לחבירו הגרמני: בא אתי לבית הכנסת ואדאך לך לאירוח טוב. אבל אשה אי אשה אם אתם תפסקו לקבלתי? טען הגוי, הלא איני מתמצא בכל אותם סדרים ומנהגים הנהוגים בליל הסדר? הרגיעו היהודי ואמר לו אנכי אלמדך את כל המנהגים מראשיתך ועד סופם. תיאר בפניו את ליל הסדר בדיוק נמרץ אך שכח לומר לו שלפני שסועדים את סעודת החג אוכלים מרור שטעמו מר כלענה. פנה היהודי לגבאי ואמר: זרים אנו ומבקשים להסב לסדר, אמר הגבאי אין בודקים למזונות, אתה תהיה אורחך של פלוני, וחברך יהיה אורחך של אלמוני... שב העני לחבירו ואמר לו אחר התפילה יפרידו בינינו, כל אחד יסעד במקום אחר, אבל לאחר האוכל נשוב וניוודע פה. רעה היה הנכיר עד מאוד, ציפה בקוצר רוח לסעודה הדשנה, והוא נזכר בכל אותם המאכלים שיספר לו היהודי, אולם לדאבון לב ראה שאין מגישים ממאכלי הדגים והבשר כלום. התישב כמו כולם בשולחן, והביאו לפניו גביע, המכיל שיעור חזון איש, ויין אדום יבש לא מבושל, ומכיון שלא אכל כל היום, שתה את היין על קיבה ריקה, והראש שלו התחיל להסתובב, הוא ראה את כולם פעמים. והנה מכן נטלו ידיים חשב אולי עכשיו יתחילו את הסעודה והנה כשהגיע לשולחן הושיטו לו תתיכת כרפס פחות מכזית טבול במי מלח, ושביקש עוד אמרו לו צריך לאכול פחות מכזית. הראש מסתובב הרעב מציק ועכשיו הילדים החלו שואלים שאלות, והאב השיב בניחותא ובמאור פנים, כאשר כל ילד מוסף נופך לדבריו, ובטני של הנכיר... לאחר שעה גמרו את כל ההגדה, הגוי הבין מה הם קוראים שם! ואז מזוג לו שוב מהיין, הוא היה מוותר על היין הזה, אבל לא היתה לו ברירה שתה את היין, עכשיו הוא כבר ראה קב"ה אצל הרעב. כשהוא מסוחרר אמרו לו עכשיו נטילת דים. נטילת דים זו למה? שאל אב הילד שישב לצידו. לסעודה, השיבו הילד בלחישתו. כמה שמח!! סוף סוף הגיע הקץ לעינו, הנה בא הפיצוי לסבל המתמשך, נטל ידיו וגבסם. היה בטוח שעכשיו יביאו סוף סוף את התבשיל כמה שהריהו ממטבא, אבל להפתעתו בעל בית הוציא כמה

מאמרי מוסר וסיפורים מענייני הפרשה

קרקרים משונים שמעולם לא ראה ולא טעם, וחילק לכולם ביד נדיבה. תוך כדי לעיסה בשיניו השבורות, נתקע לו המצות בשיניו, שאל את עצמו מה זה הקרשים האלו! והנה הגיע המרור, וייתה זו חזרת (חריץ) הכניס מנה הגונה לפיו, ומחמת חריפותה נכוותה לשונו כאילו הכניס אש לפיו, ומעיו התהפכו בקרבו, שמתו עתקה ועיניו מלאו דמעות. כבר לא יכל להתאפק רצה לברוח, אבל אמר לעצמו נחכה עוד קצת, אולי עכשיו יביאו את התבשילין ואז הגיע הכורך, הסבירו לו מה לעשות. חשב לעצמו עוד פעם הקרשים הללו עם החריץ. עכשיו הראש שלו מסתובב מהיין, הפה שורף מהחריץ, עיניו דמעות מהחריפות, ומעיו מתהפכים, חשב לעצמו עוד פעם לחזור על הסרט הזה מהתחלה, בטח נודע להם שאני גוי ולכן הם רוצים לחסל אותי, מרוב כעס ועצבים צרח עליהם: תתביישו לכם, כך מעים אצלכם אורחים, וברח מן המקום. כשהוא חזר שיכור ומסובב, בקושי הצליח לעשות את דרכו לבית הכנסת החשוך לחכות לחבירו, רעב צמא, וקופא מקור נח הגרמני על ספסל בית המדרש כולו כעס ועצבים רק החבר שלי יגיע מה שאני אעשה לו, אמר לעצמו. עברו כמה שעות עד שנפתחה הדלת, והיהודי נכנס בפנים שמחות, שבע מאכילה ושתייה, ומפנס לעצמו ניגון לשנה הבאה בירושלים... פנה אל הגוי ושאל ננו... איך היה האוכל? סיפר לו הגרמני כעס את כל מה שקרה עמו, רצו לחסל אותי... אמר לו היהודי, הוי גרמני שוטה, אילו היית מחכה עוד מעט, היית אוכל מכל טוב כמני. אחרי הכורך מגיע השולחן ערך או אז היית טועם מדייק וכל המטעמים... אמר על כך רבי נחמן מברסלב שכך בדיוק מצויים אנו להתייחס לכל המרור שאנו טועמים ממנו יום יום. מי שחכם יודע שזוהי השלל האחרון בערימת היסורים שבאים על כלל ישראל, עלינו להתאזר בסבלנות ולדעת שאחרי החושך באה הגאולה, ומי שיבטע בייסורים הללו הרי שהוא טיפש גדול, כדאי היה לסבול יסורים, והעיקר הוא שזוכה לסעודה הדשנה, לגאולה אמיתית שמצפה לנו. צריכים מאוד להיזהר לא לברוח מהסעודה בעת אכילת מרור, וכל להמתין ולצפות על הסעודה שיבוא אח"כ בשר ודגים וכל מטעמים, וכך הוא חיי האדם הנם שאוכלים מרור, זה סימן שיש סעודה דשנה בקרבו. וככל שהצער יותר גדול ומרגיש שהגיע לשיא, שממנו אי אפשר יותר ליפול זה סימן שקרובה ישועתי לבוא.

כתב בספר יעלזו חסידים (שהקב"ה אינו מביא נסיון לאדם אלא כשרוצה לעשות טובה לעולם, ובאה מדת הדין לפני הקב"ה ואומרת: רבנו של עולם אע"פ שלפניך גלוי שהוא ירא שמים, ומגיע לעשות לו טובה, מכל מקום אין גלוי לבריות שהוא ירא שמים יותר משאר בני אדם, ואין הדין נותן לעשות לו טובה יותר משאר בני אדם? עד שיהא גלוי לכל לעשות ירא שמים, והיינו שבעיני אדם יאמר הבריות ח"ו משהו פנים יש בדבר, ומשום זה מביא הקב"ה ליד נסיון למרות שהקב"ה יודע שהוא יעמוד בנסיון, מכל מקום מגיע לו הנסיון כדי שיהא ניכר לכל שלא לחנם. נביא הלך מספר סיפורים איך התברר שכל הניסיונות והייסורים הכל היה לטובה.

בישיבת נהר השלום בירושלים של רבי בניהו שמואלי ישנו חדר מוקדש לעליו שגמט אלמנה גלמודה. היה עומד מאחורי זה: בשוק מתנה יהודה בירושלים, הייתה חנות מצליחה מאוד, היו לבעליה רווחים נאים ביותר, יום אחד יהודי אחר פתח חנות בדיוק כמו שלו ממש ממולו, כמות הלוקחות ששכנסה לחנותו קטנה, והיקף המכירות שלו ירד פלאים, עד שהגיע למצב שהוציא הוצאות יותר מהכנסותיו, הלך היהודי לרבי בניהו שמואלי וסיפר לו על האסון שנתח עליו. אמר לו הרב: הרי יודע אתה שאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו כמלוא נימה, ושהכל לטובה, תסגור את החנות כאן ותפתח חנות במקום אחר, תקבל את הגורה באהבה. היהודי היה מתוסכל, אך בחוסר ברירה פתח חנות במקום ששם השכירות זולה יותר, לא רחוק משכונת מאה גערים. מעל החנות שפתח, גרה הזקנה גלמודה, ואותו יהודי הבחין שהיא בודדה, ומתוך רחמים, נתן לה אפשרות לקחת ולאט לאט התרגלה לבקש ממנו את כל צרכיה. היא ביקשה ממנו לשלם לה תשלומים, חשבונות, ואט אט הוא נעשה כמו בן שלה והיה עושה הכל למענה. יום אחד פנתה אליו הזקנה וביקשה ממנו שיקדיש לה שעה מזמנו, היות שהיא רוצה לספר לו דבר מה. אותו יהודי שהיה עייף ותשוש לאחר יום עבודה מתיש, חשב לסרב לה, אבל בסוף החלית לעלות לביתה. סיפרה לו הזקנה את סיפור חייה, ואת כל השתלשלות העניינים איך הגיעה למצבה הנוכחי, בודדה גלמודה. ואז סיפרה שיש לה דוד שנפטר והוריש לה חמישה מיליון דולרים, היא גלמודה ואין לה למי להוריש את כספה, והוא היחיד שהטיב עמה מזה מספר שנים, היא רוצה להוריש לו את מלוא הסכום, והיא רק מבקשת טובה אחת, שיקנה חדר בישיבה שיהיה לעילוי נשמתה, ושילמדו תורה בחדר זה, וכך הציח חדר לעילוי נשמתה בישיבת נהר שלום. אמונה שלמה.

סיפור הצלה התרחש בגרמניה בזמן של ערב מלחמת העולם השנייה, וכך סיפרה הגב' ריטה מאיר. נולדתי בגרמניה בשנים שבין שתי מלחמות העולם, באותה תקופה ליקקה אירופה את פצעייה ממלחמת העולם הראשונה, וכבר נצפתה באופק המלחמה השנייה, אני הייתי לדה קטנה ולא ידעתי על ההתרחשויות והמצב הפוליטי. אבי הרב מנחם, יהודי נכבד תלמיד חכם שעשה תורתו קבע

ומלאכתו ארעי, רוב שעות היום עסק בתורה ורק שעות מעטות הוקדשו לענייני הפרנסה, אך ההצלחה והברכה, ברכת ה' שרתה בעסקיו, למרות כמות הזמן המועטת שהושקעה לצורך הפרנסה, משפחתו נמנתה על **המשפחות העשירות** ביותר בין יהודי קהילתנו, חיינו חיי רווחה באופן שאי"א לתאר במילים הכל היה לנו אצלנו זהב. רק על שמי לבדד היו רשומים בטאבו מגדלים גדולים. הייתי בטוחה שאחיה עד סוף ימי עושר, שהרי יש לי דירות שרשומות על שמי. יום אחד כל העושר הנוצץ התפוצץ לרסיסים לנגד עינינו. המצב הפוליטי שחלך והתחמם הכה בנו קשות, אבי הבין כי המצב קשה, וכי הכלכלה על גרמניה בפני התרסקות, אך אבא הבין זאת רק לגבי הכלכלה, ולא היה לו שמץ של מושג לגבי השואה האיומה שעתידה להתרחש ח"ו. אבא ביקש להעביר את רכושו הרב למקום בטוח יותר, הוא חקר ודרש ותייפץ עם מומחים בנושא הכלכלה, כולם הגיעו למסקנה שהרובל הרוסי הנו המטבע היציב מכולם והמבטיח יותר מכל המטבעות האחרים. אבא הזדרז למכור את כל רכושנו, הנדל"ן שברשותו, חשבונות הבנק, ניירות הערך, ואפילו את דירת המגורים שלנו, המשכנו לגור בה תמורת שכירות ששילמנו. את כל כספי הפדיון המיר לרובלים רוסיים למטבעות הכאורה היו היציבים מכולם והמבטיחים מכולם. אבי ביקש מפקיד הבנק שיזרו את תהליך המרת השטרות, ואכן הפקיד הזדרז ותוך זמן קצר ביותר קיבלנו הודעה רשמית על כסום עתק של רובלים רוסיים שהופקד על שמו בנק. ביום שלמחרת, בלא הודעה מראש ובלי שאיש ידע אין ולמה זה קרה, צנח הרובל הרוסי מרום הכלכלה אל תהומה, ולא היה לו עוד כל ערך, אני זוכרת את המקרה הזה כאילו זה קרה היום. מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. בתוך מספר ימים הגיעו לביתנו ארגונים גדולים חתומים בחותמת הבנק הרוסי גדושים בשטרות של רובלים רוסיים, אינני יכולה להעריך כמה שטרות היו שם, המונים הון עתק של כספים שווה היה את הנייר שעליו היה כתוב, אולי היינו יכולים לעשות מהשטרות טפטים לקירות, התבדחנו, ולא ידענו אם לצחוק או לבכות, הורי קיבלו עליהם האבשה את נאט ועיכלו כפי שקיבלו עליהם באהבה את ניסיון העושר. אט אט עיכלו את הדבר, והסיקה את מסקנותיהם ואמרו: שאם כבר לחיות בעוני במצוקה, עדיף לעשות זאת בארץ הקודש ולנו יש הזכות לגור בארץ הקודש, ומדיבורים למעשה המשפחה החלה בהכנות לקראת עזיבת המקום, אגה וזכרת איך עמדנו על הרצף וחיכינו לרכבת שתיקח אותנו מהארץ הזו. עמדנו שם אבא אמא חמישה ילדים, וארבע מזוודות. שבועיים ימים קודם לכן מגנינו עם חמש המשפחות העשירות בקהילה, והיום מה שנותר לנו כל מה שהיגדדים שלגופנו שהיו כמעט את כל רכושנו, במזוודותינו שמרנו לא מעט משטרות הרובלים, אף על פי שבעצמנו לא ידענו מה נעשה בהם. ואנחנו בני המשפחה שהורגלו לחיי רווחה ופנינו ולמשרתים שסמטובבים סיבנו ללא אחי, עלינו לישראל בחוסר כל, אני זוכרת את עצמי נערה צעירה ונבוכה מבטיה בביתנו הקטן הצפוף והדל ובערמות שטרות הרובלים, וחושבת ביני לבין עצמי מי יוכל להבין את דרכי ההשגחה, לא חלמתי על התמונה שתבחר לי כל כך מהר, ואגיע לבחנה הגירה, על דרכי ההשגחה. התמקמנו איך שהוא בארץ, ואז החלו להגיע השמועות המזורות מגרמניה ארץ מולדתנו, עלה השלטון מסורף באדולף היטלר ימ"ש, שנראה קרוב הוא מאוד לאשמוזר לצמיתות במחלקה בלתי נעימה בעליל. פתאום רעשה גרמניה וסחפה אחריה חצי עולם למלחמה נוראית, שבו נטבחו על קידוש ה' כידוע כשליש מבני עמנו. מקרובי משפחתנו ובני קהילתנו, לא נותר כמעט זכר, ואנו בזכות הרובלים הרוסיים שלא שויים היו אלא רוב ציפוי קירות הבית לכל היותר, זכינו בהצללתנו בחיינו ובחיי כל זרענו אחרינו. אמונה בלמה.

מעשה התרחש לפני יותר מ-100 שנה. באמריקה התגוררה משפחת שטראוס, הידועה כמשפחה עשירה אילי ההון המפורסמים, נתן שטראוס היה האב האמצעי בין שלשת האחים שטראוס, האח הבכור היה 'איזידור', הוא היה איש עסקים. נתן היה האב האמצעי, הוא כיהן כממונה על שירותי הבריאות בניו יורק. והצעיר שבאחים 'אוקסארי' היה היהודי הראשון שהגיע לדרגת שר בממשלת ארצות הברית. האחים 'איזידור ונתן' תרמו רבות למפעלים וישובים שהוקמו בארץ ישראל, ובזה הביעו את זיקתם לארץ הקודש. מר נתן שטראוס הנדבן, תרם כסף רב לבניית העיר נתניה, ואכן היא נקראת על שמו עד עצם היום הזה. תרומותיהם על שני האחים יועדו בעיקר למפעלים של אישים שלא היו שומרי תורה מצוות. בשלב מסוים החליטו ראשי הישוב הישן בירושלים לסתות את מזלם, ופנו אל האחים שטראוס שיתרמו לאחזקת מפעלי חסד בירושלים על הימים ההם. ראשי הישוב החדרי הישן תיארו בפניהם את המצב הכלכלי הקשה של תושבי העיר בכלל, ועניי ירושלים בפרט, ובשלב ראשוני ביקשו מהאחים הנדיבים לתרום לבניית ולהחזקתו של 'בית תבשיל' שבו יאכלו עניי ירושלים וישבעו את רעבונם. התיאור הקודר שישנם עניים שהגיעו עד פת לחם ומרוב רעב צפצפו עורם על בשרם, נגע ללב הרחום של מר נתן, בעוד שאחיו איזידור סלד מהעניין ואף הביע את סרובו להשתתף במצבה חשובה זו, ולא היה מוכן להצקות מסכספה למטרה בעלה זו. כיון שזכר, שיגר מר נתן שטראוס את התרומה של כמיליון הפרטי וביקש להתעדכן בהתקדמות העניינים ולהזמין לחנוכת הבית בסיום המלאכה, כדי שיוכל להשתתף ולעמוד מקרוב

במעשה ידיו להתפאר. בשנת תע"ב הוקמו שני בתי תבשיל, אחד בבתי וורשה ורשמה כסמיכות לשכונת מאה שערים. והשני בעיר התקפה, לאחר שהסתיימה הבניה והכל עמד על מקומו בשלום, בישרו למר נתן על גמר הבניה של בית התבשיל שנבנה מתרומתו ונדיבות לבו, והודיעו לו על מועד חנוכת הבית, לכסיעה זו הצטרפו גם אחיו של מר נתן לפי בקשתו. 'איזידור' שראוטי בגניעם ארצה נסעו שני האחים ונשותיהם לירושלים, וכשהגיעו לבית התבשיל וראו את מאות העניים שיושבים סביב שולחנות ערוכים וסועדים את לבם בשמחה, הגיבו בצורה מנוגדת. מר נתן שטראוס שתרם מהונו את האירוע הוא התרגז עד מאוד מהמעמד המרשים, שמכספו נתן לדל והביע סיפוק ושיבועת רצון גדולה מכך שסכספו למטרה נעלה זו. ואילו האח השני 'איזידור' שלא היה מוכן לתרום, כשראה את העניים של אנשי ירושלים, לא די שחש שהשתף בערם וסבלם אלא אדרבה הביע שאט נפש אל מול המחזה שנגלה לנגד עיניו, ולא הצליח להסתיר את סלידתו מעיני ירושלים. בסיום האירוע ליוו המארחים את האחים. בציאתם מבית התבשיל, מעד מר נתן במדרגות וסעף ארצה, נחטב ושבד את

ידיעות חשובות וכן דברים מגדולי ישראל ערוך בדרך של שו"ת

קרוסלו. מארחיו הבהילוהו לבית החולים לקבל טיפול, ושם התברר שיש שבר בקרסול בצורה קשה, והוא לא יוכל לדרוך על כף רגלו מספר ימים עד שיתאחה השבר ולכן הוא יצטרך להתאשפז בבית החולים במשך כמה ימים. כשהגיע אחיו לבקרו בבית החולים וראה אותו נתון בגבס ושוכב על המיטה ומתפתל מכאבים, שחק לשבתו ואמר בנימה של לעג: נו, אז זו התמורה שקיבלת על התרומה לבית התבשיל הירושלמי? מר נתן שטראוס שמע את דברי השף והלעג מפי אחיו ששמח לאידו אך לא הגיב. שני האחים היו אמורים להפליג מארץ ישראל לאנגליה, על סיפונה של ספינת התענוגות החדשה והמסוכללת בעולם 'טיטיניק'. עקב השבר שהיה ברגלו לא היה יכול להפליג, ולבסוף האח איזידור ואשתו החליטו לחזור לאנגליה במועד המתוכנן. ואחיו נתן ורעייתו לינה נשאר בירושלים. ביום רביעי כ"א ניסן שנת תרע"ב בשעה 12.00 בצהריים יצאה אוניית הפיג'ר 'טיטיניק' מהנמל באנגליה לארצות הברית, כשעל סיפונה 2227 נוסעים. אך לאחר חמישה ימי הפלגה ביום ראשון כז' ניסן בלילה האונייה התנגשה בקרחון וכתוצאה מכך חרץ עצום נפער באונייה. האונייה שקעה במצולות ים עם 1522

רבי מרדכי כהן כותב בספרו שפתי כהן שלאדם צדיק אין כלוך וזוהמה כלל. ומסופר על הגאון מוילנא שבזמן שהיה עני מודה היה שכונתו של הרבנית של הגאון פוקניטווע איתה שחיה בעיניו ואינה עוסקת כמותן בכיבוש הבגדים לעיתים קרובות ויהו מציעות לה שתתגרש ממנו. הרבנית אשת הר"א היתה צדקנית ומסורה לבעלה עד מאוד בוודאי הדברים לא השפיעו עליה כלל, ובאחת הפעמים שלחצו עליה חוק היא אמרה להם חכו! ואז היא הוציאה שתי כותונות האחת מכובסת, והשניה שהיתה בשימוש תקופה ארוכה במאוד ע"י בעלה, ושאלה לשכונת האם ידעו ליומר מה מכובסת ומה ממושם, ולא ידעו כלל. אמרה להן כעת אתן מבינות למה אין נשארת עם קדוש זה, שמרוב צדקותו כותנתו לא מתלכלכת כלל. והדברים מפורשים בדברים רב רב י' שבמשה רבינו לא נראתה רוח סרוחה מעולם ולא רימה ותולעה.

שאלה: האם זה נורמלי שאדם הנחה לשוחם עם חבר וכן להשתחרר עם חבר יותר מאשר עם בני ביתו. **תשובה:** ברור שסגנון המחשבה של בני הבית שונה לגמרי מאשר החברים, וכיוון שכן יש שחרור ושירות שאין אפשרות לאדם לבצע עם בני ביתו, ובפרט שיהיו בומנים מסויימים, ולכן ברור שעל בן זוג לא להיפגע מתופעה זו.

שאלה: ידוע שדוגמה אישית זה הכלל הראשון שצריך להיות בחינוך עוד הרבה לפני שמתחיל לחנך, אך עובדת דוגמה אישית גם כשאנו לא מושלמים באמת? **תשובה:** דוגמה אישית זה העברה של ריגשי הלם, הילדים קולטים היטב מה מפקיץ את ההורים מה כואב להם ומה משמח אותם, על מה נוצצות לנו העיניים ועל מה אנו נושכים פטמים, וא"כ דוגמה אישית זה מה שאנו רוצים להיות ולא דווקא מה שאנחנו, ולכן יש לכל הורה לשתף את ילדיו בחוויות רוחניות, ולהבליט את הדברים שהוא באמת שואף להם בליבו, וברור שכ"א באמת הפנימית רוצה התעלות ברוחניות, ואת הדברים האלו להבליט.

שאלה: מה הדבר החשוב לילד המתבגר? **תשובה:** לתת לו עצמאות שידא לעצמו לבד אם אנתנו נדאג לכל הדברים שלו הוא לא לעולם לא יידע להתמודד ולכן כוונה אנשלו לא לרוץ לסייע לו לתת לו להתמודד א"כ"י הוא פונה אלנו שאז אנו זקוקים להיות לו לעזר אך לא לדרוך אחוריו שיעשה כך וכך כי אם נעשה זאת גם זה יהרוס את העצמאות שלו שהוא כ"כ זקוק לכך וגם יעצור את תהליך הצמיחה שלו.

שאלה: איזה דבר הוא השתדלות לבריאות בימות החורף? **תשובה:** כוס תה. תה מחמם את הגוף, ולכן הוא יעיל בהתמודדות עם קור. הוא מקל על הצטננות ושפעת: וכן הוא מכיל נוגדי חמצון, שיכולים לעזור להילחם בזיהומים. בנוסף, הוא מכיל רכיבים שיכולים להקל על תסמיני הצטננות ושפעת, כגון שיעול, ליחה, וגודש באף.

מדור זה יש להימנע מלקרוא בשבת ורעיונות שנשלחו בשבוע: א. לכל מחברי הפנים וקונטרסים בכל נושא ומקצוע בתורה שרוצים להכניס את ספרם למאגר אוצר החכמה ניתן לשלוח בקובץ למייל x0583212115@gmail.com. ב. בנוגע מה אפשר לעשות עם פצעים בחלל הפה מנסיון אישי (אומנם אני הייתה רזה באופן מיוחד ויכולת שלכן היה לי חסרים זונותיים) היו לי פצעים בפה תקופות ארוכות שגרמו לסבל רב. עד שהגעתי לאיזה רופא משפחה והוא אמר שזה נובע ממחסור בוויטמינים מקבוצת B ושאלק B קומפלסק, ואכן תוך כמה ימים הכל עבר ב"ה ואגב בבית הכנסת לדרמין היה פעם יהודי צדיק שהיה בשנחאי והוא סיפר לי שכל הבחורים שם סבלו מפצעים בפה ולא ידעו מה הגורם, והביאו רופא מומחה שאמר שזה נובע ממחסור בוויטמין B והעצה לה היא שיאכלו בוטנים כי אז היה להם ויטמין B בכדורים. ואכן הביאו שקיס של בוטנים תחבורים אכלו והבעיה עברה. וככל הידוע לי לפעמים ויטמין B יכול לעזור גם כן לפצעים בפה. **תשובה:** לגבי פצעים בפה אם זה פצעים לבנים קטנים לגלגל חיתול על האצבע ולהעביר על הפצעים, קצת אכזרי אבל יעיל בסד. (בשם רופאת ילדים). **עוד כתבו:** בקשר לפיתרון לפצעים בפה יש תרסיס בשם S O S שמאוד עוזר זה בטעם קולה עולה כמאה שקלים אך מחזיק במרוב זמן ולהרבה פעמים אצל ילדים בדקנו ועוזר מיד אצל מבוגרים לא יסינו צריך להשאיר כמה דקות לבד בפה. עוד

שאלה: בפרשתנו מובא עניין החלומות, מה עושים כשחולמים חלום לא טוב? **תשובה:** יש בשי"ע חלומות שסומים שמתענים עליהם, אבל ידוע שהחזו"א אמר לאחד שחלם חלום שמתענים עליו בחלום, אהה לא כ"כ חשוב שיגלו לך מהשמים דברים כאלו. וכך ענה בדרך כלל רבי חיים קניבסקי. ולעיתים רחוקות מאוד מאוד רבי חיים היה אומר להענות. ועל חלומות מפחידים תמיד אמר רבי חיים לימר בברכת כתננים יהי רצון של הטבת חלום, ובמשנ"ב מביא שזה מועיל גם לחלומות שמתענים עליהם. וה"ה מהני הטבת חלום. והורה רבי חיים שאם חלם על מישהו דבר לא טוב שלא יספר זאת לחברו כדי לא לצער. וכשחולם ש"מת", רבי חיים מברר שזה סגולה לאריכות ימים.

שאלה: מהו היום הכי מיוחד בחנוכה לעניין תפילה? **תשובה:** מחזור ויטרי על חנוכה כתב שחנוכה הוא מלשון חן וחינה, היינו שהקב"ה מתנהג עמו לפניו שמתרה הדין. וימי חנוכה מסוגלים מאוד לבני, חיי ומזוני בריווח ובנקל. ובמיוחד ביזאת חנוכה: שהגאון קוב"ע ע"ז שהוא כנגד יום הכיפורים, ובכתבי האר"י כתב שזה יום של חיות הדין. ובמהר"א כתב שישם אז הם זמן של יום, והנס נהפך לטבע, ואין מנכין לאדם אם נעשה לו נס בימים אלו. ואפשר לבקוע בזמן זה קראונו ולפתוח שערי שמים. ופעם אמר החזו"א למישהו שהתאונן בפניו על מצבו החזק בעניני פרנסה והוא זקוק לנס גדול כך שיצליח לפרוע את חובותיו, א"ל החזו"א שביום 'זאת חנוכה' אפשר לפעול הרבה דברים ולזכות לניסים בכלל העיניים ובזמן הזה אין טבע כלל וכל העיניים פועלים מלמעלה מדרך הטבע. והכי הרבה אפשר לפעול בעניני פרנסה וזש"ק.

שאלה: מה יכול לסייע לחיזוק בימים אלו? **תשובה:** מאחרי חנוכה מתחיל כעין זמן חדות שהוא זמן שאפשר לזכות בו להרבה יותר משאר ימות השנה, בגלל שבזמן שהתורה קצת נחלשת זוכה מי שמתחזק ביתר שאל לשפע גדול שנמצא באותו הזמן בעולם, כי כידוע שהקב"ה מוריד שפע של תורה בעולם וכיוון שיש שנחלשים בזמן זה כי זה אחרי חודשים מהחורף ויש עוד ארבעה חודשים יש קצת קושי והרבה בו שהקדים כמו בתחילת הזמן. לכן כל מי שיש לו שכל בקודקודו יתחזק ביתר שאת בד' חודשים אלו ויזכה לסיים את הזמן עם סיפוק אדיר ביותר.

שאלה: אדם הנמצא בזמן של חולשה רוחנית, מה יעשה בשביל שיעבור את התקופה קבלת ולא ישבר מזה לצנח? **תשובה:** אם הוא מבין שכן דרך העולם, וכי זוהי תקופה זמנית, שלאחריה תבא תקופה של עלייה, אזי הוא לא 'מטרסקי' ועוזב את כל עבודתו לגמרי, כי גם כעת הוא עובד את ה'; אם כי בדרך של נסיגה. וכבר רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א: והנה האדם הוא תמיד עולה ויורד, ובעת ירידתו נדמה לו כי כל מה שעושה עכשיו מן התורה וכן העבודה אינו כלל בלב שלם ואינה מצליח לו, והיה רוצה לנוח ולהתגרות בשינה עד שיעבור אותו הזמן וישבו לזריזות. וזה ידוע הרבה להולך בדרך התורה אבל באמת אינו כן, כי האדם בנקל יוכל לעלות למקומות אלו הוא עוסק אפילו על ידי התרשלות משלא יעסוק כלל, כי יתרחק מן התורה ויותר קשה לו להזדרז עוד. והעבודה היותר חשובה והיותר יקרה בעיני ה' היא, אם עובדים אותו גם בימי הירידה, כאשר חשיכה גדולה נופלת על האדם, ודווקא אז הוא כמתאמץ להתקרב אל בוראו עם כל היצר הרע שבו, ולהמשיך דוקא מתוך חמימותו של היצר. תורת ההתחזקות.

שאלה: שכאדם חוטא ואיש בכל העבירות שעושה ולא משתדל כלל לחזור, האם יש לו לפנות לקב"ה ולבקש רחמים? **תשובה:** הקב"ה מצפה מכל יהודי שישוחם עמו, בדיוק מהמקום שבו הוא נמצא, על הנושאים העומדים על הפרק. ויש להוסיף את דברי רבי חיים יטאל שכותב שלפני ביאת המשיח לקב"ה יש נחת רוח מעבודת התפילה של דרינו שהם בבחינת ערבה שאין לה טעם וריח ומפציצים את התפילה שלהם רק דרך השפתים בלי לחשוב על מה שאומרים. תורת ההתחזקות.

שאלה: בפרשתנו מסופר שהזעק מהבור והוא גילח והחליף שמלותיו, יש להקשות מדוע הוא לא התרחץ הרי הוא יישב בבית סוהר שנים רבות ומסתבר שהיה מלוכלך וא"כ מדוע הוא לא התרחץ? **תשובה:** אחד מתלמידי האר"י

{ אז נדברו }

פרשת מקץ תשפ"ד | גליון מספר: 630 | לסדר: "ויצואו מן הבור..."

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

הפעם... לכבוד חנוכה נעשה כאן ערב "שירה"!!!

היות וחנוכה זה חג ההפעלות וההווי היהודי... אז הפעם גם אז נדברו יוצא בהפעלה... קדימה... כולם להתיישב סביב שולחן אחד גדול... ואנחנו כעת עושים מקהלה!!! כעת תקשיבו טוב טוב... אנחנו עכשיו בוחרים קטע קטן של שיר!!! לא משנה איזה... ומחלקים אותו לתוים... והפעם לשם שינוי אנחנו לוקחים כל תיו ומאריכים בו במשך עשר שניות תמימות!!! הבנת??? בא ניקח בתור דוגמה את השיר מכניסי רחמים... תתחיל לפזם אותו... אם שמת לב באמצע המילה מכני-סי, בין נ-י לסי מתחלף תו... אז אל תעבור לתו הבא!!! תמשיך לעמוד על אותו מקש במשך עשר שניות!!! מכניסי!!!!!!! עברו עשר שניות על השעון... הלאה... ממשיכים (למכני-סי)!!! גם זה עשר שניות, (כ-סי עצמו יש שני תוים למי ששם לב... אז נא להקדיש לאות הזו עשרים שניות כפי הסיכום) וככה תשיר את כל הקטע מכניסי רחמים רחמנו...

נו... מה יצא לך?? לא יודע... צופר של אניה או אולי צופר של רכבת... מה שבטוח- שיר זה לא היה!!! אפילו לא בטעות... ולמה?? כי תו ועוד תו ועוד תו... כשהם רחוקים אחד מהשני ואין ביניהם תיאום וקשר זה סתם צופר... נכון?? אבל עכשיו שוב תתחיל לשיר... וכעת תשיר נורמלי... אוהו... פה אני שומע שיר!!! פתאום התו ועוד תו מצטרף ליצירה מוזיקלית יפה ומרגשת... נכון או לא נכון?? אל תסמוך עלי... תעשה את הניסוי צופרים הזה יחד עם בני הבית לפי ההוראות... ואחרי הניסוי צופרות תשירו שוב את אותו שיר לפי הקצב...

מה מתברר?? שזה כל המהות של שירה!!! כל המהות של שירה זה האומנות ללקט חלקיקי קולות שונים ומגוונים ולאסוף ולצרף אותם בהרמוניה ולקרב אותם אחד לשני ואז לפתע כל הקולות נהפכים להיות מקשה אחת ויצירה מוזיקלית מדהימה...

כעת מובן מה הקשר בין הודאה לשירה!!! אם שמת לב: הודאה זה משהו שהולך עם שירה... ספר תהילים מלא וגדוש בשירה והודאה לה... בפרט בחנוכה... אז אגמור בשיר מזמור... קבעו שיר ורננים... מזמור שיר חנוכה הבית לדוד... הללוהו בתוף ומחול הללוהו בנבל וכינור...
האם פעם חשבת מה הקשר בין שיר ל--שבח והודאה לה??

למה השיר הוא הכלי שדרכו אנחנו משבחים ומודים לה??

אז הנה!! זו הנקודה!!! אנחנו חיים כאן בעולם הזה... העולם שלנו הוא אוסף פריטים לא קשורים... כל מיני נתונים מתרחשים כאן בעולם ואין לנו קצה חוט... ה' לא מספק לנו מידע... למה זה סגר שידוך בקלי קלות וזה לא?? למה לשני אין שום בעיות פרנסה ולנו יש?? למה בדיוק זה נהרג ואילו זה ניצל? למה זה נעדר וזה חטוף וזה נפצע וזה ברגע האחרון חמק?? וכן הלאה וכן הלאה עד פרטי פרטים הכי קטנים... כל אחד בחיים הפרטיים שלו... כל אחד והסיפור שלו... בקיצור: ה' מעמיד אותנו מול מלא מלא נתונים שנראים לא קשורים...

לרגעים מסוימים זה נראה שהעסק אולי באמת מתגלגל ככה מעצמו... פעם ככה ופעם ככה... איך שזה יוצא... אבל לא!!!!

יהודי יודע שאין מקרה בעולם!!! אין סתם דברים... אין סתם דברים שנתקעים בחיים... אין סתם בעיות... ואין שום דבר סתם בעולם... יש פה איזושהי תכנית!!! כעת היא אמנם נסתרת!! כעת אנחנו לא מבינים אותה... יום יבא ואנחנו נשיר שיר חדש!!! יום יבא וה' ישלים לנו את הפזל... ופתאום כל הקצוות יסגרו וכל הפריטים יאספו ויתקדו אחד אל אחד ואז נבין!!! נבין איך שהכל חתר לתמונה אחת מושלמת ומדהימה של טוב גמור שרק ככה זה יכל לקרות ולא אחרת... ואז נפצח בשירה!!! השיר הוא הכלי שבו נאספים כל הפריטים ליצירה אחת מושלמת ולכן הוא הכלי שדרכו אנו עתידים לבטא את ההודאה לה... אודך ה' כי אנפת ב'... תודה רבה ה' על כל מה שעברתי בחיים... עכשיו אני מבין איך ששום דבר לא היה סתם... זה מה שיהיה לעתיד לבא!!! לעתיד לבא שירו לה' שיר חדש!!!

אבל לבנתיים... מה עכשיו?? מה עושים כעת שאנחנו עדיין לא מבינים ולא רואים את כל התמונה המושלמת?? אם לא רואים ולא מבינים אז שיר ? ? ? ! שיר עדיין אי אפשר להגיד!!! אבל אפשר להגיד שיר חדש!!! אבל אני לא מחכה לו... אני לא מחכה לו שהוא יסביר לי... אני עדיין לא מבין... כשהוא יסביר לי זה יהיה שיר חדש!!! אבל אני לא מחכה לו... אני לא מחכה לו שהוא יסביר לי... אני מקדים אותו!!! ועוד לפני שאני מבין... אני מפגין לו נאמנות וכבר עכשיו פוצח בשירה!!! אז מה ואני לא מבין... העיקר שהוא מבין!! הוא יודע מה שהוא עושה... אני בידיים טובות... אם ככה אפשר כבר עכשיו לשיר... כשנבין זה יהיה שיר!!! ועד שנבין זו שירה!!! זה הפשט בפסוק: ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך... דוד המלך כבר שמח!!! עוד בשלב שלפני הישועה... עוד בשלב של "בחסדך בטחתי... עוד בשלב של "עד אנא ה' תשכחני נצח..." הוא לא מחכה שתגיע הישועה... הוא מקדים את ה' ואומר: אשירה!!!! אשירה לה' כי גמל עלי... (בפרק נ"ט הוא יאמר ואני אשיר עוזך!! בלשון זכר כי ההודאה הזו היא רק לאחר הישועה... היית משגב לי...) ואם עסוקים אנו עדיין בעיצומה של מלחמה מול הפלשתים... כל נשכח את שירת הפרות שהלכו הלך וגעו ושרו את הודו לה' קראו בשמו... והכריזו שזרע ישראל עבדו!!! יום יבא והפלסטינאים ישגרו דורון לאלוקי ישראל וידו בפה מלא שאנחנו עם הנבחר... או אז "שירו לו זמרו לו" ואילו עד אז?? מה קורה כל עוד שעד אנא אשית עצות בנפשי?? אז אז אשירה לה'!! עוד לפני שגמל עלי... עוד לפני שנאספו כל הפרטים ונסגרו הקצוות עוד לפני שימלא שחוק פיננו ולשוננו רינה.

סוף שנה לוועידת,
זו הזדמנות לתרום ולקבל
קבלה המוכרת להחזיר מס,
אז למה אתהם מחכים??
איך תורמים?
באופציות שלהלן:

**כך אתם שותפים איתנו
בהוצאות ובזכויות:**

בבנק: פאג'י

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזיר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

אדוניי! תברר ברצינות מה הי'! זה לא צחוק!!!

התחדש לי חידוש... לא קשור לחנוכה... לא קשור לפרשת שבוע... ואני לוקח בחשבון שיש כאלו שלא יבינו בכלל מה החידוש... ובכן: החידוש אומר ככה: **מי שהצליח לקלוע למטרה ולעשות את הישר בעיני ה', זוכה לקבל שכר גדול גם אם זה הגיע אליו בלי קושי!!!**

הבנת את החידוש הגדול?? תבין: השכל הישר אומר שתאר לעצמך: שני אנשים חיפשו את הדרך האמיתית בעבודת ה'... אחד הפך את העולם... חיפש וחיפש ובסוף הגיע למסקנה מוטעית והלך בדרך הלא נכונה... ואילו השני בקושי חיפש... בקושי התאמץ... והוא פשוט נפל במקום הנכון... היה לו מזל והוא הגיע לרב הנכון ולהשקפה הנכונה... ותכל'ס... הוא הולך בדרך הישר!!! נו... אני שואל אותך: מי אמור לקבל יותר שכר? זה שאמנם הלך בדרך הישר אבל קיבל את זה על מגש של כסף? או מי שעמל ויגע ובסוף לא זכה?? תסכים איתי שהשכל הישר אומר ש"רחמנא ליבא בעי" ולפום צערא אגרא ועיקר השכר הוא על העמל...

ככה היה לי ברור כשמש בצהריים... אבל פתאום משהו השתנה לי בראש!! אני עדיין משוכנע שזה נכון!! **אבל לא לגמרי!!!** ולמה??

כי תאר לעצמך מלך שנאבדה לו אבן יקרה והוא מחפש אותה בנרות... ומאוד מאוד חשוב לו **למצא** אותה... ולצורך העניין המלך גייס את כל העבדים שלו שיחפשו בשבילו את האבן ויעשו הכל כדי למצוא... ובאמת כולם מחפשים ומחפשים עם כל הלב ולבנתיים העלו חרס... תאר לעצמך שהמלך יחליט להתחשב בכל מי שעבד לריק... מסכן... כמה עמל ויגע... כמה חיפש... תאר לעצמך שהמלך יכריז: רבותי... תהיו רגועים... אני נותן שכר לכולם בשווה!!! בין אם תמצאו בין אם לא תמצאו... אני אתן לכם משכורת... ולא סתם!!! אפילו מי שבסוף ימצא אני אתן לו בדיוק כמו שנתתי לכם!! כי אני מעריך בעיקר את העמל והמסירות ולכן מבחינתי מי שבסוף מצא הוא לא יותר מיוחד מכם... תאר לעצמך שככה המלך יגיד...

אתה יודע מה יקרה?? אף אחד לא ימצא את האבן!!!!!! אין סיכוי שמישהו ימצא!! ולמה??

כי מדובר פה באבידה ובאבן שבשביל למצא אותה צריך מאוד מאוד להתאמץ... מאוד להשקיע... צריך לחפש עם כל הנשמה!!! עם כל הרמ"ח והס"ה... ואם המצב הוא שאתה רק צריך לחפש... ולא משנה אם תמצא ובין אם לא תמצא... בין כך ובין כך התוצאה תהיה אותו תוצאה... **אז אף אחד לא יחפש באמת ברצינות!!!** לאף אחד לא יהיה חשוב באמת למצוא!!! לאף אחד לא יהיה בוער בנשמה למצא פה משהו... וממילא אף אחד באמת לא ימצא... ולכן אין ברירה... גם אם המלך מצידו מאוד מפרגן למי שחיפש עם כל הלב... בסופו של דבר מוכרח להיות שמי שימצא יקבל את השכר הגדול ביותר... **אחרת זה לעשות צחוק מהעבודה...**

על אותו משקל: יום אחד נפל לי האסימון שה' רוצה פה משהו!! ה' רוצה משהו מסוים שזה וזה הוא רוצה ולא משהו אחר... וה' שלח אותנו כאן לעולם כדי לחפש... ולמצא!!! והיות ואנחנו פה בשביל למצוא!!! **זה מוכרח להיות מבצע רציני!!!** לא מהסוג של "כולם זוכים"!!! זה מוכרח להיות שמי שימצא "זכה לו" ומי שלא לא...

אז כמובן... כאן המקום להסתייג... שעדיין "ישמח לב מבקשי ה'" גם מי שרק "ביקש" את ה' ולא זכה למצא ה' לא יקפח שכרו וגם הוא "ישמח" ה' לא יקפח שום עמל ויגיעה... אבל אי אפשר להשוות אותו למי שכן מצא... כי אם מי שמצא ומי שלא מצא... שניהם שוים... זה נקרא לעשות צחוק מהעבודה... זה מתכון בדוק לחוסר רצינות...

בקיצור: אם תשים לב... הנקודת הנחה הטבעית שלנו בגישה לעבודת ה'... שהיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו זה... זה... זה משהו כזה סמלי כזה... תשתדל לא לטעות... תעשה את שלך... תנסה לברר פחות או יותר מה ה' רוצה... אבל בסוף זה לא משנה... מה שיצא לך יצא לך... העיקר תעשה את מה שאתה עושה כל הלב ואז רחמנא ליבא בעי... אז זהו שלא!!! עם כל הרצון להיות נחמד ואדיב בשם הרבנו של עולם... **זה לא!!! לא יכול להיות ככה!!!** אדוני היקר: יש אמת!!! וצריך לחפש אותה כמו מטמון!! ומי שימצא את המטמון זכה לו... ומי שלא יפסיד בגדול!! ושוב: ה' יקפח את שכרו של מי שחיפש ולא מצא אבל זה לא יתקרב למי שכן מצא... זה לא יהיה אפס קצהו למי שזכה לקלוע למטרה ולהישיר לרצון ה'... ולמה?? כי העסק פה רציני!!! אם ה' רוצה משהו אז הוא רוצה את זה!! את המשהו המסוים שהוא רוצה!!! זה לא המלצה... זה לא בערך ולא כמעט... ויש!!! יש דרך לדעת בדיוק בדיוק מה ה' רוצה... יש דרך אחת ויחידה!!!

תנחש מה הדרך??? לגשת לזה ברצינות תהומית!!! ולדעת שהולכים פה על כל הקופה!!! לדעת שאם טעית... יש לי מה להפסיד... לדעת שאם טעיתי זו טעות שלי!!! זה מחדל שלי!!!

אצל מלכי בית דוד מוצאים את הלשון: "ויעש הישר בעיני ה'!!!" ישר בעיני ה' זה לא תמיד משהו מאוד מיוחד... ישר זה בסה"כ לא עקום!!! ההבדל בין דרך ישרה לעקומה זה לא בהכרח שהדרך הישרה היא יותר ארוכה או קשה והדרך העקומה היא יותר קלה... אדרבה... בדרך כלל, על פי רוב הדרך הישרה היא יותר קצרה מהעקומה!!! וכיון שהמלך עשה הישר בעיני ה'... אז ה' אוהב אותו ונותן לו שכרו... למה??

מה הוא בסה"כ עשה?? הוא בסה"כ עשה את הישר בעיני ה'... כולא ישר... למה מגיע לו יותר מכולם?? אה... אתה מקנא?? יש לך בעיה עם זה שמי שעושה את הישר בעיני ה' זוכה?? בבקשה... תעשה גם אתה הישר בעיני ה'!!! ואני מזהיר אותך... תבדוק טוב טוב מה הישר בעיני ה'... תחפש את האמת ברצינות תהומית כיו... כי שלא תגיד שלא אמרו לך... מי שיעשה את הישר בעיני ה' יזכה לעין לא ראתה אלוקים זולתך ומי שלא יזכה לעשר מדרגות מתחת... ואם אתה תברר לא מספיק ברצינות וממילא תגיע למסקנות עקומות... גם אם תעמוד על הראש ותהיה צדיק על כל הראש ותעשה מלאנתלפים מצוות... אותו אחד שעשה את הישר בעיני ה' יהיה במקום שאתה לא תגיע אליו!!! ואם אז תעמוד ותשאל... אה... אבל זה לא פער... אני כ"כ עבדת... יענו לך: אדוני היקר!! היה פה מטמון ואמרו לך לחפש ברצינות... ואתה לא נגשת ברצינות... בדקת בצורה חפיה... נאחזת בכל מיני קנים רצועים ואמונות טפלות והלכת עם זה ראש בקיר... ולכן יצא העגל הזה...

אין ברירה!!! כמה שזה נראה על פניו לא הגון ולא פער... אבל זה מחויב מצד ההיגיון!!!

בקיצור: נא לא להקל ראש... אנחנו נמצאים במשחק שחמט שצריך לזהות מה ה' רוצה ומה לא... מה ה' רוצה יותר ומה פחות... מה ה' שונא ומה אוהב... וכמובן אחרי הכל... נא לא לשכוח... אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה... אפילו שכר שיחה נאה...

ויריצוהו סן הבור!!

אבא יקר: הבן שלך מתמודד בעוצמה ובגבורה איפה שאף אחד לא יודע!!

תן לו את הספר הזה כהוקרה!!

לא זייק לו לדעת שאתה גם מתהלך באותו עולם, וגם אתה התמודדת במה שעובר עליו...

דמותך חשובה לו בחלון.

שיקבל את זה **דווקא ספר...** זה עקרוני!

15.000 צעירים כבר הקדימו את ההורים שלהם וקנו... אבל אתה תקדים אותם!!! תהיה חלק מהעניין!! זה חשוב!! צריך גם אותך פה בחלון

חדש: אידיש:

בארה"ב ניתן כעת לרכוש בכל חנויות הספרים המובחרות בויליאמסבורג, בור פארק, מונסי, וחדש!! **סונר** לפרטים נוספים: 845-406-1364

הספר בעברית:

ביחס לספר בעברית אנו זקוקים לתגבור התחמושת והנשק לקראת חידוש הלחימה בימי השובבי"ם הקרבים ובאים, במילים פשוטות יותר: נותרו לנו בסה"כ 100 ספרים במלאי... ואנו זקוקים להדפסה מחדשת... כל הרוצה ליטול חלק במאמצי הלחימה של כוחותינו... יבא ויטול... פרטים נוספים ניתן לפנות ל 052-7683095

ניתן לקנות את קונטרס

'עזה (כסוות) אהבה'

בענייני חנוכה וברוח ימים אלו,
בפלא': 0527683095 - 0548446691

המלחמה מזוית אחרת...

אני רוצה לשתף אותך בנימה אישית... אני גר אי שם בצפון!!! נכון לשעת כתיבת שורות אלו... ב-15 שנים האחרונות לא נשמעה כאן אזעקת אמת אפילו אחת!!! בו בזמן שתושבי אשקלון ואשדוד כבר התרגלו לשגרת סביבים... לחימות... אזעקות... מרחב מוגן וכו'... הרי אנחנו??? אנחנו בכלל בכלל לא בפרשה!!! זה מצד אחד...

ואילו מצד שני... העסק כל הזמן רוחש... ישנה דריכות מאוד רצינית בגיזרה הצפונית ולכולם ברור כשמש בצהרים שזה עניין של ימים עד ש... שזה פה!!! זו תחושה מוזרה... כמו תחושה של ערב "חג" כאילו מחכים לאיזה משהו... לבנתיים הכל רגוע אבל חכה חכה... זה מתקרב!!!

וכאן יש משהו מאוד מאוד מוזר... בהתחלה מאוד פחדתי לדבר על זה... פחדתי שיכניסו אותי לאשפוז כפוי... לכן בזהירות גדולה ניגשתי לאחד אחד ושאלתי אותו בשקט... והתברר שאני לא המשוגע היחיד... ואנא מכם קוראים יקרים!!! אל תכעסו!!! תקראו עד הסוף... (אני בסה"כ עושה פה שירות אדיב. אני מעיז להיות המשוגע שאומר בקול מה ש-40 אחוז מהקוראים חושבים בשקט)

ובכן: אני מעדיף לפנות לחבר שלי שגר בחיפה... בינינו... תגיד לי: אתה לא מחכה שיהיה פה כבר איזה אזעקה עסיסית?? איזה ירוט מרשים??

שאלתי אחד אחד ככה בשקט... ולא תאמין... כמעט כולם הרכינו ראש וחייכו בביישנות... בטח... אנחנו מחכים לאיזה אזעקה שוברת שגרה...

פתאום גיליתי שיש עוד כמה משיגינערס חוץ ממני... עכשיו ככה!!! התחושה הזו מאוד מתסכלת... ולמה?? כי תכל'ס... כולנו מאוד כואבים ומצטערים על כל היהודים ששרויים בצער בימים אלו... וכואב לנו על כל יהודי שכעת נמצא בגלות מחוץ לבית שלו... אף אחד מאיתנו לא רוצה מלחמה ח"ו... ובכל זאת!!! יש איזה יצר הרע מוזר של עקשן שלא מעניין אותו כלום... הוא רוצה עקשן וזהו!!!

עכשיו: מה הכי הכי מתסכל?? שאני לא טיפש... אני יודע טוב מאוד שכל הציפיה המפוקפקת הזו היא **עד!!! עד הטיל הראשון!!!** עד האזעקה הראשונה רח"ל... אני מכיר את האופי ההיסטרי שלי ובטיל הראשון אני כבר לא יחכה לד"ש מנאסרללה... ואת כל זה אני יודע טוב מאוד!!! ומה לעשות שזה לא עוזר!!! הדחף הזה קיים ולא מרפה!!!

בקיצור: גיליתי באופן כללי שדווקא המצב נפיץ כעת בארץ ישראל... הוא אמנם מצב מאוד קשה ויש הרבה יהודים ששרויים בצער!! זה לא סתירה שיש אנשים שדווקא המצב הלא פשוט עושה להם משהו טוב...

ותרשה לי לנתח את הנושא הזה!!! כי זה מתחלק לכמה סוגים...

ושבו אני מבקש את סליחת הקוראים... אני מניח את זה על השולחן רק משיקולי ריפוי!!! לנסות יחד לטפל בנושא... (למי שלא מבין למה אני כ"כ מתנצל ומתמגמגם... אל תשכח שיש יהודים שמאוד מאוד סובלים בתקופה הזו... יש יהודים שחיים בגלות כבר יותר מחודשיים... יש יהודים שהלב שלהם יוצא מדאגה על יקיריהם... ויש יהודים שמטה לחמם נשבר ומפסידים הרבה כסף... ופתאום מגיע פה מיישהו ואומר שזה דווקא נחמד... זה משהו שעלול מאוד להכעיס ובצדק... ולכן הנושא מאוד רגיש... אבל רק לשבר את האוזן!!! מי שאני רגוע כלפיו... מי שהכי הכי מבין אותי יותר מכולם... זה לא פחות ולא יותר החיילים!!! החיילים בעצמם חיים... נושמים... אוכלים... שותים... **עקשן!!!** זה בנששמה שלהם... להורים שלהם מאוד קשה... אבל הם- החיילים בעצמם מבינים על מה אני מדבר יותר טוב מכולם... כך שכל מי שיקרא שורות אלו ויגיד... אה... הנה החרדים האלו יושבים ומחפשים עקשן בו בזמן שחיילים מתים בעזה... אז זהו שלא!!! היצר הזה קיים בראש ובראשונה אצל החיילים הלוחמים בעצמם ורק בזכות זה יש להם את הכח והעוצמות להילחם... ומה לעשות שהדחף הזה לא פוסח גם על מי שנמצא מחוץ לחזית... אמנם!!! יתכן מאוד שהחיילים שכבר נמצאים עמוק בשטח... הם כבר לא נהנים מזה... הם כבר רויים ותשושים... כמו כן תושבי אשדוד ואשקלון... גם אם פעם הם אהבו עקשן על היה פעם... ולכן כוונתי לא דיברתי עליהם... אבל צריך לדעת שהיצר הזה קיים ואם אנחנו רוצים לטפל בו צריך להציף אותו על השלחן ולהכיר בו ורק אז ניתן לווסת אותו.)

ובכן: בא נתחיל מהדרג המרומם יותר... אז ככה: אם שמת לב... אצל העם היהודי יש מילת קסם שנקראת "מלחמת גוג ומגוג"!!! אתה רק מתחיל לדבר בבית הכנסת... מגיע גוג ומגוג... איראן ורוסיה וכו' וכו'... רק אמרת את זה... אתה פתאום רואה שהציבור מתחיל לחיות... אנשים מתחילים לחייך לעצמם ברחוב... הם פתאום שכחו מכל הצרות...

מה קרה?? בסה"כ הביאו להם צרה חדשה... גוג ומגוג!!! אז מה אתם מבסוטים?? מלחמת גוג ומגוג זה הרי משהו לא טוב... זו מלחמה... זו עת צרה... ולא פשוט בכלל... אז למה כשמתחילים לדבר בבית הכנסת על גוג ומגוג כולם מתחילים לנענע את הרגלים במרץ...?? נו... למה??

העניין הוא כך: כשרצייתי לקנות דירה... המתווך דירות לקח אותי לראות כמה דירות... בדירה הראשונה אני נכנס... ומה אני מגלה???

בית הפוך לגמרי... שמיכות זרוקות במסדרון... ערמות של צלחות חצי בכיור חצי זרוק על הרצפה... כל הבית סקנדל אחד גדול... היה לי די קשה להתרשם מכזה בית... כי הבית היה נראה **מוזנח!** בית נטוש... זה היה נראה שבעל הבית יום אחד תפס את הרגלים והלך... קשה להתרשם מבית **מוזנח**... תסכים איתי...

טוב... עברנו לדירה הבאה... רק נכנסתי לדירה השנייה... אוי אוי... שומו שמים!!! הפעם הבית היה הפוך **פי עשר** מהבית הקודם!!! הקירות מקולפים לגמרי... כל הרהיטים מרוכזים במרכז הבית ויש עליהם נילונים... גלונים סיד וטיח בכל פינה... במרכז הסלון אני רואה מערבל בטון... בקושי ראיתי בית... זה היה נראה יותר אתר בניה מאשר בית...

ולמרבה הפלא דווקא מהבית הזה התרשמתי הרבה יותר מהבית הראשון!!! תן נחוש למה?? נו... תגיד אתה למה... כי נכון שהבית השני היה הרבה יותר הפוך ומבולגן... אבל זה לא היה בלגן של הזנחה אלא בלגן של שיפוצים!!! ראית פה בית מושקע!!!

בית שהבלגן שלו נובע מנכונות להשקעה!! שיפוצים...

אתה קולט?? דווקא הבלגן ההרבה יותר גדול... נתן לי תחושה טובה שיש פה בית שנמצא בתהליך של השקעה ושיפוץ... **עד כאן המשל!!!**

הנמשל מאוד ברור... היות ואנחנו נמצאים בדור אחרון... אז כפי שמקובלנו מהרמח"ל... עיקר תוקף הגלות בדור אחרון זה הסתרת פנים!!! לא צרות כמו **הסתרת פנים!!!** תחושה כאילו ה' ח"ו עזב את עולמו ואינו משגיח בו... (שכמובן אוטוטי יתגלה ש... שכי לא יזנח לעולם ה') **זה!!! זה מה שהכי קשה!!!** יש בדור שלנו הרבה יהודים שהגדרה שלהם היא ש"הם לא מסודרים בחיים..." לא מדובר בהכרח שיש להם צרות צרורות... זה לא צרות כמו ש... שזה **לא מסודר...** (הצעירים פחות מבינים מה זה המילה 'לא מסודר', אז אנא מבוגרים... תנסו להסביר לצעירים מה זה בן אדם לא מסודר בחיים...) זה נראה כביכול כביכול כאילו ה' זנח את עולמו... אתה רואה יתומים... אלמנות... אלמנים... רווקים רווקות... כל מיני התמודדויות נפשיות מורכבות שהקושי הגדול ביותר זה אותם רגעים עייפים האלו שהלב צועק... אבאלע... איפה אתה... הבית מבולגן... לא מסודר... יש פה יותר מידי הרבה סקנדל בעולם הזה... ההסתרת פנים הזה כאילו זה מה שיש וזהו!!! אז הדבר הקשה ביותר בדורנו!!!

ואז לפתע!!!! בעיצומו של החוסר סדר... פתאום מתחיל בלגן... אבל ממה בלגן... טבח אכזרי בשמחת תורה... מלחמה בעזה... טילים... דרום... צפון... איראן... תימן... סוריה... רוסיה... אתר בניה...

דווקא זה!!! דווקא הבלגן הזה פתאום מתחיל לעשות לנו מצב רוח!!!

ולמה?? כי דווקא ברגע שנהיה בלגן כזה גדול בעולם... זה כבר לא מריח הזנחה... זה כבר מריח **שיפוצים!!!** זה מריח שהבוס הגיע והתחיל כביכול להשקיע!! אתה מתחיל להריח את הריח המשכר של הסייד והטיח והשיפור דיוור... זה הסוד!!! יהודי שלא מסודר בחיים... ברגע שהוא שומע שהעסק מתחיל לרוחש... **משהו נהיה לו טוב מבפנים!!!** זה נותן לו תחושה... שהנה... זה כבר לא סתם עולם שנראה כביכול נטוש ומוזנח... אלא העולם נכנס לשיפוצים!!! ושלא תביין: מלחמת גוג ומגוג זה בלגן גדול מאוד... אבל דווקא הבלגן היותר גדול נותן לך תחושה מוחשית ש... שלא הבנת... הבוס פה והוא כעת מתחיל לסדר את העולם!!! וזה בהחלט עושה הרגשה של ערב חג!!! למי?? למי שלא מסודר בחיים...

אז אנא יהודים יקרים!!! אם הצלחתי לנגוע בנקודה ולהגדיר נכון... אז אנא מכם... אל תשאירו את זה שם... לא מספיק להרגיש ערב חג... צריך גם להושיט יד!!!! אמא שלי תמיד הייתה מאיימת עלי בערב חג... **אם אתה לא תעזור בבית לא יהיה פה חג!!!** כן... תמיד בערב שבת... כשהעסק היה מתחיל להתחמם... ואמא שלי כבר הייתה עצבנית ולחוצה שאוטוטי הדלקת נרות... אז יופי... הבנתי שעוד רגע שבת מגיע... התחלתי כבר להתלבש!!! ואז אמא שלי אמרה לי... לא לא!! אל תתלבש!!! כי לא בטוח

כלב חמוד בתוך הנפש.. והכלב הזה מייחל ליציאה מהשגרה... ומקובלנו שצריך "להוציא" את הכלב... והנה הכלב קיבל את זה והוא שמח מאוד... עכשיו זה לא סתירה לרגע שאתה מאוד שבור ומתאבל על סילוקן של צדיקים... והכלב שלך במקביל נהנה מכל רגע... מהדחיפות והמצב...

זה שיש לך כלב זה לא בעיה בכלל! כל השאלה היא: מי שולט! מי מושך את מי... ולכן אדרבה... במקום לנסות להחביא את הכלב... תכיר בו... תכיר בקיומו! ואז תלמד איך לווסת אותו למקומות הנכונים ואז תגלה עד כמה הוא נצרך בשביל עבודת ה' והוא בכלל לא כלב...

על אותו משקל כאן: העקשן של המלחמה זה כלב!!! כלב שקיים באישיות שלנו... ולא צריך להתעלם ממנו... הדחף הזה קיים!!! רק מה??

קעת הדחף הזה כביכול רוצה משהו מאוד לא סימפטי... רוצה מלחמה...

קעת מה עושים??? אז דבר ראשון... ספציפית את תהיה מוטרד מהכלב הזה... כי הכלב הזה אוטוטו מתחרט... כי כפי שאמרתי על הטיל הראשון שיהיה יותר מידי קרוב... הכלב הזה יברח כמו כלב...

אבל מה כן?? ס"ס זכינו פה להיכרות עם כלב! שהוא לא כלב... הוא בסה"כ דחף חיובי!!! שצריך לדעת איפה לשים אותו!!! זה אחד מהשבעים כוחות של בכל לבבך... בשני יצריך... ביצר טוב וביצר הרע... ואנחנו מצווים לאהוב את ה' בכככל הלב... זה אומר גם ביצר הזה...

קעת מה עושים איתו?? לאן לוקחים אותו???

התשובה היא מאוד פשוטה: היצר הזה שרוצה מלחמות!!! הוא בסה"כ מציף על פני השטח את הדחף הבלתי נדלה שלי לאתגרים!! למאבקים!!!

בדור שלנו יש מאבק איתנים להשתיק ולטיח את הדחף הקריטי הזה... היות ואנחנו נמצאים בדור מפונק... ההולך ילך הוא להתאמץ כמה שפחות... ושלא תצטרך להזיע ולא לעבוד... שיהיה לך כמה שיותר קל... ותכל'ס... זה לא נכון!!! הנפש שלי משוועת לעקשן!!! הנפש שלי רוצה מלחמות!!! הנפש שלי רוצה להיאבק!!! ואל תאמין לי... תנסה... אם אתה סובל מתקופות ממושכות של שממון וחוסר עניין בחיים... תשמע לי... קח איזה אתגר בשמירת עיניים או בגבולות... מצידי אתה יכול לצורך העניין לקחת את העניין של דייטא... תחליט במשך שבועיים אתה עושה דייטא!!! במשך שבועיים אתה נלחם עם עצמך ומתגבר!!! ושולט!!! אתה פתאום תרגיש שחוזר לך הצבע ללחיים... אתה תרגיש שמצאת פה חטון!!! יש פה תכונה שהייתה חטופה... החביאו אותה מתחת ערמות של פינוק... לא נתנו לה צ'אנס... אתה פשוט תגלה שאתה משוועת לאיזה אתגר... ואז תגלה שאין צורך לא באזעקה ולא בירוט... יש לנו מספיק אזעקות וירוטים ומאבקים מאוד דומיננטיים במלחמת היצר... כפי שהגאון אומר שאין עונג יותר גדול מלשבר הטבע... וקח את זה מהר מהר לפני שעוד איזה פינוק יבא ויכניס את התובנה הזו למנהרה...

בקיצור: זה כבר סיבה טובה לרצות בתת הכרה שהמלחמה תמשיך... אז בא לא ניתן למחטף הזה להיעשות... בא נחליט שאם אנחנו לא רוצים לתפקד... בא נכריז על זה בצורה רשמית... בלי צורך במלחמה שתאשר את זה...

זה בשביל הציניות... ובינינו... זה הרבה יותר נכון מ- נכון!!!

נחזור לסוג השלישי שבו התחלתי שכמדומני כאן חצי מהקוראים יבינו על מה אני מדבר וחצי לא... ובכן: היצר היהודי של "כי שרית"!!!

העניין הוא כך: חלק מהותי מעצם חויית החיים זה ש- יש לאן! לאן לחכות!!! לדוגמא: כל ילד יהודי מחכה לשבת... יתכן שבשבת הוא מחכה למוצאי שבת... וביום שני הוא מחכה לעיתון של הילדים שיגיע... וביום חמישי הוא מחכה ל"משכן שילה"... זה שיש ל- מה לחכות זה חלק מעצם חויית החיים!! מי שאין לו ל-מה לחכות הוא סיים את הקריירה שלו... וכאן אולי ההזדמנות להציב אנדרטא לזכרם של כל הצעירים המפונקים... שלא חינו אותם לחיית סיפוקים מינימלית... ומרוב שאהבו אותם נתנו להם כל מה שהם רוצים תיכף ומיד... ובמקום לעשות להם טוב... פשוט עשקנו להם את שמחת החיים!!! הרגנו את הנפש שלהם בידיים!! ילד שכבר סיים לקבל את כל מה שהוא רק יכול לקבל... ילד כזה נטול חיים!! אין לו בשביל מה לקום בבוקר... אבל זה במאמר המוסגר...

עכ"פ ההמתנה למשהו שהולך להתרחש... זה משהו שיוצר אצלנו דרמה... ומפעיל לנו את האדרנלין במוח... וממילא כאן שיש מלחמה ומתח ואזעקות וירוטים והסלמה שכל הזמן מטפסת עוד מדרגה ועוד מדרגה זה בהחלט מרטיב לנו את היובש ומתחיל להריץ לנו את הדופימין במוח... פרטים אצל לוקחי הריטלין והיו"ר שלהם כאן בעלון... (וכאן מה בכל זאת ההבדל בין שובבי אשדוד לשובבי צפת?? כי נכון ששני השובבים מחכים למשהו!! אבל שובבי אשדוד מחכים כבר לחזור לגינת המשחקים... ואילו שובבי צפת מחכים לאיזה אזעקה עסיסית... זה לא שבאשקלון אין שובבים שמחפשים משהו מעניין... רק האזעקה היא כבר ממש שגרתית ולא מעניינת... ואילו חיי השגרה הם כבר ממש לא שגרתיים...) ופה זה כבר ממש ממש מביך!! ולמה?? כי הוי באמת... אתה לא ילד קטן... עם כל הכבוד לעקשן עקשן... אתה רוצה עקשן?? לך תקפוץ בחבל... לך תשחק כדור רגל... אבל לחפש עקשן על חשבון פחד מוות של טילים וירוטים? על חשבון סכנת חיים ממשית? נפלת על הראש?? אתה משווע? נכון! אתה צודק! אני משווע!!! זה באמת לא נעים!

אבל מה לעשות... אני מנסה לדבר "איתו" והוא לא מביין!!! אין עם מי לדבר... הדחפים שלנו זה כמו כלב! זה לא עובד עם היגיון...

תסלח לי על הדוגמא הלא נעימה... לוויות של גדולי ישראל!!! ללא ספק כולנו היו שרויים בצער גדול על פטירתו של מרן זיע"א ואין אחד שלא הוזיל דמעה על סילוקם של צדיקים... וזה לא סתירה לרגע שאותו צעיר משיעור ב' ישיבה גדולה שבדיוק באותו בוקר פיהק פיהוק גדול ושיווע לאיזה יציאה מהשגרה!!! ופתאום הוא שמע שיש לווייה... הוא מאוד מאוד ניסה להצליח לנסות להצליח לרמאות את עצמו שהוא ממש ממש עצוב וממש ממש לא שמח על זה שהוא נאלץ לנסוע קעת ללווייה... וללא הצלחה!!! אדוני היקר: אל תבהל... זה לא אתה!! זה הכלב!!! יש לך

ששבת מגיע... אם לא תושיט יד ולא תעזור לי לסדר את הבית אני לא בטוחה ששבת תגיע...

אז אמא שלי אמרה את זה בשביל להזיז אותי... אבל כאן זה רציני!!! יהודים יקרים... נכון ששמיח בפתח... נכון שכשהמלחמה האזורית שנושקת אלינו זה מריח פעמי משיח... אבל אם אנחנו לא נתפוס את ה המומונטום הזה... אז אל תשאל... המלחמה עוד יכולה להסתיים ונחזור שוב לבוץ... ואנחנו לא רוצים שזה יקרה!! אנחנו רוצים לסיים את המלחמה הזו לא עם ביבי אלא עם משיח... אז קדימה... לחמם מנועים... ולהתחיל לפעול בכבוד שמים כדי להכשיר את הקרקע... ובמילה אחת: מה ה' באמת רוצה מאיתנו??

חינך!!! שמעת?? חינך!!! ה' רוצה שנקבל אותו... זו הההחזיק אולי האחד ויחד שנדרש... ממי? מכל אלו שמתמודדים!!! כל אלו שנמצאים בסיטואציה ש... שהם לא מסודרים בחיים... אם זו רווקה מבוגרת... או מי שמתמודד עם עניין רפואי... או ילדים לא קלים וכו' וכו'... בקיצור: לכל מי שלא מסודר בחיים... מה ה' רוצה מאיתנו קעת?? לחיך אלניו!!! להיות איתו!! לקרוץ אליו באהבה ולחוש לו: זה בסדר אבא שבשמים... אתה יכול לסמוך עלי!! אני איתך!! כי אם אנחנו באמת לקראת התיקון השלם המשמעות היא שהרגלים שלנו דורכות על סף החדר יחוד... וכאן!!! מה חתן מצפה מהכלה שלו בחדר יחוד?? דבר אחד ויחיד: חינך!!! תהיי איתני!! אל תעסעי עלי... אל תתמרמרי עלי... כן... קשה... המצב לא פשוט... אבל תני לי... תסמכי עלי... תסכימי להיכנס איתי לחדר יחוד ואל תעשי לי שרירים... תני בי אימון... אני יודע מה שאני עושה... תסמכי עלי...

עד כאן הסוג הראשון של האנשים שדווקא המצב הרגיש קעת מרומם אותם!! קעת נעבור במעבר חד לסוג הרדוד ביותר... אלו שעושים קופה על המצב הנוכחי!!! מה אני מתכוין? אתן לך דוגמא ממש מדגמית: יומיים אחרי שמחת תורה... כשהיה מתח באויר וכולם רצו לחנויות וגמרו את כל הביצים "כי אמרו כולנו מתיים..." למחרת בבוקר הגעתי באיחור לבית הכנסת... אני נכנס ואני רואה שאוחזים ב"ישתבח"!!! אוי אוי... אצלי ישתבח זה סדין אדום... אם אני מגיע לבית הכנסת והחזן כבר בישתבח אני מחפש מנין אחר... אבל משום מה!!! הפעם חרגתי מהרגיל... הנחתי מהר טלית ותפילין ושמתי גז על 160 קמ"ש... תוך עשר דקות הייתי בשמו"ע... מה קרה?? למה??

תשמע... אאאפפססס... אנחנו במלחמה... אפילו הביצים נגמרו... מה... יש לי עכשיו זמן לחפש מנין אחר?? הופה!!! פתאום גיליתי שמהר מאוד המלחמה נכנסה לי לרשימת התירוצים... אוי כמה שזה מוכר לנו מהקורונה... זוכר שהקורונה בהתחלה הייתה שם של נגיף ומאוד מהר היא נהפכה להיות שם של תירוץ!!! בקיצור: שמת לי לב שהמלחמה היא אמצעי אלגנטי להפיג רצינות ולעגל פינות... זה כמו שיש בחורים שדואגים להכריז על סוף זמן כבר מחנוכה כי זה נותן להם אשראי פתוח להפסיק לתפקד... ככה מלחמה ומתח וכל הסלמה עלולה להתגלות כמנהרה סטנסטית לחוסר רצינות...

למעשה החיים השגרתיים והלא שגרתיים מתוככי לשכת הנסכים... (משוחזר)

קוראים לו אחיה... כולם מכירים אותו... הוא אחד מהחמשה עשר ממונים שבמקדש... הוא הממונה על לשכת הנסכים במקדש... אי אפשר לשכוח את החיוך והמאור פנים שלו איך הוא מקבל כל אחד שמגיע ללשכה... התפקיד של אחיה זה למדוד את הנסכים לרבות אלפי ישראל שמגיעים לכאן מידי יום... ועומדים כל אחד בתורו הוא... כל אחד והנסכים המיוחדים שהוא צריך... אז ככה: מידי בוקר... מכניסים ללשכה הזו שבעה כלים!!! שבעה כלי מדידה: הין! חצי הדין!!! שלישית הדין! רביעית הדין!!! לוג! חצי לוג! ורביעית הלוג. מדובר בשבעה כלי שרת!!! (מנחת פז) והתפקיד של הכלים האלו זה למדוד את הנסכים ולקדש אותם.

ובכן: דקה לאחר הקרבת התמיד... נפתחת הלשכה... ו... וכבר עשרים אנשים עומדים בתור... אחיה מקבל כל אחד במאור פנים... כן... יהודי יקר: מה אתה רוצה??? חצי לוג שמן!!! אוהו... אורו פניו של אחיה... ברוך ה'... התחלנו את הבוקר על רגל ימין... הרי מה זה חצי לוג??? מי צריך חצי לוג??? מי שצריך להקריב קרבן תודה!!! בתודה יש הלכה למשה מסיני שהשלושים חלות מצות יהיו בלולים בחצי לוג שמן... אז להתחיל את הבוקר עם קרבן תודה זה שמחה גדולה. אחיה מיד לוקח את מידת חצי לוג וממלא אותה בשמן, ונותן לאותו יהודי... ומאחלו לו מכל הלב... תזכו תמיד לבא לפה רק בבשרות טובות ולראות את חסדי ה'...

הלאה... הבא בתור... מה אתה רוצה??? יש לי היום חתונה של בן ואני מקריב ארבעה כבשים של שלמים... אוהו... מזל טוב... זה כבר בקשה סטנדרטית... רוב האנשים שמחכים פה בתור... בדרך כלל מדובר בקרבן כבש שהנסכים שלו זה רביעית הדין... אחיה מיד נותן פקודה- תכינו לו ארבע פעמים עשרון סולת בלול ברביעית שמן למנחה, ועוד ארבע פעמים רביעית הדין יין- שזה ג' לוגין... הלאה... הבא בתור...

אגב: סתם במאמר המוסגר... שלא תבין לא נכון... אתה בטח חושב שאחיה הוא עוד איזה מדדן... כמו שיש שמודדת חום או לחץ דם... אז יש אחיה שמודד שמנים... אז לא!!! ממש לא!!! מידת מנחות זה לא סתם פעולה טכנית של מדידה... זה עבודה מעכבת לכל דבר, תבין: כל שמן וסולת שצריכים לעלות לגבוה, לפני כן הם צריכים להתקדש בקדושת הגוף!!! (כמו שדם הזבח מתקדש בקדושת הגוף ע"י כלי הסכין, כך יליפין גם המנחות צריכות להתקדש בקדושת הגוף ע"י כלי) ומה מקדש אותם??? הכלי!!! איזה כלי??? כלי המדידה!!! זאת אומרת: כשאחיה עומד כעת ומודד את השמן... הוא כעת מקדש אותו בקדושת הגוף!!! ובאמת יש לציין: שהרבה פעמים מגיעים פה אנשים שהם מביאים שמן משלהם (מדובר באנשים שאנשים על טהרת קודש...) והם מצידים לא צריכים לא את השמן ולא את המדידה של אחיה, אבל בכל זאת הם עומדים פה בתור כמו כולם... נחנח למה??? כי הם צריכים את הכלי!!! שהוא הכלי שרת ודווקא הוא יכול לקדש את השמן הזה בקדושת הגוף... נחזור לעניינינו... התור הולך ומתארך... ואחיה ממשיך לקבל כל אחד... ובכן... מה אתה רוצה??? רביעית שמן??? אוהו... אורו פניו של אחיה... זה אתה??? אתה צריך את הרביעית שמן??? אם ככה אז איזה זכות... תברך אותי... מה יש??? נו... תגיד אתה... בן אדם שמבקש רק רביעית שמן... מה הוא רוצה??? שים לב: הוא לא מבקש עשרון בלול ברביעית הדין שמן... הוא רוצה רק רביעית שמן... נו... כשבן אדם מבקש כזו בקשה מה זה אומר??? זה אומר שהוא נזיר... והוא ב"ה השלים ימי נזירותו והגיע יום מלאת... והוא כעת צריך להביא עולה וחסאת ושלמים עם שלושים חלות מצות, ויש לימוד מיוחד שהם בלולים ברביעית הדין שמן... (לא כמו תודה שהם בלולים בחצי לוג שמן)... אה... איזה זכות... הוא מיד לוקח את מידת רביעית שבמקדש... ומודד בשמחה לאותו נזיר... ומגיש לו את השמן בכלל... אחיה מרעיף ברכות את אותו נזיר שיזכה הלאה להתקדש בקדושתו יתברך... אחיה כמעט רוקד משמחה... איזה זכות... זכיתי היום להשתמש במידת רביעית הלוג... כל לי יום אנו זוכים להשתמש במידה הזו... ועוד בנסיבות שכאלו... לזכות לשמש נזיר שכעת משלים ימי נזירותו... אגב: לא תמיד אחיה רוקד משמחה כשמבקשים ממנו את מידת רביעית... כי לפעמים מבקשים ממנו את מידת רביעית בנסיבות פחות נחמדות... וזה כשמבקשים רביעית מים!!! (לא שמן...) כשמבקשים מאחיה רביעית מים... הוא נאנח... מה יש??? מי צריך רביעית מים??? מצורע!!! אבל ב"ה... אם המצורע הזה כבר הגיע לשלב עד כה... לשלב של הטהרה... זה כבר בשורה משמחת... אחיה משתתף בשמחתו של המצורע שסוף סוף הגיע יום טהרתו... זה לא פשוט... היה פה השבוע מצורע שחמש עשרה שנים היה מצורע מוחלט ורק השבוע סו"ס הגיע יום טהרתו... איזה התרגשות הייתה פה במקדש... טוב... הלאה... נחזור לתור... כן... מה אתה רוצה??? אני רוצה לוג שמן!!! לוג זה דווקא מאוד מצוי... כל מי שרוצה להקריב מנחה... ולא משנה איזה... אז על כל עשרון סולת צריך לתת לוג שמן... וצריך למדוד את זה במידת לוג שבמקדש... אגב: השבוע היה פה מישהו שהקריב מנחה מאוד יצירתית... הוא הזמין מנחת סולת בגודל של לא פחות ולא יותר שיש ע ש ר ו ו ו!!! אתה יודע מה זה ששים עשרון??? זה יציקת סולת ענקית כמו... כמו גודל של בימה של בית כנסת... ועל כל עשרון סולת צריך לוג שמן... אז מדדנו פה שישים פעמים לוג ושכחנו על הסולת... אבל זהו!!! זה המנחה הכי גדולה שיכולה להיות... יותר מששים לא שייך... ולמה??? כי קים להו לרבנן שיותר מששים עשרון זה לא נבלל... העשרון לא יכול להיבלל בשמן כראוי... ומכאן מגיע הכלל המפורסם בש"ס: כל הראוי לבלילה בילה מעכבת בו... (ענין מנחות קג... בקיצור: גייסו כמה אלפי כהנים בערב כדי לגמור את המנחה הענקית הזו...)

והנה... לפתע פתאום מגיע כהן במרוצה ועוקף את התור... ופונה לאחיה: הגיע עכשיו בקשה מיוחדת מלשכת הגזית שתיביא חצי לוג מים מקודשים... בבת אחת פניו של אחיה מתחלפות... והוא נאנח... הוא הולך בצעדים כושלים ולוקח מים ומקדש אותם במידת חצי לוג ומגיש אותם ללא אומר ודברים לשליח בית דין... הסגן של אחיה נבהל... מה יש אחיה??? למה נפלו פניו??? עונה אחיה בשפל קול... מה... אתה לא יודע... כשמבקשים ממני חצי לוג מים... מי צריך חצי לוג מים??? מה זה אומר חצי לוג??? זה אומר שברגעים אלו יש סוטה שבעלה קינא לה בפני שניים... והיא כעת בפתח חצורה... והכהן צריך כעת לבא עם חצי לוג מים מקודשים, והוא מוחק את שם ה' בתוך המים האלו ואח"כ משקה אותה, מהיום תדע: כשמבקשים ממך חצי לוג שמן... זה אומר קרבן תודה!!! ואילו כשמבקשים ממך חצי לוג מים זה איז אויז... זה סוטה... סיים אחיה ואמר: אני כל בוקר מתפלל: אנה ה'... תזכה אותי להשתמש עם מידת חצי לוג רק לקרבן תודה... שלא נצטרך להשתמש מידת חצי לוג לסוטה... הלאה... החיים ממשיכים במקדש... פתאום מגיעה הזמנה מרוכזת של עשרים נסכים של פר!!! מה קרה??? עשרים חסידי סקוואר הגיעו לפני שבוע מארה"ב... ב"ה הם גמרו היום להיטהר מטומאת מת... והם רוצים להקריב שלמים... אבל סוף סוף הם אמריקאים ואצלם כל דבר זה בשפע ובהרחבה... אז הם לא מתפשרים על פחות מפר שלמים... ב"ה מאות רבות של ירושלמים יזכו למנה מכובדת של בשר בקר של שלמים בשני ימים ולילה הקרובים... לכל מאן דבעי... כמוכן בתנאי הטהרה הנדרשים... (אגב כל הנושא הזה צריך עיון: דנהנ מצינו שד' סוגי מנחות נסכים היו, ש"מי שהוא מבקש נסכים הולך אצל יוחנן שממונה על החותמות, נותן לו מעות ומקבל ממנו חותם, בא לו אצל אחיה שממונה על נסכים ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים, וצ"ע: דסדר זה היה נעשה רק ביחסי לנסכי בקר, איל, כבש, ומצורע עשיר כמבואר במשנה, אבל שאר אלו שהיו צריכים שמן, לשאר ז' מידות דלח, לא מצינו סדר כיצד נעשה רב ענישת לקיחתם וצ"ע)

"למען לא נבוש..." - מושגים בסיסים בהלכה.

בהלל יש כמה וכמה הלכות שאנחנו ממש לא יודעים אותם...

א. אז דבר ראשון: להוי ידוע לך: שיש עניין מיוחד לומר הלל **דווקא ב מ נ י** ! ועד כדי כך!!! שהמ"ב כותב שאם קמת מאוחר ואתה כעת עומד לפני התפילה והציבור אומר כעת הלל... עדיף להגיד הלל לפני **התפילה** העיקר שתאמר אותו בציבור (ענין סי' תפ"ח סק"ג ותכ"ב סקט"ג... ואגב: לפני שאשכח ב"ח זה עוד יותר חשוב לומר במנין כי ישנם שיטות ששאלו במנין א"א לברך על מנהג) **ב. עוד מידע חשוב:** בימים שגומרים את ההלל צריך להקפיד להגיד כל מילה וזה מעכב כמו קריאת המגילה!!! כלומר: אם החסרת מילה אחת לא יצאת ידי חובת הלל! (מ"ב שם, וענין בבב"ל סי' מ"ט- רק שתבין: אם הדלקת נר חנוכה בנר אחד צבעוני של ילדים יצאת יד"ח. אבל אם אמרת את כל ההלל בשירה ובהשתפכות, אבל בטעות השמטת איה (נא) אלוקים... ולא אמרת את המילה **א** לא יצאת יד"ח... כמו כן אם בטעות אמרת "אונים להם ולא יאיונו" (במקום ולא ישמעו) לא יצאת... ואגב: זו הסיבה שבני אשכנז לא אומרים "לפננו" את ההלל כדי שלכ"פ זה לא יהיה גם ברכה לבטלה, מ"ב תפ"ח ס"ח)

ג. את ההלל צריך מדינא לומר מעומד!!! ולהישען כל זמן שאם ניטל הסטנדר לא תפול מותר, ואם תפול אסור.

ד. כשמגיעים להודו לה', יש בזה כל מנהגים, עכ"פ המנהג שנכתב בגמ' (סוכה לה) הוא שהציבור עונה הודו על כל קטע שהש"ץ אומר, כלומר: הש"ץ אומר יאמר נא ישראל... והציבור עונה הודו! הש"ץ ממשיך יאמר נא בית אהרן... והציבור עונה הודו... וכך גם ב"יאמר נא יראי ה'") (ועקרונות הציבור לא צריכים לומר בכלל יאמר נא ישראל ויאמרו נא בית אהרן כי הש"ץ אומר והם יוצאים מדיון שומע כעונה, רק היות ויש חשש שאנחנו לא מכוונים, לכן צריך לומר בשקט יחד עם השליח ציבור. מ"ב סי' תכ"ב סק"ח) אבל העיקר הוא "הודו לה'" שאנו עונים לעומת הש"ץ, עכ"פ כך המנהג שהובא בגמ'.

ה. עכשיו: מה קורה אם אני אומר הלל ביחידות ואין לי פה ש"ץ שאני אענה אחריו? אז לא תאמין!!! אבל הרמ"א (תכ"ב ס"ב) לא מוותר לך על המנהג והוא ממשיך אחרך בתור יחיד לחזור אחרי שני אנשים: שאתה תגיד הש"ץ ותאמר הודו ויאמר נא, והם יחזרו אחרך הודו לה' (ומה הדין אם אני מתפלל בציבור, רק אני מפגר אחרי הש"ץ שהפליג הלאה ואני עדיין לפני הודו, האם גם כאן אני צריך להכות לשנים שסיימו הלל שיענו אחרי או לא? צ"ע אני שאלתי והורו לי שלא צריך אבל אל תסמוך עלי')

ו. עוד תופעה מצויה... הש"ץ כבר סיים הלל, ואני עדיין באמצע... והוא מתחיל קדיש, ואח"כ קריאת התורה, מה מותר לי לענות באמצע ההלל ומה לא? אז מהיום תדע שזה בדיוק כדון ברכות ק"ש... קח דף ועט ותשרוש מה מותר לענות: **א. יאה שמייה רבה. ג. אמן של "דאמירן בעלמא", ג. תיבות "מודים אנחנו לך" בלבד. ד. קדושה- דהיינו קדוש וברוך, ה. אם מעלים אותך לתורה מותר לך להפסיק ולעלות...** (והכי טוב שאם אתה באמצע הפרק, חרי תודו תוך כדי לסיים את הפרק כדי שתהיה בין הפרקים שזה יותר קל, ואפילו אם הנבאי שואל אותך מה שמך מותר לך הילוך בהלל... סו"ס כי צורה איך להגיד הלל... חוץ מזה שלכתחילה צריך להקפיד בהלל אפילו בחסרות ויתירות...)

ז. אי לכן: שליחי ציבור יקרים! אנא מכם!! רחמנות על המתפללים... הלל זה לא פסוקי דמזמרה... גם אם בפסודו"ו התגלגלו למנות מעות כמו המכונה של הצי"צ... אבל עדיין הלל זה קצת פחות שכיח, וקצת הרבה יותר חמור... מותר להוריד הילוך בהלל... סו"ס כי צורה איך להגיד הלל... חוץ מזה שלכתחילה צריך להקפיד בהלל אפילו בחסרות ויתירות...)

ח. יש מקומות שנהוג לומר בהלל בכל מיני קטעים, ויש מקומות שטוענים שזה "לא מספיק שייבתת", מה האמת?? לא ברור... מה שבטוח הוא: שביט המקדש היה ודאי לא ישיבתת... כי הרי הלויים שוררו בו את ההלל... (עכ"פ בהלכה מצינו שבדורות עברו נהגו להאריך הרבה בנימונים בשעת התפילה, והאחרונים לא ראו לנכון לבלט את זה אלא רק והזירו לקרא ק"ש קודם התפילה עיין מ"ב תקכ"ט סק"ד ושו"ע סי' נ"ג ס"א).

ברצוני לפתוח נושא שה-הקשר שלו לחנוכה הוא על גבול ה"מעניין לעניין באותו עניין..." הנושא שנקרא שאלות באמונה!!!!

סו"ס המצע של יוון זה חכמה יוונית... ליברליות... כפירה... המושג חכמי אתונה זה יוון... כל המושג של הפולמוסים בענייני אמונה התחיל מיוון... אז יש לי תירוץ טוב למה לפתוח את זה בחנוכה... ובכן: שאלה לי אליך: **אנחנו כיהודים: האם אנחנו מעודדים לשאול שאלות באמונה או לא??** אז ככה: מלמעלה... איך שזה נראה... מתקבלת תמונה לא כ"כ ברורה... כי מצד אחד בשפראך הכללי זה נראה שאנחנו לא אוהבים שאלות באמונה... לא ידוע לי על רב שמעורר בשיטתיות שאלות וספקות באמונה. לא ידוע לי על ראש ישיבה ומשיג שמעורר מיזמות פולמוסים ונושאים לדיון באמונה... ואלו שמחפשים שאלות באמונה זה מאוד מעצבן אותם... למה... למה לא מעודדים 'סקיפות מלאה'?? **אבל מצד שני:** ברור לי שאנחנו לא מטיחים ולא מוסיקים... זה ברור שכל מי שיש לו שאלות יכול לשאול ומוזמן לעשות זאת בכל שעה משעות היממה... ואגב: זו לא סתירה שלא כל אחד יודע לענות... זה שאני לא יודע לענות על שאלות באמונה זה בסיס שקבלתי את זה דרך הוריי... ואף פעם לא ניסיתי לקחת את זה דרך הלשון... זו טעות שהרבה טועים בה! אני בפירוש מודיע, שאני יוער הרבה גדולים וטובים ממני, יתכן שלא יודעים על שאלות שמרצים בערכים וכדו' יודעים לענות!!! וזה לא מכה את הבהירות שלנו באמונה בכהוא זה!!!

אז תכלס... אנחנו בעד או לא בעד?? האם לעודד לשאול שאלות באמונה או לא?? זה טוב?? זה נכון?? זו גישה או לא??

אז מצאתי גמ' בשבת שממנה יצאתי עם קו ברור בגישה של חז"ל לנושא: הגמ' שם מדברת על כתבי הקודש שמצילים אותם מפני הדליקה, אבל ספר תורה שכתבו מין או אפיקורוס שמטרתו **לקנטר**, כזה ספר תורה אסור להציל מפני הדליקה, ואדרבה, ביום חול צריך לחרו אחריו ולשרוף את הס"ת עם האזכרות שבו... **ואז הגמ' מסתפקת:** מה הדין בכתבי הקודש שנמצאים במקום שנקרא "בי אבידן"?? שאלו את ר' אבהו... ור' אבהו לא הצליח לענות תשובה... "אין ולא ורפיא בידיה..." ר' אבהו התלבט והתלבט... כן... לא... לא... כן... ולא הצליח להכריע... **מה קרה?? מה זה ה"בי אבידן" הזה??** ומה יש בספק הזה שהצליח לגרום לר' אבהו כ"כ להסתפק עד כדי שלא הצליח להכריע בזה??

אז בקצרה ממש: בי אבידן לשם שינוי זה היה מקום שישבו שם אנשים ליברלים... לא מדובר בכופרים, או במינים, או בסתם רשעים שמחפשים לקנטר... אדרבה... ישבו שם אנשים מנומסים שדוגלים בחשיבה פתוחה... ליברליות... ומתעניינים ביהדות בגישה ליברלית... מתעניינים האם זה נכון או לא... והם פתוחים להצעות... והייתה שם ספריה מסודרת... היו שם ספרי תורה... אנשים קראו ב"תכנים"... עיינו ב"חומר הלימודי" הזה... ושאלו... חקרו... ניסו להפריך... בקיצור: שאלות באמונה...

וכעת נשאלה השאלה לרבי אבהו: מה קורה אם פורצת דליקה בשבת בבי אבידן... ו... והספרי תורה שם הולכים להישרף... האם לרוץ מהר מהר להציל אותם מפני הדליקה או לא?? פה פתאום רבי אבהו התחיל להסתכן... אין ולא ורפיא בידיה... נו... באמת מה כ"כ מסוכן בשאלה הזו? למה רבי אבהו כ"כ לא מצליח לענות?

העניין הוא כך: **להגיד שלא!!!** לא להציל אותם מפני הדליקה... זה לא בא בחשבון!!! כי אנחנו בתור יהודים, מוכרחים לתת לגיטימציה לשאלות באמונה... אם יש מקום שנקרא בי אבידן ששם באופן מוצהר ניתנת הזדמנות לאנשים להציג את הכאבי בטן שלהם ואת כל השאלות שיש להם באמונה... **אנחנו האחרונים שנסתם להם את הפה...** אנחנו מצינו מוכרחים לאפשר שיח פתוח וסקיפות מלאה!!! (אחרת זה נראה שאתה מחביא משהו...) ממילא להגיד שכתבי הקודש של בי אבידן זה כמו ספר שכתבו מין שלא מצילים מפני הדליקה... את זה אי אפשר להגיד!!! כי אפילו אם את המינים אנחנו שונאים ואת הכופר אנחנו מנדים... אבל את הליברל שעומד ושואל שאלות באמונה... אנחנו לא נגדו!!! ולכן אי אפשר לומר שניתן לכתבי הקודש האלו להישרף...

נו... אם אנחנו בעד... אז חבל... עוד שניה הספר תורה נשרף... בא נרוץ מהר מהר לבי אבידן ונוציא את הספרי תורה ונציל אותם מפני הדליקה... שלא ישרפו חלילה... שלא תשרף לנו הספריה היקרה??

הופה!!! פה רבי אבהו פתאום נצמד לריצפמה... לא יודע... רבי אבהו נהיה קצת "אדיש"... מנסה להעביר נושא... משום מה זה נראה שלא כ"כ אכפת לו שזה ישרף... מה קרה רבי אבהו?? אני לא מבין: ממה נפשך: אם ר' אבהו מבין שבבי אבידן נמצאים כופרים... אז שישמח ססו"ס הספרים האלו נשרפים... אבל לא!!! ר' אבהו לא מעיז להגיד את זה... אם ככה אז תרוץ מהר מהר להציל אותם מפני הדליקה?? מה זה המצב הביניים הזה?? שמצד אחד רבי אבהו כן ומצד שני לאו?? **העניין הוא כך:**

אני אתן לך דוגמה: כשהייתי בשידוכים... לפעמים היתה דרישה מהצד השני שהשווער רוצה להיפגש איתי ולתהות על קנקני... **יש לציין שקבלתי את זה בהבנה!!!** מה אפשר לעשות... סו"ס השווער לא מכיר אותי... לא יודע מי אני... לכן הוא רוצה לבא ולחרחח... להריח אותי... לספור את השיניים שלי, ולמדוד את הגובה שלי ואת מספר הנעליים שלי... אני מבין את זה! זה לא לגיטימי... אני לא כמו חבר שלי... חבר שלי, כשווער היה רוצה להיפגש איתו הוא היה נעלב... מה אתה בודק אותי?? מה... אתה חושד בי שאני רמאי? אבל אני לא הסכמתי עם חבר שלי... אני לא ראתי את זה ככה... כי זה לא נכון... זה לא משהו אישי נגדי... זה בסה"כ בן אדם שלא מכיר אותי... ואם ככה זכותו לבא ולבדוק את זה מקרוב... אני מקבל את זה בהבנה!!!

אבל!!!!!! להגיד לך שהייתי ממממת להיפגש איתו?? להגיד לך שהיה לי מאוד מאוד נחמד לי להיפגש עם שווער?? לא!!! לא נחמד לי... כי סו"ס הרגשתי בחקירה... הרגשתי שהוא מגיע לבחון אותי האם אני עם הארץ... ואני אגלה לך בסוד: בסוף התברר שבדיקו באותו יום זה לא הסתדר לו... ולכן הוא הודיע בצער רב וביגון קודר שהוא כנראה יותר על הפגישה ביני לבינו... נו... נראה לך שהצטערתי?? ממש לא!!! דווקא מאוד מאוד שמחתי... ולמה? כי תכלס... אני "במקרה" מכיר את עצמי ואני יודע שאין לו מה לחשוש, אני בסדר... אני לא מחביא משהו... אני לא הולך להוציא את השפן ואת האייפון ביום שאחרי... ממילא מבחינתי הפגישה הזו הייתה די מיותרת... ולא רק מיותרת... אלא גם לא נעימה לי... סו"ס הבן אדם מגיע כמו מרגל ועלול לתפוס אותי בטעות על איזה גיהוק... אז שוב: אני חוזר ומדגיש: אני לא סוגר את הדלת... אני מוכן להיפגש... הדלת פתוחה... סקיפות מלאה... אתה מוזמן

לבא בכל שעה ביום ולבדוק מי אני... איפה אני... והאם אני שווה... אבל אל תצפה שאני אהנה מהחיים!!!! אל תצפה שאני אצטער שהפגישה ביני לבינך התבטלה... "למרבה הצער..."

עד כאן מובן?? משהו פה לא מובן??

אותו דבר כאן: בי אבידן מדובר בצעירים אינטלגנטים ומוכשרים שבסה"כ רוצים לברר כל דבר "עד הסוף" ויש להם כל מיני ספקות עמוקות באמונה, אז לסתום להם את הפה?? לסגור להם את הדלת?? להגיד להם שיהודי לא שואל שאלות על הרבש"ע ותפסיקו לבלבל את המוח??

לא!!! זו לא שיטה!!! להגיד ככה זה לא נשמע טוב!! זה נראה כאילו אנחנו מטאטאים משהו מתחת השלחן... ואנחנו לא!!! לא מחביאים!!!

לכן אנחנו מצינו פתוחים לחקירות... אנחנו מוכרחים לאפשר פולמוס פומבי... לאפשר לאדם שעדיין לא סגר שידוך עם התורה... לאפשר לו לברר עליה ולתהות על קנקנה ולהתאזר בסבלנות...

אבל להגיד לך שאני מממת על זה??

להגיד שאני נהנה מהחיים להתווכח שם בבי אבידן?? לא!!!!!! ולמה לא?? כי אני במקרה יודע את האמת... אני יהודי... ואני יודע שמישה אמת ותורתו אמת... ולכן מבחינתי הברור הזה מיותר ולא רק מיותר אלא מכאיב ליי!!! מציק לי בתור יהודי לשמוע

יהודי אחר שניגש ליהדות ממקום כ"כ מנוכר וזר ושואל שאלות אובייקטיביות כאילו זה לא נוגע אליו!!! זה מציק לי... זה לא עושה לי טוב... כי מבחינתי אין פה שום ספק...

זו בדיקו הגישה של חז"ל לבי אבידן... וזו הגישה באופן כללי לעידוד של שאלות וספקות באמונה... לסגור את הדלת?? לסתום פיות?? אי אפשר!!!! אנחנו מוכרחים לאפשר... אדרבה... אנחנו אפילו מזלזלים בכן שאינו יודע לשאול... מבחינתנו מי שלא יודע לשאול הוא בסוף הרשימה... אפילו אחרי הרשע... כי אנחנו מכריזים שמותר ואפשר לשאול... אבל תכלס... להגיד לך שאנחנו אוהבים שאלות באמונה? לא!!! לא רבתי!!! ובזה לא צריך להתבייש!!! מותר לי להגיד קבל עם ועדה: אני לא אוהב ששואלים אותי שאלות באמונה!!!

אתה יכול לשאול... אבל זה לא נחמד לי... **כמדומני שזו ההגדרה הקולעת ביותר לגישה שלנו לספקות באמונה!!!** לאפשר?? חייבים לאפשר!!! לצעוק ולדחות משהו ששואל שאלות באמונה, זו טעות!!! וזה חילול ה'!! זה מצטייר כטיוח ואנחנו לשם שינוי לא מטייחים!!! (כבר הזכרתי שזה לא מחייב שאני צריך לענות על שאלות, זכותי לשלוח אותך למישהו שהוא התנבט והוא יודע לענות...) ולכן חייבים לאפשר ואסור לדחות באמת הבנן את מי שיש לו שאלות... אסור!!!

עכשיו: אם באמת אנחנו כ"כ פתוחים לשאלות באמונה... אז למה אנחנו לא יוזמים אותם?? אוהו... ליוזם אני לא אזום!! כי אני לא אוהב את זה!!! כל ספק באמונה דוקר לי את הלב... לראות בחור ישיבה שבחר להפגין את הכישורים שלו באמצעות כל מיני פילוסופיות באמונה... אל תצפה ממני שאני אהנה מהחיים להתרועע איתו... ואל תצפה ממני שאני עוד

אעודד אותו לפתוח את זה כנושא!!! ממש לא!!! כי עצם המעמד הזה עושה לי רע בדיקו כמו כמו שהמטרה ביקשה ממני ומאבא שלי להראות טביעות אצבעות, כי תפסו גנב, ואולי זה אנחנו... זה נעים?? זה נעים להרגיש שחושדים בך ובאבא שלך שאולי אתם גנבים?? מאוד לא נעים!!! נו... אם לא נעים... לכן אנחנו נסרב?? לא רוצים ללכת למטרה?? אני אטרוק למטרה את הדלת בפנים... הוצפנים... איך אתם מעלילים על אבא שלי שהוא גנב?? כן? מה פתאום!!! אסור לי לעשות את זה!! אם אני אעשה את זה זה יראה הכי חשוד... אבל זה לא סתירה שזה מה שמתחשק לי לעשות!!! ואף אחד לא חשב אחרת... אף אחד לא מצפה ממני שאני אעשה את זה בשמחה... **אז זהו שזו בדיקו**

הרגשה של יהודי עם אמונה טהורה שנאלץ להתמודד עם יהודי שמטיל ספק בכל הקודש והיקר לי... בא לי להקיא... אבל אני מתגבר... מתחשק לי לאטום את האזניים... מתחשק לי לנער אותו ולצעוק עליו: תפסיק לדבר שטויות... אבל אני אנשון את שפתי ואאפשר לתת צאנע לבנו האובד של הקב"ה לחזור הבייתה...

אבל אל תצפה ממני שאני אזום את המעמד הלא סימפטי הזה!!!

וכאן המקום להוקיע את אלו שדוגלים בחופש ביטוי ביהדות!!! אלו שעושים שימוש אישי על כל שאלה שאפשר לשאול... וכל טענה אפשר לטעון... והכל יתקבל בהבנה ובאוביקטיביות...

לא אדוני!!! תשכח מזה!! אם אתה מדבר על אבא שלי שבשמים לא טוב... אל תצפה ממני שאני ארצה להיות מחותן שלך!!! אל תצפה ממני שאני לא אקח את זה אישי... אני לא נשאר שווה נפש שמדברים על אבא שלי... בלימוד כן!!! בלימוד יכול להיות מצב שאנחנו נעשים כאויבים זה לזה ומתווכחים עד לב השמים... ואינם זדים משם עד שנעשים אוהבים זה לזה... זה בלימוד התורה שיש בסה"כ יוכוח נקודתי בהבנה... אבל כשאני בן של הקב"ה ואתה משימע לי חידופים וגידופים ואתה רוצה שהכל ישאר ברמה העקרונתית ואני אשאר החבר שלך?? תשכח מזה!!! אני בעזה"ש אעשה כל מאמץ לנשון את השפתיים... אני מאוד מאוד אתאמץ לשון את לשונו של בעל התניא שתובע ממני לאהוב את הניצוץ האלוקי ששביו אצלך ואני אפילו אשתוק לקרב אותך לאבין שבשמים. אבל להגיד לך שאני מת עלך?? להגיד לך שאני נהנה מהחיים??

לא!!! לא ולא!!! זו הסיבה שאנחנו אף פעם לא ניזום פורומים ופאנלים רשמיים ומוצהרים בענייני אמונה... כי מבחינתנו זה נושא לא סימפטי!!! אבל זו לא סתירה שלפעמים צריך לעשות גם דברים לא סימפטיים...

ובשורה התחתונה: ידידי הצעיר או המבוגר... אם יש לך שאלות באמונה אל תשמור בבטן... תבא... תשאל... תמצה את הנושא... כל זמן שזה עדיין לא מתיישב בלבך תתעקש להבין עד שהאמונה תהיה תקועה בלבך... אבל!!! אם אתה עושה את זה בשביל פוזה... ובשביל שאני אעריך אותך יותר... אז דע לך שטעיית בגדול!!! הלכת לכיוון ההפוך בדיקו!!!

פרשת מקץ

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

שבת ד' טבת התשפ"ד

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת	י-ם
17:45	17:12	16:20	י-ם
17:41	17:10	16:19	ת"א
17:40	17:10	16:18	חיפה
17:45	17:13	16:21	ב"ש

כל החצוות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

לע"נ: מר"א עטר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

תפקידי לקדש שם שמים
ידוע שמרן הגר"א קוטלד זצ"ל הגיע מפעם לפעם לקליוולנד למען ישיבתו בליקווד. רבנו אליהו מאיר בלוך ליווה את רבי אהרון ועזר לו במגבית אע"פ שהיה מוטל עליו עול החזקת הישיבה שלו פנו אליו בתמיהה ושאלוהו: היתכן שהוא בתור ראש ישיבה האחראי להחזקת הישיבה עזר למגבית של ישיבה אחרת ישיבת לייקווד? הרי הדבר עלול לפגוע באינטרסים של ישיבתו. ענה רבנו: התפקיד שלנו בחיים לקדש שם שמים מה לי אם זה יהיה ע"י ישיבתי או ע"י ישיבתו שלך רבי אהרון.
העיקר לקדש את שמו יתברך

תודה לה שאתה יכול להיות שמח. היה שמח שאתה יכול להיות לה.

ישאל איך ויגדר.
זקניך ויאמרו לך-אבי יכול להרשות לעצמו לדבר קשות הגדה-דברים קשים (כגידים). סבא אם רוצה שישמעו לו-עליו לדבר רכות (אמירה-לשון רכה).

על חיבוכה של מצוה זו אצל רבנו משה לוי זצ"ל מספר אחד מתלמידיו. בשנותיו האחרונות של רבנו זיכני ה', ונולד לי בן במזל טוב. אין לתאר את גודל שמחתו של רבנו, כאשר הזמן להיות סנדק לרך הנימול. ביום המילה הלכתי לבית רבנו, על מנת להביאו מביתו ברכב לבית הכנסת ששם התקיים הברית. מאוד השתוממתי לראות את רבנו באמצע הדרך, צועד בשמחה מרובה לעבר בית הכנסת. וכששאלתי מדוע לא המתין שאבוא לקחתו מביתו ברכב, והלא ההליכה קשה לכבודו? ענה ואמר: אמרו חז"ל: **ורויים מקדימים** למצוות-ואם לא עכשיו אימתי? כמה מאות ואלפים מתלמידיו ברוך השם **וכו לכבוד** את כבוד רבנו זצ"ל סנדק לבניהם ובני בניהם, וקבלו את ברכתו בשעת הברית. יהי רצון שאזכה גם לבר מצווה שלו, וכן זכה להניח להם ולבניהם תפילין בשמחה רבה!

הרב וולטון יוסף זצ"ל מעט מאוד בשינה. תמיד עלה על יצועו בשעת לילה מאוחרת, ועל אף עייפותו הרבה נעור מוקדם משנתו והתפלל במנין ותיקין. לעתים קרה **נשהאריך בשיחה** עם יהודי קשה-יום או שקע בלימוד עד לפנות בקר, לא הלך לישון אלא חיבר לילה ויום בלימוד התורה. התפלל שחרית עם הנץ החמה ורק אח"כ שכב לישון ונתן מנוחה לעפעפיו. כאשר לן בירושלים השתדל להתפלל בבקר בכותל.

אם תדליק מנורה למישהו, היא תאיר גם את דרכך!

לע"נ רחל ורסאלבו בת קלרה
במלחמת השיחור בעת שירד רבנו איסר זלמן מלצר זצ"ל במדרגות ביתו נפצע מרסיס שפגע בו. מקורביו ביקשו להזמין מיד רכב הצלה שיטפל בו אבל רבנו סירב. לתמיהתם השיב: עתה **בעיצומה של ההפגזה** על רכבי ההצלה להיות פנויים למקרים קשים ודחופים אני אינני פצוע קשה ואני יכול לחכות עד יעבור זעם.

אם הבית מתנהל בשלוה, גם הילד יתנהל על מי מנוחות.

קשה לאדם להתגבר על פחדים המתעוררים בלבו.

מדג'כי נג'דיה: "המשא הפך שפוטלה על עצמה סבתנו ע"ה לא מנע ממנה לךאג לךל פרט פתיי הספא מרן יוסף שלום אל"שיב זצ"ל, לכבודו ולשמרו בכל המצבים. עם כל מעשיה הגדולים בבית ומחוצו, ניסד עם דאגתה לחלפאים ולגנפאים, הצליחה שלא לגרע פמלא נימה מיצודה העקרי.
ספר התורה ש'לה, עמד בראש מענינה, והרצון לשרותו הנה עקר מאנינה. גם **בבועות** האחרונים לטינה, פאשר קשתה עליה נשימתה, התגברה בקש על **שהעול** שחנק את גרונה בלילות, ובשארת פחותיה יצאה לקצר להשתעל שם, פדי **שלא להפיע** לבצלה הגדול מתלמודו ולגרם לו פהלה חלילה.

עקרונה פלפולשתה
האם הצעירה התכוננה לרגעים אחדים של התרגעות אחרי יום ארוך ומתיש. אולם, לילדתה הקטנה היו תכניות אחרות לגבי הזמן של אמה. "קראי לי סיפור, אימא" בקשה הילדה הקטנה. "תני לאימא כמה דקות להירגע ולאסוף כוח. לאחר מכן אשמח לקרוא לך סיפור", ביקשה האם. אבל הילדה הקטנה התעקשה שאמה תקרא לה סיפור מייד. בהברקה פתאומית, קרעה האם את העמוד האחורי של כתב עת שקראה. הייתה בו תמונה של העולם על עמוד אחד מלא. היא קרעה את התמונה לחלקים קטנים וביקשה מהילדה **לחבר** את התמונה. היא הבטיחה לה שאחרי זה תקרא לה סיפור. היא הייתה בטוחה שכך תקנה לה רגעים מספר להתרגעות. שתי דקות אחר כך כבר הכריזה הילדה הקטנה על השלמת מלאכת הפאזל. לתדהמתה, התברר לאם כי הילדה הרכיבה את כל התמונה. כאשר שאלה את הילדה כיצד הצליחה לעשות זאת כה מהר, הסבירה הילדה כי בצד האחורי של הדף הייתה תמונה של ילדה קטנה, "את רואה אימא, כאשר הרכבתי את הילדה הקטנה, כל העולם הסתדר."
לכל אחד מאיתנו יש את היכולת לסדר את העולם. הכל מתחיל מכך שאנחנו לוקחים עצמנו בידים. בכל אחד מאיתנו עמונים כל היכולות והיצירתיות הדרושים לנו להצליח. התנאי היחיד הדרוש הוא לסגל את הגישה הנכונה. (העורך)

ברעה שאתה עשית הסתכל בזוכית מגדלת. ברעה של אחד הסתכל בעיניים עצומות למחצה.

שתזכו להבין את נפש הילד

ומפורסם: "כשהתחלתי דרכי בעסק בנין הנפשות לתורה ויראה, באתי לקבל ברכתו של רבנו בן ציון אבא שאול זצ"ל ונוראות נפלאותי, רבנו ברכני בזה השון: "שתזכו להבין את הנפש הילד", חשבתי שלא ביקשנו מספיק טוב, וכתוהה הייתי, וכי באתי לבקש ברכה להיות בקי איך לצאת ולבא בחדרי הנפש? הרי ביקשתי ברכה לחנך נכון שלא אטעה בגישה, ושלא יצא מכשול תחת ידי. וחזרתי, כבוד הרב אני רוצה ברכה לכך שנצליח בחינוך התלמידים, ושוב חזר רבנו זיע"א על לשונו: שתזכו להבין את נפש הילד. ע"כ. הבנתי שזו הברכה הגדולה ביותר לכל איש חינוך לדעת לצאת ולבוא בחדרי נפשו של התלמיד. בסוגיית החינוך נמצא לא רק המהנך אלא גם החינוך. היום, מסכם אותו איש חינוך: "כל עוסק במלאכת החינוך יכול לומר שהעיקר המסכם את הצלחת החינוך הוא להבין את נפש הילד". יסוד הבנת הנפש היא בשמיעת האוזן וכל אחד ועומק שמיעתו".

האדם צריך לעבוד לטובת הכלל ועבודה זו היא בגדר של עבודה, עבד למלא טובת הכלל, ובלי זה חסר לאדם המפתח לחיי אמת, הוא ישתקע ברצונותיו העצמיים שיוציאוהו מן העולם.

"האם גרמת כבר היום נחת לבורא העולם?"

אמר הרה"ק רבי אברהם מסלונים זיע"א: כאשר אדם פוגש את חברו ברחוב הוא מתעניין ושואל:מה שלומך, מה מעשייך? כך צריך גם כל אדם לשאול את עצמו: מה פעל קל? **האם כבר פעלת** היום דבר מה בעבור אלקים? האם גרמת כבר היום נחת לבורא, מספר בנו ממלא מקומו של האדמו"ר מפאפא: בהיותי בחור צעיר הסתכלתי באחד מספרי הצדיקים המדבר ממעלת השמחה שהיא עיקר גדול לעבודת הבורא יתברך וכותב: "ואפילו בימי המצרים שמתאבלים על חורבן בית המקדש גם כן צריכים להיות בשמחה. בהיותי בחור צעיר תמתי על זה כי לא הבנתי. אמרו"ר עבר לפני הביט בספר ואמר לי: **אל תחשוב** שחסידים אין מקיימים מה שכתוב בשולחן ערוך בדין ימי המצרים. אך הכוונה למשל, שכאשר בן ישראל אומר בתפילה את הפסוק "ישמח ישראל בעושי"ו צריך שירגיש שמחה בכל אבריו.

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים וּפְרַעַה חֶלֶם" (בראשית מא, א)

דרשו רבותינו (בראשית רבה פט, א) קץ שם לחושך, זמן הקצב הקב"ה ליוסף כמה שנים יָשָׁב בבית האסורים, וכיון שהגיע הקץ חלם פרעה חלום ויצא יוסף מבית האסורים. ומכאן נלמד מוסר שאסור לאדם לאבד שום תקווה, אפילו שרואה לפניו רק חושך ואפילה בלי נקודת אור, יאמין שבסוף יהיה טוב, יום אחד החושך יגמר ויצא הוא לחוף מבטחים ולאור גדול.

וכך גם בגאולת הכלל, כי לא לעמיתות יהיה המוכר לעם נכרי (לשון אור החיים הקדוש שמות כא, יא), לאחר כל התלאות שעבר העם היהודי במשך כאלפיים שנות גלות, יזכה הוא לראות את הגאולה הממשמשת ובאה ויגלה ה' יתברך אור שכינתו על הצדיקים ויאמרו כולם הִנֵּה אֱלוֹקֵינוּ זֶה קִיְּנוֹנוֹ לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ, זֶה ה' קִיְּנוֹנוֹ לֹא נִגְלֶה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ (תענית לא, ע"א).

"חושך" זו מלכות יוון הרשעה שהחשיכה את עיניהם וליבם של ישראל מאביהם שבשמים (בראשית רבה ב, ד), אך לבסוף קומץ אנשים שנלחמו בחירות ובמסירות נפש למען קדושת שמו יתברך וקיום מצוותיו, וכו' לנצח את האימפריה היוונית הגדולה, וסילקו אותם מעל ארצנו הקדושה, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּנֵי לְדָבִיר בֵּיתָךְ וּפְנֵי אֶת הַיְכָלְךָ וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת הַבְּחִירֹת קְדָשְׁךָ, לאחר החושך נהיה אור גדול, וְכַבֹּד ה' עֲלֶיךָ זָרַח (ישעיה ס, א).

שנו רבותינו (שבת כא ע"א ונפסק בשו"ע סימן תרע"ג ס"א) שמנים ופתילות הפסולים בשבת כשרים לנרות חנוכה. ורמז יש בדבר לנשמות ישראל, נר ה' נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ, כז), שאע"ג שבשאר ימות השנה כשמדברים איתם על שמירת שבת והנחת תפילין הם לא נדלקות ומתלהבות, מ"מ בחנוכה יכולים הם להידלק, בכח אורות החנוכה להשפיע על נשמות ישראל קדושה וטהרה ורשפי שלהבת קודש לעבודתו יתברך, כיון שטמונים באורם מסירות נפש לשמירת התורה והמצוות, ואת לפיד האש הזה עלינו להמשיך עד ביאת גואל צדק.

יהי רצון שבקרוב בקרוב נזכה להתגלות אורו של משיח צדקנו בגאולת עם ישראל ובניין בית המקדש, אמן.

שבת שלום אל בית ישראל

התקיף אותך אחד

בחרופים וגדופים, ארבע אפשרויות לך: הראשונה והגרועה מכולן-**להשיב לו** כגמולו וכלשונו. השנייה-לענות לו **בהגיון**. השלישית-**לשתוק**. הרביעית והמעולה מכולן-**להודות** להשם יתברך על ההזדמנות של כפרת עוונות כלשהיא.

הנה מלך מלכי

המלכים הקב"ה יתברך ויתעלה- הוא סובל עלבונות, כי **אין דבר נסתר** מהשגחתו וגם כל הקיום של כל הבריאה הוא מכוח עליון, עילת העילות וסיבת הסיבות השופע עליה משפוע.

ובכל רגע ורגע מקיים את האדם.

"כל אדם שיש בו

יראת שמים-**דבריך נשמעין**". הסיבה לכך היא גם בגלל זה שהוא עצמו שומע מה שהוא מדבר.

עשרה אנשים עלו לגן

עדן. בכניסה הכריז המלאך: "כל מי ששיקר לאשתו שיצעד צעד אחד קדימה!"

תשעה אנשים מתוך העשרה צועדים, ואחרון נשאר במקומו. המלאך המופתע בודק בספר שלו

ולאחר מספר שניות אומר: **"שמישהו יגיד גם לאחר לצעד קדימה"**

בלימוד בתורה-איוז

תקיפות! בין אדם לחברו-איוז נועם, איכפתיות, טוב לב. בימי מחלתו ביקש הרב **משה לוי וצל של ינקוהו** כי לא רצה לצער.

ר' מרדכי ריכטיגר, כאחד המקורבים לרבנו, שהה רבות בבית החולים בתקופה בה היה רבנו חולה מאוד. באחד הימים התברר לרבנו שר' מרדכי יודע על מחלתו ועל חומרת המצב **יזת מאשר סיפור לו**.

קרא לד"ר סולמאני וביקשו וביקשו שלא יספר לאף אחד אחר מאומה. לא חפץ להטריח ולהדאיג יתר על המידה.

בואו והצטרפו לרשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

ובאמת רואים אנו בעינינו כי בחיצוניות יתכן

ורבים נוהרים ועושים מעשי צדקות וכיוצא בזה, אך את עבודת הלב וטהרתה קשה מאוד להשיג ורק יחידי סגולה זוכים לזה, ומשו"ה קשה מאוד עבודת האמונה ותקון מידות האדם כי עניינים אלו קשורים הם בעבודת פנימיות הלב והיא קשה מאוד להשגה.

מנגן ניכר, במנגינתו והאדם בסיגנונו.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשידי, דינה בת ובה, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיאל בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיה, כרמלה בת סעידה, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד בן איהו, מרים בת זוהרה, הרב אלעזר בן שמחה, הרב יהודה איוז, יחזקאל ושמואל בני שמחה, רפאל ואלברט בני קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגליות, אלעזר בן רגינה, שלום בן אורה מורי, הרב יורם אברגיל, ישראל בן שמחה סבג, שמואל בן רבקה, אסתר בת שרה, רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן תנה פתייא, שלמה בן דונה, חנה בת אסתר דמני יפה בת לאה, יעקב בן שרה ברסקה **מן הרב עובדיה יוסף בן גורגיה**

בעל ה"זרע שמשון" רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זיע"א
הבטיח ברכות וישועות מופלגות לעוסקים בתורתו וכך כתב בהקדמה לספרו:
**"ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת
במותב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תליא"**

"ניסים שבכל יום"

שיעור מס' 166 | פר' מקץ תשפ"ד

טען שלפי הקשיים שעברנו הוא מאמין שהשם יתברך שלח אותנו לאיזו שליחות כאן, להשלים מניין או משהו כזה... ניבא ולא ידע מה ניבא. משהגענו למקום ראינו שמונה יהודים עומדים בשער בית הכנסת ומחפשים נאשות עוד שני יהודים, היה זה שלוש דקות לפני השקיעה. יחד אתנו הושלם המניין. נעמדנו חיש לתפילת העמידה. בסיום התפילה הם שיתפו אותנו שקבלו על עצמם בראש חודש אלול להתחזק לקראת ראש השנה ולקיים מידי יום מניין לתפילת מנחה ומעריב, ואכן כל יום יש להם 'נס חדש' - כהגדרתם.

"היום" הם ספרו "היה הכי קשה, ולא הצלחנו לאסוף מניין. החלטנו לחכות עד שלוש דקות לפני השקיעה, ואם לא ייאסף מניין, להתפלל ביחידות. חצי דקה לפני פקיעת האולטימטום הגעתם אתם כמו מלאכים משמיים..."

"ויאמר ישראל למה הרעותם לי" - אמר רבי לוי אמר רבי חמא בר רבי חנינא: מעולם לא יצא דבר של בטלה מפי יעקב אבינו, אלא כך אמר הקדוש ברוך הוא: "אני עוסק להמליך בנו במצרים והוא אומר למה הרעותם לי, הוא דאת אמר: למה תאמר יעקב נסתרה דרכי מהשם".

מסביר רבינו ה"זרע שמשון" זיע"א, שכוונת המדרש שלא יצא דבר בטלה מפי של יעקב, הינה שלא טעה, ולא תלה דבריו על צד המקרה, רק תלה הכול מידו של הקדוש ברוך הוא. רבינו מסביר ע"פ הכלל בדברי הגמרא במסכת שבת שמגלגלים חובה על ידי חיב, ולכן טען יעקב לאחים: למה הרעותם מעשיכם, והתחייבתם עצמכם למקום? כי על כן התגלגלה על ידם הרעה הזאת! "אבל באמת הקדוש ברוך הוא כבר נתן עצה לאברהם, שיברר הגלויות לטובת ישראל, ולא היה לו לחוש כלל שהגלות לרע להם, אלא עוסק אני להמליך בנו במצרים כדי שיהיה סימן לישראל שהגלות לטובתם".

"**הם, שהתרגשו** שם בבית הכנסת במודיעין מהגענתו הנסית, כבדו אותנו לומר שם דברי תורה וחיוזוק בין מנחה לערבית. נעמדתי ואמרתי להם: "וכי יש לכם מושג כמה הקבלה שלכם חשובה ומוערת בשמיים?! כמה הקדוש ברוך הוא חפץ בהמלכתכם? הרי במשך כמה שעות הקב"ה שיבש לנו את התכניות ואת סדר היום, והגלה אותנו כביכול ממקום למקום, הכול לטובה! כדי שנגיע אליכם לסייע בידכם, לעמוד בקבלתכם ולהראות לכם ולנו כמה ערבה וחשובה תפילתכם לפניו יתברך".

עוד הוא ממשיך לשתף אותי בטוב טעם בסיפור השגחה נוסף: "מידי יום אני לוקח בסיום תפילת שחרית את התפילין לביתי, טועם משהו ויוצא לסדר יומי. כה התפלאתי באחד הימים, משהגעתי לתפילת מנחה, למצוא את התפילין על מקומי. ניסיתי להבין כיצד הם נשארו כאן, דבר שלא קרה לי מעודי. הבנתי שכנראה הייתי טרוד במחשבתי ולכן התפילין נשכחו ממני. תהיתי וחכמתי במחשבתי: 'הרי התברכתי בזיכרון טוב, ברוך השם, מה קרה לי הפעם ששכחתי?'

"ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו" - מוסיף הזוהר הקדוש: "אתר דאית ביה שכחה".

מדברי הזוהר הקדוש הללו מביא רבנו ה"זרע שמשון" זצוק"ל ראייה להסבר שלו על דברי המדרש רבה בפרשתנו: "ויהי מקץ שנתיים ימים" - "על ידי שאמר לשר המשקים: 'כי אם זכרתי והזכרתני' התווספו לו שני שנים".

"**הטעם למה שתי שנים דווקא**, כי הזכירה באה משתי שמות הוי"ה ואהי"ה (במילוי ע"ב קס"א), שהם בגימטרייה "זכור", והשכחה באה מאחוריים של שתי מילויים אלו, שהם בגימטרייה "תשכח", וכשתדקדק היטב תמצא שבשתי שנים יש תש"ל ימים, שהרי ימות החמה שס"ה הם בגימטרייה: "תשכח".

"ולכן יוסף שתלה הזכירה בשר המשקים ניתן לו השכחה כמספר הימים שיש בשנתיים, העולים עם הכולל כמניין תשכח, ו"מקץ", עם ג' אותיותיו, הוא בגימטרייה: "זכור" הבאה לרמז שאם לא היה תולה בטחונו בשר המשקים היה הקדוש ברוך הוא זוכר ממנו.

"**בסיום התפילה** לקחתי את שקית הטלית והתפילין ויצאתי לביתי. השמש כמעט שוקעת ולפתע נעצר לידי רכב בחריקת בלמים. אברך יצא מתוכו, רץ לעברי ותפס מידי את התפילין, תוך בקשת רשות להניחם. הוא סיפר שהגיע מבית חולים ולא היו לו שם תפילין... כעת הבנתי שמסובב הסיבות זכר את אותו אברך בבית החולים, וכבר הקדים בבוקר תרופה למכתו ודאג שאני אשכח את הטלית והתפילין שלי בבית המדרש, כדי שהוא יפגוש אותי ברחוב, ויזכור שעדיין לא הניח היום תפילין, ועוד יספיק להניחם טרם שקיעת החמה..."

בשערי היציאה מימי החנוכה, ימי הניסים, שערי הניסים לא ננעלו, ההשגחה הפרטית העל טבעית ממשיכה ללוות אותנו מידי יום בכל עת.

יצחק (שם בדוי) אובחן כאלרגי לחלב ומוצריו ברמה קיצונית ביותר, כבר בהיותו ילד הצילו את חייו ברגע האחרון כאשר הובהל עם נט"ן לבית החולים, לאחר שקיבל באוטובוס מנוסעת טובת לב טופי בכשרות מהודרת שהכיל מעט ממרכיבי החלב. יצחק אבד את ההכרה והחל לפרקס, ובנס חייו ניצלו. כשהוריו הבינו את המציאות שהבורא בחר לאתגר אותם, ולאחר התייעצות עם הנהלת החיידר, הם הודיעו לכל תלמידי כיתתו של יצחק בהוראה חד משמעית: אין להביא שום ממתק או כיבוד חלבי לכיתה! ליתר זהירות, בהסכמת הוריו של יצחק, עדכנה ההנהלה את כל ההורים מהי רמת הסיכון שלו, כדי שכולם יבינו כי מדובר בהוראה מצילת חיים כפשוטו.

במשך השנים התרגלו חברי כיתתו של יצחק לבדוק בשבע עיניים שחלב או מוצרים המכילים אותו, לא עוברים את מפתן הכיתה.

"**התבקשתי להכין עוגה לרגל הסיים**" הודיע חיים, חבר כיתתו של יצחק, לאמו "בבקשה, אמא, שזו תהיה עוגה מיוחדת ומרשימה כפי הראוי למסכת שסיימנו לאחר עמל רב" ביקש.

"**אעשה את המיטב**" הבטיחה אמא, חיים ידע כי כשאמא אומרת: "את המיטב", החברים לכיתה ילקקו את האצבעות. אמא כתבה לחיים רשימת מוצרים לקניה במכולת, ביניהם שוקולד מריר משובח, בהוסיפה: "חבל שאסור להכין משוקולד חלבי, אז או העוגה תצא משובחת יותר, אבל גם משוקולד מריר משובח אוכל בעזרת השם להפיק מטעמים". חיים הביא את המוצרים ובבוקר חיכתה לו עוגה גדולה, מרשימה וטעימה. אכן, העוגה הפכה ללהיט, כשחברי הכיתה מציינים לשבח שיש לעוגה ממש טעם חלבי. קרנו של אמו של חיים עלתה בעיני חבריו כקונדיטורית משובחת היודעת להפיק עוגת פרווה בטעם חלבי. מסיבת הסיים הייתה נהדרת, חיים חזר מאושר מהחיידר, וחיכה בכיליון עיניים לאבא שיחזור הביתה כדי לשתף אותו בחוויות היום ובהתלהבות החברים ממעשה ידיה של אמא.

אבא שגם הוא טעם מהעוגה התעניין מאיזה שוקולד משובח נעשתה העוגה. אמא ענתה לו שהשתמשה בשוקולד מריר משובח ביותר, והראתה לו את חפיסת השוקולד. אבא קרא את הכתוב על החפיסה ונחרד כולו: "שוקולד מריר משובח- חלבי!" אבא קרא לחיים ושאל אותו אם חברו יצחק השתתף בסיום, "בוודאי" ענה חיים, "איזה ילד מוכן לוותר על כזה סיום..." "הכל היה בסדר אתו?" "כן, בהחלט!" האב ניגש לחדר ובקש לתקשר למהלך התלמוד תורה, ושאל אם ידוע לו על איזה אירוע חריג חלילה, עם יצחק. התברר שבדיוק הערב המנהל שוחח עם אביו של יצחק, וברוך השם הכול בסדר.

הם סיכמו לא לדבר כרגע כי יתכן והתגובה האלרגית גם מושפעת פסיכולוגית, ומחר חיים יבדוק לפי תומו עם חברו יצחק איך הייתה העוגה. למחרת התברר כי יצחק היה חייב לאחד החברים כמות נכבדת של אגוזים, גרעיני המשמש המשמשים למשחקי הילדים, יצחק הציע לחברו עסקת חליפין משתלמת: "קח ממני את פרוסת העוגה המשובחת, שכולם מתלקקים עליה, תמורת האגוזים שאני חייב לך" החבר הסכים והעסקה נחתמה לחיים טובים ולשלום, בלי לדעת שאכן, כפשוטו, העסקה הזו עבור יצחק הייתה עסקת "חיים טובים ושלום".

את הסיפור שמעתי מעדות אישית מאבא של חיים, בעל המעשה. משתף ידידי הר"ר אפרים מאיר שבדרון הי": "הזמנתי הורה עם בנו לאבחון במכון אותו אני מנהל בעיר בית שמש. האבחון שאורך כשעה, בדרך כלל, נקבע לשעה ארבע אחר הצהריים. תכננתי לסיים בשעה חמש ולצאת לדרך, ולהגיע לביתי בגבעת זאב לתפילת מנחה מעט לפני השקיעה, שזמנה באותו יום היה כמה דקות לפני השעה שבע בערב. למרות בקשתי, ההורה ובנו אחרו והגיעו בשעה רבע לחמש. הודעתי לעובד נוסף שביקש להתלוות אלי בדרך הביתה כי אני מאחר, ונצא בשעה רבע לשש לכיוון ירושלים, שם נתפלל מנחה, ומשם נמשיך לגבעת זאב.

האבחון הסתיים, יצאנו לדרך לכיוון ירושלים. לפתע התעדכנו שארעה תאונת דרכים קשה. יהודי תושב בית שמש נהרג ממשאית בצורה טראגית. התנועה לכיוון ירושלים נחסמה. משך החלטנו לנסוע לצד השני, לכיוון מודיעין, ומשם להגיע לגבעת זאב. הדרך התארכה והשמש עוד מעט מטה לשקוע, שיגרנו תפילה חרישית כי נזכה להתפלל במניין, מה גם שמדובר היה בחודש אלול, כמה ימים לפני פרוס ראש השנה, כשהמלך בשדה... כתבנו ב"וויז" את המילים: "בית כנסת" בתקווה שנגיע לבית כנסת פעיל עם מניין לתפילת מנחה. ה"וויז" הראה שבמרחק לא גדול, בעיר מודיעין, יש בית כנסת. האמת שהייתי פסימי. כאחד שמכיר את אופייה של העיר, ציפיתי שנגיע לבית כנסת הפתוח רק בשבתות. בשונה ממני, המלווה שלי

ברשותך סיפור אמיתי מרתק? מוזמן לשתף!
להצטרפות hbzs3587@gmail.com

שירות
ויחס
אישי

משלוחים
לכל חלקי
העיר

התבלבלתם?

תתרגלו למהירות של דפוס ספיד!

ספיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

קבלו אתן תחנות מכיכב למספרו המהפכני של דפוס ספיד!
02-500-4569

מרכז מסחרי רח' פנים מאירות 8 ירושלים
דוא"ל S025004569@Gmail.com

<< קווי תחבורה למקום: 3, 9, 16, 51, 52, 57, 89 >>